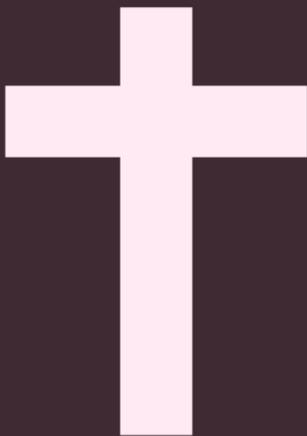

Ma Mūweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M_Hweni Sulumani ge Melefit

New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciyə	1
Mark	61
Lək	100
Zəj	164
Təwi	208
Rom	267
1 Korej	296
2 Korej	323
Galasi	341
Efez	352
Filip	362
Kolos	369
1 Tesalonik	376
2 Tesalonik	382
1 Timote	386
2 Timote	394
Tit	400
Filemon	404
Hebri	406
Zek	429
1 Piyer	437
2 Piyer	445
1 Zəj	450
2 Zəj	457
3 Zəj	459
Zəđ	461
Manğahani	464

Ma M_Hweni Sulumani ya Meciyu àbàki ni Ere ye ti m_àdàmki ka Ma M_Hweni Sulumani ya Meciyu àbàki ni

Maslaɗa ya àbàki wakita ge Meciyu ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjàki gani ndam ga Yezu dek tàsara àbàki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tɛzalay nan Levi daya). Maslaɗa ya àbàki wakita ni ti zal Zude, awayay adafaki ma ga ndam mahangaray pakama ge Melefit ya tɛdambiyu, tɛdɛm amagravu ni ti àgrava ka sarta ga Yezu eƒeƒin a (jengey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahan tɛbu akada hini daya).

Ka mɛnjàki ga wakita ni Meciyu àdàmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɛn gani àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni dek akada ga ata Mark nday ata Luk ya tɛngəhad ni : Yezu ànjàki ke tɛwi gayan ka had Gelili, ɔru gwar a Zeruzalem. Yezu nan àbu agray tɛwi gayan ni ti gɛzit àna gɛzit ndam ya tadabay nan ni tèsɛr nan ti nan way ; kɛlɛn gani Piyer àdɛm Yezu ti nan Krist bay gɛɗakani ya amara ni (16.16). Piyer àra àdɛma pakama nana ti kɛlɛn gani Yezu ɔru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti àhi ana ndam madabay nan ni ahàr àdɛm tákad nan eslini, mək amanɗaba e kisim ba (16.21).

E kidin ga pakama ga Yezu ya àdɛm ni bu ni ti Meciyu àdaba ndahan a, àslamatakabu, àbàki ka mɛlan gargari zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya àdɛm ka hɛma ni (5.1-7.29), ma ga Yezu ya àdɛm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1-11.1), ma gozogul ga Yezu ya àdàmki ka Məgur ge Melefit ni (13.1-52), ahəmamam ndam ga Yezu tɛnjəhadkabu ni (18.1-19.2) akaba ma ga Yezu ya àdàmki ka mandav ga duniya ni (24.1-25.46).

Meciyu adəfiki ana leli zlam ya ti tɛgrakivu ka Yezu ni ti àgravu akada ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àslàka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tɛbaray nan akada ga ndam Izireyel ya tɛsləkaba a dɛlɛv ba ni (3.13), àcaka daliya a huƒ gili ba (4.1) mək àcəliya a hɛma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Məwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti nan bay mɛgri tɛwi ana Melefit ya àcakay daliya a kəla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; nan Wur ge Mis, ya Deniyel èpi Melefit aməfiyu nan a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu èndeverinaba tɛwi gayan na dek : kani ti nan « Melefit ya anjəhad akaba leli ni » (Emenəwel) ya Izayi àdàmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

*Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu
(Luk 3.23-38)*

¹ Yezu *Krist ti nan wur huƒ ge Devit, wur huƒ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi : ² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekəp, Zekəp èwi Zuda akaba bəza ga mɛjan ni ndahan, ³ Zuda èwifinɗa ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, ⁵ Salmon èwifinɗa Boz kà Rahap a, Boz èwifinɗa Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifinɗa Salomon kà wal ge Yari a, ⁷ Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zuram, Zuram èwi Ozias, ⁹ Ozias èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi

Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amon, Amon èwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas èwi Zesuniyas akaba bəza ga mənani. Ka sarta gani nani ti təhəloru ndam *Zude ka hađ Babilon.

¹² Təra təhəloya ndam Zude ka hađ Babilon a ti Zesuniyas èwi Salatiyel, Salatiyel èwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim, Eliyakim èwi Azor, ¹⁴ Azor èwi Sadok, Sadok èwi Akim, Akim èwi Eliyat, ¹⁵ Eliyat èwi Eleyazar, Eleyazar èwi Matan, Matan èwi Zekap, ¹⁶ Zekap èwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu ni. Yezu ti təzalay naŋ Krist.

¹⁷ Nahkay e kiđiŋ ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fađ ; e kiđiŋ ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka hađ Babilon ni bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fađ ; e kiđiŋ ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka hađ Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza huđ bəza huđ ga Abraham kru mahar fađ.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzef etiwewa wur a, slimi gani Yezu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay naŋ faŋ ndo, ay tipi ti naŋ a huđ. Naŋ a huđ ti əna njeđa ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti naŋ mis jireni, nahkay əra əpia naŋ a, naŋ a huđ ti əwayay mađafani do. Adəm ambrəŋ naŋ akal-akal. ²⁰ Naŋ əbu əjalay ahər nahkay ti *məslər ge Melefit əŋgazlivu e kisim mizidəni bu, əhi ahkado : « Zuzef wur huđ ge Devit, kəgray əŋgwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a huđ gayan bu ni ti əzay huđ gani əna njeđa ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiwewa ti akədi slimi Yezu, adaba naŋ ti amahəŋgay ndam gayan, aməhəlabə tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya əhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayan ni məgravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya əsər zal faŋ ndo ni ara azay huđ, emiwi wur zalani, atəzalay naŋ Emenəwel. » *Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit naŋ əbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakəŋ əra əpidəkva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit əhi gray ni. Əzay Mari nakəŋ ga wal, ²⁵ ay təndəhadkabu ndo, duk əbivoru ana sarta ya Mari eweja wur na ni. Nahkay Mari nakəŋ èwi wur zalani, mək Zuzef ədi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara taməŋjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka hađ *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot naŋ bay ga ndam *Zude. Təra tiwia Yezu a ti ndam ndahaŋ təra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, təsləkabiya gwar egezi a. ² Təra tənja ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti naŋ eley ? Məra ti adaba boŋgur əcəlaya, adafaki tiwewa bay gəđakana. Mipia boŋgur na ti məra ga mabəhadı mirdim a. » ³ Bay *Erot əra əcia ma gana ti ma gani əhəlia ahər a dal-dal ; ma gani əhəlia ahər ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəŋ əzalakabu gəđəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Əzalakabu gəđəkani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifnə kə tay a : « *Krist Bay gəđəkani ya amara ni ti, etiwə naŋ ti eley ? » ⁵ Naŋ nakəŋ əra əhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ,

* 1:23 Izayi 7.14.

tàhi : « Etiwi nañ ti e Betlehem ka haɗ Zude, aɗaba bay mahəngaray *pakama ge Melefít nahañ àbaki a wakita gayañ bu nahkay hi :

⁶ “Bay Melefít àɗam :

Lekulum ndam Betlehem ka haɗ Zude ni ti kasa gekali gaɗakani àtam kasa ndahañ ga haɗ Zude ni, aɗaba etiwi bay a kasa gekali bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel.” * »

⁷ Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam mäsər zlam ni akal-akal, èhindifinja ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boñgur ni ti àcəlaya ananaw ? »

⁸ Tàra tàhia sarta gana ti àsləroru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kəɗəbum mələñ ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma mələñ gana ti, ŋguma ti kəhəngrumu ma gani. Aɗaba nu day nara nakoru ga mabəhaɗi mirdim. »

⁹ Nday nakəñ tàra ticia ma ga bay na ti tàsləka. Nday təbu takoru e divi bu ni ti tiپی boñgur ya àcəlaya gwar egezi a ni, nañ àbu akoru kama gatay. Boñgur ni nañ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələñ ga wur ya nañ àvu ni. ¹⁰ Tàra tipia boñgur na ti tàmərva dal-dal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti boñgur ècikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənani Mari. Tàra tipia wur na ti təbəhaɗi mirdim grik meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ, mək təzləkaba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àbəlay ni, akaba haf nahañ təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kələñ gani Melefít àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəñgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəñ tàsləka, təngoru a magam gatay àna divi nahañ zlam gatay.

Ata bəñ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka haɗ Ezip

¹³ Ndam mäsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefít àngazlivu ana Zəzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənana, cuhworu àna tay gwar ka haɗ Ezip. Ekinjəmiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsəkumbiya. Aɗaba *Erot nañ àbu aɗabay divi ge mijin wur ni. » ¹⁴ Zəzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvaɗ gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, òru ka haɗ Ezip. ¹⁵ Tòru tinjəa eslina ti tənəhadiyu duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəñ ga Yezu tòru àna Yezu ka haɗ Ezip ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ga Bay Melefít mǎgravu. Pakama ya àɗam ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka haɗ Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam mäsər zlam ni təgosa nañ a ti àzuma bərur a dal-dal. Nahkay àsləroru mis, àhi ana tay tòru tábazl bəza ga kasa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjəhad kə gəvay gani ni. Àhi ana tay tábazl bəza ya ti tázuma vi a cə cəna akaba ya tisli vi cə cəni ndo ni dek. Aɗam tábazl bəza ge vi cə cəni ni ti aɗaba ndam mäsər zlam ni tahi « Mipi boñgur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. »

¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəngaray *pakama ge Melefít ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tici zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray delulə. Nani Resel, etəwi bəza gayañ,

àwayay ti mis təɗabakay nañ do, aɗaba bəza gayañ təbi va bi. † »

Ata bəñ ga Yezu tasləkabiya ka haɗ Ezip a

* 2:6 Mise 5.1. † 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15.

19 Kələŋ gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zəzef ka həd Ezip e kisim mizidəni bu keti, ²⁰ àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata məŋana, kəŋgoru àna tay ka həd Izireyel. Adaba ndam ya ti tawayay makađ wur ni ti təməta. » ²¹ Zəzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata məŋ ga wur ni, tàsləka təŋgoru ka həd Izireyel. ²² Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka həd *Zəde a. Zəzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka həd Zəde do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zəzef nakəŋ òru ka həd *Gelili. ²³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a kəsa nahaŋ bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gəđakani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

¹ A vad nahaŋ àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka həd *Zəde ga məhi ma ana mis. ² Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia wudak. * » ³ Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit adəmkiyiya ma, adəm :

« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayəŋ ahəndabiyu. Adəm :
“Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani,
ahər adəm divi gayəŋ m̀ala ndələba.” † »

⁴ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna enğuc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayəŋ ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zerəzalem, ndam ga həd Zəde dek akaba ndam ya ti tanjəhad kà gəvay ga zalaka *Zərdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, ⁶ tədəfaya zlam gatay ya təğudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zərdeŋ ni bu həya.

⁷ Ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *Sədəseyəŋ kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra epia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti medək ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kátamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahər gekəli a ededīŋ ededīŋəna ti, grum təwi ya ti adafaki lekələm kàmbatumva ni. ⁹ Ngay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ¹⁰ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matrađ kəli a àndava, agri ana kəli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayəŋ tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayəŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kəli àna yam ti mis təsər lekələm kàmbatumkaba majalay ahər gekəli a, ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kəli àna *Məsuf Njələtani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njəda gayəŋ àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayəŋ a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət dəy-dəy do. »

* 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məgur ga huđ melefit, » awayay adəmva « Məgur ge Melefit. »

† 3:3 Izayi 40.3.

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Luk 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àslàka ka had *Gelili a, àrækioru ke Zeñ kà gəvay ga zalaka *Zurdenj ti Zeñ *màbaray nanj. ¹⁴ Ay ti Zeñ àwayay məbaray nanj do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kàbaray nu. Nihi ti nak kàrəkua ti nàbaray kur sawan aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayanj. Tamal màgra nahkay ti màgra ere ye ti Melefít awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeñ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray nanj. ¹⁶ Zeñ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huđ melefít àzləkvaba, mək Yezu nakəñ èpi *Məsuf ge Melefít àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəngə àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dəngə ge mis, àdəm : « Maslanja hini ti wur goro, nawayay nanj dal-dal ; aməru məbərurv dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəña eyu kà Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Luk 4.1-13)

¹ Kələñ gani *Məsuf ge Melefít àzoru Yezu a huđ gili vu ti *Seteni məhəlfəña eyu a. ² Eslini Yezu nakəñ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kud məlafat akaba məlavəd gani do dek. Kələñ gani ləwir àwərkaba nanj a. ³ Nahkay bay məhəlfəña eyu kə mis a ni àrækioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefít edeđinj ti hi ana akur nday hini tàmbukvu *dipeñ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilinj do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefít àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru nanj a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad nanj jik ka ahər ga *ahay gəđakani ge Melefít ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefít edeđinj ti diyu a had, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : “Melefít aməhi ma ana məslər gayanj, atakəcaw kur, ti asak gayak ənjinifinj kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu keti : “Kəhəlfəña eyu kà Bay Melefít gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəñ àzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfik i had ga duniya gargərani dek, àdəfik i njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Həđakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : “Akabəhad i mirdim ti ana Bay Melefít gayak ; akazəbay nanj nanj bəlanj cilinj.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəñ àsləkafəña. Àra àsləkafəña ti *məslər ge Melefít tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

Yezu anjəki ke təwi gayanj ka had Gelili

(Mark 1.14-15 ; Luk 4.14-15)

¹² Kələñ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeñ a danjay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ənjinə eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv gəđakani ga had Gelili, ka had ga Zabulonj akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefít ya àdəmbiyu ni ti màgravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekuləm ndam ga had ga Zabulonj akaba ga Naftali,

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13.

gwar ka dɔlɔv, ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ ni !

Ka haɗ Gelili gekɔli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni tɔbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjɛhaɗ a mɛlaŋ ziŋ-zɛŋeni bu ni tipia mɛlaŋ maslaɗana dal-dal ;

mis ya ti tanjɛhaɗ akafa nday mis mamɛtani ni, mɛlaŋ ɔsladɛa ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu ɔnjɛki ka mɛhi ma ana mis, ɔɗɛm : « Mbatumkaba majalay ahɔr gekɔli a, aɗaba *Mɛgur ge Melefit ɛnjia. »

Yezu azalay ndam mɛgɛs kilifad

(Mark 1.16-20 ; Lɔk 5.1-11)

¹⁸ A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ ɔbu asawaɗay ka gɔvay ga dɔlɔv Gelili ti ɛpi mis ndahaŋ cɔ nday ka mɛŋ gatay. Bɛlaŋ gani slimɛ gayan Simu naŋ ya tɔzalay Piyer ni, nahaŋ ni ti ni slimɛ gayan Andre. Nday tɔbu tɔtɔliyu zɔva gatay a dɔlɔv vu, aɗaba nday ndam mɛgɛs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu ɔhi ana tay : « Dɔbumbiyu nu ; anagraŋ ti kɛgɛm ndam mɛhɛlibiyu mis ana Melefit akafa ya ti kɛgɛsum kilif ni. » ²⁰ Tɔra ticia pakama ga Yezu na ti tɛmbɛrɔbu zɔva gatay ni ndɔbak, tɔɗɔbay naŋ hɛya. ²¹ Nday tɔbu takoru ti Yezu ɛpi mis ndahaŋ cɔ, nday ka mɛŋ gatay keti ; nday bɔza ge Zebede, bɛlaŋ gani slimɛ gayan Zek, nahaŋ ni ti ni slimɛ gayan Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bɛŋ gatay Zebede, tɔbu tɔslamalay zɔva gatay. Yezu ɔra ɛpia tay a ti ɔzalay tay. ²² Nday nakɛŋ tɔra ticia zalay ga Yezu na ti tɛmbɛrɔbu slalah ga yam gatay ni akaba bɛŋ gatay ni, tɔɗɔbay naŋ.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahɛŋgaraba mis a

(Lɔk 6.17-19)

²³ Kɛlaŋ gani Yezu ɔsawaɗay ka kɛsa ka kɛsa ga haɗ *Gelili ni ɗɛk, ɔcahi zlam ana mis a ahay ga *mahɛŋgalavɔ Melefit ye eslini ni bu. ɔhi *Ma Mɛweni Sulumani ɔki ka *Mɛgur ge Melefit ana tay, ahɛŋgaraba ndam gatay ɗarani akaba ndam gatay ya armɔwɔr gɛrgɛrani awɔr tay na ɗɛk. ²⁴ Nahkay ndam ga haɗ Siri ɗɛk ticia zlam ga Yezu ya ɔgray na. Eslini tɛhɛlibiyu ndam gatay ya tɛfɛsey do ni ɗɛk : ndam ga armɔwɔr, ndam ya ti tɛcakay daliya ni, ndam ya ti seteni tɛniviyu ana tay ni, ndam ya ti arana gɛs tay ɓɔruk ɓɔruk ni, akaba ndam ɗara. Tɛhɛlibiya tay ana Yezu a ti Yezu ahɛŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal tɔslɛkabiya e Gelili a, ka haɗ ga *Kɛsa Kru a, a Zerɔzalem a, ka haɗ *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ a, tɔɗɔbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a hɛma bu

¹ Yezu ɔra ɛpia mis dal-dalani na ti ɔɗɛloru a hɛma vu, ɔnjɛhaɗ digɛs. Nahkay ndam maɗɔbay naŋ ni tɛrɛkiuru, ² mɛk Yezu ɔnjɛki ka macahi zlam ana tay.

Mɛmɛrani ga ndam ga Yezu

(Lɔk 6.20-23)

ɔhi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti tɛsara nday ndam talaga kɛ eri ge Melefit ni ti tɛmɛrvu, aɗaba *Mɛgur ge Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titawɛ ni ti tɛmɛrvu, aɗaba Melefit amɛhɛŋgrivu ɓɔruv ana tay. *

⁵ Ndam ya ti nday kuɗufani ni ti tɛmɛrvu, aɗaba Melefit amɛvi haɗ ya ti ɔɗɛm amɛvi ana ndam gayan ni ana tay.

- ⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti təmərnu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh ana nan akada ya tərəh ana zlam məzumani ni.
- ⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti təmərnu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.
- ⁸ Ndam ya ti məbərnuv gatay *njəlatani ni ti təmərnu, adaba etipi Melefit.
- ⁹ Ndam ya ti tanjalabakabu mis ni ti təmərnu, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.
- ¹⁰ Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti təmərnu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.
- ¹¹ « Lekulum ti ka ya ti mis tindivi kuli, təgri daliya ana kuli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri əki ke kuli adaba lekulum ndam goro ni ti, mərnumvu. ¹² Yum, mərnumvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a huf melefit bu. Daliya ya təgri ana kuli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day təgri ana tay nahkay. »

Ma əki ka estena akaba ka mələj masladani
(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

- ¹³ « Lekulum e kidin ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəj kə zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni əcər va do ni ti, təgri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Əbi ! Əgia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki cilin.
- ¹⁴ « Asladay mələj a duniya bu ni ti lekulum gani. Kəsa gədakani ka ahər ga hama ti anghavvu waw ? Aha ! ¹⁵ Maslaña ya ti ebeftey cəngel mək ahambaki dagəla ni ti əbi ; afəkad ka mələj zanani sawan, nahkay ti asladı mələj ana mis ya ti a huf ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekuli ana təwi gekuli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atazləbay Bəj gekuli ya a huf melefit bu ni. »

Pakama əki ke Divi ge Melefit

- ¹⁷ « Ŋgay nu nəra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki na akaba pakama ga ndam ndahan ya təhəngaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nəra ga məmbatkaba tay a do, nəra ti ge mendevevin təwi gani sawan.
- ¹⁸ Nəhi ana kuli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni emiji do. Tamal huf melefit akaba had ni dek tıjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagra va day kwa.
- ¹⁹ Nahkay zla nahəma, tamal mis əgəskabu ku Divi bəlan e kidin ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahan ti təgray akada gayan ni ti, əbəlay do. Ku tamal əgəskabá Divi ndahan a dek, Divi ya əgəskabu ndo ni ti gəziteni atam nday ndahan dek nəngu ni, Melefit amədəm maslaña nani gəziteni atam mis ndahan dek a Məgur gayan ni bu. Ay maslaña ya ti əgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahan ni ti, Melefit amədəm nan gədakani a Məgur gayan ni bu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, ahər ədəm kətamum ndam *Feriziyen akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ana jiri. Tamal kətamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bərnuv akaba lagayvu

- ²¹ « Kəsəruma təhi ana ata bəj gekuli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaña ya ti akada mis a ni ti tagrafəña seriya.” † ²² Ay nu ti nəhi ana kuli : ku way way do tamal əzumkia bərnuv ka wur ga mənana ti tagrafəña seriya ; ku

way way do tamal èndivia wur ga mənjana cuf ti ndam ge seriya təwəl nanj ; tamal àhi ana wur ga mənani “Nak muru” ti tizligiyu nanj a *dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal kinjma àna sədaga gayak ka məlanj ya tabəhad na, mək kəsərkiya kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ mərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəngalumbabiya. Akəngalumbabiya ti nja ga káfəkadi sədaga gayak ni ana Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslanja akoru abəhadkuk mirdim nahəma, njalumbu ka ahər divi ; do ni ti bi maslanja nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a danjay vu. ²⁶ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təkəkuk na dek ti akahəraya a danjay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlanj nənju ni, si kəpələba kwa. »

Magray hala

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata bənj gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” † ²⁸ Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal amənjalənja ana wal a àna eri cilinj, awayay ti tändəhadkubu ti, əgra hala əndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; əgəski hojo zlam ga vu gayak bəlanj ejiji ere gani tizligiyu vu gayak dek a dəluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; əgəski hojo zlam ga vu gayak bəlanj ejiji ere gani vu gayak dek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(*Meciyu 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18*)

³¹ « Təhi ana ata bənj gekəli : “Tamal maslanja agaray wal gayanj ti ahər ədəm abəki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do əgara wal gayanj a, wal ni day əgray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni əda zal nahanj a ti maslanja ya əgara wal na ti əfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslanja ya ti əza wal ya ti zal gani əgara na day əgra hala. »

Mbaday

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bənj gekəli ahkado : “Tamal kəmbada, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahər ədəm kəmbərənj ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kəmbadum dəy-dəy ba. Ku àna huđ melefit kəmbadum ba, adaba huđ melefit ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku àna had dəy kəmbadum ba, adaba had ti məlanj məbaki asak ge Melefit. Ku àna Zerəzalem day kəmbadum ba, adaba nani kəsa ga Bay gədəkani. ³⁶ Ku àna ahər gayak day kəmbada ba, adaba ku məhər ga ahər gayak bəlanj day kəmbatkaba ti mīgi bəđ-bəđani ahkay do ni didilijeni koksah. ³⁷ Ere ye ti kədəmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kədəmumkiva ma nahanj a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəngarvu zlam magədavani

(*Lək 6.29-30*)

³⁸ « Kəsəruma, təhi ana ata bənj gekəli : “Tamal maslanja əzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslanja ədəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana kəli : tamal mis cufayani əgruka aranj ti kəhəngarfənj ba. Tamal maslanja əduka barva ka tuwər ga ahar ga dəf a nahəma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mədukkivu keti. ⁴⁰ Tamal mis əbəhadkuka mirdim a,

† 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21.

awayay azafuka endawi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ m̄azafuka, m̄azafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis àfəkuka ŋgasa ga məzioru zlam ezewed kru nahəma, zioru ezewed kru kru cɥ. ⁴² Tamal mis èhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis àra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli

(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahàr àdəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” † ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni ededīŋ ededīŋeni, adaba naŋ ti agray ti fat m̄asladi mələŋ ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər m̄ətədiaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekulum kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli ciliŋ ti, kəhumi ana ahàr kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahàr àdəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu àgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahaŋ ti tīpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna naŋ ti mis tici ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis tázləbay tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahàr àdəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahaŋ èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefit

(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahaŋ tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ahkay do ni kə gavay ge divi, ti mis tīpi tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefit nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tīpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tīpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlaŋani sak kay akada nday ya ti təfəki ahàr ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahàr tamal tahəŋgalay dal-dal ti Melefit aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekulum ti kəgrum akada

gatay ni ba. Adaba wudaka kahəŋgalum ti Bəŋ gekuli àsəra ere ye ti ahəcikivu ana kuli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, dəmum nahkay hi : “Bəŋ geli nak a huđ melefit bu, mis dek təgaskabu nak njələta ti ;

¹⁰ kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti ;

ere ye ti kawayay ni mǎgravu ka huđ akada ya agravu a huđ melefit bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya mǎgudaruk ni kə leli a, akada geli ya mǎmbərfəŋa zlam ge mis ya tǎgudari ana leli na kà tay a ni ti.

¹³ Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həŋgafəŋa leli kà nan a sawan ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nədəm nahəma, tamal kǎmbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya tagudari ana kuli na kà tay a ti, Bəŋ gekuli ya e melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekuli ya kagudarum ni kə kuli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekələm kǎmbrəŋumfəŋa zlam ya mis tagudari ana kuli ni kà tay a do ni ti, Bəŋ gekuli day aməmbərfəŋa zlam gekuli ya kagudarum ni kə kuli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

¹⁶ « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahan tǎdəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada tǎbu təcakay daliya, akada tǎmətətkaba ; tawayay ti mis tǎsər nday tǎbu təgəs ndəra. Nəhi ana kuli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahar va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. ¹⁸ Nahkay ti ŋgay kəgəsa ndəra ti mis tǎsər do, si Buk ya ti nan əbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani azuhva tǎwi gayak ya kəgray ni ; nan ti epi zlam ya mis tipi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni

(Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kəŋgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti gaŋgu akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhələba elimeni na. ²⁰ Ŋgumkabu elimeni gekuli ti a huđ melefit bu sawan, adaba eslini ti gaŋgu akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. ²¹ Adaba məlan ya ti elimeni gayak əvu ni ti, kajalaki ahər ti ka məlan gani nani. »

Məlan masladani akaba məlan ziŋ-ziŋeni

(Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge ceŋgel ya asladay məlan ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek əbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziŋ-ziŋeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni əsladay va do əgia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-ziŋeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tǎwi ge Melefit ti mawayay tay cəni koksah

(Luk 16.13)

²⁴ « Maslan əbi esliki məgri tǎwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan gani, amawayay nan nahar ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahar ni do, ana nan nahar ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum siŋu hi hi ti kisləmki məgri tǎwi ana Melefit koksah. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam, [ekisəm mam] akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, əhəli ahər ana kəli ba daya. Sifa ti ətam zlam məzumani do waw ? Vu ti ətam zlam məbakabani do waw ? ²⁶ Kipəm eđidij do waw ; tizligi zlam do, təbaz zlam do, tənəkəbu zlam a guvur bu do. Ay ti Bəŋ gekəli ya e melefıt bu ni naŋ əbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidij gekəli bu esliki mədəkiviyyu vad əkivı ke vi gayan ku gəzit əna majalay ahər gayan way ? Əbi !

²⁸ « Kəjalumki ahər ka zlam məbakabani ti kamam ? Ŋga pəm vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ; təgray təwi do, tələmkəbu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon əna elimeni gayan ni dek tekeđi əbakəbu azana ya ti əbəlay akəda vay-vay bəlaŋ ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, həjəŋ təbiyyu tay a aku vu ni tekeđi Melefıt əbəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ əbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahər ke Melefıt lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ŋgay aməzumum mam, emisəm mam akaba aməbumkabu mam ti kəjalum ba. ³² Ndam ya tədəbay zlam nday nani dek kələvad ni ti nday ya ti təfəki ahər ke Melefıt do ni. Ay lekələm ti Bəŋ gekəli ya e melefıt bu ni əsərə ere ya əhəcikivı ana kəli na. ³³ Enjenjeni ti dəbum *Məgur ge Melefıt akaba jiri gayan ; nahkay zlam ndahaŋ ni dek day Melefıt aməvikivı ana kəli. ³⁴ Kəjalumki ahər ka vad ya həjəŋ ba, adəba vad ya həjəŋ day naŋ əbu əna majalay ahər gayan zlam gayan. Ku vad weley weley do dek zlam zləzladani gayan əbu. »

7

Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba (Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekələm day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefıt amədəm do. ² Adəba mam, gekəli ya kədəmum təwəl mis ndahaŋ əna seriya, tətəb tay ni ti Melefıt day aməwəl kəli əna seriya, amətrəb kəli. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ əna naŋ ni ti Melefıt day aməguri zlam ana kəli əna naŋ. ³ Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam ? ⁵ Nak bay ya aŋah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *nələtani ge Melefıt ana kərə ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kəli təhəpədkəba kəli a. Kəfəkədəmivı ebirsli gekəli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcəlki, təgudar masakani. »

Mihindilij zlam kə Melefıt (Luk 11.9-13)

⁷ « Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefıt aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum kəli. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkia ba mahay ana kəli a. ⁸ Adəba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefıt avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefıt awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, ehindiləka *dipəŋ a ti, kəvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiləka kilif

a ti kəvi gavaŋ aw ? Aha ! ¹¹ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nənğu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayaŋ aħəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa əhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani ededīŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis tğri ana kəli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit əna Divi gayaŋ ya Məwiz əbəkī ni ədəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni

(Luk 13.24)

¹³ « Zum njədə, kađumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu əwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlaŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru əna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis əna təwi gayaŋ ya agray ni

(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi əna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkəd ahər gatay akədə nday təmbəmbak, ambatakani do a məəruv gatay bu ni ti nday akədə təmbəmbak ededīŋ do, nday akədə kərə gili cudayani sawaŋ. ¹⁶ Akəsərum tay ti əna təwi gatay ya tagray ni. Way ədifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kə mənğəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kə mezlirgendə do. ¹⁷ Mənğəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, mənğəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Mənğəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Mənğəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti əbi daya. ¹⁹ Mənğəhaf ya əwi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərum ndam ya ti tədəm nday ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ti əna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsar kəli do

(Luk 13.25-27)

²¹ « Səruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məğur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefit bu əwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəŋgria pakama ge Melefit ana mis əna slimi gayak a, mągariaba seteni ana mis əna slimi gayak a akaba mągra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay əna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsar kəli ndo. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu gərgəri cə

(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis əra afa goro a ecia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, əzavu ata mis mənğəhani ya ələm ahay gayaŋ ni. Wudaka ələm ti əsaba asak gana, əli zilen mək əfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahaŋ avər atədə dal-dal, aməd əkəzlay ga njədə dal-dal, yam atamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti tğri arəŋa ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkədkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ecia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, əzavu ata mis murani ya ələm ahay gayaŋ ka wiyaŋ

ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbəda huya. Àmbədkaba besək-besək. »

²⁸ Yezu èndeveriņa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayan̄ ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəngaraba zal ambələk a (Mark 1.40-45 ; Lək 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahàr a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tādəbay nan̄. ² Eslini zal ambələk nahənan̄ àrəkia ka Yezu nakənan̄ a, àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nīgia mis njəlatana. » ³ Yezu nakənan̄ àzoru ahar, ènjifin̄, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk nakənan̄ àngaba, ègia mis njəlatana huya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nih̄i kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslan̄ ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *man̄galabakabu mis akaba Melefit sawan̄ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayan̄ bu ni, adaba kīgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kīgia mis njəlatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu (Lək 7.1-10 ; mən̄jaki ke Zəŋ 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ahuriju a Kafarnahum nahəma, zal nahənan̄ àrəkia, nan̄ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəngalay nan̄ ga mən̄ənaki nan̄, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, nan̄ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəngaraba nan̄ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakənan̄ àhəngrifin̄, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlan̄ cilin̄ ; nahkay ti bay məgru təwi ni àngaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlan̄ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahənan̄ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayan̄ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay nan̄ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidin̄ ga ndam *Izireyel nu day, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nan̄ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kə sliri ga məlan̄ a dek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlan̄ akaba Abraham, Izak, Zəkəp a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriju a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad̄ tay e mite bu a məlan̄ zinj-ziņeni bu. Eslini ti etitəwi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgr̄i təwi ana bay ga ndam slewja ni àngaba huya.

Yezu ahəngaraba ndam ga arməwər ndahan̄ a kay (Mark 1.29-34 ; Lək 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireņ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakənan̄ ènjifin̄ kə ahar gani ; àra ènjifin̄a ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

*Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal təvelinja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, edidŋ day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. » ²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiya nu. Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

*Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)*

²³ Yezu àhuriya a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni. ²⁴ Nday təbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvú slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dūwir bu. ²⁵ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədakfəŋjiyu, təpidək naŋ təhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey ! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Àŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekələm ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni ana mis a cə
(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)*

²⁸ Nday nakəŋ tinjəna ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cə seteni agray tay, təhəraya e kidŋ ge mindiviŋ ba, təŋgwivabiyu a ma vu huya. Nday gani tagray cuđay dal-dal, mis tekedí tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kə leli a mam ? Sarta ga mǎgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahaŋ kay təbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. ³¹ Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrəs tegəni ti. » ³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis cəni na, tòru təhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam məjəgay mədrəs ni tàra tija ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təcuhworu a kasa vu. Tàra tija eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cəni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kɛsa ni dek tɛngwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tìpia nan a ti tãhɛngalay nan, tãhi mãslɛka ka had gatay a.

9

Yezu ahɛngaraba zal dɛra

(Mark 2.1-12 ; Lɔk 5.17-26)

¹ Yezu ɛaliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dɛluv ni, mɛk ɛngoru a kɛsa gayan vu. * ² Nan ɛbu eslini ti mis ndahan tɛzibiyu zal dɛra nahan ɛki ka slalah, tawayay ti Yezu mãhɛngaraba nan a. Yezu nakɛɛn ɛra ɛsɛra mɛfɛki ahɛr gatay na ti ɛhi ana zal dɛra ni ahkado : « Wur goro ni, zay njɛda, zlam magudarani gayak ni mɛmbɛrfukana. » ³ Ndam ndahan ya *tɛsɛr Wakita ge Melefit ni tɛbu eslini ; tãra ticia ma ga Yezu na ti tɛjalay a ahɛr gatay bu tɛdɛm : « Maslanja hini ti azay ahɛr gayan akada nan Melefit timey ! » ⁴ Nday tɛbu tɛjalay ahɛr nahkay ti Yezu ɛsɛra ere ye ti tɛjalaki ahɛr na ɛndava, mɛk ɛhi ana tay : « Majalay ahɛr gekɛli ti ɛbɛlay do ! Kajalum ahɛr nahkay ti kamam ? » ⁵ Zlɛzlɛda gani ti nɛhi : “Zlam magudarani gayak ni mɛmbɛrfukana” tɛk day ti nɛhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kɛsɛrum, nu *Wur ge Mis ti nisliki mɛmbɛrfɛɛa zlam magudarani kɛ mis ka had a. »

Mɛk ɛhi ana zal dɛra nakɛɛn : « Nɛhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini nan nakɛɛn ɛcika cɛkwad, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni tãra tìpia ere ye ti ɛgravu na ti tãgra ɛngwaz a. Eslini tɛzɛbay Melefit adaba ɛvia njɛda gayan ana mis ga mahɛngaraba mis a.

Yezu azalay Meciyɛ

(Mark 2.13-17 ; Lɔk 5.27-32)

⁹ Yezu ɛra ɛslɛka eslina, nan ɛbu akoru zlam gayan ti ɛpi zal nahan, tɛzalay nan Meciyɛ, nan ɛbu mãnjɛhadani digɛsa ka mãlan mɛhɛl hadam. Eslini Yezu nakɛɛn ɛhi ahkado : « Dɛbabiyu nu. » Nahkay nan nakɛɛn ɛcika ɛdɛboru nan. ¹⁰ Kɛlɛn gani Yezu akaba ndam madɛbay nan ni tɔru afa ge Meciyɛ nakɛɛn. Tɔru tɛnjɛa eslina ti tɛzum zlam. Ndam *mɛhɛl hadam akaba ndam magudar zlam kay tɛzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyɛn tãra tìpia tay a nahkay ti tãhi ana ndam *madɛbay Yezu ni ahkado : « Mɛsi gekɛli ni azum zlam ka ahɛr bɛlan akaba ndam mɛhɛl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakɛɛn ɛra ɛcia pakama gatay na ti ɛdɛm : « Ndam ya ti nday tɛbu njalan-njalan ni ti tɔru afa ga zal doktor do, si ndam ga armɛwɛr day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit ɛdɛm a Wakita gayan bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tãgri sulum ana ndam ya tɛcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tɛslɛn ni do.” † Dɛgum sɛrumaba ma gani nana lala. Adaba nu nãra ti ga mazalay ndam jireni do, nãra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

Pakama ga ndɛra : ma gozogul ɛki ka zlam mãweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; Lɔk 5.33-39)

¹⁴ A vad nahan ndam madɛbay Zɛn bay mãbaray mis ni tɛrɛkia ka Yezu a, tãhi : « Leli mãbu mɛgɛs *ndara, ndam *Feriziyɛn ni day tɛbu tɛgɛs, ay ti ndam madɛbay kur ni tɛgɛs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu ahɛngrifɛn ana tay, ɛhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tɛbu akaba zɛbɛba gayan ni ti, arɛnɛ ahɛli ahɛr ana zɛbɛba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahan amara, atɛgɛskia bay ga wal ni kã tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atɛgɛs ndara.

* 9:1 Kasa ga Yezu ti Kafarnahum. † 9:13 Oze 6.6.

16 « Yaw mis àbi azay azana maweni asiviyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana maweni ni ara asakivu azana midigweni ni, mæk molan meguzlehvani ni ara asagakivu. 17 Nahkay day mis abaviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwasa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadagaba, maslanja nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbaviyu zum new-neweni ti e kene-kene maweni vu. Nahkay nday cəeni tågədavu do. »

Wal nahan akaba wur ge mis gədakani nahan dahalayani
(Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56)

18 Ka ya ti Yezu nan əbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zude nahan arakia, abəhadı mirdim, əhi : « Wur goro dahalayani aməta, amət nihi huya, ay ti ra, kàra kəbəkı *ahar ti anğaba. » 19 Nahkay Yezu nakəŋ ecikaba, tədəboru nan akaba ndam madəbay nan ni.

20 Eslini wal nahan əbu, mimiz aslakafəŋa agray vi kru mahar cə. Nan nakəŋ ahədakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ mæk enjifin kà ma ga azana ga Yezu ni. 21 Adaba əhi ana ahər : « Ku tamal ti ninjifin kà azana gayan na nəŋgu ni, nanğaba. » 22 Yezu ambatvu, àra epia nan a ti əhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefit ahəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. » Àra əhia ma na ti mimiz ya aslakafəŋa ni ambrəŋ nan, anğaba huya.

23 Yezu oru enjua afa ga gədakani nakəŋ a ti ədi ahər ana mis dal-dal təbu tabah, təbu tivi cicek. Eslini əhi ana tay : 24 « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni amət ndo ; nan əbu enji dəwir timey. » Àra əhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefin. 25 Yezu nakəŋ àra ağaraba mis na ti əhuriyu a ahay vu, əzay ahər ga wur ni, mæk wur ni ecikaba. 26 Nahkay tədəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cə

27 Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tadəboru nan, təzlah, tədəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » 28 Ka ya ti Yezu oru enjua a magam a ti ndam wuluf cəeni ni təhədakfəŋbiyu mæk Yezu nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Kəfumkua ahər a, nisliki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « İy Bay geli, kisliki. » 29 Nahkay Yezu nakəŋ enjifin kə eri gatay ni, adəm : « Kəfumku ahər : nahkay Melefit məgri ere gani ana kəli akada ya kawayum ni. » 30 Eslini nday nakəŋ tipi divi huya. Yezu ələgi ana tay, əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslanja eci ma gani ba. » 31 Ay nday nakəŋ tàra təhəraya a dala va ti tənəkı mədəmoru ma gani ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba zal nahan a seteni aniviyu azlapay koksah

32 Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahan təzibiyu zal nahan ana Yezu. Zal nani ti seteni aniviyu, acafəŋa nan ga mazlapana. 33 Eslini Yezu ağariaba seteni na ana zal nakəŋ a, mæk nan nakəŋ azlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek təgra ejev gana dal-dal, tədəm : « Day-day mis tipi zlam akada hini ağravu e Izireyel ndo. » 34 Ay ti ndam *Feriziyen tədəm : « Ağariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada təmbəmbak ya bay majəgay tay əbi ni

35 Yezu asawađay a kəsa gədakani bu akaba a kəsa ci6-ci6eni bu. A kəsa ya ti enjua ni va lu ti acəhi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Əhi *Ma Maweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya təbesey do na dek akaba ndam dəra gərgərana dek. 36 Nan nakəŋ

àra èpia mis dal-dalani na ti tàsia cicihi a. Adaba nday akada ga tãmbãmbak ya ti bay majëgay tay àbi ; tãmãtaãkaba, njëda àfëj ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madabay nan ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faj ndo ni ti nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz a vëdan bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tãbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahëjgalum Melefit Bay ga vëdan ni ti mäslerbiyu ndam mabaz zlam a vëdan gayan bu. »

10

Ndam madabay Yezu kru mahar cœeni ni (Mark 3.13-19 ; Luk 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madabay nan kru mahar cœeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njëda ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahëgaraba mis a armëwar gërgërani ba dëk akaba ga mahëgaraba ndam dëra gërgërana dëk. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cœeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mëjani Andre, bëza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mëjani Zej, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciya bay ya àhël hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu nan bëlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zëdas Iskariyot nan ya ègi bay mäsëkumoru Yezu ni.

Yezu aslar ndam madabay nan kru mahar cœeni ni (Mark 6.7-13 ; Luk 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cœeni hini ti Yezu àslëroru tay, àhi ana tay ahkado : « Këdëgum afa ga ndam jiba ndahan ba, këdëgum a kësà ga had *Samaru va ba daya. ⁶ Ay dagum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada tãmbãmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahàr divi nahëma, humi ana mis ahkado : “*Mëgur ge Melefit ënjia wudak.” ⁸ Hëjgarumaba ndam ya tëbesey do na, hëjgarumaba mis e kisim ba, hëjgarumaba ndam ambëlak a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kuli ga sulum, lekulëm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Këdëgum nihi nahëma, këzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku singu day këhëlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endëwi cë cë, ku kimaka, ku aday day këhëlum ba. Adaba bay magray tãwi ti agëski tãvi zlam mëzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjumiya a kësà gëdakani va ahkay do ni a kësà gëziteni va nahëma, dëbum maslaja ya ti agëskabu kuli di ni. Tamal këdumia ahàr a ti njëhaduma eslina ; këmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekuli ya akëslëkuma ni. ¹² Ka sarta ya akëhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahëma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mälëbu akaba kuli.” ¹³ Tamal ti ndam ga hud ahay nani tëgëskabá kuli a, tìslia mëngët sulum a ti sulum gekuli ni amëlëbu akaba tay. Ay tamal ndam ga hud ahay nani tìsli mëngët sulum do ni ti sulum gekuli ni amëngëkia ke kuli zlam gekuli a. ¹⁴ Tamal ndam ga hud ahay ni ahkay do ni ga kësà ni tëgëskabu kuli do, tawayay miciki pakama gekuli ni ana kuli do nahëma, slëkuma eslina. Ka ya ti kësëlkuma ni ti tækumkaba had ga kësà gatay na kà asak gekuli a. ¹⁵ Nèhi ana kuli nahëma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nëngu ni seriya ge Melefit ya amagrafëja kà tay a ni ti ngulum emisli ga ndam ga kësà gani nani ya tëgëskabu kuli do ni do. »

* **10:14** Mätukkaba had ga kësà kà asak a ti adafaki tãmbërbu ndam ga kësà ni, tawayay tay va do.

Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dægum. Nihi ti nəsəlöröru küli e kidin̄ ge mis vu akađa ga bəza təmbak e kidin̄ ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akađa ga gavan̄ na, njəhaduma kudúfa akađa ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimi, adaba mis atəgəs küli, atoru àna küli ka məlan̄ ge seriya. Atəzləb küli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəngalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəña seriya kə küli kə meleher ga gəđákani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma geküli ya akazlapunku ni, mis ndahan̄ ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs küli, atoru àna küli ka məlan̄ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahàr ana küli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana küli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəñ geküli ya e küli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən̄ gatay ti tábazl tay, ata bəñ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəñ gatayani akaba ata mən̄ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ²² Mis dek etizirey küli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaña ya ti aməmrəñ nu do duk abivoru ana vad̄ ga mandav ga sifa gayan̄ ni ti Melefit amahəngay nan̄. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana küli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahan̄ vu. Nəhi ana küli nahəma, wudaka kendeveřin̄m masawadabana kəsa ga had̄ Izirey el a ti nu *Wur ge Mis nin̄jia àndava.

²⁴ « Maslaña ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur nan̄ ni do. ²⁵ Maslaña ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akađa ga maslaña ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal əgia kala-kala ata bay ya ti agur nan̄ na ti əslia gayan̄ a. Tamal Bay ahay ni teked̄i təhi “Nak *Belzebəl” ti, ndam gayan̄ ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Təgrafəña aŋgwaz a ti kà way ?
(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu àđəm keti : « Kəgrumfəña aŋgwaz kə mis nday nana ba. Adaba zlam mangahani ni dek emipivu ; ma mangahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana küli a məlan̄ zinj-zinjəni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a məlan̄ masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana küli e slimi vu ni ti zlahum àna nan̄ kay-kay ka ahàr ga həma. ²⁸ Kəgrumfəña aŋgwaz kà ndam ya takad̄ mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tijn̄ koksah. Grumfəña aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejin̄ sifa gayan̄ ga kan̄gay-kan̄gayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum eđidin̄ ci6-ci6eni cə àna sin̄gu bəlan̄ bi aw ? Ay səruma, eđidin̄ nday nani ti, tamal Bəñ geküli əvay divi gani ndo ni ti ku bəlan̄ day əmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahàr geküli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku eđidin̄ kay day kàtumama tay kə eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana küli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay nan̄ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay nan̄ mis goro kə meleher ga Baba, nan̄ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaña ya ti adəm nan̄ mis goro do nahəma, nu day anədəm nan̄ mis goro do kə meleher ga Baba nan̄ ya e melefit bu ni. »

Yezu àra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu àdám keti : « Lekulum kèdámum nu nàra a duniya va ti, ti mis tãnjahad e kidíj gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tízirevu sawaŋ. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata baŋana, wur dahalay ata maŋana, wal ga wur day nday ata maŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga hud ahay gayaŋ etigi ndam ezir gayaŋ. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay baŋani ahkay do ni maŋani àtam nu nahama, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayaŋ zalani ahkay do ni wur gayaŋ walani àtam nu nahama, èsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgèskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdám mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti àdám ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emiij. Ay maslaŋa ya ti emiij sifa gayaŋ azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, àmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefít aməvi ana mis ga sulum ni

(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti àgèskabá kuli a ni ti àgèskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgèskabá nu a ni ti àgèskabu nu cilij do, àgèskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti àgèskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefít ti, naŋ day Melefít aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefít ni. Maslaŋa ya ti àgèskabá mis ge Melefít jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefít aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefít ni. ⁴² Nəhi ana kuli nahama, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzítəna ku bəlaŋ na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefít aməvi zlam azuhva zlam gayaŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefít ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslərkiuru mis ka Yezu

(Luk 7.18-35)

² Zəŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a danŋay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləruru ndam madəbay naŋ ndahaŋ, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ? » ⁴ Nday nakəŋ tōru tɪŋjə afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawaday lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təŋgaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahama, məmərvu.” »

⁷ Ndam ya ti Zəŋ àslərkiuri tay ka Yezu ni tãra təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a hud gili vu ti ga mípibiyyu mam ? Kipəmbiyyu ti mavram ya aməd adaday ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kipəmbiyyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga singu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kipəmbiyyu ti mam ? Kipəmbiyyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kuli nahama, naŋ ti àtama

bay mahəŋgaray pakama ge Melefıt a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefıt bu, Melefıt àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi : “Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahəŋ kama gayak

ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefıt àslərbiyu ni ti Zeŋ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefıt bu ni ti àtama naŋ a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zeŋ bay məbaray mis ni àđəmki ma ka Məgur ge Melefıt àbivaya ana kana, Məgur ge Melefıt gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njədani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefıt ya Məwiz àbəkı ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefıt ni bu dek ti təbu təđəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àđəm gəsumkabu ma goro ni : Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefıt àđəm amaŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimı àfəŋ nahəma, mıcı lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : ¹⁷ “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisi ana kəli a, day kītawum ndo.” ¹⁸ Nəđəm nahkay ti adaba Zeŋ àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay təđəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəŋ, nəbu nisi zum. Nahkay mis təđəm nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Təđəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefıt adafaki məsər zlam gayəŋ ni jireni ti àna təwi gayəŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi
(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəđakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àđəm : « Akəsum cicihi, ndam Korazın ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, təbakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefıt amagra seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. ‡ ²³ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefıt vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisi sawəŋ. Adaba mam, nəgra zlam kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayəŋ. ²⁴ Nəhi ana kəli ka fat ya ti Melefıt agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. »

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana
(Luk 10.21-22)

* **11:10** Malasi 3.1. † **11:21** Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, təhəŋgalay Melefıt, təgri kam-kam. ‡ **11:22** Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefıt do. Ndam Sidon day nahkay.

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdám : « Nazlábay kur, Bába goro ni, nak Bay mægur məlan̄ ya e melefít bu akaba məlan̄ ya a ga had̄ ni dek. Nazlábay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-cibeni na sawaŋ. ²⁶ Iy Bába goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

²⁷ Àdám keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefít naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani cilij. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfikí naŋ ana tay ni cilij.

²⁸ « Lekulum ya ti kàməta6uma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kuli a. ²⁹ Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kuli grum na akada slasla ya təgəskabu təbaki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kuli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekuli a. ³⁰ Adaba zlam ya ti nəfəki ke kuli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kuli ni day àdəski ke kuli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana (Mark 2.23-28 ; Lük 6.1-5)

¹ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam madəbay naŋ ni. Eslini tənəkí ka meheforu alkama ni, tahəpədorú bəza gani. ² Ndam *Feriziyen̄ ni təra tija tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefít àdám e Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray timey ! » ³ Yezu àra əcia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefít vu, àzay *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefít ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefít àdám e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen̄ nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni day kwa ti təzum. ⁵ Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefít àcafəna mis e Divi gayaŋ ya Məwiz àbəkí ni ba. Ay ti àbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni təgray təwi a *ahay gəfəkani ge Melefít ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeŋgum ma gani ndo waw ? ⁶ Nəhi ana kuli nahama, maslaŋa ya ti àtam ahay ge Melefít ni, naŋ àbu ahalay. ⁷ Pakama àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tisiŋə ni do.” * Tamal kəsərumaba huđ ga ma hina ti, ŋgay ndam ya təgudar araŋa ndo ni təgudara zlam a ti akal kədəmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ahar bəlan̄ mikulfina (Mark 3.1-6 ; Lük 6.6-11)

⁹ Yezu àsləka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefít ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikulfina. Mis ya təbu eslini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay təhi : « E *Divi ge Melefít ya Məwiz àbəkí ni bu ni ti Melefít àva divi a ti təhəŋgaraba mis a vad *məpəsabana ba

* 12:7 Oze 6.6.

waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kidin gekuli bu nanj àbu àna tɔmbak gayan bɔlanj mɛk tɔmbak ni àdiya e evid va a vad mɔpɔsabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihirikeni ti àtam tɔmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefiti ya Mɔwiz àbaki ni bu ni ti Melefiti àvia divi ana mis ga magray sulum a vad mɔpɔsabana ba. » ¹³ Mɛk Yezu nakɔnj àhi ana zal ya ti ahar mikɔlfinjana ni ahkado : « Tɔlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtɔlikabiya ti ahar gayan ni àslamalava ègia sɔndu6-sɔndu6ana akada nahan na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen ni tɔhɔraya a ahay ni ba ni ti tɔngasvu, tɔgray sawari ahɔmamam ti tijin Yezu ni.

Yezu ti nanj bay magri tɔwi ana Melefiti

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àslɛka eslina, òru ka mɔlanj nahan. Nahkay mis dal-dal tɔdɔboru nanj mɛk nanj nakɔnj àhɔngaraba ndam ga armɔwɔr na dek. ¹⁶ Ay ti àlɔgi ana tay àdɔm : « Kɔdɔfɔm nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefiti ya àhi ana bay mahɔngaray *pakama gayan Izayi ni mɔgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay mɔgru tɔwi ya nɔdɔkiba ni ti nanj hi, nawayay nanj dal-dal ; mɔbɔruv goro amɔrvu àna nanj dal-dal.

Anɔvi Mɔsuf goro mɛk amɔhi ma ge jiri goro ana mis ga had ni dek ;

¹⁹ amalɔgavu akaba mis do, amɔvalahay do, maslanja emici ma gayan kwanja kwanja a dala bu do.

²⁰ Emehe6kaba mavram ya awayay ahu6 wudak na do.

Emimetin aku ge ceɔgel ya awayay amɔ wudak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dek tɔgɔskabá jiri ge Melefiti a ni.

²¹ Mɛk mis ga had ni dek atɔfaki ahàr ka nanj, atɔdɔm amahɔngay tay. † »

Yezu ti agray tɔwi àna njɔda ge Melefiti tɔk, àna njɔda ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Lɔk 11.14-23)

²² Eslini tɔzibiyu zal seteni nahan ana Yezu. Maslanja gani nani ti seteni ni àwulufa nanj a, acafɔnja nanj ga mazlapana daya. Yezu nakɔnj àhɔngaraba maslanja nana ; maslanja nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslini ni dek tɔra tipia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tɔdɔm : « Maslanja hini ya àhɔngaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen ni tɔra ticia ma na ti tɔdɔm : « Maslanja hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njɔda ge *Belzebɔl bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra àsɔra ere ye ti tɔjalaki ahàr na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay day tamal ndam ga kɔsa ahkay do ni ga hu6 ahay takadvu e kidin gatay bu ni ti kɔsa gani ahkay do ni hu6 ahay gani àngoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njɔda gayan èdeva ; ègia nahkay ti angoru kama ti ahɔmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njɔda ge Belzebɔl a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njɔda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kɔdɔmum ni ti ma ga malfada.

²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njɔda ga *Mɔsuf ge Melefiti a sawan. Goro ya nagraj nahkay ni ti adafaki *Mɔgur ge Melefiti ènjikia ke kulɔ a àndava. »

²⁹ Yezu àdɔm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njɔda-njɔdani vu ti mɛk ahɔlɔnja zlam gayan a mɔnjɔd mɔwɔl nanj ti àgravu kɔksah. Si tamal àwɔla nanj a day kwa ti ahɔlɔnja zlam gayan a. ³⁰ Maslanja ya ti nanj àbi akaba nu bi

nahəma, naŋ zal ezir goro. Nahkay maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti magudar zlam gayan nani ti Melefit aməmbərfəŋa do simiteni. ³² Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit ambərfəŋa do, ku ka məlaŋ məwəni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdəm keti : « Nədəm nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekələm ti medəkw ! Lekələm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsəbikia ka məbərur a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məŋgəhani sulumani ya àniviyu a məbərur bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məŋgəhani magədavani gayan ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kà pakama gayan magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit àdəfaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfikì ere ye ti àdəfaki àna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayan ni ana tay cilin. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsərur do aw ? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kə sliri ga məlaŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməŋ àna gədəkana ti kəsərur do aw ? »

Seteni əsləkiaba ana mis a ti aŋgwiyyu tata

(Luk 11.24-26)

† 12:40 Məŋjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsa gədəkana ya Melefit əsləroru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

⁴³ Yezu àdám keti : « Tamal ti seteni àslàkiaba ana mis a ti, akoru a hud gili vu ka melaŋ ya ti yam àbi ni, adábay melaŋ manjəhadani. Ay àngət melaŋ manjəhadani do ; ⁴⁴ nahkay ti adám : “Ngulum naŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsləfàbana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ asləka akoru azalakiviabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dək tətam naŋ àna cuday. Mək nday nakəŋ dək tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayan ni egi ngulum gayan ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededif ededifeni ni mam ?
(Mark 3.31-35 ; Lük 8.19-21)

⁴⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [⁴⁷ Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəŋ èdàki ahar ka ndam madəbay naŋ ni, àdám : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adàba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a hud mefeit bu awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Mark 4.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad kà gəvay ga dəluv ni. ² Eslini mis kay tòru kà gəvay gayan. Nahkay naŋ nakəŋ káy àcaliyu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. ³ Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdám : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani adəgoru e divi bu. Nahkay edifif tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti adəgoru ka pələf ya had àhəcaki ni. Àfətaya huya, adaba had àki ka pələf ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədía ti èhirifəba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti adəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti adəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru mahkə. » ⁹ Yezu àdám keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti mici lala. »

Yezu adám ma àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni təhədàkfəŋbiyu kà Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Meleit adəfikiaba zlam manghani àki ka Məgur gayan na ana kəli a, ti kəsərum. Ay nday ti adəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsəfə. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni tipì do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tici do.

14 « Gatay ya tǎbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ǎǎmbiyu ni ǎgravu. ǎǎm :

“Ku tamal kǎbumi slimi ana zlam lala nəŋgu ni ekicǎm do.

Ku tamal kǎmǎnjumlǎŋ ana zlam lala nəŋgu ni ekipǎm do.

15 Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ǎtiri ana tay do simiteni,

ǎdaba tǎrika slimi gatay a, tǎbakabǎ eri gatay a.

Tǎgray nahkay ti, ti tǎci zlam ba, tǎpi divi ba, tǎsǎr zlam ba ;

tawayay ti tǎmbatkaba majalay ahǎr gatay a ba daya.

Tamal tǎmbatkaba ti akal nəhǎŋga tay a.” *

16 « Ay lekǎlum ti mǎrumvu ǎdaba eri ǎfǎŋ kǎ kǎli, kipǎm divi ; slimi day tǎfǎŋ kǎ kǎli, kicǎm zlam. 17 Nǎhi ana kǎli nahǎma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tǎwaya mipia ere ye ti kipǎm na, ay ti tǎpi ndo. Tǎwaya micia ere ye ti kicǎm na, ay ti tǎci ndo. »

Yezu ǎǎfaba ma gozogul ga bay mabǎhad hilfi ga zlam na

18 « Ay lekǎlum ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul ǎki ka bay mabǎhad hilfi ga zlam ni awayay ǎǎmki ni. 19 Tamal mis tǎbi slimi ana pakama ya tǎǎmki ka *Mǎgur ge Melefit ni, tǎci do ni ti, nday akadǎ divi ya hilfi ga zlam ǎǎgaki ni. *Seteni ara ahǎliaba pakama ya ti tǎgǎskabu na ana tay a. 20 Mis ndahan day tǎbu, nday akadǎ pǎlad ya hilfi ga zlam ǎǎgaki ni : tǎcia pakama ge Melefit na ti tǎgǎskabu ǎna mǎmǎrani hǎya. 21 Ay pakama nani ahuriviyu ana tay a mǎbǎruv vu do, akadǎ ge sliri ya ti tǎru a had vu do ni ; tǎgǎskabu ti ga hayǎŋani. Tamal zlam zlzladani ǎdia ahǎr ana tay a, ahkay do ni mis tǎgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti tǎmbrǎŋ hǎya, tǎgǎskabu va do. 22 Mis ndahan tǎbu, nday akadǎ hilfi ga zlam ya ti ǎdiyu a hud ga adak vu ni : tǎcia pakama ge Melefit a ti tǎgǎskabu. Ay majalay ahǎr ga duniya ariva ana tay a, elimēni agosay tay ; zlam nday nani tengecekabu zlam akadǎ ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tǎci ni ǎzaya araŋa do. 23 Mis ndahan ti ni tǎci pakama ge Melefit. Tǎci ti tǎgǎskabu. Nday akadǎ had sulumani ya hilfi ga zlam ǎǎgaki ni, nahkay tǎbi bǎza. Bǎlan gani abi bǎza diŋ, bǎlan gani keti bǎza kru kru muku, nahǎŋ ni ti ni bǎza kru kru mahkǎr ni. »

Ma gozogul ǎki ka ayum

24 Yezu nakǎŋ ǎŋgǎhadǎ ma *gozogul nahǎŋ ana tay keti, ǎǎm : « *Mǎgur ge Melefit ti tǎzavu ata mis ya ti ǎzligi hay gayǎŋ sulumani a vǎdan gayǎŋ bu ni.

25 Ay mǎlavǎd ǎra ǎgia, mis tǎnjikaba dǎwir a ti zal ezir gayǎŋ ǎru ǎzligikiviyu ayum mǎk ǎslǎka zlam gayǎŋ a. 26 Ka ya ti tǎra tǎfǎtaya, tǎbu tabay ahǎr nahǎma, ayum ni day ǎsǎrvu. 27 Ndam mǎgri tǎwi ana bay ga vǎdan ni tǎra tǎpia ti tǎrǎkia ka bay ga vǎdan na. Tǎhi : “Bay geli, kizligi a vǎdan bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni ahǎraya ti eley ?” 28 ǎhi ana tay :

“ǎgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam mǎgri tǎwi ni tǎhi : “Kawayay ti mǎru mǎjeba waw ?” 29 Nan nakǎŋ ǎhi ana tay : “Aha ! Kǎjǎmaba ba, ǎdaba tamal kijǎmaba ti bi ekijǎmaba akaba hay na. 30 Brǎŋum tay nahkay hayǎŋ. Eminjǎa ka sarta ga mabazana day kwa ti anǎhi ana ndam mabazani ni ahkado : Bazumaba ayum na, wǎlumaba ti kǎjumiaba aku a, hay ni ti ni kǎhǎlumubiyu kǎbumiyu a guvur goro vu.” »

* 13:15 Izayi 6.9-10.

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gúziteni akaba ke miwisin
(Mark 4.30-32 ; Lúk 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti, àdám : « *Mægur ge Melefít ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gúziteni. Mis àzay, ezligi a vèdan gayan bu.

³² Hilfi gani ti gúziteni e kidin ga bæza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfétaya ni ti àdèka àtam zlam ndahan ya e dini bu ni dek, ègi mənǵəhaf. Aɓal ahar, eɗiɗin tara tagraviyu lala gatay a huɗ gani vu. »

³³ Yezu nakən àhi ma gozogul nahan ana tay keti, àdám : « *Mægur ge Melefít ti àzavu akaba *miwisin. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna nan. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəngaray pakama ge Melefít ni mǵravu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;

ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma mənǵahani kwa ka mənǵəki ga məlan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbarbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay nan ni tàhədakfəniyu tàhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vèdan bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslanja ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vèdan ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Mægur ge Melefít bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefít. ⁴⁰ Yaw akada ya tijebe ayum a, tajiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlaba ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijnkia mis ke divi a na dek a Mægur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladay akada ga fat ni a Mægur ga Bən gatay bu. Maslanja ya ti slimì àfəñ nahəma, miçi lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manǵahani a vèdan bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Mægur ge Melefít ti àzavu akaba elimeni manǵahani a vèdan bu ni. Maslanja nahan àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlan əngəhkivu, àmərva daldal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayan dek mək àsəkum vèdan nani.

⁴⁵ « Nahkay day Mægur ge Melefít ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdia ahàr ana sulumana bəlan àtam ndahan ni ti òru àsəkumoru zlam gayan dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Mægur ge Melefít ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nan a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dən-dən a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefít atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku

† 13:35 Limis 78.2.

vu. Eslini etitawi, atahæpædkabu aslær adaba daliya ya atacakay ni. » ⁵¹ Yezu nakæj àhi ana tay : « Kìcuma ma goro ya nàhi ana kuli na dek aw ? » Nday nakæj tæhængrifæj tæhi : « Iy, micia. » ⁵² Mæk nañ nakæj àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *mæsær Wakita ge Melefit lu, tamal àsæra zlam a àki ka Mægur ge Melefit a lala ti tæzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam mæwena akaba midigwena e elimeni gayan ya aŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret tæfæki ahàr ka Yezu do
(Mark 6.1-6 ; Lük 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogol nday nana ti àslæka eslina, ⁵⁴ òru a kæsa gayan vu ka mælan ya àdæk ni. Òru ènjua ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahængalavù Melefit ye eslini ni bu. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tædæm ahkado : « Mæsær zlam hini ti àcahay eley ? Aŋgæt njæda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Nañ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Mæjani ti Mari do waw ? Bæza ga mæjani ata Zek, Zæzef, Zæd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bæza ga mæjani walani nday tæbu akaba leli ahalay ni do waw ? Aŋgæt njæda ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani tawayay mæfæki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakæj àhi ana tay : « Bay mæhæŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, tawayay nañ a kæsa gayan bu do. Ata bæjani akaba ndam ga hud ahay gayan day tawayay nañ do, si a kæsa ndahan bu kwa ti mis tawayay nañ. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay ndo huya adaba tawayay mæfæki ahàr do.

14

Takad Zeñ bay mæbaray mis ni
(Mark 6.14-29 ; Lük 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis tæbu tæzlapaki ka Yezu. Tæbu tæzlapaki nahæma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tædæm na. ² Nañ nakæj àhi ana ndam ya tægri tæwi ni ahkado : « Nañ nani ti Zeñ bay mæbaray mis ni, àmæta mæk aŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba aŋgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot àdæm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafæŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mæj ga Erot. Àra àza wal na ti Zeñ bay mæbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwæsl. » Zeñ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakæj àhi ana ndam gayan tægæs nañ, tæwæl, tæfiyu a danŋay vu, mæk tægray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zeñ a, ay ti aŋgawæ àwærfæŋa nañ kà ndam *Zæde a, adaba nday dek tædæm Zeñ ti nañ bay mahæŋgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahan, Erot àgra wumæri ge miwivu gayan a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mæk àhæbay kè meleher gatay. Àra àhæba nahkay ti hæbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakæj àmbadi ana wur ni dæk, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nævuk. » ⁸ Wur ni mæjani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kævu ahàr ge Zeñ bay mæbaray mis ni ahalay, tæfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhàlia ahàr a. Adaba àmbadia ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayan tægri ana wur ni akada ya àwayay ni, ¹⁰ àslæroru mis a ahay ga danŋay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeñ a. ¹¹ Tàra tæzibiya ahàr ge Zeñ nakæj a ana wur dahalay na ka paranti a ti nañ nakæj àzikaboru ana

mənjani. ¹² Ndam mədəbay Zeñ ni tãra ticia ti tãru tãzay kisim gani, tili. Tãra tilia ti tãru tãhi ma gani ana Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Mark 6.30-44 ; Lük 9.10-17 ; Zeñ 6.1-14)*

¹³ Yezu àra ècia tãkadã Zeñ a ti àcãliyu a *slalah ga yam vu, àslãka eslina, òru gwar ka mələñ nahan. Mələñ gani nani ti drinj a hud'gili bu. Ay mis dal-dalani ni tãra ticifiña daday a ti tãdãboru nan àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhãraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tãsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhãngaraba ndam ya tãbesey do na e kidinj gatay ba.

¹⁵ Mələkarawa àra ègia ti ndam *mədəbay Yezu ni tãrãkia, tãhi ahkado : « Leli nihi ti a hud'gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tãslãka, tãru a kãsa gãrgãrani ni vu tãdãboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhãngrifəñ ana tay, àdãm : « Tãslãka day ti kamam ? Lekulãm lekulãmeni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəñ tãhãngrifəñ, tãhi : « Araña àfəñ kè leli ahalay bi ; si *dipen zlam, tãkivu kilif cã cilinj. » ¹⁸ Nan nakəñ àhi ana tay : « Hələmubiya ahalay a. » ¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tãnjəhadã a ga had'ke kãzir a, mək nan nakəñ àhəl dipen zlamani ni tãkivu kilif cãeni ni, àmənjouru e melefít vu, àgri sãsi ana Melefít. Àra àgria sãsi a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam mədəbay nan ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəñ dek tãzum tãzum, tãrãhkaba. Kələñ gani tãcakalakabu mægəjəni gani, tãrãhvũ hətək kru mahar cã àna nan. ²¹ Mis zawalani ya ti tãzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tãcalkivu tay ndo.

*Yezu asawadãki ka ahàr ga yam
(Mark 6.45-52 ; Zeñ 6.15-21)*

²² Ka gani nani ti Yezu nakəñ àhi ana ndam mədəbay nan ni tãcãliyu a *slalah ga yam vu, tãru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tãdevu, tãslãka. ²³ Tãra tãdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcãloru a hãma vu drinj drinj akaba mis ga mahəngalay Melefít. Mələkarawa àra ègikia, nan ka ahàr gayan eslini. ²⁴ Ndam mədəbay nan ni ti ni tãslãka àna slalah ga yam gatay na, tigia drinj drinj akaba dən-dən a. Aməd nan àbu adaday slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəngarbiyu tay kələñ. ²⁵ Dũ gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəñ àrãkioru ka tay, asawadãkioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. ²⁶ Ndam mədəbay nan ni tãra tipia nan a, nan àbu asawadãki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tãdãm : « Maslaña àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəñ tãgra anğwaz a, tãzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəñ àhi ma ana tay huya, àdãm : « Zum njədə, nu timey. Anğwaz àwar kuli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak edefinj ti vu divi nãsawadãkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nõru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay nan nakəñ àhãraya a slalah ga yam ni ba, àsawadãkioru ka ahàr ga yam ni àrãkioru ka Yezu nakəñ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra anğwaz a ; nahkay yam ni awayay anday nan. Nan nakəñ àzlah, àdãm : « Bay goro, həngay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtãloru ahar huya, àgəs nan, mək àhi : « Mafəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cã cã ti kamam ? » ³² Nday nakəñ tãra tãcãliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəñ makəzlani huya. ³³ Eslini nday ya tãvu a slalah ga yam bu ni dek tãbãhadĩ mirdim ana Yezu nakəñ, tãhi : « Nak ti Wur ge Melefít edefinj. »

Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a

(Mark 6.53-56)

³⁴ Ka ya ti təslaka, təhəra dəluv na əndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Təra təsəra naŋ a ti tōru təhi ma gani ana mis ga kəsa ga had nani, nahkay təhəlibiyu ndam ya təbesey do ni dek. ³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbesey do ni tınjifiŋ kə ma ga azana gayan ni cilin. Nday ya ti tınjifiŋa ni dek təŋgaba.

15

Gejewi əki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təsləkabiya a Zeruzalem a, tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : ² « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Təzum zlam day təbarakaba ahar əna divi gana do ni. » ³ Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kagudarum *Divi ge Melefit əna manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit ədəm ahkado : “Nğwioru a had ana ata buk ata muk.” * Ədəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni mənani nahəma, təkada naŋ a.” † ⁵ Ay lekuləm zla ti kədəmum ahkado : “Maslaŋa nahaŋ esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana mənani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur əna naŋ ni, sədaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani ədəma ma nahkay nahəma, kədəmum tamal əjənaki ata bəŋani ata mənani va do ni ti əgray arana do. Lekuləm kəgrum nahkay ti, kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahum ni a mələŋ gani vu huk. ⁷ Lekuləm kawayyu ti mis tədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit ədəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti ədəm ni, ədəmki ti ke kəli. ⁸ Ədəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu əna ma cilin, təjalaku ahər do simiteni.

⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcəhay ni ti ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do.” ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu əzalakabu mis kayani ni, əhi ana tay : « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum əna ma gayan, agray naŋ “*njəlatani do” ni ti əbi. Si ere ye ti maslaŋa gani ədəm əna ma gayan ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani do.” » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni tərəkia, təhi ahkado : « Ma gayak ya kədəm ni əzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkiya waw ? » ¹³ Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba naŋ ya e melefit bu əjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nədəm nahəma, bərəŋum tay ; nday ti ndam wuluf ya tədafəŋa ahar kə ndam wuluf ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kə zal wuluf nahaŋ a ti nday cecəni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer əhəŋgarfəŋ, əhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu əhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kekileŋa kəsərum zlam

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a huf vu cilin, mak atahiyyu azay gani e dugzey vu ti kasarum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni aharaya ti a mabaruv gayan ba, ma gani nani day kwa ti agudar nan, agray nan "njelatani do." ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek aharaya ti a mabaruv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahâr ka zlam magudarani gargari dek : ka makad ahâr, ka magray hala, ka magray mesuwehvu, ke migi akal, ka masakad malfada akaba ka masivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi "njelatani do" ni ti zlam nday nani. Ay ti mazum zlam manjad mabaray ahar akada ge divi ga ata ban gekali ni ti agray ti mis egi "njelatani do" do. »

*Wal nahan nan wur Zude do afaki ahâr ka Yezu
(Mark 7.24-30)*

²¹ Yezu aslakaba eslina, òru ka haf ga kasa Tir akaba ga kasa Sidon. ²² Wal Kanan nahan nan abu eslini. Wal ni ara epia Yezu a ti arakia ana zlahay a, adam : « Bay goro, *Wur ge Dedit, nasuk cichi ti ! Wur goro dahalayani abiyu ebeseay do, seteni abu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu ahalkaba ma ndo. Eslini ndam madabay nan ni tahi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba nan abu azlahanbiyu ke leli, ambran do ni. » ²⁴ Yezu nakan ahi ana tay : « Talsarbiyu nu ahalay ndo. Talsarbiyu nu ti ana ndam *Izireyel cilin, adaba nday akada tambambak ya ti tjia ni. »

²⁵ Ay ti wal ni ara abehadi mirdim grik ana Yezu meleher ndib ana haf, ahi : « Bay goro, jnaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu ahangrifan ana wal nakan, ahi ahkado : « Tazafana zlam mazumani ga bza, tizligioru ana kara ti abalay do. » ²⁷ Mak wal nakan adam : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam mazumani ge mis ya tadogoru a huf ga malar mazumki zlam vu ni, ku kara gatay day tapalaba tazum timey. » ²⁸ Eslini Yezu ahi ana wal nakan : « Wal ni, kabu kafaku ahâr lala ; ere ye ti kihindi ni magravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayan ni angaba huya.

Yezu ahangaraba ndam ga armawar gargarana

²⁹ Yezu aslaka eslina, òru ka gavay ga daluv Gelili. Òru enjua ti aceloru a hema vu. Ara aceloya ti anjahad digus. ³⁰ Eslini mis dal-dal tarakia, tahelibiyu ndam jugwer, ndam wuluf, ndam dera, makwaya akaba ndam ga armawar ndahan gargarani, tabehad tay ka gavay gayan mak nan nakan ahangaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni tara tipia ndam makwaya ya tazlapay koksah ni tabu tazlapay, ndam dera tangaba tjia sendub-sendubana, ndam jugwer tasawaday lala akaba ndam wuluf tabu tipi divi nahama, tamervâ dal-dal, nahkay tazlabay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

*Yezu avi zlam mazumani ana mis dabu fad
(Mark 8.1-10)*

³² Yezu azalay ndam madabay nan ni, ahi ana tay ahkado : « Mis nday hini tasu cichi dal-dal, adaba vad mahkar hi leli mabu akaba tay, zlam mazumani day afan ka tay va bi. Ay ti naway membran tay ti taslaka ana lawir a do. Tamal nahi ana tay "Slakuma" manjad mavi zlam mazumani ana tay nahama, njada amalefan ka tay ka ahâr divi ga maslakana bi. » ³³ Ndam madabay nan ni tahangrifan, tahi ahkado : « Leli dek ahalay a huf gili hini bu ni ti mahelibiyu *diper ana tay tarah ana nan dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakan ahi ana tay ahkado : « Diper afan ke kuli ehimey ? » Tahangrifan, tahi : « Diper afan ke leli adaskela akaba kilif cib-cibeni bal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tânjəhadə a ga had a. ³⁶ Tàra tânjəhadə ti àhəl dipen adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsi ana Melefít. Àra àgria səsi a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay nañ ni, ndam madəbay nañ ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dək. ³⁷ Mis nakəñ dək təzum, tərəha àna nañ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna nañ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fađ, təcaklivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələñ gani Yezu nakəñ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəñ àcaliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadan.

16

*Zlam ya mis tìpi đay-đay ndo ni
(Mark 8.11-13 ; Lük 12.54-56)*

¹ Ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam *Seduseyen ndahan tərəkia ka Yezu a, tawayay tatakar nañ ti mágudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti m̀pìri đay-đay ndo na ana leli a, ti m̀sər ere ye ti kagray ni ti kagray àna njəda ge Melefít. » ² Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu, tamal kípəma huđ melefít a ndize ti kədəmum : “Hajəñ ti mələñ amanja njalata.” ³ Ge miledə tamal kípəma huđ melefít a dilin-dilin ti kədəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kípəm a huđ melefít bu na ti, kəsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefít do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tìpi đay-đay ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefít aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefít amədəfiki ana tay ni ti ere ye ti adafaki àna Zonas ni cilin. » Eslini nañ nakəñ àsləka, àmbərbu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu takoru tatuwad dəluv ni ; nday təbu takoru ti ndam madəbay nañ ni təhəl *dipen ndo, àgəjazlkia ahər ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisin ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Seduseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam madəbay nañ ni təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Adəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakəñ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahər gekəli ti àhəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekilenja waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adəskəlani ana mis dəbu fađani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹¹ Ngay nu nəcəlfəñ ti ke dipen dipenani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kəli ti bumvu slimi àna miwisin ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Seduseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madəbay nañ ni təra təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisin » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisin ya ti tiwisin dipen àna nañ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Seduseyen ya təcəhi ana mis ni.

*Piyer adəm Yezu nañ àbu Krist Bay gəđakani ya amara ni
(Mark 8.27-30 ; Lük 9.18-21)*

¹³ A vad nahan, Yezu akaba ndam madɔbay nan ni tɔru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu ehindifinɔ ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tɔdɔm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Tɔhɔngrifɔn, tɔhi ahkado : « Tɔdɔm nak Zeɲ bay mɔbaray mis ni, mis ndahan tɔdɔm nak Eli, mis ndahan ti ni tɔdɔm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya tɔhɔngaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini nan nakɔn àhi ana tay ahkado : « Lekulɔm ti kɔdɔmum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer àhɔngrifɔn, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gɔdakani ya Melefit àslɔrbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zeɲ, mɔrvu adaba ma ge jiri hini ya kɔdɔm ni ti mis hihiriken ni àhuk do. Ahukaya ma na ti Baba, nan ti nan a hud melefit bu. ¹⁸ Nɔhuk nahɔma nak Piyer ; anazay kur ga mɔvi njɔda ana ndam mɔfɔku ahàr ni akada ya tazay akur, tafɔkad asak ga ahay àna nan ni. † Nahkay ti kisim tekeɔ amɔgri arana ana tay do. ¹⁹ Anɔvuk lekili ga mahay ga *Mɔgur ge Melefit : ere ye ti kɔgɔskabu ka had ndo ni ti e melefit bu day atagɔskabu do ; ay ere ye ti kɔgɔskabá ka had a ni ti e melefit bu day atagɔskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakɔn àlɔgi ana ndam madɔbay nan ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gɔdakani ya Melefit àslɔrbiyu ni ti kɔhumi ana maslanɔ ba simiteni. »

*Yezu adɔm amɔmɔt mɔk amɔngaba e kisim ba
(Mark 8.31-9.1 ; Lɔk 9.22-27)*

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam madɔbay nan ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àdɔm nakoru a Zerɔzalem kwa. Ahàr àdɔm nɔcakay daliya dal-dal. Nday gɔdɔkani ni, gɔdɔkani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mɔsɔr Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mɔk a hud ga vad mahkɔrani bu anɔngaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba nan e kidin gatay ba cak. Àlɔgi, àhi : « Bay goro, Melefit mɔjɔgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àlɔgi bilegeni, àdɔm : « *Seteni, slɔkafua, ru drin ! Nak ti kacafɔna nu ga magray tɔwi goro a, adaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihiriken ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madɔbay nan ni ahkado : « Tamal mis awayay adɔbay nu nahɔma, ahàr àdɔm mɔmbrɔn ere ye ti awayay ni ; ku tamal tɔgri daliya, *tadarfɔn nan kà tɔndal nɔngu ni mɔbesey. Tamal mis awayay madɔbay nu ti mɔgray nahkay. ²⁵ Maslanɔ ya ti àdɔm ajɔgur sifa gayan, awayay àmɔt ba ni ti emijin. Maslanɔ ya ti emijin sifa gayan azuhva nu ti amɔjɔgur sawan, amɔmɔt day-day do. ²⁶ Tamal mis àngɔta elimeni ga duniya na dek mɔk èjinɔ sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijinɔ sifa gayan na ti amɔngat mam ga mɔmbani àna nan mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njɔda ga Baba akaba mɔslɔr goro a kay, anɔvi zlam ana ku way way do akada ge tɔwi gayan ya ti àgray ni. ²⁸ Nɔhi ana kulɔ nahɔma, e kidin ge mis ya tɔbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atamɔt ti etipi nu Wur ge Mis anɔngaba, anɔhuriyu a bay goro vu. »

17

*Vu ga Yezu ambatvu kɔ meleher ga ndam madɔbay nan ni
(Mark 9.2-13 ; Lɔk 9.28-36)*

* **16:13** Sezare ge Filip ti slimi ga kɔsa gɔdakani. † **16:18** Piyer ti adɔmvaba « akur. »

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeñ wur ga mən ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliñ. ² Tòru tìnjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahan a. Eri gayan ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayan day tìgia bəf-bəf talla təsladay məlan. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz həya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer nan əbu azlapay nahkay ti mægudungudun masladani àhərkiaya ka tay a, àngah tay. Dəngu ga maslanə àhənday a mægudungudun ni bu, àdəm : « Nan hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal, nəmərnu àna nan dal-dal. Gəsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *madəbay Yezu ni tàra ticia nahkay ti àngwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiəa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəñ àhədakfəñiyu ka tay, ènjifin ka tay mək àhi ana tay : « Cikəmbaba, kəgrum àngwaz ba. » ⁸ Nday nakəñ tēheliñ eri, tìpi maslanə nahanə ndo, si Yezu nan bəlan ciliñ. ⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti kipuram ni ana maslanə ba, si nu *Wur ge Mis anəngaya e kidin ga ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Ndam madəbay nan ni tēhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gədakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəñ àhəngrifəñ ana tay àdəm ahkado : « Efedin Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər nanə ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madəbay nan ni təsəra àzlapaki ti ke Zeñ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a
(Mark 9.14-29 ; Lək 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tìnjikia ke mis dal-dalani na ti maslanə nahanə àhədakfəñiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro əbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahan adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya nanə ana ndam madəbay kur na ti tīgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad kanğaya akaba kəli aw ? Nu enefesi ana kəli kanğaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Tàra təzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni àsləkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia nan lala həya.

¹⁹ Eslini ndam *madəbay Yezu ni təzalay Yezu ka ahàr gatay, tihindi nan, tēhi : « Leli misliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁰ Yezu nakəñ àhəngrifəñ ana tay, àdəm : « Kisləmki ndo ni ti adaba məfəki ahàr gekəli ke Melefit kay do, əbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliñ nəngu ni, kisləmki məhiani ana həma hini : “Sləkaba, ru tegi” nəngu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kisləmki magrani do ni ti əbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nanə nahəma, tamal ti kəhəngalay Melefit ndo akaba kəgas ndəra ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmət mək anəngaba e kisim ba
(Mark 9.30-32 ; Lək 9.43-45)

²² A vad nahan, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni dek təbu ka ahar bəlan e Gelili ni ti, Yezu nakəñ àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis

ti tara tægəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti ananğaba. » Nday nakəŋ tãra ticia ma gayan na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gəđakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tinjua a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gəđakani ge Melefit ni təhəđakfəŋiyu ke Piyer, təhi : « Məsi gekəli ni ti àpəl hadam ga ahay gəđakani ge Melefit ni do waw ? »

²⁵ Piyer àhəŋgrifəŋ ana tay : « Àbəhad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəŋ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, kəđəm ahəmamam ? Ndamam tabəhadı hadam akaba janğal ana bəbay ka had ni mam ? Tabəhadı ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? » ²⁶ Piyer àhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəŋ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? ²⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahàr ana sinğu akur-akurani, sinğu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gəđakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Mark 9.33-37 ; Lük 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təhəđakfəŋiyu kà Yezu, təhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way naŋ gəđakani àtam mis ndahaŋ way ? » ² Nahkay Yezu nakəŋ àzalabiyu wur gəziteni e kidin gatay vu ³ mək àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza ciə-ciəbeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahàr gayan a had, anjəhad kuđufa akada ga wur hini ni ti naŋ nani gəđakani àtam mis ndahaŋ a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Lük 17.1-2)

⁶ Yezu àdəm keti « Ndam ya təfəku ahàr ni ti mis tədəm tislı arana do akada ga bəza ciə-ciəbeni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kidin gatay bu mijikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gəđakani ana maslaŋa ya ejinjia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəđakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tijikia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si tğravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amaləki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna ahar bəlaŋ ahkay do ni àna asak bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəni ni ahkay do ni àna asak gayak cəni ni. Aku nani ti àmət dəy-dəy do. ⁹ Tamal eri gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna eri bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni

(Lük 15.3-7)

10 Yezu àdám keti : « Bumvu slimi lala ! E kidin ga bəza nday nani bu ni ti ngay bəlan gatayani əsli aranja do ni ti kədfəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba nan ya e melefit bu ni. [11 Nu *Wur ge Mis nara ti ga mahəngay ndam ya ti tiji ni.]

12 « Bi maslanə nahan təmbəmbak gayan təbu din mək bəlan gani əjia. Ara əpia ti bəlan gani nan əkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəmbu mahar ambəlbani ni a həma bu, akoru adəboru bəlanəni ni, do waw ? Lekələm ti kədfəmum mam ? 13 Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ədia ahər a ni ti amərvu əna nan dal-dal atama ya amərvu əna kru kru ambəmbu mahar ambəlbani ya ti tiji ndo na do waw ? 14 Nahkay day Bəng gekəli nan ya e melefit bu ni awayay ti ku bəlan e kidin ga bəza nday nani bu day əji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəjana

15 Yezu àdám keti : « Tamal wur ga muk əgudaruka zlam a ti rəkiuru hiki lala lekələm cəcə cəa. Tamal əcəkkiə ma gayak na ti kəslamala wur ga muk na. 16 Ay tamal əcəkki ma do ni ti zalakivu mis bəlan ahkay do ni cə ti kədəgumkiuru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahər àdám mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * 17 Ay tamal ti əciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahər ni. Tamal əciiki ma ana tay do daya ti mənjaləng akada nan zal ya əfəki ahər ke Melefit do ni, ahkay do ni akada nan bay *məhəl hadam.

18 « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka had ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka had a ni ti e melefit bu day atəgəskabu.

19 « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidin gekəli bu ka had ma gatay ərakabaya ku əki ka mam nəngu ni, təhəngalaləng zlam gani kə Bəng goro ya e melefit bu na ti aməvi ana tay. 20 Adaba ka mələng ya mis cə mahkər təngasva əna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidin gatay bu. »

21 Eslini Piyer əhədəkəfəngiyu ka Yezu, əhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma nan əbu əgudaru zlam ti nəmbərfəngə sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » 22 Yezu nakəng əhi : « Mbərfəngə sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəngə ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. 23 *Məgur ge Melefit day nahkay : təzavu ata bay nahan awayay asər duwa gayan ya əfəng kə ku way way do e kidin ga ndam məgri təwi gayan bu ni, ti təpəli. 24 Ka ya ti nan əbu acalfəng kə ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahan duwa gayan əfəng əgra miliyem ehimeya. 25 Ay ti əsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdám təsakumoru nan nanəni, wal gayan, bəza gayan akaba zlam gayan ni dek ga məpəli duwa ni əna nan. 26 Eslini bay məgri təwi nakəng əbəhadı mirdim meleher ndiə ana had ana bay ga duwa ni, əhi : “Kam-kam bəsəa hayəng, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 27 Eslini nan nakəng əsia cicili ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni əmbərfəng duwa ni dek mək əhi “Sləka zlam gayak a.”

28 « Ka ya ti bay məgray təwi nakəng nan əbu əsləka ni ti təbakabu ahər ata maslanə nahan. Maslanə gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayan əfəng əgray jik din. Nan nakəng ədəki cip ka dəngü, əhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” 29 Eslini nan ya tagrakabu təwi nakəng əbəhadı mirdim, əhi : “Kam-kam bəsəa hayəng, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 30 Ay nan nakəng ərə əfiyu nan a danğay vu, awayay məpəliaba duwa gayan na dek day ti atafaya nan

* 18:16 Məngay Mimbiki 19.15.

a. ³¹ Ndam ya tagrakabu tawi akaba tay ka ahar bəlanjani ni t̄ara t̄ipia ere ye ti ʔgri ana nan nahan na ni ti ʔwəria b̄aruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ t̄oru t̄aŋgəhad̄i ma gani ana bay ya ti t̄agri t̄awi ni. ³² Nan nakəŋ ʔra ʔcia ma na ti ʔd̄əm t̄zalibiya nan a. ʔra ʔnja ti ʔhi : “Nak bay m̄əgru t̄awi hini ti nak cudayani. N̄əmb̄ərfuka duwa goro na d̄ek ad̄aba k̄əgrua kam-kam a, k̄əd̄əm n̄əmb̄ərfuk ti ³³ ay nak ti maslaŋa ya ti k̄əgrumkabu t̄awi ni ʔsuk cicihi akada gayak ya k̄əsu cicihi ni ndo ni ti kamam ?” ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni ʔzuma b̄aruv a dal-dal, ʔd̄əm t̄əzoru nan a dangay vu ti t̄agri daliya, si tamal am̄əp̄alaba duwa gayan na d̄ek day kwa ti atafaya nan a. »

³⁵ Yezu ʔd̄əm keti : « Tamal lek̄əl̄əm k̄əmb̄r̄əŋumf̄əŋa zlam ya ti mis t̄əgudari ana k̄uli na k̄a tay ʔna huf̄b̄əlan a do ni ti, Baba nan ya e melef̄it bu ni am̄agri ana k̄uli day akada ga bay ga duwa ya ʔgri ana bay m̄əgri t̄awi ni. »

19

Yezu ʔd̄əmki ma ka maday wal akaba magaray wal

(Mark 10.1-12)

¹ Yezu ʔra ʔndeveriŋa pakama gayan na ti ʔsl̄əka e Gelili a, ʔru ka had̄ *Zude, ke ledi nahan ga zalaka *Zurdeŋ. ² Mis dal-dal t̄ad̄əboru nan, m̄ək nan nakəŋ ʔhəŋgaraba ndam ya t̄əb̄esey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyen ndahan t̄ərk̄ia. T̄ihindifiŋa ma, t̄əhi ahkado : « ʔḡəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan aw ? » T̄əhi nahkay ti ad̄aba tawayay tatəkar Yezu ti m̄əd̄əm ma magudarani. ⁴ Yezu nakəŋ ʔhəŋgrifəŋ ana tay, ʔd̄əm : « Kwa ka m̄ənjəki ga m̄əlan, ka ya ti Melef̄it ʔgraya mis a ni ti ʔgraya ata zal ata wal a. K̄əjəŋḡəm ma gani a Wakita ge Melef̄it ni bu ndo waw ? * ⁵ Melef̄it ʔd̄əm : “Nahkay ti mis zalani amah̄əraya a ahay ga b̄əŋani ata m̄əŋani ba, m̄ək atan̄jəhad̄kabu ata wal gayan. Nday c̄əni ti vu gatay emigi b̄əlan.” † ⁶ Nahkay ti nday c̄əni medeveni va do. T̄igia vu gatay b̄əlan. Ere ye ti Melef̄it ʔb̄ed̄ekabá ni ti mis hihiriki ʔd̄ekaba ba. » ⁷ M̄ək nday nakəŋ t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi : « M̄əwiz ʔd̄əm tamal mis tedevu ata wal gayan ti ah̄ar ʔd̄əm ab̄əki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ?‡ » ⁸ Yezu nakəŋ ʔd̄əm : « M̄əwiz ʔvi divi ana k̄uli ga magaray wál gek̄uli ti ad̄aba lek̄əl̄əm k̄əwayum m̄əḡəsumkabu ma ge Melef̄it do palam. Ay ka m̄ənjəki ga m̄əlan ti ʔgravu nahkay ndo. ⁹ N̄əhi ana k̄uli nah̄əma, maslaŋa ya ti ʔgara wal gayan a, day wal ni ʔgray mes̄əwehvu ndo, m̄ək ʔda wal nahan a nah̄əma, maslaŋa nani ʔgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam m̄əd̄əbay nan ni t̄əhi : « Tamal ʔgia nahkay e kid̄iŋ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis t̄aday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu ʔhi ana tay ahkado : « T̄əḡəskabu ma gani hini ti mis d̄ek do ; t̄əḡəskabu ti si ndam ya ti Melef̄it ʔvia n̄j̄əda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan t̄əbu ḡərḡəri t̄əc̄afəŋa mis ka maday wal a : mis ndahan kwa t̄iweya tay a vu gatay ʔwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis t̄ad̄ə tay. Mis ndahan keti ti ni t̄awayay maday wal do azuhva *M̄əgur ge Melef̄it. Maslaŋa ya esl̄iki m̄əḡəskabu pakama hini nah̄əma, m̄əḡəskabá. »

Yezu ʔgri sulum ge Melef̄it ana b̄əza cīb-c̄ibeni

(Mark 10.13-16 ; L̄uk 18.15-17)

* 19:4 M̄əŋjə M̄ənjəki 1.27 ; 5.2. † 19:5 M̄ənjəki 2.24. ‡ 19:7 M̄imbiki 24.1.

¹³ Kələŋ gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti mähəŋgali Melefit ana tay əna məbəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam mədəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu əhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza t̄ara afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgür ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Əra ədəma ma nahkay ti əbəki ahar ka bəza ni. Kələŋ gani əsləka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; Lək 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti ərəkia ka Yezu a, əhi : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya əndav day-day do ni ti nəgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu əhi ahkado : « Kihindi nu əki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nan bəlan. Tamal kawayay mənğət sifa ya əndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nan nakəŋ əhi : « Divi weley ? » Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ, əhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ hənğriuru ahər a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni. » ²⁰ Eslini wur dagwa ni əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam əhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu əra əcia pakama gayan na ti əhi ahkado : « Tamal kawayay miği mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi sinğ gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, k̄ara, k̄adəbay nu. » ²² Wur dagwa nakəŋ əra əcia ma ga Yezu ya əhi na ti əhəlia ahər a. Nahkay əsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu əhi ana ndam mədəbay nan ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni mähuriyu a *Məgür ge Melefit vu ti zləzladə dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mähuriyu a Məgür ge Melefit vu ni ti zləzladə dal-dal, ətama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya ədəm ni əğria ejeŋ ana ndam mədəbay nan na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidinğ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan way ? » ²⁶ Eslini Yezu əmənjaləŋ kə tay, əhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer əhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « İy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, mədəbay kur ti mam aməgrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atəgraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a məlan masladani goro vu, ananjəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge İzireyel na. ²⁹ Ku way way do əmbərba zlam gayan azuhva nu a, bi əmbərba ahay gayan, bəza ga mənani, ata bənani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, aməŋgətvü zlam nday nani kay ətam ndahan ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya əndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidinğ gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gədəkani kama ge mis. »

20

Ndam magray təwi a vədan bu

1 Yezu àdám keti : « *Məğur ge Melefít ti àzavu akada ga maslanja nahan ahəraya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məğri təwi a vədan gayan vu ni. 2 Nahkay təğraki cakala àki ke təwi ga rukani, mək nan nakəñ ahəloru tay a vədan gayan ni vu. 3 Ahəraya àna njemdi ambəmbu a keti, èpi mis ndahan təbu a kəsa bu təwi gatay àbi, 4 mək àhi ana tay : “Ləkələm day dəgum a vədan goro vu kəgrum təwi ti anəpəl kəli kala-kala akada ge təwi gekəli ya akəgrum ni.” 5 Nday nakəñ mək təsləka tòru. Nan nakəñ ahəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. 6 Agray njemdi zlam nahəma, nan nakəñ ahəraya keti, àdi ahər ana mis ndahan təbu eslini mək àhi ana tay ahkado : “Kənjəhadum ahalay ruk kəgrum təwi do ni ti kamam ?” 7 Nday nakəñ təhəñgrifəñ təhi : “Adaba maslanja èhindiki leli ke təwi gayan ndo.” Nan nakəñ àhi ana tay : “Ləkələm day dəgum kəgrum təwi a vədan goro vu.”

8 « Məlakarawa àra ègia ti bay ga vədan ni àhi ana gəđakani ga ndam ge təwi gayan ni ahkado : “Zalabiya ndam magray təwi na, peli sinġu ge təwi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya t̄ara kələñ a ceceni ni, ndeveriñ àna nday ya t̄ara enġia ni.” 9 Nahkay nday ya tòru a vədan vu àna njemdi zlamani ni t̄ara, mək təvi ana ku way way do sinġu ge təwi ga rukani. 10 Nahkay sarta ga məpəl nday ya tòru e təwi vu enġi ni àra ènġia ti təhi ana ahər tara təvi ana tay àtam gatay ndahan ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day sinġu ge təwi ga rukani ciliñ. 11 T̄ara təvia sinġu na ana tay a nahkay ti nday nakəñ təzərdi ma ana bay ga vədan ni, 12 təhi : “Nday hini ya t̄ara kələñ a ni, təgray təwi njemdi biliñ huya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray təwi rukani a fat bu, məmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” 13 Eslini bay ga vədan ni àhi ana bəlanġ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti àki ka sinġu ge təwi ga rukani do waw ? 14 Za sinġu ge təwi gayak a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi sinġu ana bay ya ti àra kələñ a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. 15 Maslanja àbu agurki nu ka zlam ya ti ngray àna sinġu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awərək bəruv aw ?” 16 Nahkay nday ya təbu kələñ ge mis ni ti, mis ndahan e kidiñ gatay bu etigi gəđakani kama ge mis. Nday gəđakani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidiñ gatay bu atanġoru kələñ ge mis. »

*Yezu àdám sak ya mahkər aməmət mək amanġaba e kisim ba
(Mark 10.32-34 ; Lük 18.31-34)*

17 Yezu nan əbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : 18 « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Eminġua eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefít akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefít ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, 19 atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefít do ni ; nday nani ti eteyefu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfəñjiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti ananġaba. »

*Məñ ga ata Zek nday ata Zəñ ehindifiñja zlam kà Yezu a
(Mark 10.35-45)*

20 Eslini wal ge Zebede t̄ərəkia ka Yezu a akaba bəza gayan ata Zek nday ata Zəñ a. T̄ara t̄injikia ti məñ gatay ni àbəhadı mirdim ana Yezu meleher ndif ana had, awayay ehindifiñja zlam a. 21 Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti nəğruk mam ? » Wal nakəñ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cəeni ni t̄anjəhadfuk kà gəvay, bəlanġ ka ahar ga daf,

bəlanj ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəñ təhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu ededij. Ay ti maslanja ya ti amədəm way amanjəhədfu kà ahar ga daf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gəyanj day ti aməvi məlanj nani ana mis ya nanj àdaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahanj ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cəeni na. ²⁵ Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nanj ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njəda. Gədəkani ga məlanj day tədəm ahàr ədəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbəranj mis do. ²⁶ Ay e kidij gekəli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslanja e kidij gekəli bu awayay miği gədəkani ti miği bay məgri təwi ana kəli kwa sawan. ²⁷ Tamal ti maslanja e kidij gekəli bu awayay miği kama gekəli ti miği evidi gekəli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nawayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawan, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nanj. »

Yezu ahəngaraba ndam wuluf a cə
(Mark 10.46-52 ; Lək 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu nanj əbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay nanj na ti mis kay tədəboru nanj. ³⁰ Eslini tēdi ahàr ana ndam wuluf ndahanj cə, nday təbu manjəhadani kə gəvay ge divi. Nday nakəñ təra ticia Yezu nanj əbu akoru ti tədəgiki ka zlahay, tədəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, təhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawan, tədəm : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ecia zlahay gatay na ti ecik, əzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³³ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəñ təsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ənifinj kə eri gatay ni. Ka ma geli hini tīpi divi huya, mək tədəboru nanj.

21

Yezu ahuriyu a Zerəzalem

(Mark 11.1-11 ; Lək 19.28-40 ; Zəñ 12.12-19)

¹ Tòru tīnjəa cifa kə gəvay ga Zerəzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu əslər ndam madəbay nanj ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana azonju məwəlani wur gani əfəñ kə gəvay. Picehəməbiya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslanja ahi ma ana kəli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəñ tay kə kəli huya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni mığravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyonj : “Bay gekəli nanj tegi ara, nanj kuđufa.

Nanj àki ka mənə ga azonju, àki ka wur ga azonju ya mis təhəl zlam àna nanj ni.”

* »

⁶ Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay təgray ni. ⁷ Nday nakəñ tətəbiyu mənə ga azonju ni akaba wur ga azonju ni. Təra tīnjia àna tay a ti tətəki azana ka tay mək Yezu ənəhəhəđkiyu. ⁸ Mis dal-dal

* **20:22** Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni. Zakari 9.9.

* **21:5** Mənjay

eslini tàpafivoru azana gatay e divi vu, mis ndahan ti ni tàkwahabiyu slimberi a vɔdan bu, tàbɛhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu nanj àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayan akaba ya kɛlɛn gayan ni tàgray salalay, tàzlɛbay nanj, tàdɛm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit mǎgri sulum gayan ana maslanja ya ti ara àna slimbi gayan a ni ! Tàzlɛbay Melefit drin agavɛla ! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zerazalem a ni ti mis ga kɛsa ni dek ahàr àhɛlia ana tay a dal-dal. Mis ndahan tàdɛm : « Nanj hini ti way ? » ¹¹ Mǎk mis kayani ni tàdɛm : « Nanj hini ti Yezu bay mahɛngaray pakama ge Melefit, nanj zal Nazaret ka had *Gelili. »

*Yezu a ahay gɛdákani ge Melefit ni bu
(Mark 11.15-19 ; Lúk 19.45-48 ; Zɛj 2.13-22)*

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gɛdákani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis tɛsɛkumvoru zlam akaba ndam mɛsɛkum zlam, mǎk ànjɛki ka magaraya tay e mite va. Àmbɛhadaba tabɛl ga ndam mambay sinju na akaba mɛlanj manjɛhadani ga ndam mɛsɛkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado : « Àbu mǎbɛkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdɛm : “Ahay goro zla ti atadɛm ahay ga *mahɛngalavù Melefit.” ‡ Ay lekɛlɛm ti kǎmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gɛdákani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dara tǎrɛkia ka Yezu a, mǎk àhɛngaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bɛza tɛzlah a ahay gɛdákani ge Melefit ni bu, tàdɛm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gɛdákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni tǎra tipia zlam magray ejɛp ga Yezu ya agray na akaba ticia zlahay ga bɛza na ti nday nakɛn tǎzuma bɛrɛv a. ¹⁶ Eslini nday nakɛn tǎhi ana Yezu : « Kǎbu kici ere ga bɛza ya tàdɛm ni aw ? Tagray nahkay ti àdɛlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nǎbu nici ere ye ti tàdɛm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kǎgray ti ku bɛza dac-dacani akaba bɛza ya ka ahar ni tekeɛɛ tǎzlɛbay kur.” § Ma gani nani ti kɛjɛngum ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbɛrɛbu tay, àslɛkaba a kɛsa ni ba, òru a Betani mǎk àndahadbu eslini hundum.

*Mɛj ga wɛrɛv ya èwi bɛza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Dɛ ge miledɛ gani, Yezu nakɛn nanj àbu angoru a kɛsa ni vu ti lɛwir àwɛrkaba nanj a. ¹⁹ Lɛwir ni nanj àbu awɛr nanj nahkay ti èpi mɛj ga *wɛrɛv kǎ gɛvay ge divi. Nanj nakɛn òru kǎ gɛvay gani. Òru ènjɛa ti àdifɛn ahàr ana bɛza gani ndo, si slimberi cilin, mǎk àhi ana mɛj ga wɛrɛv ni ahkado : « Nak ti ðay-ðay ekiwi bɛza va do. » Eslini mɛj ga wɛrɛv ni èkùli hɛya. ²⁰ Ndam madɛbay nanj ni tǎra tipia ti àgria ejɛp ana tay a, tàdɛm ahkado : « Ka ma geli hini ti mɛj ga wɛrɛv ni èkùlia hɛya ti ahɛmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nǎhi ana kǎli nahɛma, tamal kǎfumkia ahàr ke Melefit a, kǎjalum ahàr cɛ cɛ do ni ti ekislɛmkǎ magray ere ye ti nǎgri ana mɛj ga wɛrɛv ni cilin do, ku kǎhumi ana hɛma hini : “Radvaba, ru kǎdiyu a *dɛlɛv gɛdákani vu” nɛngɛ ni, agravu. ²² Tamal ti kǎfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit amɛvi ere ye ti kahɛngalumfɛnja ni dek ana kǎli. »

*Yezu agray tɛwi ti way àvi divi gani way ?
(Mark 11.27-33 ; Lúk 20.1-8)*

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefít ni vu. Ka ya ti nanj àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni akaba gəđakani ndahanj tərəkia, t̄ahi : « Kagray t̄awi hini nahkay ti kəngat divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəngrifənj ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinja zlam bəlanj kə kuli a. Kəhənggrumufənja nahəma, nu day nahəngrifənj ana kuli, nəđəfi bay ya ti àvu divi ge t̄awi ya ti nagray ni ana kuli. ²⁵ Nəhi ana kuli nahəma, *baray ge Zənj ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefít àvi tək, tək day ti mis t̄əvi aw ? »

Tàra ticia ma na nahkay ti t̄əgray gejewi e kidinj gatay bu, t̄əđəm : « Tamal məhi : “Melefít àslərbiyu nanj” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsəmkabu pakama gayanj ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal məđəm keti : “Mis t̄əvi njəda gani” ti àrakaboru do ; anjgaw awərfənja leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek t̄əđəm Zənj ti nanj bay mahəngaray *pakama ge Melefít. » ²⁷ Nahkay ti t̄əhəngrifənj ana Yezu, t̄ahi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nəđəfi bay ya ti àvu divi ge t̄awi ya ti nagray ni ana kuli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahanj cə

²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro àbu nəhi ana kuli ti, akajalumki ahər ti ahəmamam ? Maslanja nahanj àbu bəza gayanj t̄əbu cə. Àhi ana bəlanj gani : “Wur goro ni, ru kəgray t̄awi a vəđanj bu kani.” ²⁹ Wur ni àhəngrifənj, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gəzit ti ajalay ahər nahanj mək òru a vəđanj ni vu. ³⁰ Bənj gatay ni àhi ana wur nahanj ni day nahkay. Wur ni àhəngrifənj, àhi : “Bəba n̄icia, nakoru.” Ay ti àcuhway moroni ndo. ³¹ E kidinj ga bəza cəeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bənjani awayay na way ? » T̄əhəngrifənj t̄ahi : « Nanj ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kuli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefít vu enji gekuli. ³² Adaba Zənj bay məbaray mis ni àra afa gekuli a, àdəfikia divi ge jiri ana kuli a, ay ti kəgəsəmkabu ma gayanj ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu t̄əgəskabá sawanj. Ku kàra k̄ipəma nahkay nəngju ni, kàmbatəmkaba majalay ahər gekuli a ga məgəskabu ma ge Zənj na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vəđanj cudayani (Mark 12.1-12 ; Lək 20.9-19)

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahanj keti : Bay ga vəđanj nahanj àbu nahəma, àjavù mənə ga zlam a vəđanj gayanj ni vu,* àcafənj azlaw tekesl, àgraya məlanj ga məđucaya yam ga bəza ga mənə ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vəđanj ni. Kələnə gani àfivù vəđanj ni a ahar vu ana mis ti t̄əwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayanj. ³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vəđanj ni àslərbiyu ndam məgri t̄əwi afa ga ndam məwəs vəđanj ni ti t̄əhəl̄ikaboru ja gani gayanj. ³⁵ Ay nday ya t̄əslərbiyu tay ni t̄ara tinjia ti ndam məwəs vəđanj ni t̄əgəs tay yaw yaw. Tàra t̄əgəsə tay a ti t̄əzləb bəlanj gani, t̄əkad bəlanj gani, bəlanj gani ti ni t̄izligi àna akur simiteni. ³⁶ Eslini bay ga vəđanj ni àslərbiyu mis ndahanj kay t̄ətam nday ye enjenjeni ni. Tàra tinjia ti ndam məwəs vəđanj ni t̄əgri ana tay akada ya t̄əgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kələnə gani nahəma, bay ga vəđanj ni àslərbiyu wur gayanj gayanjani, àhi ana ahər : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam məwəs vəđanj ni tipia wur na nanj àbu ara ti t̄əzlapay e kidinj gatay bu, t̄əđəm ahkad : “Nanj t̄əgani ti mekeji gayanj ; məmbərənj nanj ba, makadum

* 21:33 Zlam ya àjavù a vəđanj vu ni ti *vinj.

nan; nahkay ti vɔdan ni emigi geli.”³⁹ Àra ènjikia ka tay a ti tɔgɔs nan yaw, tɔzaba nan a vɔdan ni ba, tɔru tɔkad.

⁴⁰ « Nɔdɔm nahɔma, bay ga vɔdan ni amaslɔkabiya ti amɔgri mam ana ndam mɔwɔs vɔdan ni mam ? »⁴¹ Nday nakɔn tɔhɔnɔgrifɔn, tɔhi : « Amabazl ndam mɔwɔs vɔdan cudayani ni, mɔk amɔvi vɔdan ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atɔhɔlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

⁴² Eslini Yezu nakɔn àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu mɔbɔkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mɔlɔm ahay tawayay magray tawi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dɔk sawan.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekɔlɔm kɔjɔnɔm ma gani nani day-day ndo waw ?⁴³ Nɔhi ana kɔli nahɔma, lekɔlɔm ndam ya ti giri-giri Mɔgur ge Melefit ni gekɔli ni ti akɔhurumiyu do ; Melefit amɔvi ti ana ndam ya ti tɔgɔsiki ma, tɔgri tawi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahɔma, tamal maslanja àdɔdkiya ti maslanja nani amɔhuɔkaba nɔguc nɔguc. Ay tamal akur ni àdɔkia ti ni, amanɔgɔladkaba nan a.] »

⁴⁵ Eslini gɔdɔkani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tɔra tici ma *gozogul ga Yezu ya àdɔm na ti tɔsɔra àdɔmki ti ka tay.⁴⁶ Nahkay tawayay tɔgɔs nan. Ay mis tɔbu eslini kay ti tɔgɔs nan ndo, adaba anɔgwaz àwɔrfɔnja tay kɔ mis dal-dalani na. Adaba mis ni tɔdɔm nan ti nan bay mahɔnɔgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul àki ka wumɔri gɔdɔkani (Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti. Àhi ana tay ahkado :
² « *Mɔgur ge Melefit ti tɔzavu akaba bay nahan gɔdɔkani àgray wumɔri ga mɔdi wal ana wur gayan ni. ³ Nahkay àslɔroru ndam mɔgri tawi gayan ni ti tɔzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti tɔra ka wumɔri na ; ay ti mis nday nani tàcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakɔn àslɔroru ndam mɔgri tawi ndahan keti, àhi ana tay : “Dɔgum kɔhumi ana mis ya nàzalay tay ni ahkado : Nɔslamalakabá zlam ga wumɔri na, nàbazla kokúr akaba zlam ga gɔnaw goro ndahan midiseni a ; zlam dɔk maslamalakabani, dɔguma ka wumɔri na.”⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tàcuhway moroni ndo ; tɔslɔka tɔru e tawi gatay vu. Maslanja nahan òru a vɔdan gayan vu, maslanja nahan òru ka cakalay gayan.
⁶ Mis ndahan ni ti ni tɔgɔs ndam mɔgri tawi ana bay ni, tɔgri daliya ana tay mɔk tɔbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma bɔruv a, àslɔroru ndam slewja gayan tɔbazl ndam ya ti tɔbazl ndam mɔgri tawi ni, tɔviyekaba kɔsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam mɔgri tawi ni ahkado : “Zlam mɔzumani ga wumɔri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nàzalay tay enji ni ti nawayay tay va do.
⁹ Nihi nahɔma, dɔgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kɔdumi ahàr ana tay eslini na dɔk tɔra ka wumɔri na.”¹⁰ Eslini ndam mɔgri tawi nakɔn tɔru ka mazlalamba ge divi ni, tɔzalakabu ndam ya tɔdi ahàr ana tay eslini ni dɔk ; ndam cuday akaba mis sulumani dɔk tɔra ka wumɔri na. Mis ni tɔra tɔnjikaba ti tɔrɔhva a ahay ni va ndɔn.

¹¹ « Kɔlɔn gani bay ni àhurkiviyu ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga mɔmɔnɔjiyu tay. Eslini nan nakɔn èpi zal nahan azana ga wumɔri

† 21:42 Limis 118.22-23.

ni àfəŋ bi ; ¹² èhindifŋa, àhi ahkado : “Zləba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti kàhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaŋa gani nani èsliki məhəŋgrifəŋani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahar a ti kizligumiyu naŋ e mite vu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni vu. Eslini emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdəm keti : « Ndam ya ti Melefít àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya təpəli ana bay gəđakani ga ndam Rom ni
(Mark 12.13-17 ; Lük 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyey ni təzlapay e kidŋ gatay bu tədəm : « Magray ahəmamam ti Yezu mədəm ma magədavani ti mēgəske naŋ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakəŋ təslərkiuru ndam madəbay tay ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya tadəbay bay *Erot ni ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefít awayay ni ana mis àna jiri gani. Aŋwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kə meleher ga way way do day kəgray aŋwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahər gayak bu ni ti Melefít àvia divi ana leli a ga mabəhadī hadam ana *bay gəđakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəŋ təra təhia ma na nahkay ti Yezu əsəra tədəməya ma ge jiri ga huđ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kawayum mis tədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Kəhələmfua eya a ni kamam ? ¹⁹ Nga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana ya ti mis təpəl hadam àna naŋ na day nimi. » Mək nday nakəŋ təvi siŋgu akur-akurani bəlaŋ. ²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » ²¹ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayəŋ, ge Melefít ti ni həŋgrumi ana Melefít zlam gayəŋ. » ²² Təra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay təmbər bu naŋ, təsləka.

Maŋgabana e kisim ba
(Mark 12.18-27 ; Lük 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Sedəseyey ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Sedəseyey ti tədəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdəm ahkado : “Tamal mis àməta, wal gayəŋ əwii wur ndo nahəma, ahər àdəm wur ga məŋ ga zal ni azay wal ni, ti tiwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” † ²⁵ Yaw mis ndahaŋ təbu afa geli nday adəskəla kà məŋ gatay, gəđakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti əwifŋa wur a ndo, mək zal ni àməta. Àra àməta àmbərba wal gayəŋ na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti naŋ day əwifŋa wur a ndo, mək àməta. Mimbiki gayəŋ ye cə ni day àgray nahkay, mək àməta. Nahkay nday adəskəlani ni dek təza wal na day tiwifŋa wur a ndo mək nday dek təməta. ²⁷ Kələŋ gani wal ni day àra àməta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlaŋ e kidŋ gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek təza naŋ a ni. »

* **22:21** Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəđakani gatay a, təbəkli slimiyəŋ daya. † **22:24** Məŋjay Mimbiki 25.5.

²⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do, adaba kicumaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki na ndo, kəsərum njədə ge Melefit do palam. ³⁰ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mak atəŋgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atəŋhəhad dək akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni sawəŋ. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya təŋgaba e kisim ba nahəma, kəŋəŋgum ma ge Melefit ya àhi ana kəli ni ndo waw ? Melefit àdəm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. » † ³³ Mis dal-dalani ni təbu tici zlam gayan̄ ya acahi ana tay ni ti ma gayan̄ ni àgria ejeŋ ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tэгəskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Lək 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen̄ ni təsəra Yezu àwəlkia ndam *Seduseyeŋ na ka pakama. Təra təsəra nahkay nahəma, təcakalavu ³⁵ mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlaŋ e kiđiŋ gatay bu awayay ahəlfəŋa eyu kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Məsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tэгəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlaŋ, àna sifa gayak dək akaba àna majalay ahàr gayak dək.” Š ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjen̄i, Divi ya ti ahàr àdəm mis tэгəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cə ya ahàr àdəm mis tэгəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni dək ti təvu e Divi cəeni hini bu. »

Bay gəđakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Lək 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen̄ ni nday təbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Ləkələm ti kəhumi ana ahàr *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti naŋ way ? Naŋ wur ga way ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Naŋ ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit naŋ naŋani àna ahàr gayan̄ àdəm Bay gəđakani ya amara ni ti bay gayan̄ ni mam ? Àdəm ma gani àna njədə ga *Məsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga dəf goro a, a məlaŋ ga gəđakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəli ka tay.” †

⁴⁵ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan̄ ti, təzalay naŋ *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdəma ma nahkay ti maslaŋa ya ti esliki məhəŋgrifəŋani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslaŋa ya ti azay njədə gayan̄ ge mihindifəŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Lək 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dək təbu təbi slimi ana ma ga Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado :

2 « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit adaba tay ga mədəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki na ana mis a. 3 Gasumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti təhi ana kəli ni dek, ay ti kəgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba təgray zlam ya tədəmaya ni do. 4 Pakama gatay ya təhi ana mis grum ni ti akada zlam mədəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəlkuyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku ana weleher tekefi təwayay məjanaki tay do. 5 Təwi gatay ya tagray ni dek ti təwayay ti mis tədəm ədəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gədakani atam ge mis ndahan ni. Zlam ya ti tədəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani atam ge mis ndahan ni. 6 Təwayay manjəhadvani e kərsi ga gədakani vu ka məlan məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəngalay Melefit bu. 7 Təwayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek. Təwayay ti mis təzalay tay “Məsi.” 8 Ay lekulum zla ti kəwayum ti mis təzalay kəli “Məsi” ba, adaba lekulum dek ti kə mən gəkəli, Məsi gəkəli day nañ bəlan. 9 Mis ya ka həf ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bən gəkəli ti nañ bəlan, nañ e melefit bu. 10 Kəwayum ti mis təzalay kəli “gədakani” ba, adaba Gədakani gəkəli ti nañ bəlan, nani *Krist. 11 Maslaña ya ti nañ gədakani e kidin gəkəli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kəli ni. 12 Nahkay day maslaña ya ti awayay gədakani ni lu, Melefit amafəkad nañ kəlan ge mis dek. Ay maslaña ya ti adəm nañ kəlan ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlan gədakani. »

Ndam ya ti təwayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni
(Mark 12.40 ; Lük 11.39-52 ; 20.45-47)

13 « Lekulum ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekulum ya ti kəwayum ti mis tədəm lekulum ndam jireni ni ti akəsüm cicihi, adaba kəbum kəcumfəña mis ndahan ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekulum lekulumeni day kəhurumiyu do, kəcumfəña ndam ya təwayay məhuriyani na daya.

[14 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kəwayum ti mis tədəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kəhəlumfəña zlam ga wəl madakway a dek, kəbum kəpəsümki ka mahəngalay Melefit, kəwayum ti mis tədəm lekulum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəña kə kəli a ni amatam ge mis ndahan ni.]

15 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kəwayum ti mis tədəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Lekulum kəbum kədəgum ka həf ndahan gərgəri kay ku ana asak, ku ana *slalah ga yam, ti kəngətum ku mis bəlan ga mədəbay kəli. Ay tamal ti kəngətuma maslaña bəlan nahəma, kəgrum ti mägudar zlam atam gəkəli ni sak cü ; nahkay egi maslaña ya ti Melefit ezligiyu nañ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kəli ni.

16 « Lekulum ndam wuluf ya kədəmfəña ahar ka ndam wuluf ndahan a ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaña ya ti əmbada ana *ahay gədakani ge Melefit na ti mbađay ni azum nañ do, ay tamal əmbada ana gru ya tanğah a ahay gədakani ge Melefit ni ba ni ti mbađay ni azum nañ.” 17 Lekulum ti ndam wuluf murani ededin. E kidin ga ata ahay gədakani ge Melefit ni

* 23:5 Ka ya ti təhəngalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahan təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvü a ahar vu ; a həf ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit əbu məbəkiani. Ana ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † 23:5 Ndam Zəde tədəməkkiyu zlam akada ezweđ ka ma ga mugudi gatay ga mədəfaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

nday ata gru ni bu ni ti gəḏakani ti weley ? Gəḏakani ti gru ni tək day ti ahay gəḏakani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? ¹⁸ Kəbum kəḏəmum keti : “Maslaṅa ya ti əmbada əna mələṅ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaḏay ni əzum naṅ do, ay tamal əmbada əna zlam ya ti teviyekki na ti mbaḏay ni azum naṅ.” ¹⁹ Lekələm ti wulufani eḏeḏiṅ. E kiḏiṅ ga mələṅ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gəḏakani ti weley ? Gəḏakani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti mələṅ ya agray ti zlam ni mīgi njəlatani ni aw ? ²⁰ Maslaṅa ya ti ambaḏay əna mələṅ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti əmbaḏay əna naṅ ciliṅ do, əmbaḏay ti əna zlam ya ti teviyekki ni daya. ²¹ Maslaṅa ya ti ambaḏay əna ahay gəḏakani ge Melefit ni ti əmbaḏay əna ahay ni ciliṅ do, əmbaḏay ti əna Melefit ya naṅ əvu ni daya. ²² Maslaṅa ya ti ambaḏay əna huḏ melefit ni ti əmbaḏay əna huḏ melefit ti ciliṅ do ; əmbaḏay ti əna kərsi ge Melefit, əna Melefit naṅ ya naṅ əvu gappa manjəhadviyani ni daya.

²³ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəṅ, lekələm ya ti kawayum ti mis təḏəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaṅ ya tidi eli əna tay ni tekeḏi, kəbum kəzumiaaba biliṅ a huḏ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsümkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsümkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaṅ ya Məwiz əḏəm grum ni. ²⁴ Lekələm ndam wuluf ya kəḏumfəṅa ahar kə ndam wuluf ndahaṅ a ni, kəbum kaṅgazumaba zlam gekəli ya kisüm na, kəhumi ana ahər bi ezaḅi əḏəkiviya, ay ti kipiḅmkiyu ezligwemi ya əkibu ni do kəndum akaba naṅ.

²⁵ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəṅ, lekələm ya ti kawayum ti mis təḏəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum kabarumfəṅa aləṅ ge hijiyem akaba aləṅ ga halaf a, ambatakani do a huḏ gekəli bu ni ti akal akaba cūḏay cisl cisl. ²⁶ Lekələm ndam Feriziyəṅ ti ndam wuluf ! Barumfəṅa huḏ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləṅ gani day emigi njəlata.

²⁷ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəṅ, lekələm ya ti kawayum ti mis təḏəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum akada mindiviṅ ya təgrakia yam ga zlam bəḏ-bəḏana amənjəvu gwar ka dala ti əḏəlay, ambatakani do a huḏ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magəḏavani gərgəri təvu cisl cisl ni. ²⁸ Lekələm day nahkay, mis tamənjələṅ kə kəli ti akada lekələm ndam jireni, ambatakani do cūḏay akaba masəkad malfada təniki ka məbərūv ana kəli dal-dal.

²⁹ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəṅ, lekələm ya ti kawayum ti mis təḏəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum kedezləmkuyu mindiviṅ ga ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum kəṅgələḏəm mindiviṅ ga ndam jireni, ³⁰ mək kəḏəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəṅ geli təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga məbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekələm lekələmani kəgrumkia sedi ka ahər gekəli a, kəḏəmum lekələm bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeveriṅəm təwi ga ata bəṅ gekəli ya tənjəki ni, kəmbərəṅum ba ! ³³ Lekələm ti zlam a huḏ, lekələm medək ! Akatamumfəṅa kə dəluv ga aku ya Melefit amatraḅ kəli əna naṅ na ti ahəmamam ? ³⁴ Nahkay ti nara nəsləriḅiyu ndam mahəṅgaray

pakama ge Melefit ana kuli, ndam mäsär zlam akaba ndam mäsär Wakita ge Melefit ana kuli ; akabazlum ndahan, akadarumfän ndahan kà tøndal, akazlábum ndahan àna kurupu a ahay gekuli ya *kahəngaluvu Melefit ni bu, ndahan ti ni akədábumoru tay ka kəsa ka kəsa ga mægri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis tábazl tay ni dek ti seriya gani amədädki ke kuli, adaba kala kábazlum tay ti lekulam lekulaməni. Anjəkibiyu kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kàkadum Zakari ti e kidifj ga məlan meviyekiki zlam ana Melefit ata məlan *njəlatani ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu. † ³⁶ Nəhi ana kuli nahəma, zlam ya mis tągudarbiyu ni dek ti seriya gani amədädki ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etəwi ndam Zerəzalem

(Luk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zerəzalem, ndam Zerəzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslarbiyu tay ana kuli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kuli a akada ga məñ ge mickar ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekulam kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməbrəñ ahay gekuli ni amanjəhad gweña. ³⁹ Nəhi ana kuli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit mægri sulum gayan ana maslanə ya ti amara àna slimu gayan a ni” Š day kwa. »

24

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na

(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, nan əbu aslaka ni ti ndam madəbay nan ni təhəđakfəñiyu təhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tələm ahay gəđakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipəma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kuli nahəma, etembedkaba besək-besək, ku akur bəlan day amanjəhadki ka akur nahən va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga məlan ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu nan əbu manjəhadani digəsa ka ahər gayan ka həma *Oliyiye nahəma, ndam madəbay nan ni təhəđakfəñiyu mək təhindifiña ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəngə akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəñ əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimu maslanə əgosay kuli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nan ti nu, amədəm nan ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kə cifeni akaba kə drinjeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum anğwaz ba. Ahər ədəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəngə ni, mandav ga duniya fan do. ⁷ Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. Had amadađay a kəsa gərgərani ndahan bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zude ni bu ni ti təđəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Təđəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

Š 23:39 Limis 118.26.

mənjəki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslar ana wal a hud bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahan ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekulum ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmrənj məfəku ahər, etizirevu, atəsəkomoru mis gatay ndahan. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslanja ya ti aməmrənj nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nan. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahər adəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələn gani duniya amandav həya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni
(Mark 13.14-23 ; Lük 21.20-24)

¹⁵ Yezu adəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel adəmki ma ka zlam magədavani ya ti abəlay do ferereni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm nan ka mələnj *nəlatani. » (Bay ya ti ejengey ma hini ti ahər adəm mici lala). ¹⁶ « Ekipəma nan a ti ahər adəm ndam ya ka had *Zude ni təcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslanja ya ti nan ka *dalaha ga ahay gayan ni ahəraya, ahuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁸ Maslanja ya ti nan a vədan bu ni ti ni, ənga a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawan. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wəl a hud akaba nday ya ti bəza təfən kə tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti həngalum Melefit ti ere gani nani əgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay atam daliya ndahan ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənjəki ga mələnj ni duk abivaya ana kana ni. Kələn ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit adəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslanja əbi amatamfənja kə daliya nana bi. Melefit adəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslanja ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist nan əbu ahalay !” ahkay do ni : “Nan əbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nan Krist ahkay do ni nan bay məhəngri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis təgray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekulum zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli əndava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kəli ahkado : “Nan əbiyu a hud gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kəli ahkado : “Nan əbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis anənja ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru əna nan cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ka mələnj ya zlam məmətani əvu ni ti mambə təcakalavu eslini. »

Manja ga Wur ge Mis a
(Mark 13.24-27 ; Lük 21.25-28)

* 24:15 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

²⁹ Yezu àdám keti : « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacadəy mələŋ va do huya, kiyi day amasladəy mələŋ va do. Boŋgur atətədbiyu e melefít bu, atadəgaya a ga haď a, zlam njəda-njədani a huď melefít bu atədədəy a mələŋ gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam nahaŋ amaŋgazlavu a huď melefít bu ; əna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu naŋga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaǎasl əna njəda kay akaba masladəy goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefít, etivibiyu mezlelim gəďakani, atəcalakakabu ndam ya Melefít ədaba tay a ni kə sliri ga mələŋ fədani ni dek ; ku ka mələŋ driŋeni weley weley do dek atəcalakakabu mis ka ahar bələŋ. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Mark 13.28-31 ; Lük 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahər àdám kicəm kwa : ka ya ti əbakaba slimberi a mək edí nahəma, kəsəruma mədərdər ənjia wudək. ³³ Nahkay day tamal kípuma zlam ya nəhi ana kəli ni naŋ əbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nənja wudək. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Mələŋ ya agavəla akaba mələŋ ya a ga haď ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Maslaŋa ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefít kwa
(Mark 13.32-37 ; Lük 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu àdám keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa əbi əsər bi. *Məslər ge Melefít ya a huď melefít bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefít tekedí nəsər do, si Baba Melefít day kwa ti əsəra cilin. ³⁷ Ere ye ti əgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis anaŋga ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam eziŋ mələŋ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk əbiviyu ana vad ya ti Nəwi əhuriyu a *slalah ga yam gəďakani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni əra əziŋ tay kəďap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahər do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday a vəďar bu nəŋgu ni atazay bələŋ gani, atəmbərbu bələŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bələŋ nəŋgu ni, atazay bələŋ gani, atəmbərbu bələŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərur vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay əsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, əmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahər do ni. »

Bay magray təwi jireni
(Lük 12.41-48)

⁴⁵ Yezu àdám keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, əsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərbəŋ təwi ga huď ahay gayan dek a ahar vu. Ambərbəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam magri təwi ndahaŋ əna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni əsləkabiya ədi ahər, naŋ əbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərnu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray

tawi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nɛgri tawi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjeki ka mɛzlɛ6 ndam ya tagrakabu tawi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Nan àbu agray nahkay ti bay ya tɛgri tawi ni amasləkabiya ka fat ya bay magri tawi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsɛr do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatra6 nan dal-dal, amɛgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti tahi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitawi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bɛza dahalay kru

¹ Yezu àdɛm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Mɛgur ge Melefet ni bu ni ti àzavu akaba bɛza dahalay kru, tɛhɛla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidiŋ ga bɛza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaŋ zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni tɛcahvu amal e ceŋgel gatay vu ciliŋ, tɛcah amal nahaŋ a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni tɛcahva amal e ceŋgel gatay va mɛk tɛcaha amal nahaŋ a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bɛza dahalay kruani ni dɛk ere ge dɛwir àgɛsa tay a, tɛdɛguya e dɛwir va.

⁶ « Hud' ya vad' àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hɛrumaya, ŋgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bɛza dahalay ni dɛk tɛpidɛkva. Tàra tɛpidɛkva ti tɛslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bɛza dahalay murani ni tahi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekali na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amatkia.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni tɛhəŋgrifan ana tay, tahi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kuli do. Hojo dɛgum afa ga ndam ya tɛsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tɛdɛgoru takoru tɛsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bɛza dahalay zlamani wir-wireni ya tɛslamalava ni tɛhuriyu akaba bay maday wal ni a ahar ga wuməri ni vu, mɛk ndam ga wuməri ni tɛzlkəvù mahay. ¹¹ Kələŋ gani bɛza dahalay ndahaŋ zlamani ni tinjia, tɛdɛm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Nan nakəŋ àhi ana tay : “Nəhi ana kuli nahəma, nəsər kuli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray tawi mahkər (Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis ananɛga ti akada ga maslanɛa ya nan àbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara aslɛka wudak nahəma, àzalakabu ndam magri tawi gayan mɛk ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Nan nakəŋ èdi siŋgu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayan ya esliki magray tawi àna nan di ni ; àvi ana bəlan gani siŋgu ga gru miliyem zlam, ana nahaŋ ni miliyem cɛ, ana nahaŋ ni ti ni miliyem. Kələŋ gani, nan nakəŋ àslɛka. ¹⁶ Nahkay nan ya ti tɛbi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan mɛk àŋgətki siŋgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan ya ti tɛbi siŋgu ga gru miliyem cɛeni ni day àmbatvu àna nan mɛk àŋgətki siŋgu ga gru miliyem cɛ. ¹⁸ Ay maslanɛa ya tɛbi siŋgu ga gru miliyem ni òru àŋgah, èliyu siŋgu ya bay gayan àvi ni dək a had vu.

¹⁹ « Bay ya ti tɛgri tawi ni àra àpəsia e mirkwi gayan na ti àsləkabiya. Àra àsləkabiya ti àdɛm tɛhəlibiya zlam gayan na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslanɛa

ya tæbi sinġu ga gru miliyem zlamani ni àrækia, àhalkivabiya sinġu ndahaŋ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu miliyem zlamani ya kàbu ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋġatkia ndahaŋ a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àḅalay, nak jireni, nak bay magray tæwi sulumani. Nihi ti nàfiyu kur kægur zlam kay, aḁaba kægrua tæwi sulumana àna zlam ġuziteni hini ya nàvuk na. Mærvu akaba nu.” ²² Naŋ ye cæ ni day àrækia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu miliyem cæni ya kàbu ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋġatkia ndahaŋ a miliyem cæ.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àḅalay, nak jireni, nak bay magray tæwi sulumani. Nihi ti nàfiyu kur kægur zlam kay, aḁaba kægrua tæwi sulumana àna zlam ġuziteni hini ya nàvuk na. Mærvu akaba nu.”

²⁴ « Kæləŋ gani maslaŋa ya tæbi sinġu ga gru miliyem ni àrækia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zlazladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti kəbəhad hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ Nəgrafuka aŋgwas a. Nahkay nōru nliyu sinġu gayak ni a had vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray tæwi sulumani do, nak masəfani. Kəsəra manjəhad goro a, kəḁəm zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti nàbəhad hilfi gani ndo ni day nəcakalakabu. ²⁷ Tamal kəsəra nahkay ti hojo amal kəvia sinġu goro na ana ndam macakalana, nihi nəsəkabiya ti amal nədia ahər a əwikia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa sinġu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti sinġu ga gru gayaŋ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ əbu ni ti atəvikivu, zlam gayaŋ emigi kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ əbi ni ti ku ere ye ti əfəŋ ni day atəzafəŋa. ³⁰ Ay maslaŋa ya ti əgray tæwi sulumani ndo ni zligumiyu naŋ e mite vu a mələŋ ziŋ-ziŋeni vu, emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəŋa kə mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu əḁəm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga a mələŋ masladani goro ba akaba *məslər ge Melefit a dek ni ti ananjəhad e kərsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had ġərgərani dek atəcakalavu kə meleher goro. Mək enedekaba mis a akada ga bay majəgay zlam edekaba təmbəmbak akaba awəwak a ni. ³³ Anabəhad təmbəmbak ni gwar ka ahar ga ḁaf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga ġəjar. ³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga ḁaf goro ni ahkado : “Ləkələm ya ti Baba əġria sulum gayaŋ ana kəli a ni ti dəguma, hərəmiyu a *Məgur ge Melefit vu. Mələŋ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kəli kwa ka mənĵeki ga duniya. ³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumua zlam məzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəġəsəmkabá nu a ; ³⁶ ka ya ti azana əfu bi ni kəvumua azana ; ka ya ti nəbesey do ni kəməŋjumiya nu a ; ka ya ti nu a daŋgay bu ni day kəməŋjumiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw ? Mipi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw ? ³⁸ Mipi kur nak zal mirkwi mək məġəskabu kur ti ananaw ? Mipi kur azana əfuk bi mək məvuk azana ti ananaw ? ³⁹ Mipi kur kəbesey do ahkay do ni nak a daŋgay bu mək mōru məməŋjiyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini anəhəŋgrufəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bələŋ ga bəza ga mma ya ti tislə araŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kæləŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga ġəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, ləkələm ti metikwesleni, dəguma a aku ya əmət day-day do ni vu.

Aku nani ti Melefít àgriaya ana seteni a akaba ana ndam mæslær ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti læwir awær nu ni kævumu zlam mæzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kævumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekali ni kægsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana áfu bi ni kævumu azana ndo ; ka ya ti nèbesey do ahkay do ni nu a danğay bu ni day kàmənjumlahiyu nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəñ atəhəñgrufəñ, atəhu : “Bay geli, mipi kur læwir awær kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana áfuk bi, kèbesey do, ahkay do ni nak a danğay bu mæk mævuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjjiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəñgrifəñ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlanğ ga baza ga mma ya ti tislí arañğ do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlanğ ya ti atacakay dajiyə ga kanğay-kanğayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlanğ ga *sifa ya àndav day-day do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lük 22.1-2 ; Zey 11.45-53)

¹ Yezu àra èndeveriña ma gayanğ ya àdəm na dek ti àhi ana ndam madəbay nanğ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad àvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mæk *atadarfəñiyu nu kà təndal. »

³ Eslini gəđákani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefít ni akaba gəđákani ndahanğ təcakalavu a magam afa ga Kayif gəđákani ga ndam manğalabakabu mis akaba Melefít ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti tákad nanğ. ⁵ Nday nakəñ tədəm : « Məgəs nanğ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbrəñ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahanğ abəki tersel ka Yezu

(Mark 14.3-9 ; Zey 12.1-8)

⁶ Ka ya ti Yezu nanğ a Betani nanğ a ahay bu afa ga Simu zal ambəlak ni ti ⁷ wal nahanğ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siñgu kayani àfəñ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu nanğ àbu azum zlam nahəma, wal nakəñ abəki tersel ni ka ahàr. ⁸ Ndam *madəbay Yezu ni tارا tipia ti àwəria bəruv ana tay a, tədəm ahkado : « Àğudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siñgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tidi siñgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayanğ ya àgru ni ti àbəlay. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananğəhad akaba kəli kəlavad do. ¹² Wal hini abəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a məlanğ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atanğəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zudas awayay agəsi Yezu ana gəđákani ga ndam Zude

(Mark 14.10-11 ; Lük 22.3-6)

¹⁴ Kəlanğ gani Zudas Iskariyot bilinğ a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəueni ni bu òru afa ga gəđákani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefít ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kəli ti kægsum

* **26:7** Kolombu gani nani ti tğray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siñgu gani kay.

naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma gayan na ti t̄əbi siŋu akur-akurani kru kru mahk̄ar. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Z̄adas nakəŋ àd̄əbay divi ahəmamam ti ara ad̄əfiki Yezu ana tay ti t̄əgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam madəbay naŋ ni
(Mark 14.12-21 ; L̄uk 22.7-14, 21-23 ; Z̄ej 13.21-30)

¹⁷ Vad̄ ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumv̄u *dipeŋ miwisiŋeni do ni ènjia. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni t̄ərəkia ka Yezu a, t̄ihindifiŋa ma, t̄əhi ahkado : « Kawayay ti m̄oru m̄aslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹⁸ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum a k̄əsa gəđakani ni vu. Kiŋjumiya nahəma, akədumi ah̄ar ana meni ; humi ahkado : “M̄əsi geli ad̄əm : Sarta goro ènjia wud̄ak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” » ¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni t̄oru t̄əgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, m̄ək t̄əslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga məlakarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay naŋ kru mahar c̄əni ni. ²¹ Ka ya ti nday t̄əbu t̄əzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « N̄əhi ana k̄əli nahəma, biliŋ gek̄əli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya ad̄əm ni ti àhəlia ah̄ar ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu ad̄əm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti m̄ət̄alkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara n̄əmət akada ga pakama ge Melefit ya ad̄əm a Wakita gayan bu ni. Ay ti z̄l̄z̄l̄ada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal t̄iwieya naŋ a ndo. » ²⁵ Z̄adas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, M̄əsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani k̄əd̄əmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit

(Mark 14.22-26 ; L̄uk 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti t̄əzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri s̄əsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zulum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri s̄əsi ana Melefit keti, àvi ana tay m̄ək àhi ana tay : « Lek̄əl̄əm d̄ək s̄əm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit m̄əmbərfaŋa zlam mağudarani ge mis na k̄ə tay a. ²⁹ N̄əhi ana k̄əli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad̄ ya ti enisi zum m̄əweni akaba k̄əli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ T̄ara t̄əzuma zlam na ti nday nakəŋ t̄əzləbay Melefit àna limis, t̄əhəraya e mite va, t̄əcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu ad̄əm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Mark 14.27-31 ; L̄uk 22.31-34 ; Z̄ej 13.36-38)

³¹ Nday t̄əbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huf̄ ga məlavad̄ hini bu ni ti lek̄əl̄əm d̄ək ekijumkia ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; ad̄aba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit ad̄əm amakad̄kia bay majəgay t̄əmbəmbak na ka tay a, nahkay t̄əmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. †

³² Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ah̄ar e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis d̄ək tijikia ke divi a, t̄əmbəŋ kur nəŋu ni, nu ti nijikia d̄ay-d̄ay do. » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk

nahəma : nak ti kani kani a a huf ga məlavaf bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »³⁵ Eslini Piyer nakəŋ ədəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəşər kur do ni ti nədəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefıt e Gecimeni

(Mark 14.32-42 ; Lük 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tōru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tōru tɪŋjua eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefıt. »³⁷ Əzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cəni, tōru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ əjalay ahər dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njəda. »³⁹ Nahkay Yezu nakəŋ àhədəkfəŋa ka tay a òru cak, àndəhad a huf a huf, àhəŋgalay Melefıt, ədəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Əra àhəŋgala Melefıt a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kəbəsəm manjəhadani eri ga məjəgaki nu njemdi bilin koksah aw ?⁴¹ Njəhadum eri, həŋgalum Melefıt ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kɪjəmkiya ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti əsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefıt keti, ədəm : « Bəba, tamal ahər ədəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. »⁴³ Əra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahər ana tay, nday e dəwir bu, təmətətkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkər, òru àhəŋgalay Melefıt akada gayan nahaŋ ni. ⁴⁵ Əra əsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsümaba waw ? Sarta ənjia. Nğa pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikumaba, mədəgumkioru ka tay. Nğa pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ənjia, do ni ti ahamamam. »

Təgəs Yezu

(Mark 14.43-50 ; Lük 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ əbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəni ni ənjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kə tay. Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba gədəkani ndahaŋ təslərbıyü tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhıvıbiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kə tuwər § nahəma, naŋ gani hıya. Gəsüma naŋ a. »⁴⁹ Zədas nakəŋ əra ənjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a hıya. Àhi : « Wəsi Məsi, mək əgri sa àna məfəki ma kə tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagraŋ ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki

† 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya ədəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefıt ya ahaslani ni bu ni ti tədəm mazum bərurv ge Melefıt ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

§ 26:48 Ka sarta nani ti kəlavaf mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kə tuwər.

ka Yezu cip, tægəs nañ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay ya tæbu akaba Yezu ni bu arad maslalam fətah, əsifəŋja slimi ana bay mægri təwi ana gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit na həndəf. ⁵² Ay Yezu əhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu əna maslalam ni dek ti atabazl tay day əna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahər nisliki mahəŋgalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayanə dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nağray nahkay ti pakama ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agraavu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu əhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua əna maslalam a akaba aday a, kəgəsəm nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu mañhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavəf. Ka gani nani ti kəgəsəm nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agraavu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit təđəm, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgraavu. » Eslini ndam mədəbay nañ nakəŋ dek təmbərbu nañ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋja seriya kə Yezu kə meleher ga gəđakani ga ndam Zude a (Mark 14.53-65 ; Luə 22.54-55, 63-71 ; Zəŋ 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Təra tægəsa Yezu a ti təzoru nañ afa ga Kayif gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahanə təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti tæbu takoru əna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru nañ kələŋ drin duk a dalaka ga ahay ga gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək əŋjəhad digəs akaba ndam mağray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ge seriya ni dek tæbu tədəbay zlam mağudarani ga məwəlki Yezu ka seriya əna malfadə, adaba tawayay takad nañ, ay ti təŋgət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkadki malfadə, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təŋgəfəŋja zlam mağudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahanə cə ticikaba, təsəkadki malfadə nahəŋ keti, ⁶¹ təđəm : « Leli micifəŋja, əđəm ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a huđ ga vəf mahkərani bu nisliki mələmvana nahəŋ a. » ⁶² Eslini gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni əcikaba cəkvađ, əhi ana Yezu : « Nak kəhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, əhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni əhi keti : « Nəhuk mbađay dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis mañhadani a mələŋ ga gəđakani bu, kə ahar ga dəf ge Melefit Bay njeđə-njeđəni ni. *Ekipəm anara ka makləbasl a huđ melefit ba. † »

⁶⁵ Gəđakani nakəŋ əra əcia ma ga Yezu na ti əzumkia bəruv a, əğuzlehkaba azana ka vu gayanə a kwar, ‡ əhi ana mis ni ahkado : « Azay ahər gayanə akada nañ Melefit ; mədəbay sedi nahəŋ kamam mba mam ? Kicəma, endivi Melefit timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti məğrumi mam ? » Mək mis ni dek təđəm :

* 26:64 Məŋjay Limis 110.1. † 26:64 Məŋjay Deniyel 7.13. ‡ 26:65 Tamal zal Zude əğuzlehkaba azana gayanə ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya əbəlay do simiteni ni əğrava. Gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit əğuzlehkaba azana gayanə ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya əđəm nañ Wur ge Melefit ni, adaba təđəm endivia Melefit a dal-dal.

« Àgudara, si tâkad nanj kwa. »⁶⁷ Eslini mis ndahanj tîtifiviyu esliô e eri vu, tâsi mædukduk ga ahar, tâbi bæbarva,⁶⁸ tâhi : « Nak Bay gæðakani ya amara ni, dæfiaya maslanja ya ti àzlæb kur na ana leli a zla ! »

Piyer àdæm nanj àsær Yezu do
(Mark 14.66-72 ; Lük 22.56-62 ; Zey 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer nanj àbu manjehadani digusa a dalaka ni bu. Nanj àbu eslini ti wal nahanj àrækia : wal nani nanj àbu agray tæwi eslini. Àhi ana Piyer nakæn ahkado : « Nak day kàsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. »⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis dek ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kædæm na do. »

⁷¹ Àra àdæma nahkay ti òru gwar ka mahay. Nanj àbu akoru nahæma, wal nahanj èpi nanj keti. Wal nani day agray tæwi eslini. Àra èpia nanj a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nanj hini tæsawadakaba akaba Yezu zal Nazaret na. »

⁷² Eslini Piyer nakæn àmbaday, àdæm keti : « Aha, nu næsær maslanja gani nani do timey. »

⁷³ Àra àpæsa bal ti mis ya tæbu a dalaka bu ni tàhædakfænjiyu ke Piyer, tâhi keti : « Edefinj nak ndam gatay gani, adaba mis tæsær àna dængu gayak ya kazlapay àna nanj ni. »⁷⁴ Nanj nakæn àmbaday, àdæm : « Tamal nasækad malfada nahæma, Melefít mækada nu a. Næsær maslanja gani nani ya ti kacalumfænji do. » Eslini agwazl àzlah hÿya.⁷⁵ Piyer nakæn ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akædæm sak mahkær kæsær nu do » ni àngiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer nakæn àhæraya e mite va, ètæwi dal-dal.

27

Tæzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet
(Mark 15.1 ; Lük 23.1-2 ; Zey 18.28-32)

¹ Dÿ àna zÿzÿeni nahæma, gæðakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni tæcakalava akaba gæðakani ndahanj na, tàgraki sawari ka Yezu ga mækad nanj. ² Eslini tægæs Yezu nakæn, tæwæl mæk tòru àna nanj afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zÿde ni.

Mæmæt ga Zÿdas
(Tÿwi 1.18-19)

³ Zÿdas nanj ya ti àsækumoru Yezu ni àra àsæra tægæsa Yezu a tæwæla ti, àhænjarvu maravu mæk àhængribiyu sinju akur-akurani kru kru mahkærani ni ana gæðakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni akaba gæðakani ga ndam *Zÿde ni, ⁴ mæk àhi ana tay ahkado : « Nægudara zlam a, adaba næsækumoya sifa ga maslanja ya ti àgudar aranja ndo na. » Ay nday nakæn tàhængrifæn, tâhi : « Ma gani geli mam ? Mæsær gayak. »⁵ Eslini Zÿdas nakæn àboru sinju ni bædak a *ahay gæðakani ge Melefít ni vu, mæk òru àwæliyu ezewed agavæla, àfiviyu ahàr gayanj tandal ga makad ahàr gayan, mæk àmæt. ⁶ Eslini bæbay gæðakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefít ni tæhælaba sinju na, tædæm : « E divi geli bu ni ti misliki mæbækiviyu sinju hini àkivu ka sinju ya tanjahi ana Melefít ni vu do, adaba sinju hini ti tæsækum sifa ge mis àna nanj. »

⁷ Nahkay nday nakæn tàgray sawari, mæk tæsækumfænja vèdanj kà bay mælæm zlam a. Mælæn gani ègi mindiviñ ga ndam madurlæn. ⁸ Ku kani vèdanj gani nani ti tæzalay vèdanj ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahænjaray *pakama ge Melefít ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tæhæla

siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel tağraki sawari tədəm təsəkum naŋ àna naŋ ni,¹⁰ təsəkum vədan ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

*Pilet agraŋa seriya kà Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Luk 23.3-5 ; Zeŋ 18.33-38)*

¹¹ Tòru tinjəa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edefiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ¹² Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayəŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana bay na dal-dal.

*Tədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa
(Mark 15.6-15 ; Luk 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16)*

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti máfaya zal danğay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a danğay bu slimi gayəŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek təsəra naŋ a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kəli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu maŋjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkiŋbiyu mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga mələvad nəgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si káfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kiđiŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiaya way ana kəli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. » ²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ naŋ kà təndal. » ²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, tədəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal, darfəŋ naŋ kà təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayəŋ a kè eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkadum maslaŋa hini ti ahar goro àkibu bi, məsər gekəli. » ²⁵ Eslini mis ni dek tədəm ahkado : « Məgəskabá ka ahər geli akaba bəza geli a, təkad naŋ. » ²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayəŋ ni təzləb Yezu àna kurupu. Tàra təzləba ti àhi ana tay təzay naŋ, tòru tadarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zeŋ 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni təzoru Yezu nakəŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini təzalakivabiyu ndam slewja ndahaŋ ni dek, tərəkiva ka tay a tàra təveliŋi ahər ana Yezu. ²⁸ Təmbatki azana ndizeni, ²⁹ təkəleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviya a ahər vu akada ga jaku ni, təzay eziŋgwi təfivù a ahar ga đaf

* 27:10 Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zereŋi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

vu. Tàra tǎbǎkia zlam a zla nahǎma, tǎbǎhad mirdim kǎ meleher gayan tǎgri sa, teyefin, tǎhi ahkado : « Mǎgruk sa, bay ga ndam *Zǎde ! »³⁰ Eslini nday nakǎn titifiviyu esliǎ e eri vu, tǎzafǎna eziŋgwi na mǎk tǎsi a ahǎr vu. ³¹ Tǎra tǎbia seki a nahkay ti tǎcakwakia azana ya tǎfǎki na, tǎbikabu azana gayan gayanani ya tǎcakwakia ni. Kǎlǎn gani tǎzay nan ga moru *madarfǎn nan kǎ tǎndal.

Tadarfǎn Yezu kǎ tǎndal

(Mark 15.21-32 ; Lǎk 23.26-43 ; Zǎn 19.17-27)

³² Ka ya ti ndam slewja ni tǎbu taslǎkaba a kǎsa ni ba ni ti tǎbakabu ahǎr akaba zal Sireŋ nahǎn, slimi gayan Simu. Eslini nday nakǎn tǎfǎki ŋgasa ga mazay tǎndal ga *madarfǎn Yezu ni. ³³ Nday nakǎn tǎru tinjua ka mǎlan nahǎn ; mǎlan gani nani ti tazalay Golgota, adǎmvaba « mǎlan ga aslat ga ahǎr. » ³⁴ Tǎvi zum mebedǎni akaba haf bilek-bilekeni ana Yezu nakǎn. Ara ǎcaka ti ǎwayay miseni ndo. ³⁵ Eslini nday nakǎn tǎdarfǎn nan kǎ tǎndal ni. Tǎra tǎdarfǎna nan a ti tǎgraki ca-ca ǎki ka azana gayan ni bǎlan ǎna bǎlan ti tǎsǎr way azum way. ³⁶ Kǎlǎn gani tǎnjǎhad tǎjǎgaki nan. ³⁷ Eslini tǎdarfǎn pǎlǎngaf kǎ tǎndal agavǎla ga ahǎr gayan. Ka pǎlǎngaf nani ti tǎbǎki zlam magudarani ge mis ni ti mis dǎk tǎsǎr ; tǎbǎki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zǎde. » ³⁸ Eslini keti tǎdarfǎn ndam akal bebem ca kǎ tǎndal ndahǎn kǎ gǎvay ga Yezu, bǎlan gani ka ahar ga dǎf, bǎlan gani ti ni ka ahar ga gǎjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tǎra tǎpia nan a ti tǎndivi nan, tǎdadǎy ahǎr, ⁴⁰ tǎhikaboru : « Hini, nak ya ti kǎdǎm ahkado : “Nembedvǎ *ahay gǎdǎkani ge Melefit ni ti anǎlmaba a huǎ ga vad mahkarani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti hǎngay ahǎr gayak, hǎraya kǎ tǎndal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini gǎdǎkani ga ndam *mǎngalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit akaba gǎdǎkani ndahǎn ni tǎyefin daya. Tǎdǎm ahkado : ⁴² « Nan nakǎn ǎhǎngaraba mis ndahǎn a keti ti ǎhǎngaraba ahǎr gayan a koksah timey ! Nan bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mǎhǎraya kǎ tǎndal na ! Tamal ti ǎhǎraya nahǎma, leli tekeǎ amǎfǎki ahǎr bilegeni. ⁴³ ǎfǎkia ahǎr ke Melefit a, ǎdǎm nan Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay nan ti mǎhǎngay nan nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya tǎbu madarfǎnani kǎ gǎvay ga Yezu nakǎn, nday day tǎndivi nan nahkay.

Yezu amǎfǎn kǎ tǎndal

(Mark 15.33-41 ; Lǎk 23.44-49 ; Zǎn 19.28-30)

⁴⁵ Fat ǎra ǎcika tirked-keǎ ka ahǎr melefit a ti lǎvǎn ǎgray ka had ni dǎk tekdefin duk ǎbivoru ǎna njemdi mahkǎr ya ga mǎlakarawa. ⁴⁶ ǎra ǎgra njemdi mahkǎr ti Yezu ǎdi ana zlahay kay kay, ǎdǎm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adǎmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kǎmbrǎn nu ti kamam ? † » ⁴⁷ Mis ya tǎbu eslini ni ndahǎn tǎra tǎcia gayan ya ti ǎzlah na ti tǎdǎm : « Azalay Eli ni. » ⁴⁸ Eslini bilin gatay ǎcuhworu, ǎzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, ǎtǎliyu a zum cecǎwekeni vu juǎ, ǎbahki ka aday ǎtǎlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mǎsi. ⁴⁹ Ay mis ndahǎn tǎhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahǎngay nan ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakǎn ǎzlahkivu kay kay, ǎmǎt. ⁵¹ Ka ya ti ǎmǎt ni ti azana ga mahay ga mǎlan *ŋjǎlatani ya ti a huǎ ga *ahay gǎdǎkani ge Melefit ni bu ni ǎgǎzlehvabiyu kwarra, agavǎla cekw a had. Had ǎdadǎy, huǎkum tǎdahvu,

⁵² mahay ge mindiviñ tæzlækvaba mæk ndam ge Melefit ya tæmæt ni, mis dal-dal e kidiñ gatay bu tångaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu aŋgaba e kisim ba ni ti mis ya tångaba ni tåhæraya e mindiviñ ba, tåhuriyu a kasa njeletani vu. Eslini mis kay tîpia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahañ ya tajægaki Yezu ni tåra tîpia ga had ya ådaday na akaba zlam ndahañ ya ågravu na dek ti aŋgwaz ådægakia ka tay a, nahkay tædæm : « Maslañja hini ti Wur ge Melefit edediñ. »

⁵⁵ Wål ndahañ dal-dal tæbu eslini cak, tamænjouru. Wål nday nani tædæbabiyyu Yezu kwa e Gelili ga mægri tæwi. ⁵⁶ E kidiñ ga wål nday nani bu ni ti Mari ga kæsa Magædala, Mari mæñ ga ata Zek nday ata Zæzef, nahañ ni ti ni mæñ ga bæza ge Zebede tækibu ka tay.

*Tæfiyu kisim ga Yezu e mindiviñ vu
(Mark 15.42-47 ; Lük 23.50-56 ; Zey 19.38-42)*

⁵⁷ Mælakarawa åra ægia ti bay ge elimeni nahañ åra ; slimi gayañ Zæzef, nañ ga kasa Erimete. Nañ day bay maðæbay Yezu. ⁵⁸ Nañ nakæñ õru afa ge Pilet, õru ehindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakæñ åhi ana ndam slewja tõru tævi. ⁵⁹ Zæzef åra åza kisim ga Yezu na ti åkambah åna dawra mæweni. ⁶⁰ Åra åkambaha ti æfiyu e mindiviñ mæweni vu. Mindiviñ nani ti gayañ gayañani, èliyu a pælaf vu. Åra æfiya kisim ga Yezu na e mindiviñ ni va ti åbæladiiviyyu belim gæðakani ana mahay ge mindiviñ ni mæk åslæka õru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kæsa Magædala ni nday ata Mari nahañ ni nday tæbu manjæhadani kà gavay ge mindiviñ ni.

Ndam slewja tajægaki mindiviñ ga Yezu ni

⁶² Hæñ gani vad *mæpæsabana ti gæðakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tõru ka ahar bælañ afa ge Pilet. ⁶³ Tõru tijnjæ ti tæhi : « Bay, ka ya ti bay masækaf malfada nani nañ åbu åna sifa ni ådæm : “A vad ya mahkær anaŋgaba e kisim ba.” Ma gayañ ya ådæm ni åŋgiaya a ahær ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tåjægay mindiviñ ni, do ni ti ndam maðæbay nañ ni atara tæzaba kisim gayañ na akal-akal a, atæhi ana mis åŋgaya e evid ba. Atara tædæma ti malfada gatay ni amatam gayañ ya åsækaf ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakæñ åhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dægum akaba tay ti tåjægaki mindiviñ ni akada gekæli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gæðakani nakæñ tõru ke mindiviñ ni ga majægani lala : tæhændi lemeru gatay mæk tæbæhad ndam slewja ga majægakiani.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Lük 24.1-12 ; Zey 20.1-10)

¹ Vad *mæpæsabana åra åslækaba, ge miledu fat azlærøvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahæma, ata Mari ga kæsa Magædala ni nday ata Mari nahañ ni tõru tæmænjiyyu mindiviñ ni. ² Tõru tijnjæ ti had ådaday kay kay, huya mæslær ga Bay geli åslækabiya e melefit ba, åbæladlænja belim na mæk ånjæhadki digus. ³ Vu gani asladay akada ga avær ya abay aku ni ; azana gayañ day bæf-bæf akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajægaki mindiviñ ni tåra tîpia ti aŋgwaz ådægakia ka tay a dal-dal, tægægær, tigia akada sifa åniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini mæslær ni åhi ana wål ni ahkado : « Aŋgwaz åwær kæli ba. Næsæra, kæðæbum ti Yezu nañ ya ti *tædarfæn kà tændal ni ; ⁶ åŋgaba e kisim ba, nañ åbi ahalay va bi. Dæguma mænjumki, mælañ ya tæfækaf kisim gayañ ni nihi. ⁷ Nihi ti dægum weceweci,

kâhumi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : “Àŋgaya e kisim ba ; àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akadà gayan̄ ya ti àhi ana kəli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəŋ tàsləka ke mindiviŋ na ke wecewecena ; aŋgwaz awəŋ tay, ay təbu təmərɔu dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu àŋgazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kəli. » Eslini wál ni tərəkioru tàbəhadí mirdim, tàbəkí ahar ka asak gayan̄ ni, tàzləbay naŋ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwəŋ kəli ba, dəgum kâhumi ana bəza ga mmawa ni tōru e Gelili. Eslini ti atorɔu tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviŋ ni tanğəhadí ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan̄ e kidiŋ ga nday ya tajəgaki mindiviŋ ni bu tōru a kəsa vu. Tōru tɔnjua ti tanğəhadí ere ye ti àgravu ni dek ana gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ¹² Nahkay gədákani nani tanğasvu akaba gədákani ndahan̄, tàgray sawari e kidiŋ gatay bu. Tàra təzlapakaba ti təbi siŋgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavad ka ya ti leli e dɔwir bu ni ti ndam madəbay naŋ ni tàra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ècia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arana ana kəli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəŋ təhəl siŋgu ni mək tàgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zude ndahan̄ kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

(Mark 16.14-18 ; Lək 24.36-49 ; Zəŋ 20.19-23 ; Tɔwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlan̄ani ni tōru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tōru ni. ¹⁷ Tōru tɔnjua, tipi naŋ a ti tàbəhadí mirdim, tàzləbay naŋ, ay ti mis ndahan̄ e kidiŋ gatay bu təhi ana ahàr bi naŋ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhədákəŋbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefit àvua njədə gayan̄ a dek ga məgur məlan̄ ya agavəla akaba məlan̄ ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dəgum, humioru ma ana mis ga had ga məlan̄ ni dek ti tigi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimí ga Baba, ga Wur gayan̄ akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kəli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kəli kəlavad, duk abivoru ana mandav ga duniya. »

Ma M_Hweni Sulumani ya Mark àbàki ni Ere ye ti m_ədəmki ka Ma M_Hweni Sulumani ya Mark àbàki ni

Maslaɲa ya ti àbàki wakita ga Mark ni àdàfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjàki gani ndam ga Yezu dek tàsàra àbàki ni ti Mark (təzalay naɲ Zeɲ daya : T_Hwi 12.12, 25). Tàsàra Mark ti tàgrakabu t_Hwi akaba Piyer, mək àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbàki a wakita gayan ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (T_Hwi 10.37-40) : ànjàki ka baray ga Yezu, èndeveriɲ àna ga Yezu ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá t_Hwi akaba Pol a daya (T_Hwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Z_Hde ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahəngaraba ma ndahan ya ndam Z_Hde təzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay məsəra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Z_Hde do ni ; ahaslani àbu mabəkiani a wakita ndahan bu Mark àbàki wakita gayan ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote tārəkioru ka naɲ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan ni bu ni ti Mark awayay məvi njəda ana nday ya ti təcakay daliya azuhwa məfəki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni akada ga ata Meciy_H nday ata L_{uk} ya tǎngəhad ni : Yezu ànjàki ke t_Hwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àngəhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gəđakani àngəhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciy_H nday ata L_{uk} tǎngəhadà àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan ya àngəhad ni ti àtama ga nday ndahan ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciy_H 8.28-34, 9.18-26 akaba L_{uk} 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciy_H 14.1-12 akaba L_{uk} 9.7-9). Ku tamal àngəhad pakama ga Yezu kay ndo nɛngu ni Mark àdəm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan) : a wakita ga Mark bu mis təzalay Yezu « Məsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan).

Mark àngəhad ga Yezu ya àdəm tǎdəfi naɲ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti aməməta, aməngaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tàsər naɲ ti naɲ way (9.9).

Pakama ge Zeɲ bay mabaray mis ni (Meciy_H 3.1-12 ; L_{uk} 3.1-18 ; Zeɲ 1.19-28)

1*Ma M_Hweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefif, ànjàki 2 akada ga Bay Melefif ya ti àdəm ni. Ma gayan ya àhi ana Yezu ni àbu mabəkiani a wakita ga bay *mahəngaray pakama gayan Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nəbu nəsləruru bay məslər goro nahaj kama gayak ti məslamatukkabu divi.* 3 Dəngu gayan ahəndabiyu a huđ gili bu. Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani. Ahàr àdəm divi gayan m̀la ndəlaɓa.” † »

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

⁴ Nahkay ti zal nakəŋ, təzalay naŋ Zeŋ, òru a huđ gili vu ga *məbaray mis. Àra ènjia eslina ti àdəm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti, nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefít ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. » ⁵ Zeŋ àra àdama nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zeruzalem ni dek tərəkia. Tàra tìnjia ti tādafaya zlam gatay ya tàgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka *Zurdeŋ bu huya.

⁶ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Naŋ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaŋa nahan naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a. Naŋ nani ti mis gəđakani, njəda gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, naŋ ti ni amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeŋ abaray Yezu

(Meciya 3.13-17 ; Lək 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zeŋ naŋ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, àrəkia mək Zeŋ nakəŋ àbaray naŋ a zalaka *Zurdeŋ bu. ¹⁰ Yezu naŋ àbu acalaya a yam ni ba ni ti èpi huđ melefít adahvu, èpi *Məsuf ge Melefít ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dənğu àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dənğu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a

(Meciya 4.1-11 ; Lək 4.1-13)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefít nakəŋ àzoru Yezu a huđ gili vu huya. ¹³ Yezu òru ènjua a huđ gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Naŋ àbu eslini ti *Seteni àhəlfəŋa eyə a. Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu e kidiŋ ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefít təbu təfi ahàr.

Yezu azalay ndam mægəs kilif fad, tigi ndam madəbay naŋ

(Meciya 4.12-22 ; Lək 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan tàra təwəla Zeŋ a. Tàra təwəla naŋ a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjua eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefít ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefít ara azum bay gayan e kidiŋ gekəli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu naŋ àbu akuru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə ; biliŋ gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga məŋani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam mægəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraŋ ti kígum ndam məhəlibiyu mis ana Melefít akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbək, tādəbay naŋ huya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzít ti Yezu èpi mis ndahan cə keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zeŋ, nahan ni ti ni slimi gayan Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəŋ tàra ticia zalay gayan na ti təmbərbu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tādəbay naŋ.

Yezu agariaba seteni ana maslaŋa nahan a

(Lək 4.31-37)

²¹ A vad nahanj Yezu akaba ndam madabay nanj ni tòru a Kafarnahum. Vad *mæpəsabana àra ènjia ti tãhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, mæk Yezu nakənj ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayənj ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayənj ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahanj seteni àniviyu a ahər bu nanj àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafənja mam kè leli a mam ? Kàra ge mijinj leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakənj àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » ²⁶ Seteni nakənj àra ècia zlacay gayənj na ti adaday maslaŋa nani kay kay, àzlah kay kay, àsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidinj gatay bu, tədəm : « Mənj ga mam hini mam ? Zlam gayənj ya àcahi ana leli ni ti zlam məwəni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mæk təgəsikabu. » ²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

*Yezu ahəngaraba mis a
(Meciya 8.14-17 ; Lək 4.38-41)*

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zənj tàra tãhəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni ba ni ti tòru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre həya. ³⁰ Eslini ti mirenj ga Simu nanj àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènjəa ti tēhi ma gani həya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhədəkfənjijyu, àgəs ahar gani, èzəftəba nanj a. Aku nakənj àhəlkia həya, mæk wal ni afi ahər ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlanj èdiza ti təhəlibiyu mis ya ti tēbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. ³³ Mis ga kəsə ni dek təngəsəfənjvu kà mahay ya ti Yezu nanj àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakənj àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Acəfənja seteni na kà zlapay a, adaba təsəra nanj a.

*Yezu ahi ma gayənj ana mis
(Lək 4.42-44)*

³⁵ Də àna zuzəni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Òru ènjəa ti ahəngalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba zləbəba gayənj ni tādəboru nanj. ³⁷ Tàra tādia ahər a ti tēhi ahkado : « Mis dek tadəbay kur. » ³⁸ Eslini Yezu nakənj àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsə ndahanj vu, ti nəhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nàra ti ga magray təwi gani nani. » ³⁹ Nanj nakənj mæk àsawaday ka had *Gelili dek ; a kəsə gərgərani bu dek àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahanj a daya.

*Yezu ahəngaraba zal ambəlak a
(Meciya 8.1-4 ; Lək 5.12-16)*

⁴⁰ A vad nahanj zal ambəlak nahanj àrəkia ka Yezu a àbəhadì mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nìgia mis njəlatana. » ⁴¹ Eslini àsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakənj àzoru ahar, ènjifinj, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » ⁴² Yezu àra ènjifinj ti maslaŋa nani àngaba, ègia mis njəlatana həya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado : « Nihi

kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *manjalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayaŋ bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » Āra àhia ma nahkay ti àhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ āra àsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti àdi ahār ni lu ba àhi ma gani. Adəmva pakama na nahkay ti Yezu esliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis təsəbaki. Nahkay ənjəhad e gili cak əfəŋ kə kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dərə (Meciyə 9.1-8 ; Lək 5.17-26)

¹ Āra àgra vad a bal zla ti Yezu əŋga a Kafarnahum a. Naŋ əbu a magam eslini ti mis ticifiŋa daɗay a. ² Tərəkia tərə taŋgasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ əvu ni bu. Məlaŋ manjəhadani kə gəvay gayaŋ əbi, kə mahay tekeɗi məlaŋ əbi, adaba mis ni təsəbay. Naŋ nakəŋ naŋ əbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naŋ əbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahaŋ fad təzibiyu zal dərə nahaŋ əki ka slalah. ⁴ Ay tisliki məzikabiyu naŋ ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyu ka *dalahaŋ ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahaŋ ya ti Yezu naŋ əvu na bal, mək təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayaŋ ni gwar ka məlaŋ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ āra əpia ere ye ti təgray na ti əsəra təfəkia ahār a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahār gatay bu, təhi ana ahār ahkado : ⁷ « Adəm ma hini ti kamam ? Azay ahār gayaŋ akada naŋ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahār nahkay ti Yezu əsəra ere ye ti təjalaki ahār na əndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahār nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzladə gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawadaŋ” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini naŋ nakəŋ əcikaba cəkwaɗ həya, əzay slalah gayaŋ ni, əhərəya e mite va kə eri ge mis na dek. Ere ye ti əgravu ni ti əgria ejej ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Tədəm : « Ere hini bik-bik, mipi kə eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi (Meciyə 9.9-13 ; Lək 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ ərə gwar kə gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək əcəhi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayaŋ ya naŋ əbu akoru ni ti əpi Levi wur ga Alfe, naŋ əbu manjəhadani digəsa ka məlaŋ *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ əcikaba cəkwaɗ, adəboru naŋ.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni tōru afa ge Levi nakəŋ. Tōru tɪnjəa eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu taɗəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ əbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tɪpia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. Tərə tɪpi naŋ a ti təhi ana ndam

madəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlaŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Məgəs ndəra

(Meciy# 9.14-17 ; L#k 5.33-39)

¹⁸ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyəŋ. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni akaba ndam Feriziyəŋ ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayəŋ ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti naŋ əbu akaba tay ni do. » ²⁰ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis əbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayəŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəktivu azana midigweni ni, mək məlaŋ megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti əbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana

(Meciy# 12.1-8 ; L#k 6.1-5)

²³ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vadaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naŋ ni təbu teheḃoru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheḃoru nahkay ti ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təhi ana Yezu : « Melefit àdəm e *Divi gayəŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kəjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar naŋ bay gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlada àdəkiva, ləwir əwər tay akaba ndam gayəŋ. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayəŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipəŋ nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayəŋ ni, təzum bilegeni. » ²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. » ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm tğray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zal ya ahar mikəlfina na

(Meciy# 12.9-14 ; L#k 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahaŋ naŋ əvu ahar mikəlfina. ² Mis ye eslini ni təbu taməŋjalaŋ ana Yezu. Təhi ana ahər ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. » ⁴ Mək àhi ana

mis ya ti eslini ni : « Ɔgakaday, Melefit àdám mam a wakita ya Məwiz àbaki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakakabá te-te. ⁵ Àmənjaləŋ kà tay àna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtalikabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia səndu6-səndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyen ni tارا tipia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, tənqasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni həya ; təgray sawari ahəmamam ti tjiŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləka tōru kà dəluv ni. Mis dal-dal tədəboru naŋ : tədəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti təsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atanqələd nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwar dek tədəkiyu ; way way do awayay ti mjiŋ lu. ¹¹ Seteni ni tارا tipia naŋ a ti tábəhadí mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana had, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cu (Meciya 10.1-4 ; Lək 6.12-16)

¹³ Yezu àcaloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakəŋ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tiŋi ndam gayan ni ti nday kru mahar cu : awayay ti tənqəhadkabu, məslər tay ga məhioru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi nǰəda ana tay ti tǰariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cəeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məŋani Zeŋ ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adəmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciya, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zudas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray təwi àna nǰəda ge Melefit tək, àna nǰəda ge Seteni aw ? (Meciya 12.24-32 ; Lək 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tənqa a magam a. Eslini mis dal-dal tənqasfəŋvu kà tay keti. Mis ni təbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni ahar tekeđi tənqətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tارا ticia ti tارا. Tawayay tazay naŋ, tədəm ahkado : « Endis àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsar Wakita ge Melefit təbu eslini, ticiikbiyu kwa a Zeruzalem. Tədəm ahkado : « Yezu nahəma, seteni *Belzebūl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna nǰəda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kiđiŋ gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga huf ahay

* 3:14 A wakita ndahan bu tədəm : « Ndam ya ti tiŋi ndam gayan ni ti nday kru mahar cu, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tənqəhadkabu. »

takaŋvu e kidin gatay bu ni ti hud ahay gani aŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahàr gayan ti njəda gayan eđeva, aŋgoru kama koksah ; gayan aŋdava huya. »

²⁷ Yezu ađam keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjad məwəl nan ti ađravu koksah. Si tamal əwəla nan a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti, magudar zlam gayan nani ti Melefit ambərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayan ni kaŋgay-kaŋgay huya. »

³⁰ Yezu ahəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti ađaba tədəm « Seteni aniviyu. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu eđeđin eđeđin ni mam ?

(Meciy# 12.46-50 ; L#k 8.19-21)

³¹ Eslini mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu tàra tinjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti māzaliyu nan. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, təvelinjia ahàr ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Ahəŋgrifəŋ ana tay, ađəm ahkado : « Mən goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ amənjaləŋ kə mis ya ti təvelinjia ahàr ni dek, əhi ana tay ahkado : « Mən goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, nan nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Meciy# 13.1-9 ; L#k 8.4-8)

¹ Yezu ərə gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay nan nakəŋ káy əcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, ənjəhadviyu digəs, əcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Əcahi zlam gərgəri kay ana tay əna ma *gozogul. A pakama gayan ya əhi ana tay ni bu ni ti ađəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahaŋ ahəraya ərə e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nan əbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani ađəgoru e divi vu. Nahkay eđiđin tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti ađəgoru ka pələd ya had əhəcaki ni. Əfətaya huya, ađaba had əki ka pələd ni kay bi. ⁶ Əra əfətaya, fat əra əvəđia ti əhirinaba ađaba əbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti ađəgiyu a adak vu. Əra əfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba nan, təngecekabá nan a, nahkay ti əbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti ađəgoru ka had sulumani. Əra əfətaya ti ađək, əbi bəza. Bəlan gani əbi bəza kru kru mahkar, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu ađəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi əfəŋ ge micu zlam nahəma, micu lala ! »

Yezu ahi ma ana mis əna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy# 13.10-17 ; L#k 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu nan əbu cak nahəma, ndam mađəbay nan kru mahar cəeni ni akaba mis ndahaŋ ya tađəbay nan ni tihindifinja pakama əki ka ma *gozogul gayan ya ađəm na. ¹¹ Əhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit ađəfikiaba zlam

manğahani àki ka Məğur gayan na ana kəli a. Ana mis ndahan ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti “Ku tamal tamənjələn ka zlam lala nəngu ni tici ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəngu ni tici ba. Do ni ti atambatkaba məbərurv gatay a, Melefıt ambərfənə zlam magudarani gatay ni kə tay a.” * »

*Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na
(Meciyə 13.18-23 ; Lək 8.11-15)*

¹³ Yezu əhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahan ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, nanj akada bay ya ti əhi pakama ge Melefıt ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahan təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefıt a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a həya. ¹⁶ Mis ndahan day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefıt na ti təgəskabu əna məmərani həya. ¹⁷ Ay pakama nani əhuriviyu ana tay a məbərurv vu do, akada ge sliri ya ti tōru a həd vu do ni ; təgəskabu ti ga hayəjani. Tamal zlam zləzladani ədia ahər ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefıt ni ti təmbrən həya, təgəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti ədiyü a həd ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefıt a ti təgəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahan egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek təngecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni əzaya arənə do. ²⁰ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefıt ; tici ti təgəskabu. Nday akada həd sulumani ya hilfi ga zlam adəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bələn gani abi bəza kru kru məhkər, bələn gani keti bəza kru kru muku, nahən ni bəza dijn ni. »

*Ma gozogul àki ke cəngel akaba darama
(Lək 8.16-18)*

²¹ Yezu nakən əhi ana tay keti : « Maslənə əbu ahəmbaki dagəla ke cəngel mibefteni, ahkay do ni afiyü cəngel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka mələnj zənəni do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti manğahani ni dek emipivü, zlam ya ti mədərani fən do ni dek emicivü daya. ²³ Tamal slimi təfən kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Əhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nanj ni ti Melefıt day aməguri zlam ana kəli əna nanj, mək aməgurikiviyu ana kəli əkivü. ²⁵ Adaba maslənə ya ti zlam gayan əbu ni ti atəvikivü. Ay maslənə ya ti zlam gayan əbi nahəma, ku ere ye ti əfən ni day atəzafənə. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu əhi ana tay keti : « *Məğur ge Melefıt ti azavü akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidəkva, məlavəd akaba məlafat gani nəngu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti nanj əsər do. ²⁸ Həd ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Əra əba ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni əndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayan, adaba sarta ga mabazani ənija. »

*Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni
(Meciyə 13.31-32, 34 ; Lək 13.18-19)*

* 4:12 Izayı 6.9-10.

³⁰ Àdám keti : « Məzum *Məgur ge Melefít ti àzavu akaba mam ? Mara madəfaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefít ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəzítene, gəzítene e kidin ga bəza ge hilfi ndahañ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gəđakani. Abal ahar gəđakani, eđidin tagraviyu lala gatay a huđ gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àchahi ma ge Melefít ana mis àna ma *gozogul kay akađa nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislíki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayañ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti nañ àbu akaba ndam madəbay nañ ni ka ahàr gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

*Yezu azlacaki ka aməd
(Meciy# 8.23-27 ; L#k 8.22-25)*

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəñ təsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiviyyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay nañ àna nañ. *Slalah ga yam ndahañ təbu kə gəvay gani gayañ ya təzay nañ àna nañ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru nañ ti aməd gəđakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjəbasliyyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvü wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni nañ àbu akəzlay nahəma, Yezu nañ àvu e dəwir bu gwar ke metelin ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kud-kudani. Nañ e dəwir bu ni ti nday nakəñ tēpidek nañ, təhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » ³⁹ Nañ nakəñ àra epidekva ti àzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kədəday va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəñ makəzlani həya, yam ni əgia dəgika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəña makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni : « Añgwaz awər kəli ti kamam ? Kekileña kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu àgray ni àsia aňgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Nañ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiilki slimi ni ! »

5

*Yezu agariaba seteni kay ana maslaña nahaña
(Meciy# 8.28-34 ; L#k 8.26-39)*

¹ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru ke ledi ga dəluv ka had ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahañ seteni agray nañ àhəraya e kidin ge mindivin ba, aňgwivabiyu a ma vu həya. ³ Zal nani ti anjəhad kə mindivin, mis təmətəbfəña, ku àna jejríbi day tislíki məwəl nañ va do. ⁴ Ahaslani təwəla nañ àna jejríbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nañgu ni, ehefkaba dek. Njəda gayañ àtama ge mis ya ti təgəs nañ na. ⁵ Nahkay ti məlavad akaba məlafat nañ àbu anjəhad kə məlan ge mindivin, a həma bu ; azlah, eslinəkaba vu gayañ àna akur a. ⁶ Àra epibiya Yezu a drin ti àzəbiyyu asak ; àra ənja ti àbəhadí mirdim grik, meleher ndiə ana had. ⁷ Adiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefít nañ agavəla drin ti kadəbafua mam ? Nahəñgalay kur kam-kam àna slimi ge Melefít, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Adəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaña hini ba » palam. ⁹ Yezu ehindifiña ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəñgrifəñ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Àhəñgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka had hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mædrós tæbu kay ka ahar bəlan, tæzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, tæhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mærakivoru ka mædrós nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəŋ əvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəŋ zal nakəŋ, tōru təcəlīvü a ahār vu ana mædrós ni, mək mædrós ni tədəgiki ana hwa gədik. Təcuhworu, tōru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu сә, dək tizia kədap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mædrós ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tōru a huđ ga kəsa vu akaba gili gani, tæra tæhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tæra ga mamənjaya ere ye ti əgravu na. ¹⁵ Tæra tærkia ka Yezu a ti tipı bay ya ti seteni Gaslka əsləkiaba a ahār ba ni naŋ lala, manjəhadani digəsa akaba azana məbakabani, əgia sulumana. Tæra tipia naŋ a ti aŋgwaz ədəgakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tipia ere gani nana ni ti təŋgəhadı ma gani ana ndam ga kəsa ni. Təŋgəhad ere ye ti əgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti əgrakivu ka mædrós ni. ¹⁷ Tæra təŋgəhadı ti mis ye eslini ni tənjəki ka mahəŋgalay Yezu, tæhi : « Sləkaba ka had geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni əsləkiaba ni əhəŋgalay naŋ, əhi ahkado : « Nadəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Aha, ru a magam, kəŋgəhadı ere ye ti əgrakukvu ni dək ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gədəkana, hi ere ye ti əgruk ni dək ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəŋ əsləka, ōru a kəsa ga had ni vu dək ; tazalay had gani nani *Kəsa Kru. Eslini əŋgəhadōru ere ye ti Yezu əgri ni dək. Mis ni tæra ticia ma gana ti əgria ejep ana tay a dək.

*Yezu ahəŋgaraba wal nahaŋ akaba wur dahalay a
(Meciya 9.18-26 ; Lək 8.40-56)*

²¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təsləka əna slalah ga yam na. Tōru tinjəa gwar ke ledi ga dəluv na ti tæhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ əbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal tæra tēveliŋi ahār. ²² Eslini maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Zayros əra ; naŋ gədəkani ga ahay ga *mahəŋgalavü Melefıt. Əra əpia Yezu nakəŋ a ti ərəkiōru, əbəhad mirdim kə meleher gayəŋ, ahār ndiḡa ana had. ²³ Əhəŋgalay naŋ kay, əhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ əbiyu amət ti, ni hindi kur ti kəra kəbəkı *ahar, ti məŋgaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəŋ ōru. Mis dal-dalani ni tēveliŋia ahār a, tæbu tadəboru naŋ dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahaŋ əbu, mimiz əsləkafəŋa agray vi kru mahar сә. ²⁶ Naŋ əbu acakay daliya əna naŋ dal-dal, ədəbakaba ndam doktor a dək, əgwejelekaba zlam gayəŋ a dək, ŋgulum gani day əbi, asagaki asagaki do sawaŋ. ²⁷ Wal nakəŋ əra əcia pakama ya ti tæbu təzlapaki ka Yezu na ti ōru gwar kələŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni vu, ənjifiŋ kà azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Əgray nahkay ti adaba əhi ana ahār : « Tamal ti niŋjifiŋa kà azana gayəŋ na day, naŋgaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayəŋ ya ti əsləkafəŋa ni əmbərəŋa naŋ a huya. Wal nakəŋ əsər araŋa əbi awər naŋ va bi, əgia njalaŋ-njalaŋana. ³⁰ Ka ya ti wal ni əŋgaba nahəma, Yezu əsər huya njəda gayəŋ əhəŋgaraba maslaŋa. Əra əsərkia nahəma, əmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, əhi ana tay ahkado : « Way ənjifiŋ kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni tæhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaaba ahəmamam ti way ənjifək way ni ? » ³² Ay Yezu nakəŋ naŋ əbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayəŋ, awayay epi maslaŋa ya ti ənjifiŋ ni. ³³ Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ əbu agəgər sləḡ-sləḡ.

Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadí mirdim meleher ndiɓ ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kàfəkuwa ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àngukukvu ðay-ðay va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahaŋ tɪnjia, tàsləkabiya afa ga gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilij. » ³⁷ Eslini Yezu àcafaŋa mis ndahaŋ na dek ga madəboru naŋ a ; àðəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàðəboru naŋ cilij. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tɪnjua ti tədi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray delulu. Yezu àra epia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàðəbabiyu naŋ ni cilij, mək təhuriyu ka mələŋ ya ti tàfakad wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba huya, naŋ àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àðəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret tɛfəki ahàr ka Yezu do (Meciya 13.53-58 ; Lək 4.16-30)

¹ Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsa gayan vu, ka mələŋ ya ti àðək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Təðəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti ðay-ðay mis tɪpi ndo ni way ? ³ Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zud, Simu ni do waw ? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àðəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay naŋ a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huð ahay gayan ðay tàwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis ndahaŋ tawayay naŋ. » ⁵ Ka mələŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahaŋ ya ti mis tɪpi ðay-ðay ndo ni ndo huya, si àbəki *ahar ke mis ndahaŋ ɓal, àhəŋgaraba tay a cilij. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni tɛfəki ahàr ndo. Gatay ya ti tɛfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawadòru a kəsa ndahaŋ vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə (Meciya 10.5-15 ; Lək 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ əzalay ndam gayan kru mahar cœeni ni, ànjəki ka məsləroru tay cə cə. Wudaka təsləka ti əvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinju day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilij. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər ədəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zəŋ bay məbaray mis ni
(Meciyy 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot əcia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zəŋ bay məbaray mis ni, əməta mək əŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba əŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm nan Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ge nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot əra əcia pakama nana zla nahəma, ədəm ahkado : « Nan ti Zəŋ bay məbaray mis ni. Nəkəlkia ahər a, nihi ti əŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot ədəm nahkay ti azuhva zlam ya əgravu ni. Zlam gani nihi : Erot əzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Əra əza wal na ti Zəŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti əwəsl. » Zəŋ əra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayan təgəs nan, təwəl, təfiyu a dangay vu, mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəŋ əra əcia ma ge Zəŋ na ti əwayay ti epi Zəŋ kə eri do simiteni, awayay akad nan. Ay ti əsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəŋa anğwaz kə Zəŋ a, əsəra Zəŋ ti mis jireni, əgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaŋa əgri araŋa ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zəŋ ya ti ədəm ni ; əra əcia ti ahəli ahər sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakəŋ əŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot əgray wuməri ge miwivu gayan ; əzalakabu ndam ga ŋumna gadəkani, gadəkani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani əhurkiviyu ka tay, mək əhəbay kə meleher gatay. Əhəbay nahkay ti, həbay gayan ni əgia eri ana bay Erot a, əgia eri ana mis ya ti əzalakabu tay na daya. Əgia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Əmbad dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəŋgu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni əhəraya, ərəkioru ka mənani Erodiyat, àhi ahkado : « Nihindifija mam ? » Mənani nakəŋ əhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zəŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni əcuhwakibiyu

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbarbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi huya, táfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhàlia ahàr a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliŋ ni do, adaba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni huya ti môru mèkelkibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeŋ ni tàra tícia ma gana ti tòru tàzay kisim gani, təfíyu e mindiviŋ vu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy# 14.13-21 ; L#k 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)*

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlan ya ti Yezu àsləruru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadíaba ere ye ti tàgrabiyu na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti taslaka ni dal-dal àsabay ; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nan ni zlam məzumani tekeđi tənğətfəŋ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu taslaka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni típia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga hađ ni dek tàcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tənjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nan nakəŋ mis ni tèsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay məğəy tay àbi ni. Nahkay ti èzli ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tàdəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekəlum lekəlumeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Kawayay ti môru məsəkumibiyu *dipeŋ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Siŋgu gani agray jik diŋ diŋ cə emiteni ti àsabay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ŋgakaday, dipen əfəŋ kè kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjiyu day. » Nday nakəŋ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen àbu nday zlam tàkivu kilif cə ciliŋ. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənjàhada njəluluk ke kəzir mifeni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənjàhadkabá njəluluk : mis diŋ diŋ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cəni ni, àmənjo ru e melefit vu, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nan ni ti tídi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəŋ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələŋ gani təcakalakabu məğəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvú hətək kru mahar cə àna nan. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Meciy# 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21)*

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na

ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ⁴⁷ Məlan̄ àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin̄ ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan̄ ka dən̄-dən̄ nan̄ bəlan̄. ⁴⁸ Àmən̄joru ti ndam madəbay nan̄ ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njədə, təcakoru daliya àsabay adaba aməd̄ àbu ahəŋgarbiyu tay kələn̄. Də gwendeli-gwendeli ti nan̄ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwan̄-njuwan̄. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tipia nan̄ a, nan̄ àbu asawadəki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslan̄a àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tipia nan̄ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay nan̄ nakəŋ àhi ma ana tay hūya, àdəm : « Zum njədə, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd̄ ni day àmbrən̄ makəzlani hūya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay nan̄ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipen̄ ni adafaki njədə gayan̄ gəđakani, ay ndam madəbay nan̄ ni təsər do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had̄ Zenizaret a
(Meciya 14.34-36)*

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dən̄-dən̄ ka had̄ Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga had̄ nani təsəra Yezu a hūya. ⁵⁵ Tàra təsəra nan̄ a ti tàcuhworu a kəsa ga had̄ ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan̄ ya tədəm nan̄ nan̄ àvu ni. ⁵⁶ Ka məlan̄ ya ti Yezu ènjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci6-ci6eni bu, ku a kəsa gəđakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhad̄ e mite ye. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbesey do ni tɪnjifin̄ kà ma ga azana gayan̄ ni cilin̄. Nday ya ti tɪnjifin̄a ni dek tən̄gaba.

7

*Ma ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)*

¹ A vad̄ nahan̄ mis ndahan̄ e kidin̄ ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zeruzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafən̄vu kà Yezu akaba ndam *Feriziyen̄. ² Eslini tɪpi ndam *madəbay Yezu ndahan̄ ni bal, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tipia nahkay ti tədəm : « Təzum zlam ahar gatay ni *njələta do. » ³ Tədəm nahkay ti adaba ndam *Zude dek, ahar gəđakani nday Feriziyen̄ ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gəđakani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tàsləkabiya a gosku ba nəŋgu ni, tɪnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahan̄ kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nəŋgu ni, ku misək ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akada ga ndam gəđakani gatay ya tàgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen̄ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bən̄ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do, təzum zlam àna ahar njələtani do ni ti kamam ? » ⁶ Yezu àhəŋgrifən̄ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayan̄ Izayi ni ba. Pakama gayan̄ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado :

“Mis hini tazlabay nu àna ma cilin, tǎjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazlabay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya tǎcahay ni ti ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekulàm ti kǎmbrǎnjum Divi ge Melefít ya àbu mǎbǎkiani a Wakita gayan bu ni, kǎgǎsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya tǎcahi ana kǎli ni sawan. » ⁹ Àhi ana tay keti : « Àbǎlay ! Kǎmbrǎnjuma *Divi ge Melefít na, adaba kawayum mǎbi slimi ana manjǎhad ga ndam gekǎli ya ahaslani ni zla do waw ! ¹⁰ Bay Melefít àdǎm a wakita ge Mǎwiz ya àbǎki ni bu : “Ngwioru a had ana ata buk ata muk.” † Àdǎm keti : “Bay ya ti endivi bǎnani ahkay do ni mǎnjani nahǎma, tǎkadǎ nan a.” ‡ ¹¹ Ay lekulàm zla ti kǎdǎmum ahkado : “Maslanǎ nahǎn esliki mǎhiani ana bǎnani ahkay do ni ana mǎnjani : Ere ye ti akal nu nǎjǎnaki kur àna nan ni ti korban : korban ti sǎdaga ge Melefít.” ¹² Maslanǎ nani tamal àdǎma ma nahkay, mǎk àjǎnaki ata bǎnani ata mǎnjani va do ni ti, kǎdǎmum àbǎlay. ¹³ Lekulàm kǎgrum nahkay ni ti kǎmbrǎnjuma pakama ge Melefít nana pǎsak. Kǎmbrǎnjuma ti kǎfumviyu pakama gekǎli ya kacahum ni a mǎlan gani vu huk. Kǎbum kǎgrum zlam ndahan kay akadǎ nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njǎlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahǎma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekulàm dǎk bumi slimi ana pakama goro ya nǎdǎm ni, ti kǎcum lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huǎ ge mis vu ni ti agray nan “*njǎlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslanǎ gani adǎm àna ma gayan ni day kwa ti agray nan “njǎlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfǎn kǎ kǎli ge mici zlam nahǎma, cum !] »

¹⁷ Kǎlan gani Yezu àhǎdǎkfǎnǎ kǎ mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madǎbay nan ni tǎhindifǎnǎ ma *gǎzogul gayan ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhǎngrifǎn ana tay, àdǎm ahkado : « Lekulàm day kǎsǎrum zlam do waw ? Nǎdǎm nahǎma, ngay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huǎ ge mis vu, agudar nan akaba agray nan “njǎlatani do” ni àbi ti kǎcum do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a mǎbǎruv gayan vu do, ahuriyu ti a huǎ vu cilin, mǎk tǎtǎhiyu azay gani e dǎgzey vu. » Yezu àdǎm nahkay ti àdǎm zlam mǎzumani dǎk njǎlata.

²⁰ Àdǎm keti : « Ere ye ti ahǎraya a mǎbǎruv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar nan, agray nan “njǎlatani do.” ²¹ Adaba zlam magudarani dǎk ahǎraya ti a mǎbǎruv ge mis ba : tǎjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesǎwehvu, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tǎci slimi do, tagray solu, tasivu ana mis, tǎji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dǎk ti zlam magudarani, tahǎraya a mǎbǎruv ge mis ba. Tǎhǎraya ti tagudar nan, tagray nan “njǎlatani do.” »

Wal nahǎn nan wur Zǎde do afǎki ahàr ka Yezu (Meci_u 15.21-28)

²⁴ Yezu àslǎkaba eslina, òru ka had ga kǎsa Tir. Òru ènjǎa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslanǎ nahǎn, mǎk ànjǎhad eslini. Awayay ti mis tǎsǎr mǎlan gayan ya nan nan àvu ni ba. Akaba nani dǎk mis tǎra tǎsǎra mǎlan gana sawan. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahǎn àbu, nan wur Zǎde do, nan wur Fenisi ga had Siri. Wur gayan dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakǎn àra ècia tǎbu tǎzlapaki ka Yezu nahǎma, àrǎkia hǎya. Àra ènjǎa ti àbǎhadǎ mirǎdim grik, meleher ndǎb

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahǎrana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahǎrana 21.17.

ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərə ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga mələŋ məzumki zlam vu ni ti ku kərə day tapalaba, təzum timey. » ²⁹ Yezu àra ěcia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. » ³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjəa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayəŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba eđeđiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahəŋ, àsər mazlapani lala koksah. Tàra tinjia àna naŋ a ti təhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənğaba, mīci slimi, māzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḅ a, ènjifiŋ kà arəd ; ³⁴ mək àmənəjoru e melefīt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, ěci slimi lala huya. Arəd gayəŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nàgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni àgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsaḅay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad (Meciya 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənəđ məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təsləkabiya ka mələŋ driŋena. » ⁴ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənəhadə a ga had a. Tàra tənəhadə ti àhəl dipəŋ adəskəlani ni, àgri səsə ana Melefīt. Àra àgria səsə a ti èsekəba dipəŋ na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Dəmi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ciḅ-ciḅeni təfəŋ kà tay gəzit daya. Yezu àgraki səsə ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Dəmikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha

àna nanj a. Tècakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvū hətək adəskəla àna nanj. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələnj gani Yezu nakənj àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni təra təsləka ti Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tōru ka had Dalmanuta.

*Ndam Feriziyenj təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejep a
(Meciyə 16.1-4)*

¹¹ Yezu nanj əbu eslini ti ndam *Feriziyenj ndahanj tərəkia, təbu tagray gejewi akaba nanj. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatəkar nanj ti mągudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraj ni kagraj ti àna njəda ge Melefit. » ¹² Yezu nakənj əra ecia ma gatay na ti ədi ana njidey a gugum vu. Əhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tipi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini əmbərbu tay ndəbak, əcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madəbay nanj na, tōru gwar ke ledi ga dəluv ni.

*Miwisij ga ndam Feriziyenj akaba ga Erot
(Meciyə 16.5-12)*

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakənj təhəl *dipejə ndo, əgəjazlkia ahər ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu əhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisij ga ndam *Feriziyenj ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kidijə gatay bu, tədəm : « Ədəm nahkay ti adaba dipenj əfənj kə leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakənj əra ecia pakama gatay na ti əhi ana tay : « Dipejə əfənj kə kəli bi ni ti kədəmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərūm do kekileja waw ? Kəwayum micəmeni do zla tək ahəmamam ? ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipurə divi àna nanj do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna nanj do waw ? Ere ya nəgray ni ti kəsərūmki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nisikaba dipenj zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhənjgrifənj : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Ədəm keti : « Ka ya ti nisikaba dipenj adəskəlani ana mis dəbu fədani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhənjgrifənj : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Əhi ana tay keti : « Kekileja kicəm do waw ? »

Yezu ahəngaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madəbay nanj ni tōru a Beceyda. Tōru tinjəa ti mis ndahanj təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mınjifin, ti zal nani mąngaba. ²³ Nahkay Yezu nakənj adafənja ahar kə zal nakənj a, tata azoru nanj cak əfənj kə kəsa. Tōru tinjəa eslina ti etifikiyu esliə ke eri, mək əbiki ahar ke eri, ehindifinə ma, əhi : « Kəbu kipi divi aw ? » ²⁴ Zal wuluf nakənj ezefteba ahər a, ədəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm mənjəhaf, ay ti nday təbu təsawaday. » ²⁵ Eslini Yezu nakənj əbiki ahar ke eri keti. Əra əbikia ahar na ti zal wuluf ni əhəlkaeri a, əngaba, epi divi lala. ²⁶ Yezu əhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kōru gwar a kəsa vu ba. »

*Piyer ədəm Yezu ti nanj Krist Bay gədəkani ya amara ni
(Meciyə 16.13-20 ; Lək 9.18-21)*

²⁷ A vad nahan, Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu tasləkaba a kəsa ciḡ-ciḡeni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiṅa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? » ²⁸ Təhəṅgrifəṅ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeṅ bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak biliṅ ga ndam ya təhəṅgaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. » ²⁹ Eslini nan nakəṅ èhindifiṅa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti, kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni. » ³⁰ Yezu nakəṅ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaṅa ba simiteni. »

*Yezu adəm aməmət mək amanḡaba e kisim ba
(Meciya 16.21-28 ; Luk 9.22-27)*

³¹ Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay nan ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakaḡ nu. Mək a huḡ ga vad mahkərani bu anaṅgaba e kisim ba. » ³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiṅ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba nan e kiḡiṅ gatay ba cak, àləgi ka pakama gayan ni. ³³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nan ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driṅ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

³⁴ Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay nan ni. Tàra tinjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəṅ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarəṅ nan kà təndal nəṅgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti məḡray nahkay. ³⁵ Maslaṅa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay amət ba ni ti emiṅ. Maslaṅa ya ti emiṅ sifa gayan azuhva nu akaba *Ma Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ³⁶ Tamal mis àṅgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiṅa sifa gayan a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emiṅ sifa gayan na ti, aməṅgət mam ga məmbani àna nan mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni təwayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njədə ga Baba goro akaba məslər gayan *njəlatani ni. Tamal maslaṅa aṅgwaz awər nan kə meleher ge mis, adəm nan mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm nan mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kiḡiṅ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipia *Məḡur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməḡur zlam dek àna njədə gayan. »

*Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay nan ni
(Meciya 17.1-13 ; Luk 9.28-36)*

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeṅ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliṅ. Təru tinjəa ti vu ga Yezu ni àmbatvia e eri va ana tay nahan a, ³ azana gayan ka vu dek ègia bəḡ-bəḡ talla. Ahəlaba eri a vərut ; bəḡ-bəḡ gani àtama bəḡ-bəḡ ga azana ge mis na

* **8:27** Sezare ge Filip ti kəsa gədəkani. Àfəkaḡ kəsa gani nani ti bay Filip.

dék àna tallana. ⁴ Eslini tipioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkə, bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba anğwaz àwər tay dal-dal. ⁷ Eslini mægudunğudun àhərkiaya ka tay a, anğah tay. Dəngü ga maslanja àhənday a mægudunğudun ni bu, adəm : « Nan hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal. Gasumiki pakama gayan ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēheliŋ eri, tipi maslanja nahan ndo, si Yezu nan bəlan akaba tay cilin.

⁹ Nday təbu təndaya ahər a həma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kəŋəhadumi ere ye ti kipur ni ana maslanja ba, si nu *Wur ge Mis ananğaya e kidin ge ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakəŋ təgəskabá pakama gayan ya ti àhi ana tay na. Ay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Pakama gayan ya ti adəm amanğaya e kidin ge ndam evid ba ni ti, awayay adəm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tihindifinja ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gədakani ya amara ni eminjia ti, ahər adəm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm : « Edədin Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atədəm nan mis masakani àsər aranja do. Melefit adəm nahkay ti kamam ? ¹³ Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis təgria ere ye ti nday təwayay na dek, akada ga pakama ge Melefit ya adəmki na. »

*Yezu agariaba seteni ana wur nahan a
(Meci# 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madəbay Yezu ndahan na wudak ti tipi mis dal-dalani kay tēveliŋa tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni tàra tìpeya Yezu a nahəma, nday dek tədəm : « A ! Yezu ènjia, » mək nday dek təcuhwakioru, təgri sa. ¹⁶ Tàra təgria sa àndava ti Yezu nakəŋ èhindifinja ma kà ndam madəbay nan na, àhi ana tay : « Lekələm kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslanja nahan e kidin ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs nan ku eley eley do dek, azəgad nan ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krəd-krəd, vu gani dek ekəli kəc. Nəhi ana ndam madəbay kur ni ti təgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahər ke Melefit do. Nu ananjəhad kanğaya akaba kəli aw ? Nu enebesni ana kəli kanğaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay təzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti adaday wur ni kay kay, mək wur ni adəd, èji daəay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifinja ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani agəs nan ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray nan kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia nan a aku va, èzligia nan a yam va, awayay mijin nan. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kədəm "Tamal kisliki" ti kədəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahər ke Melefit a ni ti Melefit esliki məgri lafəm weley weley do dek tata. » ²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni àzlah həya, adəm : « Nəfəkia ahər a. Ay ti məfəki ahər goro ni àhəca, jənaki nu ti nəfəki ahər àkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahan kay tərəkia ka tay a. Yezu àra èpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah

akaba èci slimi koksah ni, nàhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kàhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaday wur ni kay kay, mək àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ègia kədəm kisimèni. Nahkay ti mis kay tədəm ahkado : « Àməta. » ²⁷ Ambatakani do àmət ndo ; Yezu àzay ahar gani èzefteba nanj a, mək wur ni ècik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ènjua a magam a ti, ndam madəbay nanj ni nday ka ahàr gatay tihindifiŋa ma, təhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəŋgalay Melefit ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah. »

*Yezu àdəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(Meciya 17.22-23 ; Lük 9.43-45)*

³⁰ Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təsləka ka mələŋ nana, təbu tasləkaba ka had *Gelili a. Yezu àwayay ti mis təsər mələŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba nanj àbu acahi zlam ana ndam madəbay nanj ni. Àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad mahkər amagra ti anəŋgaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay nanj ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

*Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciya 18.1-5 ; Lük 9.46-48)*

³³ Tòru tinjua a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidiŋ geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digus, mək àzalakabu ndam madəbay nanj kru mahar cəeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay miŋi gədəkani ti ahàr àdəm miŋi gəziteni èsli mis ndahaŋ do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, àgəskabu nanj gum. Àhi ana ndam madəbay nanj ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Maslaŋa ya àcafəŋa leli a kà zlam a do ni, agriki təwi ana leli
(Lük 9.49-50)*

³⁸ Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Məsi, mìpia maslaŋa nahaŋ a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa nanj a adaba nanj mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəcumfəŋa nanj a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tipi day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani həya ti àdəm koksah. ⁴⁰ Maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi geli do nahəma, agriki təwi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kəli e hijiyem va adaba lekələm ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjzalki ahàr do. »

*Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba
(Meciya 18.6-9 ; Lük 17.1-2)*

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tislì arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅèni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu miŋikia ke divi a nahəma, hojo təwəlviviyu avar gədəkani ana maslaŋa ya èjinjia nanj a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu nanj a *dəluv gədəkani vu

dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejin̄kia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Āgəski hojo kəhuriyu ka məlan̄ ga sifa àna ahar bəlan̄ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət do. [⁴⁴ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejin̄kia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Āgəski hojo kəhuriyu ka məlan̄ ga sifa àna asak bəlan̄ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cəeni ni. [⁴⁶ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejin̄kia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Āgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefīt vu àna eri bəlan̄ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. ⁴⁸ A məlan̄ ga aku nani vu ni ti mekcehəd təmət do, aku gani day àmət do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefīt aməbəkiviyu aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviyu estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, mərə məcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahər àdəm manjəhad gekəli mələbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay aranjə embedekabu kəli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal (Meciy# 19.1-12 ; L#k 16.18)

¹ A vad nahan̄ Yezu àsləka eslina, àngoru ka had *Zude. Òru ke ledi nahan̄ ga zalaka *Zərdeñ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àcahi zlam ana tay keti akada gayan̄ ya agray kəlavad ni. ² Nan̄ àbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ tərəkia. Tihindifin̄ja ma, təhi ahkado : « Āgəski ti mis agaray wal gayan̄ aw ? » Təhi nahkay ti adəba tawayay tatakər Yezu ti mādəm ma magudarani. ³ Yezu nakəñ àhəngrifəñ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kəli a wakita gayan̄ ni bu mam ? Àwayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəñ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm tedevu ata wal gayan̄ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. » ⁵ Ay ti Yezu àhəngrifəñ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəkə ma gani nahkay a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbəkə adəba lekələm kəwayum məgəsumkabu ma ge Melefīt do palam. ⁶ Ay kwa ka mən̄jəkə ga məlan̄, ka ya ti Melefīt àgraya zlam dek na nahəma, “Melefīt àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəjan̄i ata mən̄jən̄i ba, mək atan̄jəhadkəbu ata wal gayan̄. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan̄.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tīgia vu gatay bəlan̄. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefīt èbedekabá ni ti mis hihiriken̄i èdekəba ba. »

¹⁰ Tərə tin̄ja a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni thindifin̄ja ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen̄ na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslan̄ja ya ti àgara wal gayan̄ a mək àda wal nahan̄ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan̄ ye enjen̄jeni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan̄ a mək àda zal nahan̄ a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza ciḅ-ciḅeni (Meciy# 19.13-15 ; L#k 18.15-17)

¹³ Mis təhəlībiyu bəza ana Yezu ti mēgri *sulum ge Melefīt àna məbəkə *ahar gayan̄ ka tay. Nday təbu təhəlībiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan̄ ni tələgi ana tay. ¹⁴ Yezu àra epia ere ye ti ndam madəbay nan̄ ni tàgray na ti

* 10:4 Mən̄jay Mimbiki 24.1. † 10:6 Mən̄jəkiani 1.27 ; 5.2. ‡ 10:8 Mən̄jəkiani 2.24.

àzuma b̄aruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbr̄eṅum b̄eza târa afa goro a, k̄acumf̄eṅa tay a ba. Adaba mam, *M̄egur ge Melefit ti ga ndam ya t̄ebu akada ga b̄eza ni. ¹⁵ N̄ahi ana k̄uli nah̄ema, ah̄ar àd̄em ku way way do m̄aḡaskabu M̄egur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana b̄eṅani ni. Tamal àḡaskabu nahkay do nah̄ema, èsliki m̄ahuriyani a M̄egur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini àḡaskabu b̄eza nak̄eṅ gum, m̄ak àb̄eki ahar ka tay ga m̄agri sulum ge Melefit ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciya 19.16-30 ; L̄uk 18.18-30)*

¹⁷ Yezu àsl̄aka eslina. Naṅ àbu akoru e divi bu ni ti maslaṅa nahan̄ àcuhwakioru, àb̄ehadi mirdim grik, àhi : « M̄asi sulumani, ti n̄aṅḡet *sifa ya àndav day-day do ni ti n̄agr̄ay ah̄emamam ? » ¹⁸ Yezu àh̄eṅgrif̄eṅ, àhi : « K̄azalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilij. ¹⁹ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti k̄às̄era tay a do aw ? K̄akad̄ mis ba, k̄agr̄ay hala ba, k̄igi akal ba, kagr̄ay sedi ti k̄às̄ekad̄ malfada ba, k̄azumki zlam ge mis ba, h̄eṅḡrioru ah̄ar a had̄ ana ata buk ata muk. § » ²⁰ Zal nak̄eṅ àh̄eṅgrif̄eṅ, àhi ahkado : « M̄asi, n̄aḡaskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu àwaya naṅ a, àm̄eṅjal̄eṅ e eri vu, àhi : « Zlam àh̄ecukivu b̄elaṅ kekileṅa. Ru k̄às̄ekumoru zlam gayak dek ti k̄idi siṅgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti ak̄eṅḡet elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nah̄ema, k̄ara, k̄ad̄abay nu. » ²² Maslaṅa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àh̄elia ah̄ar a, m̄ab̄aruv àtikaba kwir. Nahkay àsl̄aka sasuhwa, adaba zlam gayan̄ àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àmbatvu ga mam̄eṅjal̄eṅani ana ndam mad̄abay naṅ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni t̄ah̄uriyu a *M̄egur ge Melefit vu ti zl̄ezlada dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti àd̄em ni èwisiria ah̄ar ana ndam mad̄abay naṅ na. Ay ti Yezu àh̄eṅḡri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, m̄ahuriyani a M̄egur ge Melefit vu ti zl̄ezlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni m̄ahuriyu a M̄egur ge Melefit vu ni ti zl̄ezlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nak̄eṅ t̄ezlapay e kid̄iṅ gatay bu, t̄ad̄em ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amah̄eṅgay naṅ way ? » ²⁷ Ay Yezu àm̄eṅjal̄eṅ k̄a tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti t̄agr̄ay koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli m̄ambr̄eṅa zlam a dek, mad̄abay kur ti ah̄emamam ? » ²⁹ Yezu àh̄eṅgarf̄eṅ, àd̄em : « N̄ahi ana k̄uli nah̄ema, tamal mis àmb̄erbu zlam gayan̄ azuhva nu ga m̄ahi *Ma M̄aweni Sulumani ana mis, bi àmb̄erbu ahay gayan̄, b̄eza ga m̄eṅani, b̄eṅani, m̄eṅani, b̄eza gayan̄ ahkay do ni v̄edaṅ gayan̄ nah̄ema, ³⁰ am̄eṅḡetv̄u zlam nday nani kay àtam ndahan̄ ni sak diṅ nihi ka sarta hini. Am̄eṅḡet ahay, b̄eza ga m̄eṅani, ata m̄eṅani, b̄eza, v̄edaṅ ; akaba nani dek mis at̄agri daliya. Ka m̄elaṅ m̄aweni ya Melefit amagr̄aya ni day am̄eṅḡet sifa ya àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday ḡad̄akani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kid̄iṅ gatay bu atan̄goru k̄elaṅ ge mis. Nday ya k̄elaṅ ge mis ni day etigi ḡad̄akani kama ge mis. »

*Yezu àd̄em sak ya mahk̄ar am̄em̄at m̄ak am̄aṅḡaba e kisim ba
(Meciya 20.17-19 ; L̄uk 18.31-34)*

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay naŋ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahaŋ ya təbu takoru akaba tay ni day aŋgwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliə e eri vu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

*Zek nday ata Zeŋ tihindifŋa zlam kà Yezu a
(Meciɣ# 20.20-28)*

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga dəf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu eđedŋ. ⁴⁰ Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanəhadfu kà ahar ga dəf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni təra ticia pakama ge Zeŋ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ ni dək, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeđa. Gəđakani ga məlaŋ day təđəm ahàr àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ⁴³ Ay e kidŋ gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidŋ gekəli bu awayay miği gəđakani ti, miği bay məgri təwi ana kəli kwa sawaŋ. ⁴⁴ Tamal ti maslaŋa e kidŋ gekəli bu awayay miği kama ge mis ti, miği evidi ge mis dək kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nəra ti, nəwayay ti mis təgru təwi do. Nəra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, nəvay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciɣ# 20.29-34 ; L#k 18.35-43)*

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay bal tinjəa a Zeriko a. Nday təbu tasləka a kəsa nani ba ti tədi ahàr ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayan Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manəhadani digusa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis təđəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tələgi, təhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emis ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabaray naŋ ni ti kisim gayan ya aməmat ni.

àdàm : « Zalumbiya nan a. » Nahkay tàzalibiyu zal wuluf nakəŋ, t̃hi : « Zay n̄jəda, cikaba. Nan àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwaɗ àrəkiuru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti n̄gruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti n̄pi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefīt àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdàboru Yezu e divi bu.

11

Mis tàməriyu ana Yezu kaya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciya 21.1-11 ; Lük 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

¹ Tòru tinjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka hama *Oliviye, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam madəbay nan ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegani ya kama gekəli ni vu. Ekinjumiya nahama, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehumbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kə kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahama, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tinjua ti t̃di ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Təbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaŋ e kidiŋ ge mis ya ti təbu eslini ni bu t̃hi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini t̃həŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay t̃mbrəŋ tay, tàsləkabiya àna nan a. ⁷ Tàra tinjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti t̃bəkəi azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini t̃paɗivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaŋ ti ni t̃kwahabiyu slimberi a wədaŋ bu, t̃bəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu nan àbu akoru ti mis ya kama gayan akaba ya kələŋ gayan ni t̃agray salalay, t̃àzləbay nan, t̃dàm : « *Hozana ! Bay Melefīt m̄gri sulum gayan ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayan a ni ! ¹⁰ Melefīt m̄gri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! T̃àzləbay Melefīt driŋ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tinjua a Zeruzalem a ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefīt ni vu. Eslini èhelin eri, àmənjaləŋ kà zlam dek. Àmənjaləŋaba dek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay t̃àhəraya, tàsləka akaba ndam madəbay nan kru mahar cəeni na, t̃əŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl m̄ŋgəhafya èwi bəza do ni
(Meciya 21.18-19)

¹² Tòru tinjua a Betani a ti t̃andəhad eslini hundum. Ge miledə gani, tàsləka t̃əŋgoru a Zeruzalem. Nday təbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awər nan nahkay ti èpi m̄ŋ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəɗakfəŋoru, àmənjaləŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana m̄ŋ ga zlam ni : « Day-day maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayan ya àdəm nahkay ni ti ndam madəbay nan ni t̃icia.

Yezu a ahay gəɗakani ge Melefīt ni bu
(Meciya 21.12-17 ; Lük 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22)

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26.

¹⁵ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadəba tabəl ga ndam mambay sinju na akaba məlanj manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahanj təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna nañ a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəñ àcafəña tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm məlanj ga jiba dək ga mahəngalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁸ Àra àdəma nahkay ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tādəbafəñ divi ge mijinj nañ. Ay ti anğwaz àwərfəña tay kà nañ a, adaba mis ndahanj ni dək ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Mələkarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tasləkaba a kəsa ni ba.

Məngəhafya ti Yezu ètikwesl ni èkəlia
(Meciy# 21.20-22)

²⁰ Ge miledə gani təbu tanjoru a Zeruzalem. Təbu tasləkafəña kà gəvay ga mən ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikələni kəc akaba sliri gani dək. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana mən ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjoru, mən ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslanja ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəngalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəngətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiña ni dək ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəmbaba, kəbum kahəngalum Melefit ti, mbrənjumfəña zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəñ gekəli ya a huđ melefit bu ni aməmbərfəña zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbərfəña zlam ge mis ya ti tğudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəñ gekəli ya a huđ melefit bu ni day aməmbərfəña zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Meciy# 21.23-27 ; Lək 20.1-8)

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təhuriyu a Zeruzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Nañ àbu eslini ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahanj tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagray təwi hini nahkay ti kəngət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəngriřəñ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiña zlam bəlanj kə kəli a. Kəhəngrumufəña nahəma, nu day nəhəngriřəñ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeñ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həngrumufəñ nimi ! »

† 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

³¹ Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidīn gatay bu, tādām : « Tamal mēhi : “Melefīt àslərbiyu nañ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayañ ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mādām keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tādām nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tādām Zeñ ti nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefīt ededīn ededīneni. Təgrafəña aŋgwaz kə mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəngrifəñ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan
(Meciyy 21.33-46 ; Lük 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdām ahkado : « Zal nahanj àbu nahəma, àjavù mənə ga zlam * a vədan gayañ vu, àcafəñ azlaw tekesl, àgraya məlanə ga mədúcaya yam ga bəza ga mənə ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga məjəgay vədan ni. Kələnə gani àfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayañ. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayañ. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs nañ, təzləb mək təgaray nañ, arañə day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi nahanj keti. Àra ènjia ti nday nakənə təsi aday a ahər vu, tìndivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni àslərbiyu mis nahanj keti. Nañ nani ti təkad nañ gweha. Àslərbiyu mis ndahanj kay keti. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahanj, ndahanj ni ti ni tábazl tay. ⁶ Kələnə gani nahəma, bay ga vədan ni mis àgəjənifəñ bəlanə cilinə. Maslanə nani ti wur gayañ, awayay nañ dal-dal. Àdām : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu nañ afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tipia wur na nañ àbu ara ti təzlapay e kidīn gatay bu, tādām ahkado : “Nañ tegani ti mekeji gayañ ; məmbrənə nañ ba, madađum nañ ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs nañ yaw, təkad, təzaba kisim gayañ na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahanj. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefīt bu àbu məbəkiani nahkay hi : “Akur nahanj àbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi àna nañ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawañ. Ere nani ti təwi ga Bay Melefīt, agri ejep ana leli.” †

« Lekuləm kəjeŋgum ma nani ndo waw ? »

¹² Gəđákani nakənə təsəra Yezu àdāmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs nañ. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs nañ ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrənə nañ, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyy 22.15-22 ; Lük 20.20-26)

¹³ Yezu nañ àbu eslini nahkay ti təslərkibiya ndam *Feriziyeñ akaba ndam ndahanj ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mədəm ma magədavani ti təgəsiki

* 12:1 Mənə ga zlam nani ti *vinj. † 12:10-11 Limis 118.22-23.

nañ. ¹⁴ Tàra tìnjikia ti t`ahi ahkado : « Mùsi, mèsèra nak ti k`èd`em ma ge jiri. An`gwaz àw`arf`eña kur kà pakama ge mis ya t`èd`emkuk na do ; ku k`è meleher ga way ga way do day k`àgray an`gwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawañ. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mab`èhadì hadam ana *bay g`èd`akani ga ndam Rom a t`æk, àvi ana leli ndo waw ? Mab`èhadì t`æk, mab`èhadì ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu às`era tawayay ti mis ndahan t`èd`em nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « K`èh`èlumfua eyu a ti kamam ? N`ga zumubiya siñgu akur-akurana ti nam`enjaki day nimi. »

¹⁶ Nahkay t`èd`ibiyu b`èlan. Tàra t`èvia ti èhindifìña ma kà tay a, àd`em ahkado : « Àki ka siñgu hini ti mazavu ga ah`ar ga way ? Slimi mab`èkiani ni ti ga way ? » T`èh`èngrif`eñ, t`èhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay nañ nak`eñ àhi ana tay ahkado : « H`eñgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayañ, ge Melefit ti ni h`eñgrumi ana Melefit zlam gayañ. » Eslini ma gayañ ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis tangaba e kisim ba edefìñ a waw ?

(Meciya 22.23-33 ; Luk 20.27-40)

¹⁸ Eslini ndam *Sedusey`eñ ndahan t`èr`akia ka Yezu a. Ndam Sedusey`eñ t`èd`em mis àm`eta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nak`eñ t`èhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Mùsi, M`ewiz àbiki ana leli a wakita gayañ ni bu, àd`em ahkado : “Tamal mis nday kà m`eñ gatay, m`æk b`èlan gani àm`eta, àmb`arba wal gayañ a, wal ni èwii wur ndo nah`ema, ah`ar àd`em wur ga m`eñani ni azay wal ni, ti t`iwieya mekeji ana wur ga m`eñani ya àm`et na.” † ²⁰ Yaw mis ndahan t`èbu ad`èsk`ela kà m`eñ gatay, g`èd`akani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifìña wur a ndo, m`æk zal ni àm`eta. ²¹ Àra àm`eta ti mimbiki gayañ ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nañ day èwifìña wur a ndo, m`æk àm`eta. Nañ ya mahkar ni day àgray nahkay, m`æk àm`eta. ²² Nahkay nday ad`èsk`elani ni d`èk t`àza wal na day t`iwifìña wur a ndo, m`æk nday d`èk t`am`eta. K`èl`eñ gani wal ni day àm`eta. ²³ Ay ka fat ya ti mis atangaba e kisim ba nah`ema, wal ni ti way b`èlan e kidif`eñ gatay bu amazay way ? Nday ad`èsk`elani ni d`èk t`àza nañ a ni. »

²⁴ Ay Yezu nak`eñ àh`eñgrif`eñ ana tay, àd`em ahkado : « Majalay ah`ar gek`ali ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kic`umaba ma ga Wakita ge Melefit ya M`ewiz àbiki na ndo, k`ès`erum n`j`èda ge Melefit do palam. ²⁵ N`èd`em nah`ema, ka ya ti mis at`am`eta m`æk atangaba e kisim ba ni ti zawal ataday w`al va do, w`ewal day ataday zawal va do. Atanj`èhad d`èk ak`ada ga *m`asl`er ge Melefit ya t`èbu a hud` melefit bu ni. ²⁶ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tangaba e kisim ba nah`ema, k`èj`eñg`um wakita ge M`ewiz ni d`ay-d`ay ndo aw ? K`èj`eñg`um ma àki ka m`eñg`èhaf ya ti aku àg`es ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana M`ewiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zek`ur.” § ²⁷ Melefit ti nañ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya t`am`eta ni do. Lek`al`um ti majalay ah`ar gek`ali ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ah`ar àd`em mis t`èg`askabu enji ni ti weley ?

(Meciya 22.34-40 ; Luk 10.25-28)

²⁸ Eslini zal nahan nañ àvu, nañ bay *m`ès`er Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, às`era Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Sedusey`eñ na. Nahkay ti àr`akioru, èhindifìña ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ah`ar àd`em mis

tâgêskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhàngrifəŋ, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm mis tâgêskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, naŋ Bay naŋ bəlaŋ. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak àna hud bəlaŋ, àna sifa gayak dək, àna majalay ahàr gayak dək akaba àna njəda gayak dək.” * ³¹ Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəeni ni ti ahàr àdəm mis tâgêskabu tay àtam divi ndahaŋ ni dək kwa. » ³² Mək bay məsər Wakita ge Melefit nakəŋ àhàngrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədəm ni ti jiri ededīŋ. Bay Melefit ti naŋ bəlaŋ huya, bay nahaŋ àbi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay naŋ àna hud bəlaŋ, àna majalay ahàr gayak dək akaba àna njəda gayak dək zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tislīŋi na dək àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga dək àna sulumana. » ³⁴ Zal nakaŋ àra àhàngrifəŋa kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay məsər zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay njəda gayan ge mihindifīŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

Bay gədakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?
(*Meciya 22.41-46 ; Luk 20.41-44*)

³⁵ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm *Krist *Bay gədakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahàr gayan àdəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ahkado : “Bay Melefit àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a mələŋ ga gədakani va. Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

³⁷ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahàr gayan tekedī azalay naŋ bay gayan. Ay tamal nahkay ti tazalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayan ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbələfaŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(*Meciya 23.1-36 ; Luk 20.45-47*)

³⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kuli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna naŋ riya ; tawayay ti mis tğri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dək ; ³⁹ tawayay manjəhadvani e kərasi ga gədakani vu a ahay ga *mahəŋgalavū Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁰ Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wəl madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləŋ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraḅ tay kay amatam ge mis ndahaŋ ni dək. »

Sədaga ga wal madakway ya arəŋa gayan àbi ni
(*Luk 21.1-4*)

⁴¹ Eslini Yezu naŋ àbu manjəhadvani digəsa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ; naŋ nakəŋ amənjaləŋ kà tay ahəmamam təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu siŋgu dal-dal.

* 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18. ‡ 12:32 Mənjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § 12:36 Limis 110.1.

⁴² Nday t̄əbu t̄əbiyu nahkay ti wal madakway nahan arañja gayañ àbi àra àbiyu s̄ingu akur-akurani ci6-ci6eni c̄u ; s̄ingu ci6-ci6eni c̄ueni ni agray s̄ingu fađ.
⁴³ Yezu àra èpia ti àzalay ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana k̄uli nahəma, wal madakway hini ti arañja gayañ àbi, ay s̄ingu ya àbiyu a zlam ga s̄ədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahan ya t̄əbiyu na dek, ⁴⁴ adaba mis ndahan ni dek t̄əbiyu s̄ingu ya t̄əgəjəniɸəñ k̄a tay t̄əsər ere ye ti tagray àna nañ ni va do ni ; wal hini ti ni arañja gayañ àbi, ay ti àbiya s̄ingu ya aɸañ na dek. S̄ingu gayañ nahan ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniɸəñ ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na

(Meciyu 24.1-2 ; Luku 21.5-6)

¹ Kələñ gani Yezu akaba ndam madəbay nañ ni t̄əhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Nday t̄əbu t̄əhəraya nahəma, bəlan e kidiñ ga ndam madəbay nañ ni bu àhi ahkado : « Məsi, n̄ga mənjaləñ ka akur gəđakani ya t̄ədezl ahay ni àna nañ ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu àhəngriɸəñ, àhi ahkado : « Àbi kipia ahay hini međezleni àna akur gəđakani na do aw ? Etembedkaba besek-besek, ku akur bəlan day amanjəhadki ka akur nahan ya do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciyu 24.3-14 ; Luku 21.7-19)

³ Tòru tinjəna ka ahàr ga həma *Oliviyi a nahəma, Yezu ànjəhadá digəsa, amənjəru *ahay gəđakani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zeñ akaba Andre t̄əbu k̄a gəvay gayañ ciliñ. Nday nakəñ t̄hindifiña ma, t̄əhi ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani amagray ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagray wudak na ti ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslanja àgosay k̄uli ba.

⁶ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nañ ti nu, amədəm nañ ti *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis atagray silik k̄e cifenì akaba k̄e driñeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti k̄əgrum aɸgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani t̄əgravu kwa. Ku tamal t̄əgrava nahkay nəñgu ni, mandav ga duniya fañ do. ⁸ Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. Had amadaɸay a kəsa gərgərani ndahan bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan bu. Zlam nday nani dek ti mənjàki ga daliya ciliñ : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huf bu ni. ⁹ Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs k̄uli, atoru àna k̄uli ka mələñ ge seriya. Atəzləb k̄uli a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu. Atagrafəña seriya k̄e k̄uli k̄e meleher ga gəđakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gek̄uli ya akazlapumku ni. ¹⁰ Wudaka mələñ andav nahəma, ahàr àdəm mis t̄əhi *Ma Məwəni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs k̄uli, atoru àna k̄uli ka mələñ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni àhəli ahàr ana k̄uli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana k̄uli ; dəmum ma gani nani. Nahkay akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən̄ gatay ti t̄əbazl tay, ata bəñ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəñ gatayani akaba ata mən̄ gatayani, atəsəkumoru tay ti t̄əbazl tay. ¹³ Mis dek etizirey k̄uli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslanja ya ti aməmbəñ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayañ ni ti, Melefit amahəngay nañ. »

Zlam magədavani ya àbəlay do fererani ni
(Meciγ_u 24.15-28 ; L_uk 21.20-24)

¹⁴ « Zlam magədavani ya àbəlay do fererani, ezin zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipum nan ka məlan ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejengey ma hini ni ti ahər àdəm miçi lala). « Ekipuma nan a ti ahər àdəm ndam ya ka had *Z_ude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁵ Maslanja ya ti nan ka *dalaha ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁶ Maslanja ya ti nan a vədan bu ni ti ni, ànğa a magam ga mara mazay azana gayan a ba. Məcuhway sawan. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wəl a huđ akaba nday ya ti bəza táfəñ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti hənğalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atacakay daliya kay àtam daliya ndahan ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgrava məlan a duk àbivaya ana kana ni. Kələn ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslanja àbi amatamfəñja kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslanja ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist nan àbu ahalay !” ahkay do ni : “Pəm nan àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nan Krist ahkay do ni nan bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Atagra zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti amagri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²³ Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli a ndava. »

Manğa ga Wur ge Mis a
(Meciγ_u 24.29-31 ; L_uk 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kələn ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan va do, kiyi day amasladay məlan va do. ²⁵ Boñgur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had a ; zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədaday a məlan gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a makləbasl ba àna njəda kay akaba masladay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlan fadani ni dek ; ku ka məlan driñeni weley weley do dek anəcakalakabu mis ka ahar bəlan. »

Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(Meciγ_u 24.32-35 ; L_uk 21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mən ga *wəruv ni, ahər àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək edī nahəma, kəsəruma mədərdər ənija wudak. ²⁹ Nahkay day tamal kipurəma zlam ya nəhi ana kəli ni nan àbu agravu nahəma, sərəmki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, ninja wudak. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³¹ Məlan ya agavəla akaba məlan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciγ_u 24.36-44)

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11. † 13:26 Deniyel 7.13.

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a hud melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsər um sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara aslaka ti àmbərfəŋ ahay gayan kà ndam ya təgri tawi ni, èdikaba tawi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhad eri” mak àslaka. ³⁵ Nahkay ti lekulum day njəhadum eri, adaba kəsər um sarta ga bay ahay gekuli ya amasləkabiya na do. Cə amasləkabiya ga mələkarawa, cə ga hud ya vad, cə ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cə ahkay do ni ge miledə ti kəsər um do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkia ya ke kuli a bəsləŋ nahəma, àdi ahər ana kuli lekulum e dəwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gəđákani ga ndam Zude tagray dabari ge mijin Yezu
(Meciya 26.1-5 ; Luk 22.1-2 ; Zey 11.45-53)

¹ Vad àvu cə, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipen *miwisiŋeni do. Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tğray sawari ti tğgas Yezu àna wir-wir, tawayay takad naŋ. ² Nday nakəŋ təđəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbrəŋ leli do, etizlige ya silik a kəsə va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka ahər ga Yezu
(Meciya 26.6-13 ; Zey 12.1-8)

³ Yezu naŋ àbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ àbu maŋjəhadani azum dəf. Eslini wal nahaŋ àhurkiviyu ka tay àna tersel njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Èheβkia ma ga kolombu na, abəki tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayan ya abəki ni ti àwəria bəruv ana mis nday ndahaŋ e kidiŋ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta àtam sulay jik diŋ diŋ mahkər, tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan ya àgru ni ti àbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kuli kəlavad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kuli kəlavad do. ⁸ Wal hini àgra zlam ya ti agray tata na : abəkua tersel ka vu a ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kuli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədamoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, ataŋgəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjzłki ahər ke mis do. »

Zudas awayay asəkumoru Yezu
(Meciya 26.14-16 ; Luk 22.3-6)

¹⁰ Zudas Iskariyot biliŋ a hud ga ndam *mədəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu ərə afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ga mədəfiki Yezu ana tay ti tğgəsə naŋ a. ¹¹ Nday nakəŋ tərà ticia ma gayan na

* 14:3 Kolombu gani nani ti tğray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

ti tàmərva dal-dal, t̄ahi : « Tamal k̄əḏəfikia Yezu ana leli a ti am̄əvuk singu. »
Kələŋ gani Z̄ədas nakəŋ əḏəbay divi ga m̄əḏəfiki Yezu ana tay.

*Ndam m̄əḏəbay Yezu taslamalakabu zlam m̄əzumani ga wuməri ga Pak
(Meciγ_u 26.17-25 ; L_uk 22.7-14, 21-23 ; Zeŋ 13.21-30)*

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen̄ *miwisinjeni do ni ɛn̄jia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisin̄i bəza t̄əmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *m̄əḏəbay Yezu ni t̄ihindifin̄a ma k̄a Yezu a, t̄ahi ahkado : « Kawaway ti m̄ōru m̄āslamatukkabu zlam m̄əzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹³ Eslini Yezu əslər ndam m̄əḏəbay naŋ bebem c̄u, əhi ana tay : « Dəgum a k̄əsa ḡəḏəkani ni vu. Ekinj̄amiya nahəma, akəbumkabu ah̄ar akaba zal nahaŋ əcahbiya yam a mandaray va. Ekip̄ma naŋ a ti ḏəbumiyu naŋ ka m̄əlaŋ gayan̄ ya ti ahuriyu ni. ¹⁴ Akəhurumiya ti hindəmfin̄a ma k̄a bay ahay na, humi ahkado : “M̄əsi geli əḏəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam m̄əḏəbay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni am̄əḏəfiki ahay nahaŋ ḡəḏəkani ka ah̄ar ga ahay nahaŋ ana k̄ali, zlam ḏək əvu maslamatakavani əndava. Slamatumikabu zlam m̄əzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam m̄əḏəbay Yezu c̄ueni ni t̄əsləka, t̄ōru a k̄əsa ni vu. T̄ōru tin̄jua ti t̄ədi ah̄ar ana zlam ni ḏək akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, m̄ək t̄əslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

*Yezu əḏəm : « Maslaŋa e kidin̄ ga ndam m̄əḏəbay nu ni bu ara ejin̄ nu »
(Meciγ_u 26.20-25 ; L_uk 22.14 ; Zeŋ 13.21-30)*

¹⁷ M̄əlakarawa əra ɛgia ti Yezu akaba ndam m̄əḏəbay naŋ kru mahar c̄ueni ni tin̄jua a ahay ni va. ¹⁸ Eslini t̄əhuriya t̄ənjəhadkab̄a birra, t̄əbu t̄əzum zlam ti Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana k̄ali nahəma, bilin̄i gek̄ali ya m̄əzumkabu zlam ni am̄əsəkomoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya əḏəm ni ti əh̄əlia ah̄ar ana ndam m̄əḏəbay naŋ na ḏək. Ku way way do e kidin̄ gatay bu bilin̄i ana bilin̄eni naŋ əbu əḏəm : « Nu do, do waw ? » ²⁰ Yezu əhi ana tay : « Mis bilin̄i e kidin̄ gek̄ali kru mahar c̄ueni ni bu, maslaŋa ya ti m̄ətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²¹ Əḏəm keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəm̄ət akada ga pakama ge Melefit ya əḏəm a Wakita gayan̄ bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkomoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal t̄iwieya naŋ a ndo. »

*Yezu avi ḏaf ge Melefit ana ndam m̄əḏəbay naŋ ni
(Meciγ_u 26.26-30 ; L_uk 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)*

²² Ka ya ti t̄əzum zlam nahəma, Yezu əzay *dipen̄, əgri s̄əsi ana Melefit, ɛsəkaba, əbi ana ndam m̄əḏəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » ²³ Kələŋ gani əzay hijiyem akaba zum, əgri s̄əsi ana Melefit keti, əvi ana tay, nday ḏək t̄isi. ²⁴ Əhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Əna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan̄ akaba ge mis. Am̄əŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. ²⁵ Nəhi ana k̄ali nahəma, enisi zum ge wur ge *vin̄ va do, si a vad̄ ya ti enisi zum m̄əweni a *Magur ge Melefit bu ni kwa. » ²⁶ T̄ara t̄əzuma zlam na ti nday nakəŋ t̄əzəbay Melefit əna limis, t̄əh̄əraya e mite va, t̄əc̄əloru a h̄əma *Oliviye vu.

*Yezu əḏəm : « Piyer am̄əḏəm əsər nu do »
(Meciγ_u 26.31-35 ; L_uk 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)*

²⁷ Nday t̄əbu takoru ti Yezu əhi ana tay : « Lek̄əlum ḏək ekij̄əm̄kia ke divi a, ad̄aba əbu m̄əbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit əḏəm amakad̄kia

bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 28 Anəmət, ay ka ya ti anəngaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. » 29 Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəngu ni, nu ti nijikia do. » 30 Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavəđ bu wuđaka agwəzl azlah sak cə ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » 31 Eslini Piyer nakəñ əđəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəngu nahəma, nğay nəsar kur do ni ti nəđəm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahañ ni dek day təđəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəngalay Melefit e Gecimeni
(Meci_y 26.36-46 ; L_{uk} 22.39-46)

32 Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tōru ka məlañ nahañ, məlañ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tōru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayañ, nakoru nahəngalay Melefit. » 33 Àzalay Piyer, Zek, akaba Zeñ, tōru cak. Eslini ti aŋgwəz ədəgaki ka Yezu nakəñ dal-dal, məbərurv atikaba kwir kwir. 34 Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » 35 Nañ nakəñ àhəđakfəña kà tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəngalay Melefit ti əcakay daliya ka sarta nani ba. 36 Àđəm : « Aba, † Bəba, zlam dek kisliki magrani ; həđakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nəđəm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

37 Àra àhəngala Melefit a nahkay ti àngəkia ka ndam madəbay nañ mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e đuwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji đuwir aw ? Kèbeseey manjəhadani eri njemdi biliñ koksah aw ? 38 Njəhadum eri, həngalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijəmkiə ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayanə gedebeni. »

39 Yezu àngəvù, òru àhəngalay Melefit keti, akada gayanə ya ti àhəngalay piñani ni. 40 Àra àhəngala nahkay ti àngəkia ka ndam madəbay nañ na keti. Àdi ahər ana tay nday e đuwir bu, təmətađkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidėkva ti təsər ere ye ti tahi ni do. 41 Àngəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileña kinjəm đuwir aw ? Kekileña kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nğa pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. 42 Cikumaba, mədəgumkioru ka tay. Nğa pəm, maslaña ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zude təgəs Yezu

(Meci_y 26.47-56 ; L_{uk} 22.47-53 ; Zeñ 18.3-12)

43 Ka ya ti Yezu nañ əbu azlapay nahkay ni ti Zudas biliñ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəñ kà tay. Gəđəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsar Wakita ge Melefit ni akaba gəđəkani ndahañ təslərbiyu tay. 44 Wuđaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, nañ

† 14:27 Mənjay Zakari 13.7. † 14:36 Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay ađəmva ba ti « Baba. »

§ 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya əđəm ni ti nahkay hi : « Həđakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti təđəm məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

* 14:44 Ka sarta nani ti kəlavəđ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

gani huya. Gəsuma naŋ a, dəgum àna naŋ, jəgum naŋ lala. » ⁴⁵ Zudas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Məsi, » mək àgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁴⁶ Nahkay mis ni tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁴⁷ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu àraɗ maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndaɗ. ⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsəm nu akada nu zal akal, ⁴⁹ ambatahani do nəbu nəcahi zlam ana kuli a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsəm nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mągravu. »

⁵⁰ Eslini ndam məɗəbay naŋ ni dek təmbərɓu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahaŋ naŋ àbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu cilin, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni tàra tipia naŋ a ti tədəm təgəs naŋ. Tara təgəs naŋ ti ⁵² àmbərfəŋ azana gayan ni kà tay, àdiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kè meleher ga gəɗakani ga ndam Zude a (Meciya 26.57-68 ; Luu 22.54-55, 63-71 ; Zen 18.13-14, 19-24)

⁵³ Tara təgəsa Yezu a ti təzoru naŋ afa ga gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti gəɗakani ndahaŋ ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗakani dek təcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ drin. Ōru ènjua a ahay ga gəɗakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjəhad digəs a dalaka bu, anjafəŋ kà aku akaba ndam magray təwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gəɗakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗakani ge seriya ni dek təbu təɗəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, adaba tawayay takad naŋ, ay ti tənɗət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ma gatay ni təsava divi a. ⁵⁷ Kələŋ gani mis ndahaŋ ticikaba, təsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁵⁸ tədəm : « Leli micifinja, àɗəm ahkado : “*Ahay gəɗakani ge Melefit hini ya mis tələm àna ahar ni ti nara nembedkaba. Enembedkaba ti a huɗ ga vad məhkərani bu nələmvaya nahaŋ ya mis tələm àna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekileŋa ma gatay ni təsava divi a. ⁶⁰ Eslini gəɗakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwaɗ e kidin ge mis ni ba, èhindifinja ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Eslini gəɗakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifinja ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ àɗəm : « Iy, nu gani. Ekipəm nu *Wur ge Məs manjəhadani a malaŋ ga gəɗakani bu, kà ahar ga ɗaf ge Melefit Bay njəɗa-njəɗani ni. † Ekipəm anara a huɗ melefit ba a maklaɓasl ba. ‡ » ⁶³ Gəɗakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia ɓəruv a, èguzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Məɗəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? ⁶⁴ Kicəma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti mągrumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si təkad

† 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Mənjay Deniyel 7.13. § 14:63 Tamal zal Zude eguzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àɓəlay do simiteni ni àgrava. Gəɗakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit èguzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àɗəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba tədəm èndivia Melefit a dal-dal.

naŋ kwa. » ⁶⁵ Eslini mis ndahaŋ tãdægiki ana mitifiviyu esli6 ana Yezu e eri vu, tãkambahi eri, tãsi mædukdruk ga ahar, tãhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, dæfiaya maslaŋa ya ti əzlə6 kur na ana leli a zla ! » Mæk mis ya təbu tagray təwi eslini afa ga bay gədakani nani ni təzay naŋ, təbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do

(Meciyu 26.69-75 ; Lük 22.56-62 ; Zey 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer naŋ əbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahaŋ əra : wal nani agri təwi ana bay gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Əra ənjia ti əpi Piyer naŋ əbu anjafəŋ kà aku, əmənjaləŋ lala mæk àhi : « Nak day kàsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

Əra ədəma nahkay ti əcìkaba, əsləkaba a dalaka ni ba, òru e gejiŋ vu. [Mæk agwazl əzlah.] ⁶⁹ Wal ni əra əpia naŋ a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini ti naŋ ndam gatay gani. » ⁷⁰ Eslini Piyer ədəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Əra əpəsə 6al ti mis ya ti eslini ni təhi ana Piyer keti : « Edeđiŋ nak day ndam gatay gani, adaba nak zal Gelili. » ⁷¹ Naŋ nakəŋ əmbadəy dək, ədəm : « Nəsər maslaŋa nani ya ti kacalumfəŋ ni do. Tamal nasəkad malfadə nahəma, Melefit mākadə nu a. » ⁷² Eslini agwazl əzlah ye cə huya. Agwazl ni əra əzlahə ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl əzlah sak cə nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni əŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer ədiki ana tuway.

15

Yezu naŋ əbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom

(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Lük 23.1-5 ; Zey 18.28-38)

¹ Də àna zuzəeni nahəma gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gədakani ge seriya ni dek təcakalava, təgray sawari. Eslini tægəs Yezu, təwəl mæk tòru àna naŋ afa ga bay *Pilet. ² Tòru tinjua àna Yezu a ti Pilet nakəŋ əhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edeđiŋ aw ? » Əhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ³ Eslini gədakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki naŋ ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet əhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kəhəŋgarfəŋ do aw ? » ⁵ Ay Yezu naŋ te-te, əhəŋgrifəŋ va do. Gayaŋ ya əhəŋgarfəŋ ndo ni ti əgria ejep ana Pilet a.

Tədəm tākada Yezu a

(Meciyu 27.15-26 ; Lük 23.13-25 ; Zey 18.39-19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti naŋ əbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahaŋ əbu, slimi gayaŋ Barabas ; təfiya naŋ a daŋgay va akaba mis ndahaŋ ya ti təkadfəŋva kə ŋgumna ni. Ka sarta ya ti təkadfəŋva kə ŋgumna ni ti naŋ akada mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni təra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti mægri ana tay akada gayaŋ ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Təra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam Zude na ana kəli a waw ? » ¹⁰ Ədəm nahkay ti, əsəra gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tægəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay

gəďákani ni tàwayay ndo, t̄hi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti k̄afaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mək t̄hi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra əc̄ia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti n̄gri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Z̄ude ni mam ? » ¹³ T̄həŋgrifəŋ àna zlahay : « *Darfəŋ naŋ k̄à t̄ndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ èhindifin̄a ma k̄à tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba t̄əzlah kay kay : « Darfəŋ naŋ k̄à t̄ndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri b̄əruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayəŋ ti t̄əzləb̄ Yezu àna kurupu. T̄ara t̄əzləba naŋ a ti àhi ana tay ti t̄əzay naŋ, t̄oru t̄adarfəŋ naŋ k̄à t̄ndal.

*Ndam slewja teyefin̄ k̄à Yezu
(Meciya 27.27-31 ; Zəŋ 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni t̄əgəs Yezu nakəŋ, t̄əzoru naŋ a huď ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, t̄əzalay Pretwer. * Eslini t̄əzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni đek. ¹⁷ Ndam slewja ni t̄əmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək t̄əkeleya adak a, t̄əslap hindigil-hindigil, t̄əfiviyyu a ahàr vu akada ga jaku ni. ¹⁸ T̄ara t̄əb̄akia zlam a zla nahəma, t̄əgri sa, t̄əhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Z̄ude ! » ¹⁹ T̄əzay ezin̄gwi, t̄əsi a ahàr vu, t̄itifiyyu esliè e eri vu, t̄əb̄ahadi mirdim meleher ndiəa ndiəa ana haď.

²⁰ T̄ara t̄əbia seki a nahkay ti t̄əcakwakia azana ndizeni ya t̄əf̄aki na, t̄əb̄ikabu azana gayəŋ gayəŋani ya t̄əcakwakia ni. Eslini t̄əzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ k̄à t̄ndal a.

*Tadarfəŋ Yezu k̄à t̄ndal
(Meciya 27.32-44 ; Lək 23.26-43 ; Zəŋ 19.17-27)*

²¹ Ndam slewja ni t̄əbakabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayəŋ Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga k̄əsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ t̄əf̄aki ŋgasa ga mazay t̄ndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay t̄əzoru Yezu a m̄əlaŋ nahaŋ vu ; m̄əlaŋ gani nani ti t̄əzalay Golgota, adəm̄vaba « M̄əlaŋ ga aslat ga ahàr. » ²³ T̄oru t̄in̄jua àna Yezu nakəŋ a zla ti t̄əwayay t̄əvi zum mebedekabani akaba haf ya ti t̄əzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini t̄adarfəŋ naŋ k̄à t̄ndal ni. T̄ara t̄adarfəŋa naŋ a ti t̄əgraki ca-ca àki ka azana gayəŋ ni b̄əlaŋ àna b̄əlaŋ ti t̄əsər way azum way. ²⁵ Sarta ya t̄adarfəŋ naŋ k̄à t̄ndal ni ti agray njemdi ambəlm̄bu ya ge miled̄u. ²⁶ Pakama àbu m̄əb̄əkiani ka t̄ndal, ka m̄əlaŋ ya t̄əb̄əki zlam magudarani ge mis ni ti mis đek t̄əsər, t̄əb̄əki ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Z̄ude. » ²⁷ T̄adarfəŋ ndam akal bebem c̄u k̄à t̄ndal ndahaŋ k̄à ḡəvay ga Yezu, b̄əlaŋ gani ka ahar ga đaf, b̄əlaŋ gani ti ni ka ahar ga ḡəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu m̄əb̄əkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni t̄ara t̄ipia naŋ a ti t̄indivi naŋ, t̄ədaday ahàr, t̄əhikaboru : « Hey, nak ya ti k̄əďəm ahkado : “Nembedv̄u *ahay gəďákani ge Melefit ni ti anələmaba a huď ga vad mahkərani ba” ni do aw ? » ³⁰ Həŋgay ahàr gayak, h̄əraya k̄à t̄ndal na zla ! » ³¹ Eslini gəďákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəďákani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni t̄əbu t̄əzlapay e kidin̄ gatay bu, teyefin̄ daya. T̄əďəm ahkado : « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahaŋ a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayəŋ a koksah timey ! »

* 15:16 Pretwer àna ma Rom ti awayay adəm̄vaba ahay ga gəďákani ga ndam slewja. † 15:28 Məŋjay Izayi 53.12.

32 Àdám nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nanj bay ga ndam *Izireyel ti, máhəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahər bilegeni. » Mis ya təbu madarfənjani kà gəvay ga Yezu ni day tindi vi nanj.

Yezu amətfənj kà təndal

(Meciy# 27.45-56 ; L#k 23.44-49 ; Zəj 19.28-30)

33 Fat àra ècika tirked-keđ ka ahər melefit a ti ləvənj àgray ka hađ ni deđ, tekdefinj duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. 34 Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kəmbərənj nu ti kamam ? ‡ » 35 Mis ya təbu eslini ni ndahañ tàra ticia gayan ya ti àzlah na ti təđəm : « Cəm day ti azalay Eli ni. » 36 Eslini bilinj gatay acuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu juđ, àbahi ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti misi. Àdəm : « Bəsəma day, tamal ti Eli ara azaya nanj kà təndal na ti mara mipi. » 37 Ay Yezu nakənj àzlahkivu kay kay, àmət.

38 Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələnj *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a hađ. 39 Eslini bay ga ndam slewja ni nanj àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslañja hini ti Wur ge Melefit edeđinj. »

40 Wál ndahañ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magəđala, Salomi akaba Mari mən ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. 41 Ka ya ti Yezu nanj àbu ka hađ *Gelili ni ti nday gani təđəba nanj a, təgria təwi a. Wál ndahañ kay təbu tamənjələnj bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zeruzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivinj vu

(Meciy# 27.57-61 ; L#k 23.50-56 ; Zəj 19.38-42)

42 Mələkarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga həjənj a ti 43 zal nahanj e kidinj ge mis gəđakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nanj Zuzef, nanj ga kəsa Erimete. Nanj day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəda gayan, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. 44 Gayan ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahər : « Yezu ti àməta àndava edeđinj a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nanj nakənj àra ènjia ti Pilet èhindifinja ma, àhi : « Àməta àpəsa edeđinj a waw ? » 45 Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zuzef ti mòru məzay kisim ga Yezu na. 46 Nahkay Zuzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindivinj vu. Mindivinj nani ti miliyeni a pələd vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindivinj ni va ti àbələdiviyu belim gəđakani ana mahay ge mindivinj ni. 47 Ata Mari ga kəsa Magəđala ni akaba Mari mən ga Zoze ni nday təbu tamənjələnj ka mələnj ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu anğaba e kisim ba

(Meciy# 28.1-8 ; L#k 24.1-12 ; Zəj 20.1-10)

‡ 15:34 Limis 22.2.

1 Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən ge Zek, akaba Salomi tòru tèsəkumbiyu tersel, ti tàra tãgraki ka vu ga Yezu. 2 Ge miledu fat azlărəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakən tòru ke mindiviñ ni. 3 Təbu təzlaporu ka ahàr divi, tədəm ahkado : « Way amoru mabəladiləna belim na ana leli kè mindiviñ na way ? » 4 Belim gani nani ti gədəkani gədək. Tàra tàmənjoru ti tipi ti mindiviñ nakən bəña, belim ni mabəladlənana. 5 Tòru tinjəa ti təhuriyu e mindiviñ ni vu. Tàra təhuriya ti tipi wur dagwa nahən nan əbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bəf-bəfani, àsia anğwaz ana tay a kay. 6 Àhi ana tay ahkado : « Anğwaz əwər kəli ba. Kədəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkədfən nan kà təndal ni. Anğaba e kisim ba, nan əbi ahalay va bi. Mənjumki, məlan ya təkəkfəkisim gayən ni nihi. 7 Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam mədəbay nan ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka həf *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akədə gayən ya ti àhi ana kəli ni.” » 8 Nday nakən təhəraya e mindiviñ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; anğwaz əwər tay a, təgəgara. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslənə ndo, adaba anğwaz əwəra tay a kay. *

Yezu anğazlivu ana ndam mədəbay nan ni

[9 Yezu anğaba e kisim ba ge miledu a vad enjenjeni ga gosku a. Àra anğaya ti anğazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, nan ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. 10 Nan nakən àra əpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, bəru awər tay. 11 Mari nakən àhi ana tay ahkado : « Yezu nan əbu, nipiə nan a. » Ay ma gayən ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

12 Kələn gani ndam *mədəbay Yezu cu təbu takoru a kəsa ciḃ-ciḃeni vu ti, Yezu anğazlivu ana tay. Anğazlivu ana tay ti vu gayən ni akədə ya anğazlivu ana Mari ni do. 13 Nday nakən day təsləkabiya ga manğəhadı ma gani ana ndam mədəbay Yezu ndahan na. Tàra tənğəhadıə ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya tənğəhadıə ana tay ni ndo keti.

14 Kələn gani ka ya ti ndam mədəbay nan kru mahar bəlanəni ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakən anğazlivu ana tay. Àra anğazliva ana tay a ti ələgi ana tay adaba təfəki ahàr ke Melefit ndo, təwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədəm : « Mipiə Yezu a, anğaba e kisim ba » ni ndo palam. 15 Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka həf ga məlan ni dək, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dək. 16 Maslənə ya ti əfəkua ahàr a akaba əbara ni ti Melefit amahənğay nan. Ay maslənə ya ti əfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs nan àna seriya. 17 Nday ya ti təfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahan ya nday təsər do ni ; 18 tamal ti təgəs gavan əna ahar ahkado do ni tisi zlam makəd mis day, zlam nday nani atəgri arənə ana tay do ferera ; tamal ti təbəkı *ahar ka ndam ya təbəsəy do ni, ndam nday nani atənğaba. »

Melefit azoru Yezu a hud melefit vu (Luk 24.50-53 ; Təwi 1.9-11)

* 16:8 A wakita ndahan bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru nan agavəla a hud melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga dəf ge Melefit, a məlan ga gədakani vu. ²⁰ Kələn gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga məlan ni dek. Bay geli àvi njədə ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahan ya ti mis tìpi dəy-dəy ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahan bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahan bu ka məlan ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni təhəngri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam mədəbay Yezu ndahan ni, təzlapaki kay ndo. Kələn gani Yezu àna ahər gayan əsləruru ndam mədəbay nan ni gwar egezi ka məlan ya fat azlərvaya ni akaba gwar agavəla ka məlan ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəngay mis ga kanğay-kanğayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu dəy-dəy do. »

Ma M_Hweni Sulumani ya L_Uk àbàki ni Ere ye ti m_ədəmki ka Ma M_Hweni Sulumani ya L_Uk àbàki ni

Maslan̄a ya ti àbàki wakita ge L_Uk ni àdafay slimi gayan̄ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, kwa ka mən̄jəki gani ndam ga Yezu dek tāsəra àbàki ti L_Uk bay ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Māsəra, bay ya àbàki wakita ge L_Uk ni ti àbàki T_Hwi ga ndam asak ga Yezu day nan̄ gani (L_Uk 1.1-4, T_Hwi 1.1). A T_Hwi ga ndam asak bu àdəm « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1-28.16), nahkay māsəra bay ya àbàki wakita ni tāsawadā akaba Pol a.

L_Uk àbiki wakita gayan̄ çəni ni ana Teyufil (1.3). Way Teyufil way ti māsər do ; slimi gayan̄ ni awayay adəm̄vaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L_Uk azalay nan̄ « gəfakani goro » : bi nan̄ bay ge elimeni, bi àpəl sɪngu ga magraya wakita na ti nan̄ ; àfəkiā ahār ka Yezu a, ay L_Uk àbiki wakita ti mīci pakama àki ka Yezu lala (1.4). L_Uk awayay ti mis dek tāsər pakama àki ka Yezu lala.

L_Uk àsəra ma Gres a lala, àbàki ti akadā ga ndam māsər zlam ya təkəki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis tāsər ere ye ti àgravu ni àgrava ededīn̄ ededīn̄ena, nahkay àdafay slimi ga bəbay ya təgur had ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga bəbay nahkay.

L_Uk àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni akadā ga ata Meciy_H nday ata Mark ya tən̄gəhad ni : Yezu ànjəki ke tawi gayan̄ ka had Gelili, ɔru gwar a Zeruzalem. Ay akadā ge Meciy_H ya àgray ni L_Uk day ànjəki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka mələn̄ nani akaba ka mələn̄ ndahan̄ àngəhad zlam ya ti nan̄ nan̄jani ècifin̄a kè mis ndahan̄ a, èjən̄gey a wakita ndahan̄ bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhən̄galay Melefit ni ti ata Meciy_H nday ata Mark tən̄gəhadā ma gana, ay ti L_Uk àngəhadā àtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahan̄). Àdafa tawi ga Məsuf Njəlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahan̄). Àngəhad ahamamam wāl ndahan̄ tādəbay Yezu, Melefit day àhən̄gay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ahəmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Àngəhad ahəmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahār gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya L_Uk ànjiki ana Teyufil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay təkədvā, təkəkiā zlam ya ti təgravu e kidīn̄ geli bu na ka wakita. ² Wudaka təkəki zlam gani nani ti mis ndahan̄ təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti təhi ana leli ni tīpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mən̄jəki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tawi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan̄ ni təkəkiā wakita gatay na nahəma, nu day àdəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gəfakani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, adaba nəçahakabā ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mən̄jəki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kāsər pakama ya kici ni ti pakama ge jiri ededīn̄.

Məslər ge Melefit ədəm etiwi Zəñ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nañ bay gəđakani ga huđ ga ndam *Zude nahəma, zal nahanə əbu, nañ bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayanə Zakari. Nañ ge dini ga Abiya. Wal gayanə day wur huđ ga *Aronə, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cecəeni ndam jireni kə eri ge Melefit, təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tğray ni dek. Nday gani mis təñgətfəña zlam magudarani kə tay a do. ⁷ Ay ti tiwi bəza ndo, adaba Elizebet nañ dəgəlani mək nday cecəeni tğia medewel a əndava.

⁸ A vad nahanə Zakari nañ əbu agra təwi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge təwi ga ndam ge dini gayanə əñjua. ⁹ Kəlavad ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlan e kidinə gatay ba, ti maslanə nani ahuriyu kə mahay ga mələñ *njələtani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni əra əñjia ti əhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahanə dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu təhəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit əngazlivu : məslər ni jika gwar kə ahar ga dəf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi acər ni. ¹² Zakari nakəñ əra əpia məslər ge Melefit na ti əbivaya aņgwaz a, ətia bəruv a. ¹³ Nañ əbu agray aņgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni əhi : « Kəgray aņgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ecia gayak ya kəhəngalay nañ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akadi slimi gani Zəñ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərnu dal-dal əsəbay, mis kay day atəmərnu ka ya ti etiweya nañ a ni. ¹⁵ Adaba mam, nañ gani emigi mis gəđakani kə eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-day do ; kwa nañ a huđ ga məñani bu *Məsuf Njələtani əniviyu a məbərur bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti təfəki ahər keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njədə akada ya əvi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayanə Eli ni. Amagra y təwi ga mañgalabakabu ata bəñ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti təjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəñ əhəngrifəñ, əhi : « Anəsər ma gayak ya kədəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro miğia medewel a ni. »

¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəñ əhəngrifəñ, əhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kə meleher ge Melefit kəlavad. Əslərkukbiyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akədəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nədəm ni ti amagravu əna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nañ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu təjəgay nañ. Əra əpəsviya a mələñ *njələtani ni va ti əhəlia ahər ana tay a. ²² Ka ya ti əhəraya ni ti əsliki mədəm ma va do. Nahkay mis ni təsərə epibiya arəña a mələñ njələtani ni ba. Nañ nakəñ əzlapay koksah, adadı ahar ana tay cilinə.

²³ Nahkay nañ əbu agra təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayanə ni əra əndava ti əsləka ərə a magam gayanə, ²⁴ Kələñ gani wal gayanə Elizebet əzay huđ. Əra əza huđ na ti ənjəhad a ahay bu kiyi zlam, əhəraya e mite va ndo. Ədəm : ²⁵ « Ere ye ti əgrakuvu ni ti təwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti əjənakia nu a, əzəkua mimili kə eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etivi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nañ a huđ kiyi muku nahəma, Melefit əslərbiyu məslər gayan Gabriyel a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili.

²⁷ Əslərkiyiyi ka wur dahalay nahan, slimi gayan Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahan a ; slimi gani Zəzef, nañ wur huđ ge Devit. Ay ti əzay nañ fañ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəñ ərəkioru ka wur dahalay ni, əhi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur; agruk sulum gayan. Bay Melefit nañ əbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni əra əcia sa ga məslər ge Melefit na ti əhəlia ahər a. Əhi ana ahər ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəñ əhi : « Kəgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huđ wuđak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akədi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gəđakani. Melefit nañ agavəla drin aməđəm wur nani ti wur gayan. Bay Melefit aməfiyu nañ a bay ge Devit bəŋ ga bəŋani ya əzum ahaslani ni vu, ³³ aməgur bəza huđ ge Zekəp ga kaŋgay-kaŋgayani, bay gayan amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari əhi : « Nu nəsər zal do ni ti, anazay huđ gani ti ahəmamam ? »

³⁵ Məslər ge Melefit ni əhəŋgrifəŋ, əhi : « *Məsuf Njəlatani aməəkuka, Melefit nañ agavəla drin aməgray ti kəŋjəhad a njəda gayan bu akada ya kaŋjəhad e zəhweri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ njəlata, Melefit amazalay nañ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, nañ ya ti mis təđəm nañ dəgəlani ni, ku əgia medewel a nəŋgu ni əza huđ a kiyi muku, wur zalani əniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit əsliki magrani do ni ti əbi. »

³⁸ Mari nakəñ əra əcia ma gayan na ti əhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni mığrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni əsləka, əmbər bu nañ.

Mari nañ əbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari əsləka, əcəloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahan vu ka had *Zəde. ⁴⁰ Öru ənjəta ti əhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, əgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet əra əcia sa ga Mari na ti wur ya ti a huđ gayan bu ni ədaday. Eslini *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək nañ nakəñ ədiki ana zlahay kay kay, ədəm : « Nak ti Melefit əgruka zlam sulumana ətama ga wəl ndahan na dək. Əgria sulum ana wur gayak ya a huđ bu na daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro mərə afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti nəci sa gayak ni ti wur ya a huđ goro bu ni ədadə əna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu əna məmərani adaba kəfəkia ahər ka Bay Melefit a, kəsərə aməgray ere ye ti əhuk aməgruk ni. »

Mari əzləbay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəñ ədəm ahkado :

« Əna məbər uv goro dək nədəm Bay Melefit goro nañ gəđakani dal-dal,

⁴⁷ nu nəbu əna məmərani kay adaba Melefit nañ əbu ahəŋgay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu nəsli arəŋa do, nəgri təwi ana nañ, ay ti əjalakua ahər a.

Nahkay kwa kani mis ya təbu ni dək atədəm nu nəbu əna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.

Mis ya etivi tay kama ni dək day atədəm nahkay.

⁴⁹ Atədəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dək, əgrua zlam gəđakana. Melefit ti nañ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadı mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayan ana tay akaba ana bæza huɗ bæza huɗ gatayani.

⁵¹ Àgra tæwi ga njéda àna ahar gayan a ;
ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay gatay ba ;
ndam ya ti tisliviyyu a mis vu do ni ti àhəlaya tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna nan
a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, tàsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri tæwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay
a ;

sulum gayan ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəj geli ahaslana,
àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bæza huɗ gayan ga kanɣay-kanɣayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyyu afa ge Elizebet agray kiyyi
mahkər ; kələj gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tiwi Zej bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti
àmərva : ndam mahay gayan akaba ndam gayan tàra ticia Melefit àgria sulum

gayan a ti nday day tàmərva. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma,
mis tàra ge *mekeli kədi a. Tàra təkəlia kədi na ti tawayay tædi slimi ga bəjan
Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənani àdəm : « Aha, kàzalum nan nahkay ba, slimi gayan

Zej. » ⁶¹ Tàra ticia ma ga wal na ti tæhi : « Maslanja àbi e dini gayak bu təzalay
nan Zej bi timey. » ⁶² Nahkay tædadì ahar ana bəj ga wur ni, ti mædafiaya
slimi ya nan awayay madiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəj

èhindifinja pələngaf kà tay a. Tàra tətibiya ti àbəkì : « Slimi gayan Zej. » Gayan
ya àra àbəkia nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit

àhəlikaba ma ana Zakari nakəj a, àzlapay huya, àdi ana mazləbay Melefit.

⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia anɣwaz ana ndam mahay gayan na dek. Ma gani
nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya ticia

pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr, tædəm ahkado : « Wur nani ti emigi
mam ? » Wur ni ti njéda ge Melefit àbu akaba nan edefin.

Zakari ahəngri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəj ga wur na a vu va. Nahkay
àhəngaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,
adaba àra àmənjoya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njéda-njédani ga mahəngay leli a.

Bay njéda-njédani nani ti wur huɗ ge Devit bay məgri tæwi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama
gayan ahaslani na,

mək nday day təhəngria ana mis a.

⁷¹ Àdəm amahəngafənja leli kà ndam ezir geli a,
ti ndam ya tàwayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəj geli a,
àjalakia ahàr ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbəday gayan ya àmbadi ana Abraham bəj geli na.

A mbaɗay gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba, ti mǎfəki ahàr ke Melefit, mǎzləbay naŋ, ⁷⁵ ti mǎgi ndam jireni, ndam njəlatani kè eri gayan duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ aɗəm keti : « Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla driŋ ! Atəzalay kur nahkay aɗaba akədi kama ana Bay gəɗakani geli ga maslamalikabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayan ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara maslaɗi məlan ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, aslaɗay məlan ni.

⁷⁹ Amaslaɗi məlan ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kè kisim a ni, ti mǎɗəfikiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayan na ti ànjəhad akaba ndam gayan zlam gayan. Nday təbu nahkay ti Zeŋ wur gayan ni naŋ àbu aɗək, məsər zlam gayan asagakivu aɗaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti àŋgəzlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (Meciya 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egust *bay gəɗakani ga ndam Rom aɗəmva. Aɗəm tǎcal mis ga had ya naŋ agur ni ɗək, tǎbəkiki slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyas agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way way do ɗək akoru ka had gayan ti tǎcal naŋ, tǎbəkiki slimi gayan eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zəzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru ka had *Zəde, a kəsa Betlehem vu. Òru eslini ti aɗaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan Mari ju, ti tǎbəkiki slimi gatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjəa e Betlehem a nday təbu eslini ti vad ge miwi wur ni ènjəa.

⁷ Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya gayan wur zalana. Àra èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkaɗ naŋ a kulum vu. Tǎfəkaɗ wur ni eslini ti aɗaba mis tisliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, məlan əbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka had nani nahəma, ndam majəgay zlam təbu a huɗ gili bu, tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay ga məlavad. ⁹ Nday təbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit àŋgəzlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhərkiə ka tay a ka məlan nana, àbəvù tay e kiɗiŋ vu. Tàra tǎpia nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiya ma məweni sulumana ana kəli a. Ndam *Izireyel

dek eticia ma gana ti atəmərnu àna nañ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nàzibiyu ana kùli ni ti nihi : Tìwiewa bay mahəngay mis ana kùli kana a kəsa ge Devit ba. Nañ gani *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nañ Bay geli gəđakani. ¹² Ere ye ti akəsərũm nañ àna nañ ni ti nihi : akədumi ahàr ana wur nde6-nde6eni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Ara àdəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərvəyaya a huđ melefit va dekik həya, nday təbu akaba nañ, tazləbay Melefit, tədəm : ¹⁴ « Təzləbay Melefit drin agavəla ! Ka hađ day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tənjuhəđkəbu àna sulumani, arəja àhəli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni təra təzləba Melefit a nahkay ti təsləkafəja kà ndam majəgay zlam na, tənɡoru a huđ melefit vu. Təra təsləkafəja kà tay a ti nday ti ni tədəm e kidin gatay bu : « Mədəgũm bəđak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəñ təzoru asak kirim-kirim, tōru tədi ahàr ana Mari nday ata Zəzef akaba wur nde6-nde6eni ni, nañ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Təra tìpia wur na ti tənɡəhad pakama ga məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya tənɡəhadani ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayəñ va, nañ àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələñ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday àna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tìpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akədə ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Təngəzli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kudi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənəđ mazay huđ gayəñ ni.

²² Wal ni àra àsaya daf e mite va ti si ndam *manɡalabakəbu mis akaba Melefit ni tədəm nañ ègia njəlatana keti kwa akədə ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəñ ni bu ni. Nahkay tōru nday ata zal gayəñ Zəzef a Zerəzalem ga manɡazli wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit adəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi njəlata, nañ ga Bay geli Melefit. » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guduk-guduk cə ana Bay Melefit akədə ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyən nday ata Ana təhəngri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahan nañ àbu a Zerəzalem, slimi gayəñ Simeyən, nañ gani mis jireni, ahəngriuru ahàr a hađ ana Melefit, nañ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəngay ndam *Izireyel ni. Simeyən gani *Məsuf Njəlatani nañ àbu akaba nañ. ²⁶ A vad nahan Məsuf Njəlatani àhiaba, àhi : « Wudəka kamət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəđakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəñ ga Yezu nday ata mənə ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəñ ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyən nakəñ. Nañ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya nañ a. ²⁸ Simeyən nakəñ àra èpia wur na ti àzay nañ a ahər vu, àgri səsi ana Melefit, àdəm : ²⁹ « Nihì nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra àndava. Nu evidi gayak, kefəsey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

* 2:23 Mənəjay Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Mənəjay Levi 12.8.

³⁰ Adaba nìpia bay ya ti kàslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

³¹ maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga mələŋ na dek ni.

³² Naŋ gani amaslađi mələŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day tàsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. † »

³³ Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyoŋ ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ³⁴ Eslini Simeyoŋ nakəŋ àhəngalay Melefit ti mǎgri sulum gayəŋ ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahan kay atəŋgoru kələŋ, nday ndahan kay ti ni atoru kama. Melefit aməŋgazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; ³⁵ nahkay aməŋgazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahàr gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhada àna maslalam a gək ni. »

³⁶⁻³⁷ Wal nahan naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayəŋ Ana. Naŋ wur ge Fənuwel zal Eser. † Vi gayəŋ dekeni kru kru azlalahkər mahar fađ, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətikia. Zal gayəŋ ni àra àməta ti ànjəhad ka ahàr gayəŋ, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kəlavad. Mələfat akaba məlavad gani do dek azləbay Melefit eslini àna mǎgəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. ³⁸ Ka ya ti Simeyoŋ naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsi ana Melefit. Mis ndahan təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zeruzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tənğa a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tādəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, təngoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njada gayəŋ day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayəŋ.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayəŋ kru mahar cə ni

⁴¹ Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiyyu wuməri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tòru akaba ata bəŋjani ata məŋjani a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra tǎgraba wuməri na àndava ti mis dek təsləka təngoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni təsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zeruzalem ka məsər ga ata bəŋjani nday ata məŋjani do. ⁴⁴ Nday tǎdəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawadəy akaba tay na. Nahkay təsawadəy ruk, day kwa ti tǎdəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tǎdi ahàr ndo. Tàra tǎdi ahàr ndo ni ti təngoru a Zeruzalem, tǎdəboru naŋ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tǎdi ahàr a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digəsa e kidin ge məsisi gəđakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tǎdəm ni, ehindifinja ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya tǎbi slimi ana ma gayəŋ ni dek tǎgra ejep a, adaba àsəra zlam a kay, àhəngarfəŋ kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bəŋjani nday ata məŋjani tàra tǎdia ahàr a ti tǎgra ejep a dal-dal àsabəy. Eslini məŋjani àhi ahkado : « Kǎgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. »

† 2:32 Məŋjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § 2:36-37 Eser ti wur ge Zekup ; ègia slimi ge dini a.

⁴⁹ Àra ècia ma ga mənani na ti àhi ana tay ahkado : « Kàdɛbum nu ti kamam ? Nɔgay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərɔmki do aw ? » ⁵⁰ Ay ti ata bənani ata mənani ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələŋ gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Nan əbu agəsiki ma ga ata bənani ata mənani. Mənani zla nahəma ajalakioru ahər ka zlam gani nani ya àgravu ni dək. ⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkiyu zlam àkivu. Àbəlafəŋa kè Melefit a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

*Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni
(Meciɣ 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)*

¹⁻² Àra àpəsa vi a ɓal ti Melefit àhi ma gayan ana Zeŋ wur ga Zakari a huɗ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəɗakani ga ndam Rom əzumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga mənani agur had Itəri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Èbilenj. Anna nday ata Kayif nday gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawadaya kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ, evelinj tekesl. Nan əbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahər gekuli a. Tamal kəmbatumkaba majalay ahər gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəɗakani.

Ahər àdəm divi gayan m̀la ndələba.

⁵ Had atərəhvu a zlur-zlur vu dək, həma akaba mələŋ ɗarani dək etebesvu, divi madəŋgwani etigi ndələba, divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dək etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ nan əbu ahi ana tay : « Lekuləm ti medəkɔ ! Way àhi ana kuli daguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà məzum ɓəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahər gekuli a eɗeɗinj eɗeɗinjena ti grum təwi ya ti adafaki lekuləm kəmbatumva ni. Nɔgay bəŋ ga bəŋ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huɗ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ànjəkia ka matraɓ kuli a àndava, agri ana kuli akada ge mis ya mən ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti, azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifinɔ ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti m̀gray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan cə ni ti m̀dɛfəŋa bələŋ ana maslaŋa ya ti gayan əbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani əfəŋ ni ti m̀vi ana maslaŋa ya əfəŋ bi ni. »

* 3:6 Izayi 40.3-5.

¹² Eslini ndam *mæhəl hadam tærækia ti mæbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, tæhi : « Mæsi ! Leli ti mâgray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekələm nahəma, kihindəmfiŋa hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kəli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifiŋa ma daya. Tæhi : « Leli timey, mâgray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekələm ti kəhələmfəŋa siŋgu kè mis ga ŋjəda ba, ahkay do ni àna mæsəki malfada ka tay a ba. Hələm siŋgu ya ŋgumna apəli ana kəli ni cilij. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Tæhi ana ahər : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gədakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kəli àna yam. Ay ti maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəda gayəŋ àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayəŋ a di way ? Naŋ zla nahəma amara mæbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahaŋ gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot àbu, wal gayəŋ slimi gani Erodiyət. Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋani na. Erot àgudara zlam ndahaŋ a kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam gayəŋ ya àgudar ni dek. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu naŋ a danjay vu.

Baray ga Yezu

(Meciya 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ àbu ahəŋgalay Melefít ti huđ melefít àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tìpia. Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Meciya 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayəŋ nahəma, vi gayəŋ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni naŋ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, ²⁵ Zəzef wur ga Matatias, Matatias wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatias, Matatias wur ge Semij, Semij wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, ²⁷ Zəda wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyən, Simeyən wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan, Natan wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason, ³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur

ge Erni, Erni wur ga Esron, Esron wur ge Ferez, Ferez wur ga Zəda, ³⁴ Zəda wur ge Zekəp, Zekəp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serəs, Serəs wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, ³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, naŋ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu

(Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

¹ Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəŋ àsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru naŋ a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəŋa eyu a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum arañ a ndo ferera. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba naŋ a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, hi ana akur nday nini təmbukvu *dipeŋ zla aw ? » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilin do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ ka məlan zañani, àdəfiki hađ ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiə ana hađ ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kagur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni tata. »

⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhad mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bəlan cilin.”† »

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a Zerəzalem, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gadakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, diyu a hađ. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayan ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.” ‡ » ¹² Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § »

¹³ Kələŋ gani Seteni àmətəbfəŋa ga məhəlfəŋa eyu kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

Yezu ànjəki ke təwi gayan e Gelili

(Meciyu 4.12-17 ; Mark 1.14-15)

¹⁴ Yezu àŋgoru ka hađ *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Öru ènjua eslina ti mis ye eslini ni akaba ga hađ ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəŋ.

¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay naŋ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo

(Meciyu 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu öru a Nazaret ka məlan ya ti àdək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriya a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kasa nani bu, akada gayan ya

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

àgray kəla vad məpəsabana ni. Nanə nakəŋ nanə àbu eslini ti ècikaba cəkwađ ge mejeŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedəkabani, mək àzay, èpelkaba. * Nanə àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti nanə awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu,

àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga,

àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danğay Melefit amambay tay,

ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhəlabə ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayanə ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjeŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedəkabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray təwi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadə zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dək təkəkiuru eri, taməŋjaləŋoru.

²¹ Eslini nanə nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti nijeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu nijeŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dək tàra ticia zlam ya ti àcəhi ana tay na ti tədəm : « Àsəra zlapay a àsabəy. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayanə ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm : « Nanə hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dək, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma,

bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayanə gayanəni tawayay məgəskabu pakama gayanə ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dək. Ka sarta gani nani ti wál madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bələŋ gatayani ndo. Àsləroru nanə ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. ‡ ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslanə bələŋ gatayani Elize àhəŋgaraba nanə a ègi njəlatani ndo,

si àhəŋgaraba ègi njəlatani ti Namanə zal ambələk ga had Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayanə ya àhi ana tay na ti nday dək təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba nanə a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga həma ; nahkay təzoru nanə gwar ka məzəgədal, tawayay təkikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayanə a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a

(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcəhi zlam ana mis. ³² Zlam

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dək zəbalani, mis tefedəkabu ; ga mənğət mələŋ ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti tēbi. † **4:19** Izayi 61.1-2. ‡ **4:26** Məŋjay 1 Bəbay 17.8-16.

§ **4:27** Məŋjay 2 Bəbay 5.1-14.

gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday tàbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu nan àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefít ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzłacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslaŋa nani ana məlan e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri arana ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka had ni dek.

*Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay
(Meciy 8.14-17 ; Mark 1.29-34)*

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefít ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu huya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki nan ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzłacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilin àna bilin. ⁴¹ Nan àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefít ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmmana, adaba nday təsəra nan *Krist *Bay gədakani ya amara ni.

*Yezu ahi ma ge Melefít ana mis ka had Zude
(Mark 1.35-39)*

⁴² Ge miledə də məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay nan ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa nan ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefít ni ana ndam ga kəsa ndahan ni bilegeni kwa ; adaba Melefít àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini nan nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefít ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít ye eslini ni bu.

5

*Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciy 4.18-22 ; Mark 1.16-20)*

¹ A vad nahan Yezu nan àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhədakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefít. ² Nan nakəŋ nan àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahan ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Hədakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhədakfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həđakoru slalah ga yam ni kà məlan zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsumaya kilif àna nan a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mągra təwi a hundum, ere ye ti mągəs ni day àbi. Ay tamal nak kəđəm fan ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgasa kilif a kay dal-dal, gəzıt amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam mągəs kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra tətənaki tay ga mągəjahana a dala va. Tàra tınjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvü cecəeni, gəzıt akal slalah ga yam ni takoru a huđ ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadı mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həđakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àđəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni đek aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zen. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini təsləkabiya a huđ ga yam ni ba. Tàra təsləkabibiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni đek, təđəbay Yezu.

*Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Meciya 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu nan àbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba nan a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiđ ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nigia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni aŋgaba, ègia mis njəlatana huya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslanə ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *manğalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àđəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəŋgaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakəŋ nan àbu asləkafəŋa kə mis na, akoru a huđ gili vu ga mahəŋgalay Melefit.

*Yezu ahəŋgaraba zal dərə a
(Meciya 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

¹⁷ A vad nahan Yezu nan àbu a ahay bu, achi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənəhadfəŋ kə gəvay. Təsləkabiya a kəsa ciđ-ciđeni ga had *Gelili akaba ga had *Zəde ni ba đek, təsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəŋgaraba mis àna nan a. ¹⁸ Nan àbu eslini ti mis ndahan təzəbiyu zal dərə nahan àki ka slalah. Tàra tınjia àna nan a ti təđəbay divi ga məzikabiya nan ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad nan kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti tənğət divi ga məzikabiya nan ndo adaba mis təsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti təzəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna nan ka *dalaha ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpađ ahay àna nan na 6al. Tàra tədiaba ti təfiyu nan mandəhadkiani ka slalah

gayan ni gwar eslini àna ezewed e kidin̄ ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu.
²⁰ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra táfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen̄ ni tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay bu tədəm : « Way hini azay ahàr gayan akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ²³ Zləzladə gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawadəy” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ kè eri ge mis na dek huya, əzay slalah gayan ya àndəhadki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; təzləbay Melefit. Tàgra aŋgwaz a daya, tədəm : « Mipia ere ye ti mipi day-day ndo na kana. »

*Yezu azalay Levi
 (Meciya 9.9-13 ; Mark 2.13-17)*

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan̄, naŋ bay *məhəl hadam, təzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhadani digəsa ka məlan̄ məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àmbrəŋ zlam gayan̄ ni dek, àdəboru naŋ.

²⁹ Kələŋ gani Levi àgray wuməri gədəkani afa gayan̄, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahan̄ təbu təzum zlam ka ahar bəlan̄ akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyen̄ akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tipia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisəm zlam ka ahar bəlan̄ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalan̄-njalan̄ ni ti tōru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na sawan̄. »

*Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
 (Meciya 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyen̄ ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen̄ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavad. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kə məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahan̄ amara, atəgəskia bay ga wal ni kə tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis eguzleheya azana gayan̄ məwəna, aslamalay azana gayan̄ midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan̄ məwəni ni day àgədava, mək gayan̄ ya ti àsaya ni day

tàrakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene məweni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsarva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu nanj bay ga vad məpəsabana (Meciy^h 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

¹ A vad *məpəsabana nahanj ba ti Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təbu tasləkaba a vədanj ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nanj ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpəforu bəza gani. ² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahanj təhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayanj ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipej ya táfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, mis ndahanj təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kèjeŋgəm ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahanj ya ahar mikəlfiŋana na (Meciy^h 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana nahanj ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahanj nanj àvu ahar ga dəf mikəlfiŋana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba nanj a waw ? » Tawayay ti təgəski nanj ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, nanj jika. ⁹ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Nihindifiŋa zlam kè kəli a day. Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » ¹⁰ Àməŋjaləŋ kè mis ni dek bəlanj àna bəlanj, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlɪkabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia səndu6-sənduəana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayanj a kru mahar cə (Meciy^h 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahanj Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Òru ènjəa ti àndəhadki hundum àki ka mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlanj àra àsla ti nanj

* 6:2 Mənjay Mahərana 34.21.

nakəŋ àzalakabu ndam maďəbay naŋ ni, mək àdaba mis a kru mahar cə e kiďiŋ gatay ba. Nday ya ti àdaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayəŋ. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takaďvakivu ka haď gatay ni, ¹⁶ Zəď wur ge Zek, nahaŋ ni ti ni Zədas Iskariyot naŋ ya əgi bay məsəkumoru Yezu ni.

*Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəŋgaraba ndam ga arməwəw a
(Meciyə 4.23-25)*

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma ni ba akaba ndam asak gayəŋ na, ècik ka məlaŋ tazl-tazlani. Eslini ti ndam maďəbay naŋ təbu kay ; mis ndahaŋ day təbu dal-dal, ndahaŋ tićikbiyu ka haď *Zəde akaba a Zeruzalem, ndahaŋ ti ni tićikbiyu kà gəvay ga *dəluw gəďakani ka haď Tir akaba Sidon. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimi ana ma gayəŋ ya àdəm ni, tawayay ti məhəŋgaraba tay a arməwəw gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a, ahəŋgaraba nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tŋjifiŋ, aďaba njəda àvu a vu gayəŋ bu ; ku way way do ya ènjifiŋa ni ti àŋgaba a arməwəw gayəŋ ni ba. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a dek.

*Məmərani akaba cicihi ge mis
(Meciyə 5.1-12)*

²⁰ Eslini Yezu àməŋjaləŋ ana ndam maďəbay naŋ ni, àdəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərumvu, aďaba *Məgur ge Melefit ti gekəli.

²¹ Lekələm ya ləwir awəw kəli nihi ni ti mərumvu, aďaba akərəhum.

Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, aďaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, təwayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərumvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərumvu dal-dal, həbum àna məmərani. Aďaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huď melefit bu. Sərumki ata bəŋ gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsum cicihi, aďaba lekələm kəzumuma gəda gekəli a àndava.

²⁵ Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsum cicihi, aďaba ləwir aməwəw kəli.

Lekələm ya kiyəm nihi ni ti akəsum cicihi, aďaba akandavum kuďa, ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekələm mis sulumani ni ti akəsum cicihi, aďaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkəfi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekələm ya kəbumu slimu ni : Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwəw bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwəw nahaŋ ni daya. Tamal mis àzafuka mugudi gayak a ti kəcafəŋa naŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do èhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis àzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋa ba.

³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis tâgri ana kûli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya tğri sulum ana kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kûli ni cilij ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəŋgrivu akađa gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekuləm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekûli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kûli do ni sawan. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivü zlam ana kûli kay bilegeni. Nahkay ti ekigum bəza ge Melefit. Adaba mam, nan gani nan agavala driŋ, nan əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tğri sasi do ni daya. ³⁶ Besumi ana mis, grumi sulum ana tay akađa ga Bəŋ gekûli ya ebesey, agri sulum ana kûli ni. »

*Ŋgay mis ndahan tğudara zlam a ti kədəmum ba
(Meciŋ 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahan tğudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekuləm day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ŋgay təwəl mis ndahan ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kûli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahan tğudari ana kûli ni kà tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekûli ni kè kûli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahan. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kûli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mărəhvü zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kûli a mbolu gekûli vu. Adaba mam, darama ya ti lekuləm kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nan ni ti Melefit day aməguri zlam əna nan ana kûli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu əhi ma ana tay keti əna ma *gozogul. Adəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahan a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti atam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni əsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti əcaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk na. »

*Təsərkaba məŋgəhaf a ti əna bəza gani
(Meciŋ 7.16-20 ; 12.33-35)*

⁴³ Yezu adəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti əbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf əna bəza gatayana. Tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ge

enderendera kè mezlirgendu do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam manğahani sulumani ya àniviyu a mæbæruv bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam manğahani magədavani gayan ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka mæbæruv a palam. »

Ahay gərgəri c#
(Meciy# 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdəm keti : « Lekulam kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayan lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkadkibiyyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri arañja ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àləma ahay gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayan, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbədkaba huya. Ahay gani nani àmbədkaba besək-besək. »

7

Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciy# 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dək ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahan əbu, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan əbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay naŋ dal-dal. A vad nahan evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³ Bay mægur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiyyu gadákani ga ndam *Zude ndahan ti tğri kam-kam, mərə mähəŋgariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ tàra tɪŋjikia ka Yezu a ti təhəŋgalay naŋ dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifaka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àləmi ahay geli ya mahəŋgalavù Melefit ni ana leli ti naŋ. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tɪŋjua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyyu zləbəba gayan ndahan ga məhiani : « Bay goro, kəgribyu daliya ana ahər gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nəhi ana ahər goro nisl mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlan ciliŋ, nahkay ti bay mægri təwi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlan gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay mægri təwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəŋgribyu na ti àgria ejep a dal-dal. Naŋ nakəŋ àmbatkibiyyu ma ke mis dal-dalani ya taɖəbay naŋ ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, day-day nədi ahər ana mis ya ti afəku ahər akada naŋ hini ni ndo. Ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day nədi ahər ndo. » ¹⁰ Nday ya təslərkioru tay ka Yezu ni tàra təsləkabiya nahəma, tədi ahər ana evidi ga bay ni àŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan àməta, Yezu ahəŋgaraba naŋ a

¹¹ Eslini Yezu òru a kəsa nahan vu təzalay Nayiŋ. Naŋ əbu akoru ti ndam maɖəbay naŋ ni akaba mis dal-dal taɖəboru naŋ. ¹² Ka ya ti èŋjua ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evid vu ka slalah huya. Maslaŋa ya amət

ni ti wur mendulik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a kəsa bu kay tadəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsabəy, àhi ahkado : « Kitəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhadakfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay kisim ni ticik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidekvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tipia ti tàgra aŋgwaz a àsabəy, nahkay tàzəbay Melefít, tàdəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít gəđakani aŋgazlava e kidiŋ geli ba. » Tədəm keti : « Melefít àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zəde ni dek akaba mis ya kà gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

*Zəŋ bay məbaray mis ni əslərkioru mis ka Yezu
(Meciya 11.2-19)*

¹⁸ Ndam madəbay Zəŋ bay məbaray mis ni tàra ticia ma na ti təhəŋgri ana Zəŋ, mək Zəŋ nəkəŋ àzalay mis cə e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu, ¹⁹ əsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti məhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nəkəŋ tàra tiŋjikia ka Yezu a ti təhi : « Zəŋ bay məbaray mis ni əslərbiyu leli afa gayak ti məhuk : “Nak ti Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti məhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya təbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ əslərkibiyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kàŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti kərəm ni akaba ya kicəm ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawəday lala, ndam ambəlak tiŋia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam taləga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zəŋ əslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra təsləka ti Yezu əzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huđgili vu ti ga mipibiyu mam ? Kərəmbiyu ti mavram ya aməđ adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kərəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kərəmbiyu ti mam ? Kərəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefít a. ²⁷ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefít əslərbiyu ni ti Zəŋ. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zəŋ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefít bu ni ti àtama naŋ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabə ma ge Zəŋ na. Təsəra Melefít ti naŋ jireni, nahkay nday gani təwaya ti Zəŋ *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni təgəskabu ere ya Melefít awayay avi ana tay ni ndo, nahkay təwayay ti Zəŋ məbaray tay ndo. »

*

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nægurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kuli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahanj təhi ana ndahanj ni ahkado : “Mivia slelim ana kuli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kuli a, day kitəwəwəm ndo.” ³³ Nədam nahkay ti adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay lekələm kədəməwum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədəməwum nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Kədəməwum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahanj. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit àsəra zlam ededīŋ a. »

Yezu nanj a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahanj slimi gayan Simu àzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru enjua ti àhuriyu a ahay vu, tənjàki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahanj àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu nanj àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti àrəkiuru àna tersel a kolombu sulumani bu.† ³⁸ Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələn ga Yezu, kà gəvay ga asak gayan, nanj àbu etəwi. Nanj àbu etəwi ti yam tuway gayan ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayan a ; kələn gani àfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra epia nahəma, àhi ana ahər : « Nanj hini ti bay məhəŋgaray *pakama ge Melefit do. Tamal nanj bay məhəŋgaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifīŋ ni ti nanj wal hala. » ⁴⁰ Yezu àra àsəra ere ye ti nanj ajalay a ahər gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nəhuk. » Simu nakən àhi : « Dəm, məsi. » ⁴¹ Mək Yezu àhi : « Mis ndahanj cə tàkəla duwa afa ga zal nahanj a ; bəlanj gani àkəlay jik diŋ diŋ zlam, nanj nahanj ni ti ni jik kru kru zlam. ⁴² Nday cecwəni siŋgu àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cweni : “Kəpəlumu duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakən keti : « E kədīŋ gatay cweni ni bu ni ti way aməgri səsī kay ana bay ga duwa ni way ? » ⁴³ Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslanja ya ti təmbərfəŋ siŋgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahər gayan a. ⁴⁵ Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbəŋ məfəku ma ka asak ndo. ⁴⁶ Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. § ⁴⁷ Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsī a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslanja ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. » ⁴⁸ Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ⁴⁹ Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tàra ticia ma gayan na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis

† 7:37 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ 7:38

Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsī. § 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslanja gani enjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni əgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

nəŋgu ambərfəŋja ni way ? » ⁵⁰ Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

¹ Yezu òru a kəsa gəđákani akaba a kəsa ci6-ci6beni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tòru akaba naŋ, ² wál ndahaŋ day tòru akaba naŋ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaŋ e kidiŋ gatay ba, ndahaŋ ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaŋani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magadala ni. Naŋ ti Yezu àgariaba seteni adaskəla. ³ Nahaŋ ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaŋ ti ni Səzeŋ akaba wál nday ndahaŋ kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənakı ata Yezu akaba ndam gayan kru mahar cəeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam (Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Təra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, eđidiŋ day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhərabə adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu adək nahəma, adak ni tēŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlaŋ tekeđi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, adəm : « Maslaŋa ya ti slimı àfəŋ ge mici zlam nahəma, mici lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam (Meciyə 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayan na ana kəli a, ti kəsərum. Ana mis ndahaŋ ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam nəŋgu ni, ti pi ba ; ku tamal təbi slimı ana pakama nəŋgu ni ti ci ba.” * »

Yezu adəfaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na (Meciyə 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahaŋ təbu, nday akađa divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ti ciə pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. ¹³ Mis ndahaŋ day təbu, nday akađa pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ti ciə pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akađa ge sliri ya ti tòru a had vu do ni. Nahkay ti

* 8:10 Izayi 6.9.

təfəki ahār ke Melefīt ga hayaŋani cilin. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbrəŋ, təfəki ahār va do həya. ¹⁴ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefīt a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nənğu ni, majalay ahār kay ariva ana tay a, təjalaki ahār ke elimeni akaba zlam ndahaŋ ya tigi eri ni. Zlam nday nani tengecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruv gatay sulumani, tawayay Melefīt ni. Nday gani ticia ma ge Melefīt na ti àgəjazlki ahār ka tay do. Nahkay takoru àna naŋ kama kama, təmbrəŋ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceŋgel
(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaŋa ya ti ebeftəy ceŋgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka məlanə zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dək amanğazlavu, zlam ya ti mađafani faŋ do ni dək emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àŋgəta ni day atəzafəŋa. »

Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu
(Meciy^u 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Təra tinjia ti təsliki mərakiani disl koksah adaba mis təvu ka məlanə gani nani daldal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefīt, mək tagray təwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahaŋ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam mađəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va daŋ. Ka ya ti naŋ àvu e dəwir bu ni ti aməd gəđakani àkəzlabiyu ka ahār ga yam ni, mək yam ni àvəbasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvü wudak, nahkay gəzit akal tizi kəđap. ²⁴ Eslini ndam mađəbay naŋ ni təhəđakfəŋiyu, tēpidək naŋ, təhi : « Gəđakani, gəđakani, məbu miji timey ! » Yezu nakəŋ àra epidekva ti àzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməd ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ mađadani, yam ni ègia dəgika. ²⁵ Yam ni àra ègia dəgika ti Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumku ahār do ni ti ahəmamam ? » Ndam mađəbay naŋ ni aŋgəz àwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tipi ni àgria ejep ana tay a àsəbay. Təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a
(Meciy^u 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəŋ tinjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyu a

ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlanə gayanə ti e kidinə ge mindivinə bu. Àra èpia Yezu nanə àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadí mirdim, àdəd kè meleher gayanə. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nanə agavəla drinə ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. »²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslanə hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray nanə sak kay. Ka ya ti nanə àbu agray nanə ni ti mis təwəla àna jejirəi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga nanə a. Akaba nani dek ètiri ndo, èhəfəkaba zlam ya təwəl nanə àna nanə na, mək seteni ni àzoru nanə a huf gili vu.³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyyu kay.³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru ləli e *evid gədakani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlanə a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs tegəni ti. » Mək Yezu nakənə àvi divi gani ana tay.³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaaba ana zal nakənə a, təcəlivivə a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyuu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a.³⁴ Ndam məjəgay mədrəs ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təngəhadioru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni.³⁵ Mis tàra ticia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti tipi zal ya ti seteni təsləkiaaba ni, àngəba ègia sulumana, nanə manjəhadani digəsa kə gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayanə ka vu. Tàra tipia nanə a ti anəgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal.³⁶ Eslini mis təbu, tipia ga Yezu ya àhəngaraba zal ya seteni təniviyyu na, təngəhadí ma gani ana mis ya tàra ni.³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tàra ticia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka had gatay a, adaba anəgwaz àdəgakia ka tay a àsəfay. Nahkay Yezu àhuriyyu a slalah ga yam ni vu, awayay asləka.³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka,³⁹ ngoru a magam gayak, kàru kəngəhadí ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakənə əsləka, əru anəngəhadí ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kəsa ni dek.

*Yezu ahəngaraba wal nahanə akaba wur dahalay a
(Meciyyu 9.18-26 ; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Yezu anəgoru gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam madəbay nanə ni. Təru tinjəa ti mis dal-dal təgəskabə Yezu àna məmərana, adaba nday dek təbu təjəgay nanə.⁴¹ Eslini zal nahanə nanə àbu, slimu gayanə Zayros, nanə gədakani ga ahay ga *mahəngəlavvə Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadí mirdim grik meleher ndib ana had kə asak ga Yezu. Ahəngəalay nanə, àhi mōru a magam afa gani,⁴² adaba wur gayanə awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayanə agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayanə nahanə àbi.

Yezu nanə àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni təvəlinjia ahàr a, məsufani tekeđi əsuf koksah.⁴³ Eslini wal nahanə àbu, mimiz əsləkəfənjə agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekəba zlam gayanə a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslanə bəlanə əsliki mahəngəaraba nanə a ndo.⁴⁴ Nahkay wal ni àhədəkfənjəbiyyu

† 8:31 Evid gədakani ti məlanə ya tədəm a huf ga had vu ni. Melefit aməbiyyu seteni dek e evid gani vu hayanə, kəlanə gani ka mandav ga məlanə ti amatračkivu tay ga kanəyani.

kà Yezu gwar kələŋ, ènjifin kà ma ga azana gayan. Àra ènjifin ti mimiz ya aslakafəŋa ni àmbrəŋ nan, wal ni àngaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəđakani, mis ni damkulkul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njadə goro àhəŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkia àbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna mægəgərani slaḅ slaḅ, àbəhadī mirdim meleher ndiḅ ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkuyu nan ti minjifin kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na dek. Àŋgəhadaya gayan ya àngaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahan ènjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana məsi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilin, Melefit amahəŋgaraba nan a. » ⁵¹ Nahkay tōru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba nan a. Àvi divi ana ata Piyer, Zəŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba nan cilin. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray deləḅ, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, nan àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefin, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay nan, àhi : « Wur goro ni, pidekvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mak ècik cəkwađ huya. Eslini Yezu àhi ana tay tēvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni (Meciya 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahan Yezu àzalakabu ndam gayan kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay aslėroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kəđəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatam ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kà asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhalvu, təsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tōru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot (Meciya 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahàr a, adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zəŋ bay məbaray mis ni,

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ànggaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahan ti ni tédám Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni àngzavuvu. Mis ndahan keti tédám nan bilij ga ndam ya tàhəngaray pakama ge Melefit ahaslani ni, ànggaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdám ahkado : « Nèkelkia ahàr ke Zeñ a, ay ti maslanja ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciya 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeñ 6.1-14)*

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka məlan ya Yezu əsləroru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti tğrabiya na dek. Eslini Yezu nakəñ àhəl tay ka ahàr gatay cilij, tōru gwar a kəsa nahan vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tàra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tédəboru nan a asak vu. Tàra tınjikia ka Yezu a ti Yezu nakəñ àgəskabu tay, əzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəngaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadà ahàr a zla nahəma, ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni təhadəfəñjiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni dek təsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tédəboru zlam məzumani akaba məlan mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. »

¹³ Eslini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdám : « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « *Dipeñ əfəñ kə leli zlam təkivu kilif cə cilij. Kawayay ti mōru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nan ni : « Humi ana mis ni ti tənğəhadà njəlukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay nan ni tğray ere ye ti nan əhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənğəhadəkabu njəlukluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəñ àhəl dipen zlamani təkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefit vu, əgri səsı ana Melefit əki ka zlam məzumani nday nani. Àra əgria səsı a ti əsekaba, əbi ana ndam madəbay nan ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələñ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nan.

*Piyer adəm Yezu nan Krist Bay gəđakani ya amara ni
(Meciya 16.13-19 ; Mark 8.27-29)*

¹⁸ A vad nahan Yezu nan əbu cak, ahəngalay Melefit. Ndam madəbay nan ni day təbu eslini. Yezu əhindifınja ma kà tay a, əhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tédám nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « Mis ndahan tédám nak Zeñ bay məbaray mis ni, mis ndahan tédám nak Eli, mis ndahan ti ni tédám nak bilij ga ndam ya təhəngaray pakama ge Melefit ahaslani ni, ànggaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini nan nakəñ əhi ana tay keti : « Lekələm ti kədámum nu ti nu way ? » Piyer àhəngrifəñ, əhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit əslərbiyu ni. »

*Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Meciya 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)*

²¹ Yezu àra əcia ma ge Piyer na ti əhi ma ana tay àna ləgay, àdám ahkado : « İy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslanja ba simiteni. » ²² Əhi ana tay keti : « Ahàr àdám nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *məngəlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anəngaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm māmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kəlavad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibeseey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ²⁴ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiŋŋ. Maslaŋa ya ti emiŋŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ²⁵ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjina ahàr gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njəlatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefít a day kwa. »

*Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay naŋ ni
(Meciŋ 17.1-8 ; Mark 9.2-8)*

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zen, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefít. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefít nahəma, eri gayan ni àmbatvu nahan, azana ka vu gayan day tigia bəc-bəc talla, ahəlabə eri a wərut. ³⁰ Eslini huya mis ndahan cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefít bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zerazalem ge mendeveriŋ təwi ya Melefít àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra təcifekva ti tìpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafəŋa kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gədakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məgudunğudun àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti məgudunğudun ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni aŋgwaz adəgakia ka tay a. ³⁵ Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunğudun ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nədaba naŋ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tìpi Yezu naŋ bəlan ka ahàr gayan. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tənəhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

*Yezu agariaba seteni ana wur nahan a
(Meciŋ 17.14-18 ; Mark 9.14-27)*

³⁷ Həjəŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahan naŋ àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəŋgalay kur, mənjuki ka wur goro ni ti adaba wur goro nahan àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs naŋ, azlah huya, adadəy naŋ kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Agəsa naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ naŋ weceweci do. ⁴⁰ Nəhəŋgala ndam madəbay kur na ti təgariaba, ay ti tislíkí ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefít do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kəli kaŋgaya waw ? Nu enebesí ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni naŋ àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi naŋ ana məlan, adadəy naŋ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, agariaba ana wur na, mək àvi wur ni

ana bənjani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti njəda ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njəda gani nani àtama zlam ndahaŋ a dek.

*Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni
(Meciŋ 17.22-23 ; Mark 9.30-32)*

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday təbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a, cəm lala, àgəjəzli ahàr ke kəli ba. Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya adəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Hud ga ma gani nani ti maŋgəhkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifinja ma na.

*Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciŋ 18.1-5 ; Mark 9.33-37)*

⁴⁶ A vad nahaŋ ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Tədəm ahkado : « E kidin geli bu ni ti way gədəkani àtam mis ndahaŋ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad kà gəvay gayəŋ, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gəziteni e kidin gekəli bu dek, əsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gədəkani sawəŋ. »

*Maslaŋa ya ti acafəŋa kəli kà zlam a do ni ti agridi təwi ana kəli
(Mark 9.38-40)*

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gədəkani, mìpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a, adaba naŋ mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu adəm : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekəli do nahəma, agridi təwi ana kəli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zerəzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ənjia ga morona e melefit vu wudak nahəma, àzay divi ga moroni a Zerəzalem, adəm ere ye ti acafəŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gayəŋ gwar ka had Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu məlaŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani təwayay məgəskabu naŋ do, adaba ticia naŋ àbu akoru a Zerəzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti mādaya e melefit ba, məzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ecia pakama gatay na ti àmbatkiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

*Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Meciŋ 8.19-22)*

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, edidin day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Dəbabiyu nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi :

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

« Ndam ya tàwayay maɗɗabay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kàhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

⁶¹ Maslaŋa nahaŋ keti àhi ana Yezu : « Naɗɗabay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huɗ ahay goro a day. » ⁶² Yezu àdəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray tawi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akada bay ya ti atəhad vɗaŋ àna sla mək aməŋjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti àgray tawi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

¹ Bay geli àday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayan a kəsa vu ka mələŋ ya naŋ amoru ni dek. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vɗaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vɗaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vɗaŋ gayan ni bu. ³ Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərá gili bu ni. ⁴ Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka kəhurumiyu a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Melefit məgri sulum gayan ana huɗ ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kəɗəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahəma, sulum ge Melefit ya kəɗəmum ni anjəkia ke kəli a. ⁷ Ka ya ti kəhurumiya a ahay vu afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina həya. Kəmbatum ahay nahaŋ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zumum, səm : adaba bay magray tawi ti agəski təvi endif gayan. ⁸ Ka ya ti kinjəmiya a kəsa va mək təgəskabá kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, ⁹ həŋgarumaba ndam gatay ya təbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Melefit ənjkia ke kəli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kinjəmiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had ga kəsa gekəli nəŋgu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Melefit day àmbrəŋa kəli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərunki Məgur ge Melefit ti ənjkia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi (Meciyə 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəsəm cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsəm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis ti pi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təkababá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjhada e viti ba. ‡ ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti

* **10:1** A wakita ndahaŋ bu tɗɗəm mis kru kru adəskəla. † **10:11** Məslədikaba had ga kəsa kà asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do. ‡ **10:13** Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

ngulum emisli gekuli ni do. ¹⁵ Lekulum ndam Kafarnahum, kàhumi ana ahàr akədægum e melefít vu aw ? Aha ! Akədægum ti ka məlanj ge *kisim sawan. »
¹⁶ Àhi ana ndam madəbay nanj ni : « Maslanja ya ti èciikia ma ana kuli a nahəma, ècukia ma ana nu a daya. Maslanja ya ti àgəskabu kuli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslanja ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəngarfənj, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti adəbiyu e melefít bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kuli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kuli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay aranja àbi amagrakivu ke kuli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kuli a, seteni ticiikia slimi ana kuli a nəngu ni, kəmərumbu azuhva nani ba. Mərumbu ti adaba Melefít àbəkia slimi gekuli ka wakita gayan e melefít ba ni sawan. »

Yezu azləbay Melefít

(Meciya 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nanj àbu amərvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlanj ya e melefít bu akaba məlanj ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəngahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tjeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ciḃ-ciḃeni na sawan. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nanj a palam. »

²² Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslanja ya àsər Wur ge Melefít nanj way ni ti maslanja gani àbi ; si Bəjani cilinj. Yaw maslanja ya àsər Bəj goro nanj way ni ti maslanja gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki nanj ana tay ni cilinj. »

²³ Eslini Yezu nakənj àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nanj ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay cilinj. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekulum ti mərumbu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekuli ! ²⁴ Nəhi ana kuli : Ndam mahəngaray *pakama ge Melefít akaba bəbay kay ya ahaslani ni təwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tipì ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahanj àbu, nanj bay *məsər Wakita ge Melefít, awayay ahəlfənja eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakənj àhəngrifənj, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Melefít bu mam ? Kici mam a huḃ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakənj àhəngrifənj, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefít gayak àna huḃ bəlanj, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” Š » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kəhəngarfənja kigena. Tamal kəgray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay mäsər Wakita ge Melefıt ni awayay ti Yezu ägəski nañ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nàbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahañ àsləka a Zeruzalem a, nañ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra tàhərkiaya, tàhəlfəña zlam a dek, təzləb kivu nañ, təmbər bu nañ bəlah àniviyu a məbər uv hišek hišek cilin. ³¹ Zal nahañ ti ni nañ àbu akoru àna divi gani nani ka mäsər gayan do. Nañ nani ti bay *manğalabakabu mis akaba Melefıt. Ara èpia zal nana bəlah a ti àsivü nğə, àsləka zlam gayan a. ³² Zal nahañ day àra gwar eslina, nañ ge dini ge *Levi. Ara ènjia, èpia zal nana bəlah a ti àsivü nğə daya, àsləka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahañ nañ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Nañ zal Samari, akoru àna azonğu. Ara ènjia ka məlan nana ti àdi ahàr ana zal nakəñ nañ bəlah a. Ara èpia nañ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay nañ nakəñ àhədəkfəñiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambəlak ni mək àwəliki àna azana. Kələñ gani àzəkiyu nañ ka azonğu gayan ni, àzoru nañ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvü ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəñ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəñ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kijin kiva sinğu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəñ àhi ana bay mäsər Wakita ge Melefıt ni ahkado : « Kihindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidin ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way nañ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Nañ nakəñ àhəñgrifəñ, àhi : « Maslanja ya nañ àbu akaba nañ ni ti bay ya ti àjənaki nañ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahañ vu. Eslini wal nahañ slimi gani Marta àzaloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəñ öru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məñani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu nañ àbu azlapay ti Mari nakəñ nañ àbu manjəhadani digusa a ga had kə gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga hud əhəy gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma nañ nakəñ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəñ àhəñgrifəñ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlan cilin. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslanja amazəfəña do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəngalay Melefıt ana ndam madəbay nañ ni (Meciyə 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahañ Yezu ahəngalay Melefıt ka məlan nahañ. Ara èndeverinja ti bilin e kidin ga ndam madəbay nañ ni bu àhi : « Bay geli, Zəñ àchahia mahəngalay Melefıt ana ndam madəbay nañ na. Nak day cahı mahəngalay Melefıt ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəngalum Melefıt ni ti dəmum :

“Baba, mis dek təgəskabu nak njəlata ti ; kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavad ti.

⁴ Mbərfəña zlam magudarani geli ni kə leli a,

akada geli ya mambərfənja zlam ge mis ya tğudari ana leli ni dek kà tay a ni ti. Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.»

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslanja e kidin gekuli bu nanj àbu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipej mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan əsləkabiya e mirkwi a àdu ahər a, ay ti zlam àfu ga məviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngrifənbuyu, àhibiyu : “Kiviyu ahər ba ! Nəzləkva mahay a àndava, mändəhadə akaba bəza. Nisliki micikabana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindilin ni dek. Ecikaba avi ti adaba nanj zləba gayan cilin do, avi ti adaba àmbrəj mihindilini ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefif aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefif. Kəzaluma nanj a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefif avi. Ku way way do adəbay zlam, anğət. Ku way way do azalay, Melefif awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, ehindiluka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindiluk eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəngu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəj gekuli Melefif nanj e melefif bu, nanj sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Nanj ti tamal maslanja ehindilinə Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi ededfin. »

*Yezu ata Seteni tənəhadkəbu do
(Meciya 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

¹⁴ A vad nahan Yezu àgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafənja maslanja nana ga mazlapana. Seteni ni àra əsləkabiaba nahəma, zal nakənj əzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni tğra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidin gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfənja eya a ti mğudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kəgray ni ti kəgray àna njədə ge Melefif. »

¹⁷ Ay ti Yezu əsara majalay ahər gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takədvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahər. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekələm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njədə ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njədə ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti anğoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njədə ge Belzebəl a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfadə. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njədə ge Melefif sawan. Goro ya nagray nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefif ənjkia ke kəli a àndava. »

²¹ Yezu adəm keti : « Tamal ti mis njədə-njədani nanj àbu àna zlam ahar gayan, ajəgay ahay gayan ti, təhəlfənja zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslanja nahan atama nanj àna njədə àrəkia, azləb nanj nahəma, ahəlfənja zlam ahar gayan gani ya adəm ajəgay ahay gayan àna nanj na dek. Ahəlfənja zlam ahar na ti, ahəlfənja zlam ga ahay gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslanja ya ti nanj àbi akaba nu bi nahəma, nanj zal ezir goro. Maslanja ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, anġwiviyu tata

(Meciy# 12.43-45)

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlan̄ ya ti yam àbi ni, adəbay məlan̄ manjəhadani. Tamal ànġət məlan̄ manjəhadani do ni ti adəm : “Nġulum nənġuvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.”

²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala.

²⁶ Eslini nan̄ nakəŋ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskala, nday nani dek tətam nan̄ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslan̄a nani ti manjəhad gayan̄ ni egi nġulum gayan̄ ya ahaslani ni keti. »

Məmarani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaŋ e kidin̄ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti ewi kur, kisi duwa gayan̄ ni ti məmərnu. » ²⁸ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təġəskabu, tagray təwi àna nan̄ lala ni sawaŋ. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni

(Meciy# 12.38-42)

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà ġəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu adəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay ere ye ti adafaki àna Zonas ni cilin̄. »

³⁰ Zonas nahəma, Melefit adəfiki zlam ana ndam Niniv àna nan̄ a. Ni *Wur ge Mis day Melefit amədəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Ləkələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kə sliri ga məlan̄ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməŋ àna ġədəkana ti kəsərnu do aw ?

³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Ləkələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna ġədəkana ti kəsərnu do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni

(Meciy# 5.15 ; 6.22-23)

³³ Yezu adəm keti : « Maslan̄a ya ti ebeftay ceŋgel mək anġah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka məlan̄ zanani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. » ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay məlan̄ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-zin̄eni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-zin̄eni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahaŋ àvu e ziŋ-zin̄eni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk məlan̄ ni. »

Ndam Feriziyen̄ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen̄ nahaŋ àzalu ru nan̄ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam

³⁸ mənjdəf məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgrìa ejej a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekuləm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəna aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđgana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njalata.

⁴² « Ay lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahan ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba bilin a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekuləm kəgrum jiri do, kəwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahan ya Məwiz ədəm grum ni. ⁴³ Lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum mənjdəhdvani e kərsi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekuləm akada mindivij mebesveni ya mis təsər mələŋ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahan, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekuləm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi kəfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba keđəzləmkiyu mindivij ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəŋ gekəli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəŋ gekəli ya təgray na : nday təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekuləm ni ni keđəzləmkiyu mindivij gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna məsər zlam gayar ni ədəm : “Anəslərrikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərrikaboru ana tay ni do ; atəbazl ndahan, ndahan ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədəđki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjdəki ga mələŋ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənjdəki ka Abel, təbazlbijyu duk àniva ana Zakari a. Təkəđ Zakari ti e kidij ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njalatani ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kəli nahəma, seriya amədəđki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzləkumiva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekuləm lekuləmeni day kəhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakan àra àharaya a ahay ya nan əvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tədəbay nan àna pakama, təzumkia bəruv a dal-dal. Tənjdəki ke mihindifijə zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eyə a, tawayay ti təgəski nan ka ma magudarani.

12

*Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(Meciya 10.26-27)*

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zude ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjdəki gani (Mənjdəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ adaba mələŋ mafakad asak əbi. Eslini Yezu əhi ma ana ndam madəbay naŋ ni enji. Əhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya taŋgah majalay ahər gatay magədavani ni ti əgia akada miwisiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədəmum a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekələm məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah əna ma gani nani ka ahər ga həma. »

Grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a cilin
(Meciy# 10.28-31)

⁴ Yezu ədəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu arəŋa nahaŋ koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal əkada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluy ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kə naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum eđiđiŋ ciβ-ciβeni zlam əna siŋgu cə bi aw ? Ay səruma eđiđiŋ nday nani ti ku biliŋ day əgəjəzłki ahər ke Melefit do. ⁷ Lekələm day ku məhər ga ahər gekəli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku eđiđiŋ kay day kətamura tay kə eri ge Melefit a. »

Ahər ədəm mədəm leli ndam ga Yezu
(Meciy# 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu ədəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal ədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti ədəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti ədəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəŋgay ahər gekəli ni ti əhəli ahər ana kəli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kəli. »

Ma gozogul əki ka bay ge elimeni ya əsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu əhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa əhəla elimeni ga bəŋ geli ya əmbribu ana leli na dek. Hi ti mədufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Way əfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kəwayum ba. Adaba mis naŋ əbu əna sifa ti azuhva zlam ya əfəŋ ni do. Ku elimeni gayan kay nəŋgu ni əvi sifa do. »

¹⁶ Əhi ma ana tay əna ma *gozogul, ədəm ahkado : « Bay ge elimeni nahaŋ əbu nahəma, vədəŋ gayan təbu, zlam ənjəkia dal-dal. ¹⁷ Əhi ana ahər : “Nihi guvur goro təhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək ədəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gədəkana ndahaŋ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni

akaba zlam ndahañ ni dek. ¹⁹ Mæk anəhi ana ahàr : Maslaña goro ni, zlam gayak àvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər arañə do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəñgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti anğahikabu elimeni ana ahàr gayañ gayañani ni ti nañ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti nañ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Meciya 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti nğay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nğa pəm nğarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlan məbiyu zlam gatay ndahañ day àbi. Ku nday təbu nahkay nənggu ni, Melefit nañ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum edidīñ ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidīñ gekəli bu esliki mədəkiviyyu vad àkivu ke vi gayañ ku gəzit àna majalay ahàr gayañ way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahañ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədañ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayañ ni dek tekeđi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlañ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədañ bu kani, hajəñ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nañ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kalavad ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəñ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawañ. Nahkay zlam ndahañ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Anğwaz àwər kəli ba, bəza tambak goro ni, adaba àbəlafaña kà Bəñ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayañ ana kəli a. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni
(Meciya 6.19-21)

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi sinğə gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tōru koksah, ganğə day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlan ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlan gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciya 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimni ana ceñgel gekəli ti aku àmətkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada gani ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay nañ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzlakiaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayañ ni nday eri, nday təbu tajəgay nañ nahəma, ndam nday nani təmərvu. Nəhi

ana kuli nahama, bay ahay ni aməbakabu azana ge tawi gayan, aməhi ana tay tənjuhada ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal əsləkabiya ana hud ya vad ahkay do ni ge dəna, adi ahər ana tay nday eri, təbu tajəgay nan ti təmərnu.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay əsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl nan ti əmbrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahər do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer əhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli əhəñgrifəñ, əhi ahkado : « Bay magray tawi lala, andikabu ana bay ya agri tawi ni, əsəra zlam a ni ti way ? Maslaña nani ti bay ya ti nan agri tawi ni ambərfəñ tay ga hud ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəñ tawi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri tawi ndahan ana sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tawi nani ti tamal bay ya nan agri tawi ni əsləkabiya, adi ahər, nan əbu agray tawi lala nahama, bay məgri tawi nani aməmərnu. ⁴⁴ Nəhi ana kuli nahama, bay ya təgri tawi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tawi ni əhi ana ahər ahkado : “Bay ya ti nəgri tawi ni əsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu tawi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahər. ⁴⁶ Nan əbu agray nahkay ti bay ya təgri tawi ni aməsləkabiya ka fat ya bay məgri tawi ni əjalaki ahər ndo ni, ana njemdi ya ti əsər do ni. Eminjia ti amatraə nan dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti təfəki ahər ndo ni. »

⁴⁷ Yezu ədəm keti : « Tamal bay magray tawi əsəra ere ye ti bay ya agri tawi ni awayay na, əslamalavu ga məgri tawi nani do nahama, bay ahay ni aməzləb nan dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray tawi ni əsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni awayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nan kay do. Maslaña ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifnə kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahama, etihindifnə kay ətama ge mis ndahan na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciyə 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu ədəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni məbeftəvu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahan. Nisliki məjəgani do, nawayay ti baray nani məğravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nəra a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidin gatay bu ana sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kuli, nəra ti ga nəzəbiyu hirvu sawan. ⁵² Nahkay mis zlam a hud ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəñani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga mənani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga mən ga zal gayan ni do. »

*Ahər ədəm məsərum ere ye ti Melefıt agray ni
(Meciyə 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu əhi pakama nahan ana mis dal-dalani ni, ədəm ahkado : « Tamal ti kipurma maklaəsl gwar ka dəluv gədəkana ti kədəmum avər ara atəd həya, mək agravu ededin. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmum endif ara agray, mək agravu ededin. ⁵⁶ Lekələm ndam jireni

do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefīt agray nihi ni ti kəsərūm do ni ti kamam ? »

Ngalumbu e kidīn gekūli bu
(Meciya 5.25-26)

⁵⁷ Yezu adəm keti : « Ere ye ti abəlay magrani ni ti lekələm lekələmeni kəsərūmkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslanja akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, ŋgalumbu ka ahār divi. Tamal ti kəngalumbu ndo nahəma, maslanja nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a danḡay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a danḡay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlan nənḡu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatūmkaba manjəhad gekūli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaḡ tərəkia ka Yezu a. Tāra tinḡia ti təhi ma āki ka ndam Gelili ndahaḡ. Nday nani ti Pilet abazl tay ka ya ti tislīnḡ zlam ana Melefīt ni. ² Yezu āhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet abazl tay ni ti, lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahaḡ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekələm kəmbatūmkaba manjəhad gekūli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaḡ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siluwe ambədkia ka tay a, aḡgələdkaba tay a ni ti kicəm do aw ? Lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zeruzalem nday ndahaḡ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekələm kəmbatūmkaba manjəhad gekūli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul āki ka mən ga wərūv ya əwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu āhi ma ana tay ana ma *gozogul, āhi ana tay ahkado : « Zal nahaḡ ājav mən ga *wərūv a vədanḡ gayanḡ bu. Ay ka ya ti āra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfən bi. ⁷ Eslini āhi ana bay mənḡri təwi ga vədanḡ ni ahkado : “Tegī agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wərūv hini, ay ti bəza təfən bi. Keleba, agudaru vədanḡ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədanḡ ni āhənḡrifənḡ, āhi ahkado : “Bay goro, mbrənḡ e vi hini hayaḡ. Nara nilifinḡa had a tekesl, mək nabafənḡ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal əwi bəza do kekilenḡa ti ekikeleba.” »

Yezu ahənḡaraba wal dəra nahaḡ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaḡ ba ni ti Yezu naḡ əbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahənḡalavū Melefīt bu. ¹¹ Wal nahaḡ naḡ əbu eslini, əbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaḡ āgudara naḡ a, əhəbki alənḡ a, nahkay wal ni əsliki micikabana koksah. ¹² Yezu āra əpia naḡ a ti āzalay naḡ, mək wal nakənḡ arəkioru. Ōru ənḡəa ti Yezu āhi ahkado : « Wal hini, nahənḡaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək abəki *ahar. Nahkay wal nakənḡ əcikaba jik huya, tata ənḡəki ka mazləbay Melefīt.

¹⁴ Gəfakani ga ahay ga mahənḡalavū Melefīt ni āra əpia ga Yezu ya ti ahənḡaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti āzumkia bərūv a. Nahkay āhi ma ana mis ya təbu eslini ni, adəm ahkado : « Kəsəruma vad əbu muku ga

magray tæwi gekali. Nahkay dæguma ti tâhəngaraba kəli a vad nday nana ba. Kədæguma a vad məpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Lekuləm ti ndam jireni do. Way e kidin gekali bu a vad məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayan a ahkay do ni azonju gayan a dəksla ba, àzoru àwibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti nanj wur hud ga Abraham, *Seteni àwəlkabá nanj a vi kru mahar azlalahkər àmbəñ nanj ndo. Nahkay ti tēpiceheba nanj a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdægakia ka ndam ezir gayan na dək. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dək təbu təmərnu azuhva zlam gayan ya agray ni dək, adəba zlam gani nani ti mis tīpi day-day ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisin

(Meciy# 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefiti ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəñ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayan bu ni. Àfətaya ti adək gədakani akada ga mən ga zlam ni : edidin tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahan keti, àdəm : « Nəgurfəñ *Məgur ge Melefiti ti kà mam ? ²¹ Àzavu akaba *miwisin : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna nanj ni. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dək. »

Mahay misliceni

(Meciy# 7.13-14, 21-23)

²² Yezu nanj àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədakani va ahkay do ni a kəsa ci6-ci6eni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslanja nahanj èhindifinja ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefiti amahənggay tay ni ti nday kay do ededin aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kəli nahkay nahəma, adəba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahanj bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayan. Ka gani nani ti lekuləm akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəngrifəñ ana kəli : “Lekuləm ndamam ? Nəsər kəli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəngrifəñ ana kəli keti : “Lekuləm ndamam ? Nəsər kəli do. Slakumfua, lekuləm dək ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefiti ni dək a *Məgur ge Melefiti bu, lekuləm ti ni atəmbəñ kəli e mite bu. Eslini ti ekitəwəm, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kə sliri ga məlanj a gwar eley gwar eley do dək, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefiti bu. ³⁰ Nahkay ti nday gədakani ya kama ge mis ni ti mis ndahanj e kidin gatay bu atanjoru kəlanj ge mis. Nday ya təbu kəlanj ge mis ni ti ni, mis ndahanj e kidin gatay bu etigi gədakani kama ge mis. »

Yezu adəmki ma ka ndam Zeruzalem

(Meciy# 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeñ ndahanj tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka məlanj nahanj, adəba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslanja nani ti ànjəha akada ge eyen na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba

nahəŋgaraba mis ya tēbesey do na. Hajəŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin təwi goro.” »

³³ Yezu ʔdəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahəŋ ti ahər ʔdəm nəsaŋadoru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefīt nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbun kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefīt, kəbun kabazlum ndam ya ti Melefīt asləribiyu tay ana kəli ni ʔna mizligi tay ʔna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga mən ge mickər ya acakalakabu bəza gayəŋ, abəki kərpaŋla gayəŋ ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefīt aməmbərəŋ ahay gekəli ni. Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kəʔdəmuma : “Bay Melefīt məgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti amara ʔna slimi gayəŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana nahəŋ ba nahəma, gəʔakani ga ndam *Feriziyeŋ nahəŋ ʔzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu ʔra ʔhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimi lala, təhi ana ahər bi agudar arəŋa ti təgəski naŋ aw. ² Eslini zal nahəŋ naŋ ʔbu ʔbesey do ʔrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar ʔək məgəslfəŋana. ³ Yezu ʔhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefīt akaba ndam Feriziyeŋ ni ahkado : « E *Divi ge Melefīt ni bu ni ti təva divi ga mahəŋgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, təvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu ʔgəs ahar ga maslaŋa ya ʔbesey do ni, ʔhəŋgaraba naŋ a, mək ʔhi : « Sləka. » ⁵ Yezu ʔhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidin gekəli bu, bi wur gayəŋ bi sla gayəŋ ʔdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci huya do ni way ? » ⁶ Yezu ʔra ʔhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tislīki məhəŋgrifəŋani koksah.

Maslaŋa ya ti ʔdəm naŋ gəʔakani ni ti atahəŋgororu naŋ a had

⁷ Yezu ʔra ʔpia ndam ya təzalay tay ga məzum zlam na, təbu tədəkiba məlaŋ manjəhadani ga gəʔakana nahəma, ʔhi ma nahəŋ ana tay ʔna ma *gozogul, ʔdəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaŋa ʔgra wuməri ga maday wal a, ʔzala kur ga məzum zlam a nahəma, kədəkiba məlaŋ manjəhadani ga gəʔakana ba. Adaba mam, bi ʔzala maslaŋa nahəŋ gəʔakana ʔtama kur a. ⁹ Eslini maslaŋa ya ti ʔzalabiyu kəli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana naŋ hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. ¹⁰ Tamal təzala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya ʔzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhada ka məlaŋ ga gəʔakana.” Nahkay mis ya təbu eslini ni ʔək atəʔdəm nak gəʔakani. ¹¹ Nahkay maslaŋa ya ti awayay gəʔakani ni lu, Melefīt amafəkad naŋ kələŋ ge mis ʔək. Ay maslaŋa ya ti ʔdəm naŋ kələŋ ge mis ʔək ni day, Melefīt aməvi məlaŋ ga gəʔakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu ʔhi ma ana zal *Feriziyeŋ ya ʔzalabiyu naŋ ni. ʔhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga məlakarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayək ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayək ya təbu ʔna elimeni ni kəzalay tay ba. Adaba tamal kəzala nday

* 13:35 Limis 118.26.

nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kəvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dəra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akəmər vu, adaba nday gani tislīki məhəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefīt amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefīt Melefītēni aməhəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma zogogul àki ka wuməri gəđakani
(Meciya 22.1-10)

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àđəm na ti àhi : « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefīt bu ni ti māmər vu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Zal nahaŋ àgray wuməri gəđakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkiuru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dək ku way way do àđəm : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi : “Nəsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru naməŋjakibiyu kwa. Kam-kam, bəsəa.” ¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, bəsəa.” ²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi : “Nədəbiya wal a ti nahkay nislīki maroni do.” ²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àŋgəhadī ma ni dək ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piŋ a kəsə vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na dək. Ku ndam talaga, ku ndam dəra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dək, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəŋ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti məlaŋ manjəhadani àgəjənia kekileŋa.” ²³ Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huđ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvū. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam ?
(Meciya 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tādəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata məŋana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayan a, àtama bəza gayan akaba bəza ga məŋani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayan gayanana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èslīki madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èslīki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àđəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èslīki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kiđiŋ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveřiŋaba təwi ga ahay gayan na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayan day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni cilin, èslīki mendeveřiŋ təwi gayan ni koksah. Mis etipia èndeveřiŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atəđəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkada asak ga ahay gayan a, èslīki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahan awayay akoru akadɔvafəŋva kà bay ga kəsa nahan a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mìs goro dəbu kru, bay nahan ni ndam gayan dəbu kru kru cə ni ti nislìki moru makadɔvani ata nan tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, adəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emislikì do nahəma, aslərkiuru mìs ka bay nahan ni ka ya ti nan əbu driŋ mba ni, ge mihindifinja ere ya nan awayay ti təngalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslanja e kidin gekəli bu awayay adəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayan dek day kwa, do ni ti əslìki madəbay nu koksah. »

Estena ya àgray tɔwi va do ni
(Meciɣ 5.13 ; Mark 9.50)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədan day àbəlay va do. Mìs taboru ke jigəri cilin. Tamal maslanja slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mici lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Meciɣ 18.12-14)

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayan ya àhi ana mìs na. ² Ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefìt təra tɔpia tay a nahəma, təŋguzay ma e kidin gatay bu, tədəm : « Nan hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlan akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslanja e kidin gekəli bu təmbəmbak gayan təbu din mək bəlan gani əjia. Àra əpia ti bəlan gani àkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərɔbu kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ni a huɔ gili bu. Akoru adəboru bəlanani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərɔv, azakababiyu ke mejeŋgel. ⁶ Àra ənjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan akaba ndam mahay gayan. Təra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti əji na, nihi ti məmərumv, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam nan bəlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti Melefìt akaba məslər gayan atəmərɔv e melefìt bu. Atəmərɔv àna nan kay àtama məmərvani ya təmərɔv àna ndam jireni kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka sinɣu ya əji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahan nan əbu àna grusu kru, əjifinja bəlan. Àra əpia ti sinɣu ni əjia nahəma, adəki aku ke cəŋgel, àsləd ahay gayan dek. Adəbay sinɣu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wəl mahay gayan. Təra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana grusu goro ya əji na, nihi ti məmərumv, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti *məslər ge Melefìt atəmərɔv. »

Ma gozogul àki ka wur ya əji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahan àbu, bəza gayan zawalani bebem cu. ¹² A vad nahan zla nahəma, nan guziteni ni àhi ana bəjani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəj gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti nan guziteni nakəj àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna sinju gana, òru ka had driņeni zlam gayan. Òru ènjua ka had nana ti ègwejelekaba sinju gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinju ni àra àndavfəjə dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka had nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti nan nakəj àngət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka had nani. Maslaņa nani àhi mòru mājəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mārəh àna nan, ay ti maslaņa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nan nakəj àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mìs ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjəni fəjə kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka nangoru a magam afa ga baba goro. Eninjua ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalə akadā nu bay məgruk təwi cilij.” ²⁰ Nahkay àsləka, nan àbu angoru a magam afa ga bəjani nakəj.

« Nan àbu ara e divi ba driņ mba nahəma, bəjani àsəraya nan a, àsia cicihi a dal-dal. Bəjani ni àcuhwakioru, àgəskabu nan gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefīt a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəjani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piņ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahan na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehumbiya wur sla magalani na, ti kislinjəmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəjani ni àra àdəma nahkay ti tənjkəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gəđakani ni nan àbiyu e gili. Nan àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahama, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbəy gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Nan nakəj àzalay maslaņa nahan nan àbu agri təwi ana bəjani, èhindifija ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaņa nani àhəngrifəjə, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èslinjə wur sla ya mǎgal na, adaba àdia ahàr ana wur na nan àbu njənjalan.” ²⁸ Wur gəđakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəjani àra ècia wur gayan ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va àdabakay nan ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəngrifəjə ana bəjani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, day-day nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislinjə wur sla ya mǎgal na !” ³¹ Ay bəjani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavad ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àngaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

¹ A vad nahan̄ Yezu àhi ana ndam madəbay nan̄ ni ahkado : « Zal nahan̄ àbu nahəma, nan̄ bay ge elimeni. Nan̄ àbu àna bay məgri tawi ; tawi gayan̄ ti ga mangahi sin̄gu. A vad nahan̄ maslan̄a nahan̄ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay mangahuk sin̄gu ni ti nan̄ àbu ejin̄ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri tawi ni, àhi ahkado : “Pakama ya n̄ci, mis tədəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sin̄gu goro ni ka wakita ti kàvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e tawi ni ba.” ³ Bay magray tawi nakəŋ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri tawi ni ara ezligaba nu e tawi ni ba ni ti anagray ahəmamam ? Njəda goro day àbi ga məwas vədan̄ bi, mahəŋgalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.” ⁵ Nahkay nan̄ nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlan̄ àna bəlan̄. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tin̄jikaba ti àhi ana maslan̄a nahan̄ e kidin̄ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri tawi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Nan̄ nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda din̄.” Eslini bay magray tawi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhada digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslan̄a nahan̄ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslan̄a nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu din̄.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri tawi ni àgosa nan̄ a nahəma, àzəbay nan̄, adaba ànjəhkia ka vu gayan̄ a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tən̄jəha e kidin̄ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Sin̄gu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahan̄ ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti sin̄gu ni amandavəŋa kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray tawi gədakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tawi gədakani bu daya. ¹¹ Sin̄gu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri àna nan̄ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani eded̄in̄eni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tawi ge jiri àna zlam ge mis ndahan̄ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslan̄a àbi esliki məgri tawi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan̄ gani, amawayay nan̄ nahan̄ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahan̄ ni do, ana nan̄ nahan̄ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum sin̄gu hi hi ti kisləmki məgri tawi ana Melefit koksah. »

*Zlapay ga Yezu gərgərani ndahan̄
(Meciyə 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)*

¹⁴ Ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti tàyəfin̄, adaba nday tawayay sin̄gu gədak. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm nahəma, kə eri ge mis ti kədəmum lekələm ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a hud̄ gekəli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədakani ni, kə eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədavani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahan̄ ya təhəŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tawi àna nan̄ duk àbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njəda gayan̄ dek ga məhuriyani.

¹⁷ Ku tamal nahkay nənğu ni, huf melefıt akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefıt ya Məwız əbəki ni ku gəzıtıni nənğu ni mandav gani zləzlada.

¹⁸ « Ku way way do əgara wal gayan a, mək əda wal nahan a nahəma, maslanə nani əgra hala. Tamal maslanə nahan əza wal ya ti zal gani əgara nanə na ti maslanə nani day əgra hala. »

Ma gozogul əki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu ədəm keti : « Zal nahan əbu nanə bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga sınğu kayani, kəlavad agray wuməri əna zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal nahan əbu, slimi gani Lazar. Nanə zal talaga, andəhad kəlavad kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayan ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adagaya adəgafənə kə mələn məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərə tara tindigid ambələk gayan ni sawan. ²² A vad nahan zal talaga nakən əməta. Əra əməta zla nahəma, *məslər ge Melefıt təzorə nanə afa ge Melefıt ti tənəhadkəbu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakən əməta daya, nahkay tileba nanə a. ²³ Tara tileba nanə a ti ərə a mələn ge *kisim vu, eslını nanə əbu acakay daliya dal-dal. Nanə əbu eslını ti əmənjoru agavəla, epioru Abraham nday ata Lazar manəhadkəbani. ²⁴ Əra epia tay a ti əzlah, əhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti ! Kamkam slərbıyu Lazar ti mətəlviyu weleher gayan a yam vu ti məfuki ka arad ga məvu liş-lişeni, adəba nu nəbu ahalay a aku bu, nagraı daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham əhənğrifənoru, əhi : “Wur goro ni, sərki ti a manəhad gayak bu ka dala ahaslanı ti kənğəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni əgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, nanə əbu angət zlam sulumani ga məhənğrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nənğu ni, *evıd gədəkani əbu e kidın geli bu akaba kəli. Nahkay maslanə ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti əsliki do. Maslanə ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day əsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakən əhənğrifən, əhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahənğalay kur kamkam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bən goro, ²⁸ adəba bəza ga mmawa təbiyu eslını nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhıvu ana tay ti tara ka mələn ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham əhi ahkado : “Nday təbu əna wakita ge Məwız akaba wakita ga ndam ndahanə ya təhənğaray *pakama ge Melefıt ni. Ahər ədəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakən əhənğrifən, əhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslanə ənğaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahıvü ma gani ana tay nahəma, atambatkəba majalay ahər gatay na.” ³¹ Ay Abraham əhi ahkado : “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwız akaba ga ndam ndahanə ya təhənğaray pakama ge Melefıt ni do nahəma, ku tamal maslanə mənğaba e kisim ba, məhi pakama ana tay nənğu ni, tiici do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərənəna (Meciyə 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu əhi ma ana ndam madəbay nanə ni keti, əhi ana tay ahkado : « Zlam ya eijnkia mis ke divi a ni ti təbu. Nğay təbi ti ədəmvu koksah. Ay tamal maslanə agray zlam ya ti eijnkia mis ke divi a nahəma, maslanə nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviyu avar gədəkani a dənğu vu dondul mək tizligiyu nanə a *dəluv gədəkani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahər, mis tədəm tıslı arənə do akada ga

bəza ci6-cifeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kiđiŋ gatay bu mĩjikia ke divi a nahəma, hojo tǎgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekuli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsarkia ka zlam magudarani gayan na, àdəm “Nàgray va do” nahəma, mbərfəŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkia ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, mbərfəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu tǎhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kàgray ti məfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ku tamal məfəki ahàr gekuli ke Melefit kay do, àbu gəzīt akada hilfi ga zlam gəzītəni cilij nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məŋ ga zlam hini : “Radvaba, kàru kànjuhəd a *dəluv gədəkani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjuhəd ga ndam məgri tǎwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti : « Bi mis e kiđiŋ gekuli bu bay məgri tǎwi gayan nəŋ àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kànjuhəda weceweci, kàzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kidia ti kàmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kà gəvay goro a ga məhəlubiya zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ? ⁹ Bay magray tǎwi ni tamal àgra tǎwi ya tǎhi na ti bay ahay ni agra səsī aw ? Àgri do. ¹⁰ Nahkay lekuləm day tamal kəgruma tǎwi ya Melefit àhi ana kulī grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri tǎwi ana Melefit cilij. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, mǎgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samari nday ata had *Gelili a. ¹² Nəŋ àbu ahuriyu a kəsə nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tǎrəkia, ticik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gədəkani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kulī. »

Ka ya ti nday tǎbu takoru nahəma, tǎŋgaba, tiŋa mis njəlātana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay àra èpia àŋgaba ti àŋgəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyu Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhadī mirdim, meleher ndi6 ana had, àgri səsī daldal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tiŋi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlmbani ni nday eley ? ¹⁸ E kiđiŋ gatay ambəlmbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agra səsī ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini cilij ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àŋgəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a (Meciyə 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tǎrəkia ka Yezu a, tǎhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Nəŋ hi !” ahkay do ni : “Nəŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kiđiŋ gekuli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlan, ay ti ekipum nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋa nahama, mis etipi nu akada ga avə ya abay aku, asladay hud melefīt dek ni. ²⁵ Ay wudaka ananga ti ahər adəm mis ye e hini vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋa ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wəl, wəl day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk əbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gədakanı vu ni. A vad gani nani ti yam àrhvı məlan dek, əziŋeba mis na dek kədap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot əsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal ədəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefīt ba akada ga avə ya atəd na, əviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefīt amaŋgazlı nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsariki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ əbu ka *dalahaŋ ga ahay gayan, zlam gayan təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni aŋga a magam a ba, məcuhway həya. ³² Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakıvu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahər ke kəli ba ! ³³ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti əmət ba ni ti emiŋiŋ, ay maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayan nahəma aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋa ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlan ga məlavad nəŋgu ni atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wəl cə tihikabu humbu ka ahar bəlan nəŋgu ni, atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlan nəŋgu ni, atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra ədəma pakama nana ti ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlan ya zlam məmətani əvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul əki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti təhəŋgalay Melefīt a sarta bu dek kəlavad, təmbrəŋ ba simiteni. ² Adəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ əbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti ədi slimi ana mis do ; ku Melefīt day aŋgwaz əwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ əbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ əgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya əcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ ədəm ahkado : “Ku tamal nəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefīt a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayan ni. Do ni ti wal ni naŋ əbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahər a do.” ⁶ Eslini Bay geli ədəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayan ya ədəm

ni ! ⁷ Nanj tekedî àgray nahkay ti Melefít nanj jireni ni ti aməgri jiri gayan ana ndam ya adaba tay a ni do aw ? Aməgri ana tay, adaba təbu təhəngalay nanj məlafat akaba məlavaf gani do dek. Amamənjələnj ana tay ana eri ahkay cilin aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, aməgri jiri gayan ana tay ke weceweceni həya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananğa a mələnj va ni ti anədi ahər ana mis ya təfəki ahər ke Melefít ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu adəm ma *gozogul nahan keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, tamənjələnj kə mis ndahan akada təsər zlam do ni. Adəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahan ndam ndahan nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefít ni vu ga mahəngalay Melefít. Bəlanj gani zal *Feriziyen, nanj nahan ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəngalay Melefít a məbərur gayan bu, adəm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nəgruk səsi adaba nu ti akada ge mis ndahan ni do. Mis ndahan ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay məhəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a huf ga gosku bu ; a huf ga zlam goro kurani ya nəngət ni bu lu, nəzaba bəlanj, nəvuk.” ¹³ Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekedî àwayay mazoroni e melefít vu ndo, abəki ahar duc ka məbərur, adəm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nu bay magudar zlam, nasuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslanja ya Melefít àmbərfənja zlam magudarani gayan na andava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefít àmbərfənja zlam magudarani gayan na ndo. Adaba mam, maslanja ya ti adəm nanj gədakani ni ti Melefít aməhi : “Nak gəziteni” sawan. Ay maslanja ya ti adəm nanj gəziteni nahəma, Melefít aməhi : “Nak gədakani” sək sawan. »

Yezu agri sulum ge Melefít ana bəza ci6-cibeni (Meciya 19.13-15 ; Mark 10.13-16)

¹⁵ Mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-cibeni ana Yezu ti mēgri *sulum ge Melefít ana tay ana məbəkî *ahar gayan ka tay. Ndam madəbay nanj ni tīpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay nanj ni təbu tələgi ana mis ni ti azalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrənjum bəza tāra afa goro a, kəcumfənja tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefít ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahər adəm ku way way do mēgəskabu Məgur ge Melefít akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bənjani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefít vu koksah. »

Bay ge elimeni

(Meciya 19.16-30 ; Mark 10.17-31)

¹⁸ Bay ga ndam *Zəde nahanj àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nəngət *sifa ya andav day-day do ni ti nəgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəngrifənj, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefít cilin. ²⁰ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefít ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəgray hala ba ; kəkad mis ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; həngrioru ahər a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakənj àhəngrifənj, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kekilenja

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslanja ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəkî ahar duc ka ahər ni. † **18:20** Manjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

zlam àhəcukivu bəlan. Səkumoru zlam gayak dek ti kidi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəngət elimeni e melefıt bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²³ Nanə nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adàba elimeni gayan əbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia nanə a, ahàr əbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefıt vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefıt vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayan ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefıt amahəngay nanə way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis təgray koksah ni, Melefıt agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « İy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbal kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kulı nahəma, tamal mis əmbərba zlam gayan azuhva Məgur ge Melefıt a, bi əmbərba ahay gayan, wal gayan, bəza ga mənəni, ata bənəni ahkay do ni bəza gayan nahəma, ³⁰ aməŋgətvü zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlan məwəni ya Melefıt amagra ya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

*Yezu adəm keti aməmat mək aməngaba e kisim ba
(Meciyə 20.17-19 ; Mark 10.32-34)*

³¹ Yezu əzalakabu ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefıt tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefıt do ni. Nday gani nani eteyefa, etindivi nu, etitifaviyu esliə e eri vu, ³³ atəzləb nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəngaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayan ni ticiaba ndo. Ma gani nani məŋgəhkiəni ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəra ba ndo.

*Yezu ahəngaraba zal wuluf a
(Meciyə 20.29-34 ; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tənəa wudək. Eslini ti zal wuluf nahanə nanə əbu mənjəhadəni digusa kə gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret nanə əbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Nanə nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti məlakakaba. Nanə nakəŋ əzlahkivu kay kay sawanə, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm təzibiya nanə a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nəpi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefıt àhəŋga kur a adàba kəfəkuə ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi həya. Nanə əbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna məzləbay Melefıt. Mis ya təbu eslini ni dek təra tipia nanə a ti nday day təzləbay Melefıt.

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Nan àbu asawadaya a hud' ga kesa bu. ² A kesa gani nani bu ni ti zal nahan' àbu, slimi gayan' Zese, nan' gəɖakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayan' àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu nan' àbu ara nahəma, awayay ti mīpi nan'. Ay ti èsliki mīpi nan' do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal timbiva e eri va. ⁴ Nahkay nan' nakəŋ àcuhworu gwar kama ka məlan' ga Yezu ya akoru ni, àcaliyu a mən' ga akram vu ti mīpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka məlan' nana ti àmən'joru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nan'jəhad' afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhərəya weceweci, tòru a magam afa gayan'. Tòru tin'jua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tìpia Yezu àdoru afa ge Zese ti tən'guzay ma, təɖəm ahkado : « Maslan'ja ya ti àdoru an'jəhad' afa gani ni ti bay magadur zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfən'ja sin'gu kà maslan'ja, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlìvù hud' fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a hud' ahay gayak va ti ga mahəngay mis. Adaba mam, nak day wur hud' ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nàhəngay tay. »

*Ma gozogul àki ka bay ya èdi sin'gu ana ndam məgri təwi ni
(Meciya 25.14-30)*

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àɖəm ni ti àhi ma nahan' ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara an'jaki ka Məgur gayan' huya.

¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahan' àbu gəɖakani a kesa nahan' bu. Awayay akoru ka had' drin'jeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kesa gayan'. ¹³ Àra asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidin' ga ndam məgri təwi gayan' ni bu, èdeki sin'gu ga gru bəlan' bəlan' ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna nan' hayan'.” Mək nan' nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayan' ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kesa gayan' tawayay nan' do. Nan' nakəŋ àra àsləka ti təsləroru mis ndahan' kəŋəŋ gayan' ga məhi ana maslan'ja ya akoru afiyu nan' a bay vu ni ahkado : “Nan' hini egi bay geli ti leli məwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek təfiya nan' a bay ni va sawan'. Kəŋəŋ gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri təwi gayan' ya èdi sin'gu ana tay ni keti. Awayay asərkaba tàmbatva àna sin'gu na akada gayan' ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslan'ja ya ti enjen'jeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sin'gu ya kəvu bəlan'ani ni ti nàmbatva àna nan' a, nən'gətkia ndahan' a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray təwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kesa kru, adaba kəgrua təwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nan' ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sin'gu ya kəvu bəlan'ani ni ti nàmbatva àna nan' a, nən'gətkia ndahan' a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kesa zlam.” ²⁰ Mək bay məgri təwi nahan' àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sin'gu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nən'gahukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka an'gwaz a. Nəsəra man'jəhad' gayak a, nak mis zləzladani, kəmbrəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad' ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kəɖəmaya na. Kəsəra man'jəhad' goro a, nu mis zləzladani, nəmbrəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad' ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz

zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsəkabiya ti amal nədia ahār a ewikia.” ²⁴ Mək əhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti gayan kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Siŋgu təfəŋ kru əndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini əhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayan əbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan əbi ni ti ku ere ye ti əfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kə eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu əra ədəm ma *gozogul na nahkay ti ɔru kama, təcəloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zəŋ 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti tɔru tɪŋjua a kəsə Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviyə ni va wudak nahəma, Yezu əslər ndam madəbay naŋ ni cə, ³⁰ əhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsə tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahār ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa əcəlkiyu dəy-dəy faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa əhindəfiŋa ma kə kəli a, əhi ana kəli : “Kəpicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu əslər tay ni təsləka, tɔru. Tɔru tɪŋjua ti tədi ahār ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya əhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday təbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni təhi ana tay : « Kəpicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini təhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, təbəkə azana ti Yezu məcəlkiyu, mək əcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ əbu akoru ni ti mis təpaɔvoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tɔru tɪŋjua ka məlaŋ ya təndəkia ahār ka həma Oliviyə ga moroni a Zeruzalem a nahəma, mis ya ti tadəboru naŋ ni dek tədəgiki ka mazləbay Melefit əna məmərani azuhva zlam ya nday tɪpi, mis ndahaŋ tɪpi dəy-dəy ndo ni. Təzlah, ³⁸ tədəm : « Bay Melefit məgri sulum gayan ana *bay gədəkani ya ara əna slimi gayan a ni ! * Melefit naŋ agavəla əvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay naŋ a huɔ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təbu eslini e kiɔŋ ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam madəbay kur ni ti təlakakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu əra əcia pakama gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal nday təlakakabə ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu enjua a Zeruzalem a wudak, əpia kəsə na ti etəwi ndam ga kəsə nani. ⁴² Ədəm ahkado : « Tamal ti lekələm dəy kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kəŋgətuma əndava. Ay nihi ti manjəhkiani ke kəli, kɪpəm do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekəli atara tevelin kəsə gekəli ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dek ga macafəŋa kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli əna silik. ⁴⁴ Atabazl kəli dek, etembeɔkaba ahay gekəli a dek besək-besək, atəmbərki akur ka ahār ga akur naŋ do. Adaba mam, kəsərum sarta ya Melefit əra əmənjaya kəli a ni ndo. »

* 19:38 Mənjay Limis 118.26.

*Yezu a ahay gəḏakani ge Melefit ni bu
(Meciyu 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zenj 2.13-22)*

⁴⁵ Töru tinjma a Zeruzalem a ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu. Eslini adi ahār ana ndam məsəkumoru zlam, mək ənəkəki ka mağaraya tay e mite va. ⁴⁶ Əhi ana tay ahkado : « Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəngalavü Melefit.” Ay lekələm ti kəmbatumkaba, əgia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələñ gani nañ əbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kələvad. Eslini gəḏakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəbəfəñ divi ge mijin nañ. Gəḏakani ga ndam *Zude ni day tawayay mijin nañ. ⁴⁸ Ay ti təngətfəña divi gana ndo, adaba ndam Zude dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

*Təwi ga Yezu ya ağray ni ti way əvi divi gani way ?
(Meciyu 21.23-27 ; Mark 11.27-33)*

¹ Yezu nañ əbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahan ahuriyu a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu. Nañ əbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəḏakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəḏakani ndahan tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kagraj təwi hini nahkay ti kəngət divi gani ti eley ? Way əvuk divi gani way ? » ³ Yezu ahəngrifəñ ana tay, ədəm : « Nu day nihindifinja zlam bələñ kə kəli a. Həngrumufəñ : ⁴ *baray ge Zenj ya əbaray mis ni ti njəḏa gani Melefit əvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Təra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit əslərbıyü nañ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəḏa gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli əna akur, adaba tədəm Zenj ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəngrifəñ, təhi : « Maslaña ya ti əvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti əvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli do bilegeni. »

*Ma gozogul əki ka ndam məwəs vədan
(Meciyu 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹ Eslini Yezu əhi ma *gozogul hini ana mis ni. Ədəm ahkado : « Zal nahan əbu nahəma, əjavü məñ ga zlam * a vədan gayan vu. Kələñ gani əfivü vədan ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək əsləka, öru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni əra ənjia ti bay ga vədan ni əslərbıyü bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs nañ, təzləb, mək təgaray nañ, arañə day əzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədan ni əslərbıyü bay məgri təwi nahan keti. Əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni tindivi nañ cəḏ cəḏ, təzləb nañ, mək təgaray nañ, arañə day əzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədan ni əslərbıyü bay məgri təwi nahan keti. Əra ənjia ti ndam məwəs vədan ni təsi ambələk mək təzaba nañ a vədan ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədan ni əra əcia ere ye ti ağravu na ti əhi ana ahār : “Nihi ti nagraj ni mam ?

† 19:46 Məñjay Izayı 56.7 ; Zeremi 7.11. * 20:9 Məñ ga zlam nani ti *vin.

Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəsləroru naŋ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay əslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədaŋ ni təra tıpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayəŋ. Makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Əra ənjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tōru təkəf. »

Eslini Yezu əhindifiŋa ma kə tay a, əhi ana tay ahkado : « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni təra ticia ma gayəŋ ya ədəm na ti tədəm : « Ere nani ti əgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu əmənjələŋ ana tay lala, əhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani : “Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi àna naŋ ndo. Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dək sawaŋ.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? »

¹⁸ Əhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa ədədkiya ti maslaŋa nani aməhuşkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni ədəkia ti ni aməŋgələdkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu ədəmki ma gozogul ni ti ka tay. Təra təsəra ti tədəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni həya. Ay ti təsliki məgəs naŋ ndo, adəba aŋgəw əwərfəŋa tay kə mis ya təbu eslini dal-dalani na.

*Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciya 22.15-22 ; Mark 12.13-17)*

²⁰ Eslini gədəkani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərki biyu ndam gatay ndahaŋ : ndam nday nani təwayay ti Yezu məmənjələŋ kə tay akada nday ndam jireni, təwayay ti mədəm ma magədavani ti təgəski naŋ. Gədəkani nday nani təgray nahkay ti adəba təwayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zəde ni, ti məgrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ təra tınjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dək jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kamənjələŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani ciliŋ. ²² Nahkay ti Melefit əvia divi ana leli a ga məbəhadı hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom a tək, əvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu əra əsərikia zuh ana tay a nahəma, əhi ana tay : ²⁴ « Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Təra təngəzlia ti əhi ana tay ahkado : « Əki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar. ‡ ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayəŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayəŋ. » ²⁶ Nahkay təsliki məgəski Yezu ka ma magudarana kə meleher ge mis ni ndo. Ma gayəŋ ya əhi ana tay ni əgria ejeŋ ana tay a, nahkay təlakakabə te-te.

*Mis əməta ti aŋgaba e kisim ba eədəŋ a waw ?
(Meciya 22.23-33 ; Mark 12.18-27)*

²⁷ Ndam *Sədəseyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Sədəseyeŋ ti tədəm mis əməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhindifiŋa ma, ²⁸ təhi : « Məsi, Məwiz əbiki ana leli a wakita gayəŋ ni bu, ədəm ahkado :

† 20:17 Limis 118.22. ‡ 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakia ya mazavu ga bay gədəkani gatay a, təbəki slimi gayəŋ daya.

“Tamal mis nday kà mən gatay, bəlan gani àda wal a, mək àməta, wal gayan ni ewii wur ndo nahəma, ahər àdəm wur ga mənani azay wal ni, ti tiwia mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” § 29 Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mən gatay. Gədəkani gatay ni àda wal a, ewifinja wur a ndo, mək àmətchia. 30-31 Àra àməta ti mimbiki gayan ni azay wal ni àmətchia, nanj ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tàza wal na, tiwifinja wur a ndo mək təməta. 32 Kələnj gani wal ni day àməta. 33 Ay ka fat ya ti mis atəngaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidin gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza nanj a ni. »

34 Yezu nakənj àhənjgrifənj ana tay, àdəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wəl təhəlvu. 35 Ay nday ya ti Melefīt àgəskabá tay a, atəməta mək atəngaba e kisim ba, atanjhad ka məlanj məweni ya Melefīt amagraja ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. 36 Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məsələr ge Melefīt ni. Nday bəza ge Melefīt, adaba təngaba e kisim ba. 37 Ge mis ya atəngaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya əpi mənəgəhaf ya aku àgəs ni ti àdəm Bay geli ti nanj Melefīt ga Abraham, Melefīt ga Izak, Melefīt ge Zekər. * 38 Melefīt ti nanj Melefīt ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adaba kə eri ge Melefīt ti nday dek təbu àna sifa. »

39 Yezu àra àdəma ma na nahkay ti ndam ndahanj ya *təsəra Wakita ge Melefīt a ni təhi : « Məsi, pakama gayak ya kədəm ni ti àbəlay. » 40 Tədəm nahkay ti adaba anjgwas àwərfənjə tay ge mihindifinja ma ndahanj a.

Bay gədəkani ya amara ni ti nanj way ?
(Meciya 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

41 Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado : « Mis tədəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni nanj *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 42 Adaba Devit àna ahər gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefīt àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a məlanj ga gədəkani va.

43 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” † »

44 « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay nanj bay gayan ti, təzalay nanj wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefīt ni
(Meciya 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

45 Ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakənj àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : 46 « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefīt ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy àna nanj riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kə meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani e kərsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahənjgalavü Melefīt bu akaba ka məlanj məzum zlam ga wuməri. 47 Nday gani nani ti təzum ahay ga wəl madakway mək təpəski ka mahənjgalay Melefīt, tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefīt amagrafənjə seriya kà tay a, amatrafə tay àtama ga ndam magudar zlam ndahanj na. »

21

*Sədaga ga wal madakway ya arañja gayan àbi ni
(Mark 12.41-44)*

¹ Yezu èheliñ eri, èpi ndam ge elimeni tàbu tàbiyu sɪngu a mɔlanj məbiyu sɪngu ga sədaga ni vu. Nanj àbu amənjələn ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahanj arañja gayan àbi, àbiyu sɪngu akur-akurani ci6-ci6eni cə. ³ Yezu nakəñ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arañja gayan àbi, ay sɪngu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahanj ya tàbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahanj ni dek tàgray sədaga nahəma, tàbiyu sɪngu ya tɔgəjəniɔnɔn kà tay, təsər ere ye ti tagray àna nanj ni va do ni, wal hini ti ni arañja gayan àbi, ay ti àbiya sɪngu ya àfəñ na dek. Sɪngu gayan nahanj ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniɔnɔn ndo. »

*Yezu adəm etembedkaba ahay gəɔakani ge Melefit na
(Meciyu 24.1-2 ; Mark 13.1-2)*

⁵ Mis ndahanj tàbu təzlapaki ka *ahay gəɔakani ge Melefit ni. Təɔəmki ma ka akur gəɔakani ya tɔdezl ahay ni àna nanj ni akaba zlam məbəlani ya təhəlɔbiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumləñ ni dek ti, vad nahanj amara nahəma, etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlanj day amanjəhadki ka akur nahanj va do. »

*Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyu 24.3-14 ; Mark 13.3-13)*

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəngriɔnɔn ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslanja àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do aməɔəm nanj ti nu, aməɔəm nanj ti *Bay gəɔakani ya amara ni ; aməɔəm sarta gayanj ènjia. Ku tɔdəm nahkay nəngju ni, kəɔəbum tay ba. ⁹ Mis atagrav silik, atakadɔnɔn ja kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum anɔgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəngju ni, mandav ga duniya huya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahanj atakadvu akaba ndam ga had ndahanj, bəbay ndahanj akaba bəbay ndahanj. ¹¹ Had amadaɔay dal-dal a kəsa ndahanj bu, a kəsa ndahanj bu ləwir amagrav, a kəsa ndahanj bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahanj ya tasay anɔgwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atəsər arañja ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahəma, mis atəgəs kəli, atəgri daliya ana kəli, atəhəloru kəli a ahay ga *mahəngalavɔ Melefit vu ga magrafəña seriya kə kəli a, atəbiyu kəli a danɔgav vu. Atəhəloru kəli kə meleher ga bəbay, kə meleher ga gəɔakani ga ŋgumna daya, adaba lekuləm ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kəli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kəli kə meleher gatay ga magrafəña seriya kə kəli a, tihindifiña ma kə kəli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti anɔgwaz aməwərki kəli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akəɔəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anəɔəfiki ana kəli. Nahkay ti maslanja amələbi e kidiñ ga ndam ezir gekəli ni bu aməwəlki kəli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kəli ti tàgrafəña seriya kə kəli a ti ata bəñ gekəli, ata mənɔ gekəli, bəza ga mənɔ gekəli, ndam gekəli akaba zləbəba gekəli. Atabazl mis ndahanj e kidiñ gekəli bu ni ti azuhva tay.

17 Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. 18 Ku tamal nahkay nengju ni, ku mahar ga ahâr gekuli bolarj teke di amadoru a had do. 19 Tamal a hud ga daliya nani bu kambranjum nu do nahama, akangatum sifa ya ti Melefit amævi ana kuli ni. »

*Yezu adam etembed Zeruzalem
(Meciya 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

20 Yezu adam keti : « Ka ya ti ekiruma ndam silik tæveliña ahâr ana Zeruzalem a tekesl nahama, sarunki sarta enjia, atæzum kasa ni, etembedkaba ahay a dek. 21 Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahâr adam tacuhworu a hama vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahâr adam taharaya talsaka ; ndam ya ti a kasa ci6-cibeni bu ni ti ni toru tahuriyu a Zeruzalem ba. 22 Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatravu ndam ga kasa nani ; ere ye ti adam a Wakita gayan bu ni dek amagravu. 23 Ka sarta gani nani ti wal a hud akaba nday ya ti baza tafan ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atacakay daliya dal-dal, adaba Melefit amæzumki beruv ka tay. 24 Atara tabazl mis ndahan e kidin gatay bu kay ana maslalam, ndahan ni ti ni atagas tay, atahloru tay ka had gergarani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti tafaki ahâr ke Melefit do ni atæzum Zeruzalem ga njeda. Atæguru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit avi ana tay ga magurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciya 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

25 Yezu adam keti : « Zlam ndahan amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata bongur. Mis etipia ti atasar aranja abu ara agravu. Zlam ndahan amagravu ka had : amad amadaday *dæluv gædakani, dæluv ni amahenday. Zlam nday nani atæsi angwaz ana mis ga malarj ni dek : beruv ametikaba ana tay a. 26 Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni amaheli ahâr ana mis, atædæd ana angwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njeda-njedani a hud melefit bu atædaday a malarj gatay bu. 27 Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba ana njeda kay akaba masladay goro a. * 28 Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani tæbu tagravu nahama, cikama lala, zum njeda ti kæmænjumoru kama, adaba sarta ge Melefit ya ahangay kuli ni enjia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga mæj ga wæruv
(Meciya 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

29 Yezu ahi ma ana tay ana ma *gozogul, adam ahkado : « Mænjumki mæj ga *wæruv akaba mæj ga zlam ndahan ni. 30 Kirum ti nday tæbu tidi nahama, kæsaruma mædærdær enjia wudak. 31 Nahkay day tamal kiruma zlam ya nahi ana kuli ni narj abu agravu nahama, sarunki *Mægur ge Melefit enjia wudak. 32 Nahi ana kuli nahama, wudaka mis ya tæbu ka dala nihi ni tæmæt dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. 33 Malarj ya agavala akaba malarj ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nædam ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahâr gekuli

34 Yezu adam keti : « Bumi slimi ana ahâr gekuli, kævumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya egi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amærakia ke kuli a ka mæsariki gekuli do. 35 Vad gani nani amærakia ke kuli a akada ga kambazl ya agæs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslanja bolarj teke di amatam do.

* 21:27 Mænjay Deniyel 7.13.

³⁶ Nahkay njəhadum eri, həngalum Melefit a sarta bu dek ti mavi njəda ana kuli ga matamfəna ka zlam ya ti ara agravu na dek, ti aŋgwaz əwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavəd Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ga məlafat ; ga məlavəd ti ni ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kəla miledə də mis dek takoru a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu ga məbi slimu ana pakama gayan̄ ya adəm ni.

22

*Gədakani ga ndam Zude tawayay tijin̄ Yezu
(Meciyu 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)*

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvü dipen̄ *miwisiñeni do ni ən̄jia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni təgray sawari ge mijin̄ Yezu akal-akal. Təgray akal-akal ti adaba aŋgwaz əwərfəna tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni əhuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimu gayan̄ nahan̄ ni Iskariyot, naŋ bəlan̄ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəni ni. ⁴ Seteni ni əra əhuriviya ti Zudas nakəŋ ərəkioru ka gədakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya təjəgay *ahay gədakani ge Melefit ni. Öru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ a. ⁵ Nday nakəŋ təra ticia ma gayan̄ na ti təməra dal-dal, təhi : « Məvuk siŋgu. » ⁶ Zudas nakəŋ əgəskabá ma gatay na. Nahkay ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ka məsar ge mis do ni.

*Təslamalikabu məlan̄ ga wuməri ga Pak ana Yezu
(Meciyu 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zen 13.21-30)*

⁷ Vad̄ ga wuməri ge dipen̄ *miwisiñeni do ni ən̄jia. A vad̄ ga wuməri ga *Pak nani ti tisiñi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zen̄, əhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifiña ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məslamalakabu eley ? » ¹⁰ Əhi ana tay : « Ekinjəmiya a kəsa gədakani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan̄ əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Məsi geli dəfəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam mədəbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahan̄ gədakani ka ahər ga ahay nahan̄ ana kuli, zlam dek əvu əndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ təsləka, tōru tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

*Yezu avi dəf ge Melefit ana ndam mədəbay naŋ ni
(Meciyu 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreñ 11.23-25)*

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani əra ən̄jia ti Yezu akaba ndam *asak gayan̄ ni tōru tənjəhad ka məlan̄ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ən̄jia wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kuli a dal-dal. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveřin̄aba təwi gana a Məgur gayan̄ ba ni kwa. » ¹⁷ Əra adəm ma

nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri sàsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sàm lekùlùm ðekeni. ¹⁸ Nàhi ana kùli nahàma, kwa kani nìsi zum ga wur ge *vinj va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələn gani àzay *dipen, àgri sàsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəngay kùli. Grumoru nahkay, ti kàjalumku ahàr. » ²⁰ Kələn ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məwəni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kùli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nəðəm nahàma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdəm ni, ay maslaŋa ya ti asakumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tàra ticia ma gayan na ti tihindivu, təðəm way e kidin gatay bu amagraj ere gani nani way.

Gəðakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni tàgray gejewi e kidin gatay bu, təðəm : « Way gəðakani e kidin geli bu àtam leli ndahaŋ ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahaŋ tagur had gatay : gəðakani ndahaŋ e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekùlùm zla nahàma, àgravu akada nani e kidin gekùli bu ba simiteni. Ay e kidin gekùli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gəðakani àtama kùli ndahaŋ na ti mənjàhad akada ga wur guziteni kwa sawan. Nahkay day maslaŋa ya agur kùli ni mənjàhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nəðəm nahàma, e kidin ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gəðakani ni way ? Gəðakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nənggu ni nəbu e kidin gekùli bu akada ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekùlùm ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nənggu ni kəmbərəŋum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kùli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisəm zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjàhadumviyu e kùrsi vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar çəni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer aməðəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zeŋ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdəm : « Simu, Simu, ci day : lekùlùm ti *Seteni èhindifinja kùli kə Melefit a, awayay agri ana kùli akada ge mis ya ti ataðalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nəhəngala Melefit a ti kəmbərəŋ məfaku ahàr ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəngəkiya. Àkəngəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəngrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ge morakabani ata nak a danğay vu, ku ga məmətəkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahàma, kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akəðəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kùli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kùli a mam ? » Təhəngrifəŋ, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayan bu nahàma, maza, ku zlam gayan a mbolu bu day maza akaba

naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayan àbi ni day mäsəkumoru azana gayan ti mäsəkum maslalam àna sinŋu gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti Melefīt àdəm a Wakita gayan ni bu : “Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

*Yezu ahəŋgalay Melefīt ka həma Oliviyə
(Meciy# 26.36-46 ; Mark 14.32-42)*

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviyə akada gayan ya agray kəlavad ni. Àra àhəraya ti ndam madəbay naŋ ni tədəboru naŋ kələŋ. ⁴⁰ Tòru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həŋgalum Melefīt ti kijumkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, òru cak. Òru ènjəa nahəma, àbəhad mirdim grik, àhəŋgalay Melefīt, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawaŋ. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefīt àhərkiaya e melefīt ba, àvi njəda. ⁴⁴ Bəruv àtikaba dal-dal, nahkay naŋ nakəŋ àkadvu àna mahəŋgalakivu Melefīt ; endif gayan əndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhəŋgala Melefīt a nahkay ti ècikaba cəkwađ, àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na. Àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu, adaba təmətafkaba àna majalay ahàr a. ⁴⁶ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Kinjəm dəwir ti kamam ? Cikumaba, həŋgalum Melefīt ti kijumkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kuli ni ba. »

*Təgəs Yezu
(Meciy# 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zeŋ 18.3-11)*

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Naŋ ya təzalay naŋ Zədas, naŋ bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tinjia ti Zədas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. ‡ ⁴⁸ Eslini Yezu àhi : « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw ? » ⁴⁹ Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu : « Bay geli, məkadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? » ⁵⁰ Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefīt ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga dəf a həndad. ⁵¹ Ay Yezu àdəm : « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək ènjifin kà mələŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

⁵² Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəđakani ya tàra ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefīt akaba gəđakani ga ndam majəgay *ahay gəđakani ge Melefīt akaba gəđakani ndahan. Àhi ana tay ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakan do nəbu akaba kuli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefīt ni bu kəlavad. Ay ti kinjəmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge təwi gekuli akaba ge *Seteni bay məgur mələŋ ziŋ-zinjeni ni ènjia. »

* 22:37 Izayi 53.12. † 22:42 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefīt ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bəruv ge Melefīt ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay. ‡ 22:47 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

*Piyer adəm nanj àsər Yezu do**(Meciya 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zenj 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Eslini mis ni tågəs Yezu. Tàra tågəsa nanj a ti tázoru nanj, tǎfiyu nanj a ahay ga gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni vu. Piyer ti ni nanj drinj adəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tinjua ti mis tēbefta aku a dalaka ba, nday tǎbu tənɟafəŋ. Piyer day ənjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday tǎbu tənɟafəŋ kà aku ni nahkay ti wal nahanj əbu, agray tǎwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àđəm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər nanj do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa 6al ti zal nahanj èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlanj nahəma, maslaŋa nahanj àmbrəŋ ma gani ndo, àđəm : « Edeđinj nanj mis ga Yezu, adaba nanj zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kəđəmku ni do. » Piyer nanj əbu azlapay nahkay ti agwazl əzlah həya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl əzlah ti akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni əŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

*Teyefinj kà Yezu**(Meciya 26.67-68 ; Mark 14.65)*

⁶³ Nday ya tǎjəgay Yezu ni tēyefinj, tǎzlə6 nanj. ⁶⁴ Tàkambahi eri, tihindifinja ma, tǎhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít ti sarkaba, way əzłə6 kur ni way ? » ⁶⁵ Tindivkivu nanj àna ndivey ndahanj kay.

*Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəđákani ga ndam Zude a**(Meciya 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zenj 18.19-24)*

⁶⁶ Məlanj àra àsla nahəma, gəđákani ga ndam *Zude, gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni tǎŋgasvu. Nahkay tǎzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. ⁶⁷ Tihindifinja ma, tǎhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəđákani ya amara ni ti hi ana leli. » Nanj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Tamal nəhia ana kəli nihi day nəsəra akəgəsukumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifinja ma kè kəli a day akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kəli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlanj ga gəđákani bu kà ahar ga đaf ge Melefít Bay njəda-njəđani ni.Š ⁷⁰ Tàra ticia ma ya àđəm na ti nday dek tǎhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefít aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kəđəmmum ti lekələm lekələmeni àna ahàr gekəli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ tǎđəm : « Madəbay ndam sedi ndahanj kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli micifinja a ma gayan ba ni. »

23*Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet**(Meciya 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zenj 18.28-38)*

¹ Mis ni dek ticikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tinjua ti nday nakəŋ tǎcalci nanj ka zlam magudarani, tǎhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini nanj əbu ewisinjəkabu ndam ga had geli. Àđəm tǎpəli hadam ana *Sezar ba, àđəm nanj *Krist, nanj bay. » ³ Pilet nakəŋ àra

ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edefiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayan ga məwəl nan əna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani tàmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Àdəm mis təgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədək, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kə meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Nan hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tàhia Yezu nan ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tōru àna nan afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot nan əbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra epia tɪŋjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya təzlapaki na. Apəsa àwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu māgraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefīt ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayan təyefiŋ kà Yezu, tàməŋjaləŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tàra təyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm tàhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tàhəŋgoru nan. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(Meciyə 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zəŋ 18.39-19.16)

¹³ Tàra tɪŋjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni, gədəkani ndahan akaba ndam *Zude ndahan ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwisin ndam ga had *Zude. Nahkay nìhindifiŋa ma kə meleher gekəli a, ay ti zlam ya kàcalumki nan, kədəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bəlan ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayan ndo, nahkay àhəŋgribiyu nan ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayan àbi ga makadki nan di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb nan, kələŋ gani anafəkad nan. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal danay a bəlan ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, tədəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu nan a danay vu adaba nan e kidin ge mis ya təkadvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhwa gayan ya àkad mis ni daya. ²⁰ Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayan ya àhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakəŋ təzlah, tədəm : « *Dəfəŋ nan kà təndal ! Dəfəŋ nan kà təndal ! » ²² Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkə, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayan ya təkadki nan ti nədi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb nan, kələŋ gani anafəkad nan. » ²³ Ay nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Dəfəŋ nan kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. ²⁴ Tàra təzlah nahkay ti Pilet nakəŋ àgaskabu ga məgri ere ye ti tìhindifiŋa ni ana tay. ²⁵ Àfiaya maslaŋa ya ti tìhindifiŋa ni ana tay a. Nan ti maslaŋa ya ti təfiyu a danay vu adaba təkadva akaba ŋgumna, akada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayan ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

*Tadarfəŋ Yezu kà təndal**(Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zey 19.17-27)*

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makaɗ nanɗ nahəma, tədi ahàr ana zal Sireŋ nahan, slimi gayan Simu, nan əbu asləkabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu àna nan kələŋ. ²⁷ Ndam *Zude dal-dal təbu tadəboru Yezu, wál day təkibu ka tay titəwioru nan, tagroru deləlu. ²⁸ Eslini Yezu nakəŋ əmbatkibiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zerəzalem, kitəwəm nu ba. Təwəm ti vu gekəli, təwəm bəza gekəli daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atədəm : “Wál dəgəl tāmərvu, wál ya tiwi bəza ndo, bəza tisi duwa gatay ndo ni, tāmərvu.” ³⁰ Mis atənjəki ka mədəmani həma gədəkani təmbədkiya ka tay a, bəza həma təŋgaha tay a. * ³¹ Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mīdeni ni, lekəlum ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikəleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahan təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

³³ Tòru ka mələŋ nahan ; mələŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tɪnjəa eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahan daya, bələŋ gani ka ahar ga ɗaf ga Yezu, nan nahan ni ka ahar ga gəjər gayan. ³⁴ Eslini Yezu ədəm : « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni təra tadarfəŋa nan kà təndal na nahkay ti təgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bələŋ àna bələŋ ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tādəboru nan ni təbu taməŋjaləŋoru. Eslini gədəkani gatay ni tēyefiŋ kà Yezu, tədəm : « Ahəŋga mis ndahan a. Tamal ti nan *Bay gədəkani ya ti Melefit adaba, əslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahàr gayan gayanani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tēyefiŋ, təhədəkfəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zude edediŋ ti həŋgay ahàr gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Əbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bələŋ ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfəŋ tay kà təndal ni ɛndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gədəkani ya tədəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr gayak gayakani ti kàhəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaŋa nahan ni àra ɛcika ma gayan na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad nan ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya əgaski tabazlki leli na. Nan ti əgudar arəŋa ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nəgəjəzluk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu ahəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a mələŋ sulumani ge Melefit bu.† »

*Yezu amət**(Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zey 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ɛcika tirked-keɗ ka ahàr melefit a ti àmbrəŋ masladani, əsladay va do. Nahkay mələŋ dek ɛgia ziŋ-ziŋena duk əbivoru àna njeŋdi mahkər ya ga mələkarawa. Eslini azana ga mahay gədəkani ga mələŋ *njalatani ya ti a huɗ ga *ahay gədəkani ge Melefit bu ni ɛgəzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu əzlah kay kay, ədəm : « Bəba goro ni,

* 23:30 Mənjay Oze 10.8. † 23:43 Mələŋ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məŋgahani 2.7).

nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àdəma nahkay ti àmət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àdəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edefiŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tàdəbabiyu naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(*Meciya 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zeŋ 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka haď *Zəde. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ biliŋ ga gəďakani ge *seriya ga ndam *Zəde, naŋ gani àgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zəzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək əfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pələď vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahaŋ đay-đay ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudək.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zəzef ke mindiviŋ ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahaŋ ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba təgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu aŋgaba e kisim ba
(*Meciya 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zeŋ 20.1-10*)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru đə ge miledə ke mindiviŋ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviŋ ni mabəladkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahàr ana kisim ga Bay gəli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə təŋgazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti təgra aŋgwaz a, təhəŋgaroru eri gatay a haď. Eslini mis cəeni ni təhi ana wál ni : « Kəďəbum mis ya naŋ eri ni e kiďiŋ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Aŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekələm kəsərunki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kəli ahkado : “Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti təgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti tàkad nu kà təndal, ti nàŋgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra ticia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti təŋgəhad ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlaŋani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek. ¹⁰ Wál ya təŋgəhad ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zək akaba wál ndahaŋ. Ndam asak ni tàra tic ma na ti ¹¹ təjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay təgəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuworu ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àndəhad ahàr, àməŋjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca cilin. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

*Yezu aɲgazlivu ana ndam maɗɗabay naɲ cɘ
(Mark 16.12-13)*

¹³ Ka fat gani nani ndam *maɗɗabay Yezu ndahaɲ cɘ tɔbu takoru a kɛsa nahaɲ vu, slimi ga kɛsa gani Emeyas. Kɛsa gani driɲ akaba Zerɘzalem, mis asawaɗay njemɗi cɘ e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəɲ tɔbu tɔzlapakioru e kiɗiɲ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni ðek. ¹⁵ Nday tɔbu tɔzlapay e kiɗiɲ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakaɲ àcay tay e divi bu mək tàrakaboru ka ahar bəlanɲ. ¹⁶ Ay ti təsərkaba naɲ a ndo, aɗaba akaɗa arana àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra ticia ma gayan na ti nday nakəɲ ticika, ahàr àbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini biliɲ gatay, slimi gayan Kleyupes, àhəɲgrifəɲ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zerɘzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliɲ kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakaɲ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naɲ gani nani ti bay mahəɲgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayan ya àɗəm ni ðek akaba tɔwi gayan ya àgray ni ðek ti àgray àna njəɗa ge Melefit. Nahkay àbəlafəɲa kè Melefit a, àbəlafəɲa kè mis a ðek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gəɗákani ya tangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani geli ndahaɲ ni təgəsi naɲ ana ndam *Rom ti tɔgrafəɲa seriya ge kisim a, mək *tədarfəɲ naɲ kà təndal. ²¹ Leli ti ni məɗəm amal naɲ àhəɲgay ndam *Izireyel. Akaba nani ðek, nihi tegi vad mahkər kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya tɔbu akaba leli ni ndahaɲ təhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kè mindiviɲ dɘ ge miledɘ ti ²³ tədiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mak tɔsləkabiya, təhi ana leli tìpibiya *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni təhibiyu ana tay Yezu naɲ àbu àna sifa gayan. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaɲ day tóra ke mindiviɲ na. Tìnjua ti tədi ahàr ana mindiviɲ ni akaɗa ga wál ya təngəhadì ana leli ni. Ay ti tìpibiya Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti endisl àniviya ana kulì bi aw ? Kicəmaba ma ga ndam mahəɲgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Nğay ahàr àɗəm si *Bay gəɗákani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay naɲ ti miği gəɗákani kè eri ge mis ðek ti kicəm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəɲ àɗəfiaba pakama ge Melefit ya àɗəmki ka naɲ a Wakita ge Melefit bu na ðek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àɗafaba ga ndam ndahaɲ ya təhəɲgaray pakama ge Melefit na ðek daya.

²⁸ Tòru tìnjua a kasa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayan akaɗa asafəɲa divi kà kasa na. ²⁹ Eslini nday nani təhi : « Besa day, kòru ba, njəhadà akaba leli a, aɗaba tegi fat àdiya, məlanɲ naɲ àbu eɗizi timey. » Nahkay təhuriyu tənjəhad a kasa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra təhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeɲ ni, àgri səsì ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəɲ tàra tìpia gayan ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kweləɲ-kweləɲ, təsər naɲ. Ay tàra təsəra naɲ a ti tìpi naɲ va do, naɲ àbi. ³² Eslini təɗəm e kiɗiɲ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àɗəmki ka Wakita ge Melefit ni ti miçia ba ni ti àməriya məbəruv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəɲ ticikaba hɔya, təngoru a Zerɘzalem. Tòru tìnjua ti tədi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlanɲani ni macakalavani akaba mis ndahaɲ. ³⁴ Eslini nday ndahaɲ ni təhi ana mis cəeni nakəɲ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba eɗeɗiɲ eɗeɗiɲena ! Simu èpi naɲ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day təngəhad

ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyus ni akaba gatay ya tàsər Yezu ka ya ti esekaba dipen̄ a ni.

Yezu an̄gazlivu ana ndam madəbay nan̄ ni

(Meciya 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zep̄ 20.19-23 ; Tɥwi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni təbu təzlapay nahkay ti mis ni dek t̄ipi Yezu nakəŋ nan̄ jika e kid̄iŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit m̄agri sulum gayan̄ ana kuli. » ³⁷ Nday dek məbəruv àtikaba ana tay a, an̄gwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tədəm maslan̄a àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum an̄gwaz ti kamam ? N̄gay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! N̄jumfu, mənjumlu lala. Kipuma nu n̄bu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nan̄ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti an̄gazli ahar gayan̄ ni akaba asak gayan̄ ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayan̄ na ti àgria ejep ana tay a, təmərva àsabəy, ay kekilen̄a təgəskabu n̄gay nan̄ eded̄iŋ fan̄ndo. Nahkay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Zlam məsumani àfəŋ kə kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəŋ təziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum kə eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakivu ni ti n̄hia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu n̄bu akaba kuli na. N̄hi ana kuli ahkado tədəmkuə pakama, təbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àd̄afiki ana M̄wiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tədəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nan̄ nakəŋ àvi məsər zlam ana tay ga miciaaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəd̄akani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, təkada nan̄ a, mək a vad̄ ya mahkər an̄gaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələn̄ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had̄ ga mələŋ ni dek àna slimi gayan̄, si t̄ambatkaba majalay ahər gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tədəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekulum. ⁴⁹ Nu ti anəsłəribiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvibiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekulum ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad̄ ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njəda ge Melefit dek ana kuli ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

(Mark 16.19-20 ; Tɥwi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ən̄jua eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nan̄ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà tay a, Melefit azoru nan̄ agavəla a hud̄ melefit vu. ⁵² Nan̄ àbu àsləkafəŋa kà tay a ti nday nakəŋ təhəŋgriuru ahər a had̄, meleher ndiəa ndiəa ana had̄. Kələn̄ gani tən̄ga a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad̄ təhuriyu a dalaka ga *ahay gəd̄akani ge Melefit ni vu, tan̄jəhad̄ eslini ruk, tazləbay Melefit.

Ma M_uweni Sulumani ya Zeq àbàki ni Ere ye ti m_ed_emki ka Ma M_uweni Sulumani ya Zeq àbàki ni

Maslaŋa ya ti àbàki wakita ge Zeq ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n_engu ni, kwa ka m_enj_eki gani ndam ga Yezu dek t_es_era àbàki ti Zeq zal asak gayan ni. A wakita ni bu àbàki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahan ni, ay àbàki slimi gayan gayanani ndo ; àbàki « nan ya ti Yezu awayay nan kayani ni » cilin (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zeq às_era majalay ahàr ga ndam Z_ude ya tajəgay Krist Bay g_ed_eakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Às_era manjəhad ga ndam Z_ude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli k_ed_i ana wur ka vad azlaləhk_er, ku tamal vad gani vad m_ep_esabana na (7.22). Às_era had Z_ude a (11.18). Gayan ya àngəhad pakama ni nahkay ni ti adafaki epia zlam gana àna eri gayan gayanana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dek ti adafiki ana leli bay ya àbàki wakita ni ti t_enjəhadk_eab_a akaba Yezu a.

Zeq àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àd_em ni akada ge Meciy_u, Mark akaba L_uk ya t_enjəhad ni ndo. Nday mahk_erani ni t_enjəhad ga Yezu ya ànj_eki ke t_ewi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zer_ezalem ni. Ay Zeq ti ni àngəhad_a sawad_ey ga Yezu ndahan ya ti nday ndahan ni t_enjəhad ndo na : òru a Zer_ezalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciy_u, Mark akaba L_uk t_enjəhad_a zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zeq ya àngəhad ni, ay Zeq àngəhad_a pakama ga Yezu a kay ya nday ndahan ni t_enjəhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu àdafay ahàr gayan, àd_em nan ti nan way. Nan dipen ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; nan bay ya aslad_i m_elan ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; nan mahay ga gargara ga tamb_embak (10.7, 9) ; nan bay ya ti ajəgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tanğaba e kisim ba, t_ebu ana sifa ti azuhva nan adaba nan àbu (11.25) ; nan divi, nan jiri, nan sifa (14.6) ; nan m_en ga zlam ya abi b_eza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dek ti Yezu àzay pakama ge Melef_it ya àhi ana M_uwiz ka ya ti àngazlivu ni : « Nu n_ebu. » (Mah_erana 3.14 ; Zeq 8.58). Nahkay Zeq àngəhad ga Yezu ya àd_em vay-vay « Nu Melef_it » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki nan g_ed_eakani (2.11) ; ti mis t_es_er nan Melef_it. Zeq àbàki zlam nday nani dek ti awayay ti « k_egasumk_ebu Yezu ti nan Krist, nan Wur ge Melef_it, ti k_enğat_em sifa ya àndav day-day do ni » (20.31).

Pakama ge Melef_it aslad_i m_elan ana mis

¹ Wudaka Melef_it ànj_eki ka magraya zlam a dek ti Bay nah_en àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melef_it. * Ka gani nani ti nan àbu akaba Melef_it ka ahar b_elan àndava. Nan gani ti Melef_it daya. ² Wudaka Melef_it ànj_eki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani nan àbu akaba Melef_it ka ahar b_elan àndava. ³ Melef_it àgraya zlam a dek ti àna nan. Zlam ya ti Melef_it àgraya àna nan do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melef_it àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani

* 1:1 Pakama ge Melef_it ti Yezu.

ana tay. Sifa gani nani ti asladı məlanə ana mis. ⁵ Masladıani gani nani asladıay a məlanə ziŋ-zijeni bu, ay ti nday ya a məlanə ziŋ-zijeni bu ni təgəskabu naŋ ndo.

⁶ Zal nahaŋ àra, slimi gayəŋ Zerj, Melefıt àslərbıyü naŋ ga məhi pakama gayəŋ ana mis. ⁷ Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka masladıani na, ti mis dek təfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Asladıay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka masladıani na cilin. ⁹ Bay ya ti asladıay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefıt ni. Àra a duniya va, naŋ àbu asladı məlanə ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefıt àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni təsərkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayəŋ a, ay ti ndam gayəŋ təgəskabu naŋ ndo. ¹² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ təgəskabá naŋ a, təfəki ahàr a. Nday ya ti təfəki ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tigi bəza ge Melefıt. ¹³ Tigi bəza ge Melefıt a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tigi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi huđ ana wal ni do. Tigi nahkay ti Melefıt àvi sifa məweni ana tay tigi bəza gayəŋ.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefıt ni ègia mis a, ànjəhadə e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulüm ge Melefıt, àna jiri daya. Leli mərə mupia naŋ a ti məsərə naŋ gədəkani, naŋ Wur bəlanə bəlanəni ge Melefıt. ¹⁵ Zerj àgrakia sedi a, àdəm kay kay : « Nədəm : “Nu ti nərə enji gayəŋ a, ay naŋ gədəkani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani ti nədəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayəŋ : nahkay àgri sulüm gayəŋ ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefıt àvi *Divi gayəŋ ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbaki ni. Ay àgri sulüm gayəŋ akaba jiri gayəŋ ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefıt a ti àbi. Ay Wur gayəŋ bəlanə bəlanəni naŋ Melefıt, anjəhad afa ga Bəŋani ni, naŋ day kwa ti àdəfiki Melefıt ana leli ti məsər naŋ.

Sedi ge Zerj bay məbaray mis ni

(Mecy# 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; L#k 3.1-18)

¹⁹ Nahkay Zerj nakəŋ àgray sedi gayəŋ. A vad nahaŋ gədəkani ga ndam *Zəde ya a Zerəzalem ni təslərbıyü mis ge mihindifinə ma ke Zerj a. Təslərbıyü ti mis ndahaŋ e kidin ga ndam *maŋalabakabu mis akaba Melefıt ni bu akaba ndam *Levi ndahaŋ. Mis ni tərə tinjia ti təhi : « Nak ti way ? »

²⁰ Tərə tihindifinə ma na nahkay ti, Zerj nakəŋ əmbirfinə ndo, àdəm vay-vay kə meleher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gədəkani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifinə ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zerj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefıt ya Məwiz àdəm amara ni aw ?† » Àdəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àdəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbıyü leli ni kwa. Kədəmki mam ka ahàr gayak mam ? » ²³ Zerj àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefıt àdəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayəŋ ahəndabıyü. Àdəm : Slamatumikabu divi ana Bay gədəkani, ahàr àdəm divi gayəŋ mála ndələfa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayəŋ ahəndabıyü ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti təslərbıyü tay a Zerəzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifinə ma nahaŋ a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay gədəkani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay

mahəŋgaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? » ²⁶ Zerj nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Nu ti nabaray kəli əna yam ; ay maslaŋa nahan naŋ əbu e kidiŋ gekəli bu, kəsərum naŋ do. ²⁷ Nu ti nàra enji gayəŋ a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewef ga kimaka gayəŋ a di way ? » ²⁸ Zlam nday nani dek təgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ, ka məlanj ya ti Zerj abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Hajəŋ gani ti Zerj nakəŋ èpi Yezu naŋ əbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti ədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek mələbi va bi ti naŋ. ³⁰ Nədəm : “Nu ti nàra enji gayəŋ a, ay naŋ gədəkani ətam nu, əfaba wuədəka tìwi nu ti naŋ əbu əndava.” Pakama gani nani nədəmki ti ka naŋ. ³¹ Nğay naŋ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nàra *nəbaray mis əna yam ti ga mədəfikì naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zerj nakəŋ ədəm keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit əhərkiaya kwa a hud melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, arəkia ənjəhadki. ³³ Nğay naŋ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit əslərbiyu nu ga məbaray mis əna yam ni ti əhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis əna *Məsuf Njəlatani ni.” ³⁴ Zlam gani nani əgrava kè eri goro a. Nəgrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam mədəbay Yezu ye enjenjeni ni

³⁵ Hajəŋ nahan gani keti Zerj naŋ əbu eslini akaba ndam mədəbay naŋ cə. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zerj nakəŋ èpi Yezu naŋ əbu asawadəy. Àra èpia naŋ a nahəma, ədəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam mədəbay naŋ cəeni ni tàra ticia ma gayəŋ na ti tədəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu əmbathiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu tədəboru naŋ, mək əhi ana tay : « Kədəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kípəm. » Nahkay tōru akaba naŋ, tōru tìpi məlanj gayəŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani əgray njemdi fad ya ga məlakarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat ədəkiviyyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kidiŋ ge mis cəeni ya tici ma ge Zerj, tədəbay Yezu ni bu ni ti, bəlanj gani slimi gayəŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ ədəboru wur ga məŋani Simu həya. Àra ədia ahər a ti əhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gədəkani ya amara ni »). ⁴² Andre àra əhia ma ana Simu a nahkay ti əzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti əhi : « Nak Simu wur ge Zerj : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegani gani ti Yezu ədəm əsləka akoru ka had *Gelili. Naŋ əbu akoru ti ədi ahər ana Filip mək əhi : « Dəbabiyyu nu. » ⁴⁴ Filip ti kəsa gayəŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day òru ədi ahər ana Natanayel mək əhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz ədəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayəŋ Nazaret. » ⁴⁶ Eslini ti Natanayel əhəŋgrifəŋ, əhi : « A Nazaret ti zlam sulumani anğətvu nahkay aw ? » Filip əhəŋgrifəŋ, əhi : « Ra kipi əna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àdəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel ededīŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayan na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nīpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefīt, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahàr ti adaba nəhuk “Nīpia kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəđákani ndahanj tətam hini mba. » ⁵¹ Àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huđ melefīt məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefīt təcəloru e melefīt vu mək təŋgəkuə ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti təgray wuməri ga maday wal a Kana ka had *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam madəbay naŋ na ka mələŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mma, nak kədəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni dek. »

⁶ Wərzla ga akur gəđákani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nəjəlatani akada ge divi gatay ya tadəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray fad. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyu yam a wərzla ni vu bərəra bərəra. ⁸ Tàra tagra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəđákani ga wuməri ni. » Mək təgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəđákani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər mələŋ ya təcəhbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, adəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayan ya àgray nahkay ni ti adəfaki naŋ gəđákani : ndam madəbay naŋ ni tàra təsəra naŋ gəđákani ti təfəki ahàr həya. ¹² Kələŋ gani Yezu akaba məŋani, bəza ga məŋani akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru a Kafarnahum. Tòru tīnjua eslina ti tənjàhad vad bal cilin.

Yezu a ahay gəđákani ge Melefīt ni bu

(Meciyə 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Lək 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zəde ya təzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru a Zeruzalem. ¹⁴ Tòru tīnjua ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefīt ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siŋgu manjəhadani. ¹⁵ Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siŋgu ga ndam mambay siŋgu ni ka had, àhəmbahadaba

tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam mäsəkumoru kurkodúk ni ahkado : « Həlumaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəj goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgray na ti, t̄sərki ka pakama ge Melefit ya àbu m̄abəkiani a Wakita gayan̄ ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni n̄anjəhad koksah.* »

¹⁸ Eslini gədákani ga ndam Z̄hde t̄hindif̄ija ma kà Yezu a, t̄ahi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Graya zlam magray ejep a ti m̄sər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kàgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbedəm̄kaba ahay gədákani ge Melefit hina. K̄embədəm̄kaba nahəma, a huđ ga vad mahkərani ni bu ni ti n̄ələmaba. » ²⁰ Nday nakəj t̄əhəjgrif̄əj, t̄ahi : « Wudaka t̄indever̄ij m̄ələm ahay hini ti, t̄əzumkia vi a kru kru fad mahar muku a. Nak ti k̄ədəm̄ kələmaba a huđ ga vad mahkərani ba ti ahəm̄mam ? » ²¹ Ay ahay gədákani ya Yezu àdəm̄ki ma ni ti, àdəm̄ki ka vu gayan̄ gayan̄ani. ²² Yezu àra àm̄eta mək ànjgaba e kisim ba ni ti ndam madəbay nan̄ ni t̄sərki ka ma nani ya àdəm̄ni. Nahkay nday nakəj t̄əgəskabu pakama ya àbu m̄abəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya àdəm̄biyu ni.

Yezu àsəra majalay ahār ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu a Zerz̄azalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis t̄ara t̄ipia ti mis kay e kid̄ij gatay bu t̄əf̄kia ahār ka Yezu a, t̄ədəm̄ nan̄ gədákani. ²⁴ Ay Yezu ti ni àf̄əki ahār ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Awayay ti mis t̄əhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nan̄ àsəra majalay ahār ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan̄ àbu slimi gani Nikodem ; nan̄ zal Feriziyen̄, nan̄ gədákani ga ndam *Z̄hde daya. ² Ga m̄ələvad a vad nahan̄ nahəma àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « M̄əsi, m̄əsəra Melefit àslərb̄iyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaṅa àbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit àvia njəda gana ana maslaṅa gana kwa. » ³ Yezu àhəjgrif̄əj, àhi : « Nəhuk nahəma, maslaṅa àbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nan̄ nahan̄ a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakəj əhindif̄ija ma, àhi : « Mis gədákani àndava ti tiweya nan̄ nahan̄ a keti ti agravu waw ? Esliki m̄ənguyani a huđ ga m̄əjani vu mək tiweya nan̄ nahan̄ a keti aw ? » ⁵ Yezu àhəjgrif̄əj, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslaṅa àbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nan̄ àna yam a akaba Məsuf Njələtana kwa. ⁶ Maslaṅa ya ti mis hihiriken̄i ewi ni ti nan̄ mis cilij. Maslaṅa ya *Məsuf Njələtani ewi ni ti nan̄ àbu àna Məsuf Njələtani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : “Ahār àdəm̄ lekələm dek si tiweya kuli nahan̄ a keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməd ya akəzlay ka mələj ya nan̄ awayay ni. Kici mahənday gani cilij ; k̄əsər mələj ya èc̄ikbiyu ni do, k̄əsər mələj ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit ewia nan̄ a ti nan̄ day nahkay. »

⁹ Eslini Nikodem nakəj àhi : « Ere gani nani agravu ti ahəm̄mam ? » ¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti k̄əsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli m̄ədəm̄ki ma ni ti leli m̄əsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli m̄ipia àndava. Ay

* 2:17 Limis 69.10.

lekuləm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekuləm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahammam ? ¹³ Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsəkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz àvədaya gavaŋ ga evirzegena, àfəki ka ahàr ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nədəm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbiyu Wur gavaŋ bəlaŋ bəlaŋani ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, aŋgət sifa ya àndav day-day do ni sawaŋ. ¹⁷ Melefit àslərbiyu Wur gavaŋ a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : àslərbiyu naŋ ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna naŋ sawaŋ. ¹⁸ Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs naŋ àna seriya do. Ay maslaŋa ya àfəki ahàr do ni ti, Melefit àgasa naŋ àna seriya àndava, adaba àfəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlaŋ bəlaŋani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna naŋ ni ti nihi : àslərbiyu Wur gavaŋ a duniya vu ga masladı məlaŋ ana mis, ay mis tawayay məlaŋ masladani ni ndo, tawayay manjəhadani a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. Tagray nahkay ti adaba təbu tağudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlaŋ masladani do ; àwayay məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gavaŋ ni aŋgazlavu ba. ²¹ Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlaŋ masladani ni vu, adaba àgray təwi gavaŋ àna njədə ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni mąngazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay naŋ ni təsləka, tōru ka məlaŋ nahaŋ ka had *Zude. Tōru tınjəa eslina ti Yezu ànjəhad akaba tay, naŋ àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day naŋ àbu abaray mis a Enoŋ kə gəvay ga kəsa Selim. Zej abaray mis eslina ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gavaŋ nani abaray mis ni ti, təfiyu naŋ a daŋgay vu faŋ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahaŋ àki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tiği *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zej, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad nahaŋ àbu lekuləm ata naŋ ke ledi ge Zərden kəgrakia sedia ni ti, nihi ti naŋ àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti esliki magray təwi àna njədə gavaŋ gavaŋani ti àbi, si tamal Melefit àvia njədə gana kwa. ²⁸ Lekuləm lekuləmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm : “Nu *Krist *Bay gədəkani ya amara ni do ; Melefit àslərbiyu nu enji gavaŋ ciliŋ.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaŋa ya ti azay wal ni ti wal ni gavaŋ. Ay zləba gavaŋ ni kə gəvay gavaŋ, eci ma gavaŋ ; ècia dəŋgu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahàr àdəm njədə gavaŋ məsagakivu, goro ti ni mągulu.

³¹ « Bay ya ti àsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya àsləkabiya agavəla do ni ti naŋ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

èpi akaba èci ni, ay maslaña àbi agəskabu pakama gayan ni bi. ³³ Ay maslaña ya ti àgəskabá pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefít ti jiri ededín. ³⁴ Bay ya ti Melefít àslərbiyu nan ni ti adəm pakama ge Melefít, adaba Melefít àvia njəda ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, àbi zlam dek a ahar vu ti mǎgur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahār ka Wur ni ti Melefít àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaña ya ti afəki ahār ka Wur ni do ni ti aməngət sifa gani do ; Melefít nan əbu azumki bəruv kekileña. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis tǎbu tǎdəm Yezu agray ti mis tǎdəbay nan akaba *abaray mis dal-dal àtama ge Zeñ na. Yezu àsəra ndam *Feriziyeñ day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tǎdəbay nan ni. ³ Yezu àra àsəra ndam Feriziyeñ ni ticia ma gana nahkay ti, àsləka ka had *Zude a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si asləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nan əbu akoru ka had Samari ti ènjua a kəsa nahan va, tǎzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kǎ gəvay ga vədan ge Zekəp ya àvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədan nani bu ni ti suwa ge Zekəp àvu mileni. Yezu àra àmǎtəbkaba àna sawadəy ge divi na, òru ènjua ti ànjəhad digəs kǎ suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti àdi ahār ana Yezu nakəñ. Nan əbu acahaya yam na ti Yezu àhi : « Vu nisi ti ! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nan bəlan, adaba ndam ya tǎdəbay nan ni tǎdəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado : « Nak zal *Zude kihindifua yam a kǎ nu wal Samari a ti ahəmamam ? » Wal ni adəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude arakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi : « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefít avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindifua yam kǎ nan a sawan. Tamal kihindia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Maslaña goro ni, zlam macahaya yam a àfuk bi, suwa ni day zileñ ti, kacahaya yam ya avay sifa na ti eley ? » ¹² Bəñ ga bəñ geli Zekəp àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanani èsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənav gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahār kǎtama Zekəp àna gədakana waw ? » ¹³ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nan kekileña. ¹⁴ Ay maslaña ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nan day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəñ ga yam a vu gayan bu. Gəzəñ ga yam nani ti anəvi *sifa ya àndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəñ àhi ahkado : « Maslaña goro ni, vu yam gani nani, ti yam àkad nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kǎzalabiya zal gayak a, nak day kənga. » ¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kǎdəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededín. ¹⁸ Adaba kǎda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kǎdəm ni jiri ededín. » ¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaña goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəngaray *pakama ge Melefít. ²⁰ Ata bəñ geli ndam Samari tǎzləbay Melefít ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kǎdəmum tǎzləbay Melefít ti si a Zeruzalem kwa. » ²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefít ti ka həma hini do, a Zeruzalem do daya. ²² Lekələm ndam Samari kəzləbum Melefít, ay ti kəsərum nan ededín ededíneni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefít, məsəra nan a,

adaba Melefít àngazlivu ana leli ga mahəngay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefít ededín ededíneni ni ti atazləbay nañ àna njəda ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis tazləbay nañ ti nahkay. ²⁴ Melefít ti nañ Məsuf : nahkay ahàr àdəm ndam ya tazləbay nañ ni ti tazləbay nañ àna njəda ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. » ²⁵ Wal nakəñ àhi : « Nəsəra *Bay gədakani amara, nañ ya ti təzalay nañ *Krist ni. Eminjia ti, amədəfiaba zlam ana leli a dek. » ²⁶ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àdəma ma nana ti, nday ya ti tadəbay nañ ni təsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəñ tàra tìpia Yezu a nday təbu təzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaña ya àhi ana Yezu « Kihindifinja mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbərbu mandaray gayan ni, àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nədia ahàr ana maslaña nahan a, àhuaya ere ya nəgrabiya na dek. Bi nañ Krist Bay gədakani ya amara ni. Dəguma makoru ti kípumbiyu nañ a. » ³⁰ Mis ga kəsa ni tàra ticia ma ga wal na ti, ticikbiyu tərəkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa vu ni ti, ndam ya tadəbay Yezu ni təbu təhi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nəbu àna zlam məzumani ya lekələm kəsərum do ni. » ³³ Ndam ya tadəbay nañ ni tàra ticia ma gayan na ti təzlapay e kidín gatay bu tədəm ahkado : « Bi maslaña àzibiya zlam məzumana zla tək ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam məzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba mendeveřin təwi gayan ya ti àvu ni. ³⁵ Lekələm kədəmum : “Àvu kiyi fad day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nəhi ana kuli : Mənjumoru zlam ya a vədañ bu ni lala. Zlam ni təndəhkabá, èslia macabazana. ³⁶ Maslaña ya abaz zlam ni təvia endif gayan a àndava, nañ àbu acakalakabu zlam ga vədañ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atəngət sifa ya àndav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni təmərvi ka ahar bəlañ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tədəm : “Maslaña nahan ezligi, maslaña nahan ara abaz” ni ti jiri ededín. ³⁸ Nu ti nəsləroru kuli ga mabaz zlam a vədañ bu. Vədañ gani nani ti lekələm kəgrum təwi gani ndo. Lekələm kabazum cilin, mis ndahan tàmətaβkiaya ke kuli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nəgrabiya na dek » na ti, mis dal-dal e kidín gatay bu təfəki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni tàra tijnikia ka Yezu a ti tahañgalay nañ, təhi : « Kam-kam njəhadə afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhadə afa gatay vad cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal təfəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti təfəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi ana leli ni cilin do. Məfəki ahàr ti adaba leli leleni micia pakama gayan ya àdəm na àna slimí geli gelena. Məsəra nañ Bay ya ti ahəngay ndam ga *duniya dek ededín ni. »

Yezu ahəngaraba wur ga bay məgri təwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdəm : « Bay mahəngaray *pakama ge Melefít ti, mis ga had gayan gayanani təhəngrioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili təgəskabá nañ a, adaba nday day tòra ka wuməri a Zeruzalem a, tìpiya təwi ga Yezu ya àgrabiya eslini na dek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àngoru a Kana. Kana ti kèsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa nani ti kèsa gayaŋ Kafarnahum, agri tawi ana bay ga had Gelili. Wur gayaŋ àbiyu a magam, èbesey do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àsləkabiya e Zude a, naŋ àbu e Gelili ti, àrəkia àhi : « Wur goro èbesey do, awayay amət ; kam-kam tokumkaboru, kōru kàhəŋgaraba naŋ a ti ! » ⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekələm kīpam zlam njəda-njadani ya təgri ejep ana mis ni ndo ni ti, kəfumu ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay məgri tawi ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kōru kàhəŋgaraba wur goro na do ni ti, aməmət. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Sləka, wur gayak naŋ àbu lala, amət do. » Bəŋ ga wur ni àgəskabá pakama ga Yezu na, mək àsləka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu aŋgoru a magam nahəma, təkakabu ahàr akaba ndam ya təgri tawi ni, təhi : « Wur gayak aŋgaba, naŋ àbu lala. » ⁵² Èhindifinja kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Agri ŋgulumani ti àna njemdi ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Aku àhəlkia ewena àna njemdi bilin ya ga məlakarawa. » ⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsər wur ni aŋgaba ti ka sarta ya Yezu àhi « Wur gayak ni aŋgaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ nakəŋ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huđ ahay gayaŋ ni tàra ticia ma gana ti nday day təfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya agray ye cə ka had Gelili ka ya ti àsləkabiya ka had *Zude a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dərə a Zerəzalem a

¹ Àgra vad a bal ti ndam *Zude təgray wuməri nahaŋ a Zerəzalem, nahkay Yezu ɔru. ² Eslini a Zerəzalem ti məlaŋ nahaŋ àvu, yam àvu dizliva. Məlaŋ nani ti slimi gani Becata àna ma *Hebri ; kà gəvay ga mahay ya təzalay ga təmbəmbak ni, təgrafəŋaya ahay a zlam ga məvi zəhwəri ana mis ye eslini na. ³ A huđ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər təvu kay mandəhadani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dərə. [Təjəgay ti yam ni mādaday, ⁴ adaba ka sarta ndahaŋ ti *məslər ge Melefīt ahuriyu a huđ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ məm nəŋgu ni aŋgaba.] ⁵ Maslaŋa nahaŋ àbu eslini èbesey do vi kru kru məhkər məhar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia naŋ a naŋ àbu mandəhadani, àra àsəra arməwər gayaŋ ni àpəskia ti, àhi : « Kawayay ti kəŋgaba waw ? » ⁷ Maslaŋa ya ti èbesey do ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, maslaŋa goro àbi ga məfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaŋa nahaŋ embəkia. » ⁸ Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. » ⁹ Eslini naŋ nakəŋ aŋgaba huya, àzay hətav gayaŋ ni, mək asawaday. Zlam nani àgravu ti ka fat məpəsabana. ¹⁰ Nahkay gəđəkani ga ndam Zude təhi ana zal ya ti aŋgaba ni ahkado : « Kani vad *məpəsabana ti, kisliki mazay hətav gayak ni do. » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəŋ tihindifinja, təhi : « Maslaŋa ya àhuk : “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way ? » ¹³ Ay maslaŋa ya ti aŋgaba ni àsər way ti àhəŋgaraba naŋ a ni way do, adaba Yezu àsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu ɔru àdi ahàr ana maslaŋa ya ti aŋgaba ni a dalaka ga *ahay gəđəkani ge Melefīt ni bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, araŋa nahaŋ amagrakukvu àtam nahaŋ ni. » ¹⁵ Eslini maslaŋa nakəŋ àsləka, àrəkioru ka gəđəkani ga ndam Zude ni, àhi ana tay :

« Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. »¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam Zude ni tādəbafəŋa ma kà Yezu a adaba àgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ goro àpəsaba do, naŋ àbu agray təwi kəlavad ; nu day nàpəsaba do nàbu nagraj təwi kəlavad. »¹⁸ Naŋ nakəŋ àra àdəma nahkay ti, gəđákani ga ndam Zude ni àwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad naŋ. Tawayay takad naŋ ti adaba naŋ àbu agray zlam ya təcəfəŋa mis ga magrana a vad məpəsabana ba na cilij do, naŋ àbu adəm Melefít naŋ bəŋani daya. Àdəm nahkay ti, àzay ahàr gayan nday kala-kala ata Melefít.

Təwi ga Wur ge Melefít ya Melefít àvi ni

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, Wur èsliki magray təwi ga ahàr gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti èpia Bəŋani naŋ àbu agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Amədəfiki təwi ndahaŋ gəđákani tətam nday ndani, ti mǎgri ejep ana kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni naŋ àbu ahəŋgaraba mis ya təməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayan ni day avi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur ni àgrafəŋa seriya kə mis a do : àvi nǎdə gani ana Wur gayan ni ti mǎgrafəŋa seriya kə mis a. ²³ Àgray nahkay ti adaba awayay ti mis dek tǎhəŋgrioru ahàr a had ana Wur gayan ni akada ya ti tǎhəŋgrioru ahàr ana had ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Wur ni do ni ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Bəŋ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu naŋ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni, naŋ àbu àna *sifa ya àndav day-day do ni. Melefít aməgəs naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do adaba naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga Wur ge Melefít. Nday ya ti ticia dəŋgu gayan na ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia nǎdə ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia nǎdə ana Wur gayan ga magrafəŋa seriya kə mis a, adaba Wur gayan ni ti naŋ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nəđəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti təməta, təvu e evid bu ni dek etici dəŋgu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dəŋgu gayan na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti tǎgra zlam sulumana ni atəŋgaya ga məŋgət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti tǎgudara zlam a ni atəŋgaya ti tǎgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nisliki mǎgri zlam àna ahàr goro goroani koksah. Nagrafəŋa seriya kə mis a ti akada ge Melefít ya ahu ni. Seriya goro ya nagraj ni seriya ge jiri, adaba nawayay magray ere ye ti ahàr goro awayay ni do. Nagraj ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahàr goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslaŋa nahaŋ : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekələm kəslərumkiyoa mis ke Zenj a ; tōru tǎnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti araŋa gani goro do. Nəhi ma ge Zenj ana kəli ti adaba nawayay kǎgəsumkabu. Kǎgəsumkabá ti Melefít ahəŋgay kəli. ³⁵ Zenj ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladí mələŋ ana mis ni. Ka sarta nahaŋ bal ti kəmərumsa

àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti tawi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zerj ya àgrakua ni. Tawi gani nani ti Bəj goro àvu ti nàgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəj goro àslərbiyu nu ededij ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəj goro àslərbiyu nu, nan nanani àna ahàr gayan day agrakua sedi a. Ay lekulum ti kicəm dənğu gayan day-day ndo, kipurəm nan e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kawayum mægəskabu pakama gayan ti mənjuhədıvu ana kuli a ahàr bu do, adaba kəfumki ahàr ka Bay ya ti Bəjani àslərbiyu nan ni do. ³⁹ Lekulum kəmbərənjum mejengey Wakita ge Melefıt do, adaba kəhumi ana ahàr akəngətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna nan. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kawayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kuli do.

⁴¹ « Nawayay ti mis hihirikenı àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kuli a : nəsəra lekulum ti kawayum Melefıt àna huđ bəlan do. ⁴³ Nu nara ti Bəj goro àslərbiyu nu, ay lekulum kawayum mægəskabu nu do. Tamal maslanə nahanə ara ga ahàr gayan gayanana ti, kəgəsumkabu nan. ⁴⁴ Lekulum kəzləbumvu e kidij gekuli bu, ay Melefıt nan bəlan məzləbay kuli ti kawayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahàr ti ahəmamam ?

⁴⁵ « Ŋgay nu anacalki kuli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəj goro ti kəhumi ana ahàr ba. Lekulum kəgəsumkabu pakama ge Məwiz ya àbəki ni, ay amacalki kuli ka zlam magudarani ni ti nan gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsumkabá pakama ge Məwiz na ededij a ti akal kəfumku ahàr, adaba ma ge Məwiz ya àbəki a wakita gayan ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsumkabu ma ge Məwiz ya àbəki ni do ni ti, akəgəsumkabu pakama goro ya ti nəhi ana kuli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam (Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17)

¹ A vad nahanə Yezu ərə ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti nan əbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru nan kəlanə, adaba tipia gayan ya ahəngaraba mis ya tēbesey do na ti əgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay nan ni təcəliyu a həma vu, tənjuhəd. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zədə ya təzalay *Pak ni ənija wudak. ⁵ Nday təbu ka ahàr ga həma nahkay ti Yezu amənjoru mis dal-dal təbu tərəkia. Àra epia tay a ti əhi ana Filip ahkado : « Mawayay məvi zlam məzumani ana mis nday hini ti, makoru məsəkumıbiyu *dipən ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu əhi nahkay ti, awayay ahəlfənə eyə a, adaba nan əsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip ahəngrifənə, əhi : « Ku tamal məsəkumıbiyu dipən ana tay ge jik diñ diñ cə, misi ana tay gəzıt gəzıt nənğu ni əsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay nan nahanə slimi gani Andre, wur ga mən ga Simu Piyer, əhi : ⁹ « Wur nahanə nihi dipən ga manjabara təfən zlam akaba kilif cə, ay ti təvi ana way bəlanani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu əhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhədə digəs-gəs. » Kəzir əbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhədki. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakən əhəl dipən ni, əgri səsı ana Melefıt, əsekaba, mək tidi ana mis ni. Àra əhəla kilif na day əgray nahkay : mis ni dək təzuma zlam na, tərəha. ¹² Mis nakən tərəhkaba nahkay ti, Yezu əhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Həlum məgəjəni gani, kəmbərənjumbu arənə gani gəzıt ba. » ¹³ Nahkay təhələba məgəjəni ge dipən zlamani ya mis təzum na, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nan.

¹⁴ Mis ni tàra tìpia zlam ga Yezu ya àgray na ti àgria ejep ana tay a, tàdàm : « Maslaña hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya tàdàm amara a duniya va na ededīj. » ¹⁵ Eslini Yezu àsəra tara təgəs nanj ga njəda ti mīgi bay gatay. Àra àsəra nahkay ti àsləkafəña kà tay a, àcəloru gwar ka məlanj nahan nanj balanj.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga dəluv
(Meciy^u 14.22-33 ; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Mələkarawa àra ègia, ndam *madəbay Yezu ni tàhəraya kà gəvay ga dəluv ka sagdala. ¹⁷ Eslini tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluv ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani məlanj èdīza, Yezu àdi ahàr ana tay fanj ndo. Nday nakənj mək təsləka. ¹⁸ Nday təbu takoru nahkay ni ti aməd àkəzlabiyu ga njəda, àdaday dəluv ni. ¹⁹ Təgaroru slalah ga yam gatay ni ezewəd kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tìpioru Yezu nanj àbu asawadakibiyu ka ahàr ga dəluv ni, ahədakfəñbiyu kà gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Tàra tìpia nanj a ti tğra aŋgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu àhi ana tay : « Aŋgwaz àwər kəli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakənj àra àhia ana tay a nahkay ti, təhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay təsərki ti slalah ga yam gatay ni ènjəa ka məlanj ya tawayay takoru na.

Yezu ti nanj dafya avay sifa ni

²² Həjənj gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu təmbərbu tay ke ledi ga dəluv ni təsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu təsləka àna nanj a ni ti bəlanj, ndahanj təbi. Mis ni təsəra Yezu àcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay nanj ni ndo ; təsəra ndam madəbay Yezu ni təsləka ka ahàr gatay a cilij. ²³ Eslini slalah ga yam ndahanj təsləkabiya a Tiberiyat a, tòru ka məlanj ya ti Bay geli àgri səsə ana Melefit, mis təzum *dipen ni. ²⁴ Mis ni tàra təsəra Yezu nanj àbi eslini bi, ndam madəbay nanj ni day təsləka nahəma, tàcəliyu a slalah ga yam ya ti təsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tòru a Kafarnahum, tàdəboru Yezu.

²⁵ Tòru tinjəa ke ledi ga dəluv na ti, tədi ahàr ana Yezu nakənj mək təhi : « Məsə, kàra ahalay hi a ti ananaw ? » ²⁶ Yezu àhəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kípəma təwi goro ya nagraj, agra ejep ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba nani do ; kədəbum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna nanj a palam. ²⁷ Kəgrum təwi ga məngət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga məngət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav day-day do ni sawanj. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis cilij, adaba Bənj goro Melefit àvuva divi gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tàra ticia ma gayanj na ti tìhindifinja, təhi : « Ti mğray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakənj təhi : « Tamal kawayay ti máfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? ³¹ Ata bənj ga bənj geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma.” † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen

* 6:14 Mənjay Mimbiki 18.15. † 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24.

edefin edefineni ya aslakabiya e melefet ba ana kuli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefet avay nahema, Bay ya aslakabiya a hud melefet ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tara ticia ma gayan na ti tahi : « Mesi, vi dipen gani nani ana leli kalavad ti ! »

³⁵ Yezu ahi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslanja ya ti ara afa goro a ni ti luvir amawar nan day-day do. Maslanja ya ti afaku ahàr ni ti yam amakad nan day-day do. ³⁶ Ay nahia ana kuli a andava : Kiruma nu a mak kafumku ahàr do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslanja ya ti ara afa goro a nahema, anagarakaba nan a day-day do. ³⁸ Adaba naslakabiya e melefet ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Naslakabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti aslarbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti aslarbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti nan abuvu tay a ahar vu ni ku belan gatay ejifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nahengaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do epia Wur ge Melefet a, afaki ahàr ti mangat *sifa ya andav day-day do ni. Ku tamal maslanja gani ameta nangu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nahengaraba maslanja gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu ara adema ma na nahkay ti, ndam *Zude tazlapaki e kidin gatay bu adaba adam nan dipen ya aslakabiya a hud melefet ba ni. ⁴² Tedam ahkado : « Nan Yezu wur ge Zuzef ni do waw ? Mesera ata benjana ata manjana ti, adam aslakabiya a hud melefet ba ti ahmamam ? » ⁴³ Esli ni Yezu ahi ana tay : « Kazlapumku e kidin gekuli bu va ba. ⁴⁴ Maslanja abi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba nan ya aslarbiyu nu ni azabiya nan a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahengaraba maslanja gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahengaray *pakama ge Melefet tabaki a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefet amacahi zlam ana tay.” † Nahkay ku way way do eciikia ma ga Baba na, ageskaba zlam ya ti acahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nedema nahkay nangu ni, maslanja ya ti epia Baba ni ti abi. Maslanja ya epia Baba Melefet a ni ti si Bay ya ti aslakabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nahi ana kuli nahema, maslanja ya ti afakua ahàr a ni ti nan abu ana sifa ya andav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata ban ga ban gekuli tazuma *man a hud gili ba, nihi ti tamet ndo waw ? ⁵⁰ Ay dipen ya aslakabiya a hud melefet ba ni ti maslanja ya ti azuma nahema amet day-day do. ⁵¹ Dipen ya aslakabiya a hud melefet ba, nan abu ana sifa ni ti nu. Maslanja ya ti azuma dipen nana ti amet day-day do. Dipen ya ti anavi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tangat sifa ana nan. »

⁵² Ndam Zude ni tara ticia ma ga Yezu na ti talgavakivu, tedam : « Maslanja hini adam avi aslu ga vu gayan ana leli mahaped ti ahmamam ? » ⁵³ Yezu ahi ana tay ahkado : « Nahi ana kuli nahema, tamal kahapedum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kisim mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa amoniviyu ana kuli bi. ⁵⁴ Maslanja ya ti ahaped aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, nan abu ana sifa ya andav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anahengaraba nan e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam mazumani edefineni ti aslu ga vu goro, zlam miseni edefineni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslanja ya ti ahaped aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahema, anjad akaba nu akada mis belan, nu day nanjad akaba nan akada mis belan. ⁵⁷ Baba aslarbiya nu a ; nan ti nan abu ana sifa. Nu day nabu ana sifa azuhva nan. Nahkay maslanja ya ti ahaped nu ni ti nan abu ana sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen ya ti aslakabiya a hud melefet ba

ni ti nu gani. Dipen gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təzum mək təmət ni do. Dipen gani nani ti maslaŋa ya ti əzuma ni ti, nan əbu əna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. »⁵⁹ Yezu ədəm ma hini ti ka ya ti nan a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ni.

Məmbərəŋum məfəki ahər geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni tərə ticia ma gayan na ti, mis kay e kiđin gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzlada əsəbay ; way esliki məgəskabani way ? »

⁶¹ Yezu əra əsərə ndam ya tadəbay nan ni təbu təzlapaki nahkay ti, əhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw ?⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlan ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam ?⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kəli əna nan. ⁶⁴ Ay mis ndahan təbu e kiđin gekəli bu təfəku ahər do. » Yezu ədəm nahkay ti adaba kwa ka mənəjəki ge təwi gayan əsərə ndam ya təfəki ahər do akaba maslaŋa ya ti aməsəkumoru nan na əndava. ⁶⁵ Əhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslaŋa əbi esliki marana afa goro a bi, si Baba əvia njeđa gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal təsləkafəŋa, təmbrəŋ mədəbay nan. ⁶⁷ Nahkay Yezu əhi ana ndam mədəbay nan kru mahar cəeni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw ? »⁶⁸ Simu Piyer əhəŋgrifəŋ, əhi : « Bay geli, məsləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahan əbu way ? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya əndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahər, məsərə nak ti Bay *njelatani ya Melefit əslərbiyu ni. »⁷⁰ Yezu əhi ana tay ahkado : « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw ? Ay bəlan gekəli ti araŋa jəbədani. »⁷¹ Ədəm nahkay ti, ədəmki ka Zədas wur ga Simu Iskariyot, nan bəlan e kiđin gatay nday kru mahar cəeni ni bu ; aməsəkumoru nan ti nan.

7

Bəza ga mən ga Yezu təfəki ahər ka Yezu do

¹ Yezu əra ədəma nahkay ti əsawaday a kəsa ndahan bu ka həd *Gelili. Awayay moroni ka həd *Zəde do, adaba gəđəkani ga ndam *Zəde tawayay makad nan. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zəde ni ənjia wudək. *³ Nahkay bəza ga mən ga Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka həd Zəde, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraj ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər nan ti, əgray zlam akal-akal do. Tamal kagraj təwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahər gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. »⁵ Bəza ga mənəni təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahər ndo. ⁶ Yezu əhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ənjia faŋ ndo. Lekələm ti sarta gani gekəli əbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekələm ti mis ga duniya tizirey kəli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam məgədavani. ⁸ Lekələm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nijnjoru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ənjia faŋ ndo. »⁹ Yezu nakəŋ əra əhia ma nana ana tay a nahkay ti, ənjəhad ka həd Gelili zlam gayan.

Pakama ga Yezu ya ədəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mənəy Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

¹⁰ Bəza ga mənəni tàra tādəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day òru. Òru ti àŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tìpi naŋ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gəđákani ga ndam *Zude ni tādəbay Yezu, tədəm : « Naŋ neley ? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. » ¹³ Ay maslaŋa àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kà gəđákani ga ndam Zude a.

¹⁴ Tàra təcəkaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayaŋ ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zude, tədəm : « Naŋ hini èjeŋgey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? » ¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kəli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayaŋ gayaŋani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay naŋ. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti àslərbiyu naŋ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkad malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kəli ndo waw ? Ay e kidiŋ gekəli bu maslaŋa bəlaŋ àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijin nu ti, nəgudar mam ? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijin kur way ? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nàgra təwi a bəlaŋ mək àgria ejep ana kəli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikeləmi kədi ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kəli kikeləm. Ay ànjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do ; tənəki enji ti ata bəŋ ga bəŋ gekəli. ²³ Kikeləmi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum àgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kəli ni do. Nahkay ti nu nəhəŋgaraba mis a jigəriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənəđəmajalaki ahàr. Kəgrum nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti naŋ Bay gəđákani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahaŋ tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tādəbay naŋ, tawayay takad naŋ ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : naŋ àbu azlapay vay-vay kə meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gəđákani geli təsəra naŋ *Krist *Bay gəđákani ya amara ni ededəŋ a waw ? ²⁷ Ay Bay gəđákani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya na. »

²⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlaŋ ya ti nəsləkabiya na ededəŋ a waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti naŋ jireni. Lekələm ti kəsərum naŋ do. ²⁹ Nu ti nəsəra naŋ a, adaba nəsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti naŋ. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakəŋ tawayay təgəs naŋ. Ay ti maslaŋa èsliki minjifinjeni do, adaba sarta gani gayaŋ ènjia faŋ ndo. ³¹ E kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəđákani ya amara ni eminjia ni ti, amagra y zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyen tàra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidiŋ gatay bu na ti, təhi ma gani ana gəđákani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəŋ təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu.

³³ Eslini Yezu àdám ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələŋ gani ananğoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələŋ goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zude tətəlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Àdám amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni tək ? ³⁶ Ma gayan ya àdám : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələŋ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeveriŋ wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahan ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdám : « Tamal maslaŋa yam akada naŋ a ti, mərə afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaŋa ya ti afaku ahàr ni ti, Melefit àdám a Wakita gayan ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməŋgəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » ³⁹ Yezu àdám nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara mavi ana ndam ya ti təkəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, adaba àŋgoru a mələŋ masladani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahan təgəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tərə ticia ma ga Yezu ya àdám na ti, mis ndahan e kidiŋ gatay bu tədəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz àdám amara ni edeđiŋ. ‡ » ⁴¹ Mis ndahan tədəm : « Naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Ay Krist Bay gəđakani ya amara ni naŋ mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit àdám a Wakita gayan ni bu Bay gəđakani ya amara ni ti naŋ wur huđ ge Devit. Naŋ ti zal Betlehem, naŋ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahan e kidiŋ gatay bu tədəm si təgəs naŋ kwa. Ay ti maslaŋa àbi ènjifiŋ bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tərə təsləkabiya ti, gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu naŋ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Maslaŋa day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Lekuləm day àgosa kəli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidiŋ ga gəđakani geli bu ahkay do ni e kidiŋ ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaŋa àbu àfəkia ahàr ka maslaŋa nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təkəki ahàr ka maslaŋa nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəkəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit ètikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem naŋ ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahan ni, naŋ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, mīsliki magrafəŋa seriya kə mis a do, si tamal mīcifiŋa ma akaba məsəra ere ye ti àgray na kwa. » ⁵² Nday nakəŋ təhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [⁵³ Kələŋ gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

† 7:38 Məŋjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ 7:40 Məŋjay Mimbiki 18.15. § 7:42 Məŋjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zej 7.53-8.11 ti àbi a wakita ge Zej ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahan bu ni ti àbu məbəkiani ka mələŋ nahan. Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zej àbəkəki ka mələŋ hini do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni ndam məsər zlam tədəm pakama hini ti àgrava edeđiŋ a.

8

¹ Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviyə ni.

Wal hala

² Hajəŋ gani ge dəeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefıt ni vu. Öru ènjua ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhad digus, acahi zlam ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefıt akaba ndam *Feriziyəŋ təzəbiyu wal nahan, táfəkad naŋ kə meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tədi ahər naŋ àbu agray hala. ⁴ Tàra táfəkada naŋ a ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təcəkia naŋ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəkı ma gani e *Divi ge Melefıt bu, àhi ana leli mızligi wal hala akada hini àna akur, məkad. Ay nak ti, kəɖəm mam ? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəlfəŋa eya a, ti təcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəgəɖ ahər jer mək àbəkı zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəŋ təmbrəŋ mihindifıŋa ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahər a mək àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti e kidıŋ gekəli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mızligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgəɖ ahər mək àbəkı zlam ka had keti. ⁹ Tàra tıcia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti təsləka bəlan àna bəlan. Medewél təsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlan kə meleher ga Yezu cilıŋ. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahər a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəŋ nday eley ? Maslaŋa ya ti àɖəm təkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ŋɣay təkad kur ti nəɖəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladı məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladı məlan ana mis ni. Maslaŋa ya ti adəbay nu nahama, anəsladı məlan, nahkay Melefıt aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan zıŋ-zıŋeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyəŋ ndahan təhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahər gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahər goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nəɖəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsəra məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kəɖəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahər akada ge mis hıhırikeni ni. Ay nu nəɖəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəŋa seriya kə mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagraŋ ti nu bəlan do ; Baba goro naŋ ya əslərbıyu nu ni naŋ àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefıt ya Məwiz àbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, təɖəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri ededıŋ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahər goro goroana. Baba naŋ ya əslərbıyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeɖı kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu àɖəm ma hini ti ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefıt ni bu ni, naŋ kà gəvay ga zlam ya təbıviyu sədaga ana Melefıt ni. Ay ti maslaŋa əslıki məgəs naŋ ndo adaba sarta gayəŋ ènjıyu faŋ ndo.

* 8:17 Məŋjay Mimbiki 17.6 ; 19.15.

« *Kislumki mädægumani ka mälän ya nakoru ni koksah* »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasläka. Lekuläm akädëbum nu, ay ti akämbrëjum zlam magudarani geküli ni do, nahkay akämätum zlam geküli. Adäba kislumki mädægumani ka mälän ya nakoru ni koksah. » ²² Eslini ndam *Züde tädäm e kidin gatay bu ahkado : « Ädäm “Kislumki mädægumani ka mälän ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahär gayän gayänani zla tæk ? » ²³ Eslini Yezu nakëj àhi ana tay ahkado : « Lekuläm ti mis ya ka had, nu ti mis ya äsläkabiya agavëla ni. Lekuläm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nèhi ana küli akämbrëjum zlam magudarani geküli do, akämätum ti azuhva nani. Nahkay ti ahär ädäm káfumku ahär, kësarum nu gani, nu nëbu. Do ni ti akämbrëjum zlam magudarani geküli ni do, akämätum ededïn. » ²⁵ Nahkay nday nakëj tëhi : « Nak way ? » Yezu àhëngrifëj ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mänjeki ga zlapay goro ni nëhia ana küli a, nädäm nu gani. ²⁶ Nu nëbu àna zlam kay ga mädëmkiani ke küli ga mägës küli àna seriya. Ay ma goro ya nëhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya äslërbiyu nu àhu ni cilin. Nan ti nan jireni. »

²⁷ Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti ngay ädämki ma ka Bëjani ti, nday täsär ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akëzumoya *Wur ge Mis agavëla ti, † akësarum nu ti nu gani, nu nëbu. Eslini akësarum zlam ya ti nagray ni dek ti nu nuani nagray ga ahär goro do. Ma ya ti nädäm ni ti ma ga Baba ya äcahu ni cilin. ²⁹ Bay ya ti äslërbiyu nu ni nan àbu akaba nu, àmbrëj nu ga ahär goro ndo ; adäba nu nëbu nagray zlam ya ti äbälafëj ni kalavad. » ³⁰ Ka ya ti Yezu nan àbu adäm ma ni nahkay ti, mis dal-dal tëfëki ahär.

Masläja ya ti agudar zlam ti nan evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Züde ya tëfëkia ahär a ni ahkado : « Tamal kägësunkabä ma goro ya nëhi ana küli na lala, kämbrëjum do ni ti, kigüma ndam madäbay nu ededïn ededïjena. ³² Akësarum jiri, nahkay ti ekigam lekuläm evidi va do. » ³³ Nday nakëj tëhëngrifëj, tëhi : « Leli bëza huf ga Abraham. Day-day leli mïgi evidi ga masläja ndo ni ti, kädäm mara mïgi leli evidi va do ni ti ahëmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nëhi ana küli nahëma, masläja ya ti agudar zlam ti nan evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nädäm nahëma, evidi ti day-day tacalkivu nan ke mis ga huf ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw nan wur ga huf ahay zlam gayän. ³⁶ Tamal Wur ge Melefüt àmbaya küli e evidi ba ti, kigüm lekuläm evidi va do ededïn. ³⁷ Nësëra lekuläm ti bëza huf ga Abraham. Ay ti kawayum këkadum nu, adäba kawayum mägësunkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nädäm ere ye ti Baba ädëfuki ni ; leküli ti ni këgrum ere ye ti bëj geküli àhi ana küli ni. » ³⁹ Nday nakëj tëhëngrifëj, tëhi : « Bëj geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekuläm bëza ga Abraham ti akal këgrum tëwi akada ga Abraham ya ägray ni. ⁴⁰ Nu nëbu nëhi ma ge jiri ya Melefüt àhu ni ana küli, ay nihi ti kawayum këkadum nu sawän. Abraham ägray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekuläm ti këgrum tëwi akada ga bëj geküli ya ägray ni. » Nday nakëj tëhi : « Leli ti leli bëza mëva do. Melefüt nan bëlan nan Bëj geli. Bëj geli nahän àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefüt nan bëj geküli ededïn ti amal kawayum nu, adäba näsläkabiya afa gana nàra afa geküli a. Nu nàra ti àna ahär goro goroani do ; nan äslërbiyu nu. ⁴³ Kicüm ma goro ya nëhi ana küli ni do ni ti kamam ? Kicüm do ni ti adäba kislumki mëbi slimi ana ma goro

ya nêhi ana kûli ni do. ⁴⁴ Lekulûm bəŋ gekûli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti tûwi ga bəŋ gekûli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani naŋ àbu abazl mis zlam gayan, day-day àdám ma ge jiri ndo, adaba jiri gayan àbi. Masəkad malfada ti tûwi gayan, adaba naŋ bay masəkad malfada, naŋ bəŋ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nêdam ma ge jiri, nahkay ti kawayum mægəsúm kabu ma goro ya nêhi ana kûli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adám nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nêdam ni dek jiri ti, kawayum mægəsúm kabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefít ti abi slimi ana ma ge Melefít, ay lekulûm ti lekûli ndam ge Melefít do. Kawayum məbumi slimi ana ma gayan do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham faŋ ndo ni, Yezu naŋ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni t̃hi ana Yezu ahkado : « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri edefiŋ. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawan. Lekulûm ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ŋgay mis tázləbay nu kwa ti nêdam do. Ay Maslaŋa àbu bəlan awayay ti tázləbay nu, naŋ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nêhi ana kûli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəŋ t̃hi ahkado : « Nihi ti məsəra seteni ànukviyu a ahàr bu edefiŋ zla ! Abraham àməta, ndam məhəŋgri *pakama ge Melefít ana mis day təməta, ay nak kədəm tamal maslaŋa àgəskabá ma gayak na ti àmət day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəŋ geli Abraham tekeđi àməta ti, nak kátam naŋ aw ? Ndam məhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way ? » ⁵⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba naŋ ya ti kədəmum naŋ Melefít gekûli ni. ⁵⁵ Lekulûm kəsərum naŋ do, ay nu ti nəsəra naŋ a. Tamal nêdam nəsəra naŋ do ni ti, nasəkad malfada akadā gekûli ni. Nu nəsəra naŋ a, nəbu nəgəskabu ma gayan daya. ⁵⁶ Bəŋ gekûli Abraham àmərva adaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna naŋ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni t̃hi ahkado : « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kípia Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nêhi ana kûli nahəma, kwa ka ya ti tiwi Abraham faŋ ndo nəŋgu ni, nu gani, nu nəbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdəma nahkay ti nday nakəŋ t̃həl akur ge mizligi naŋ àna naŋ. Ay ti Yezu àbu e kiđiŋ ge mis bu mək àsləka a məlan ga *ahay gəđakani ge Melefít ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf nahan a

¹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay naŋ ni ti èpi zal wuluf nahan. Maslaŋa gani nani ti tiweya naŋ wulufana. ² Eslini ndam madəbay naŋ ni t̃hi ahkado : « Məsi, maslaŋa hini tiweya naŋ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti naŋ tək, day ti ata bəbəŋani tågudar aw ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tiweya naŋ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəŋani tågudara zlam a palam do. Tiwi naŋ nahkay ti, Melefít awayay ti mis t̃pi njəda gayan àna maslaŋa hini. ⁴ Nihi məlan maslani ti ahàr àdəm məgrum t̃wi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaŋa emisliki magray t̃wi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlan ana mis. » ⁶ Àra àdəma nahkay ti

ètiferu esli6 a had, àgraya eli6isl àna esli6 gayan na mæk àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kábaray eri a dæluf Silæwe ni bu. » Silæwe ti awayay adæmvaba « Mæslærani. » Zal wuluf nakæj òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mæk àslæka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayan akaba ndam ya tàbu tipi nan ahaslani nan àbu ahængalay zlam ni tædæm ahkado : « Maslaŋa hini ti nan ya ti kælavad anjæhad digæsa, ahængalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahan tædæm : « Nan. » Mis ndahan ti ni tædæm : « Nan do, tæzavu ciliŋ. » Mæk nan nakæj àdæm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakæj tæhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Nan nakæj ahængrifæŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti tæzalay nan Yezu ni àgraya eli6isl a, àgruki ke eri mæk àhu ahkado : “Ru kábaray eri a dæluf Silæwe ni bu.” Nu nakæj mæk nõru. Nõru nàbara ti nipi divi hæya. » ¹² Nday nakæj tæhi : « Maslaŋa gani nani nan eley ? » Àhi ana tay : « Næsær do. »

Ndam Feriziyen tihindifŋa ma kà zal wuluf na

¹³ Tæzoru maslaŋa ya ti ahaslani nan wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eli6isl a, àgriki ana zal wuluf ni mæk àhælikaba eri na ti ka fat mæpæsabana. ¹⁵ Tõru tŋjæa àna nan a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifŋa, tæhi : « Nihl kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Nan nakæj àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa gani nani àgruki eli6isl ke eri, nàbaray eri mæk nipi divi hæya. » ¹⁶ E kidŋ ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahan tædæm : « Ku way magray ere hini way nongu ni, maslaŋa gani àslækabiya afa Melefít a do, adaba àgra zlam ya ti àbælal magrani do na a vad *mæpæsabana ba. » Mis ndahan ti ni tædæm : « Tamal nan bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidŋ gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakæj tihindifŋa ma kà zal wuluf ya àngaba na keti, tæhi ahkado : « Nak ti maslaŋa ya ti àhælukaba eri a ni ti kædæm nan way ? » Nan nakæj àhi ana tay ahkado : « Nan bay *mahængaray pakama ge Melefít. »

¹⁸ Ay ti gædákani ga ndam *Zæde ni ti ŋgay ahaslani nan wulufani day ti nihl epi divi ti tàwayay mægæskabani ndo. Nahkay tæzalabiyu ata bæŋani ¹⁹ ge mihindifŋa ma kà tay a. Tàra tŋjia ti tæhi ana tay ahkado : « Wur gekæli ya kædæmum kiwæmaya nan a wulufana ti nan hini ededŋ aw ? Ay ti mam àgravu nihl ti epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakæj tæhængrifæŋ ana tay, tæhi ana tay ahkado : « Mæsæra hini ti wur geli, ka ya ti miweya ti nan wulufani ededŋ. ²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, mæsær do. Maslaŋa ya ti àhælukaba eri a ni day mæsær do. Nan wur va do, hindæmfŋa kà nan nanjana ; esliki mæhængrifæŋani ana kæli. » ²² Tædæm nahkay ti adaba angwaz àworfæŋa tay kà gædákani ga ndam Zæde na. Adaba ndam Zæde ni dæk tæzlapakabá, tædæm maslaŋa ya adæm Yezu nan *Krist ti tæcafæŋa nan kà mahængalay Melefít akaba tay a ahay ga *mahængalavù Melefít ni ba. ²³ Ata bæŋani tædæm nan wur va do, tihindifŋa kà nan nanjana ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni tæzalay maslaŋa ya ti ahaslani nan wulufani ni keti. Àra ènjia ti tæhi : « Dum ma ge jiri kè meleher ge Melefít. Leli ti mæsæra maslaŋa ya ti kædæm àhælukaba eri a ni ti nan bay magudar zlam. » ²⁵ Nan nakæj ahængrifæŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « ŋgay nan bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti næsær do. Ere ye ti næsær ni ti zlam bælan ; ahaslani ti nu wulufani, ay nihl ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakæj tihindifŋa, tæhi : « Àgruk ti mam ? Àhælukaba eri a ti ahæmamam ? » ²⁷ Nan nakæj àhi ana

tay ahkado : « Nàhia ana kùli a àndava, kùcùmuki ndo timey. Ay kawayum nàhi ana kùli kùcùm keti ti kamam ? Tæk lekùlùm day kawayum mihi ndam madàbay nanj aw ? » ²⁸ Àra àdàma nahkay ti, nday nakəŋ tìndivi nanj, tédám : « Adàbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madàbay Məwiz. ²⁹ Leli ndam madàbay Məwiz adàba mäsəra Məwiz ti Melefit àhia ma gayan ana nanj a. Ay maslaŋa nani ti mäsər mələŋ gayan ya àsləkabiya na do simiteni. » ³⁰ Nanj nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekùlùm kəsərùm mələŋ gayan ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam ? Ay àhəlukaba eri a timey ! ³¹ Mäsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ zlam kè Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahər a had akaba agray ere ye ti àhi mągray ni ti, Melefit eciiki. ³² Day-day maslaŋa èci ti maslaŋa nahanj àhəlìkaba eri ana mis tìweya nanj a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray arañja koksah. » ³⁴ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay tągaraya nanj e mite va.

Way nanj wulufani ededŋ way ?

³⁵ Yezu àra ècia ndam Feriziyen ni tągaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti àdàbay nanj. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahər ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nanj way, Bay goro ni, ti nàfəki ahər ni ? » ³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməŋjaləŋ, nanj àbu ahuk ma ni ti nanj gani. » ³⁸ Nanj nakəŋ àhi : « Nəfukuka ahər a, Bay goro ni. » Mək àbəhadì mirdim grik. ³⁹ Eslini Yezu àdám : « Nàra a duniya va ti ga magrafəŋa seriya kè mis a ; ti ndam wuluf tìpi divi, nday ya tédám tìpia divi a ni təwuluf. » ⁴⁰ Ndam *Feriziyen ya təbu akaba nanj eslini ni tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » ⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kənjum lekùli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekùli àbi. Ay nihi ti kədəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekùli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àdám keti : « Nəhi ana kùli nahəma, maslaŋa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna mələŋ nahanj ti, nanj zal akal, nanj zal abra. ² Ay maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti nanj bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayan dek bəlan bəlan àna slimi gatay. Təmbəmbak ni ticia dəŋgu gayan a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru nanj kələŋ, adàba təsəra dəŋgu gayan a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaŋa ya ti təsər nanj do ni do ; atacuhwafəŋa, adàba təsər dəŋgu ge mis ndahanj do. » ⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu nanj bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kùli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahanj ya tàra, tédám tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arañja amacay nanj do, Melefit amahəŋgay nanj. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana

e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayəŋ. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis təŋgət sifa ya ti àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna naŋ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki naŋ ka təmbəmbak gayəŋ ya ti ajəgay tay ni nəŋgu ni agəskabu, àmbrəŋ tay do. ¹² Ay ti maslaŋa ya ajəgi zlam ana mis ti təpəl naŋ ni ti ajəgay zlam lala do, adaba tamal èpia kəra gili naŋ àbu ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni. Aməmbərba tay a ti, kəra gili ni amabazl ndahaŋ, emidikaba ahàr a ana məgəjəni gana. ¹³ Maslaŋa ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahàr do, adaba naŋ agray ni təwi ga siŋgu cilin. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya àsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahaŋ təbu, ay ti təkibu ka ndahaŋ ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahàr àdəm nəhəlbəiyu tay daya. Etici dəŋgu goro, etigi ka ahar bəlaŋ akaba ndahaŋ ni, bay majəgay tay day bəlaŋ. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaŋa èsliki makad nu do. Nəməta nəŋgu ni, nisliki manğabana tata. ¹⁸ Maslaŋa ya ti esliki makad nu ni ti àbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki manğabana daya. Bəŋ goro àhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zəde ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti ticirvu e kidin gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahaŋ kay e kidin gatay bu təbu tədəm : « Seteni àniviyu a ahàr vu, naŋ zal seteni ti kabumi slimi ana ma gayəŋ ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahaŋ ni ti ni tədəm : « Zal seteni àdəm ma gayəŋ hini ya adəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zəde tàwayay məgəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədəkani ge Melefit na ènəua, tàgray a Zerəzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawađay a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya təzalay Dalahay ga Salomon ni. ²⁴ Ndam *Zəde ni təcakalakivu ka Yezu, təvelinji ahàr, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist edefin ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəŋ ba, nahkay ti ahàr aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, ay ti kəwayum məgəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagray ni ti nagray àna njeđa ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kəwayum məfumku ahàr do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəŋgu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaŋa day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit naŋ ya àbu təmbəmbak ni ti naŋ gədəkani àtam mis dek, àtam zlam dek. Maslaŋa àbi esliki məhəlfəŋa tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlaŋani. »

³¹ Yezu àra àdəma nahkay ti ndam Zəde ni təhəl akur keti, tàwayay mizligi naŋ àna naŋ. ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidin gekəli bu àna njeđa ga Baba. Ay kawayum kizligum nu àna akur, kakađum nu ti àki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zəde ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur àna akur, mawayay makad kur ti, àki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu

àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm nahkay hi : “Lekələm ti meleffit.” * Àbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa àbi esliki məbəkia zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayan ana tay ni ti àzalay tay meleffit edeđiŋ. ³⁶ Ay nu ti Baba àdaba nu a, àslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nàdəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmami nindivi naŋ ni mam ? ³⁷ Tamal nagray təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahàr ba. ³⁸ Ku nagray təwi ga Baba, kəfumku ahàr do nəŋu ni, gəsumkabá təwi goro ya nagray na digepa. Nahkay ti akəsərurum lala, nu nàbu àna njàda ga Baba, naŋ day naŋ àbu àna njàda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlaŋani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ keti, ay ti àtaməŋja kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka məlaŋ ge Zej ya *àbaray mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zej ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayan ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri edeđiŋ. » ⁴² Eslini mis kay təkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayan Betani, nday akaba bəza ga məŋani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkì tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayan a ni. Lazar naŋ ya ti èbəsəy do ni ti wur ga məŋani. ³ Nahkay bəza ga məŋ ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti m̄hi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbəsəy do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njàda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga məŋani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbəsəy do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zəde a. » ⁸ Ndam mədəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zəde ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawađay ga mələfat ti èji asak do, adaba naŋ a məlaŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawađay ga mələvad ti eji asak, adaba naŋ àbi a məlaŋ masladani bu bi, epi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepiđekababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam mədəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amaŋgaba a arməwər gayan ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *mədəbay Yezu ni təhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwireni edeđiŋ. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nàbi ka məlaŋ gani bi ti nàbu nəmərnu azuhva kəli, adaba akəfumku ahàr àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya tazalay naŋ Didim ni àhi ana ndam mədəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum mədəboru naŋ, ti tòru tábazla leli akaba naŋ a. »

* 10:34 Limis 82.6.

17 Yezu akaba ndam maðəbay naŋ ni tinjua a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar əgra vad a fad e mindiviŋ ba. 18 Betani ti driŋ driŋ akaba Zerəzalem kay do, əsli ezewed kru kru mahkar do. 19 Nahkay ndam Zəde kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya əməta na. 20 Marta əra əcia Yezu naŋ əbu ənjia wudak ti əngwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digəsa. 21 Ata Marta təra təbakabə ahər ata Yezu a ti Marta nakəŋ əhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni əmət ndo. 22 Ay nəšəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kə Melefit a dek day Melefit aməvuk. » 23 Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Wur ga muk ni aməŋgaba e kisim ba. » 24 Marta əhi : « Iy, nəšəra ka fat ga mandav ga duniya mis atəŋgaba e kisim ba ni ti, naŋ day aməŋgaba. » 25 Yezu əhi keti : « Mis təŋgaba e kisim ba, təbu əna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti əfəkua ahər a ti ku tamal əməta nəŋju ni amələbu əna sifa. 26 Maslaŋa ya ti naŋ əbu əna sifa, əfəkua ahər a ti, amənjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, əmət do. Kəhi ana ahər ma goro hini ya nəhuk ni ma ge jiri do waw ? » 27 Eslini Marta nakəŋ əhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəšəra nak *Krist *Bay gəðakani ya Melefit əslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

28 Marta əra əhia ma na nahkay ti əsləka, əŋgoru a magam, mək əzalay wur ga mənəni Mari, əhi ma akal-akal, əhi ahkado : « Məsi geli əra, naŋ əbu ehindi kur. » 29 Mari əra əcia ma ga wur ga mənəni ya əhi na ti əcikaba cəkwað, ərəkioru ka Yezu. 30 Ka sarta nani ti Yezu əhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ əbu ka mələŋ ya təbakabu ahər nday ata Marta ni mba. 31 Ndam Zəde ya təvu a ahay bu, tōru eslini ga məgri ezekw ana tay ni təra tipia Mari nakəŋ əcikaba cəkwað əhəraya e mite va ti tədəbabiyu naŋ. Tədəboru naŋ ti, təhi ana ahər bi akoru kə mindiviŋ, akoru etəwibiyu eslini. 32 Mari ərū ənjua ka mələŋ ga Yezu na, əpia naŋ a ti əbəhadı mirdim, əhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni əmət ndo. » 33 Yezu əra əpia Mari a naŋ əbu etəwi, ndam Zəde ya tədəbabiyu Mari ni day təbu titəwi ti, əhəlia ahər a dal-dal, bəruv əwəra naŋ a. 34 Mək əhi ana tay ahkado : « Kəfumiyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya mələŋ gana. » 35 Eslini Yezu etəwi. 36 Ndam Zəde ni təra tipia naŋ a naŋ əbu etəwi ti tədəm : « Mənjumki day ti, əwaya naŋ a dal-dal ni. » 37 Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Əhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar əmət ba ti əsliki magrani koksah aw ? »

38 Eslini bəruv əwəra Yezu a keti, mək ərū ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani əna belim gəðakani. 39 Tōru tinjua ti Yezu nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kə ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga mənəŋ ga maslaŋa ya ti əmət ni əhi ahkado : « Bay goro, əgra vad a fad nihi e mindiviŋ ni ba ni ti əzia əndava timey. » 40 Yezu əhi ahkado : « Nəhuka əndava : tamal kəfəkua ahər a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəðə-njəðəni, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? » 41 Nahkay mis ni təzələŋa belim na kə ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ əmənjoru agavəla, ədəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. 42 Nu ti nəšəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kəlavad. Ay nədəm ma hini ti, nawaway ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyu nu eðediŋ. » 43 Yezu əra ədəma ma na nahkay ti əzlah kay kay, ədəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. » 44 Nahkay maslaŋa ya ti əmət ni əhəraya, asak mitəwidəni, ahar day mitəwidəni əna gabaga, ahər gayanə makambahani əna azana. Eslini

Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehəməba naŋ a, ti māsawadəy. »

*Gəđákani ga ndam Zude tagray sawari ge mijin Yezu
(Meciya 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luka 22.1-2)*

⁴⁵ Ndam *Zude ya t̄ara afa ga Mari a, t̄ipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kidin gatay bu t̄əfəkia ah̄ar ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahaŋ e kidin gatay bu t̄arəkiuru ka ndam *Feriziyen, t̄angghadi ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ni akaba ndam Feriziyen ni t̄ara ticia ma na ti, t̄əzalakabu gəđákani ga ndam Zude ni dek, t̄əđəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəməmam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa naŋ a, naŋ əbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfəki ah̄ar. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəđákani *njəlatani geli na, etijin jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahaŋ əbu, naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ke vi nani, slimu gayan Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kəsərum araja do simiteni. ⁵⁰ Ah̄ar ədəm mis bəlaŋ amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni t̄əmət ba. Amət nahkay ti anjivu ana kəli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Ədəm nahkay ti pakama gayan gayanani do ; ahəŋgaraya pakama ge Melefiti a, adaba Kayif ti gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ke vi nani palam. Pakama ge Melefiti ya ahəŋgaraya ni ti nihi : ah̄ar ədəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayan kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan cilin do, amət ti ga maŋgasikabu ah̄ar ana bəza ge Melefiti ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad naŋ. ⁵⁴ Yezu àra ecia ma gana ti, əmbrəŋ masawadani e kidin ga ndam Zude bu huya, əsləka ərə a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti t̄əzalay Efreyim, kə gəvay ge gili. Àra enjua ti ənjəhad eslini akaba ndam madəbay naŋ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđákani ga ndam Zude ni, enjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahaŋ bu ni t̄əsləka, t̄oru a Zeruzalem ga məbarani ti t̄igi njəlatani day kwa ti t̄əgray wuməri ni. ⁵⁶ Mis ni t̄oru tinjua a Zeruzalem a ti tehelin eri ga Yezu, ay ti t̄ədi ah̄ar ndo. Ka ya ti nday t̄əbu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefiti ni bu nahəma, t̄əzlapay e kidin gatay bu, t̄əđəm : « Kəhumi ana ah̄ar mam ? Kəhumi ana ah̄ar ti amara ga magray wuməri na waw ? » ⁵⁷ Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefiti ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay t̄əgəs naŋ, nahkay t̄əhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal əsəra məlaŋ ga Yezu ya naŋ əbu na ti məhi ana leli. »

12

*Mari abəki tersel ka asak ga Yezu
(Meciya 26.6-13 ; Mark 14.3-9)*

¹ Vad əvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu ərə a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti naŋ ya ti amət, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. ² Eslini t̄əzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani. ərə enjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naŋ əbu azum zlam akaba mis ya t̄əzalay tay ni. ³ Ka ya ti t̄əbu t̄əzum zlam ni ti Mari ərə əna tersel ya t̄əzalay nardu ni, njəlatani ge sinju kayani, telma ge litir. Àra enjia əna naŋ a ti əbəki tersel ni ka asak ga Yezu cəeni mək atəmadkia əna məhər ga ah̄ar gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zadas Iskariyot bəlaŋ ga ndam *madəbay

Yezu, nan̄ ya aməsəkumoru Yezu ni, àdəm ahkado : ⁵ « Singu ge tersel ni jik diñ diñ mahkər ti təsəkumoru, tidi singu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zudas àdəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdəm nahkay ti adaba nan̄ zal akal. Nan̄ bay man̄gah singu, ay ti nan̄ àbu adafəña singu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zudas na ti àhi : « Mbrəñ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba nan̄ àbu ajalakioru ahàr ka vad̄ ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid̄ vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad̄. Ay nu zla ti ananjəhad̄ akaba kəli kəlavad̄ do. »

⁹ Ndam *Zude kay tàra ticia Yezu nan̄ a Betani ti tōru eslini. Tōru ti azuhva Yezu cilin̄ do ; tōru ti ga moru mipi Lazar nan̄ ya ti Yezu àhəngaraba nan̄ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gəđakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefīt ni təzlapakabá, təđəm : « Si mijin̄ Lazar daya kwa. » ¹¹ Təđəm nahkay ti adaba ndam Zude kay təmbrəña tay a, təgəskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahàr ka Yezu azuhva gayan̄ ya àhəngaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40)

¹² Hajəñ gani mis kayani ya tōru a Zeruzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu ènjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəñ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mək təharaya a kəsa ni ba təngwivoru a ma vu. Nday təbu takoru ti təgray salalay, təzlabay Yezu, təđəm : « *Hozana ! Bay Melefīt məgri sulum gayan̄ ana maslan̄a ya ti ara àna slimi gayan̄ a, nan̄ bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahàr ana azon̄gu, mək àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt bu nahkay hi ni : ¹⁵ « Ndam *Siyon̄, kəgrum an̄gaw ba. Mənjumoru, bay gekəli nan̄ tegi ara, àcəlkiyabiya ka wur ga azon̄gu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefīt àzoya Yezu a mələñ masladani gayan̄ va day kwa ti ma ya ti Melefīt àdəmki a Wakita gayan̄ bu ni àngiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindivin̄ ba, » àhəngaraba nan̄ e kisim ba ni ti, mis ya tōru eslini ni dek tìpia ; nday nakəñ təngəhad̄i ma gani ana mis ndahan̄ ni. ¹⁸ Mis kay təngwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan̄ ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen̄ ni təzlapay e kidin̄ gatay bu, təđəm : « Kisləmki ka arəña do ni ti kipəm do waw ? Nih̄i mis ni dek təbu tadəbay nan̄ ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayan̄ akaba ka məmət gayan̄

²⁰ E kidin̄ ge mis ya tōru ga mazləbay Melefīt ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahan̄ day təkibu ka tay. ²¹ Nday nakəñ tərəkioru ke Filip nan̄ ga kəsa Beceyda ka had̄ *Gelili ni. Təhi : « Bay geli, leli mawayay məbakabu ahàr akaba Yezu. » ²² Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mək nday cəni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani. ²³ Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nih̄i sarta ya Melefīt azoru nu *Wur ge Mis a mələñ masladani gayan̄ bu ni ènjia. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, hilf̄i ga hay tamal àdiyu a had̄ vu ndo, èzi ndo ni ti, nan̄ àbu nahkay zlam gayan̄. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahàr, ewi bəza kay. ²⁵ Maslan̄a ya ti awayay

* 12:13 Limis 118.25-26. † 12:15 Zakari 9.9.

ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emiijn ; ay maslaŋa ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka mələŋ ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay nan. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Nihi ti məbəruv àbu atukaba. Nədəm hi ti mam ? Nədəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nədəm nahkay do, adaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bəba, gray zlam ti mis tázləbay kur. » Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefít bu nahkay hi : « Nàgra zlam ya ti mis tázləbaki nu na àndava, anagra y zlam nahan keti ti mis tázləbaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tàra ticia dəŋgu ya àhəndabiya na ti mis ndahan e kidin gatay bu tədəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahan ti ni tədəm : « *Məslər ge Melefít àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Dəŋgu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kəli sawan. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ga duniya ènjia, nihi ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dək afa goro. »

³³ Yezu àdəm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli mējəŋa a Wakita ge Melefít ni bu ni ti, *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Ay nak kədəm ahər àdəm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladani ana kəli ga hayaŋani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziŋ-zifəni ara adi ahər ana kəli. Adaba maslaŋa ya ti asawadav e ziŋ-zifəni bu ni ti àsər mələŋ ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kidin gekəli bu ni ti, fumkan ahər ka Bay ya ti avi masladani ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu àra àdəma ma nana ti, àsləka, àbufəŋa kà tay a.

Ndam Zude tàwayay məgəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kè meleher ge mis dal-dalani na nəŋgu ni, mis ni tàwayay məfəki ahər ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefít ya Izayi àhəŋgri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədəm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli àdəfiaba njədə gayan a ti ana way ? »

³⁹ Ndam nday nani təfəki ahər ka Yezu do ni ti, Izayi àdəmki ma ka tay a daya. Àdəm ahkado :

⁴⁰ « Melefít àwulufa tay a, àgray ti təjalay ahər sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tipu divi ba, təsər zlam ba,

awayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Nahkay Melefít àdəm : “Tamal tàmbatkaba ti, akal nəhəŋga tay a.” § »

⁴¹ Izayi àdəm nahkay ti adaba èpia Yezu nan àbu a masladani ge Melefít ba àndava. Àra èpia nan a nahkay ti àdəmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahan e kidin ga gəđakani ga ndam *Zude bu kay təfəkia ahər ka Yezu a. Ay ti təhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà ndam *Feriziyen a, tədəm bi atəhi ana tay təhuriyu

a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti àbəlafəŋ kè mis ni àtama ya ti àbəlafəŋ kè Melefit na sawaŋ.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayan ya àdəm na

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm : « Maslaŋa ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahàr ti ka nu do ; afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslaŋa ya ti naŋ àbu epi nu ni ti, naŋ àbu epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti ga masladì mələŋ ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahàr ti ànjəhad e ziŋ-zìŋeni bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na mək àgəskabu do nahəma, bay ya agrafəŋa seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslaŋa ya ti àwayay nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti, seriya amagəs naŋ : ka mandav ga duniya atəgəs naŋ àna seriya ti àna pakama goro ya nədəm ni dək. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm dək ni ti nu nədəm àna ahàr goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni àndava. Pakama goro ya nədəm ni, nədəm ti akada ga Baba ya àhu nəhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madəbay naŋ ni

¹ Agəjəni vad bəlaŋ ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayan ga maslakana a duniya ba ga moroni afa ga Bəŋani ènjia. Yezu àwaya ndam gayan ya tadəbay naŋ a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrəŋ mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu təzum zlam ga mələkarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahàr ana Zədas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava. ³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njadə ga məgur zlam a dək. Àsəra naŋ àsləkabiya afa ge Melefit a, amaŋgoru afa gani daya. ⁴ Àsəra nahkay ti ècikfiŋa kà zlam məzumani na cəkwađ, àzakaba mugudi gayan na mək àzay azana nahaŋ, àwəlvu àna naŋ dərkađ. ⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam madəbay naŋ ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna naŋ na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəŋ àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagray ni kəsərkaba faŋ do, akəsərkaba ti kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nawayay ti nak kàbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal nəbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu Piyer nakəŋ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru asak ciliŋ ba : baru ahar akaba ahàr daya, Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslaŋa ya àbara ni ti [abaray asak ciliŋ do ni ti] àbaray vu gayan va do, adaba vu gayan ni dək ègia njəlatana. Lekuləm ti kīguma njəlatana, ay ti lekuləm dəkəni do. » ¹¹ Yezu àhi ana tay « Lekuləm dək njəlata do » ni ti adaba àsəra maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ na àndava.

¹² Yezu nakəŋ àra èndeveriŋa məbari asak ana tay a ti, àzay mugudi gayan ni, àfakabu mək àŋga ka mələŋ ga zlam məzumani na. Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri ana kulì ni ti kəsəruma waw ? » ¹³ Lekuləm kəbum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekulì, adaba nu Məsi gekulì, nu Bay gekulì ededif. ¹⁴ Ay nu Məsi gekulì, Bay gekulì ni tekeđi nəbaria asak ana kulì a ti,

ahàr àdàm e kidîŋ gekali bu ni ti maslaŋa nahaŋ mâbari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. ¹⁵ Ere ye ti năgri ana kuli kani ni ti nădăfiki divi ana kuli : grumi ana mis akada goro ya năgri ana kuli ni. ¹⁶ Năhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya agri tawi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri tawi ni do. Maslaŋa ya təslər naŋ ni ti àtam bay ya ti àslər naŋ ni do. ¹⁷ Nihî kəsəruma nahkay nahəma, grum tawi akada ya nădăfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nădàm ni ti nădàmki ke kuli, lekulum dekeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nădaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti məbu məzumkabu zlam kəlavadani ni àmbatuva ahàr va.” * Ahàr àdàm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kuli. Nəhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Năhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəsələr naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni
(Meciy 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Lək 22.21-23)*

²¹ Yezu àra àdəma ma nahkay ti bəruv àtikaba. Àdàm : « Năhi ana kuli nahəma, bilin gekali aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayan na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tədəm : « Àdàmki ma hini ti àki ka way ? » ²³ Eslini bəlan e kidîŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prid kà gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer àdadi ahàr, awayay ti mihindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kà Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayan gwar ka məbərur ga Yezu mək əhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zədas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zədas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu həya. Nahkay Yezu àhi : « Təwi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidîŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zədas kamam ni ti àbi, si Zədas Zədasani cilin. ²⁹ Zədas ti naŋ bay məgəsi siŋu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidîŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zədas mōru măsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi mōru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zədas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavad.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayan ni

³¹ Zədas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ənjia, mis atəsər nu gədakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gədakani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gədakani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayan day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gədakani, ara agray ti təzləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kuli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akədəbum məlan goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zəde

* 13:18 Limis 41.10.

ni ti nēhi ana kēli daya : Mēlanj goro ya anoru ni ti lekūlām ekinjūmiyu koksah. ³⁴ Nihi nahēma nēdāfiki divi mēweni ana kēli, ahār ādām kēgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kēli, nahkay ahār ādām lekūlām day wayumvu akadā goro ya nāwayay kēli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atēsār lekūlām ndam madābay nu. »

*Yezu āhi ana Piyer : « Akādām kāsār nu do »
(Meciy^u 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Lūk 22.31-34)*

³⁶ Eslini Simu Piyer āhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu āhəŋgrifəŋ, āhi : « Mēlanj goro ya nara nakoru ni ti, kisliki madāboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akadāboru nu. » ³⁷ Piyer āhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisliki madāboru kur nihi koksah ti kamam ? » ³⁸ Yezu āhi : « Kādām ku takad kur azuhva nu nəŋgu ni kəgəskabu ti ededīŋ aw ? Nəhuk nahēma : wudaka agwazl azlah ti akādām sak mahkər kāsār nu do timey ! »

14

Yezu ti nanj divi ga moroni afa ge Melefit

¹ Yezu āhi ma ana ndam madābay nanj ni keti, āhi ana tay ahkado : « Araŋa āhəli ahār ana kēli ba. Fumki ahār ke Melefit ; fumku ahār daya. ² Afa ga Baba goro ti mēlanj ābiyu kay. Nēhia ana kēli a nakoru nəsłamativū mēlanj ana kēli. Tamal mēlanj ni aləbiyu bi ti, akal nēhi ana kēli ndo waw ? ³ Ka ya ti anəsłamativabiya mēlanj na ana kēli a ni ti anaŋga afa gekēli a, anəhəloru kēli afa goro, ti lekūlām kānjəhadum ka mēlanj goro ya nanjəhad ni bilegeni. ⁴ Mēlanj goro ya nakoru ni ti, lekūlām kāsəruma divi gana āndava. » ⁵ Tumas āhi : « Bay goro, mēlanj ya kakoru ni tekeđi māsər do ni ti, māsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu āhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslanja ābi akoru afa ga Baba āna divi nahanj bi, si āna nu kwa. ⁷ Tamal kāsəruma nu a ti akal kəsərūm Baba daya. Ay nihi nəŋgu kəsəruma nanj a, kīpūma nanj a āndava. »

⁸ Eslini Filip āhi : « Bay goro, dāfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay əslia geli a həya. » ⁹ Yezu āhi : « Nihi nēpəsa akaba kēli a ti, kāsər nu do kekileŋa waw, Filip ? Maslanja ya əpia nu a ti əpia Baba. Kəhu nēdāfiki Baba ana kēli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akadā mis bəlanj, Baba day nanj əbu akaba nu akadā mis bəlanj ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nēhi ana kēli ni ti nēhi ana kēli āna ahār goro goroani do. Agray tūwi ti Baba nanj ya əbu akaba nu akadā mis bəlanjani ni sawan. Nanj əbu agray tūwi ti akadā gayan ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nēhi ana kēli : “Nu nəbu akaba Baba akadā mis bəlanj, Baba day nanj əbu akaba nu akadā mis bəlanj” ni. Ay ku tamal kəgəsūmkabu ma hini ya nēhi ana kēli ni do nəŋgu ni, gəsumkabā ma gana azuhva tūwi ya nəbu nagray na.

¹² « Nēhi ana kēli nahēma, maslanja ya ti āfəkua ahār a ti amagray tūwi akadā goro ya nəbu nagray ni. Maslanja gani nani amagray tūwi amatam goro ya nəbu nagray ni, adaba nəbu nəsłaka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kāsəruma lekūlām ndam goro mək kihindām zlam azuhva nani nahēma, anagray. Anagray nahkay ti adaba nawayay ti mis dek tāzləbay Baba āna tūwi goro ya nagray ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindām fua zlam a adaba lekūlām ndam goro ti anagray. »

Yezu adām aməsłaribiya Məsuf Njəlatani ana ndam gayan

15 « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. 16 Nahkay ti nu anahəngalay Baba mək aməsləribiyu Maslaŋa nahanə ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. 17 Nan ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tisliki məgəskabu nanə koksah, adaba tipi nanə do, təsər nanə do daya. Ay lekələm ti kəsəruma nanə a əndava, adaba nanə əbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. 18 Anəmbərəŋ kəli ti kiğum bəza kudə do : anəŋəkia ke kəli a. 19 Sarta əvu gəziti ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu əna sifa, lekələm day akələmbu əna sifa. 20 Ka fat nani ti akəsərurum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanə, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlanə. 21 Maslaŋa ya ti ecia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, əmbrən do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu ededifin. Tamal mis awayay nu ni, Baba goro amawayay nanə, nu day anawayay nanə, anəŋəzlivu aməsər nu. »

22 Eslini Zəd əhindifinə ma. (Zəd ti nanə nani Zədəs Iskariyot do.) Əhi : « Bay goro, kədəm akanəzlivu ana leli cilin, kəŋəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » 23 Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay nanə, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amanəhadkəbu akaba nanə. 24 Ay maslaŋa ya ti əwayay nu do ni ti əgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahər goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əslərbiyu nu ni. 25 Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. 26 Ay Maslaŋa ya ti Baba aməsləribiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməslərbiyu nanə ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : nanə gani amacəhi zlam dek ana kəli, mək amagray ti kəsərurumki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dek.

27 « Ere ye ti nəmbribu ana kəli ni ti mənəhad sulumani. Anagray ti kənəhadum əna sulumani goro ya nəgri ana kəli ni. Nəgri sulum gani nani ana kəli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Anəgəwəz əwər kəli ba, araŋa əhəli ahər ana kəli ba. 28 Kicəma, nəhi ana kəli ahkado : “Nasləka, kələŋ gani anəŋa afa gekəli a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərurumu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti atam nu. 29 Zlam gani ti əgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kəli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagray nu ti kəfumku ahər. 30 Nihi ti nindeverinə ma goro ya nəhi ana kəli ni wudək, adaba bay magədavani ya agur duniya ni nanə əbu ara. Maslaŋa gani nani ti əsliku do, 31 ay nanə əbu ara ti, ti ndam ga duniya təsər nu nawayay Baba akaba təsər nagray ere ye ti Baba əhu nəgray ni. Cikəmba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga məŋ ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

1 « Məŋ ga zlam ededifinəni ti nu gani. * Bay ya əjav ni ti Baba. 2 Ndam goro ti akada ahar ga məŋ ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlanə əwi bəza do ni ti Baba ekelfinə. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay əna məbəfəŋana, awayay ti miwikalu bəza. 3 Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti əslamala kəli a, kiğuma njəlatana. 4 Lekələm akaba nu ti miğuma akada mis bəlanə a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanəhad akaba kəli na. Ahar

* 15:1 Məŋ ga zlam ya Yezu ədəmki ma ni ti *vinj.

ga mənğəhaf ti tamal əfəñ kà mənğəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekələm day tamal kəfum kà nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mənğəhaf ti nu ; lekələm ti ahar gani. Maslaña ya ti nañ àbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba nañ nahəma, maslaña gani nani agru təwi sulumani, nañ akada ga ahar ga mənğəhaf ya əfəñ kà mən gani, ewi bəza kay ni. Nədəm nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kəli bi ti kisləmki magray təwi koksah.

⁶ Tamal mis nañ àbi akaba nu va bi ti, nañ akada ahar ga mənğəhaf ya təkelfiña tizligoya, ekəli ni. Ahar ga mənğəhaf nday nani ti tanğaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekələm kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindəm ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefit aməvi ana kəli.

⁸ Ere ye ti agray ti mis tázləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekələm ndam madəbay nu ededif. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kəli akada gayan ya awayay nu ni. Nawayay kəli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nəbu ngray ere ye ti Baba àhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba nañ. Nahkay day tamal lekələm kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nawayay kəli, kanjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəmərvmu akada goro ya nəmərvmu ni. Nawayay ti kəmərvmu dal-dal, ti məmərani gani mīsliva ana kəli a vu va.

¹² Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi : Wayumvu akada goro ya nawayay kəli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayan, əgəskabá ti təkad nañ azuhva tay a nahəma, maslaña nani ti maslaña àbi awayay mis àtam gayan ni bi. ¹⁴ Tamal lekələm kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti, lekələm zləbəba goro.

¹⁵ Nəzalay kəli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsər ere ye ti bay ya nañ agri təwi agray ni do. Nəzalay kəli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro àhu na dek ana kəli a. ¹⁶ Nğay lekələm kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kəli a sawan. Nədaba kəli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiji ba. Nahkay tamal kəsərma lekələm ndam goro mək kihindəmfiña zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kəli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi : Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay nañ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kəli ti, sərma tizirey nu enji gekəli.

¹⁹ Tamal lekələm ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kəli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekələm ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kəli a ti nədekaba kəli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kəli ti azuhva nani.

²⁰ Sərunki ka ma goro ya nəhi ana kəli : “Maslaña ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti nañ agri təwi ni do” ni. Tamal təgrua daliya ti atəgri daliya ana kəli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kəli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kəli ti azuhva lekələm ndam goro, adaba təsər Bay ya ti əslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nəra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nəra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətamfəña kà seriya koksah.

²³ « Maslaña ya ti ezirey nu ni ti maslaña gani nani ezirey Baba daya.

²⁴ Tamal nəgray zlam ya mis təgray day-day do ni e kidif gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tipia təwi goro ya nəgray na. Ay ku tipia nəngu ni təbu tizirey nu, təbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti,

ti pakama ya àbu mabəkiani e *Divi gatay bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nǎgri arañja ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Məsuf ge jiri nañ ya anəslərıbiyu ana kəli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kəli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kəli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekələm day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənǎjeki ge tǎwi goro lekələm kəbum akaba nu. »

16

¹ « Nəhi ma gani ana kəli ti adaba nawayay ti kəfumku ahār, kəmbərənum ba. ² Atagaraya kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba. Ay atəgri ana kəli nahkay cilij do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaña ya ti amabazl kəli ni ti aməhi ana ahār agray ere ye ti Melefit awayay ni. ³ Atagrav nahkay ti adaba təsər Baba do, təsər nu do daya. ⁴ Ay nəhi ma gani ana kəli ti, adaba sarta gani eminjia ti akəsərunki ka ma gani, nəhia ana kəli a ändava. Ma gani hini nəhi ana kəli ka mənǎjeki ge tǎwi geli ndo, adaba nu nəbu akaba kəli mba. »

Təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

⁵ Yezu adəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti əslərıbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaña əbi ehindifua e kidij gekəli ba bi. ⁶ Ma hini ya nəhi ana kəli ni ti əhəlia ahār ana kəli a. ⁷ Ay ma hini ya nəhi ana kəli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, adaba tamal nasləka ndo ni ti, maslaña ya ti nədəm anəslərıbiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəngətum zlam sulumani, adaba tamal nasləka ti anəslərıbiyu nañ ana kəli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya təsərkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay ti təsərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. ⁹ Əki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday təbu tagudar zlam, təsər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : tǎfəku ahār do. ¹⁰ Əki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nañ jireni ni ti nihi : nasləka nakoru afa ga Baba, ekipəm nu e eri vu va do. ¹¹ Əki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit əgəsa nañ əna seriya ändava.

¹² « Zlam əbu kay nawayay nəhikivu ana kəli, ay ti nəhi ana kəli do, adaba kisləmki məgəskabani fañ do. ¹³ Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfiki divi ge jiri ana kəli, aməhiaba ma gana dek ana kəli a. Ma ya ti aməhi ana kəli ni ti ma ga ahār gayan gayanani do ; aməhi ana kəli ti ma ya ti nañ əci ni cilij. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kəli daya. ¹⁴ Amədəfaki ahəmamam nu gədəkani ni, adaba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kəli. ¹⁵ Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kəli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahār, kələj gani atəmərnu

¹⁶ Yezu əhi ana tay keti : « Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay nañ ni tǎra ticia ma gayan na ti ndahan e kidij gatay bu tǎdəm : « Adəm : “Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti” akaba adəm : “Nasləka nakoru afa ga Baba” ti, adəm nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ Tədəm : « Ma gayan ya adəm “Kama gəzit”

† 15:25 Limis 35.19 ; 69.5.

ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli mičiaba ma gana do. »¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifinja ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nəhi ana kəli : “Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti” ni ti, kəbum kazlapumki e kidifj gekəli bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, lekələm ti ekitəwəm, akandavum kuda, ay ndam ga *duniya ti ni atəmərvu. Akəgrum daliya, ay daliya gekəli ni amandav, mək akəmərumvu.

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a huđ awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan enjia. Emiweya wur na ti ajalaki ahər ka daliya gayan ya agray ni va do ; amərnu adaba əweya mis a duniya va. ²² Nihi ti lekələm day kəbum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi kəli keti : ka sarta gani nani ti akəmərumvu ; maslanja əbi amacafənja kəli kə məmərvani nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama əbi ekihindəmfua bi. Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəsəruma lekələm ndam goro a mək kihindəmfinja zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana kəli. ²⁴ Kekilenja ka ya ti kihindəmfinja zlam kə Baba ni ti nğay lekələm ndam goro ti kəhumi fanj ndo. Hindəmfinja ; tamal kihindəmfinja nahkay ti akənğətum mək akəmərumvu dal-dal, aranja amacafənja kəli kə məmərvana do. »

Yezu əyefinja kə duniya àndava

²⁵ « Nəhi ma gani dek ana kəli ti àna ma *gozogul. Ay sarta əbu ara ti anəhi ma ana kəli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədəmki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindəmfinja zlam kə Baba adaba lekələm ndam goro. Nğay anahəngali nanj ana kəli ti nədəm do, ²⁷ adaba nanj nanjani àna ahər gayan awayay kəli. Awayay kəli ti adaba lekələm kəbum kawayayum nu, kəgəsumkabá nəsləkabiya afa gayan a. ²⁸ Ededifj nəsləkabiya afa ga Baba, nara a duniya va, ay nihi ti nasləka a duniya ba, nanjoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay nanj ni təhi ahkado : « Nihi kəbu kazlapi ana leli vay-vay, kəhi ma gozogul ana leli va do. ³⁰ Nihi ti məsəra nak kəsəra zlam a dek, nahkay ahər adəm mihindifəka ma do, adaba kəsəra ere ye ti mawayay məhuk na àndava. Əgia nahkay ti leli məfəkuk ahər, məgəskabá kəsləkabiya afa ge Melefifit a. »³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kəfumku ahər ededifj aw ? ³² Sarta amara, nihi ti enjia àndava : ka sarta gani nani ti ekidəmvu kway-kwayay, ku way way do amasləka zlam gayan a ; lekələm dek akəməbrumbu nu, nu bəlanj ka ahər goro. Ay ti nu bəlanj ka ahər goro do, adaba Baba nanj əbu akaba nu. ³³ Nəhi ma gani hini ana kəli ti, nawayay ti aranja ahəli ahər ana kəli ba, adaba lekələm kəbum akaba nu akada mis bəlanj. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana kəli, ay zum njədə, adaba nu ti nəyefinja kə duniya àndava. »

17

Yezu ahəngali Melefifit ana ndam madəbay nanj ni

¹ Yezu àra adəma ma nana nahkay ti amənjoru e melefifit vu, adəm : « Bəba goro ni, sarta enjia. Gray ti mis dek təsər Wur gayak ti nanj gədakani ; nahkay ti atəsər nak gədakani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njədə ana Wur gayak ga məgur mis a dek, ti məvi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahər vu ni dek. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : təsər kur, nak bəlanj, nak Melefifit ededifj ededifjeni, təsər Yezu *Krist nanj ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka had na dek àndava ; təwi goro gani nani adəfikia ana mis a nak gədakana. ⁵ Ahaslani wudaka kəgraya məlanj a nahəma, nu nəbu

akaba kur a melañ gəđakani maslađani bu : nihi day hañguriyu nu a melañ gani nani vu keti ti. ⁶ Kàdaba mis a duniya ba, kəbua tay a ahàr va. Nihi ti nəđəfikia kur ana tay a, təsəra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kəbua tay a ahar va, mək təgəskukia ma. ⁷ Nihi ti təsəra zlam ya nu nəbu àna nañ ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu eđeđiñ, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak eđeđiñ.

⁹ « Nahəñgali kur ana tay. Nahəñgali kur ana mis ga *duniya do, nahəñgali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ciliñ, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gəđakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anəłəbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahàr ana tay àna njəda gayak. Njəda gani nani ti nak kəvu. Fi ahàr ana tay ti tigi akada mis bəlañ akada geli ata nak leli məbu bəlañani ni. ¹² Kəvua njəda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahàr ana tay àna njəda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlañ gatay əji ndo, si maslaña ya ti ahàr àdəm ejiji ni kwa. Gayan ya ejiji ni ti, ti pakama ya əbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mągravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmərnu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mįsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mək təgəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəñgalay kur ti ga məhələba tay a duniya ba do. Nahəñgalay kur ti, ti kəhəñgafəña tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tigi ndam gayak *njələtani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləroru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njələtani, nahkay nday day etigi ndam gayak njələtani. Tigi ndam gayak njələtani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nahəñgali kur ana tay ciliñ do ; nahəñgali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mək atəfəku ahàr ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahàr ni dek tigi akada mis bəlañ, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlañ ni. Nawayay ti nday day tigi akaba leli akada mis bəlañ ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gəđakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəđakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tigi akada mis bəlañ akada geli ya leli məbu bəlañani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlañ ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlañ. Azuhva nani nday day etigi bəlañani akada geli ni. Etigia bəlañana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka melañ goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tipi nu, nu gəđakani azuhva njəda gayak ya kəvu ni. Kəvu njəda gani nani ti adaba kwa kəgraya melañ a fañ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəñgu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day təsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nəđəfikia njəda gayak ana tay a, anəđəfikioru ana tay anəmbrəñ do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlañ. »

18

Gəđákani ga ndam Zude tagəs Yezu
(*Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Lək 22.47-53*)

¹ Yezu àra àđəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam madəbay naŋ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedroŋ ni. Eslini ti dini nahaŋ àbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas naŋ ya ti ara asəkomoru naŋ ni àsəra məlaŋ gani nana, adəba kələvad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam madəbay naŋ ni eslini. ³ Zudas nakəŋ àdi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyey mək təsləroru tay. Tōru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceŋgel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakəŋ tōru tɪnjəa wudak ti, àŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək àhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zudas naŋ ya ara asəkomoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àđəma « Nu gani, nu hi » ti təŋgoru aləŋ-aləŋ, tədəd ka had. ⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrəŋum ndam goro hini təsləka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlaŋ gatay əjifua ndo » ni məgravu. ¹⁰ Maslalam əfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ àradaya fətah mək əsi ana bay magri təwi ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, əsifəŋja slimu ga ahar ga dəf a həndəd. Bay magray təwi nani ti slimu gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu àhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəđákani ga ndam Zude takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđákani gatay ni akaba ndam *Zude ya tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋa ya àhi ana ndam Zude : « Həjo mis bəlaŋ məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do
(*Meciyu 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57*)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋa nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, əcik kə mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay madəbay naŋ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray tawi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefıt ni aməd awər tay, tēbefta aku a təbu tənɟafəŋ. Piyer day ərəkivoru ka tay ənɟafəŋ bilingeni.

Anna ehindifɟa ma kà Yezu a

(*Meciya 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Lɤk 22.66-71*)

¹⁹ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni ehindifɟa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam mađəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavəđ nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefıt bu akaba a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefıt ni bu, ka məlanɟ ya ndam *Zude dek təcakalavu ni. Ma ya ti nəđəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nəđəm na. »

²² Yezu ərə ađəma nahkay ti bəlanɟ ga ndam ya tajəgay ahay gəđakani ge Melefıt ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəŋgrifəŋ kà ma ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nəđəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kələnɟ gani Anna ađəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer ađəm keti naŋ əsər Yezu do

(*Meciya 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; Lɤk 22.58-62*)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anɟafəŋ ka aku ni kekileŋa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlanɟ ga ndam mađəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer ađəm : « Aha, nəbi nađəbay naŋ bi. » ²⁶ Zal nahanɟ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri tawi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer əsifəŋa slimı a ti ana mis ge dini gayanɟ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer ađəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl əzlah huya.

Yezu naŋ àbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(*Meciya 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Lɤk 23.1-5*)

²⁸ Du àna ZəZəni nahəma, ndam *Zude təzay Yezu afa ga Kayif, tōru àna naŋ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tōru tɟnɟua àna naŋ a ti ndam Zude təwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Ađaba tamal təhuriya ti tigi nday nɟalata do, tıslıki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakəŋ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kəbəhadumki mirdim ka maslaŋa hini ti əgudar mam ? » ³⁰ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Tamal ti əgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naŋ afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakəŋ təra təđəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naŋ a, lekələm lekələmeni grumfəŋa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Təđəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya ađəm amara məmət nahkay ni ti məgravu.

³³ Eslini Pilet əŋgoru a ahay vu, əzalay Yezu, ehindifɟa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude edefɟin aw ? » ³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » ³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəđakani gekəli ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni do waw ? Kəgudar mam ? » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu

bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro takadva akaba ndam ya tagasi nu ana ndam Zude na. Ay ti tagray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » ³⁷ Pilet ahengrifan, ahi : « Kadam nahkay ti nak bay ededin aw ? » Yezu ahengrifan, ahi : « Nak kadam. Nu ti nara a duniya va, tiwi nu ti, ti nahi ma ge jiri ana mis. Ku way way do nan mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nadam ni. » ³⁸ Eslini Pilet ahi ahkado : « Jiri ti manj ga mam jiken mam ? »

*Tadam seriya agasa Yezu a, si takad nanj kwa
(Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Luk 23.13-25)*

Pilet nakon ara ahia ma ana Yezu a nahkay ti aharkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Ahi ana tay ahkado : « Nu ti nadi ahara ana zlam magudarani gayan ndo simiteni. ³⁹ Ay kasaruma kilevi a wumari ga *Pak bu ni ti nambu nafiya zal dangay ana kuli a belan. Nihiti ti kawayum nafiya bay ga ndam *Zude na ana kuli a waw ? » ⁴⁰ Nday nakon tara ticia ma ge Pilet na ti tazlah kay kay, tadam : « Kafaya maslana nana ba, faya Barabas a sawan ! » Barabas gani nani ti zal abra, abazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet ahi ana ndam slewja gayan tazay Yezu, tazlab nanj ana kurupu. ² Tara tazlaba nanj a ti ndam slewja ni taslapaya adak a hindigil-hindigil mak tafiviyu a ahara vu akada ga jaku ni. Tafikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tara tabekia zlam nday nana nahkay ti tahadafanbiyu, tahi ahkado : « Megrug sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakon tara taha ma nahkay ti tasi barva kaba kaba.

⁴ Eslini Pilet aharkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, ahi ana tay : « Nihinahama, nara nazibiyu nanj ana kuli e mite vu, ti kasarum nangot zlam magudarani gayan ga mawalki nanj di ndo. » ⁵ Mak Yezu nakon aharaya e mite va ana adak ya ka ahara na akaba ana mugudi ndizeni ya tafikabu na. Yezu ara aharaya ti Pilet ahi ana tay : « Maslana nakon nanj hi. » ⁶ Gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tara tipia Yezu a ti tazlah kay kay, tadam : « *Darfan nanj ka tandal ! Darfan nanj ka tandal ! » Pilet ahi ana tay ahkado : « Lekulum lekulumeni zuma nanj a ti kadamfanj ka tandal gani. Nu ti nangot zlam magudarani gayan ga mawalki nanj di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni tahengrifan, tahi : « Melefit avia divi ana leli ndam Zude a, ahara adam takad nanj, adaba azay ahara gayan adam nanj Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet ara ecia ma gatay na ti agra angwaz a dal-dal, ⁹ angwiyu a ahay vu keti, ahi ana Yezu : « Nak kaslakabiya ti eley ? » Ay ti Yezu nanj te-te, ahengrifan ndo. ¹⁰ Pilet ahi : « Kahu ma do ? Nisliki membran kur, nisliki *madarfan kur ka tandal ti kasar do waw ? » ¹¹ Yezu ahengrifan, ahi : « Kisliki megru aranja do, si tamal Melefit avuka divi gana kwa. Nahkay ti maslana ya ti agasukbiyu nu ni agudara zlam a atama gayak na. »

¹² Yezu ara adama nahkay ti Pilet nakon adabay divi ga membran nanj. Ay ndam Zude ni tazlah, tahi : « Tamal kembranja maslana hina ti kadafakia kawayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahara gayan adam nanj bay ti maslana gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakon ara ecia ma ge mis na ti azabiyu Yezu e mite vu mak anjad ka malanj magray seriya ni. Malanj gani nani ti maslamalani lala ana akur, tazalay ana ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wumari ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakon ahi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekuli

nihi. » ¹⁵ Nday nakəŋ tàra tícia nahkay ti tázlah, tədəm : « Káda, káda, darfəŋ naŋ kà təndal ! » Eslini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nàdarfəŋ bay gekuli ni kà təndal aw ? » Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahaŋ àbi, si Sezar kwa. » ¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayaŋ ga madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ tázay Yezu, táslaka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciya 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Luk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayaŋ gayaŋani. Təhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlan nahaŋ ; məlan gani nani ti təzalay « Məlan ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » ¹⁸ Tòru tinjua eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahaŋ a cə kà təndal ndahaŋ a daya : Yezu ti naŋ e kidíŋ gatay bu.

¹⁹ Pilet àdəm təbəki ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tijeŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəki ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti təbəki àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tijeŋga ma gana, adaba məlan ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. ²¹ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra tícia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəki ba. Ngulum bəki : “Maslaŋa hini àdəm naŋ Bay ga ndam Zude” sawaŋ. » ²² Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəbəki ni ti mánjəhad nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayaŋ ni, tèdeka məlan fad, ku way way do e kidíŋ gatay bu àŋgəta bəlan. Tàza endəwi gayaŋ a daya ; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, təlamaya zəbalana.

²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidíŋ gatay bu, tədəm : « Mèguzleh endəwi hini ba ; ŋgulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni təgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Tèdeka azana goro na e kidíŋ gatay ba, mək tagrakia ca-ca ke endəwi goro a. * »

Ndam slewja ni təgray akada nani gani ededíŋ.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wál ndahaŋ təbu micikeni. Wál nday nani ti nday hi : məŋ ga Yezu, wur ga məŋ ga mənani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala. ²⁶ Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga məŋ ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru məŋ ga Yezu ni afa gayaŋ ti mánjəhada afa gayaŋ a.

Yezu amat

(Meciya 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayaŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado : « Yam àkada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mągravu. † ²⁹ Mandaray nahaŋ àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tíci ma ga Yezu na ti tázay zlam ya esikabu yam

* 19:24 Limis 22.19. † 19:28 Manjay Limis 69.22.

akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, təbahki ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àcaka zum cecəwekeni na ti àdəm ahkado : « Təwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdəma nahkay ti àzəgad ahàr gəzak mək àmət.

Zal slewja naharj àtəhad Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajəj gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti àtama vad məpəsabana ndahan na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəj tay kà təndal ni tənəhadfəjjiyu kà təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tōru afa ge Pilet, təhi ahàr àdəm tēhebi asak ana tay ti təmət weceweci, təhəlfəjə tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet àsləroru ndam slewja gayan. Tàra tənəja ti tēhebi asak ni ana mis bəlan gani ya tədarfəj nəj kà təndal akaba Yezu ni, mək tēhebi ana nəj ye cə ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay tēhebi asak ti tēdi ahàr nəj məmətani àndava, nahkay ti tēhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlan e kidin ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamanəy vu gək. Àra àtəhada nəj a ti mimiz àngəzaya huya, yam day àngəzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslanə ya èpia ni. Àgrakia sedi a, pakama gayanə ya ti àdəm ni ti jiri efedin. Nəj day àsəra pakama gayanə ya àdəm ni jiri efedin. Àdəm nahkay ti awayay ti lekəlum day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahàr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt ni bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayan tekeđi eteheđ do.‡ » ³⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjələj ka maslanə ya ti nday tətəhad ni.§ » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivinj vu

(Meciyə 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Lək 23.50-56)

³⁸ Zal naharj àbu slimi gani Zəzef, nəj ga kəsa Erimete. Nəj ti bay madəbay Yezu, ay adəbay nəj akal-akal adaba aŋgwaz awərfəjə nəj kà ndam *Zude a. Yezu àra àməta ti Zəzef nakəj ōru afa ge Pilet, èhindifinə divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay ōru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day ōra ka mələj gana. Nikodem ti nəj ya ti a vad naharj àrəkioru ka Yezu ga mələvad ni. Ōru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bəlan gani təzalay mīr, naharj ti ni eləwes, àgray kilə kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zəzef nday ata Nikodem nakəj tītədey àna gabaga ; ka ya ti təbu tītədey nahəma, təbəkī haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga mələj ya *tədarfəj Yezu kà təndal ni ti dini naharj àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindivinj naharj àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslanə faj ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zəzef nday ata Nikodem nakəj təfiyu Yezu e mindivinj nani vu, adaba mindivinj ni drinj do.

20

Ndam madəbay Yezu takoru kə mindivinj

(Meciyə 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lək 24.1-12)

¹ Du ge miledu ana zazueni a vad ye enjenjeni ga gosku nahama, Mari ga kasa Magadala oru ke mindivij ni. Oru enjua ti adi ahara ana mindivij ni bera, epi belim ni alaj ana mindivij ni bi. ² Nañ nakaj ara epia belim ni alaj bi nahkay ti acuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay madabay Yezu ya Yezu awayay nañ kay ni, ahi ana tay ahkado : « Ndamaja tazaba Bay geli na e mindivij ni ba, masar melañ ya tafakad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay madabay Yezu nahan ni tara ticia nahkay nahama, taslaka tazay divi ga moroni ke mindivij ni. ⁴ Nday cueni tacuhworu, ay bay madabay Yezu nahan ni acuhway atam Piyer, enjiyu ke mindivij ni enji gayan. ⁵ Oru enjua ti andehad ahara, amenjiyu e mindivij ni vu, epi gabaga ni mabehadani cilij, ay ti ahuriyu ndo. ⁶ Kalaj gani Simu Piyer ti ni oru enjua ke mindivij na ti ahuriyu huya, epi gabaga ni mabehadani duca, ⁷ azana ya ti titadi ahara ana Yezu ana nañ ni day mifedekabani ka melañ nahan, mabehadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay madabay Yezu nahan ya enjiyu ke mindivij enji ge Piyer ni ahuriyu bilegeni. Ara ahuriya ti epi zlam ya ti agravu ni, asara Yezu angaba e kisim ba. ⁹ Abu mabekiani a Wakita ge Melefiti bu, ahara adam Yezu amat mak angaba e kisim ba, ay kekileña nday gani ticiaba pakama gana fan ndo. ¹⁰ Kalaj gani ndam *madabay Yezu nakaj taslaka, toru a magam.

*Yezu angazlivu ana Mari ga kasa Magadala
(Meciyu 28.9-10 ; Mark 16.9-11)*

¹¹ Ka sarta gani nani Mari nañ abu ka gavay ge mindivij ni, etawi. Nañ abu etawi ti andehad ahara, amenjiyu e mindivij ni vu, ¹² epi *melsar ge Melefiti cu mabakabu azana bad-badani. Nday manjahadani digas-gas ka melañ ya tafakad kisim ga Yezu ni ; belaj manjahadani gwar ka melañ ga ahara, belaj gani ti ni gwar ka melañ ga asak. ¹³ Eslini melsar ni tihindifinja ma, tahi ahkado : « Wal hini, kitawi mam ? » Wal ni ahengrifaj ana tay, ahi ana tay ahkado : « Ndamaja tazaba Bay goro e mindivij ba, masar melañ ya tafakad ni do. »

¹⁴ Ara adama nahkay ti ambatbiyu ma kalaj, epi Yezu nañ jika, ay ti ngay Yezu ti asar do. ¹⁵ Eslini Yezu ahi : « Wal ni, kitawi mam ? Kadabay way ? » Wal ni ahi ana ahara maslaja ya ahi ma ni ti bay ya agray tawi e dini bu ni. Nahkay ahi : « Maslaja goro, tamal nak kazaba nañ a ti dafuki melañ gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu ahi : « Mari. » Eslini Mari nakaj ambatkioru ma, ahi ana ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay adamvaba : « Musi. » ¹⁷ Yezu ahi : « Kacafanja nu ka maslakana ba, adaba necaloru afa ga Baba fan ndo. Nih ti ru afa ga bera ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : “Necaloru afa ga Baba, nañ Ber gekuli daya. Nañ gani ti Melefiti goro, Melefiti gekuli daya.” » ¹⁸ Mari ga kasa Magadala nakaj ara ecia ma ga Yezu na ti arakioru ka ndam madabay Yezu ni, ahi ana tay ahkado : « Nipia Bay geli na. » Mak angahadi ma ga Yezu ya ahi ni ana tay.

*Yezu angazlivu ana ndam madabay nañ ni
(Meciyu 28.16-20 ; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga malakarawa ti ndam *madabay Yezu ni tangasva a ahay ba mak tazlakkaba mahay a, adaba angwaz awarfana tay ka ndam *Zude ndahan na. Nday tabu mangasvani nahkay ti Yezu ahurkiviyu ka tay, ecik jik e kidij gatay bu, ahi ana tay : « Melefiti magray ti aranja ahara ahara kuli ba. » ²⁰ Ara ahia ma ana tay a nahkay ti angazli ahara gayan ni akaba

jamaŋgay gayan ni ana tay. Nday nakəŋ tàra tìpia Bay geli na ti tàmərva dal-dal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit mǎgray ti arañja àhəli ahàr ana kəli ba » keti. Mək àhi ana tay : « Melefit àslərbiyu nu, nahkay nu day nəsłər kəli akada gayan ya àslərbiyu nu ni. »

²² Àra àdəma nahkay ti èviteki aməf gayan ka tay mək àhi ana tay : « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a : gəsumkabá naŋ a. ²³ Ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a. Ay ndam ya ti akəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a do. »

Yezu aŋgəzlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naŋ bəlaŋ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni təhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nìpi məlaŋ ga ahar ya tadar àna masaŋsaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlaŋ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlaŋ ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam madəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidiŋ gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit mǎgray ti arañja àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Məŋjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nəŋgaba e kisim ba efediŋ a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kípia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nəŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nəŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti tàmərva. »

Ere ye ti àzəkiyu Zerj ga məbəkì wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəkì ni ti, nawayay ti kəgəsəmkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsəmkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana ti Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni keti. Aŋgəzlivu ana tay ti kà gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlaŋ eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbìyu kilif. » Nday nakəŋ təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tōru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ tekefì təgəs ndo. ⁴ Məlaŋ àra àsla ti ndam madəbay Yezu nakəŋ tìpi Yezu naŋ àbu jika ka dəŋ-dəŋ, ay ŋgay naŋ ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam

məzumani àfəñ kè kuli gəzit aw ? » Təhi : « Àbi. » ⁶ Mək Yezu nakəñ àhi ana tay : « Təlumiyy zəva gekəli ni gwar ka ahar ga daf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəñ tàra tətaliya ti zəva ni àgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tisliki ndo. ⁷ Eslini bay maɗəbay Yezu ya ti Yezu awayay nañ kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti àfakabiyu endəwi gayan ya àzakaba ni, mək àdiyu a yam ni nu cizliv. ⁸ Məlan̄ ya təgəsaya kilif a ni ti driñ driñ akaba dəñ-dəñ ni do, àgray ezewəd bəlan̄ cilin̄, nahkay ndam maɗəbay Yezu ndahan̄ ni tàra àna slalah ga yam na gwar kà dəñ-dəñ na, tagəjahbiyyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəñ tàra tin̄jia kà dəñ-dəñ na, tàhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tipi aku ŋgulusa, kilif àki baca akaba *dipen̄. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyer àcəliyu a slalah ga yam ni nu keti, àgəjahaya zəva na ka dəñ-dəñ a. Tàra təgəjahaya ti tədiviyyu ahàr ana kilif gəɗəkani din̄ àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani dek zəva ni àtəɗkaba ndo. ¹² Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslan̄a bəlan̄ e kidin̄ ga ndam maɗəbay nañ ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tisliki məhiani ndo, adaba təsəra nañ Bay geli. ¹³ Eslini Yezu àra àzay dipen̄ ni, àvi ana tay, mək àvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya àngaba e kisim ba ni ti àngazlivu ana ndam maɗəbay nañ ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Tàra tətuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu kətama nday hina waw ? » Piyer nakəñ àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu àhi ye cə : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu aw ? » Piyer àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur ge Zeñ, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti àhəlia ahàr ana Piyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nəbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. » ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu àna maslpara, kòra ka məlan̄ ya ti kawayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslan̄a nahan̄ aməwəlvuvu maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka məlan̄ ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayan̄ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay nañ kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələn̄, mək èpi bay maɗəbay Yezu ya ti Yezu awayay nañ kay ni. Nañ ti nañ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayan̄ gwar ka məbəruf ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslan̄a ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia nañ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay nañ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mən̄jəhad duk abivoru ana vad goro ya anan̄ga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu cilin̄. » ²³ Bəza ga mən̄jəhad ndahan̄ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidin̄ gatay bu bay maɗəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ŋgay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayan̄ ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mən̄jəhad duk abivoru ana vad goro ya anan̄ga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu cilin̄. »

²⁴ Àbèki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day mèsèra sedi gayan ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təbèki ma gani bəlan àna bəlan ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsaɓay. Nətamahay məlan ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvna.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu **Ere ye ti mɛdɛmki ke Tɔwi ga ndam asak ga** **Yezu ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɛsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nanj (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àngɛhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àngɛhad manjɛhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjɛhad gani nani ti adafiki manjɛhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àngɛhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejengey wakita ga Pol ni ti mɛsɛra mɛlanj ya tɛdɛmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awalkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɛbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dek mɛgi wakita bɛlanj.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayan ni : « Akɛgrumkua sedi a Zerɔzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɛ sliri ga mɛlanj a dek. » Ma hini adafiki ana leli ahɛmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɛnjɛki gani àngɛhad zlam ya àgravu a Zerɔzalem ni (1-7), mak àngɛhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɛlanj gani àngɛhad zlam ya àgravu ka had drinj-drinjeni ni (13-28).

Lɔk àngɛhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tɛhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adafay ahɛmamam mɛhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àngɛhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɛdɛm kɛ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɛsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɔgɛskabu na lala.

A wakita ni bu dek Lɔk awayay àngɛhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Adafay slimi ga mɛlanj ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ngumna ya tɛdi ahɛr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu ticivu ndo nɛngu ni àngɛhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk adɛm mɛgosay Mɛsuf Njɛlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). Adafay daliya ya ndam ga Yezu tɛcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adafay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àngɛhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tɔgray àna njɛda ga Mɛsuf Njɛlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay mɛsɛra, Yezu ti nanj àbu àna njɛda dal-dal, avi njɛda ana leli daya.

Yezu adɛm Melefit amɛvi Mɛsuf Njɛlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyɛfil goro ni, nɛbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɛbukki enjenjeni ni bu ni ti, nàngɛhaduka tɔwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àchahi ana mis na dek. Nàngɛhadukaba dek kwa ka mɛnjɛki ge tɔwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nanj agavɛla na. Wudaka Yezu àcaloru agavɛla nahɛma, àhia ma ana ndam ya àdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nanj àwayay tɔgray ni, àhi ana tay àna njɛda ga *Mɛsuf Njɛlatani. ³ Àra àcaka daliya, àmɛta ti àngazlivu ana tay, àgra zlam a gɛrgɛri ti tɛsɛr nanj àna sifa ededɛn. A hud ga vad kru kru fadani bu àrɛkia ka tay a sak

kay, àhi ma ana tay àki ka *Məgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nan àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a, Baba goro aməvi zlam ana kəli. Nahkay zla nahəma, kəsləkumaba a Zeruzalem a ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kəli ni. ⁵ Zəŋ ti àbara mis àna yam a. Lekələm ti ni vad 6al kama Melefit *aməbaray kəli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday təbu akaba Yezu ti tihindifinə ma, təhi ahkado : « Bay geli, kara kagraj ti ndam *Izireyel təgur mələŋ zlam gatay keti ti nihi həya aw ? » ⁷ Àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekələm zla ti Melefit àvi divi ana kəli ga məsərani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaja Məsuf gayəŋ ke kəli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayəŋ a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zəde, ka had *Samari, ku kə sliri ga mələŋ a dək. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu taməŋjaləŋ ti, Melefit àzoru nan agavəla a huđ melefit vu, mək məgudunğudun əŋgah nan, tipi nan va do.

¹⁰ Yezu àra àsləka ti nday təbu taməŋjoru agavəla kekilerə. Eslini mis cə məbakabu azana bəđ-bəđani tərħərkiə ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəməŋjumoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kərəma nan a àdoru e melefit vu ti, aməŋga day akada gayəŋ ya ti kərəm nan ərə e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga məŋguju a mələŋ ga Zədas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviyə ni. Həma gani nani driŋ driŋ kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakəŋ təsłəka eslina, təŋga a Zeruzalem a. ¹³ Təru tinjəa ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zəŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu nan bələŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zəđ wur ge Zek. ¹⁴ Nday dək təbu təcakalavu kəlavəd akaba wəl ndahan, akaba Mari məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəŋgalay Melefit.

¹⁵ Àra àgra vad a 6al ti bəza ga məŋ geli təcakalava, təgray nday diŋ àna kru kru cə. Eslini Piyer ecikaba e kidiŋ gatay ba, àhi ana tay ahkado : ¹⁶⁻¹⁷ « Bəza ga mmawa, ahaslani Zədas nan bələŋ geli Melefit àdaba nan a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti nan gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəmkiə ma ka nan a. Ma gani nani ti àdəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər àdəm ma gani nani si mągravu kwa. »

¹⁸ Ga Zədas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àğudara zlam a. Təvi siŋgu azuhva nani, mək ərə àsəkum vədaŋ àna nan. Eslini nan nakəŋ àdəd a ma ma, huđ gayəŋ ni àtəzkaba tuh, diŋdey gayəŋ dək àharaya a dala va. ¹⁹ Ndam Zeruzalem dək təra ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədaŋ nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

²⁰ Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbrəŋ ahay gayəŋ, ti maslaŋa ànjəhadvə va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :

“Ti maslaŋa nahan mązay mələŋ gayəŋ ni, mągray təwi gayəŋ ni.” †

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

21 « Nihî nahêma, ahâr âdêm mædumaba maslaŋa nahaŋ a. Maslaŋa nani ti ahâr âdêm si naŋ e kiđiŋ ga ndam geli ya tâdabay Bay geli Yezu ka ya ti leli mâbu masawaday akaba naŋ ni, 22 ânjêki ka fat ya ti Zenj *âbaray Yezu ni duk ânivoru ana vad ya ti Melefîti âzaba Yezu e kiđiŋ geli ba, âzoru naŋ agavêla ni. Leli ti magrakia sedi ka maŋgaba ga Yezu a, nahkay ahâr âdêm bêlaŋ gatayani mâharkivaya ke leli a. »

23 Piyer âra âdema ma nana ti tâhêl mis cê, bêlaŋ gani slimi gayan Zuzef, mis tâzalay naŋ Barsabas, slimi gayan nahaŋ Zuztus ; maslaŋa nahaŋ ni ti ni slimi gayan Matiyas. 24 Eslini nday dek tâhêŋgalay Melefîti, tâdêm : « Bay geli, nak kêsêra ere ye ti âniviyu ana mis a mæbêruv bu na dek. Nahkay dâfiki maslaŋa ya kâdaba naŋ e kiđiŋ gatay cêni hini ba ni ana leli. 25 Maslaŋa ya nak akadaba naŋ a ni ti, emigi zal asak a melaŋ ga Zudas ni vu ga magray tawi gayan. Zudas ti âslêkaba, âdoru ka melaŋ gayan nahaŋ zlam gayan. » 26 Târa tâhêŋgala Melefîti a nahkay ti tâgraki ca-ca ka tay ti têsêrkaba maslaŋa ya ti Melefîti âdêkiba ni, mæk âdêki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakêŋ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bêlaŋani ni.

2

Melefîti aslêribiyu Mæsuf Njêlatani ana ndam gayan

1 Ka fat ga wumêri ge *Peŋtikwet ti ndam ya táfêki ahâr ka Yezu ni tâŋgasvu dek ka melaŋ bêlaŋani. 2 Eslini huya tici daday ga zlam âhêndabiyu gwar e melefîti bu akada ga amad ya ti akazlay kay kay ni. Mæk daday ni âhêndiyu a ahay ya ti nday tâvu manjêhadani ni vu dek. 3 Nday nakêŋ tipi zlam ndahaŋ, zlam gani nday nani tamênjavu akada arêd ga aku ni, tèdevu, tânjêhadki bêlaŋ bêlaŋ ka tay dek. 4 *Mæsuf Njêlatani êsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tânjêki ka mazlapani âna ma hêma ndahaŋ gêrgêrani, ku way way do azlapay âna pakama ya ti Mæsuf Njêlatani âdâfiki ni.

5 Ka sarta gani nani ndam *Zude ndahaŋ tâbu a Zeruzalem, tawayay magray ere ye ti âbêlafêŋ kê Melefîti ni. Nday nani tâslêkabiya a kêsa gêrgêrani ba ka had ga melaŋ na dek. 6 Târa ticia daday na ti tâŋgasvu ka ahar bêlaŋ. Eslini ku way way do e kiđiŋ gatay bu êci zlapay âna ma hêma gayan, maslaŋa nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay âna naŋ ni. Ere ye ti âgravu ni ti âgria ejep ana tay a dal-dal. 7 Tâdêm ahkado : « Ere ye ti mici ni agravu ahêmamam ? Nday hini ya ti tâzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! 8 Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu naŋ âbu eci nday tâbu tâzlapay âna ma hêma gayan ni ti âgravu ahêmamam ? 9 E kiđiŋ geli bu ahalay ti mis tâslêkabiya a kêsa gêrgêrani ba kay : mis ndahaŋ tâslêkabiya a Part a, ndahaŋ e Medi, ndahaŋ e Êlam, ndahaŋ keti a Mezopotami, ka had *Zude, a Kapados, a Poŋ, a Azi, 10 e Firizi, e Pemfili, e Zep a, mis ndahaŋ ti ni tâslêkabiya ka had Libi gwar e Sireŋ, akaba a Rom a. 11 Mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu ndam Zude, ndahaŋ ti ni tigi ndam Zude migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi tâbu e kiđiŋ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani tâzlapay ni âna ma hêma gayan. Nday tâbu tâdêmki ma ka zlam sulumani ya Melefîti âgray ni. » 12 Nahkay zlam gani âhêliaba ahâr ana tay a, tâsêr ere ye ti tagray ni do. Nahkay tâdêm e kiđiŋ gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay adêmvaba mam ? » 13 Mis ndahaŋ ti ni têtêfiŋ kâ ma gani, tâdêm : « Nday ya ti tâzlapay nahkay ni ti zum âkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

14 Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahan̄ kru mahar bəlan̄jani na, àhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àdəm : « Lekuləm ndam *Zude akaba lekuləm ya ti kanjəhadum a Zeruzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni : ahār àdəm kicəm ere ye ti agravu ni lala. 15 Lekuləm kədəmum bi zum àbu akad̄ nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambəlm̄bu ya ge miledə mba timey ! 16 Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefit Zəwel ya àdəm ahaslani ni àbu agravu sawan̄. Àdəm ahkado :

17 “Melefit àdəm : Ka sarta ga mandav ga məlan̄ wudak nahəma, anəbək̄iaya Məsuf goro àki ke mis a dek. Nahkay bəza gekuli zawalani akaba walani atəhəngri ma goro ana mis ; dagwà gekuli etipi zlam ya ti mis t̄ipi day-day ndo ni ; medewəl gekuli day kisim emizidek̄ivu ka tay kay.

18 Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbək̄iaya Məsuf goro ka ndam məgru təwi zawalani akaba walana dek, mək atəhəngri pakama goro ana mis.

19 Eslini anagray zlam ya ti mis t̄ipi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had̄ : mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

20 Fat amasladāy va do, emigi ləvəñ ; kiyi day emigi ndizeni akada mimiz. Zlam gani nani amagrava nahəma, vad̄ ga Bay geli ara wudak.

21 Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəngay nan̄.” * »

22 Piyer àhi ana tay keti, àdəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kuli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit àdəfiki ana kuli ti àzaba nan̄ ga məgri təwi gayan̄ a. Àdəfaki ti àna magray təwi gərgərani kay ya mis t̄ipi day-day ndo, àvi ana Yezu ni. 23 Maslan̄ja gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdəm ahaslani na, adaba Melefit ti àsəra zlam ya amagravu na dek. Lekuləm kijiñəma nan̄ a àna məgəsi nan̄ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefit do na, ti təkad̄fəñ nan̄ kà təndal. 24 Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəngaraba nan̄ a, àzaba nan̄ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim ni àhəca ga məgəs Yezu a.

25 Nahkay Dəvit àdəmkiə ma a wakita ba, àdəm ahkado :

“N̄ipia Bay Melefit goro kəlavad̄ ka ma goro a, nan̄ àbu ka ahar ga daf kà gavay goro ti nəgəgər ba.

26 Nahkay məbər̄uv goro amər dal-dal, nidi limis àna məmərani daya.

A vu goro bu dek nəsəra Melefit amara məgru sulum gayan̄.

27 Bay goro Melefit, nəsəra akəmbrəñ nu e kisim bu do ; ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

28 Kədəfukia divi ya ti nəngət sifa àna nan̄ na ; anəmər̄vu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

29 Piyer nan̄ àbu adəmoru ma gayan̄ ni nahkay ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahār àdəm nəhi ma gani ana kuli vay-vay : bəñ ga bəñ geli Dəvit ti àməta, t̄ileba nan̄ a àndava. Ku kani nəngu ni mindiv̄iñ gayan̄ àbu a kasa geli bu. 30 Ay Dəvit ti nan̄ bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Àsəra Melefit

* 2:21 Zəwel 3.1-5. † 2:28 Məñjay Limis 16.8-11.

àmbadia, àhi ahkado : “Bilin e kidin ga bəza hud gayak bu aməzum bay gayak.”
 † 31 Nahkay wudaka ere gani agravu ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gəđakani ya amara ni aməmət mək amangaba e kisim ba. Àra àsəra ti àđəmki ma ke Krist, àđəm :

“Melefít àmbrəñ nan e kisim bu ndo, vu gayan, èzi ndo daya.” §

32 « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kəli ni ti Melefít àhəngaraba nan e kisim ba. Leli ndahan ni dek magray sedi gani tata. 33 Bəñani Melefít àzoru nan agavəla, àfəkad nan kà ahar ga daf gayan, mək àvi Məsuf gayan Njəlatani akada gayan ya ti àhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti təwi gayan. 34 Devit ti Melefít àzoru nan e melefít vu ndo. Nan nanani àna ahər gayan àđəm :

“Bay geli Melefít àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a məlan ga gəđakani va.

35 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” *

36 « Nahkay ahər àđəm lekələm ndam Izireyel dek kəsərum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kəkəđum nan àna *madarfəñ nan kà təndal nahəma, nan Bay gəđakani ya Melefít àslərbiyu ni, Melefít àdaba nan a, ègia Krist a. »

37 Nday nakəñ təra ticia ma ge Piyer na ti bəruv àtikaba ana tay a. Eslini tihindifinja kə Piyer a akaba ndam asak ndahan na, təđəm : « Bəza ga mɔmawa, nihi ti magray ahəmamam ? » 38 Piyer àhəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ku way way do *təbaray nan àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefít ambərfəñ zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayan ana kəli daya. 39 Ere gani nani ti Melefít àđəm aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu drin ni daya. Bay Melefít geli aməvi ana mis ya ti amazalakabu tay ni dek. »

40 Eslini Piyer àhi ma ndahan gəgərani ana tay kay, awayay ti təgəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefít mähəngay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » 41 Eslini mis ndahan kay e kidin gatay bu təgəskabá ma ge Piyer na. Təra təgəskabá ma gayan na ti ndam asak ni təbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiviya àkiva ka ndam məfəki ahər ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahər ka Yezu

42 Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təchahi ana tay ni kəlavad ; təbu təcakalavu ka ahar bəlan, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan, təbu tahəngalay Melefít ka ahar bəlan daya. 43 Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge Melefít. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awər tay. 44 Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar bəlan. 45 Təsəkumoru vədan gatay akaba zlam gatay ndahan gərgərani ; tedevu sinju gani, ku way way do tədi ka wudəra gayan. 46 Kəlavad nday təbu təcakalavu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefít ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti àna hud bəlan àna məmərani. 47 Təbu tazləbay Melefít kəlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek àbəlafəñ kə mis dek. Eslini Bay geli ahəngakivu mis ndahan kəlavad, abəkiviya tay ka ndam məfəki ahər ndahan ni.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dərə

¹ Ga məlafat a vad nahan əna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zeŋ təbu takoru a *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit, adaba sarta gani ənjia. ² Zal nahan əbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gəɖakani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Məbəlani ni. Zal nani ti tiwiewa naŋ dərana, əsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru naŋ, tafəkad naŋ eslini ga mahəŋgalafəŋa zlam kə mis ya təhuriyu a ahay gəɖakani ge Melefit ni vu na. ³ Naŋ nakəŋ əra əpia ata Piyer nday ata Zeŋ a tawayay təhuriyu a ahay gəɖakani ni vu ti, əhəŋgalafəŋa zlam kə tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tərə ticia ma gayan na ti təbəkə eri ndekwa ndekwa, mək Piyer əhi ahkado : « Məŋjaləŋ kə leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ əmənjaləŋ kə tay lala, adaba əhi ana ahər ara aŋəɖfəŋa zlam kə tay a. ⁶ Ay ti Piyer əhi ahkado : « Siŋu əfu bi, gru day əfu bi, ay ere ye ti əfu ni ti nəvuk : əna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kəsawaday ! » ⁷ Əra əhia ma na nahkay ti əgəs ahar ga ɖaf ga zal dərə ni ga mezeftəba naŋ a. Piyer əra əgəs ahar gayan na ti asak ga zal dərə ni tigia njan-njanjana həya. ⁸ Nahkay zal dərə ni əcikaba cəkwaɖ mək əsawaday. Eslini naŋ nakəŋ əhuriyu a dalaka ga ahay gəɖakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəruru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ əbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni ɖək tɪpia naŋ a. ¹⁰ Tərə tɪpia naŋ a ti təsərə naŋ a lala : naŋ zal ya ti ənjəhad kə gəvay ga ahay gəɖakani ge Melefit ni kə mahay ya təzalay Mahay Məbəlani ni, naŋ ya əhəŋgalafəŋa zlam kə mis a ni. Tərə təsərə naŋ a, tɪpia ere ye ti əgrakivu na ti, əgria ejep ana tay a, əsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəɖakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ əsləkafəŋa kə ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni ɖək təcuhwakioru ka tay, təvelin tay adaba ere ya tɪpi ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer əra əpia mis na nahkay ti əhi ma ana tay, əɖəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti əgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəhumi ana ahər leli məhəŋgaraba zal hina ti əna njəɖa geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahər Melefit əhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli məbəlafəŋ kə naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekur, Melefit ga ata bəŋ geli ɖək. * Naŋ gani əgray ti zal hini mənɟaba adaba awayay ti mis təzləbay Yezu bay məgri təwi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi əfəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekələm kəwayum ti təfəkadi Bay *njələtani jireni ni ana kəli ndo ; kəwayuma ti təfəkadi maslaŋa ya ti əbazl mis ni ana kəli sawan. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekəli. Tərə təkada naŋ a ti Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Əhəŋgaraba naŋ a ti leli mɪpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti məfəki ahər ka Yezu, magray təwi əna slimi gayan, adaba naŋ ti njəɖa əfəŋ. Yezu awayay ti mis təzləbay naŋ, nahkay əhəŋgaraba zal hina. Lekələm ɖək kəsaruma zal hina, kɪpəma ere ye ti əgrakivu na. Iy, zal hini əgi njalaŋ-njalaŋani kə meleher gekəli ti adaba leli məfəkia ahər ka Yezu a.

* 3:13 Məŋjay Mahərana 3.6, 15.

17 « Bəza ga mmawa, nəsəra ere ye ti kəgrumi ana Yezu lekulum akaba gəđákani gekuli na kəgrum ti adaba kəsərum Yezu naŋ way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan na dek, ahàr àdəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day təhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya àdəmki ke Krist ni àgrava efedīn a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfaŋa zlam magudarani gekuli ni kə kuli a. 20 Bay geli aməvi sarta ga mərəsabana ana kuli, aməslərribiyu Yezu *Bay gəđákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit àdiaba naŋ ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àdəm mənjuhəd a huđ melefit bu hayan duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dek mawena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam nələtani ya təhəŋgaray pakama gayan na, nday day təhi pakama gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Məwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməslərribiyu bay mahəŋgaray *pakama gayan nahan ana kuli akada nu. Bay nani ti amələbu bəlan e kidīn ga bəza ga mən gekuli bu. Pakama gayan ya aməhi ana kuli ni dek ti akəbumi slimi lala. 23 Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahàr àdəm təgaraba naŋ e kidīn ga ndam ge Melefit ba, təkad naŋ.” † 24 Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni dek tədəmki biyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjəki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahan ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni dek. 25 Pakama ge Melefit ya ndam mahəŋgaray pakama gayan tədəm biya, Melefit àdəm anagray zlam ni ti, àgria zlam gana ana kuli efedīn a. Lekulum day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *awəlkabu akaba ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham ahkado : “Anəgri sulum goro ana jiba gərgərani ga had ni dek. Anəgri ana tay ti àna bəza huđ gayak.” ‡ 26 Bay məgri təwi ana Melefit ya Məwiz àdəmki biyu ma ni ti, Melefit àŋgazliaya naŋ ana kuli a enjia. Àslərribiyu naŋ ana kuli ti məgri sulum gayan ana kuli akaba ti məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana kuli a dek. »

4

Gəđákani ga ndam Zude tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

1 Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ təbu təzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni akaba ndam *Sedəseyen ni tərəkia ka tay a. 2 Nday nakəŋ təzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cəeni na adaba nday təbu təcahi zlam ana mis, təhi ana tay Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. 3 Eslini tədəm təgəs ndam asak cəeni ni, təbiyu tay a dangay vu, adaba məlakarawa ègia, sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay a bi. Nahkay təgəs tay, təbiyu tay a dangay ni vu, təndəhadviyu hundum. 4 Ay ti mis dal-dal e kidīn ge mis ya ti ci pakama ga ndam asak ni bu təfəkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təsagakivu, nday dekeni təgray mis dəbu zlam.

5 Həjən gani zla nahəma, bəbay ga ndam *Zude akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təcakalavu a Zeruzalem. 6 E kidīn gatay nani bu nahəma, Anna naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ, Eleksender, akaba ndam ga huđ ahay ga ndam gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek. 7 Nday nakəŋ təra

tàcakalava nahkay nahəma, tǎhəlbīyū ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Tàra tīnjia àna tay a ti nday nakəŋ tihindifīŋa ma kà tay a, tǎhi ana tay ahkado : « Kǎhəŋgarumaba mis a ti àna njəda ga way ? Way àvi divi gani ana kuli way ? »
⁸ Eslini njəda ga *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekuləm bəbay akaba lekuləm gəđákani ni, ⁹ kihindumfīŋa ma kè leli a àki ka zlam sulumani ya məgri ana zal đəra ni, kəđəmum ahəmamam məhəŋgaraba naŋ a ni mam ? ¹⁰ Tamal kihindumfīŋa kè leli a nahkay nahəma, lekuləm dek akaba ndam *Izireyel dek sərūmki : maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher gekuli ni ti, məhəŋgaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti njəda àfəŋ. Naŋ gani ti lekuləm kàdarumfəŋa kà təndal a àməta, ay ti Melefīt àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefīt àdəmkia ma a Wakita gayan ni ba. Ma ge Melefīt ya àdəmki ni ti nihi : “Akur nahan əbu ti lekuləm ndam mələm ahay kàwayum magray tŭwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.”*

¹² « Melefīt ahəŋgay mis ti si àna naŋ kwa ; do ni ti àdaba maslaŋa nahan a duniya ba ga məhəŋgay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tǎra tīcia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tīpi ti nday mis nahkay, təcayah zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya təcəbay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tīpi maslaŋa ya àŋgaba ni naŋ jika kə gəvay gatay nahəma, təŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ndo. ¹⁵ Təsəre ere ye ti tǎhəŋgrifəŋ ana tay ni va do ni ti, təcəm tǎhəliyu tay e mite vu. Tàra tǎhəlaya tay a ti ndam magray seriya ni təcəlapay e kidīŋ gatay bu, ¹⁶ təcəm ahkado : « Məgri mam ana tay mam ? Ndam Zeruzalem dek təcəra nday tǎgra ere ya mis tīpi đay-đay ndo ni kè eri ge mis a dek. Nahkay ŋgay tǎgray ndo ni ti mədəm koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nahəma, məcumfəŋa tay kà macali slimi ana maslaŋa nana. Ku way way do tǎhi ma gani ba ; tamal tǎhia ana maslaŋa ti amatrađ tay. »

¹⁸ Tàra tīndeveriŋa zlapay gatay na ti təcəalay ata Piyer nday ata Zeŋ, tǎləgi ana tay, tǎhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kəcəhumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeŋ tǎhəŋgrifəŋ ana tay, təcəm : « Zlam jireni kè meleher ge Melefīt ti, məgəsiki ma ana Melefīt tək məgəsiki ma ana kuli sawaŋ aw ? Lekuləm lekuləmeni đəmka ba ma gana. ²⁰ Leli ti mīsliki məmbrəŋ məhi ere ye ti mīpi akaba mīci ni ana mis koksah. » ²¹ Ndam magray seriya nakəŋ tǎləgi ana tay keti, mək tǎmbrəŋ tay. Nday gani tǎŋgət divi ga matrađ tay ndo, adaba ndam ga kəsa ni dek tǎbu tazləbay Melefīt azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Maslaŋa ya ti tǎhəŋgaraba naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayan àtama vi kru kru fadana.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tǎhəŋgalay Melefīt

²³ Gəđákani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba gəđákani ndahan ni tǎra tǎmbrəŋa ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəŋ tǎrəkiuru ka ndam gatay, mək tǎŋgəhadī ma ga ndam ge seriya ya tǎhi ana tay ni dek ana tay. ²⁴ Tàra tīcia ma gatay na ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek ma gatay bəlaŋ, tǎhəŋgalay Melefīt, təcəm ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya huf melefīt a, had a, dəluv gəđákana akaba zlam gatayana dek ni ti nak. ²⁵ Nak kàgray ti bəŋ geli Devit bay məgruk tŭwi ni mǎzlapay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ni. Devit àdəm :

* 4:11 Limis 118.22.

“Ndam ga had gərgərani tagray zlabay ti kamam ?
 Jiba gərgərani tədəgəzłki ahàr ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ Bəbay gədákani ga had ni təwalva ga makadvana, bəbay ndahan ni day təcakalava ka ahar bəlan, nday dekeni tawayay takadfanva kà Bay geli akaba *Krist Bay gayan ya àdaba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet təcakalava ededın a kəsa hini ba akaba ndam ga had ndahan akaba ndam jiba Izireyel a. Təcakalavu ti àkivu ka Yezu Bay njəlatani ya agruk təwi ni, nan Krist Bay ya kàdaba ni. ²⁸ Təgray nahkay ti tğra ere ye ti nak kawayay na dek. Kwa ahaslani kədəmbiyu àna njəda gayak amagravu. ²⁹ Nihi ti tədəm atatra6 leli nahəma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni lala. Vi njəda ana leli ndam məgruk təwi ni ga məhi pakama gayak ana mis, anğwaz àwər leli ba. ³⁰ Ngazli njəda gayak ana mis, hənğaraba mis a, gray zlam gərgərani ya mis tiپی day-day ndo ni àna slimi ga Yezu Bay njəlatani ya agruk təwi ni ti. » ³¹ Tàra tndeveriņa mahənğalay Melefit a ti məlan gatay ya təcakalavu eslini ni àdaday, Məsuf Njəlatani àvikivu njəda ana tay dal-dal, mək nday nakən tədəmoru ma ge Melefit vay-vay, anğwaz àwər tay ndo.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar bəlan

³² Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni nday dek akada mis bəlan, majalay ahàr gatay bəlan, məbərur gatay day bəlan. Nahkay maslanja ya ti adəm zlam gayan ni gayan gayanani ti àbi. Zlam gatay ni dek tebedekabu ka ahar bəlan sawan. ³³ Melefit àvi njəda dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga mədəmoru pakama àki ka Bay geli Yezu, gayan ya àmət mək anğaba e kisim ba ni. Melefit àgri sulum gayan dal-dal ana tay daya. ³⁴ E kidiņ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni, maslanja ya ti aranja àhəci nan ti àbi. Adaba ndam ya ti vədan gatay təbu ahkay do ni ahay gatay təbu ni təsəkumoru tay, mək təhəlbiyu siņgu gani, ³⁵ təbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni. Təbəhad ti ku way way do ere ye ti àhəci nan ni ti tədi ga wudəra gayan. ³⁶ Zal nahan àbu, slimi gani Zəzef, zal *Levi, tiwi nan e Sipir. Ndam asak ga Yezu təzalay nan Barnabas, awayay adəmvaba « Maslanja ya avi njəda ana mis ni. » ³⁷ Zal nani àsəkumoru vədan gayan, mək àhəlbiyu siņgu gani, àbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahan àbu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsəkumoru vədan gayan, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsəkumoya ti adafəņa siņgu gana wal gayan ni day àgəsikia, mək àhəlbiyu məgəjəni gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhad siņgu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a məbərur vu ti kamam ? Kəsəkadi malfada ana Məsuf Njəlatana, kadafəņa siņgu ga vədan ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədan ya kəsəkumoru ni ti gayak, siņgu ya kəngət àna nan ni gayak daya do aw ? Kəjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfada ya kəsəkad ni ti kəsəkadi ana mis hihirikeni do, kəsəkadi ti ana Melefit. » ⁵ Ananiyas nakən àra ecia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti anğwaz àwəra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa təzay kisim gani, təkambah, mək tōru tili.

† 4:26 Limis 2.1-2.

⁷ Agray njemdi mahkær kæləŋ gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayan ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Singu ya kəŋgətum àna vadaŋ ni ti nahkay hi edeđiŋ aw ? » Wal ni àhəŋgrifaŋ, àhi : « Iy nahkay gani edeđiŋ. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Masuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədəni məmətani kwiyah-kwiyah kə meleher ge Piyer həya. Eslini bəza dagwa ni təhəraya, tədi ahàr ana kisim gani mək təzay, tòru tilifiŋiyu kà gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahaŋ ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek tàgra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tipi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni kay kə meleher ge mis. Zlam nday nani àdəfiki njəda ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlaŋ a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavaf. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu ni. ¹³ Mis ndahaŋ ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga məhurkiviyani ka tay. Akaba nani dek mis təbu təcalfəŋ kà ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, tədəm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavaf mis ndahaŋ təsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam məfəki ahàr ndahaŋ ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəlbīyu ndam gatay ya təbesey do ni e mite vu, təbəhad ndahaŋ ka slalah, ndahaŋ ka hətav. Tədəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan ni asləkakia ka ndam gatay ndahaŋ ya təbesey do na ga mahəŋgaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahaŋ ya kà gəvay ga Zerəzalem ni day təhəlbīyu ndam gatay ya təbesey do ni akaba ya ti seteni təniviyu ana tay a ahàr vu, təgri daliya ana tay ni. Ndam ya təhəlbīyu tay ni dek təngaba.

Ndam asak ga Yezu kə meleher ga gəđakani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahaŋ ndam *Sedəseyeŋ ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tədəm si təgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini təgəs ndam asak ga Yezu ni mək təbīyu tay a danğay vu kə eri ge mis dek. ¹⁹ Məlavaf àra ègikia ka tay a ahay ga danğay ni ba ti, *məslər ge Melefit àzləkaba mahay ga danğay na dek, àbaya ndam asak ga Yezu na, mək àhi ana tay : ²⁰ « Dəgum a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, kəhumi pakama ga sifa məweni ni dek ana mis. » ²¹ Nday nakəŋ təgəsikia ma gayan ya àhi ana tay na. Də ge miledə tòru a dalaka ga ahay gəđakani ni vu, tənjàki ka macahi zlam ana mis. Nday təbu təcahi zlam ana mis ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tinjia ka mələŋ magray seriya na akaba ndam gayan a. Tara tinjia ti təzalakabu gəđakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay təsləroru mis ga moru məhəlbīyu ndam asak ga Yezu ya təbīyu tay a danğay vu ni. ²² Nday nakəŋ tòru tinjəa a ahay ga danğay ni va ti tədiviyu ahàr ana tay ndo. Nahkay təsləkabiya, təŋgəhadī ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Təhi ana tay ahkado : « Mòru minjəa ti mədi ahàr ana mahay ga danğay ni dek məzləkəvani lala, ndam məjəgay mahay ni dek nday jika jika kà mahay ni. Ay ka ya ti mərə məzləkəba mahay na ti mədiviyu ahàr ana maslaŋa ndo. » ²⁴ Bay ga ndam məjəgay ahay gəđakani ge Melefit ni akaba gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tارا ticia ma na nahkay ti təsər ere ye ti tagray ni do. Tədəm ahkado : « Nihi ti məŋ ga mam àgravu ni mam ? » ²⁵ Nday

tàbu tɛzlapay nahkay ti maslaŋa nahaŋ ɛnjiki tay, àhi ana tay ahkado : « Cùm day ! Ndam ya ti kàbumiyu tay a danɗay vu ni tàbiyu tɛcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɛɗakani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majɛgay ahay ge Melefit ni àra ɛcia ma na nahkay ti tàslɛka akaba ndam gayan a ga mɛgɛsbiyu ndam asak ni. Tòru tɛgɛs tay ti àna nɛɗɗa do, adaba aŋgwaz àwɛrfɛŋa tay kɛ mis na ; tɛɗɗam : « Bi mis ni etizligi leli àna akur. » ²⁷ Tàra tɛgɛsbiya tay a ti tàbɛhad tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, mɛk gɛɗakani ga ndam manɗalabakabu mis akaba Melefit ni àlɛgi ana tay, ²⁸ àhi ana tay ahkado : « Mɛhia ana kuli a kàcahumi zlam ana mis àna slimi ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekulum kàcahumi ma na ana ndam Zeruzalem a dɛk. Nahkay ti kawayum mis tɛɗɗam màkad nanɗ ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahaŋ ni tàhɛŋgarfɛŋ, tɛɗɗam : « Ahàr àdɛm ticiiki ma ana Melefit màtama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bɛŋ ga bɛŋ geli ni àhɛŋgaraba Yezu e kisim ba, nanɗ ya ti lekulum kàkadum nanɗ àna *mɛdarfɛŋ nanɗ kà tɛndal ni. ³¹ Àra àhɛŋgaraba nanɗ a ti àzoru nanɗ agavɛla, àfɛkad nanɗ kà ahar ga daf gayan ka mɛlanɗ ga gɛɗakani ni. Melefit àgray ti Yezu nakɛŋ migi Bay ge mis dɛk akaba Bay mahɛŋgay mis dɛk. Awayay ti ndam Izireyel tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ti màmbɛrfɛŋa zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli mɛsɛra zlam gani nday nani àgrava edefin a, magray sedi gani tata. *Mɛsuf Njɛlatani agray sedi gani daya, Melefit àvia Mɛsuf gani nana ana ndam ya tɛgɛsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, tɛzumkia ɓɛruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyen nahaŋ àvu e kidinɗ gatay bu slimi gani Gemeliyel, nanɗ bay mɛsɛr Wakita ge Melefit. Mis dɛk tɛgɛs ma gayan. Eslini nanɗ nakɛŋ ɛcika ba jik e kidinɗ ga ndam magray seriya ni ba, àdɛm tàhɛliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tàra tàhɛliya tay a ti nanɗ nakɛŋ àhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, dɛgɛzlumki ahàr lala ka zlam ya ti mara mɛgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nɛɗɗam nahkay ti adaba àpɛsa vi a ɓal Tewdas àhɛraya àdɛm nanɗ gɛɗakani. Nahkay mis àgray dinɗ dinɗ fad tɛɗɗaba nanɗ a. Ay tàra tàkadà nanɗ a ti ndam gayan ya tɛɗɗabay nanɗ ni dɛk tɛɗɗaba, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kɛlɛŋ gayan ka sarta ga macal mis nahɛma, Zɛdas zal Gelili ni àhɛraya, àhɛla mis a dal-dal tɛɗɗaba nanɗ a. Nanɗ day tàra tàkadà nanɗ a ti ndam ya tɛɗɗabay nanɗ ni dɛk tɛɗɗaba. ³⁸ Nihi ti nɛhi ana kuli nahɛma, kidumi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrɛŋum tay tàslɛka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni tɛwi ge mis hihirikeni nahɛma, emebesvu ka ahàr gayan. ³⁹ Ay tigi ti tɛwi ni tɛwi ge Melefit nahɛma, ekislumki mebeskabana koksah. Kàtɛkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akàkadumfɛŋva ti kɛ Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakɛŋ tɛgɛskabá pakama gayan na. ⁴⁰ Nahkay tàzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, tɛzleɓ tay mɛk tɛlɛgi ana tay, tàhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kɛlɛŋ gani tàmbɛrɛŋ tay, ti tàslɛka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakɛŋ tàslɛka àna mɛmɛrana. Tɛɗɗam Melefit àvi divi gani ana tay ti tàcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday tàbɛlafɛŋa kɛ Melefit a. ⁴² Nahkay kɛlavaf nday nakɛŋ tɛbu tɛcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɛɗakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Tàhi *Ma Mɛweni Sulumani ana mis, tɛɗɗam Krist *Bay gɛɗakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tədəm ma Gres ni ticivu akaba nday ya ti tədəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tədəm ma Gres ni tədəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wəl madakway ni ti tāmənjaləŋ ka wəl madakway gatay do. ²Ndam *asak ga Yezu kru mahar çəni ni t̄ara ticia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni dek, mək t̄əhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni məmbrəŋa mədəm ma ge Melefıt a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do. ³Nihi nahəma, bəza ga mən̄ geli ni, dumaba zawal adəskəla e kid̄ŋ gekuli ba. Ah̄r àdəm nday nani ti mis t̄əsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefıt àniviyu ana tay dal-dal, t̄əsəra majalay ah̄r sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi t̄əwi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga mahəŋgalay Melefıt akaba ga məhi ma gayəŋ ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ah̄r ka Yezu ni t̄ara ticia ma gatay na ti t̄əgəskabá. Nahkay t̄ədaba Etiyēŋ a ; naŋ àfəkia ah̄r ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon̄, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi naŋ a Antiyos ; ègi zal Zude migeni. ⁶Tədaba tay a nahəma, t̄əhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni t̄əhəŋgali Melefıt ana tay, mək t̄əbəki *ahar ka tay ti Melefıt m̄agri sulum gayəŋ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay t̄əgəskabá pakama ge Melefıt ya àdəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zeruzalem ya tədəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefıt ni dal-dal t̄əgəskabá ga məfəki ah̄r ka Yezu a daya.

Gəđákani ga ndam Zude t̄əgəs Etiyēŋ

⁸ Etiyēŋ ti Melefıt àgria sulum gayəŋ a, àvia njəda dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tip̄i day-day ndo ni àna njəda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyēŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahan̄ t̄əcələn̄ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefıt ya t̄əzalay « Ahay ga ndam ya t̄əhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had̄ Silisi akaba ga had̄ Azi : t̄əbu tagray gejewi akaba Etiyēŋ. ¹⁰ T̄əbu tagray gejewi ti Etiyēŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ah̄r sulumani ya *Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ t̄əsakum mis ndahan̄ ti t̄ədəm : « Leli micifin̄a naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefıt. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyēŋ nakəŋ t̄əbikivu estena ana ndam Zeruzalem akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefıt ni mək t̄ədəgaki ke Etiyēŋ nakəŋ cip, t̄əzoru naŋ k̄e meleher ga gəđákani ya tagray seriya ni. ¹³ T̄əhəl ndam ndahan̄ ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni t̄ədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefıt ni akaba ke *Divi gayəŋ ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli micifin̄a àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gəđákani ge Melefıt na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya t̄əvu man̄jadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamənjaləŋ ke Etiyēŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayəŋ ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefıt a.

7

Pakama ge Etiyēŋ ya àdəm k̄e meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gəfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifinja ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tédəmkuk ni ti jiri ededīŋ aw ? »
² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfaŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka haď Mezopotami, òru ànjəhad ka haď Harəŋ faŋ ndo ni. ³ Àhi : “Mbərbu haď gayak akaba ndam gayak, ru ka haď ya ti anədəfukki ni.” *
⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka haď ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka haď Harəŋ. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham məsləka a Harəŋ a, mərə mənəhad ka haď hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka haď hina ti Melefit àsi haď ndo. Ku məlaŋ gəzit ga micikiani tekedī àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk haď ni dek, kəməta day haď ni emigi ga bəza huď gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huď gayak atoru tanjəhad ka haď ge mis ndahaŋ ; etinjəa eslina ti etigi evidī, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ faď. ⁷ Ay ti anatraď ndam ya ti bəza huď gayak atəgri evidī ana tay ni. Kələŋ gani bəza huď gayak ni atasləka ka haď nana, mək atazləbay nu ka məlaŋ hini.” ‡
⁸ Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayəŋ akaba ga Abraham àna *mekeley kəďi. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kəďi. Nahkay day Izak àra èweya Zekəp a ti èkeli kəďi. Zekəp day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kəďi ana tay.

⁹ « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni tàgrafəŋa solu kà wur ga məŋ gatay Zəzef a. Nahkay təsəkumioru naŋ ana ndam ndahaŋ, mək ndam nday nani tòru àna naŋ ka haď Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; ¹⁰ àzaba naŋ a huď ga daliya gayəŋ ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahàr sulumana daya, nahkay ti ègia awələwa ga *Fəroŋ bay ge Ezip na. Nahkay bay Fəroŋ nakəŋ àfiyu naŋ bay məgür haď gayəŋ ni dek akaba huď ahay gayəŋ ni dek. ¹¹ Eslini ləwir àdaya ka haď Ezip a dek akaba ka haď Kanaŋ a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis tàgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka haď Kanaŋ ni tənəgət zlam məzumani va do. ¹² Zekəp àra ècia *alkama àbu ka haď Ezip nahəma, àsləroru bəza gayəŋ ata bəŋ ga bəŋ geli ga məsəkumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti àsləroru tay ye cə nahəma, Zəzef àdəfi vu gayəŋ ana bəza ga məŋani ni. Nahkay Fəroŋ àra àsəra jiba ge Zəzef a. ¹⁴ Eslini Zəzef àsləroru mis ti təzibiyə bəŋani Zekəp akaba ndam gayəŋ a. Nday dəkəni kru kru adəskala mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zekəp nakəŋ òru ka haď Ezip mək àmət eslini. Ata bəŋ ga jiba geli day təmət eslini. ¹⁶ Tàra təməta ti təhəlbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindiviŋ ga Abraham ni vu. Mindiviŋ nani ti Abraham asəkumfəŋa kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudək nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tigia nday kay ka haď Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahaŋ ka haď Ezip a. Bay nani ti àsər Zəzef ndo. § ¹⁹ Nahkay naŋ nakəŋ àgosay ata bəŋ ga bəŋ geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si tàboru bəza gatay ya ka ahar ni təmət. ²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Məwiz a, naŋ ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal. Ànjəhad kiya mahkər a magam afa ga ata bəŋani. ²¹ Kələŋ gani tizligoru naŋ. Tàra tizligoya naŋ a ti

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjəy Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12. § 7:18 Mənjəy Mahərana 1.8.

wur dahalay wur ga Faron bay ga had Ezip àdi ahàr mæk àzay nan, àgal nan akada wur ga huf gayan. ²² Nahkay ti tàcahi mäsär zlam ga ndam Ezip ni dey. Pakama gayan ya adəm ni dek mis tægaskabu, tŭwi gayan ya agray ni day àbəlafəŋ kè mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, adəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahan agri daliya àna zal Izireyel. Eslini nan nakəŋ èmbikivu ka maslanja ya ti tægri daliya ni mæk àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti täsər Melefit amahəŋgay tay ti àna nan, ay ti nday gani täsəriki ndo. ²⁶ Hajəŋ gani nahəma, Məwiz nakəŋ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahan cə, təbu takadvu ; nan nakəŋ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam goro ni, lekələm kà mən gekəli ti, kihirəmvu ti kamam ?” ²⁷ Ay nan ya ti agri daliya ana nan nahan ni àhi ana Məwiz ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” ²⁸ Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahan eweni ni aw ?” ²⁹ Məwiz àra ècia ma nana nahəma, àcuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyan, ànjəhad eslini. Nan àbu eslini, àra àda wal a ti, ewifiŋa bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fad ka ahàr gana nahəma, òru a huf gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit aŋgazlivu a huf ga aku ya agəs mənəghaf ni bu. † ³¹ Məwiz nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəŋoru ti mīpi lala. Nan àbu ahədakfəŋoru ti èci dənəgu ga Bay geli, ahi ahkado ³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekər.” ‡ Məwiz àra ècia ma na ti aŋgwaz àwəra nan a dal-dal, àgəgəra, mamənjaləŋani nakəŋ tekeđi èsliki ndo həya. ³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələŋ ya kicikivə ni ti mələŋ *njələtani. ³⁴ Nipia lala ahəmamam tægri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nicia tuway gatay a : nahkay nàra ti ga mahəŋgaya tay a. Nihni nak ti ru, nəsləruru kur ka had Ezip.” §

³⁵ « Məwiz ti nan ya ti ndam Izireyel tàwayay nan ndo, təhi ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” * ni. Ay nan ti Melefit àslərrikaboru nan ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay mahələba tay e evidi ba daya. Melefit àslərrikaboru Məwiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya aŋgazlivu a huf ga mənəghaf ni bu ni. ³⁶ Bay ya ti àhələba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Məwiz. Àhələba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tīpi day-day ndo ni kay : àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a huf gili bu vi kru kru fadani ni. ³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel : “Melefit aməslərribiyu wur ga mən gekəli nahan ana kəli ga mahəŋgaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Məwiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel tàcakalavu a huf gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mæk àhəŋgri ana ata bəŋ geli ni ti Məwiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga mənəgriani ana leli ni ti nan gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni ticiiki ma ndo, tàwayay madəbay nan ndo. A majalay ahàr gatay bu ni ti tàwaya mənəgona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aron ahkado : “Griaya melefit ndahan ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba Məwiz nan ya àhələbabiya leli ka had Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” ‡ ⁴¹ Nahkay nday nakəŋ tətədaya wur sla mæk tislīŋ zlam ana wur sla

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15. ‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23.

ni, ègia përa gatay a. Tëgri wumëri àna mëmërani ana zlam ya nday ndayani tëvëdaya àna ahar gatay a ni. ⁴² Tàgra nahkay ti Melefit day àmbrëñ tay ti tãgri përa ana zlam ya ti a hud melefit bu ni. Ma gani hini àbu mabëkiani a wakita ga ndam mahëngaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekulum kàbum a hud gili bu vi kru kru fað ni ti, kislìjumi zlam akaba kègrumi sädaga ti, ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya kàsawadum àna nañ ni ti ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kàsawaduma àna përa gekuli Refeñ * ya tëzavu ata bonçur na daya. Përa nday nani ti kègrumaya ga mähëngrioru ahàr ana had ana tay a. Gekuli ya kègrum nahkay ni ti anagaroru kuli drin kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəñ ga bəñ geli tëbu a hud gili bu ni ti tësawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna nañ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit àdëfikia ana Mëwiz a mək àhi màgraya akada gayan ya èpi na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəñ ga bəñ geli tëmbrìbu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day tàra àna nañ ka had hina, Zezəwi àdi kama ana tay. Tàra tìnja ti Melefit àgariaba ndam ga had hina ana tay a, mək nday nakəñ tənjàhad. Nahkay nday tëbu àna ahay ge Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit àwaya nañ a dal-dal, nahkay èhindifinà divi kè Melefit ga maslamali mäləñ *njälətani ana bəza hud ge Zekup a. ⁴⁷ Ay maslanja ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal àləma nahkay nənçu ni, Bay Melefit agavəla drin, ànjəhadvü a ahay ya mis täləmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslanja nahəñ àbu, àhəngaray pakama ge Melefit, àdəm :

⁴⁹ “Bay Melefit àdəm : Mäləñ manjàhad goro ti hud melefit, mäləñ mabëki asak goro ti ni had. Ahay weley lekulum kislumki mäləmuana ana nu a ni weley ? Mäləñ goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

⁵⁰ Bay ya àgraya zlam nana dək ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” ‡ »

⁵¹ Etiyən àhi ana tay keti : « Lekulum ti kicəm slimi do efedin ! Lekulum ti məbəruv gekuli magədavani, slimi gekuli məzləkvanì ; lekulum akada ndam ya tèkeli kudì ana tay ndo ni ! Lekulum akada ga ata bəñ ga bəñ gekuli ni, kekilenja kəgəsunkabu pakama ga *Məsuf Njälətani ni do ! ⁵² Bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəñ ga bəñ gekuli tãgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani tábazla ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tädəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəñ àra ènjia ti kəsəkumoya nañ a mək kəkaduma nañ a. ⁵³ Lekulum ti məslər ge Melefit tädëfikia *Divi ge Melefit na ana kuli a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyən àna mizligi nañ àna akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni tàra tìcia ma ge Etiyən na ti tëzumki bəruv dal-dal, tàməpəd ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyən ti *Məsuf Njälətani èsliva a vu va dal-dal, àmənçoru e melefit vu, èpi mäləñ masladani ge Melefit akaba Yezu nañ jika kà ahar ga daf ge Melefit. ⁵⁶ Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu nipi hud melefit məzləkvbabana, nipi *Wur ge Mis nañ jika kà ahar ga daf ge Melefit daya. » ⁵⁷ Ge Etiyən ya nañ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəñ təzlah kay kay, təbəviyu ahar e slimi vu der der, mək nday dək tädəgaki ka

§ 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanañ ya ndam Izireyel təhəngrioru ahàr a had ahaslani ni. * 7:43 Refeñ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəngrioru ahàr a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Izayi 66.1-2.

ahar bəlan, ⁵⁸ tægəs nan, təzaba nan a kəsa ba cak. Tàra təsləkafəŋa àna nan kə kəsa na nahkay ti tawayay tizligi nan àna akur ga makad nan. Ndam sedì ya tici pakama gayan ni təhəlkaba mægudi gatay na, təbəhadfəŋ kà wur dagwa nahar slimi gani Sol ti mājəgaki. Mək tizligi Etiyen nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyen ni ti Etiyen àhəŋgalay Yezu, àdəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kələŋ gani àbəhad mirdim grik, àzlah kay kay, àdəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àdəma ma na nahkay ti àmət huya.

8

¹ Təkad Etiyen ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənəkəi ka mægri daliya dal-dal ana ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Zeruzalem ni huya. Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tēdevu tōru a kəsa cīf-cīfəni vu ka had *Zəde akaba ka had Samari. Nday ya təsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu cilin. ² Ndam ndahan ya ti təhəŋgriuru ahər a had ana Melefīt ni tili Etiyen, titəwi nan dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam məfəki ahər ka Yezu a ; àsawadəy kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wəl, àbiyu tay a danğay vu. ⁴ Nday ya ti tēdevu ni tēdəmoru *Ma Məweni Sulumani kà kəsa kà kəsa.

Tɛwi ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsa gədəkani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlan, tēbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adəba ticia pakama gayan a, tīpia zlam ya ti àgray, mis tīpi day-day ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni təsləkīaba ana mis a dal-dal, təzlah kay kay. Ndam dəra akaba ndam jəgwer tīgja səndu6-səndu6ana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsa nani təmərva dal-dal.

⁹ Maslanja nahar əbu a kəsa nani bu, slimi gayan Simu, nan zal maharam, agra ejep ana ndam ga had *Samari dek. Azay ahər gayan awayay mis dek tēdəm nan gədəkani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis gədəkani ticiiki ma. Tēdəm : « Maslanja hini ti njeđa ge Melefīt àfəŋ. Njeđa gani nani ti tēdəm “Gədəkani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adəba àpəsa nan əbu agra ejep ana tay àna maharam gayan ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefīt akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wəl ni tægəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekeđi àgəskabá ma gana, təbara nan a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip nan əbu agray zlam gədəkani gədəkani ya mis tīpi day-day ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ndam *Samari tægəskabá ma ge Melefīt a ti, təsləribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra tīnjia ti təhəŋgalay Melefīt ti mēvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya tægəskabá pakama ge Melefīt a ni. ¹⁶ Təgray nahkay ti adəba ku mis bəlan e kiđin gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Təbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu cilin. ¹⁷ Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ təbəkəi *ahar ka tay, mək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani ahuriviyu ana ndam məfəki ahər ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu təbəkəi ahar ka tay ni ti, awayay avi sinğu

ana ata Piyer nday ata Zeṅ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njəda ti ka ya ti nəbəki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njəlatani mǎhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdám sɪngu gayak ni mɪjɪjia, nak nakani day kɪjɪjia, adaba kəhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kəkibu ke tawi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, həngalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit aməmbərfuka zlam ya kəgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti məbərurv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kigia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakəṅ àhəngrifəṅ, àhi ana tay ahkado : « Lekələm lekələmeni həngalumu Bay geli ti ere ye ti kəhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeṅ tàra tàgrakia sedi ka Yezu a akaba təhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, təngoru a Zerəzalem. Ka ya ti nday təbu takoru e divi bu ni ti təhia Ma Məweni Sulumana ana mis a kəsa ndahanəṅ ba kay ka had *Samar a.

Ata Filip nday ata zal Etiyupi nahanəṅ

²⁶ Məslər ga Bay geli àngazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti asləkabiya a Zerəzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis təkì təsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakəṅ ècik, àsləka huya. Nanəṅ ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahanəṅ manjəhadani digusa e seret bu, ejengey wakita ge Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Nanəṅ gani ōru a Zerəzalem ga mazləbay Melefit, nihi nanəṅ àbu asləkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyupi, nanəṅ madaslani, nanəṅ mis gədakani agri tawi ana Kandas bay walani ge Etiyupi : nanəṅ gədakani ga ndam manəṅah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njəlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahədakfəṅjiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakəṅ àcuhworu. Ōru ènjəa nahəma, èci zal Etiyupi ni nanəṅ àbu ejengey wakita ge Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejengey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Nanəṅ nakəṅ àhəngrifəṅ, àhi ahkado : « Tamal maslaṅa àdəfuaba ndo ni ti nɪciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cəlkuvaya ga manjəhadfu kà gəvay a. » ³² Ka məlanəṅ ya ejengey ni Izayi àdəm nahkay hi :

« Nanəṅ ti àhəlkaba ma ndo, akada ga təmbak ya təzoru ka məlanəṅ misliṅ zlam ni, akada ga wur təmbak ya tekəlkia eṅgəc a ti ètəwi do ni.

³³ Nanəṅ gani təhəngoraya nanəṅ a had a, təgri seriya ge jiri ndo simiteni. Way amacali slimi mba way ?

Adaba təkada nanəṅ a, nanəṅ àbi ka had va bi ni. * »

³⁴ Gədakani nakəṅ àhi ana Filip ahkado : « Nahəngalay kur kam-kam, hu : bay mahəngaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka nanəṅ nanəṅani tək, ka maslaṅa nahanəṅ aw ? » ³⁵ Eslini Filip àhi ma, àdəfiaba *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya nanəṅ àbu ejengey ni. ³⁶ Nday təbu takoru nahkay ti tədi ahàr ana yam gwəngər a. Eslini nanəṅ gədakani nakəṅ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəṅa nu ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dek ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Nanəṅ nakəṅ àhəngrifəṅ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, nanəṅ Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana bay ya agaray seret ni mɪcika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata nanəṅ gədakani nakəṅ təhəraya

* 8:33 Izayi 53.7-8.

tàhuriyu a yam ni vu, mæk Filip àbaray nan. ³⁹ Tàra tàhàraya a yam ni ba nahàma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay nan gəđakani ni èpi nan va do, àsləka zlam gayan àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki ti nan a Azot. Àru a Sezare ; nan àbu akoru ti àhioru Ma Məweni Sulumani ni ana mis kà kəsa kà kəsa dek duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu

(Tɔwi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahàma, Sol nan àbu awayay agri daliya ana ndam madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni, ² èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gəđakani ga ahay gəgərani a Damas ya tahəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti təvia divi ga magəs ndam madəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbıyu tay a Zeruzalem.

³ Nan nakəŋ àra àŋgəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Nan àbu enjiyu a Damas wudak nahàma, eslini masladani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya huya, àsladay məlanə gayanə nani. ⁴ Eslini nan nakəŋ àdəd a ga had pəda mæk èci dəŋgu ga maslanə nahən àzalay nan, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Nan nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mæk àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kəgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru akaba nan ni ticik, ma tekedí tisliki madəmani koksah. Tici dəŋgu cilin, ay ti tìpi maslanə gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba nan ni tədəfəŋa ahar a, təzoru nan a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahanə àbu slimi gani Ananiyas, nan bay madəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli àzalay nan e kisim mizidəni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndələbani ni, ru afa ga Zədas. Kinjua ti kihinđi zal Tars ya təzalay nan Sol ni. Nihi ti nan àbiyu ahəŋgalay Melefit. ¹² Maslanə gani nani ti nədəfikia maslanə nahən a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mæk abəki *ahar ti mīpi divi akada ya ahaslani ni. » ¹³ Ananiyas àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay təbu təzlapaki àki ka maslanə nani akaba ka zlam gayanə magədavani ya àgri ana ndam gayak *njəlatani ya təbu a Zeruzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni təvibiya divi ga magəs ndam ya ti tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslanə gana nana, ti məgru tɔwi : məhioru slimi goro ana mis ga had ndahanə akaba bəbay gatayani ni, məhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anədəfikia daliya ya ara agray ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakəŋ òru. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay ni vu, àbəki ahar ka Sol nakəŋ mæk àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay geli Yezu, nan ya àŋgazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àsləbıyu nu. Awayay ti kīpi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mīslukvu a vu vu daya. »

¹⁸ Nan àbu azlapi nahkay ti zlam ndahanə akada aləŋ ge kilif təsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mæk

*tābaray naŋ àna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani àzum zlam, mək njəda gayan̄ aŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadīyu vad̄ 6al a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjaki ke tawi hūya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *tahəŋgalavù Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur ge Melefit. ²¹ Ma gayan̄ ya àdəm ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dek. Tədəm ahkado : « Naŋ hini ti naŋ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayan̄ ahalay a Damas a ti ga mægəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » ²² Ay ti njəda ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ni do.

²³ Àra àgra vad̄ a 6al ti ndam Zude nakəŋ tàgray sawari gatay, tədəm si tijin naŋ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakəŋ tājəgay naŋ məlafat akaba məlavad̄ kà magudu ga kəsə ni dek, tawayay makađ naŋ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya tğraki na. ²⁵ Ga məlavad̄ nahəma, ndam madəbay naŋ ni təzoru naŋ ka ahàr ga gudu ya evelin̄ kəsə ni. Tòru tin̄jua ti təfiyu naŋ a aləŋgu vu mək táfaya naŋ àna ezewed̄ gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjua a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek tğrafəŋa aŋgwaz a, təhi ana ahàr naŋ bay madəbay divi ga Yezu edefin̄ do. ²⁷ Eslini Barnabas àzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tin̄jua ti Barnabas nakəŋ àŋgəhadī ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àŋgəhadī ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ naŋ àbu akaba tay, asawad̄ay akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. ²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tədəm ma Gres ni daya, təbu tğravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tadəbay divi ge mijin̄ naŋ. ³⁰ Ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni tğra ticia ma na ti təzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mək təsləroru naŋ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had̄ *Zude, ka had̄ *Gelili akaba ka had̄ *Samari ni dek ti mis təbi tğri daliya ana tay va bi. Njəda gatay asagakivu, təbu tadəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahan̄ təbu təhurkiviyu ka tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³² Piyer àsawadoru ka had̄ nday nani dek. Ka ya ti naŋ àbu asawadoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. ³³ Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal dəra nahan̄ slimi gani Ene, naŋ mandəhadani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. ³⁴ Piyer nakəŋ àzalay naŋ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ hūya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saron̄ ni dek tip̄i naŋ a ti, tàmbatkaba majalay ahàr gatay a təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àməta, mək Piyer ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

³⁶ Wal nahan̄ àbu e Zupe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba « miyek. » Wal nani ti agray tuwî sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mək àməta àna nan̄ a. Àra àməta ti tàbaray nan̄ mək təfiyu nan̄ a ahay vu ka ahàr ga ahay nahan̄. ³⁸ Zupe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam madəbay divi ga Yezu ya e Zupe ni tàra ticia Piyer nan̄ àbu e Lide nahəma, təslərkiuru mis cə, təhi ana tay : « Dəgum kəhumi ahkado kamkam màra afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tàra təhəngria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ adəbabiyu tay həya. Tàra tinjia ti təziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahan̄ ni vu. Eslini wəl madakway dek tərəfəŋa kà gəvay ge Piyer a titəwi, tədəfiki endəwi akaba azana ga Dorkas ya àləmi ana tay ka sarta ya àmətə fan̄ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na dek e mite va, mək àbəhad mirdim, àhəŋgalay Melefit. Àra àhəŋgala Melefit a nahəma, àmbatkiju ma ke kisim ni, àzalay nan̄ àhi : « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digus. ⁴¹ Eslini Piyer adəfəŋa ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wəl madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahan̄ ni. Tàra tinjia ti adəfiki wal ni ana tay nan̄ àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zupe dek ticia, nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəŋ ànjəhadfiyu, àpəsiyu e Zupe afa ga bay məwəs ambəl nahan̄, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan̄ àbu a Sezare, slimi gani Korney, nan̄ zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani nan̄ àbu ahəŋgriuru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga huđ ahay gayan̄ dek tazləbay Melefit. Nan̄ àbu avi zlam kay ana ndam *Zude ya talagani ni, ahəŋgalay Melefit kələvad. ³ A vad nahan̄ agray njemdi mahkər ya ga mələkarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyu, àŋgazlivu. Àzalay nan̄, àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nan̄ a ti àgra aŋgwaz a, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kàhəŋgalaləŋ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu, nan̄ ya təzalay nan̄ Piyer ni. ⁶ Nan̄ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga *dəluv gədəkani ni. » ⁷ Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəŋ àzalay ndam məgri tuwî cə akaba zal slewja gayan̄ nahan̄ : zal slewja nani ahəŋgriuru ahàr a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəŋ tàra tinjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay mək àsləroru tay e Zupe.

⁹ Hajəŋ gani təbu takoru, tinjiyu e Zupe wudak nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəŋgalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fad tirkədəked, ¹⁰ ləwir àwərkaba nan̄ a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit àŋgazli zlam nahan̄. ¹¹ Èpi ti huđ melefit məzləkvabana, arəŋa nahan̄ asləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akada azana gədəkani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ¹² A huđ ga azana gani nani gədəkani ni bu nahəma, zlam gərgarani kay təvu : zlam asak fadani dek, zlam a had dek, akaba edidīŋ dek təvu. ¹³ Eslini dəŋgu ga masləŋa àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kàhəpəd tay. » ¹⁴ Piyer àhəŋgarfəŋ, adəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit acəfəŋa leli kà mahəpədana

ni akaba zlam ya ti *njelatani do ni ti day-day nahəpəf ndo. » ¹⁵ Dəngu ga maslaŋa nani ahəndabiyu keti, ahi : « Ere ye ti Melefiti adəm ere gani njelatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njelatani do ni ti kədəm ba. » ¹⁶ Ere gani nani aŋravu sak mahkər, mək kələŋ gani azana ni əsləka, ɔru e melefiti vu.

¹⁷ Eslini Piyer naŋ əbu ajalay ahər, əsər ere ye ti Melefiti awayay ahi əna zlam ya aŋgazlivu ni do. Naŋ əbu ajalay ahər nahkay ti ndam ya ti Korney əslərbiyu tay ti tihindi ahay ga Simu ni, nihi ti tinjia kə mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tihindi, tədəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad əhalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ əbu ajalay ahər zlam gayan, mək *Məsuf Njəlatani ahi ahkado : « Ci day, mis təvu mahkər e mite bu, tihindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kəsəkuma akaba tay a. Araŋa ahəluk ahər ba, adaba əslərbiyu tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakəŋ ahərkiaya ka tay a, ahi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Korney gədəkani ga ndam slewja ni əslərkuubiya leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgriuru ahər a had ana Melefiti ; ndam Zude dek tədəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefiti ahi ahkado məzalabiyu kur afa gani ti miçi pakama gayak ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer ahəliyu tay a ahay vu mək təndəhad hundum.

Hajəŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zəpe akaba tay a. Ndam məfəki ahər ka Yezu ndahan təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Hajəŋ nahəŋ gani ti tinjəa a Sezare a. Korney ti ni naŋ əbu ajəgay tay, əzalakababiya ndam gayan akaba zləbəba gayan zədək-zədəkana. ²⁵ Piyer naŋ əbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudək nahəma, Korney nakəŋ ahəraya e mite va, aŋgwivoru a ma vu. Ara ənjikiya ti əbəhad mirdim grike meleher ndi ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer ahi : « Cikaba, nu day mis hihirikeni akada nak. » Nahkay əzefteba naŋ a. ²⁷ Nday təbu takoru a ahay vu təzlaporu hi hi. Tōru tinjəa a ahay ni va nahəma, tinjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mək Piyer ahi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti təcafəŋa leli kə mahədəkfəŋiani kə ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefiti adəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njələta, naŋ əbələy. Mis ti ŋgay naŋ njələta do ahkay do ni naŋ əbələy do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefiti əra əhua ma na nahkay ti, ka ya ti kəzalay nu ni ti nəjalay ahər nahəŋ ndo, nicikbiyu nəra huya. Ay nihi ti nawayay kəhu ere ye ti kəzalakibiya nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəŋ ahəŋgrifəŋ, ahi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəŋgalay Melefiti a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahəŋ aŋgazlulu. Maslaŋa gani ti azana gani pərzlən-pərzlən, ahələba eri a vərut. ³¹ Əzalay nu : “Korney, Melefiti əcia mahəŋgalay gayak ya kəhəŋgalay naŋ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day aŋəjazlki ahər ndo. ³² Nahkay ti sləruru mis e Zəpe ga məzalabiyu Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ; naŋ əbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga dəluv gədəkani ni.” ³³ Ara əhua nahkay ti nəslərkuuru mis ke weceweceni ti kəra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kəra huya. Ay nihi ti leli dek məcakalava kə meleher ge Melefiti a, mawayay miçi ere ye ti Bay Melefiti ahuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer anjəki ka mazlapani, adəm : « Nihi ti nəsəra Melefiti edekaba mis a gərgəri do edediŋ. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgriuru ahər a had ana Melefiti akaba agray zlam ge

jiri ti, Melefit agəskabu naŋ. ³⁶ Melefit àhibiya pakama gayan ana ndam *Izireyel a. Pakama gayan nani ti *Ma Mŭweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkabu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti àgravu kələn ge Zey ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si tabaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga Yezu ya àsawaday a mələŋ bu dek na : ka ya ti naŋ àbu asawaday ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tawi nday nani dek ti adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. ³⁹ Leli ndahan ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zeruzalem ni dek. Kələn ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tədarfən naŋ kà təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgaraba naŋ a ti àvi njəda ti mənəgzlivu ana mis. ⁴¹ Àŋgzlivu ti ana mis dek do ; àŋgzlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti mīgi ndam sedi gayan ni cilij. Melefit àra àhəŋgriviyu sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, leli məzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfəkad nu ga magrafəŋa seriya kə mis a dek, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek təgrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahər ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer naŋ àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dek. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahər ka Yezu, təra akaba Piyer a ni, təra təsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, tədəm naŋ gədəkani ni. Piyer àdəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəŋa tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdəma ma nana ti, àdəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Təra təbara tay a ti nday nakəŋ təhi ana Piyer mənəŋhadə akaba tay a vad bal.

11

Piyer aŋgəhad ere ye ti àgravu e Zupe ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabə ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan ya təfəki ahər ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àŋga a Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya təfəki ahər ka Yezu ni tələgi, ³ təhi ahkado : « Nak kəru kəhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kəru kəzumukabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer aŋgəhadəba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zupe, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit adəfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araŋa nahan

àsləkabiya a huɗ melefɪt ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gɔɗakani, akada mis tɛgɛsa ma gani fadana. ⁶ Nɛmɛnɛjɪyɪ a huɗ gani vu lala, nɪpi zlam gɛrgɛrani ya asak fad ni, zlam ge gili gɛrgɛrani, zlam a haɗ gɛrgɛrani akaba eɗiɗɪn gɛrgɛrani. ⁷ Nu nɛbu nɛmɛnɛjɪyɪ zlam nday nani nahkay ti nɪci dɛngɪ ga maslaɲa àhubiyu ma a huɗ melefɪt bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kàhɛpɛɗ tay.” ⁸ Ay ti nu nakɛn nàhɛngɪrifɛn, nɛhi : “Aha ! Nàgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefɪt àcafɛɲa leli kà mahɛpɛɗana ni akaba zlam ya ti nɲɛlatani do ni ti nɛtɛliyɪ a ma goro vu ɗay-ɗay ndo.” ⁹ Eslini nɪci dɛngɪ gayan keti, àhu : “Ere ye ti Melefɪt àɗɛm ere gani nɲɛlatani nahɛma, nak ti nɲay ere gani nani nɲɛlatani do ni ti kàɗɛm ba.” ¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkɛr, kɛlɛn gani ere gani nani ɗek àslɛka, òru e melefɪt vu.

¹¹ « Ere gani nani àra àslɛka ti mis ndahan mahkɛr tàra hɛya, nday tɛbu kà mahay ga ahay ya leli mɛvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani tɛslɛrkubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday tɛbu kà mahay nahkay ti Mɛsuf Nɲɛlatani àhu ahkado : “Dɛboru tay, aranɲa nahan àhɛluk ahàr ba.” Nahkay mɛslɛka akaba bɛza ga mɛnɲ geli nday hini mukuanɪ na, mòru a magam afa ga maslaɲa ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mòru mɪnɲɛna ti maslaɲa gani nani àngɛhadi ma ana leli, àɗɛm ahkado : “*Mɛslɛr ge Melefɪt àngazlɪvu a ahay bu, àhu ahkado : Slɛroru mis e Zɛpe ga mazalabiyu Simu ya tɛzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminɲia ti amɛhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefɪt amahɛngay kur akaba ndam ga huɗ ahay gayak ɗek àna nanɲ.” ¹⁵ Maslaɲa nani àra àngɛhadua ma na nahkay ti nɛnɲɛki kà mɛhi ma ge Melefɪt ana tay. Ka ya ti nɛbu nɛhi ma ana tay nahkay ni ti Mɛsuf Nɲɛlatani àhɛrkiaya ka tay akada ya àhɛrkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àɗɛm ahaslani “Zɛn *àbaray mis ti àna yam, lekɪlɛm ti ni atabaray kɪli àna Mɛsuf Nɲɛlatani” ni àngɛuaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefɪt àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti mɛfɛki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki mɛhiani ana Melefɪt “Kàgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ya a Zerɛzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti tɛmbrɛn mɛzum bɛruv gatay ni, tɛzlɛbay Melefɪt, tɛɗɛm : « Nahkay eɗeɗɪn, Melefɪt àvia divi ana ndam ya nday ndam Zɛde do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tɛngɛt *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. »

Ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyɛn, tɛgri daliya ana ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya tɛfɛki ahàr kà Zɛzu ni tɛɗevoru a kɛsa ndahan vu. Mis ndahan e kiɗɪn gatay bu tòru bɛɗak e Fenisi, mis ndahan tòru e Sipir, mis ndahan ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani tɛhi ma ge Melefɪt ana ndam *Zɛde cilin. ²⁰ Ku tamal nahkay nɛngɪ ni, ndam Zɛde ndahan ya ga haɗ Sipir akaba ga haɗ Sireɲ ni tòru a Antiyos. Tòru tɪnɲɛna eslina ti tɛhi *Ma Mɛweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zɛde do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia nɲɛɗa gayan ana tay a, nahkay mis kay tɛgɛskabá ma gatay na, mɛk tɛfɛki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zerɛzalem ni tàra ticia ma gana ti tɛslɛroru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènɲɛna, èpia *sulum ge Melefɪt ya àgray eslini na ti, àmɛria mɛbɛruv a. Àvi nɲɛɗa ana tay, àhi ana tay tɛɗevoru divi ga Bay geli àna huɗ bɛlanɲ, tɛmbrɛn ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Mɛsuf Nɲɛlatani àniviyyu dal-dal, àfɛkia ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahan kay tɛfɛki ahàr ka Bay geli Yezu, tɛhurkiviyyu ka ndam gayan ni àkivu.

²⁵ Kələn gani Barnabas nakən əsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu nan a Antiyos. Tàra tìnjia ti tivi daz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal təbu eslini, nahkay nday nakən təcəhi zlam ana tay. Mis təzalay ndam madəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahan təsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahan əbu e kidin gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani əvi njəda, Agabus nakən əhi ana mis ahkado ləwir gədəkani amadaya ka had a dek. Ləwir gani nani ədaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gədəkani ga ndam Rom ededifin. ²⁹ Ndam madəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti tədəm ku way way do máfəkad sinğu ya ahar gayan əngət ni. Təbəhadə nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakən tàra təbəhadə sinğu na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti təhəlikaboru ana gədəkani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga danğay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ənəkia ka məgri daliya ana mis ndahan e kidin ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini ədəm təkəf Zek wur ga mən ge Zəj əna maslalam, mək təkəf. ³ Erot nakən àra əsəra ere ye ti àgray ni əbəlafənə kà ndam *Zude a nahəma, ədəm təgəsia Piyer a. Ədəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipən ya zlam *miwisiñeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia nan a ti təfiyu a ahay ga danğay vu. Eslini Erot nakən əhi ana ndam slewja gayan tēdevu fad fad mələn fad tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agrafənə seriya kələn ga wuməri ga *Pak na kə meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer nan əvu a ahay ga danğay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təmbərən mahəngali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavəd mələn gani ara aslay, Erot ara agrafənə seriya ti, Piyer nakən nan əvu e dəwir bu. Nan əvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvən nan e kidin vu, tajəgay nan. Nan məwəlani əna jejirəi cə. Ndam slewja ndahan tajəgay mahay ga ahay ga danğay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli əngazlavu həya, nahkay mələn ya təfiyu Piyer ni əsləday dal-dal. Məslər nakən ənjiñifin kə jamanğay ge Piyer, əpidəkaba nan a. Àra əpidəkaba nan a ti əhi ahkado : « Cəkəba weceweci. » Àra əhi nahkay ti jejirəi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni əhi ana Piyer keti : « Wəlvu əna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakən àgray akada ga məslər ya əhi ni. Əhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer ədəbabiyu məslər ni, təhərəya a mələn ya təfiyu Piyer ni ba. Nğay ere ye ti məslər àgray ni jiri ti Piyer əsərkəba do. Əhi ana ahàr bi Melefit əngazli zlam akada e kisim miziđeni bu cilin. ¹⁰ Nday nakən təsləkafənə kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti tajəgay ahay na, mək təsləkafənə kà nday ye cə ya tajəgay ahay na, kələn gani tòru tìnjəa kə mahay ge mite gədəkani ga ara na ti, mahay ni əzləkvəba ka ahàr gayan a. Nday nakən təhərəya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni əsləkafənə həya. ¹¹ Eslini Piyer əsərki ke ere ye ti àgravu ni dəma mba. Nahkay ədəm : « Nihə ti nəsəra Bay geli əslərkubiya məslər gayan ededifinə.

Melefít àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kè ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Àra àjalakia ahàr ke ere ye ti àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari mən ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, taŋgalay Melefít. ¹³ Piyer nakəŋ òru ènjəa ti àsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahan slimi gani Ruda, agra təwi ana Mari, àra ècia ge Piyer ya àsi ahar ana mahay na ti àra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Àra àsəra dənğu ge Piyer a ti àdiki ana məmərani, àzləkiaba mahay a ndo, àcuhwakivoru ke mis ndahan ni. Àra ènjikiva ka tay a ti àhi ana tay Piyer nan àbu kà mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti araŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ àdəm : « Piyer Piyereni ededīŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefít ya àvi ga majəgay nan ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer nan àbu asi ahar ana mahay kekilenja. Kələn gani təzləkiaba mahay na ; tàra tīpia nan a ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ àgri ahar ana tay ti təlakakabá, mək àŋgəhadí ere ye ti àgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli àzaya nan a ahay ga danğay ni ba ni. Kələn gani àhi ana tay : « ŋgəhadūmi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mən geli ndahan ni. » Àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àhəraya, àsləka òru ka mələŋ nahan.

¹⁸ Mələŋ àra àsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga danğay ni tədi ahàr ana Piyer ndo ni ti, bəruv àtikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Àmbava àdoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot àra ècia ma gana ti àdəm tādəbay nan. Tàra tādəba nan a, tədi ahàr ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ èhindifīŋa ma gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay ga danğay na. Nday təsər ere ye ti àgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ àdəm tábazla tay a. Kələn gani Erot àsləka ka had *Zude a, òru àŋəhad a Sezare.

Məmat ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot àzumkia bəruv ka ndam Tir akaba ndam Sidon a. Nahkay ti ndam ga kəsə nday nani təzlapakabá ga məslərbīyū mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu tənğət zlam məzumani gatay ka had gayan. Tàra tīnjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gəfakani ga ndam məgri təwi ana bay ni ti məjənaki tay ga manğalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay àfakad vad gani.

²¹ Vad gani àra ènjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ àbakabu azana ga bay gayan mək ànjəhad e kərsi ga bay gayan bu. Nan àbu manjəhadani gappa nahkay ti àhi ma ana tay kè eri ge mis dek. ²² Mis ni tàra ticia ma gayan na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefít, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefít àra àfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba àgəskabá ma ge mis ya təhi na, àza ahàr gayan akadə ge Melefít na. Nahkay ti mekcehad təzumaba nan a, mək àmət.

²⁴ Kəlavad mis ndahan ya təfəki ahàr ka Yezu fan ndo ni təbu tici ma ge Melefít, mək təfəki ahàr ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tīndeverīŋa təwi gatay a Zeruzalem a ti təsləka, tənğoru ka mələŋ gatay ya təsləkabiya ni. Ka ya ti təsləka ni ti təzəkiva Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka had ndahan

¹ A Antiyos ti mis ndahan tɔbu tɔhɔŋgri pakama ge Melefit ana ndam mɔfɔki ahɔr ka Yezu, mis ndahan tɔbu tɔcahi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyɔŋ slimɔ gayan nahan Nizer, Lisiyɔs zal Siren, Manayan ya tɔdɔkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahan nday tɔbu tɔgɔs ndɔra, tazlɔbay Bay geli ti, *Mɔsuf Njɔlatani àhi ma ana tay. Adɔm : « Dɔmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nɔhɔlaba tay ga mɔgru tɔwi nahan a. » ³ Tàra ticia ma na ti tɔgɔs ndɔra keti, tɔhɔŋgalay Melefit mak tɔbɔki *ahar ka tay ga mɔgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra tɔgria ana tay a nahkay ti tɔvi divi ana tay ga moroni ka had ndahan. ⁴ Mɔsuf Njɔlatani àra àslɔra ata Barnabas nday ata Sol nakɔŋ a ti tɔru e Selewsi. Tɔru tinjɔa ti tɔcɔliyu a *slalah ga yam vu, tɔru ka had Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tɔwi e Sipir

⁵ Tɔru tinjɔa a Salamin a ti tɔdi ahɔr ana ahay gɔrgɔrani ga *mahɔŋgalavɔ Melefit ga ndam *Zude, mɔk tɔhuriyu, tɔhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark nan àbu akaba tay, ajanaki tay. ⁶ Tàra tɔsawadaba kɔsa Sipir na bɔdak a Pafos a ti, tɔdi ahɔr ana zal Zude nahan, slimɔ gani Bar-Yezu, nan zal maharam. Adɔm nan bay mahɔŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsɔkad malfada. ⁷ Nan gani anjɔhad afa ga zal Rom ya ti agur had Sipir ni. Slimɔ ga bay ni Serjɔs Polus, àsɔra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzaluɔra ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfɔki ahɔr ka Yezu ba. Zal maharam nani tɔzalay nan àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Mɔsuf Njɔlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti tɔzalay nan Pol daya). Mɔsuf Njɔlatani ni àra àhuriviyu ti Pol nakɔŋ àmɔnjɔlɔŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mɔk àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kawayay do. Nak ti akɔmbrɔŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahama, ci ma goro ya nahuk ni lala : Melefit ara atraɔ kur àna ahar gayan, kara kɔwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit amɔmbrɔŋ matraɔ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf huya tatuf, ègia akada maslanja ya ti nan a lɔvɔŋ bu na. Nahkay ambatvu, adɔbay mis ga madafɔŋa ahar a. ¹² Bay mɔgur had ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfɔki ahɔr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya adɔmki ka Bay geli Yezu ni àbɔlafɔŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Antiyos ka had Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tɔwi ni tɔcɔliyu a *slalah ga yam vu, tàslɔka a Pafos a, tɔru e Perzi ka had Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àslɔkafɔŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakɔŋ tàslɔka e Perzi a, tɔru a Antiyos ka had Pisidi. Vad *mɔpɔsabana àra ènjia ti tɔhuriyu a ahay ga *mahɔŋgalavɔ Melefit vu, tɔnjɔhad digɔs-gɔs. ¹⁵ Eslini gɔdákani ga ahay ga mahɔŋgalavɔ Melefit ni tijeŋge ma ya e *Divi ge Melefit ya Mɔwiz àbɔki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahan ya tɔhɔŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tijeŋga ti tàslɔrkiyu mis ka ata Pol ge mɔhiani ana tay ahkado : « Bɔza ga mɔŋ geli ni, tamal pakama gekɔli àbu ga mɔhiani ana mis mɔŋgasvani ni ga mɔvi njɔda ana tay ti, dɔmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, àdaday ahar mɔk adɔm : « Lekulɔm ndam *Izireyeli ni akaba lekulɔm ndahan ya ti kɔzɔlabum Melefit ni, bumu slimɔ. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyeli ni àdaba ata bɔŋ ga bɔŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka had Ezip ni ti Melefit àgray ti tɔwuday, nahkay tɔwuda. Kɔlɔŋ gani adɔfaki njɔda gayan, àhɔlaba tay ka had nana àna ahar gayan a. ¹⁸ Kɔlɔŋ gani ka ya ti nday tɔbu a hud gili bu agray vi kru kru fad

ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tìnjua ka had Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ fađ àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tìhindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyul ana tay a. Seyul ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fađ. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ ya do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mĩgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ ; amagray ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kiđiŋ ga bəza huđ ge Devit ba, àfəkad naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tawi gayan nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tàbaray kwa. ²⁵ Zeŋ àra èndeveriŋaba tawi gayan a wudak ti àhi ana mis : “Lekulum kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekulum kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahəma, ka ya ti enindeveriŋaba tawi goro na ti bay gani amara. Naŋ ti nisli ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekulum bəza huđ ga Abraham akaba lekulum ndahaŋ ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəŋgay mis àna naŋ. Melefit àhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gəđakani gatay təsər Yezu ti naŋ *Bay gəđakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tijəŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tādəm təkad Yezu kwa. Təgray nahkay ti, təgra ere ye ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tādəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni tənəgəfəŋa zlam magudarani ga makadki naŋ di ndo nənəgu ni, təhi ana Pilet təkad naŋ. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti təzaya kisim gana kə təndal na, təfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit ahəŋgaraba naŋ e kisim ba, ahəŋgriviya sifa. ³¹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana ndam ya təsləka akaba naŋ e Gelili a, tərū akaba naŋ a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kè meleher ga ndam *Zude a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kuli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəŋgaraba Yezu e kisim ba, akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit àdəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit àdəmbya amahəŋgaraba naŋ e kisim ba ti èzi ba. Àdəmki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kuli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni. Zlam gani nani ti *njəlatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a mələŋ nahaŋ bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit àdəm :

“Akavay divi ti bay njəlatani gayak ni èzi e mindiviŋ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan ti àgria tawi ana Melefit akada ge Melefit ya àwayay na. Kələŋ gani Devit nakəŋ àməta, ènjikibiya ata bəŋjana, kisim gayan day

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21. † 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3. § 13:35 Limis 16.10.

èzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefít àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, kisim gayan ni èzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərúm lala : leli məhi ana kuli Melefít aməmbərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a ti azuhva Yezu. Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani gekuli kè kuli àna *Divi gayan ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tawi ge *Krist ya àgray ni ti Melefít ambərfəŋa zlam magudarani kà ndam ya təfəki ahàr ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefít tədəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kuli. Ma gatay ya tədəmbiyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekuləm ndam ya kədəmum pakama ge Melefít zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara ngray ni.

Ere gani nani məgri ejep ana kuli ti kījijuma !

Angray ti ka ya ti lekuləm kəbum àna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa àŋgəhadia ma gana ana kuli a nəŋgu ni, kəgəsumkabu do.” * »

⁴² Pol àra àhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tàhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahəŋ ya amara ni ti ŋuma ga məhikivu pakama àki ka ma hini ana leli keti. »

⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahaŋ kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahaŋ ya tadəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefít ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ təzlapi ana tay, təvi njəda ana tay ti təgəskabu *sulum ge Melefít ya àgri ana tay ni, təmbraŋ ba.

⁴⁴ Vad məpəsabana àra ènjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gədəkani tàra dek ga məbi slimi ana ma ya tədəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tàra tɔpia ndam ga kəsa na dek macakalavani ti təzumki bəruv ka tay, tənjàki ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayan ni ti ma ga malfađa. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tàra ticia pakama ga ndam Zude na ti aŋgwaz àwər tay ndo, təhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahàr àdəm məhia ma ge Melefít na ana kuli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekuləm kəgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekuləm lekuləmeni kədəfumkia kisləm ga mənğət *sifa ya àndav day-day do ni do. Ègia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.

⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nəfəkad kur ti akada ge cəŋgel ni ga masladı məlaŋ ana ndam ga jiba gərgərani dek.

Nawayay ti kəhioru pakama àku ka nu ya nahəŋgay mis ni ana mis dek, duk kè sliri ga məlaŋ.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zude do ni tàra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmərɔv, təzləbay Melefít azuhva pakama gayan ni. Eslini nday ya ti Melefít adaba tay ga mənğət sifa ya àndav day-day do ni na, nday dek təfəki ahàr ka Yezu.

⁴⁹ Kələŋ gani mis tədəmkioru pakama àki ka Bay geli, nahkay mis ga had ni dek ticia ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni tədəmki ma magədavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wál ya elimeni gatay àbu, tazləbay Melefít ni akaba gədəkani ga kəsa ni tizirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kəsa ni tənjàki ka məgri daliya ana ata Pol nakəŋ, mək təgaraba tay ka had gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay tasləka ni ti tətukaba had ga kəsa na ka asak gatay a ga mədəfiki ana tay araŋa gani gatay va do. Mək təsləka, tòru a

* 13:41 Habakuk 1.5. † 13:47 Izayi 49.6.

Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tadɔbay divi ga Yezu ni tɔbu tɔmɔrvu, *Mɔsuf Njɔlatani ɛsliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tɔru tɔnjɛa a Ikoniyum a ti, tɔhuriyu a ahay ya ndam *Zude *tahɛngalavù Melefit ni vu keti. Eslini tɔhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay tɔfɛkia ahàr ka Yezu a, ku ndam Zude ku ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ² Ay ndam Zude ya tawayay mɔfɛki ahàr ka Yezu do ni tɔhi ma magɔdavani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ti tizirey bɛza ga mɛn geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nɛngu ni, ata Pol nday ata Barnabas tɔpɛsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday tɔbu eslini ni ti nday tɔbu tɔfɛki ahàr ka Bay geli lala, nahkay tɔhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, aɛgwaz àwɛrki tay do. Nahkay Bay geli àvi njɔda ana tay ga magray zlam gɛrgɛri kay ya ti mis tɔpi ðay-ðay ndo ni. Bay geli àgray nahkay ti, àdafaki ti pakama gatay ya tɔhi ana mis àki ka sulum gayan ni ti jiri ɛdɛdɛn. ⁴ Nahkay ndam ga kɛsa nani tɛdevu mɛlan cɛ : mis ndahan ga ndam Zude ni, mis ndahan ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni akaba gɔdákani gatay tawayay tɛgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay àna akur. ⁶ Ndam asak nakɛn tàra ticia ma gana ti tàcuhway, tɔru gwar a kɛsa vu ka haɔ Likawuni. Kɛsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kɛsa ndahan ci6-cibeni ni. ⁷ Nday nakɛn tɔru tɔnjɛa eslina ti tɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi e Listir

⁸ Zal dɛra nahan àbu e Listir, nan manjɛhadani adaba ɛcikaba koksah, àsawaday ðay-ðay ndo kwa ke miwivu gayan. ⁹ A vad nahan nan àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adɛm ni ti, Pol nakɛn àmɛnjalɛn, ɛpi ti zal dɛra ni àfɛkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahɛngaraba nan a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adɛm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kicik jik àna asak gayak ! » Zal dɛra ni àra ɛcia ma ga Pol na ti ɛcikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kɛsa ni tàra tɔpia ere ya Pol àgray na ti tɛzlah àna ma hɛma ga haɔ Likawuni, tɛdɛm ahkado : « Melefit geli tàslakabiya e melefit ba, tàmbavu mis, tɔhɛrkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay tɛzalay Barnabas Zɛs, Pol ti ni tɛzalay nan Hermes, adaba nan bay mɔhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gɔdákani ge Zɛs ni ti ka ma ga kɛsa. Bay misliɛn zlam ana Zɛs ni ɛnguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhàlbiyu àbɛhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliɛni ana ata Pol nday ata Barnabas nakɛn. Mis macakalavani ni day tawayay ti màgray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra ticia ere ye ti ndam ga kɛsa ni tawayay tɛgri ana tay na ti tɛgɛzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mɔdɛfiki ana mis macakalavani ti tawayay ere ye ti atɛgri ana tay ni do, mɛk tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay. ¹⁵ Tɔhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kɛgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikeni akada kɛli ni timey ! Màra afa gɛkɛli a ti ga mɔhi *Ma Mɔweni Sulumani ana kɛli ti kɛmbrɛnum tɔwi gɛkɛli masakani akada ya kɛgrum nihi ni. Mawayay ti kɛhɛngumioru ahàr a haɔ ana Melefit Bay ge sifa ni. Nan ti àgraya mɛlan ya agavɛla, haɔ, dɛlɛv gɔdákana akaba zlam ya tɔvu a huɔ gatay vu ni ðek. ¹⁶ Ahaslani ti àmbrɛn mis ga haɔ gɛrgɛrani

* **14:12** Zɛs ti nan bay ge melefit ga ndam Gres. Hermes ti melefit ya ti ahɛngri pakama ga Zɛs ana mis ni.

dek ti tãgray ere ye ti tãwayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nãngu ni, aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni : aslãribiyu avãr ana mis e melefit bu ni ti tãŋgãtki zlam ka vãdaŋ àna sarta gani. Avi zlam mãzumani ana tay ti tãmãrvu. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni tãhia ma ana tay a nahkay nãngu ni, wudaka tãcafãŋa mis dal-dalani na kã misliŋi zlam ana tay a ti, tãgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kãlãŋ gani ndam *Zude ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyum ni tãra e Listir a. Tãra tĩnjia ti tãdãmki ma magãdavani àki ka ndam asak ni, mãk mis dal-dalani ni tãgãskabã ma gatay na. Eslini mis nakãŋ tizligi Pol àna akur ga makãd naŋ. Tãra tizligia naŋ a nahkay ti tãdãm àmãta, mãk tãgãjahaba naŋ a kãsa ni ba, tãmbãrbu naŋ bãlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam mãdãbay divi ga Yezu ni tãcakalakiva nahãma, Pol nakãŋ ãcikaba, mãk aŋgoru a kãsa ni vu. Hajãŋ gani tãslãka nday ata Barnabas a, tãru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas taŋgoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tãru tĩnjã e Derbi a ti tãhi Ma Mãweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tãdãbay divi ga Yezu. Kãlãŋ gani tãslãka, tãŋga e Listir a. Tãslãka eslina ti tãŋga a Ikoniyum a, mãk tãslãka a Ikoniyum a ti tãŋga a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kãsa nday nani bu ni ti tãvia nãdã ana ndam mãdãbay divi ga Yezu a. Tãhi ana tay ahkãdo : « Fumki ahãr ka Yezu lala, kãmbrãŋum ba. » Tãhi ana tay keti : « Tamal mawayay mãhuriyani a *Magur ge Melefit vu ti ahãr àdãm mãcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tãdaba gãdãkani e kidĩŋ ga ndam ya tãfãki ahãr ka Yezu ni ba ka kãsa ka kãsa, mãk ndam *asak nakãŋ tãgãs ndãra akaba tãhãŋgali Melefit ana tay. Eslini tãmbãrvũ tay a ahãr vu ana Bay geli, adãba nday nani tãfãkia ahãr a palam.

²⁴ Kãlãŋ gani tãslãkaba ka had Pisidi a, tãru ka had Pemfili. ²⁵ Tãru tĩnjã e Perzi a ti tãhi ma ge Melefit ana mis, mãk tãslãka, tãru a Atali. ²⁶ Eslini ti tãcaliyu a *slalah ga yam vu, tãŋga a Antiyos a. A kãsa nani bu ka ya ti tãnjãki ke tãwi gatay ni ti, tãbivũ tay a ahãr vu ana Melefit ga magray tãwi àna sulum gayãŋ. Tãwi nani ti tĩndeverĩŋababiya.

²⁷ Tãra tĩnjia nahkay ti tãzalakabu ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni dek, tãŋgãhadĩ ere ye ti tãgray àna nãdã ge Melefit ni dek ana tay, tãŋgãhadĩ ana tay ahãmamam Melefit àvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga mãfãki ahãr ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tãnjãhad akaba ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni agray kiyi bãl.

15

Mekeli kãdĩ ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahaŋ tãslãka ka had *Zude a, tãra a Antiyos a. Tãra tĩnjia ti tãcahi zlam ana ndam mãfãki ahãr ka Yezu ye eslini ni, tãhi ana tay ahkãdo : « Ahãr àdãm *tãkeli kãdĩ ana kãli akãdã ge Mãwiz ya àdãm a wakita gayãŋ ni bu ni kwa. Tamal kãgrum akãdã gayãŋ ya àdãm ni do ni ti, Melefit ahãŋgay kãli do simiteni. » ²⁻³ Tãra tãdãma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tãgãskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gãdãkani ahãraya e kidĩŋ gatay akaba ndam ya tãslãkabiya ka had Zude ni ba. Eslini ndam mãfãki ahãr ka Yezu ya a Antiyos ni tãvi singu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahaŋ mãk tãslãroru tay a Zeruzalem ga mihindifĩŋbiya ma gana kã ndam *asak akaba gãdãkana ye eslini na. Nahkay tãslãka. Ka ya ti tãbu takoru ni ti tãslãkaba ka had Fenisi akaba had *Samarã a,

tàngəhadī zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tǝbu ka had nday nani ni ; tǝhi ana tay ahəmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tǝfəki ahàr ka Yezu ni. Nday nakəŋ tǝra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tǝmərɜu dal-dal.

⁴Ata Pol nakəŋ tǝru tɪŋjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni dek akaba gəɖəkani gatay ni tǝgəskabu tay. Eslini ata Pol nakəŋ tàngəhadī ere ye ti tǝgray àna nǝɖa ge Melefit ni dek ana tay. ⁵Ay ndam *Feriziyen ndahan ya tǝfəki ahàr ka Yezu ni tǝbu eslini. Tǝra ticia ma ga ata Pol na ti ticikaba, tǝɖəm ahkado : « Ahàr àɖəm tǝkeli kɛɖi ana ndam ya nday ndam Zude do, tǝfəki ahàr ka Yezu ni kwa. Ahàr àɖəm nday gani tǝgəskabu *Divi ya tǝbu mǝbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni daya kwa. »

⁶Nahkay ndam asak ni akaba gəɖəkani ni tàngasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷Eslini gejewi àhəraya e kidɪŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bəza ga mmawa, kəsəruma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidɪŋ gekali ba ti nǝhi *Ma Məweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tǝfəki ahàr ka Yezu. ⁸Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana mis a mǝbərɜv vɜ na. Àvi *Məsuf Njəlatani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgəskabá tay a. ⁹Ècirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafəŋa zlam magudarani kà tay a, tǝgia nǝlatana adaba tǝfəkia ahàr ka Yezu a. ¹⁰*Divi ge Melefit ya tǝbu mǝbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam zləzladani. Ku ata bəŋ geli, ku leli leni tekeɖi mǝbesebiyu zlah-zlah. Nihi ti kafumki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tǝɖəbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kəgrum nahkay ti kahəŋgalum ma ge Melefit timey ! ¹¹Leli mǝsəra Melefit ahəŋgay leli ti adaba məkela kɛɖi a palam do. Ahəŋgay leli ti azuhva tawi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayəŋ ni. Ahəŋgay leli ti akada ya ahəŋgay tay ni daya. »

¹²Eslini mis macakalavani ni dek te-te, tǝbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakəŋ tàngəhadī tawi gatay ya tǝgray e kidɪŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahəma, tǝɖəm Melefit àvia nǝɖa ana tay ga magray zlam gərgərani ya mis tǝpi ɖay-ɖay ndo na dal-dal. ¹³Ka ya ti ata Barnabas nakəŋ tǝmbrəŋa zlapay na ti Zek ècikaba, àɖəm ahkado : « Bəza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴Simu àŋgəhadia ana leli a ahəmamam kwa ahaslani Melefit àmənjaləŋ ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayəŋ e kidɪŋ gatay ba daya. ¹⁵Pakama ga Simu ya àɖəm ni bəlanani akaba ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit àɖəm :

¹⁶“Kələŋ gani ti anəŋga, anəlamaba ahay ge Devit ya àmbəɖ na.

Anəhəlabə akur ga ahay ya àmbəɖ na,
enedezlvaya nahan àna tay ka mələŋ gana.

¹⁷Nahkay mis dek atəɖəbay nu Bay Melefit ;
nday ya nday ndam Zude do, nəzalay tay
ge migi ndam goro ni dek atəɖəbay nu.

Nu Bay Melefit nəɖəm nahkay,
nu ya ti nagraɜ ere ye ti nəɖəm anagraɜ ni dek ni.

¹⁸Zlam gani nani ti wudaka nàgraya mələŋ a ti
nəsəra kwa ahaslana anagraɜ.” * »

* 15:18 Amos 9.11-12.

¹⁹ Zek àhi ana tay keti : « Ègia Melefit àdàma nahkay zla nahàma, nu nàdàm máfumki ñgasa ga magray zlam zlàzladani ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay madàbay divi ge Melefit ni ba. ²⁰ Ere ye ti magray ni ti, hojo mabumiki wakita ana tay, màmumi ana tay ahkado : “Kàhàpàdum aslu ga pàra ba, adàba àbàlafàñ kè Melefit do ; kàgrum mesàwehvu ba ; kàhàpàdum aslu ga zlam ya tàmèrdày màmèrdani ni ba, kàzumum mimiz ba daya.” ²¹ Divi ge Melefit ya Mawiz àbaki ni ti, kwa ahaslani tàbu tàdàfiki ana mis a kasa gèrgèrani bu dèk, tijeñgey ma gani a ahay gèrgèrani ga *mahàñgalavù Melefit bu kàla vad *màpàsabana lu daya. »

Tàslèrikaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni

²² Zek àra àdàma ma nahkay nahàma, ndam *asak ni, gèdàkani akaba ndam ga Yezu ndahan ye eslini ni dèk tàdàm atadaba mis e kidìñ gatay ba, atàslèriuru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tādaba Zud ya tazalay nañ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cæni ndam ga Yezu dèk ticiiki ma ana tay. ²³ Tèvi wakita ana tay ga mæzikabani ana ndam Antiyos ni, tàbèki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bəza ga mən gekəli, leli ndam asak ga Yezu akaba gèdàkani ni mægri sa ana kəli, lekəlum bəza ga mən geli, lekəlum ya ti ndam *Zude do, kanjəhadum a Antiyos, ka had Siri akaba ka had Silisi ni. ²⁴ Micia mis ndahan ticiik afa geli, tòru afa gekəli. Tòru tijnjə ti tìwisirikaba ahàr ana kəli a, tavi majalay ahàr ana kəli àna pakama gatay ya tahi ana kəli ni. Tàgray nahkay ti, leli mavi divi gani ana tay ndo simiteni. ²⁵ Nahkay zla nahàma leli dèk ka ahar bəlan madaba mis a ga məslərani afa gekəli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, ²⁶ tægri tawi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva tawi gatay ya tagray ni nəngu ni, anğwaz àwərki tay do. ²⁷ Ndam ya ti madaba tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani atəngəhadəba ere ye ti mabiki ana kəli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njəlatani akaba leli mədəm məfəki ñgasa ga magray tawi zləzladani ndahan ke kəli do, si kəgrum zlam ya ti ahàr àdəm leli dèk magray ni kwa. Zlam gani nday hi : ²⁹ Kàhàpàdum aslu ga pàra ba ; kàzumum mimiz ba ; kàhàpàdum aslu ga zlam ya tàmèrdày màmèrdani ni ba ; kəgrum mesàwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dèk kəgrum do nahàma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay tàslèroru nday ya ti tādaba tay a ni. Nday nakəñ tàsləka, tòru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tòru tijnjə ti tazalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, tavi wakita ni ana tay. ³¹ Tàra tijeñga wakita na ti àmèria mabəruv ana tay a dal-dal, adaba àvikiva njəda ana tay a. ³² Ata Zud nday ata Silas ti nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Nahkay tahi pakama gèrgèrana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, tavi njəda ana tay ti anğwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəñ təpəsiyu eslini gosku bal. Kələn gani ndam ga Yezu ni tavi divi ana tay ga mənğukiani ka ndam ya tàslərbiyu tay ni, tahi ana tay tàsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdəm àsləka do, anjəhad a Antiyos huya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tənəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahan kay tahi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcəhi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahan

³⁶ Tàra tagna gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Manğoru a kəsa ya ti məhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dèk, ti məmənjiyu bəza ga mən geli ye eslini ni akaba ti məsər manjəhad gatayani. » ³⁷ Barnabas

nakəŋ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àdəm azəkivu Zeŋ ya təzalay Mark ni ju.
³⁸ Pol àra ècia ma na ti àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məzəkivu naŋ ba, adaba ka ya ti leli ka had Pemfili ni ti àsləkafəŋa kè leli a, àwayay magrakabu tawi akaba leli ndo. »
³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas tìcivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəŋ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir.
⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni t àhəŋgalay Bay geli ti mǎgri sulum gayan ana tay, mək ata Pol nday ata Silas tāsłəka ⁴¹ ka had Siri a, tòru gwar ka had Silisi. A kəsa ya tìnjəa ni vu lu, Pol àvikivu njəda ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakəŋ tāsłəka ka had Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahan àbu, slimi gayan Timote. Məŋani wur Zude, adəbay divi ga Yezu ; bəŋani zal Gres.
² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek tədəm Timote ti mis sulumani.
³ Eslini Pol awayay azay naŋ ti māsawadoru akaba tay, nahkay àzay naŋ, *əkeli kudi. Pol àgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zude ye eslini ni, adaba nday dek təsəra bəŋ ga Timote ti zal Gres.
⁴ Kələŋ gani ata Pol nakəŋ tāsłəka, tòru kama. A kəsa ya tìnjəa ni vu lu t àŋgəhadí ma ga ndam *asak akaba ga gəđakani ya a Zeruzalem ya tədəm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra t àŋgəhadía ana tay a nahkay ti t àhi ana tay t àgəskabá ma gana.
⁵ Nahkay ndam ya təfəki ahàr ka Yezu a kəsa nday nani bu ni dek t àŋgətkivu njəda, kəlavad mis ndahan day təfəki ahàr ka Yezu.

Melefít àhi ana Pol mōru e Mesedəwenj

⁶ Ata Pol nakəŋ təbu takoru gwar ka had Azi ti, *Məsuf Njəlatani àcafəŋa tay ga moru məhi ma ge Melefít ana mis ye eslini na. Nahkay tāsłəka, tòru gwar ka had Firizi akaba ka had Galasi.
⁷ Tòru tìnjəa ka had Misi a wudak ti tawayay təhuriyu ka had Bitini, ay Məsuf ga Yezu àcafəŋa tay a.
⁸ Nahkay tāsłəkaba ka had Misi a, tòru kà gəvay ga dəluv a Truwas.
⁹ Nday təbu eslini ga mələvad ti kisim èzidəkivu ka Pol, èpi zal Mesedəwenj micikeni jika, àhəŋgalay naŋ, àhi : « Ru afa geli e Mesedəwenj, kəŋənaki leli ti ! »
¹⁰ Kələŋ ge kisim mizidəni ga Pol ni ti mawayə morana e Mesedəwenj a, adaba məsəra Melefít àzala leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ga had nana.
¹¹ Nahkay məcəliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, māsłəka mōru suwəa a Samotras.*
 Hajəŋ gani mōru a Neyapolis ; mōru mìnjəa ti m àhəraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mōru e Filip. Kəsa gani nani ti kəsa gəđakani ga had Mesedəwenj. Ndam *Rom kay t ànjəhadə eslina. Mōru mìnjəa ti m ànjəhad vad bal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas t àgray e Filip ni

¹³ A vad *məpəsabana ba ti m àhəraya a kəsa ni ba, mōru gwar a zalaka bu, m əd əm m ədi ah àr ana m əlan ga m àh əŋ galav u Melefít eslini. Mōru mìnjəa ti m ədi ah àr ana w al macakalavani m ək m ànj əhad m àzlapi ana tay.
¹⁴ Wal nahan àbu e kidíŋ gatay bu slimi gani Lidi. Naŋ wur Tiyatir, t əw i gayan m əs ək umoru azana ndize-ndizeni ga siŋgu kayani, naŋ àbu azləbay Melefít daya. Ka ya ti naŋ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya àd əm ni ti Bay geli àgray ti wal ni m iđi ma gani ti m əg əskabu lala.
¹⁵ Kələŋ gani *t əbaray naŋ akaba ndam ga had ahay gayan dek. Tàra t àbara tay a ti wal ni àzaloru leli afa gani,

* **16:11** Samotras ti had e kidíŋ ga yam bu.

àhi ana leli ahkado : « Tamal kəsəruma nu nàbu nàfəki ahàr ka Bay geli eɗeɗin ti dæguma, kànjəhadūma afa goro a. » Nahkay àfəki ŋgasa ke leli, mòru.

16 A vad nahanj məbu makoru ka məlanj ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, məbakabu ahàr akaba wal nahanj. Wal nani ti evidi ge mis ndahanj. Seteni àniviyu a ahàr bu, àɗafiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təŋət siŋgu kay àna pakama gayanj ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu eɗeɗin ni. 17 Eslini wal nakəŋ ànjəki ka madəboru leli akaba Pol e metelinj vu. Azlah, àɗəm : « Ndam nday hini ti təgri təwi ana Melefit nanj agavəla drinj ! Təɗəfikɪ ana kəli divi ya akəŋgətum sifa àna nanj ni ! » 18 Azlah, àɗəm ma ni nahkay vad ehimeya. Kəlanj gani àwərikabá ɓəruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ àmbatkibiyyu ma ka wal ni mək àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, hərəya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na həya. 19 Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təsəra wal ni aməŋgəti siŋgu ana tay va do. Nahkay təgəs ata Pol nday ata Silas, təgəjəhoru tay ka məlanj ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. 20 Tòru tɪŋjəà àna tay eslina ti təhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini təbu tagudar kəsə geli. Nday ti ndam *Zəde, 21 təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski məgəskabu do, məgray do simiteni. »

22 Mis dal-dalani ni tàra ticia ma na ti nday day təzunkia ɓəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni təhi ana ndam slewja gatay ti təcakwakkia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək təzləb tay àna aday. 23 Tàra təzləba tay a dal-dal ti təbiyyu tay a ahay ga danjay vu, mək təhi ana bay majəgay ahay ga danjay ni ti məbi slimi ana tay lala. 24 Bay majəgay ahay ni àra əcia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, àbiyyu tay a məlanj nahanj vu ca-ca a huɗ ga ahay ga danjay ni vu. Eslini nanj nakəŋ àwəlfəŋ asak gatay dwa dwa kà damkoluk.

25 A huɗ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ təhəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam danjay ndahanj ni təbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. 26 Nday dek təbu tagray nahkay ti had àɗaɗay dal-dal, asak ga ahay ga danjay ni àɗaɗay daya. Eslini ti mahay ga ahay ni dek təzləkvaɓa bəŋja bəŋja, zlam ya təwəl ndam danjay àna nanj ni dek təpicheva wir wir. 27 Bay majəgay ahay ga danjay ni àra èpidekva, èpi ti mahay ga ahay ga danjay ni bəŋja bəŋja nahəma, àraɗaya maslalam gayanj a, awayay akad ahàr gayanj àna nanj. Àgray nahkay ti aɗaba àhi ana ahàr ndam danjay ni təcuɓwa. 28 Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kəgri aranjə ana ahàr gayak ba, leli dek məbu ahalay. » 29 Nanj nakəŋ àra əcia ma ga Pol na ti àɗəm təzibiyya cəŋgel a. Tàra təzibiyya cəŋgel na ti àcuɓwiyu ka məlanj ya àbiyyu ata Pol nday ata Silas ni. Ōru èŋjəà eslina ti agəgər slaɓ-slaɓ, àbəhadɪ mirɗim ana tay meleher ndiɗ ana had. 30 Kəlanj gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nəgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? » 31 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Fəki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huɗ ahay gayak. » 32 Mək təhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huɗ ahay gayanj ni dek. 33 A huɗ ga məlavad gani nani bu bay majəgay ahay ga danjay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day təbaray nanj akaba ndam ga huɗ ahay gayanj ni dek àna slimi ga Yezu həya. 34 Kəlanj gani bay majəgay ahay ga danjay nakəŋ àhəliyyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday təbu təzum zlam ti nanj nakəŋ àmərva dal-dal akaba

ndam ga huɔ ahay gayan na ðek, adaba tãfækia ahàr ke Melefit a.

³⁵ Məlan ərə àsla ti ndam magray seriya ni tãslərbiyu mis afa ga bay məjəgay ahay ga ðangay ni ga məhiani : « Baya mis cœni na. » ³⁶ Bay məjəgay ahay ga ðangay ni ərə ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni tãslərbiya mis a, tãdəm nãbaya kuli a. Nihi ti hərəumiyu e mite vu, slakuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya tãslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti tãgəs leli, tãgrafəŋa seriya kə leli àna ðivi gana ndo, tãzləb leli kə meleher ge mis macakalavani, tãbaya leli a ðangay ba, nihi ti tãdəm mãsłəka akal-akal a nahkay ti, mægəskabu aw ? Aha, mægəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay tãra tãbaya leli a. » ³⁸ Nahkay mis ya ti tãsləruru tay ni tōru tãŋgəhadı ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ tãra ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti tãgra aŋgwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ tãrækia ka ata Pol a, tãgri kam-kam ana tay, tãbaya tay a ahay ga ðangay ni ba, mək tãhəŋgalay tay ti tãsləkaba a kəsə ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tãra tãhəraya a ahay ga ðangay ni ba ni ti tōru afa ge Lidi. Eslini tãbakabu ahàr akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu, tãvi njəda ana tay, mək tãsləkaba a kəsə ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakəŋ tōru a Amfipolis, tãsləkə eslina tōru a Apoloni, tãra tãsləkə eslina keti tōru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavı Melefit ni àbu. ² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akada gayan ya agray kəla vad *məpəsabana ni. Vad məpəsabana mahkər ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, tãzlapakia ka pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àdɔfiki ma ge Melefit ana tay, àdəm ahàr àdəm *Krist *Bay gəɔakani ya amara ni məcakay ðaliya, məmət, mək mãŋgaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gəɔakani ya amara ni ti nani Yezu ya nəhi ma gani ana kuli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude bal gani tægəskabá ma ga Pol na, tigia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tãzləbay Melefit ni kay akaba wál kay bal ya ti zlam gatay təbu ni tigia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahan ya tægəskabu ma ga Pol ndo ni tãgrafəŋa solu kà ata Pol a. Nahkay tãzalakabu ndam ya tãgray tɔwi do, təsawaday kwanja kwanja a kəsə bu ni, mək nday gani tãhəŋgalafəŋa ma kə mis ga kəsə na. Nahkay nday ðek akaba mis ni təcakalavu, tãzumki bəruv ka ndam ga ata Pol ni, tãgudari ma ana tay, tãzlahki ka tay. Kələŋ gani tãdəboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay tægəs tay ga magrafəŋa seriya kà tay a kə meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tãdi ahàr ana tay eslini ndo. Nahkay tægəs Zason akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahan, mək tãhəloru tay kə meleher ga ndam magray seriya ni. Tōru tĩnjua àna tay a ti tãzlah, tãdəm : « Ndam ndani ti tiwisirikaba ahàr ana mis ga duniya na ðek. Nihi ti nday təbu ahalay, ⁷ Zason ðay àgəskabá tay a magam afa gana. Nday gani ðek tægəskabu pakama ga *bay gəɔakani ga ndam Rom ya àdəm ni do, tãdəm bay nahən àbu, slimı gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tãdəmki ka ndam *madəbay Yezu ni ti àhəliaba ahàr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tãhi ana ata Zason akaba nday ndahan ni : « Bəhadum sinju hayən ti kəsłəkuma.

Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma naharj àbi ti akəhəngarum sinju gekuli zlam gekuli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi e Berey

¹⁰ Məlavad àra ègia ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəj təsləka, tōru eslini. Tōru tɔnjua eslina ti təhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahəngalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : təgəskabá ma ge Melefit ya ata Pol təhi ana tay na àna huɖ bəlanj. Kəlavad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti təsər ma ga ata Pol ya təhi ana tay ni ti ma ge jiri ededɔn aw. ¹² Nahkay mis kay e kidɔn gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. E kidɔn ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay ɓal təfəkia ahàr ka Yezu a daya. Nday ya ti təfəki ahàr ni ti wál ya ti zlam gatay təbu ni akaba zawal ndahañ.

¹³ Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tàra ticia Pol nañ àbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, tàra. Tàra tɔnjia ti tədəmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəj, tɔwisinjkabu mis ga kəsa ni. ¹⁴ Eslini huya ndam ga Yezu ni təhi ana Pol : « Sləka, ndam geli təzoru kur e divi vu gwar ka dəluy ni. » Mək təsləka təzoru nañ, ay ti ata Silas nday ata Timote tanjəhad, təsləka ndo. ¹⁵ Nday ya ti təzoru Pol ni tōru akaba nañ a Ateñ. Tōru tɔnjua eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote tàra tɔnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək nday nakəj tɔngə e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateñ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol nañ àbu a Ateñ, ajəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, àsawaday a kasa ni bu. Nañ àbu asawaday ti èpi ti zlam ga pəra kay təbu a kəsa ni bu. Ere ye ti èpi ni àzumia ɓəruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, àhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahañ ya təzləbay Melefit ni. Kəlavad ahi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya təsəra zlam a kay ni təzləpa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahañ ndam Epikiriyeñ, * ndahañ ti ni ndam Sitəwisiyeñ. † Ka ya ti Pol àdəmki ma àki ka ga Yezu ya àmət mək àngaba e kisim ba ni ti mis ndahañ e kidɔn gatay bu tədəm ahkado : « Maslaña hini azlapay asak ma ahàr gani day àbi ti, àdəm ti mam ? » Mis ndahañ ti ni tədəm : « Azlapaki ke melefit ndahañ ya leli məsər tay do ni. » ¹⁹ Nahkay təzəloru nañ kə meleher ga gəɖákani ge seriya gatay ; məlanj ge seriya nani ti təzalay Eriyupəz. ‡

Tōru tɔnjua eslina ti təhi : « Mawayay məsər ma maweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kədəm ni ti leli mici day-day ndo, nahkay mawayay məsərkaba ere ye ti kədəmki ma na lala. » ²¹ Tədəm nahkay ti adəba ndam Ateñ akaba ndam mirkwi ya tanjəhad eslini ni dek təbu təzləpaki ka pakama

* **17:18** Ndam Epikiriyeñ ti ndam Gres ya təgəskabu ma ga maslaña naharj təzalay nañ Epikir ni. Epikir ti tɔwi nañ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àdəm zlam dek tagravu kwanja kwanja àna zlam ciɓ-ciɓeni, Melefit àfi ahàr ana mis do ; àdəm tamal mis tawayay zlam kay do, tawayay mis kay do ni ti tanjəhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitəwisiyeñ ti ndam Gres ya təgəskabu zlam ya təcahi ana mis a Ateñ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Təcayah ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitəwi Peykili. Tədəm ahàr àdəm mis təgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal tacakay daliya dal-dal àna nañ nəngu ni si təgəskabu kwa. ‡ **17:19** Eriyupəz ti həma a Ateñ ; awayay adəmvaɓa « Həma ge Eres » (Eres ti melefit ga ndam Gres). Ahaslani ti gəɖákani ge seriya ga Ateñ təcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol təcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nəngu ni təzalay məlanj ge seriya nani Eriyupəz. Ahar gəɖákani tagray seriya àki ka pakama ge melefit gatay.

ya tici day-day ndo ni akaba tɔbi slimi ana ma gani kɔlavɔɔ, tɔwi tekeɔi tɔŋgɔfɔŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol naŋ jika e kiɔiŋ gatay bu ka mɔlaŋ ge Eriyɔpez ni, àhi ana tay ahkado : « Lekɔlɔm ndam Ateŋ, nɔsɔra a zlam ya ti kɔgrum ni bu ðek kɔbum kɔzɔlum mefeit gɔrgɔrani kay. ²³ Ka ya ti nɔbu nɔsawaday a kɔsa gekɔli bu nahɔma, nɔpia zlam gɔrgɔrani ya kɔðezɔmiaya ana mefeit nday nani na. E kiɔiŋ ga zlam nday nani ya kɔðezɔm ni bu ðek ti nɔɔi ahà ana mɔlaŋ *meviyekiki zlam ana mefeit nahar. Àki mɔbɔkiani nahkay hi : “Meðezliaya ana mefeit ya mɔsɔr do na.” Ay Mefeit ya ti kɔsɔrum naŋ do, kɔzɔlum ni ti nɔðafiki naŋ ana kɔli. ²⁴ Mefeit gani nani ti àgraya mɔlaŋ akaba zlam ya a huɔ gani bu na ðek ; naŋ Bay gɔðakani, agur huɔ mefeit akaba haɔ ðek ; naŋ àŋjɔhaɔviyu a ahay ya mis teðezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti àhɔci naŋ ti mis tɔvi ni àbi, aɔaba Bay ya ti àvi sifa ana mis ti tɔsuf, àvi zlam ðek ana tay ni ti naŋ. ²⁶ Mefeit àgraya enjenjena ti mis bɔlaŋ. Mɔk àgray ti bɔza huɔ ga maslaŋa nani tɔðevu jiba gɔrgɔrani ga mɔlaŋ ni ðek akaba àgray ti tɔŋjɔhaɔ ka haɔ ya àðɔm tɔŋjɔhaɔki ni. Àfɔkaɔvɔ ekwi e kiɔiŋ gatay vu, àvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Mefeit àgray nahkay ti, awayay ti mis tɔðɔbay naŋ, bi atɔɔia ahà a waw akada ge mis ya ti atam ahar, aɔabay zlam a mɔlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Tɔðɔbay naŋ nahkay, ay ti Mefeit naŋ driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Mefeit naŋ àbu kà gɔvay gayar. ²⁸ Nahkay zla nahɔma, “Leli mɔbu akaba naŋ akada mis bɔlaŋ :

leli mɔbu, leli àna sifa
akaba mɔbu magray tɔwi ti azuhva naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekɔli ndahaŋ day tɔðɔm nahkay, tɔðɔm ahkado :
“Nahkay zla ti leli day bɔza huɔ gayar.”

²⁹ « Leli bɔza huɔ ge Mefeit nahkay ti, mɔhi ana ahà Mefeit ti tɔzavu akaba zlam ga pɔra ya tɔgraya tay àna gru, àna evirzegena ahkay do ni àna akur ni ba, aɔaba zlam nday nani ti mis tɔgraya tay àna egizli gatay a ti tɔzavu akaba zlam ya tɔjalaki ahà ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti tɔsɔrkaba Mefeit a ndo ni ti Mefeit àjalaki ahà do. Ay nihi ti ahi ana mis ðek ku eley eley do ðek tɔmbatkaɔa majalaj ahà gatay na. ³¹ Aɔaba àfɔkaɔa vaɔ ga magrafɔŋa seriya àna jiri kè mis ga duniya na ðek. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Mefeit àdaba ni. Mefeit àðafiki ana mis ðek Bay nani amagray seriya eðeɔiŋ ti, àna gayar ya ti àhɔŋgaraba naŋ e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni tɔra ticia ma ga Pol ya àðɔm mis tɔmɔt mɔk tɔŋgaba e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kiɔiŋ gatay bu tɔyefiŋ, mis ndahaŋ ti ni tɔhi : « Èslija, amɔbi slimi a vaɔ nahar keti kwa. » ³³ Èslija Pol àslɔkafɔŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gɔðakani tɔwayay mɔbi slimi ana ma ga Pol va do nɔŋgu ni, mis ndahaŋ tɔgɔskabá ma gayar ya àðɔm na, tɔfɔkia ahà ka Yezu a. Denis bɔlaŋ ga ndam ge seriya ge Eriyɔpez ni naŋ àkibu ka tay, wal nahar slimi gani Demeris day naŋ àkibu ka tay. Ndam ndahaŋ day tɔkibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koreŋ

¹ Kɔlɔŋ gani Pol àslɔka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. ² Òru èŋjɔa eslina ti àɔi ahà ana zal Zude nahar, tiwibiyu naŋ ka haɔ Poŋ, slimi gani Ekiles. Tɔslɔkabiya nihi guhwa ka haɔ Itali a nday ata wal gayar Prisi a, aɔaba bay Kɔlot àhi ana ndam *Zude ðek tɔslɔkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga

ambəl. Nahkay Pol ànjəhad afa gatay ga magrakabu tŭwi ka ahar bəlan akaba tay, adaba nan day tŭwi gayan akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tégəskabu ma gayan ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tásləkabiya e Mesedawerj a, tɪnjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəj àmbrəj tŭwi nahan ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Ahi ana ndam Zude ahkado Yezu ti nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. ⁶ Nday nakəj t̄ara ticia ma nana ti tégəskabu ndo, tɪndivi nanj. Eslini ti Pol àgavfəj had kà azana gayan a ga mədəfikiani ana tay àmbrəj tay a. Ahi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kəli àna seriya ti məsər gekəli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. »

⁷ Ara àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, ɔru afa ga maslanə nahanj : maslanə gani nani azləbay Melefit, slimi gayan Tisəs Züstəs, ahay gayan kə gəvay ga ahay ga mahəngalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəđakani ga ahay ga mahəngalavù Melefit ni təfəki ahər ka Bay geli Yezu akaba ndam ga huđ ahay gayan dek. Ndam Korej ndahanj kay day t̄ara ticia ma ga Pol na ti təfəkia ahər ka Yezu a, nahkay *təbaray tay dek.

⁹ A vad nahanj ga məlavad Bay geli Yezu àngazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kəgray anğwaz ba, hioru ma goro ana mis, kəmbrəj ba, ¹⁰ adaba nu nəbu akaba kur. Maslanə àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tŭwi, adaba ndam goro təbu kay a kəsa hini bu, təfəku ahər faj ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ànjəhad a Korej dəz àna kiya muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyən àgur had Eseyi ni ti, ndam Zude dek tēbedekivu ka Pol nakəj, təzoru nanj kə meleher ga Galiyən ka məlanj magray seriya.

¹³ Tōru tɪnjua àna nanj a ti təhi ana Galiyən ahkado : « Maslanə hini acahi ana mis ti t̄azləbay Melefit gərgəri akaba ga ɲgumna ya àdəm ni. » ¹⁴ T̄ara t̄ədəma nahkay ti Pol awayay ahəngrifəj ana tay, ay ti Galiyən àhi ana tay ahkado : « Tamal lekələm ndam Zude kəđəmum maslanə hini àgra zlam ya àbəlaj do simiteni na ahkay do ni àğudara zlam nahanj a dal-dal ti, akal nəbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kəlavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kələgumkivu ni ti ka zlam gekəli ya kacahum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekəli ya kəđəbum ni. Nahkay ti nəwayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Ahi ana tay t̄asləka ka məlanj magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni dek tégəs Sostəj gəđakani ga ahay ga mahəngalavù Melefit ni, t̄əzləb nanj kà məlanj magray seriya ni. Galiyən nakəj ara epia ere ye ti tagray na ti ahəngarfəj ndo.

Pol anğoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpəs vad kay bal a Korej. Kələn gani àhi ana ndam məfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nasləka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini ɔru e Senkrey. ɔru ənɲua ti àwəskaba ahər a, adaba àhia ana Melefit a : « Tamal kəgrua zlam ya nihindilək na ti anagray nahkay. » Kələn gani təcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tōru e Efez. ¹⁹ Tōru tɪnjua e Efez a ti Pol àsləkafəj kà ata Prisil nday ata Ekiles a, ahuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, t̄əzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Təhi mənəhadə akaba

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

tay vad 6al àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananɔa afa gekuli a. »

Eslini nanɔ nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjua a Sezare a ti àcaloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àsləka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjua a Antiyos a ti ànjəhad gosku 6al. Kələŋ gani àsləka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreŋ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zəde nahanɔ òru e Efez. Slimi gayanɔ Apolos, tɔwi nanɔ e Eleksendri. Nanɔ ti àsəra zlapay a àsabay, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Təcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay nanɔ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na cilinɔ, do ni ti àsər baray nahanɔ do. ²⁶ Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day anɔwaz àwərki nanɔ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayanɔ na ti tàzay nanɔ, tədəfikiba divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni təgəskabá ma gana, tədəm àbəlay, mək təbikiuru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, təhi ana tay təgəskabá nanɔ a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àsləka, òru eslini. Òru ènjua ti àjənaki ndam ye eslini təfəki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni. ²⁸ Àzlapay akaba ndam *Zəde kə meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos nanɔ a Koreŋ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mis ndahanɔ ya tadəbay divi ga Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kuli a waw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti day-day mici tàcalfəŋ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya tàbaray kuli ni ti baray weley ? » Təhi : « Tàbaray leli ti akada ge Zeŋ ya àbaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya təgəskabá məmbatka majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslanɔ nahanɔ àbu amara, ahàr àdəm kəfumki ahàr.” Maslanɔ nani ya Zeŋ àdəmki ma ni ti nanɔ Yezu. » ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti təgəskabá, mək tàbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbəkì *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, təhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya tàbaray tay ni dəkeni tagray kru mahar cə.

⁸ Ka sarta nani agray kiya mahkər Pol àhuriyu kəlavaf a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki anɔwaz do. Àdəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəda, awayay ti mis təgəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahanɔ kay e kidinɔ gatay bu tàwayay mici ma ni do simiteni, təfəki ahàr ka Yezu ndo, tədəmki ma magədavani àki ke divi gayanɔ kə meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa kà tay a, àhəlkiba ndam madəbay divi ga Yezu na

àkiba ka tay a. Ahay ge lekwel ga zal nahan àbu, slimi gayan Tirenus : eslini ndam ga Yezu nakəŋ təhuriyu kəlavad a ahay ni vu, Pol àchahi zlam ana tay. ¹⁰ Àchahi zlam ana mis eslini vi cɛ, nahkay mis ga had Azi ni dek, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahan

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna nɔdɔa ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekeɔi tɔpi day-day ndo. ¹² Nahkay mis təhəl endɔwi akaba azana ndahan ya Pol ɛnjifiŋa ni, tɔru tɔfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tinjifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni tənɔgaba, ndahan seteni təsləkiaba ana tay a. ¹³ Ndam *Zude ndahan təbu təsawadɔy ka kəsa ka kəsa, tɔgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kəli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

¹⁴ Ndam Zude ndahan təbu nday adəskəla, slimi ga bəŋ gatay Seva, nan gəɔakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit. Nday day təbu təhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad nahan tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra təhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm ahkado : « Yezu ti nəsəra nan a ; Pol ti nicia slimi gayan a ; ay lekəlum ti ndamam ? »

¹⁶ Seteni ni àra adəma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviyyu ni àkadvu akaba tay, àtama tay a dek àna nɔdɔa. Nday nakəŋ dek təhəraya a ahay ba, tàcuhway, vu gatay dek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dek, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Tàgra aŋgwaz a dal-dal ; təzləbəy Bay geli Yezu, təɔəm nan gəɔakani.

¹⁸ Mis ya tɔfəki ahər ka Yezu a ni ti tàra kay, tɔɔafaya zlam ya təgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya təgray maharam ahaslani ni təhəlbiyyu wakita ga maharam gatay ni, tɔviyekaba kə meleher ge mis a dek. Təcal siŋgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay geli adəfaki nɔdɔa gayan ; pakama gayan akoru kama kama, kəlavad mis ndahan təgəskabu.

²¹ Kələŋ ga zlam nday nani ti Pol adəm : « Nakoru ka had Mesedəwəŋ akaba ka had Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a Zerəzalem. Anasləka a Zerəzalem a ti ahər àhu nàru a Rom. » ²² Àra adəma nahkay ti àsləroru ndam gayan cɛ, ata Timote nday ata Erest, ka had Mesedəwəŋ. Nan nanani ti ni ànjəhadkivu gosku ɔal ka had Azi.

Ndam Efez təzumki bəruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magəɔavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan àbu, slimi gani Demetriyus, tɔwi gayan ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəɔakani agraya mazavu ga ahay gəɔakani ge Ertemis * na ciɔ-ciɔena. Ndam ya tɔgri tɔwi ni tənɔgət siŋgu kay àna nan.

²⁵ Demetriyus nakəŋ àcakalakabu tay akaba ndam ya tagray tɔwi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma mənɔgətum zlam ti àna tɔwi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kərəma akaba kicəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefit do. Ma gayan ya ti adəm ni ti mis kay təgəskabə. Təgəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka had Azi ni ndahan

* **19:24** Ertemis ti melefit walani ga ndam Gres ; tɔɔəm nan melefit ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gəɔakani ti e Efez ; ahay nani ti gəɔakani, sulumani dal-dal ; mis tɔɔəm ahay nani bilin ga zlam adəskəlani ya tɔgri eɔep ana mis a duniya bu dek ni.

day tægəskabá. ²⁷ Mis təbu tici ma gayan ni ti atədəm təwi geli ya magray ni əbəlay do. Atədəm ahay gəđakani ge melefıt geli Ertemis gəđakani ni day zlam masakani. Ertemis melefıt geli gani ti ndam ga hađ Azi akaba mis ga duniya dek təhəngrioru ahər a hađ, ay nihi ti atədəm naŋ day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyəs nakəŋ əra ədəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimi ni təzuma bəruv a dal-dal, təzlah, tədəm : « Ertemis melefıt ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani. » ²⁹ Mis ga kəsa ni dek tərə ticia ma na ti təgray tuwər. Nahkay tōru tægəs ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedəweŋ, ađaba nday gani təsawadakabu akaba Pol. Tərə tægəsə tay a ti təhəloru tay ke weceweceni ka mələŋ gatay ya təcakalavu taməŋjaləŋ kə givi ni. † ³⁰ Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam mađəbay divi ga Yezu ni təcafəŋa naŋ a. ³¹ Zləbəba gayan ndahan təbu, nday ndam ga ŋgumna ga hađ Azi. Nday day təslərkiuru mis ti təhi ahkado kam-kam ōru ka mələŋ ge givi ni ba. ³² Mis ni tərə təcakalava nahəma, ma gatay ərakaboru ndo ; ku way way do azlah, ađəm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kiđiŋ gatay bu ŋgay təcakalakivu kamam ti təsər do simiteni. ³³ Eslini zal nahar əvu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zəde ndahan e kiđiŋ ge mis macakalavani ni bu təhiaba ma gana, təhi mōru məđəməya ma na kə meleher ge mis na dek. Eleksender nakəŋ əra əcika kə meleher ge mis na ti ədədi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tərə təsərə naŋ zal Zəde nahəma təzlah, təpəski ka zlahay ni agray njeđdi cə, tədəm ahkado : « Ertemis melefıt ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani ! Ertemis melefıt ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani ! »

³⁵ Kələŋ gani bay məhəngri pakama ga ŋgumna ana ndam ga kəsa ni əhi ana mis macakalavani ni təlakakaba, mək mis nakəŋ təlakakabá ededīŋ a. Tərə təlakakabá ti əhi ana tay ahkado : « Lekələm ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek təsərə Efez ti mələŋ *ŋələtani ga ahay ge Ertemis melefıt geli gəđakani ni. Mazavu ge Ertemis nakəŋ ya əsləkabiya e melefıt ba ni ti mis dek təsərə naŋ day a huđ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslaŋə ya ađəm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahər lala, lakumkaba, kəgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kəhələmbiyu tay ahalay ni ti təhələbabibiya zlam akal a ahay ge melefıt geli ni ba ndo. Tindivi melefıt geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyəs akaba ndam ya tagrakabu təwi ni tawayay məbəhadki mirdim ka maslaŋə nahəma, mələŋ ge seriya əbu : tōru təbəhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahar əbu kawayum kihindəm nahəma, ka fat ya ti gəđakani atəcakalava ni ti akədəgum əna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti macakalavu kani ni ti ndam *Rom atəhi ana leli kəcakalumvu ti kawayum kakađumfəŋəvə kə ŋgumna tək, kəcakalumvu ti əki ka mam ? Ay ti aməŋgət ma ga məhəngri fəŋəni ana tay ti tægəsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay məhəngri pakama ga ŋgumna ana mis nakəŋ əra ədəma ma na nahkay ti, əhi ana mis macakalavani ni ku way way do məsləka, mōru a magam.

20

Pol akoru e Mesedəweŋ akaba e Gres

¹ Ndam ga kəsa ni tərə təmbrəŋə magray tuwər a nahəma, Pol əzalakabu ndam mađəbay divi ga Yezu ni, əhi ana tay təza njeđə. Əra əhia ma ana tay a nahkay ti əgri sa ana tay mək əsləka, ōru e Mesedəweŋ. ² ōru əŋjəə eslina

† 19:29 Mələŋ ga maməŋjaləŋ ke givi e Efez ti gəđakani. Azum mis agray 26.000.

ti àsawadáy àvi nǝdà ana ndam mǝfǝki ahàr ka Yezu ni àna ma gǝrgǝrani kay ya àhi ana tay ni. Kǝlǝnj gani àslǝka, òru e Gres, ³ ànjǝhad̄ kiyi mahkǝr. Ka ya ti awayay acǝliyu a *slalah ga yam vu akoru ka had̄ Siri ni ti, ècia ndam *Zude tǝzlapakia ga mǝgri zlam magǝdavana. Nahkay nan̄ nakǝnj àngoru gwar e Mesedǝwej zlam gayan̄. ⁴ Ndam ya tǝsawadakaboru akaba nan̄ ni ti ata : Sopatros wur ge Pirǝs ga kǝsa Berey ; Aristark, Sikǝndǝs nday ga kǝsa Tesalonik ; Gayus ga kǝsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kǝsa ya ka had̄ Azi ni. ⁵ Nday nakǝnj tǝslǝka tòru kama, tòru tǝjǝgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kǝlǝnj ga wumari ya tǝzumvù dipen̄ *miwisineni do ni mǝslǝka e Filip a, mòru mǝcǝliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Mǝgray vad̄ zlam ka ahàr divi, day ti mòru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Polahi ma ge Melefita ana mis a Truwas

⁷ Mǝra mǝngǝsva ga mǝzum daf ge Melefita ka ahar bǝlan̄ mǝlakarawa ka fat ga sǝvdi fat àdiya a ahay va nahǝma, Pol àhi ma ge Melefita ana mis mǝngǝsvani ni. Adaba àsǝra mǝlan̄ amasla ti ara aslǝka nahǝma, àhi ma ni ana mis ni duk àbiviyu ana hud̄ mǝlavad̄. ⁸ Cen̄gel tǝbu kay a ahay ya ti leli mǝngǝsvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay ndahan̄. ⁹ Eslini wur dagwa nahan̄ slimi gani Ewtis nan̄ àbu mǝnjǝhad̄ani digǝsa a moftotur bu ni ti ènjia dǝwir a dǝnj. Ka sarta gani nani ti Pol nan̄ àbu azlapay kekilen̄a. Wur dagwa nakǝnj nan̄ àbu enji dǝwir nahkay ti àdǝbiyu kwa ka ahàr ga ahay ya mahkǝr ya leli mǝvu ni bu, àdaya ka had̄ a. Nahkay tǝra tizefteba nan̄ a ti nan̄ mǝmǝtani àndava. ¹⁰ Ay Pol àhǝraya a ga had̄ a, àdǝkiyu ka wur dagwa nakǝnj mak̄ àzay nan̄ a ahar vu. Àra àza nan̄ a nahǝma àhi ana mis ni ahkado : « Àhǝli ahàr ana kǝli ba, àmǝt ndo. »

¹¹ Kǝlǝnj gani Pol nakǝnj àcǝloru a ahay ni vu zlam gayan̄. Òru ènjǝa ti àzay *dipen̄, èsekaba mǝk àzum. Àra àzuma dipen̄ na nahǝma, àcǝhi zlam ana mis ni keti hundum mǝlan̄ pay. Mǝlan̄ ni àra àcadà ti nan̄ nakǝnj àslǝka. ¹² Wur dagwa ni ti ni tǝzoru nan̄ a magam, àmǝt ndo nan̄ lala zlam gayan̄. Nahkay mis ni dǝk tǝmǝra dal-dal.

Pol aslǝka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Mǝlan̄ àra àsla ti leli mǝcǝliyu a *slalah ga yam vu ga moru mǝzǝvù Pol a Asos. Nahkay leli nakǝnj mǝslǝka, mòru minjiyu enji gayan̄. Nan̄ ti ni àzay divi ga asak, àdǝm amoru mazay nan̄ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakǝnj òru ènjikia leli a Asos a nahǝma, mǝzǝvù nan̄ a slalah ga yam ni vu mǝk mòru e Mitilen̄. ¹⁵ Mòru minjǝa ti hajǝnj gani mǝslǝka, mòru a Siyu. Hajǝnj nahan̄ gani mǝslǝka mòru a Samos. Hajǝnj tegǝni gani day kwa ti minjiyu e Milet. ¹⁶ Micik e Efez ndo, adaba Pol àwayay mijin̄ sarta gayan̄ eslini ka had̄ Azi do. Nan̄ àwacavu ga moroni a Zerǝzalem, awayay ti ahàr àdǝm wudaka tagray wumǝri ge *Pentikwet ni ti ènjǝa.

Ma ga Polya àhi ana gǝdǝkani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday tǝbu e Milet nahkay ti Pol nakǝnj àslǝroru mis e Efez ga mazalabiyu gǝdǝkani ga ndam mǝfǝki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gǝdǝkani nakǝnj tǝra tinjia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nǝra a Azi a àbivaya ana vad̄ ya kana ni ti, kǝsǝruma ahǝmamam mǝnjǝhad̄kabu akaba kǝli na akaba ere ye ti nǝgra na. ¹⁹ Kǝsǝruma tǝwi ya ti nǝgri ana Bay geli na ; a hud̄ ge tǝwi gani nani bu ni ti nǝzay ahàr goro akadà ge mis gǝdǝkani ndo ; ku tamal nahkay nan̄gu ni mis tǝzumua bǝrur a akaba tǝgrua daliya adaba ndam *Zude tǝgraku mbadà-mbadà palam. ²⁰ Kǝsǝruma dǝya nimbirifin̄ zlam ya ti àbǝlay àjanaki

kɔli ni ana kɔli ndo. Zlam ni ðek nàhia ana kɔli a, nàchahia ana kɔli kè meleher ge mis a vay-vay. A magam gekɔli day nàhia zlam na ðek ana kɔli a, nàchahia ana kɔli a daya. ²¹ Ma goro ya nàðəm ni ti nàhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna njəða goro ðek tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tǎgəskabu ma ge Melefit, tǎfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu ðek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àðəm atəfiyu nu a danɣay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nàbu àna sifa, ku nəmət nənɣu ni arəŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeveriŋaba tɔwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilinɣ. Tɔwi gayanɣ gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidinɣ gekɔli ba ðek, nàhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kɔli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkiyu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nàhi ma ana kɔli kani : Tamal maslaŋa e kidinɣ gekɔli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nəðəm nahkay ti adaba nəðəfikiaaba ere ye ti Melefit awayay agray na ðek ana kɔli a, day nimbiriŋ arəŋa ana kɔli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekɔli, bumi slimi ahar gəðakani ti ana mis ndahanɣ ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivɔ tay ana kɔli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənaw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekɔli a ni ti mis ndahanɣ atara təhurkiyiyu ke kɔli akada ga kərə gili ya təhurkiyiyu ka zlam ga gənaw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidinɣ gekɔli gekɔleni bu day mis ndahanɣ atasəkad malfada, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tǎðəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimi, dəgzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekɔli vi məhkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kɔli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kɔli a ahar vu ana Melefit. Nanɣ gani aməgri sulum gayanɣ ana kɔli akada ya àðəm aməgri ana kɔli ni. Nanɣ ti esliki məvi njəða ana kɔli ti kəfumki ahàr ka Yezu àtam ya ti kəfumki ahàr nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kɔli akada ya aməvi ana ndam gayanɣ ðek ni. ³³ Nu ti ku sinɣu, ku gru, ku azana ga maslaŋa ègə eri ndo : ³⁴ lekələm day kəsəruma, nu ti nəgray tɔwi àna ahar goro goroani day kwa ti nənɣəti zlam ana huð goro akaba ana ndam goro ya masawadəy akaba tay ni. ³⁵ Nu nahəma, a huð ga zlam ya nəgray ni bu ðek ti nəðəfikia ana kɔli a, ahàr àðəm si kəgrum tɔwi kwa, nahkay ti kənɣətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna nanɣ. Bay geli Yezu àðəm àna ahàr gayanɣ ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àðəm ni ti jalumki ahàr lala. »

³⁶ Pol àra àðəma ma hina nahkay nahəma, àbəhad mirdim grik akaba tay, àhənɣalay Melefit. ³⁷ Eslini nday ðek tɔtɔwi, tǎdəgakiyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. ³⁸ Bəruv àwər tay ti ahar gəðakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipəmkiyu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra təgria sa ti təzoru nanɣ e divi vu bəðak ka məlanɣ ga *slalah ga yam ya akoru acəlviyu ni.

¹ Ka ya ti màcəliya a *slalah ga yam va, mèdeva akaba tay a nahəma, mòru suwwa a Kos. Màra màsləka eslina ti hajəŋ gani mìnɲia a Rot a. Kələŋ gani màsləka eslina, mòru a Patara. ² Eslini màdi ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, màcəlviyu mək màsləka. ³ Màra mìnɲia e kidiŋ ga dəluv ni ba nahəma, màcoru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mòru suwwa ka had Siri. Màra mìnɲia eslina ti micik e Tir ka mələŋ ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhəlabə zlam a ni. ⁴ Eslini màdi ahàr ana ndam madəbay divi ga Yezu ni, mànjəhad gosku sekw akaba tay. Nday nakəŋ *Məsuf Njəlatani àdəfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay təhi ana Pol : « Kòru ba. » ⁵ Màra màzuma gosku sekweni na akaba tay a ti màhi ana tay leli masləka, nahkay nday dek akaba wál gatay akaba bəza gatay təzoru leli e divi bu, màsləkaba a kəsa ni ba, màra mìnɲia kà gəvay ga dəluv a ti màbəhad mirdim, màhəŋgalay Melefit. ⁶ Mara medevu akaba tay wudak nahəma, màgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli màcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni təsləka, təŋgoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ màsləka e Tir a ti mòru a Petlemayus. Eslini mòru màdi ahàr ana ndam màfəki ahàr ka Yezu, màgri sa ana tay, mànjəhad akaba tay ruk mək màndəhadbu. ⁸ Mələŋ àra àsla ti mòru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mànjəhad eslini. Ka ya ti tədaba mis a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayəŋ təbu fad, təsər zawal do, təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli màbu eslini vad ehimeya nahəma, zal nahanə slimi gani Agabus àsləkabiya e Zude a, àdi ahàr ana leli. Naŋ gani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Àra ənjia ti àzay maslpara ga Pol mək àwəlkabu asak akaba ahar gayəŋ àna naŋ. Nahkay àdəm : « Ere ye ti Məsuf Njəlatani àdəm ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude atoru təwəl naŋ a Zeruzalem akada goro hini ya nəwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakəŋ màra micia ma gayəŋ na nahkay ti, leli akaba bəza ga mən geli ya eslini a Sezare ni màhəŋgalay Pol, màhi : « Kamkam kòru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol àhi ana leli ahkado : « Kitəwəm ti kamam ? Kawayum kəbumuvu aŋgwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu tekeđi arana gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu ciliŋ ti ma gani goro mam ; nàgray aŋgwaz do, nəgəskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayəŋ na ndo ni ti màmbərəŋ naŋ, màdəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni màgravu ciliŋ.

¹⁵ Màra màpəsa eslina vad a 6al nahəma, màslamalavu mək mòru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mòru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadəbay divi ga Yezu ni. Mòru mìnɲa ti təzoru leli afa ga zal Sipir nahanə slimi gani Manasonə ka mələŋ ya ti makoru manjəhad ni. Naŋ gani ti àfəkia ahàr ka Yezu a àpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mòru mìnɲa a Zeruzalem a ti bəza ga mən geli ye eslini ni təgəskabu leli àna məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mòru akaba Pol afa ge Zek. Mòru mìnɲa ti màdi ahàr ana gəđakani ga ndam màfəki ahàr ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol àgri sa ana tay mək aŋgəhad təwi gayəŋ, aŋgəhad i zlam ya ti Melefit àgray e kidiŋ ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Tàra ticia ma gayəŋ na ti təzəbay Melefit, mak təhi ahkado : « Kici ndo waw wur ga mən geli ni ? E kidiŋ ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday dek təgəskabá *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Ticia nak kəbu kəhi

ma ana ndam Zude ya tɔbu tanjɔhad e kidin ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kɔhi ana tay tɔmbrɔn Divi ge Melefɔt gani nani, *tɛkeli kɔdi ana bɔza gatay va ba akaba tɔdɔbay manjɔhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tɔdɔbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahɔmamam ? Tara tici nak kɔbu ahalay ni. ²³ Nihi nahɔma, gray ere ye ti mɔhuk ni : mis tɔbu fad ahalay, tɔhi ana Melefɔt : “Tamal kɔgria zlam ya mihindiluk na ana leli a ti mɔwɔskaba ahɔ a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njɔlatani ni ti dɔgum akaba tay. Singu gatay ya ahɔr ɔdɔm tɔpɔl ni ti pɔlkia ka tay a : nahkay ti etisliki mɔwɔskaba ahɔr a. Kɔgra nahkay ti ma ya mis tɔdɔmkuk ni ti, mis dɛk atɔsɔr ma gatay ni ma ga malfada. Atɔsɔr nak nakani kɔmbrɔn Divi ge Melefɔt ya ɔbu mɔbɔkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ndo, kɔbu kadɔbay ɔna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahaɔn ya nday ndam Zude do tɔfɔki ahɔr ka Yezu ni ti mɔbikiويا wakita ana tay a ɔndava. Ere ye ti mazlapaki ni, mɔhi ana tay ahkado : “Kɔhɔpɔdum aslu ga pɔra ba, kɔzumum mimiz ba, kɔhɔpɔdum aslu ga zlam ya tɔmɔrdɔy mɔmɔrdani ni ba, kɔgrum mesuwɔhvu ba ɔaya.” »

²⁶ Nahkay hɔjɔn gani Pol nakɔn tɔslɔka akaba mis fadani na, tɔgray zlam gatay ge migi njɔlatani. Kɔlɔn gani Pol nakɔn ɔhuriyu a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefɔt ni vu. ɔhi ana ndam *manjalabakabu mis akaba Melefɔt ni ahkado : « Amagra vad adɔskɔla ti migi njɔlatani, nahkay ti ku way way do geli amaɔga ga mɔvi sɔdaga ana Melefɔt a. »

Tɔgɔs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adɔskɔlani ara andav wudak nahɔma, ndam *Zude ga had Azi ni tipi Pol a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefɔt ni bu. Tɔra tipia naɔn a ti tɔdɔmki ma magɔdavani, tɔzlahki, tɔdɔm : « Ndam *Izireyel, dɔgumkiva ke leli a. Zal ya ti adɔmki ma magɔdavani ka ndam Izireyel, adɔmki ma magɔdavani ke *Divi ge Melefɔt ya Mɔwiz ɔbɔki ni akaba adɔmki ma magɔdavani ka ahay gɔdɔkani ge Melefɔt ni naɔn hi. Naɔn ti ku eley eley do dɛk ahi ma gayan ni ana mis dɛk. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeɔdi ɔvia divi ana tay a, tɔbu tɔhuriyu a ahay gɔdɔkani *njɔlatani ge Melefɔt ni vu. Nahkay ɔgudarkabɔ ahay na ! » Ndam Zude ga had Azi ni tɔra tɔdɔma nahkay ti mis kay tɔrɔkiva ka tay a, mɔk tɔgɔs Pol nakɔn. ²⁹ Tɔdɔm Pol ɔgudarkabɔ ahay na ti, adaba tipikaba tay ata Trofim zal Efez na tɔbu tɔsawadɔkabu a kɔsa bu. Nahkay tɔhi ana ahɔr ahkado Pol naɔn ɔbu afiyu naɔn a ahay gɔdɔkani ge Melefɔt ni vu.

³⁰ Mis ga kɔsa dɛk tɔra ticia ma na ti tɔrɔkia ka Pol nakɔn ke wewecena a ahay gɔdɔkani ge Melefɔt ni va. Tɔgɔsaya naɔn a yaw, tɔgɔjahaya e mite va mɔk tɔzlvkɔvɔ mahay ga ahay ni dɛk hɔya. ³¹ Tawayay takad naɔn wudak nahɔma, ma gani ɛnjɔa afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Tɔhi ahkado : « Tuwɔr ɔgrava ahalay a kɔsa Zerɔzalem ba dɛk. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni ɔday ndam slewja akaba gɔdɔkani gatay ndahaɔn ke weweceni, tɔcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni tɔbu tɔzlvɔ Pol, ay tɔra tipia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan na ti tɔmbrɔn mɔzlvɔ naɔn hɔya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni ɔhɔdɔkfɔnɔiyu ka Pol, ɔgɔs naɔn mɔk ɔhi ana ndam slewja gayan ni tɔwɔla naɔn ɔna jejirvi a cɔ. ɔhindifinja ma kɛ mis na, ɔhi ana tay ahkado : « Naɔn way ? ɔgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adɔm ma gayan nahaɔn. Nday tɔbu tɔzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ɛcikaba ere ye ti mis tɔdɔm na do. Eslini ɔhi ana ndam slewja gayan ni tɔzoru Pol ka mɔlɔn ga ahay gatay ya tanjɔhadvɔ ni. ³⁵ Tɔru tinjɔa ɔna naɔn a, tɔbu

* 21:23 Mɔnjay Macalani 6.1-18 ; Tɔwi 18.18.

təcəl dawa ga ahay ni ti tázay naŋ mazani kwa, aɗaba mis ni tàmbrəŋ naŋ do, tawayay təzləb naŋ keti, ³⁶ nday dek təzlahlənɔru, tɔdɔm : « Káduma ! »

Pol aɗam ma ga vu gayan kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəŋ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fad tɔdəbay naŋ, tərakaboru akaba tay a huɗ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsa gəɗakani. Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dawa ga dalaka ga ahay na, mək àdadi ahar ana mis ni ti təlakakabá. Mis ni t̄ara təlakakabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kəli, ciməki day. » ² T̄ara t̄icia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, təlakakabu dɛdik-dɛdik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nɛdək ahalay a Zeruzalem, maslaŋa ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àdɛfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli tɔdəbay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahàr a dek ana Melefit akada gekəli ya kəbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tɔdəbay divi ga Yezu na, nəwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a danɣay va. ⁵ Gəɗakani ga ndam *manɣalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗakani ndahaŋ təsəra ma goro ya nɛdɔm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nɛdəvu e divi vu ga moru məwəlbɔiyu ndam ya tɔfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbɔiyu tay ahalay a Zeruzalem ti t̄ara t̄atrab tay. »

Pol azlapaki ka mənjəki ka məfəki ahàr gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirked-kef nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəŋ nəzum mədɛdani mək n̄ici dənɣu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək n̄ici dənɣu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni t̄ipia masladani na, ay ti t̄ici dənɣu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nàgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni dek.” ¹¹ Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tɔdafua ahar a, t̄əzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayan Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni dek tɔdɔm naŋ mis sulumani eɛdɛŋ. ¹³ Mòru m̄injua a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini n̄ipi divi, n̄ipi naŋ huya. ¹⁴ Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefit ga ata bəŋ geli ni àdəkiba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti k̄ici ma ya ti naŋ àhuk ni.

15 Awayay ti kîgi zal sedi gayan, kâhi ere ye ti kîpi ni akaba ma gayan ya kici ni ana mis dek kwa. 16 Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajogay mam mba mam ? Cikaba, *tâbaray kur, hængalay Melefît âna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefît ambærfukwa zlam magudarani gayak na.”

17 « Àra àpæsa bal nahæma, nænga a Zeruzalem a. A vad nahan næhuriyu a dalaka ga *ahay gæðakani ge Melefît ni vu, nèbu nahængalay Melefît nahæma, Melefît ångazlu zlam nahan. 18 Nîpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Slækaba a Zeruzalem a ke wecewecena, adaba ndam Zeruzalem atægaskabu ma ya akæðæmku ni do.” 19 Nahkay nu nakæn næhængrifæn, nèhi ahkado : “Bay goro, nday day tæsæra, ahaslani nu nèbu nakoru a ahay gærgærani gatay ya *tahængalavù Melefît ni vu, næhuriyu nægæsaya ndam ya tæfækuk ahær na, ndahan næbiyu tay a danğay vu, ndahan ti ni næzläb tay timey. 20 Ka ya ti tæbu takad zal sedi gayak Etiyen ni ti nu day nèbu ka mælæn gani, næwaya dal-dal, næjægakia mægudi ga ndam ya takad nan na daya.” 21 Nan nakæn àhu keti : “Nak slæka kôru, adaba næslæroru kur drin e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol nan àbu kè meleher ga gæðakani ga ndam slewja

22 Tæra ticia ma ga Pol ya àðæm ahkado : « Yezu àhu : “Slæka kôru, næslæroru kur e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahæma, mis ni tæzlah, tæðæm : « Jijinuma maslanja hina, kaduma nan a ! Ahær àðæm kæbrænnumiviyu sifa ba ! » 23 Nahkay nday nakæn tæzlah, tæhælkaba mægudi gatay a tæboru, akaba tæboru had agavæla. 24 Nday tæbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni tæziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti tæzläb nan. Awayay tæzläb nan nahkay ti adaba awayay mæðæmaya ma ge jiri a ti tæsær mis ni tæzlahki ti kamam. 25 Ka ya ti tæbu tæwæl Pol ga mæzläb nan nahæma, Pol nakæn àhi ana bay ga ndam slewja ya nan àbu eslini ni ahkado : « Tævía divi ana kæli a ga mæzläb zal Rom mænjàd magrafænja seriya waw ? » 26 Nan nakæn àra ècia ma ga Pol na ti àrækioru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahæmamam ? Nan hini zal Rom ci ni ! » 27 Nahkay bay ga ndam slewja nakæn àrækia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom ededîn aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! » 28 Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu næbæhadæ sinğu a dal-dal day ti nigî zal Rom ! » Pol ti ni àhængrifæn, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. » 29 Ndam slewja ya tæwæl Pol, tawayay tæzläb nan ti mæðæmaya ma ge jiri a ni tæra tæsæra Pol nan zal Rom ti tæslæka, tæmbærbu nan. Bay ga ndam slewja ni àra àsæra Pol zal Rom, àwæla nan àna jejirbi a ti, nan nanani àna ahær gayan day anğwaz àwæra nan a.

Pol nan àbu kè meleher ga ndam magray seriya

30 Bay ga ndam slewja ni awayay asær ere ye ti ndam *Zude tàcalki Pol ni lala. Nahkay hæjæn gani èpicæhiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gæðakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefît ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tæra tæcakalava nahæma, àra àna Pol e kidin gatay va.

23

1 Eslini Pol nakæn àmænjalæn ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bæza ga mmawa goro ni, a majalay ahær goro bu ni ti kwa ka ya ti nænjàki mægri tæwi ana Melefît ni àbivaya ana kana nu nèbu njælata kè meleher gayan. » 2 Ananiyas gæðakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefît ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kà gævay ga Pol ni : « Sumikabiyu

bəbarva ka pakama gayan ni. »³ Eslini Pol àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Melefít aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəđ, təgria zlam bəđ-bəđana ni. Nak kəđəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefít ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefít àđəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsu bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəđakani ga ndam manğalabakabu mis akaba Melefít ya Melefít àdaba naŋ a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəngrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gəđakani ga ndam manğalabakabu mis akaba Melefít ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : “Kindivi gəđakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Sedəseyəŋ, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyəŋ nahəma, àzlah kə meleher ga ndam magray seriya ni, àđəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyəŋ, baba day zal Feriziyəŋ. Təzəbiyu nu kə meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahər ke Melefít, nəsəra mis atəŋgaba e kisim ba. »⁷ Pol àra àđəma ma na nahkay ti ndam Feriziyəŋ təgray gejewi akaba ndam Sedəseyəŋ, mək mis macakalavani ni təcirvu. ⁸ Təcirvu nahkay ti adaba ndam Sedəseyəŋ təđəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba do, təđəm məslər àbi, məsuf day àbi ; ndam Feriziyəŋ ti ni təđəm mis taŋgaba e kisim ba, məslər akaba məsuf day təbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *məsər Wakita ge Melefít ya təkibu ka ndam Feriziyəŋ ni təzuma bəruv a dal-dal, təpaslakiaba eri ke mis ndahaŋ na, təđəm : « Magudar ga maslaŋa hini ti àbi ; bi məsuf ahkay do ni məslər àhi ma ti məsəruma waw ? »¹⁰ Nday nakəŋ təbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra aŋgwaz a, àđəm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayan ni tōru təzababiya Pol e kiđiŋ ge mis ni ba, təzoru naŋ ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga məlavəđ gani Bay geli àŋgazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, kəgra sedi goro ahalay a Zerəzalem a, nahkay nawayay kōru kəgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zəde təzlapaki ka Pol ga məgri zlam magəđavani

¹² Ge miledə gani ti ndam *Zəde təzlapaki ka Pol ga məgri zlam magəđavani. Təmbəđay dək, təđəm : « Tamal məkad Pol ndo ni ti məzum zlam do, misi araŋa do. »¹³ Nday ya ti təđəmki ma ka Pol ni ti tətama kru kru fədana.

¹⁴ Nahkay tōru afa ga gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefít nday təbu akaba gəđakani ndahaŋ, təhi ana tay ahkado : « Leli məmbəda dək, məđəm ahkado : Tamal məkad Pol ndo ni ti məzum zlam do, misi araŋa do.

¹⁵ Nihi nahəma lekələm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekəli mənja bəlaŋ, dəgum kəhumi ana bay ga ndam slewja ni məzibiya Pol ana kəli a. Kəhumi ahkado mawayay mihindifiŋa zlam gayan ya àgray na lala. Leli ti ni amakəđ naŋ e divi bu, etinjikia àna naŋ ke kəli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday təbu təzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol əcia zlapay gatay na. Nahkay àcuhworu ka məlaŋ ga ahay ga ndam slewja ni. Ōru əŋjəa ti àcaliyu a dalaka ga ahay ni vu mək àhəŋgri ma gatay ni ana Pol. ¹⁷ Nahkay Pol nakəŋ àzalabiyu gəđakani ga ndam slewja nahəŋ bəlaŋ, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekəli ni, adaba ma gayan àbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gəđakani ga ndam slewja nahəŋ ni àzoru naŋ afa ga bay gatay nakəŋ. Ōru əŋjəa àna naŋ a ti àhi ahkado : « Pol zal daŋgay ni àzalay nu, àhu

* 23:5 Mahərana 22.27.

nâzúkbiya dagwa hina, ma gayan àbu awayay ahuk. »¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni àgəs ahar gani, tòru cak mək èhindifinja ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? »²⁰ Nan nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ndam Zude təzlapakabá, tədəm etihindi kur kàzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajəŋ, atəhuk tawayay tihindifinja ma lala. »²¹ Ay ti atəhuka ma gatay na nahkay ti kəgaskabu ba, adaba mis tətəm kru kru fad təbu atabəhadi eri e divi bu. Nday gani tàmbadá dək, tədəm : “Tamal məkaf nan ndo ni ti məzum zlam do, misi araja do.” Nihi ti ma gatay bəlan, tajəgay ma gayak ya akəhi ana tay ni cilin. »²² Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Sləka, ay ti ŋgay kəhua ma hina ti kəhi ana maslanja ba. »

Təzoru Pol a Sezare

²³ Kələŋ gani bay ga ndam slewja ni àzalay gədəkani ga ndam slewja ndahan cə, àhi ana tay : « Slamalumu vu ma maroni a Sezare ga məlakarawa àna njemdi ambəmbu. Ka ya ti kədəgum nahəma, duma ndam slewja diŋ diŋ cə, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahan awasl əfəŋ kà tay ni day diŋ diŋ cə ;²⁴ ŋgətumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru nan afa ga bay Felis ti araja ènjifin ka ahər divi ba. »²⁵ Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikiuru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

²⁶ « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gədəkani Felis. »²⁷ Maslanja hini ya nəslərəkaboru ni ti ndam *Zude təgəs nan, tawayay takaf nan. Nàra nìcia nan zal Rom ti mòru akaba ndam slewja goro məhəŋgafəŋja nan kà tay a. ²⁸ Nawayay ti nəsar ere ye ti tacalki nan ni ti, nəzoru nan kè meleher ga gədəkani ge seriya gatay. ²⁹ Ka ya ti tagrafəŋja seriya ti nədi ahər ana zlam magudar gayan ya ti takadki nan di ahkay do ni esli ga məfiyu nan a danjay vu ni ndo. Ay tacalki nan ti àki ke divi gatay ya tadəbay ni. ³⁰ Yaw maslanja nahan àrəkua àhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga magri zlam magədavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nəslərəkaboru nan ti nahkay, mək nəhi ana ndam ya tacalki nan ka zlam magudarani ni təbəhadki mirdim afa gayak. »

³¹ Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni təgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : təzay Pol ga məlavaf nani, tòru àna nan a Antipatris. ³² Hajəŋ gani ndam slewja ya tòru àna asak ni təsləkabiya, təŋga ka məlan gatay na, təmbərfəŋbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti təzoru nan. ³³ Tòru tìnja a Sezare a ti təvi wakita ni ana Felis bay gədəkani nakəŋ mək tədəfiki Pol. ³⁴ Bay gədəkani ni àra àza wakita na, èjəŋga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia nan mis ga had Silisi ti ³⁵ nan nakəŋ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifuka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan təfiyu Pol a ahay gədəkani ga bay *Erot ni vu, təjəgay nan.

24

Ndam Zude tabəhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vad zlam kələŋ gani ti Ananiyas gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ènjia a Sezare a. Tàra ti akaba gədəkani ndahan akaba Tertuləs bay məsar seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəŋ tədəfi vu gatay ana bay gədəkani Felis ga məbəki mirdim ka Pol. ² Tàra təzalibiya Pol nakəŋ ana tay a ti Tertuləs àdəmki ma ga macalki nan ka zlam magudarani, àdəm ahkado : « Gədəkani Felis, leli məbu manjəhad àna

sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kəsəra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gərgəri kay, kəgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay məgruk səsi dal-dal azuhva zlam ya mənğət afa gayak ni dek. ⁴ Ay ti nəwayay niñiñ sarta gayak kay do ; nahkay ana sulum gayak kam-kam mahəngalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gəzit ti ! ⁵ Nañ hini ti məsəra nañ mis magudarkaba had geli a, nañ əbu ewisinqabu ndam *Zude ga mələñ ni dek. Nañ gəđakani ga ndam Nazaret ya tadəbay divi magədavani ni. ⁶ Ağudara zlam ndahañ a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəđakani ge Melefit na daya. Məgəs nañ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafəña seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni əra əhəngay nañ a ahar geli bu ga njadə. ⁸ Mək Liziyas əhi ana ndam ya tacalki nañ ka zlam magudarani ni təbəhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifiña ma nəngü ni, akəsər zlam geli ya macalki nañ ni ti jiri edediñ. » ⁹ Tertuləs əra ədəma ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tədəm Pol ağudara, ma ge Tertuləs ya ədəm ni jiri edediñ.

Pol adəm ma ga vu gəyan kə meleher ge Felis

¹⁰ Kələñ gani bay Felis nakəñ əvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol əhi ahkado : « Nəsəra əgray vi ehimeya nak kəbu kagray seriya ka had hini. Nahkay nəmər ga mədəmaya ma ga vu goro kə meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti ətam vad kru mahar cə do. ¹² Day-day mis ədu ahər nu nəbu nagray gejewi ata maslaña a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisiñkəbu mis a ahay ga *mahəngalavü Melefit ga ndam *Zude gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsə bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tədəm nəgudara ni ti əbi, ere gani ya tədəm nəgudara ni ti tədəfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nəsəra, nədəm kə meleher gayak ni ti nihi : Nu nəbu nədəbay divi məweni ya ndam nday nani tədəm magədavani ni. Ay nu nəbu nəgri tuwi ana Melefit ga ata bəñ ga bəñ geli ya tədəbay ni, nəbu nəgəskəbu *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkə ni akaba pakama ya ndam məhəngri *pakama ge Melefit ana mis təbəkə ni dek. ¹⁵ Nəbu nəfəkə ahər ke Melefit, nəsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanğaba e kisim ba. Nday day təbu təfəkə ahər, təsəra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njadə goro, nəwayay ti nəñjəhadə kələvad əna sulumana kə meleher ge Melefit akaba kə meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw əgray vi ehimeya nəra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nəra ga məjənaki ndam jiba goro əna siñgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti təgəs nu ni ti tədu ahər a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nəgraba ere ye ti mis tagray ti tiği *nəlatani na əndava. Ka gani nani ti mis təfu kə gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday təbi. ¹⁹ E kidiñ ge mis ya təbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahañ təsləkəbiya ka had Azi a. Tamal tədəm nəgudara zlam a ti akal tara kə meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro əbu ti nday hini tədəmaya ere ye ti təcalki nu ka ya ti təzoru nu kə meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. ²¹ Tamal zlam əbu ya tisliki macalki nu ni ti, pakama hini ya nədəm kay kay ni : "Təzəbiyu nu kani kə meleher gekuli, tagrafua seriya ti adaba nəfəkəia ahər ke Melefit a, nəsəra mis atanğaba e kisim ba !" »

²² Felis bay ni əsəra manjəhad ga ndam məfəkə ahər ka Bay geli a, nahkay əhəngaroru seriya ni kama. Əhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado : « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya

ana kuli. » ²³ Mæk àhi ana gəḏákani ga ndam slewja ni tājəgay Pol lala, ay təgri daliya akada ya təgri ana ndam danɔay ndahan ni ba, təvi divi ana ndam gayan tāmənɔaya nan a.

Pol nan əbu a danɔay bu

²⁴ Pol àra àgra vad a 6al eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dərsil wur Zude təzalabiyu nan, tawayay tici ma àki ka mafəki ahàr ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nakəŋ àra ènjia ti ànjəki ka pakama, àdəmki ma ka manjəhad sulumani àna magray jiri, àki ka məbi slimu ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafəŋa kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayan ya àdəm na ti àgra anɔwaz a, mæk àhi : « Nihì nahəma sləka ; ka ya ti anəŋgəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. » ²⁶ Ku tamal àdəm nahkay nənɔu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi sɔŋu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kəlavad. ²⁷ Pol àra àzuma vi a cə a danɔay ba nahəma, Porkiyus Festus anɔvuyi a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis əsləkaba a bay gayan ni ba ni ti àmbərvu Pol a danɔay bu, adaba awayay aməri məbərɔv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gəḏákani ga ndam Rom mągrafəŋa seriya

¹ Festus àra àzumva vad a mahkər a bay gayan ni ba nahəma, ècik a Sezare, ərə a Zeruzalem. ² Ọru ènjua eslina ti gəḏákani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəḏákani ga ndam *Zude ni tərəkia ka bay na, təbəhadki mirdim ka Pol keti. Tàhəngalay nan, təḏəm : ³ « Tamal kəgəskab a geli na ti hənɔaroru Pol a Zeruzalem. » Təḏəm nahkay ti adaba tawayay takoru təbəhadı eri ana Pol e divi bu ga makad nan. ⁴ Ay ti Festus nakəŋ àhənɔgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol nan əbiyu a danɔay bu a Sezare, nu day nawayay nasləka nanɔoru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti : « Tamal maslanɔa gani nani àgudaria zlam ana kuli a ti, dumaba gəḏákani gekuli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabəhadki mirdim. »

⁶ Festus àpəsiyu a Zeruzalem vad azlalahkər ahkay do ni vad kru day kwa ti anɔa a Sezare a. Àra ènjia ti hajəŋ gani àhəraya anjəhad ka məlan magray seriya mæk àdəm təzəbiya Pol a. ⁷ Pol nakəŋ àra ènjia ti ndam Zude ya təsləkabiya a Zeruzalem a ni tēveliŋi ahàr mæk təcalki nan ka zlam gərgəri kay ya ti tətəlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti təcalki nan ni ti tısliki madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol àhənɔgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Məwiz àbaki ni, ku àki ka *ahay gəḏákani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gəḏákani nənɔu ni nàgudar ndo. »

⁹ Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhənɔgrifəŋ, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àdəm nahkay ti adaba awayay aməri məbərɔv ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol nakəŋ àhənɔgrifəŋ, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gəḏákani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kəsəra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nàgudara zlam a àgəski takadki nu di ti, nəgəskabu təkada nu a. Ay tamal ma gatay ya təcalki nu ni ma ga malfada ti maslanɔa àbi əsliki məvi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəḏákani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti tətəlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mæk àhi ana Pol ahkado : « Kəḏəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, təzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

13 Àra àgra vad a 6al ti bay Agripa nday ata wur ga mənani walani Berenis tàra a Sezare a ga mægri sa ana Festus a. 14 Tàra təpəsa eslina vad 6al nahəma, Festus àngəhadī ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahanə nanə àbu ahalay, Felis àmbərva nanə a danğay ba. 15 Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefīt akaba gəđakani ga ndam *Zude ndahanə ni tábəhadki mirdim, təđəm seriya mázəgada nanə a. 16 Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti mągray nahkay do. Wudaka magrafəna seriya kə mis a ti mazaya nanə kə meleher ga ndam ya təcalki nanə ka zlam magudarani na ti maslanə nani məđəməya ma ga vu gayanə day kwa.” 17 Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijijin sarta ndo, hajənanə gani nòru ka mələnə magray seriya ni, nəđəm təzəbiya zal nana həya. 18 Ndam ya tábəhadki mirdim ni tàra, ay ti təcalki nanə ka zlam magudarani ya nəjalaki ahər ni ndo. 19 Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefīt gatay àna nanə ni cilinə. A hudə ga pakama gatay ya tələgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahanə slimi gani Yezu. Nanə gani nani ti àməta, ay ti Pol maslanə ya təcalki nanə ka zlam magudarani ni àđəm nanə àbu kekilenə àna sifa. 20 Nu ti nəsər ahəmamam nagraj seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol : “Kawayay ti nazoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw ?” 21 Ay ti Pol àđəm “Seriya goro ti tòru àna nanə kama afa ga *Sezar bay geli gəđakani ni.” Nahkay nəđəm mənəhad a ahay bu tājəgay nanə, anəngəta ahar day kwa ti anəsləroru nanə afa bay geli gəđakani ni. » 22 Agripa àra əcia ma ge Festus ya àhi na ti àđəm : « Nu day nawayay nici ma ga maslanə nani, nawayay ti nanə nanəni azlapu àna ma gayanə. » Festus àhəngrifənanə, àhi : « Hajənanə hajəna kara kici ma gayanə ya amazlapay ni. »

23 Hajənanə gani mis gəđakani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəđakani ya mis tanğasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđakani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tinjua ti Festus àđəm təzəbiya Pol a. 24 Tàra tinjia àna Pol a ti Festus nakənanə àđəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslanə hini ya lekələm kəmənəjumlənanə ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, tábəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tábəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm təkada nanə a, ahalay day təgray nahkay. 25 Ka nu ti, nipi zlam magudar gayanə ya takadki nanə di ni ndo. Ku tamal nahkay nəngəni ni, nanə nanəni àđəm àna ma gayanə təzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayanə na, nəđəm təzikaboru ana nanə. 26 Ay ti ere ye ti nəbikiuru ana bay àki ka nanə ni nəsər fanə do. Nəzalabiyu nanə kə meleher gekəli, ahar gəđakani kə meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifinə ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikiuru ni. 27 Nəsləroru zal danğay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki nanə do ni ti, nətamahay àgray do. »

26

1 Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayanə, mak ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayanə a. Àđəm ahkado : 2 « Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal adaba nu nəbu kə meleher gayak. 3 Nəmərvu ahar gəđakani

ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nədəm na.

⁴ « Ndam Zude dek təsəra manjəhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nəngu ni təsəra ahamamam nənjəhad e kidin ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. ⁵ Kwa ahaslani təsəra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tislaki mədəmani ahamamam nənjəhad akada zal Feriziyen, nday ya ti tadəbay *Divi ge Melefit lala, tətam mis ndahan ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Zude ni tagrafua seriya ti adaba nəgəskabá pakama ge Melefit ya ahəbiyu ana ata bəŋ geli, ədəm aməgri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar cəeni ga jiba geli ni təgri tɔwi ana Melefit məlafat akaba məlavaf əna njədə gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit ədəm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lekulum ndam Zude ti kədəmum mis əmata ti Melefit əhəŋgaraba nəŋ e kisim ba koksah ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani nədəm si ahər ədəm nəcafəŋa mis kə məfəki ahər ka Yezu zal Nazaret na əna njədə goro a dek kwa. ¹⁰ Nəgray a Zeruzalem ti nahkay. Gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit təvua divi a ga məbiyu ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni a danğay va, nahkay nəbiya tay a kay a danğay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tədəm tábazl tay ni ti nu day nəgəskabá tábazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya nəsadəru a kəsa vu, nəhuriya a ahay ga *mahəŋgalavú Melefit ga ndam Zude ni va dek, nədəm si tətəraf ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni, nəfəki njədə ka tay, nawayay ti təmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu. Nəzumkia bəruv ka tay a dal-dal, nəwaya məgri daliya ana nday ya ti a kəsa ndahan bu na daya. »

*Pol azlapaki ka mənjəki ka məfəki ahər gayan ke Melefit
(Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)*

¹² « Nahkay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni təvu divi gani, təsləroru nu a Damas ga magray tɔwi gani nani əna slimi gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nəbu ka ahər divi ga mōroni nahəma, nipi masladani ətam masladay ga fat ni ahərkuaya kwa a huđ melefit ba, əsladay leli akaba ndam ya ti masawaduru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek mədəf a ma ma ndec ndec. Nici dənğu ga maslaŋa azalay nu, əhu əna ma *Hebri : “Sol, Sol, kəgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimi do ; akəzəkibiyu daliya ka ahər gayak akada ga slasla ya tatəhad vədan əna tay, ticika təcuhway masawadani do, təsi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nakəŋ nəhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli əhəŋgrufəŋ, əhu : “Nu Yezu, nu bay ya ti kəgru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. Nəngazlukvu ti nawayay kigi bay məgru tɔwi. Nawayay ti kigi zal sedi goro, kəhi ere ye ti kipi kani ni akaba pakama ndahan ya anədəfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahəŋgafəŋa kur kə ndam Zude a, anəsləroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni, anahəŋgafəŋa kur kə tay a daya. ¹⁸ Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimi ana tay a, ti təmbrəŋ zlam magədavani, təgray zlam sulumani, ti *Seteni əgur tay va ba, Melefit məgur tay sawan. Tamal təfəkua ahər a ti anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kə tay a, anagray ti tigi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nəgəskabá pakama ga Bay ya ti əngazlulu a huđ melefit bu əhu na, nəmbrəŋ ndo. ²⁰ Nahkay nəhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələŋ gani nəhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nəhi ana tay təmbatkaba majalay ahər gatay a, təfəki ahər ke Melefit akaba təgray tɔwi sulumani ti

mis tāsər tàmbatkaba majalay ahàr gatay a efedīn efedījena. ²¹ Ndam Zude tægəs nu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nāngəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit ahəngabiya nu àna njadə gayəŋ duk àbivu ana vad ya kana. Nu nàbu àna sifa kekileŋa ti nagray sedi ga Yezu kə meleher ge mis dek, ku kə meleher ga nday ya ti gəđakani do ni, ku kə meleher ga gəđakani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya tàhəngaray pakama ge Melefit təđəm amagravu ni cilin, do ni ti nəđəm pakama ga araŋa nahaŋ do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahàr àđəm *Krist *Bay gəđakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək aməŋgaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahaŋ Melefit ahəngay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol naŋ àbu adəm ma ga vu gayəŋ nahkay ti Festus nakəŋ àzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a àsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəŋ ahəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, araŋa àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nəđəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. ²⁶ Bay Agripa àsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki məđəm ma gani vay-vay kə meleher gayəŋ, aŋgwaz àwarki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa àsəra ere ye ti àgravu na dek, adaba zlam nday nani tàgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəŋgrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahàr a ti nígi bay məfəki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ ahəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəngalay Melefit, nawayay ti kígi akada goro ni. Nawayay kígi akada goro ni ti nak cilin do : nawayay ti lekəlam ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kígəm akada goro ni. Nawayay ti təwəl kəli àna jejiróti akada goro ni ba cilin. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahaŋ ya təbu akaba tay ni dek ticikaba ga masləkana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e kidin gatay bu, təđəm : « Maslaŋa hini ti àgudar zlam ya takadki naŋ ahkay do ni təwəlki naŋ di ni ndo. » ³² Bay Agripa àhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini àđəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gəđakani ni ndo ni ti akal kafaya naŋ a. »

27

Tasləka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna naŋ a Rom

¹ Kələŋ ga zlam ya àgravu a Sezare ni ti təđəm tòru àna Pol akaba ndam danğay ndahaŋ gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay təbi tay a ahar vu ana gəđakani ga ndam slewja nahaŋ, slimi gani Zulyus, təzalay ndam slewja gayəŋ « Ge Egust. * » ² Nahkay məcəlviyu a slalah ga yam vu, məsləka. Slalah ga yam nani ti àsləkabiya e Edremit a, awayay angoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahaŋ àkibu ke ləli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, naŋ zal Mesedəweŋ, kəsa gayəŋ Tesalonik. ³ Hajəŋ gani ti minjəa a Sidon a. Mòru minjəa eslina ti Zulyus àvi divi ana Pol ga moru məməŋjiyu zləbaba gayəŋ ti təjənaki naŋ. Zulyus àvi divi gani nahkay ti adaba awayay naŋ dal-dal. ⁴ Pol àra àsləkabiya ti məsləka a Sidon a, mòru slap-slap kə gəvay ga had, məcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti adaba

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gəđakani ga ndam Rom.

tamal makoru ndalaba ti aməd ahəŋgaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mòru slap-slap, màcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, mìnjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gəɖakani ga ndam slewja ni àdia ahàr ana slalah ga yam nahan, àsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ məcəlviyu.

⁷ Mára maslaka eslina ti màgray vad ehimeya ka ahàr divi, mòru weceweci koksah adaba aməd ni. Mìnjiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməd ni àcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mòru mìnjua eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mìnjiyu zlah-zlah ka mələŋ ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Mələŋ nani ti kà gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahàr divi ni ti mìnjiyiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti araŋa esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol àhivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti araŋa akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a hud gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaŋa ya agaray ni tədəm makoru kwa ; nahkay gəɖakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəɖakani tədəm maslaka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjhad eslini.

Aməd gəɖakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Tàra tìpia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ tàgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna naŋ na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahan àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, ahəŋgaroru leli e kidiŋ ga dəluv ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekilon. ¹⁵ Aməd ni naŋ àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tiisliki moroni àna naŋ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidiŋ ga dəluv ni vu zlam gayan. ¹⁶ Had gəziteni nahan àvu e kidiŋ ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidiŋ ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gəɖakani ni ; leli nakəŋ mägəjahbiyu kà gəvay ga gəɖakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Mára mägəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tafaya a hud ga slalah ga yam geli gəɖakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəɖakani ni àna ezewed ti yam àhuriyu va ba. Wiyan àvu dal-dal a hud ga dəluv ni bu mangakabani gwar ka had Libi : aŋwaz àwəra tay a, tədəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga slalah ga yam ni ti məcəfəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni naŋ àbu adaday leli dal-dal ti həjəŋ gani tənjàki ka məhəlaba zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Həjəŋ nahan gani təbiyu zlam ya tagray təwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv

cizliv a dɔluv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya amɛd ni àmbrɛŋ makɛzlani do, nahkay mɔsliki mipi fat akaba boŋgur koksah. Kɛlɛŋ gani leli nakɛŋ mɛdɛm amatam do, leli dɛk emijiji.

²¹ Agray vad ehimeya leli mɛzum zlam ndo. Eslini Pol ɛcikaba jik kɛ meleher gatay a mɛk àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kɛcɛmukia ma goro na ti amal mɛnjɛhada e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tijiji ndo akaba mɛcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum njɛda, adaba ku maslaŋa bɛlaŋ e kidɛŋ gekɛli bu tekeɔ emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni cilɛŋ. ²³ Nɛdɛm nahkay ti adaba Melefit goro ya nɛgri tɔwi ni àslɛrkubiya mɛslɛr gayan ga mɛlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kɛgray aŋgwaz ba, adaba kinjiyu kɛ meleher ga *bay gɛɔakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayan a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dɛk etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum njɛda. Nɛfɛkia ahàr ke Melefit a ; nɛsɛra amagray ere ya àhu ni edeɔ. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni amɛd amagɛjahoru ka had nahan e kidɛŋ ga dɔluv bu mɛk amazlal mɛlaŋ ŋɔf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad amɛd ni nan àbu agɛjahoru leli ka ahàr ga dɔluv Edriyetik. Ga mɛlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tɛdɛm bi mɛdi ahàr ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahan àvu ara mɛwɛlkiani, tizligiyu a dɔluv ni vu ti tɛsɛr zilɛŋ gani. Tàra tàgura ti tɛdi ahàr ana zilɛŋ gani agray ahar slwa kru mahar azlalahkɛr. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti ; tɛdi ahàr ahar slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakɛŋ tàgra aŋgwaz a, tɛhi ana ahàr slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, amàhuɛkaba. Nahkay tàbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna nan ni fad a dɔluv ni vu kɛlɛŋ geli. Eslini tawayay mɛlaŋ mɛslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tɛtam ahàr gatay. Nahkay tàfiyu slalah ga yam gɛziteni ni ka dɔluv ni ; tagosay leli, tɛdɛm tawayay tɛwɛlfɛŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna nan ni kama ga slalah ga yam gɛɔakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gɛɔakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahan ni ahkado : « Tamal mis nday hini taslɛkakiba ke leli a ti ekijijum dɛk, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni tàra ticia ma ga Pol na ti tɛkeley ezewed ya tɛwɛlfɛŋ slalah ga yam gɛziteni ni kɛ gɛɔakani àna nan ni. Nahkay amɛd àzay slalah ga yam gɛziteni ni ka ahàr gayan maslaŋa àvu bi.

³³ Mɛlaŋ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni tɛzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vad a kru mahar fad kani kɛbesumbiya, zlam day kɛzumum ndo. ³⁴ Nahɛŋgalay kɛli zumuma zlam a day ; nahkay akɛŋgɛtum njɛda ga mahɛŋgay ahàr gekɛli àna nan. Mahàr ga ahàr gekɛli bɛlaŋ tekeɔ amadoru a ga had do. » ³⁵ Pol nakɛŋ àra àdɛma nahkay ti àzay *dipɛn, àgri sɛsi ana Melefit kɛ meleher ge mis ni dɛk, mɛk ɛsekaba, ànjɛki ka mɛzumani. ³⁶ Mis ni tàra tɛpia nan a nan àbu azum zlam nahkay ti bɛruv aŋgiva ana tay a dɛk, nday day tɛzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dɛk ti leli diŋ diŋ cɛ àna kru kru adɛskɛla mahar muku. ³⁸ Leli dɛk màra mɛzuma zlam na mɛrɛha ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛhɛlaba *alkama na a slalah ga yam ni ba, tàbiyu a dɔluv ni vu, ti slalah ga yam ni àdɛs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a dɔluv ni bu

³⁹ Mɛlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛpi had ya mahɛɔakfɛŋɔru ni, ay leli kɛ dɛŋ-dɛŋ ga had weley ti tɛsɛr do. Eslini tɛpi gododuk ga had ya wiyaŋ àvu ni kɛ gɛvay ga dɔluv ni. Tamal tɛsliki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay tɛpichez ezewed ga ara

ya ticik slalah ga yam àna nan ni dek, tàmberviyu tay a dɔluv ni bu ; tɛpicehaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kɛlɛn gani tɛwɛlfɛn azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti amɛd mɛgɛjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay tɛgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka mɛlan ga wiyan ni. ⁴¹ Ay leli mɛbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni ɔru àzlal wiyan ya a huɔf ga dɔluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrɔvoru a huɔf ga wiyan ni vu, nahkay wiyan ni àgɛskabu, àdɛɛday koksah. Yam ya ti adɛɛday daldalani ni azlal metelin ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɛkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam danɔay ni adaba tɛɔm bi tɛsɛra yam a, atɛtamfɛna kà tay a, ⁴³ ay gɛɔakani gatay ni àcɛfɛna tay a, adaba awayay ahɛnɔay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti tɛsɛra yam a ni tɛhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka dɛn-dɛn, tɛcɛlaba. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahan ya tɛsɛr yam do ni tɛgɛskabá tɛndal ahkay do ni biyem ndahan ya tɛhuɔfɛna kà slalah ga yam a ni. Mis ni tɛra tɛgra akada gayan ya àhi ana tay na ti leli dek mɛcɛlaba a yam ni ba, arana àgri ana leli ndo.

28

Pol ka haɔ Malta

¹ Leli nakɛn mɛra mɛtama ti tɛhi ana leli haɔ hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga haɔ nani tɛgɛskabu leli lala, tɛgri zlam sulumani ana leli. Avɛr nan àbu ekwesey, mɛlan day èndislinɛ ti, tɛbefta aku a gir-gir, tɛhi ana leli mɔru mɛnɔfɛn leli dek. ³ Pol àhɛla cɛcul a, adɛm abɛkiyu ka aku ni ti zlam a haɔ àvu a huɔf gani bu ; aku ni àvɛɔbiya ti àji aslɛr ana Pol nakɛn ka ahar. Nan àfɛn kà ahar ni tandal-ndala, àdɛfɛna do. ⁴ Ndam ga haɔ ni tɛra tipia zlam a haɔ ni nan àfɛn kà ahar tandal-ndala nahɛma, tɛzlapaki e kidin gatay bu, tɛɔm ahkado : « Maslanɛ hini ti bay makɛ mis eɔɛɔin. Ku tamal àtamfɛna kà dɔluv a nɛnɔ ni, Melefɛt àmbrɛn nan mɛnɔhaɔ àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakɛn àtaloru zlam a haɔ ni a aku ni vu, èci mɛwɛr gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamɛnjalɛn ka Pol, tɛɔm bi ahar ni ara agɛsl mba ahkay do ni bi ara amɛ sɛrdaw mba. Tɛra tɛpɛsa dal-dal àna mamɛnjalɛnana ti tipɛ ti arana àgrakivu ndo, nahkay tɛmbat majalay ahɛr gatay nahan, tɛɔm nan bɛlan e kidin ge melefɛt gatay ndahan bu.

⁷ Ka mɛlan ya leli mɛbu eslini ni ahay ga zal nahan àbu cifa. Slimi ga maslanɛ nani ti Pɛbliyɛs, nan gɛɔakani ga haɔ nani. Nan nakɛn àzaloru leli afa gani, àgɛskabu leli àna mɛmɛrani ; mɛndɛhaɔ afa gani vad mahkɛr. ⁸ Bɛn ge Pɛbliyɛs àbu, ay ti nan àvu mɛndɛhadani èbesey do ; ahɛr egizleki, azay day abafɛna. Pol àra ècia ma gana ti ɔru afa gani. Àra ènjikia ti àhɛnɔalay Melefɛt, àbɛki *ahar ga mahɛnɔaraba nan a, mɛk bɛn ge Pɛbliyɛs ni àngaba. ⁹ Ndam ga armɛwɛr ndahan ga haɔ ni dek tɛra ticia ma gana ti nday day tɛra, mɛk Pol àhɛnɔaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis tɛgri zlam sulumani ana leli gargɛri kay. Ka ya ti mawayay maslɛka ni ti tɛvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni àna nan kama daya.

Pol aslɛka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mɛnɔhaɔ eslini kiyi mahkɛr, kɛlɛn gani mɛcɛliyu a *slalah ga yam nahan vu. Slalah ga yam nani ti ècikbiyu e Eleksendri, àra a Malta, ècik eslini ga majɛgay mandav ga sarta ga amɛd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyɛskɛr.

* ¹² Mâslêka môru e Sirekuz, eslini mândêhad vad mahkêr. ¹³ Mâslêka eslina ti môru slap-slap kâ gavay ga had, nahkay minjiyu e Reziyê. Hajê gani amêd akêzlabiyu gwar kêlêj, nahkay mâslêka, mâgray vad cê e divi bu ni ti minjêa a Puzol a. ¹⁴ Môru minjêa eslina ti mêdi ahâr ana ndam mêfaki ahâr ka Yezu ndahan. Nday nakêj têhi ana leli mândêhad afa gatay gosku sekw. Kêlêj gani mâslêka, môru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam mêfaki ahâr ka Yezu ya a Rom ni târa ticia leli mabu ka ahâr divi ti tângwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay mabakabu ahâr akaba mis ndahan a Gosku ge Epiyus bu, mis ndahan ti ni mabakabu ahâr akaba tay ka mêlêj ya têzalay Mêlêj Mandêhadani Mahkêr ni. Pol âra êpia tay a ti âgri sêsi ana Melefî, âzay nêdê hêya. Mêk mâslêka, môru a Rom. ¹⁶ Môru minjêa a Rom a ti tavi divi ana Pol ga manjêhadani a ahay nahan bu. Tâfêkadfêj zal slewja nahan ga majêgay nan cilij.

Pol adêmkî ma ka Yezu a Rom

¹⁷ Pol âra âgra vad a mahkêr ti âzalakabu gêdâkani ga ndam *Zude ya a Rom ni. Nday nakêj târa tângasva ti âhi ana tay ahkado : « Bêza ga mmawa, nâgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nâgudar zlam ya ti ata bêj geli têcafêjê leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nêjgu ni, ndam geli ya a Zeruzalem ni tângesia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni tihindifua ma, tângêtfu zlam ya nâgudar ti tâkadki nu di ni ndo, nahkay tawayay têmbreêj nu. ¹⁹ Ay ndam Zude ni têdam têmbreêj nu ba ; nahkay nêdam si nâra âna ma gana ahalay afa ga bay gêdâkana kwa. Ay nâra ahalay a ti ga mabêhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ Nêzalakabu kêli nahkay ti, nawayay kêcum ma gani bilegeni. Têwêl nu âna jejirêbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel tângeskabu, têdam Melefî amêgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zude ni târa ticia ma gayêj na ti tângêgrifêj, têhi ahkado : « Ndam ga had *Zude têsleribiyu wakita âki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga mênj geli nahan ya âslêkabiya eslina âra ângêhad ma gani ahkay do ni adêmkuk ma magêdavani ni ti âbi. ²² Ay mawayay mîci ere ye ti nak kajalaki ahâr ni, adaba mêsêra ku eley eley do dêk mis têdamki ma magêdavani âki ke divi gekêli ya kêdêbum ni. »

²³ Eslini tâfêkad vad ga mabakabu ahâr. Vad gani âra ênjia ti mis kay têtam nday ya ti târa enjenjeni na târa afa ga Pol a. Pol nakêj âzlapi ana tay, ânjêki kwa ge miledê âbiviya ana mêlakarawa, adêmkî ma ti ka *Mêgur ge Melefî. Awayay tângeskabu pakama gayêj ya adêmkî ka Yezu ni, nahkay adêfiaba *Divi ge Melefî ya Mewiz âbêki a wakita gayêj bu na akaba ma ga ndam ndahan ya tângêgaray pakama ge Melefî na ana tay a. ²⁴ Nday nakêj târa ticia ma ga Pol na ti, mis ndahan e kêdêj gatay bu tângeskabâ, mis ndahan ni ti ni tawayay mângeskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakêj ticivu ndo. Ka ya ti têbu taslêka ni ti Pol âhikivu ma nahan ana tay bôlêj cilij. Âhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahêgaray pakama ge Melefî ni âhibiya ma ana ata bêj gekêli âna nêdê ga Mêsuf Njêlatana ti, ma ge jiri edêdêj ! ²⁶ Adêm ahkado : “Melefî âhu : Ru kêhi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado : Akêbumi slimi lala ana ma goro, ay ti êkicêm do simiteni. Akêmênjumlêj ana ere ye ti anêdêfiki ana kêli ni lala, ay ti êkicêm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahâr ga ndam hini êgia bân-bânana ;

* **28:11** Diyêskur ti slimi gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefîfî ga ndam Gres, têdam nday kâ mênj gatay, bân gatay ZêS. Têdam tafi ahâr ana ndam magariy slalah ga yam.

ègia bəŋ-baŋana ti təgəskabu zlam va ba.
 Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va ba.
 Təbakabá eri a tecic-cic ti tîpi zlam va ba.
 Təgray nahkay ti tənğa afa goro a ba,
 adaba təwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol əhi ana tay keti : « Əgia nahkay ti, sərunki lala : nihi Melefit aslöröru ndam gayan afa ga ndam ya nday ndam Zəde do ni ga məhiani ana tay ahəməmam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atəgəskabu ! » [²⁹ Pol əra ədəma ma nana ti ndam Zəde nakəŋ təsləka əna ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol əgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti naŋ əvu əpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-dal təra təmənjaya naŋ a, naŋ day əgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay naŋ əbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam əki ka Bay geli Yezu *Krist ana mis. Əgray aŋgwaz əna ma gani ndo, mis day təcafəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mǎhǎloru sinɗu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawenɗe ya tǎjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tǎwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tǎgaskabá Fube wal ya ti àgray tǎwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mǎlanɗe ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Korenɗe (Senkre ti kà gǎway ga kǎsa gǎdakani Korenɗe, ka had Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mǎhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tǎwi njǎda ga moroni gwar ka had Espeɗ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mǎhǎloru sinɗu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kǎsa gǎdakani ka had Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tǎgur had ya kà gǎway ga dǎluf gǎdakani ni dek. Ndam ga had gǎrgǎrani kay tǎnjǎhada a Rom a : ndam Zude kay tǎkibu ka tay (Tǎwi 28.17). Ndam mǎfaki ahàr ka Yezu tǎbu eslini kay daya (Tǎwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdǎm tǎgri sa gayan ana mis ndahanɗe e kidinɗe gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdǎmkia Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tǎbu a Rom nǎngu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faɗ ndo : Pol awayay ti tǎsǎr lala mis dek tǎgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mǎgaskabu tay ti tǎsǎr divi nahaj àbi, si àna tǎwi ga Yezu kwa. Pol àdǎm mǎlanɗe ga ndam Zude àbu a Mǎgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tǎdǎm ndam Zude ti tǎsli arañe do ti ni (14.3), ay Pol àdǎm tamal ndam Zude tǎlǎbi ti, akal maslaɗa ya Melefit àgaskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayanɗe ni bu dek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kǎlanɗe gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdǎm tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsǎr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayanɗe ya àhi ana tay àki ka manjǎhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu dek ahàr àdǎm tǎsǎr ni (1-11).

A wakita gayanɗe ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti adafaba Ma Mǎweni Sulumani ga Yezu a dek, àtam ya ti àbaki ka wakita gayanɗe ndahanɗe ni ; tǎfakad wakita hini ka manjǎki ga wakita ga Pol ndahanɗe ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nǎbikioru wakita hini ana kǎli. Nu bay mǎgri tǎwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, niɗia zal asak ga Yezu Krist a ; adaba nu ga mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis a.

² Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahǎngaray *pakama gayanɗe a ; àdǎm amahǎngay mis. Ndam mahǎngaray pakama gayanɗe ni tǎbǎkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdǎmbiyu ni ti àdǎmki ka Wur gayanɗe. Wur nani ti tiwi naɗ akada ge mis hihirikeni ni ; naɗ wur huɗ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhǎngaraba

naŋ e kisim ba ni ti adafaki naŋ Wur gayan, naŋ njəda-njədani. Melefít àgray nahkay ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Wur nani ti Yezu Krist, naŋ Bay geli.

⁵ Àgray ti nu nígi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nàhioru ma gayan ana mis ga jiba gərgərani dek ti táfəki ahàr, tǎgəsiki ma. Nahkay leli dek amazəbay naŋ. ⁶ Nəbikiuru ti ana kuli ndam *Rom. Lekuləm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefít əzala tay a ti tigi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kuli ; lekuləm ti Melefít awayay kuli, əzala kuli ge migi ndam gayan njəlatana. Bəŋ geli Melefít nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kuli, tǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri sasi ana Bay Melefít goro azuhva kuli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kuli ni, adaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahàr, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəngalay Melefít ni ti Melefít day əsəra nəbu nacali slimi ana kuli, nəmbrəŋ macali slimi ana kuli do. Melefít ti nəbu nəgri təwi àna njəda goro dek, nəbu nəhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəngalay naŋ, nəhi kəlavaf tamal əwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kuli. Nəpəskia ka mahəngalay naŋ a, ¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kuli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani əvu ni nəvi ana kuli bilegeni. Nahkay ti akəngətum njəda e divi ge Melefít bu. ¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məngətum njəda e kidiŋ geli bu. Gekuli ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti aməvu njəda ; goro ya nəfəki ahàr ka Yezu Krist ni day aməvi njəda ana kuli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu kuli a, ay ti kekileŋa nəngət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki kuli ti mis tǎdəbay divi ga Yezu atam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagraj akada goro ya nagraj e kidiŋ ga ndam ga had ndahaŋ bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefít əvu. Awayay ti nàhioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gədəkani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekuli, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njəda ge Melefít

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Məweni nani ti njəda ge Melefít ; adafaki ti ku way way do tamal adəkia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefít ahəngay naŋ. Melefít ahəngay enji ti ndam *Zude, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahaŋ ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəmamam Melefít agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayan ni. Ahàr adəm si mis táfəki ahàr ka Yezu Krist ciliŋ ; divi nahaŋ əbi, si táfəki ahàr ti ka naŋ kwa. Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefít adəm naŋ jireni kə eri gayan adaba əfəkia ahàr a ti, maslaŋa gani nani ti Melefít aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefít naŋ agavəla naŋ əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəngrioru ahàr a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahaŋ ni day əbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kə tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a. ¹⁹ Melefít amagrafəŋa seriya kə tay a

* 1:17 Habakuk 2.4.

ti adaba zlam ya ti amal tāsər Melefit àna nañ ni tǎbu ; Melefit ana ahàr gayan àdǎfiki zlam gani nday nani ana tay, àngah ndo, ay ti tǎgǎskabu ndo. ²⁰ Ngay Melefit nañ ahəmamam ti mis tāsər do, adaba mis tipi nañ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya mǎlan a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gergərana ni dek àdǎfiki ana mis Melefit ti nañ njǎda-njǎdani, nañ Melefit nañ bǎlan, amanjǎhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni ngay tǎgudar zlam ndo ni ti atadəm koksah. ²¹ Tāsəra Melefit nañ àbu ca, ay ti tǎhəngrioru ahàr a had do, tǎgri sasi akadǎ ya ti àgǎski tǎgri ana Melefit ni do daya. Tǎjalaki ahàr ka zlam masakani sawan, tāsər magray zlam sulumani va do, nday a mǎlan ziŋ-zிŋeni bu, tipi divi ge Melefit va do. ²² Tǎhi ana ahàr nday ndam māsər zlam, ambatakani do tǎgia ndam muru a. ²³ Melefit nañ njǎda-njǎdani, day-day àmǎt do, giri-giri tǎhəngrioru ahàr a had, ay ti tǎwayay do, tǎhəngrioru ahàr a had ana pǎra sawan ; pǎra gani nday nani ti ndahan akadǎ mis hihiriki ni ya amǎt ni, ndahan akadǎ eǎdĩn, ndahan akadǎ zlam ya ti tǎsawadǎy àna asak fad ni, ndahan ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəña tay a, ti tǎgray zlam ya ti mǎbǎruv gatay awayay ni, ti tǎbǎki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tǎmbrəña jiri ge Melefit a, tadǎbay zlam ga malfadǎ sawan. Giri-giri ti tǎhəngrioru ahàr a had ana Melefit, tǎgri tǎwi, adaba nañ ti àgraya zlam a dek ; ay tǎhəngrioru ahàr a had, tǎgri tǎwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawan. Melefit ti mis tǎzlǎbay nañ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tǎgray nahkay ti Melefit àmbrəña tay a ti tǎbǎki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya mǎbǎruv gatay awayay ni. Nahkay ti wǎl gatay ni tǎmbrəña mandǎhadkabana akaba zawal a, tandǎhadkabu akaba wǎl ndahan. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, tǎmbrəña mandǎhadkabana akaba wǎl a, tandǎhadkabu akaba zawal ndahan sawan, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kidĩn gatay gatayani bu. Azuhva tǎwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatrǎb tay ; gayan ya atrǎb tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tǎgudar ni.

²⁸ Akadǎ gatay ya tǎwayay māsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəña tay a ti tǎjalaki ahàr ka zlam ya ti mǎbǎruv gatay magǎdavani awayay ni cilin. Nahkay tǎbu tagray zlam ya àgǎski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgǎski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, tǎgri daliya ana mis, zlam ge mis tǎgi eri ana tay, tabazl mis, talǎgavu e kidĩn gatay bu, tagosay mis, tagray cudǎy, tǎsivu ana mis, ³⁰ tǎbi seki ana mis, tǎwayay Melefit do, tǎhəngalay ma ge mis, tǎji zlabay, tǎzlǎbay ahàr gatay, tadǎbay divi ga mǎgri cuday ana mis, tǎciiki ma ana ata bəŋ gatay do. ³¹ Tāsər ahàr va do, tǎgray ere ye ti tǎdǎm atagray ni do, tǎwayay mis do, mis day tǎsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdǎm ndam ya tagudar zlam akadǎ nani ni ahàr àdǎm tǎbazla tay a ni ti, tāsəra ma gani nana lala. Ku tamal tāsəra lala nəŋgu ni nday tǎbu tagudar zlam zlam gatay. Tǎgray nahkay cilin do : tǎzlǎbay ndam ya ti tagudar zlam akadǎ gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kǎdǎm mis ndahan tagudar zlam cilin ni ti, ku nak way way do Melefit amǎwǎl kur àna seriya. Gayak ya ti kǎdǎm mis ndahan tǎgudara zlam

a ni ti, seriya àgësa kur kurana. Adaba nak ya ti kəđəm mis ndahañ tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəña seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kəđəm mis ndahañ tagudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahàr akatamfəña kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayan ya ti ebesək, àtrađ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kàmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak kici slimi do, kàwayay mambatkaba majalay ahàr gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit mātərađ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəña seriya kə mis a ; seriya gayan ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslanja gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavəđ ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mēđəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kanğay-kanğayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tawayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amətrađ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zəde, mək nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, aməđəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zəde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti əmbikivu ka maslanja nahañ do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi cilin ni ti Melefit aməđəm nday ndam jireni do ; aməđəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zəde do ni təsər Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbərur bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəngü ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbərur bu. ¹⁵ Nahkay tədafaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbərur gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbərur gatay ba ; sarta nahañ təsəra təgra zlam sulumana, sarta nahañ ti ni təsəra tagudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti aməngazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəña seriya kə mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəña seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbərur bu manğahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nəđəm nahkay.

Ndam Zəde təgəskabu Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zəde ya kazləbay ahàr gayak adaba nak zal Zəde ni ti, nak kəbu kagray ahəmamam ? Kəđəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan ya əđəfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kəđəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya əđəfiki ana Məwiz ni ti əđəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana

akaba magədavana ; ¹⁹ kəđəm kípia divi a, kadafəŋa ahar kà ndam wuluf a ; kəđəm nak bay masladi məlanj ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tǐpi divi lala ni ; ²⁰ kəđəm kəsəra zlam a, kəđəfikǐ zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kəđəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagray nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya əđəfikǐ ana Məwiz ni ti əđəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kacahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kǐgəm akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagray ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlanj ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadǐ ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kəđəm Divi ge Melefit əbəlay ni ti kagray ere ye ti Melefit əđəm kəgray ba e Divi gayanj bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni. * »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikǐ ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kəđǐ ga madafaki nak ge Melefit ni ti əbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, əgia akada kəkeley kəđǐ ndo. ²⁶ Tamal mis əgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikǐ ana Məwiz na ti, ku tamal əkeley kəđǐ ndo nəŋgu ni, kə eri ge Melefit ti əgia akada əkela kəđǐ a. ²⁷ Tamal mis əkeley kəđǐ ndo, mək əgəskabá Divi ge Melefit ya əđəfikǐ ana Məwiz na ti, maslaŋa gani nani aməđəm nak ya ti kikela kəđǐ a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zəde ededǐŋ ededǐŋeni ti way ? Zal Zəde kə eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tǐpi ni do. Mekeley kəđǐ ededǐŋ ededǐŋeni ti mam ? Mekeley kəđǐ kə eri ge Melefit ti ya təkəlkia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zəde ededǐŋ ededǐŋeni ti əsərɯ do ; zal Zəde kə eri ge Melefit ti maslaŋa ya ti Melefit əmbatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kəđǐ ededǐŋ ededǐŋeni day ere ye ti *Masuf ge Melefit agri a məbərɯv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya əđəfikǐ ana Məwiz ni əgray do. Maslaŋa gani nani ti mis təzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

3

Maslaŋa ya ti əgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zəde tətam mis ndahaŋ ni ti àna mam ? *Mekeley kəđǐ gatay ya tekeley ni ti asagikivɯ mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek təbəlay dal-dal. Adaba Melefit əgri sulum akaba àhi ma gayanj enji ni ti ana ndam Zəde. ³ Mis ndahaŋ e kidǐŋ gatay bu təmbrəŋa ma ge Melefit a ; ay ku tamal təmbrəŋa nəŋgu ni, gatay ya ti təgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəŋ magray ere ye ti əđəm amagray ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasakad malfada nəŋgu ni, day-day Melefit əmbrəŋ ere ye ti əđəm amagray ni do. Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kəđəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kəđəm ni ti ma ge jiri. Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəŋgu ni, ekeyefǐŋ kà tay, atəsər kəgudar arəŋa ndo simiteni. * »

⁵ Ay bi maslaŋa nahaŋ adəm məsər Melefit naŋ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti aməđəmmum mam ? Ka ya ti Melefit

* 2:24 Izayi 52.5. * 3:4 Limis 51.6.

aməzuma bəruv a, amatraḅ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahaŋ ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naŋ cudayani do simiteni. Tamal ti naŋ cudayani ti, amagrafəŋa seriya kə mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaŋa nahaj adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit naŋ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayaŋ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mādəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani māgravu. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahaŋ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya tagudar ni ; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam ? Leli ndam Zude ti mətam mis ndahaŋ aw ? Aha ! Nədəma : nədəm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahaŋ ni dek ti mīgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi : « Maslaŋa àbi jireni bi, ku mis bəlaŋ day àbi.

¹¹ Maslaŋa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaŋa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlaŋ tàmbatia aləŋ ana Melefit a ; maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlaŋ tekeḅi àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədəm ni ti àbəlay do, ezi akada mindiviŋ məzləkləŋana. ‡ Arəd gatay àbəlay do, tagosay mis àna naŋ.

Pakama gatay ya tədəm ni ti akada məwər ga gavaŋ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naŋ ciliŋ. *

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlaŋ ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do simiteni. ‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do agudara zlam a ; ŋgay tagudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaŋa ya ti Melefit amədəm naŋ jireni adəba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna naŋ ciliŋ.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

²¹ Ay nihi ti Melefit adəfikia divi ana mis a ti tigi ndam jireni kə eri gayaŋ. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəkni a wakita gayaŋ ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Məwiz akaba ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kə eri ge Melefit nahəma, adəba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahàr ka Yezu Krist ni dek. Adəba Melefit ti écircaba mis a do : ²³ mis dek tagudara zlam a ; nahkay nday driŋ driŋ akaba Melefit Bay njədə-njədani ni, tōru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit agri sulum

† 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

gayan ana tay, àdám nday ndam jireni kè eri gayan ni ti ga sulum gayan. Àgri ana tay nahkay ti àna tawi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhəŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Naŋ ti Melefít àslərbiyu naŋ ti māmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni m̄abarəfəŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal m̄əfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefít ambərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefít àgray nahkay ti, adafaki Melefít ti naŋ jireni : ahaslani ti Melefít àtrafki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ əbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefít adafakia naŋ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni tigi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahan əbu ti miji zlabay àna naŋ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaŋa esliki magray zlam ya ti Melefít àdám a Wakita gayan ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefít adəfikia divi nahan ana leli a, ay ti miji zlabay àna naŋ koksah. Divi gani ya adafaki ni ti m̄əfəki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahəma, m̄əsəra Melefít àdám mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva maslaŋa gani naŋ əbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani adəbay Divi ya ti Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni dek nəŋgu ni, Melefít adám maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva tawi gani nani do. ²⁹ Melefít ti naŋ Melefít ga ndam *Zude ciliŋ aw ? Aha ! Naŋ ti Melefít ga nday ya ti nday ndam Zude do ni daya do waw ? Iy, naŋ Melefít ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni daya. ³⁰ Adaba Melefít ti naŋ balan, nahan əbi. Tamal ndam Zude təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefít amədám nday ndam jireni kè eri gayan. Mis ndahan ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefít amədám nday ndam jireni kè eri gayan daya. ³¹ Geli ya ti m̄ədám Melefít agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayan adaba təfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adamvaba Divi ge Melefít ya adəfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefít ya àdám a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefít ededŋj ededŋjeni sawan.

4

Melefít àdám Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayan

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam ? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhad gayan ni bu mam ? ² Tamal Melefít àdám Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayan azuhva àgray tawi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefít ti eji zlabay koksah, ³ adaba əbu m̄əbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu nahkay hi : « Abraham afəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti Melefít àdám naŋ mis jireni kè eri gayan.* » ⁴ Səruma lala : maslaŋa ya ti agray tawi ni ti tawi endif gayan. Ere ye ti tawi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis afəkia ahàr ke Melefít a, Melefít àdám maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayan. Ku tamal maslaŋa gani àgri tawi ana Melefít ndo nəŋgu ni, əsəra Melefít agray ti ndam magudar zlam tigi ndam jireni kè eri gayan ti ga sulum gayan. ⁶ Ahaslani Devit day àdəmki ma ka ndam ya ti Melefít àgray ti tigi ndam jireni kè eri gayan na ; ku tamal ndam nday nani təgri tawi ndo nəŋgu ni Melefít àdám nday ndam jireni kè eri gayan. Devit àdám ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Àdám ahkado : « Ndam ya ti Melefít ambərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

* 4:3 Mənjəkiani 15.6.

awayay mamənjələnani kà zlam gatay ya tàgudar ni va do ni ti tàmərvu.

⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayan ya àgudar ni do simiteni ni ti màmərvu.[†] »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya tàmərvu ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni cilin aw ? Aha ; ndam ya təkəley kədi ndo ni day tàmərvu. Mədəm Melefit adəm Abraham nan mis jireni kè eri gayan ni ti, adaba afəkia ahàr a palam do aw ? † ¹⁰ Melefit adəm Abraham nan mis jireni kè eri gayan ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkeley faŋ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kədi faŋ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham afəki ahàr ke Melefit, mək Melefit adəm nan zal jiri kè eri gayan nahəma, ka sarta gani nani èkeley kədi faŋ ndo. Àra afəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi məkəley kədi ti ga madafaki nan egia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti nan bəŋ ga ndam ya ti təkəley kədi ndo, təkəfia ahàr ke Melefit a ni. Melefit adəm nday day ndam jireni kè eri gayan akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nan bəŋ ga ndam ya ti təkela kədi a ni daya, ay ti si ahàr adəm təkəley kədi cilin do ; təkəfi ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kədi faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan ti ana ndam ya ti təkəfi ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit adəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayan atanjəhad ka had dek. § Adəm nahkay ti adaba Abraham adəba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit adəm nahkay ti adaba Abraham afəkia ahàr a palam. Abraham àra afəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit adəm nan ti mis jireni kè eri gayan. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva təwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit əvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba təwayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit ələbi ti, akal magudar zlam day əbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit adəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təkəfi ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan. Awayay agri ana bəza huđ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti adəm aməgri ana mis ni ti, əgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni cilin do. Aməgri ti ana mis ndahan ya ti təkəfi ahàr akada ga Abraham ya afəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nan bəŋ geli dek. ¹⁷ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nəgray ti kigi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham egia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba afəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit adəm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham egia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huđ gayak atala dal-dal nahkay[†] » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi din. Àsəra egia medewel a

† 4:8 Limis 32.1-2. † 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. * 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani 15.5.

kwete-kwete, wal gayan Sara day dægəłani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cù cù do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdəm aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəda ga məgri ere ye ti àdəm aməgri ni. ²² Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan‡ » ni ti àdəmki ka Abraham ciliŋ do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya mągudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mįgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvu adaba məsəra Melefit amagraŋ ti mənəhad akaba naŋ a mələŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərvu ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərvu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay məbesey zlam. ⁴ Ka ya ti məbesey zlam ni ti məŋgət njəda, məmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti məŋgəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli efediŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit àdaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahaŋ agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzladə. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mīmiz gayan àra àdəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan. Ègia nahkay ti məsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti məsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay ciliŋ do ; məmərvu àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlaŋ ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dək. Nahkay mis ni

‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

dek tàmət, adaba nday dek tàgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit àdàfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdàfiki Divi gayan ni ana Məwiz fan ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayan. Ku tamal mis tàgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəngu ni, təbu tàmət. Adam ti akada maslanja ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti tawi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededɪŋ mis bəlanj àgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam tawi ga Adam ni àna njəda dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəngay mis dal-dal ga sulum azuhva tawi ge mis bəlanj. Maslanja nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlanj àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlanj àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna nanj ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni tàgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya àgri ana tay ni ti, agray ti tigi mis jireni kə eri gayan. ¹⁷ Iy, ededɪŋ mis bəlanj àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlanjani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslanja nahanj bəlanj àgra tawi nahanj a, tawi gayan ni àtama nahanj na àna njəda dal-dal ; maslanja gani nani bəlanjani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva nanj. Àna sulum gani nani ti mis etigi jireni kə eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kə eri gayan a ni atəngət *sifa ya àndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nanj a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlanj àgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit àwəla tay àna seriya. Nahkay day mis nahanj bəlanj àgray zlam sulumani, àmbaya mis a dek a seriya ba, àvia sifa ya àndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlanj àgəsiki ma ana Melefit ndo, àgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlanj àgray zlam sulumani, àgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya àgray ni ti Melefit àdəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit èferkivu Divi gayan, àdàfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, àtam zlam gatay ya tàgudar ni àna njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nanj àbu àna njəda ga makaɗ nanj. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nanj àbu àna njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kə eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya àndav day-day do ni ana tay azuhva tawi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray ni.

6

Leli məbu àna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli àkivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekilenja mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya

ti *tābaray leli dek āna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ŋgay miġia akada mis bəlan akaba naŋ a, kala leli dek məməta akaba naŋ a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti tābaray leli āna slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlan akaba naŋ a, tilia leli ka ahar bəlan akaba naŋ a daya. Ay Bəŋ geli Melefit ti nĵəda āfəŋ dal-dal, āhəŋgaraba Yezu Krist e kisim ba āna nĵəda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, miġi mis məweni.

⁵ Leli miġia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba naŋ a. Tamal nahkay ti leli day aməŋgaba e kisim ba akada gayan ya ti əŋgaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəŋiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti əbi va bi, kala əməta. Ēġia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslaŋa ya ti əməta əndava ni ti tisliki macalki naŋ ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli miġia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad naŋ ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməŋgaba e kisim ba, amanjəhad akaba naŋ daya. ⁹ Məsəra Krist əŋgaba e kisim ba. Əŋgaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məġri arəŋa va do. ¹⁰ Gayan ya ti əmət ni ti, əmət ti sak bəlan huya əndava, ga məhəlfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a. Nihi ti əŋgaba e kisim ba, naŋ əbu āna sifa. Naŋ əbu āna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahar ədəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahar ədəm kəsərum lekələm kəbum āna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kiġuma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Ēġia nahkay ti kiġum evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təġri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge miġi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawaŋ. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təŋgaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kiġum evidi gayan, kəgrum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kəbumi kədəbum *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ni va bi ; kəbum kədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana kəli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mədəm nihi ti mam ? Leli ti məbi mədəbum *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ni va bi, məbu mədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana leli ga sulum gayan ni. Ay Ēġia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavad aw ? Aha, məġadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kəvumia ahar gekəli ana maslaŋa, kəbum kəġəsəumiki ma gayan ni ti, kiġuma evidi gayan a ti kəsərum do aw ? Tamal kiġuma evidi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kəġəsəumikia pakama ana Melefit a, kiġuma evidi gayan a ti, amədəm lekələm ndam jireni kə eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kəmbatəmkaba majalay ahar gekəli a, kəġəsəumikia pakama ana Melefit āna məbərəv bəlan a. Kəġəsəumkabā ma ge jiri ya ti təcahi ana kəli na. Məġrumi səsə ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit āhəŋgafəŋa kəli kə zlam magudarana, kiġuma evidi gayan a. Nahkay ti kiġuma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kəli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kiġum ere ye ti nəhi ana kəli ni, adaba kiġum zlam weceweci do. Ahaslani ti kəvumia ahar gekəli ana magudar zlam ge miġi evidi gana, kəlavad kəbum kəġudarumi zlam ana

Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekùli ana Melefit, kígum evidí gayan̄ ti kàgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum̄ njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum̄ evidí ga zlam magudarani ni ti, kàjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum̄ evidí gani do. ²¹ Ka ya ti kàbum̄ kagudarum̄ zlam nday nani ti kəngətum̄ mam̄ àna nan̄ mam̄ ? Nihi ti kəmən̄jumlən̄ kà zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijin̄ kuli, kəmətum̄ àna nan̄. ²² Ay nihi ti Melefit àhəngafəŋa kuli kà zlam magudarana, kíguma evidí gayan̄ a. Nahkay ere ye ti kəngətum̄ àna nan̄ ni ti nihi : kíguma njəlata, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti aməngət zlam ka duwa gani ; ere ya aməngət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan̄ ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum̄ : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tigia akada mis bəlan̄ akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kuli àki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan̄ bu ni. Ŋgay Məwiz àfəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslan̄a nani nan̄ àbu àna sifa ni cilin̄ ti kəsəruma do waw ? ² Nədəm nahəma, ka ya ti zal ga wal nan̄ àbu àna sifa àmət ndo ni ti Məwiz a wakita gayan̄ ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Məwiz àcafaŋa wal gayan̄ na ga maday zal nahan̄ a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahan̄ a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Məwiz àdəm wal ni esliki masləkana : tamal àza zal nahan̄ a ti àgray mesəwehvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum̄ day nahkay. Kíguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlan̄ ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekulum̄ day kəmətuma akaba nan̄ a. Kəmətuma nahkay ti Məwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayan̄ ni bu ni àfəki ŋgasa ke kuli va do : kíguma ndam ga maslan̄a nahan̄ a. Maslan̄a gani nani ti àngaba e kisim ba, nan̄ Krist. Kíguma ndam gayan̄ a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu faŋ ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbəruf geli awayay ni. Zlam gani nani ti Məwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayan̄ ni bu ni àcafaŋa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawan̄ ; nahkay Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdəm mədəbum̄ Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni, migia akada evidí gana. Ay nihi ti Melefit àhəngə leli a, leli evidí gani va do, adaba leli akada məmətəni, Məwiz àna Divi nani àfəki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray təwi àna Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan̄ ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis èguk eri ba. » Ay tamal təbəkini nahkay ndo ni ti, ŋgay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu məbəkiani

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis èguk eri ba. » Tədəm nahkay ti nəŋgəta evidi ga magudar zlam əna naŋ a, nahkay nigia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègəa eri a. Ay tamal Divi nani ələbi ti akal nəgudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Məwiz əbəki ni faŋ ndo ni ti nu nəbu əna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənjəki ka magudar zlam həya, nigie evidi gani. ¹⁰ Nahkay nigia akada məmətani kə eri ge Melefit a ; Divi ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit əwayay ti nəŋgət sifa əna naŋ, ay ti nəŋgət kisim əna naŋ sawaŋ. ¹¹ Nahkay nəra nəsəra Divi ya Məwiz əbəki na ti nənjəki ka magudar zlam, nigia evidi gana, nəgosa ahər goro a. Ègia akada nəkada ahər goro əna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti zlam *njələtani, Divi ya a huđ gani bu ni day njələta, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Ègia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kə eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kə eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nəza zlam sulumani na, nəgudara zlam əna naŋ a ; nigia evidi gana, nahkay nəməta əna naŋ a. Zlam gani əgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani eđeđiŋ, adaba nəzay Divi ge Melefit mək nəgudar zlam ya Melefit ədəm e Divi gayaŋ ni bu təgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani əbələy do simiteni.

Mis ti ègia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz əbəki əna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihiriken, njəda əfu bi : nahkay nigia evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagraŋ ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nəgray do. Ay nagraŋ ti ere ye ti nəwayay do simiteni ni sawaŋ. ¹⁶ Ay tamal nagraŋ ere ye ti nəwayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti əna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba nigia evidi ga zlam magudarana, nisliki makadfeŋvana do. ¹⁸ Nəsəra əna vu goro gedebeni ni ti nisliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nisliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nisliki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagraŋ ni ti nəgray do. Ere ye ti nagraŋ ni ti zlam magədavani ya ti nəwayay do ni sawaŋ. ²⁰ Ere ye ti nagraŋ ni ti ere ye ti nəwayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti əna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nigia evidi ga zlam magudarana palam.

²¹ Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagraŋ zlam sulumani, ay ere ye ti nisliki magrani ni ti zlam magədavani ciliŋ. ²² A majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti zlam sulumani, əbələfu. ²³ Ay nəsəra vu goro gedebeni ; ərakaboru akaba majalay ahər goro sulumani ni do. Nahkay ti nisliki magray ere ye ti nədəm sulumani, əbələfu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nigia evidi ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəŋgay nu way ? ²⁵ Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti əna təwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay əna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam ciliŋ, nigia evidi gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti nanj njeđa-njeđani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njeđa ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njeđa ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni àsabay, nahkay misliki magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nanj àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti miği ndam jireni kə eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay miği nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; miği ti àna njeđa ga *Məsuf Njeđatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njeđatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njeđatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti aranja àhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nanju ni tisliki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərur gatay awayay ni ti tisliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njeđatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nanj mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nanj àbu akaba kəli ti Məsuf gayan ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kigəma ndam jireni kə eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nanj e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan àniviyu ana kəli ededīn ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njeđa ga Məsuf gayan ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbərur geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni ti akəmətum ededīn ededīneni. Ay tamal àna njeđa ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbərur gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tədəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan ana kəli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti angwaz àwər kəli va do, adaba lekələm evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kigəma bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit : « Baba, nak Bəj geli. » ¹⁶ Àna njeđa ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīn ededīneni. ¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan

ni ana leli. Amægri ana Krist, nahkay amægri ana leli daya. Amægri ana leli ti adaba leli mabu macakakabu daliya akaba Krist. Krist acaka daliya ti egia gadakana : nahkay Melefít awayay ti leli day migi gadakani akada ge Krist ya acakay daliya, egi gadakani ni.

Baza ge Melefít etigi gadakani akada ge Krist ni

¹⁸ Næsera daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arañja do, adaba Melefít amadéfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti atam zlam sulumani ndahanj ni dek, nahkay amajalaki ahàr ka daliya hini day-day va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefít àgraya ni dek tãbu tahatay, tawayay dal-dal ti Melefít mânggazli baza gayanj ana tay, ti tìpi. ²⁰ Melefít àgray ti zlam ya àgraya ni dek tigi zlam masakani hayanj. Zlam nday nani tigi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefít àgray nahkay ti, àsèra amembranj zlam ya ti àgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefít àgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahanj Melefít amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gadakani akada ga baza ge Melefít etigi gadakani ni. ²² Mæsèra ku kani zlam ya ti Melefít àgraya tay a ni dek tãbu tahatay, tinjidey, tacakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahanj ya ti Melefít àgraya tay a ni cilinj do, leli day mabu minjidey. Melefít àvia Məsuf gayanj ana leli a, nahkay mæsèra nanj amadəm leli baza gayanj. Minjidey ti adaba mabu mahatay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefít aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefít ahəngga leli a, ay nihi ti mipi fanj do. Nahkay mabu mahatay vad gani nani. Tamal mipia ere ye ti mahatay na ti mahatay va do. Maslanja ya ti epia zlam a mək ahətay keti ni ti way ? ²⁵ Egi mipi ere ye ti mahatay ni fanj ndo ni ti mebesey, mahatay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefít day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəngalay Melefít ahəmamam ti məsər do. Ay Məsuf ge Melefít ahəngali Melefít ana leli a kəla geli vu. Ahəngalay Melefít àna njidey ; pakama gayanj ya adəmaya ni ti mis hihiriken i èsliki mədəmani do. ²⁷ Ay Melefít ti àsèra ere ye ti àniviyu ana leli a məbəruf bu na, àsèra ere ye ti Məsuf gayanj adəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəngali Melefít ana ndam gayanj akada ge Melefít ya ti awayay ni.

²⁸ Mæsèra Melefít ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayanj ya tawayay nanj ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayanj ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefít adaba tay ahaslana ni ti adəm amagray ti tigi akada ga Wur gayanj ni. Adaba awayay ti Wur gayanj ni migi gadakani ge mis ndahanj dal-dalani ya ti tigia baza ga mənana ni. ³⁰ Ndam ya ti adəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti adəm nday ndam jireni kə eri gayanj. Nday ya ti adəm nday ndam jireni ni ti adəm atəhuriyu a məlanj gayanj masladani vu daya.

Melefít awayay leli ga kanjay-kanjayani

³¹ Egi nahkay ti leli mədəm nihi ni mam ? Tamal Melefít nanj àbu akaba leli ti way esliki ke leli way ? ³² Melefít ahəngay wur ga hud gayanj ndo, àslərbiyu nanj ti təkad nanj a kəla geli vu dek. Agra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefít adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti adəm leli ndam jireni ni ti Melefít. ³⁴ Egi nahkay ti way esliki mægəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti amət azuhva leli. Ay ti amət cilinj do, àngaba e kisim ba daya, nanj àbiyu

manjəhadani kà ahar ga daf ge Melefít ka məlan ga gəđakani, ahəngali Melefít ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa naŋ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, angwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəŋ kə leli bi, leli əna mahayma, zlam zlazladani əca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi ni :

« Bay Melefít, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ;

tamənjələŋ ana leli akada ga zlam ga gənaŋw ya ti tabazl tay ni. * »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məyefiŋa kà tay əna njadə ge Krist, naŋ ya ti awayay leli na ; leli məbu əna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededifŋ ededifŋena, ere ye ti əcafəŋa Melefít ga mawayay leli a ti əbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefít, ku gəđakani weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gəđakani ya təgur məlan ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njədə-njadani ya ti təbiyu agavəla drin ni, ku zlam njədə-njadani ya ti təbiyu drin a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefít əgraya ni əcafəŋa Melefít ga mawayay leli a do. Məsəra Melefít awayay leli ti əna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti əgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nəsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbəruf goro ba, *Məsuf Njəlatani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahər dal-dal, bəruf day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanjani akaba tay. Tamal ti Melefít etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefít adaba tay a ti tiği bəza gayan. Melefít ədəfikani ana tay naŋ ti naŋ gəđakani. Melefít *əwəlkabu ma gayan akaba tay, ədəfikani *Divi gayan ana tay. Ədəfikani ana tay ahəmamam təhəŋgalay naŋ ni akaba əhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gəđakani ətam zlam dek, naŋ Melefít, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefít ədəm amagray ni əgravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefít adaba ni do. ⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefít ya adaba tay a ni do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni bu, Melefít əhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti əna Izak. * » ⁸ Melefít ədəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefít do. Bəza ge Melefít ti nday ya ti Melefít ədəm etigi bəza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefít əhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədəm ni eminjia ti anəŋga. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Agravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahan əzay huđ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a faŋ ndo ni ti təgudar arəŋa ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefít adaba bilin e kidifŋ gatay ba əndava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti

* 8:36 Limis 44.23. * 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10.

Melefit àdākiba naŋ a ni ti, adāba tēwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit adāba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri tēwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni. † » ¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Zekər ti, nàwaya naŋ a ; Eseyə ti, nàwayay naŋ ndo. § »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do ! ¹⁵ A vad nahaŋ Melefit àhi ana Məwiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni cilin ; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni cilin. * » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adāba mis a ti adāba zlam gayəŋ a ; do ni ti adāba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit mādāba naŋ a do, ahkay do ni azuhva tēwi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adāba mis a ti adāba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faroŋ nahkay hi : « Nādāba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njadā goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit. † » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini māsū cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi ededīŋ. Ay tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini ecəki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani ecii ki slimi do ededīŋ.

Melefit ti agray zlam akada gayəŋ ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit adəm mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? » ²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis ələmāya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmāya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? ²¹ Maslaŋa ya aləm zlam ni əsəra ere ye ti agray àna eliḡisl gayəŋ na. Àna eliḡisl gani nani ti esliki mələmāya mandaray gərgəri a cə, bəlaŋ sulumani àtam nahaŋ ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Naŋ ti awayay mis təsər njədə gayəŋ akaba ahəmāmam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahaŋ etizi ni ti naŋ àbu eḡesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis təsər naŋ Bay njədə-njadani dal-dal, agra sulum ana mis. Nahkay mis ndahaŋ təsi cicihi, adəm amagraŋ ti tənḡəhad akaba naŋ a mələŋ gayəŋ sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit adāba leli e kiḡiŋ ga ndam *Zude ba, adāba leli e kiḡiŋ ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Oze adəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit adəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədāba tay a, anədəm nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nàwayay tay do ni ti anawayay tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekələm ndam goro do.”

Ay a vad nahaŋ ti atəhi ana tay :

“Lekələm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni day adəmki ma ka ndam *Izireyel a. Azlah, adəm : « Melefit adəm : “Ku tamal ndam Izireyel tawuda, nday dal-dal akada wiyaŋ ga zalaka nəŋgu ni, anahəŋgay mis bal e kiḡiŋ gatay

‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Mahərana 33.19. † 9:17 Mahərana 9.16.

‡ 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1.

bu cilin. ²⁸ Bay Melefit amagray ere ye ti àdám amagray ka haf ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * » ²⁹ Izayi àdám keti :
 « Bay Melefit Njəda-njəđani àvia bəza huđ ana leli a.
 Tamal àvi bəza huđ ana leli ndo ni ti
 akal miğia ahàr akada ga ndam *Sodom ya Melefit èziñ tay dek na,
 akal miğia ahàr akada ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədám mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tədəbay divi ge miği ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nəngü ni təfəkia ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdám nday ndam jireni kè eri gayan. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tiği ndam jireni kè eri ge Melefit àna mədəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tisliki miği ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tisliki ndo ni ti kamam ? Adaba təwayay miği ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Təwayay miği ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya təgray nahkay ni ti tija asak àna akur ya azəgad mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdámkia ma a Wakita gayan ba nahkay hi a :
 « Cüm day ! Nəfəkad akur ga mazəgad mis a kəsa *Siyon bu.
 Akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ.
 Maslanja ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki mimili day-day do.‡ »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude tára afa ge Melefit a ti məhəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani məgravu. ² Nəsəra nday ti tawayay mədəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tiği ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tədəbay divi gatay nahan. Tagray nahkay ti, təmbrəña Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tiği ndam jireni àna nañ na. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tiği ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay məhəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdámkia ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àdám ni ti adafaki ahəmamam mis tiği ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslanja ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke miği mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tədəm nahkay hi : « Həgay way aməcaloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba.† » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist məsləkabiya e melefit ba, ay ti əsləkabiya àndava. ⁷ Tədəm keti : « Həgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist mənğaya e evid ba, ay ti ənğaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti tədəm ni ti mam ? Tədəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti drin drin akaba nak do. Nañ a ma gayak bu, nañ a məbəruv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədámoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti nañ Bay gəđakani, tamal kəgəskabá a məbəruv gayak ba Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba ti, Melefit

* 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. ‡ 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16. * 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Mənjay Mimbiki 30.12-14.

amahənggay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məbərurv bəlanj ti, Melefít adəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayan. Tamal mis adəm àna ma gayan kè eri ge mis Yezu ti nanj Bay gəđakani ti, Melefít amahənggay maslaŋa nani. ¹¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ku way way do afəkia ahàr a ti atəbəkí mimili đay-đay do. ‡ » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlanj, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay nanj ni dek. ¹³ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna məbərurv bəlanj ti Melefít amahənggay nanj. § »

¹⁴ Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəngalay nanj ahəmamam ? Tamal tici ma gayan ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefít àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam təđəm ma gani mam ? Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Məweni Sulumani ana tay a ni ti təgəskabu nanj àna məmərani dal-dal. * » ¹⁶ Ay Ma Məweni Sulumani gani ti, təgəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefít ni adəm : « Bay Melefít goro, ma geli ya ti məđəm ni ti way àgəskabá way ? » † ¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa afəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nəđəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ma gatay ya təđəm ni ti təđəmoru a məlanj vu dek. Mis ga duniya dek təbia slimi ana ma gana. ‡ »

¹⁹ Nahkay ti nəđəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefít àđəm :

“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislí arañə do, təsər arañə do ni, ti lekulum kəgrumləŋ solu ana tay, ti kəzumumki bərurv ka tay.” § »

²⁰ Kələŋ gani Izayi àđəm vay-vay :

« Melefít àđəm : “Nəgray ti ndam ya ti təđəbay nu do ni tədu ahàr, nahkay ti tədua ahàr a.

Nəngazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.” * »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àđəm ma hini :

« Melefít àđəm : “Kəlavad nəhəlkaba ahar a, nawayay ti ndam goro tənğa afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do, təđəbay divi gatay nahanj zlam gatay.” † »

11

Melefít àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefít àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huf ga Abraham, ge dini ge Benjemen. ² Melefít àmbrəŋ ndam gayan ya adaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərurum ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu àki ka

‡ 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zəwel 3.5. * 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2.

Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tèmbedkaba mələŋ meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlaŋ, tawayay takad nu daya.* » ⁴ Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nədəba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadī mirdim ana Bal † day-day ndo. » ⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a bal e kidīŋ ge mis ndahaŋ ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agra zlam sulumani ana tay zlam gayəŋ. ⁶ Àdaba tay ga sulum gayəŋ a ti adafaki àdaba tay a ti azuhva təwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti àdaba tay azuhva təwi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadəbay ni ti tənŋət ndo : mis ndahaŋ ya ti Melefit àdaba tay a ni tənŋət. Nday ndahaŋ ya tənŋət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tislīki majalay ahàr ba, nday akada ndam ya ti tidīŋgezey àna dəwir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,

slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay.‡ »

⁹ Dəvit day adəmkiya ma ka tay a, adəm nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti mägəsa tay akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na, mázəgad tay, Melefit mātəraḅ tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni məwəluf ti tīpi divi àna naŋ va ba.

Melefit məfəki zlam mədəsani ka tay,

məhəbkiya aləŋ ka tay a kəlavad.Š »

¹¹ Ègia ndam *Zəde tija asak a, tədəd ni ti tanjəhadkiviyyu kanŋay-kanŋay həya waw ? Aha, tanjəhadkiviyyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahaŋ ya nday ndam Zəde do ni, ti ndam Zəde tīpi, tawayay ti Melefit mähəŋgay tay daya. ¹² Ga ndam Zəde ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna naŋ a. Ga ndam Zəde ya ti tija ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zəde do na àna naŋ a. Ay tamal ndam Zəde ni dek tənŋəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagra y zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahəmamam Melefit ahəŋgay ndam ya ti nday ndam Zəde do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kəli dek do ; nəhi ma ti ana kəli ya ti lekələm ndam *Zəde do ni cilīŋ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit əslər nu ga məhi ma gayəŋ ana mis ti əsləriviyyu nu ti ana kəli. Nahkay nədəm təwi goro ya nagra y ni ti təwi gəfakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tawayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahaŋ ni. Nahkay ti bi azuhva təwi goro ni ndam goro ndahaŋ atara afa ge Melefit a ti mähəŋgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zəde hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahaŋ ya təbu a duniya bu ni tislīki marana afa gana ti mähəŋgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zəde

* **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14. † **11:4** Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ. ‡ **11:8** Məŋjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. Š **11:10** Limis 69.23-24.

dék tànga afa gana ti mâtəngay tay ti mädəm ahəmamam ? Kala akada tàməta mək tàngaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dék gayan daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mən ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dék gayan do waw ? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mən ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mən ga zlam ya ti afət kwanja e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam gayan ndahan a, àzay kur mək àfəkiyu kur e kidin ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga mən ga zlam ni mărukvoru bilegeni.

¹⁸ Ègia nahkay ti kəyefin kà ahar ga mən ga zlam ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefin kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyu kur ni ti, kəvi njəda ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njəda ana nak sawan.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw ? ²⁰ Iy nahkay ededin. Melefit èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayan do. Nak ti ni àfəkiyu kur adaba kəfəkia ahər a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, anğwaz məwər kur sawan. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti təkalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbrəna məfəki ahər ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahər àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atrab mis daya. Ndam ya ti tğudara zlam a ni ti atrab tay ; nak ti ni àgruka sulum gayan a. Ay ahər àdəm kəsər kəlavad nan àbu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal təmbatkaba majalay ahər gatay a, təgəsikia ma ti amahəngarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njəda-njədani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kəkalkiaya ka mən ga zlam ya ti afətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəkalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəngarkiyu koksah aw ? Esliki mahəngarkiyani !

Melefit amahəngay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahan àbu Melefit anğaha : nihi ti nawayay ti kəsərum ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahər lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahan e kidin ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit fan do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahər ke Melefit a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahəngay jiba ge Izireyel dek. Nədəm nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdəm :

« Bay mahəngay mis emicikbiyu ti a *Siyon ; aməmbərfəna zlam magudarana ga bəza huđ ge Zekap na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəna zlam magudarana gatay na kà tay a. * »

²⁸ Ndam Izireyel təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tigia ndam ezir ge Melefit a. Tigi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəngətuma zlam sulumana àna nan a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bən gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahər day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekələm kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsümia cicihi a. Kəsümi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbrəna məgəskabu ma gayan a.

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9.

31 Ndam Izireyel day nahkay : tàmbərəña mægəskabu ma ge Melefít a, mək lekulum kəsumi cicihi. Melefít àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi.

32 Nahkay ti mis dek tàmbərəña mægəsiki ma ana Melefít a, mək Melefít àgray ti tənjuhəd nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefít !

33 *Sulum ge Melefít ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahər gayan akaba məsər zlam gayan àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way eslikì moroni àna divi gayan ya ti akoru àna nan ni way ?

34 Majalay ahər ga Bay Melefít ti way àsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefít a day-day way ? †

35 Way duwa gayan àfəñ kè Melefít, awayay ti Melefít məpəli way ? ‡

36 Maslaña gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefít, zlam ya àgraya ni dek təbu ti azuhva nan, àgriya ti ana ahər gayan gayanani. Mis dek təzləbay nan ga kanğay-kanğayani ti. Aya nahkay !

12

Manjuhəd məweni ga ndam ge Melefít

1 Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefít a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəngalay kəli, nawayay ti kəvumi ahər gekəli dek ana Melefít, akada ya ti təvi zlam ana Melefít ahaslani mək tisləñi ni. Ay lekulum ti tisləñ kəli do : lekulum kəbum àna sifa, lekulum ndam *njəlatani ge Melefít, lekulum kəbəlumfəñ kè Melefít. Tamal kəvumi ahər gekəli dek ana Melefít ti, kəbum kəzləbum Melefít àna divi gani. 2 Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəñum ti Melefít məmbatikaba majalay ahər ana kəli a, məvi majalay ahər nahan ana kəli. Nahkay ti akəsərüm zlam ya ti Melefít awayay ni : zlam sulumani, zlam məbəlani, zlam lalani, arañə àhəcakivu do.

3 Melefít àgrua sulum gayan a, àgray ti nigi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidin gekəli bu èji zlabay ba, àhi ana ahər manjuhəd gayan gəđakani àtam ya Melefít àvi ni ba. Ay ti ahər àdəm məjalay ahər sulumani àki ka manjuhəd gayan sawan, akada ya Melefít àvi manjuhəd gərgəri ana ndam ya təfəki ahər ni. 4 Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təfəñ kə vu ni. Zlam nday nani ya təfəñ kə vu ni ti ku weley weley do nan əbu àna təwi gayan tusa. 5 Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek məfəki ahər ke *Krist ti, migia vu a bəlan. Ku way way do àfəñ kə vu ni, ay ti vu ni gayan cilin do, geli dek. 6 Melefít àvia njəda ga magray təwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a ; nahkay ti ahər àdəm ku way way do mągray təwi ni akada ga *sulum ge Melefít ya agri ni. Tamal Melefít àvia njəda gayan ana mis ga məhəngri ma gayan ana mis a nahəma, maslaña gani məhəngaraya akada ge Melefít ya àvi njəda gani na. 7 Maslaña ya ti Melefít àvia njəda ga məjənaki mis a ni ti, maslaña gani nani məjənaki mis. Maslaña ya ti Melefít àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslaña gani nani məcəhi zlam ana mis. 8 Maslaña ya ti Melefít àvia njəda ga məvi njəda ana mis a ni ti, maslaña gani nani məvi njəda ana mis. Maslaña ya ti Melefít àvia njəda ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, mədey àna hud bəlan. Maslaña ya ti Melefít àvia njəda ga

† 11:34 Məñjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Məñjay Zəwop 41.3.

mædi kama ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani mâgray tæwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga mægri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mægri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kâwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum tæwi sulumani kəlavad. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahaŋ ni lala, wayum tay adaba lekələm kà mənɔ gekəli. Ku way way do mähəŋgriuru ahàr a had a ana maslaŋa nahəŋ, mázay njəda gayan mâtam maslaŋa nahəŋ ni àna mähəŋgriuru ahàr a had. ¹¹ Grum tæwi àna njəda gekəli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi tæwi ana Bay geli àna hud bəlan, kəmbərəŋum ba. ¹² Kəsəruma Melefit aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kəli ni, nahkay ti mərurumvu. Tamal kacakum daliya ti zum njəda gekəli, besum. Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba. ¹³ Tamal zlam ahəci ndam njələtani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njəda gekəli ga mægəskabu ndam ya tara afa gekəli a ni.

¹⁴ Tamal mis tægri daliya ana kəli ti həŋgalum Melefit ti mægri sulum gayan ana tay. Kətikwesləm tay ba, həŋgalum Melefit ti mægri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mərurumvu akaba ndam ya ti təmərnu ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekəli mārakaboru. Kəzum ahàr gekəli akada lekələm gəda kani ba. Ku tamal təwi təwi gəziteni ana kəli nənɔ ni, grum. Nɔgay lekələm ndam məsər zlam ti kəhumi ana ahàr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kəli a ti kəhəŋgrumivu ba : jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis dek sawan. ¹⁸ Lekələm ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli : tamal ni àgudaria zlam ana kəli a ti lekələm lekələmeni kəhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefit məzumki bəruv, mātəra bəŋ zlam gayan. Kəsəruma àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit àdəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay mähəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam akada nan a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkiiyu azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigəm evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mələbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do mægəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam mægur mis ni dek ti Melefit àdiyu tay ; bay mægur mis ya ti Melefit àdiyu nan ndo ni ti àbi. ² Nahkay maslaŋa ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit məwəl tay àna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi anɔwaz do. Təsi anɔwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni cilin. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk anɔwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kəgray nahkay ti atazləbay kur sawan. ⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni tægri tæwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kənjəhad àna sulumani. Ay tamal kəgudar zlam ti təsuk anɔwaz, adaba tisliki matra bə mis ; Melefit àvi njəda gani ana tay ti masakani do. Tægri tæwi ana

* **12:19** Mimbiki 32.35. † **12:20** Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahaŋ tədəm adafaki daliya, Melefit amatra bə maslaŋa gani dal-dal, ay mis ndahaŋ ni ni tədəm adafaki mimili ti maslaŋa gani məmbatkaba majalay ahàr a.

Melefit, tatraði ndam ya ti tagudar zlam, azumki ðaruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àðəm mægəsumiki ma ana tay. Mægəsumiki ma ana tay ti azuhva tislíki matraði leli ciliñ do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mągray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, ađaba ndam ga ngumna ti Melefit àdiyu tay ti tągray təwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àðəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl janjal ti pəlumi janjal ; ana bay magray seriya ti grumfəña aŋgwaz a ; ana bay mægur mis ti ni həngrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àðəm maslaña àđəbay kəli àna duwa ba, pəlumkaba dek. Ay duwa àbu bəlañ ti kəpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mawayay maslaña nahañ, ađaba tamal nañ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àðəm tągray e Divi gayañ bu na dek. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àðəm : « Kągray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, arañja ga maslaña ègək eri ba.* » Ay Divi nahañ àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahanñ ni dek təvu a huđ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àðəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akađa ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaña ya nak kəbu akaba nañ ni ti kagri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àðəm tągray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidəkvabana e đawir ba èñjia. Ađaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni èñjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəñ àbu ara andav, məlañ ara aslay wudak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləñ ana zlam ge mis ya tagray a məlañ ziñ-ziñeni bu ni. Məhəlum zlam ahàr ya makadvu àna nañ a məlañ masladani bu ni. ¹³ Manjəhadum lala, akađa ge mis ya tanjəhad a məlañ masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akađa ga ndam slewja ya təhəl zlam ahàr gatay ni. Kigəm evidi ga zlam ga duniya va ba, kəjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaña nahañ àbəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaña ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəđa ge Melefit lala fañ do ni ti, gəsumkabá nañ a lala. Ngay majalay ahàr gayañ àbəlay do ni ti kədəmum ba. ² Maslaña nahañ àhi ana ahàr esliki məzum zlam dek : maslaña nahañ ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi ciliñ. Àðəm nahkay ti ađaba àsər njəđa ge Melefit lala fañ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni ngay maslaña ya ti azum zlam dek do ni èsli arañja do ni ti àðəm ba. Maslaña ya ti azum zlam dek do ni ti ni ngay maslaña ya azum zlam dek ni àğudara zlam a ti àðəm ba daya. Ađaba maslaña gani nani ti Melefit àgəskabá nañ a. ⁴ Nak ya ti kədəm bay magray təwi ga maslaña nahañ àğudara zlam a ti nak way ? Tamal nañ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayañ ciliñ.

* 13:9 Məñjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † 13:9 Levi 19.18.

Ay ti maslaṅa gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaṅa nahan àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahan àtam vad nahan. Maslaṅa nahan ti ni àhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsara majalay ahàr gayan a, mánjəhad àna nan. ⁶ Maslaṅa ya ti àhi ana ahàr vad nahan àtam vad nahan ni ti, agray ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli. Maslaṅa ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli, adaba agri sasi ana Melefit. Maslaṅa ya ti àzum zlam dek do ni day àzum do ni ti azuhva nan ka ahar ga Bay geli ; nan day agri sasi ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidin geli bu nan àna sifa ti, sifa gayan a ahar gayan gayanani bu do. Tamal amət nanju ni, sarta ga məmət gayan a ahar gayan gayanani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nanju ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nanju ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adaba *Krist àmət, nihi ti nan àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni. ¹⁰ Nak ti kədəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahan ni ti ni kədəm wur ga muk èsli aranja do ni ti kamam ? Mədəmum nahkay ba, adaba leli dek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəṅa seriya kè leli a. ¹¹ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dek atabəhad mirdim kè meleher goro ;

ku way way do amazəbay nu, amədəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəṅa seriya ; ku way way do geli amanjəhadaya ere ye ti àgray na dek àna ma gayan kè meleher ge Melefit a.

Mijinkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³ Nahkay ti ngay mis ndahan tagudara zlam a ti mədəmum va ba. Ere ye ti àgəski mədəm ni ti nihi : Məgrum ere ye ti ejinjia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam məzumani weley weley do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nanju ni, tamal maslaṅa nahan àdəm zlam hini njələta do ni ti, ka nan ti njələta do ededın. ¹⁵ Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma, ere ye ti kagraj ni ti adafaki kawayay wur ga muk ni do. Kijin wur ga muk àki ka zlam məzumani ba, adaba *Krist àmət ti azuhva nan. ¹⁶ Zlam ya ti nak kədəm njələta ni ti njələta ededın ; ay tamal mis ndahan tədəm kəzuma ti kəgudara zlam a ti mbrən, kəzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti təjalaki ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manjəhadani akaba mis àna sulumani, tawayay məmərvanı daya. Zlam nday nani dek ti təwi ga *Məsuf Njələtani. ¹⁸ Maslaṅa ya ti agri təwi ana Krist nahkay ti àbəlafən kè Melefit, mis day tədəm təwi gayan ni àbəlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr àdəm mədəbay ni ti nihi : mis tənjuhədkabu àna sulumani, ku way way do e kidin geli bu məvikivu njədə ana maslaṅa nahan ga məfəki ahàr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye ti Melefit àgray ni ti kəgudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam məzumani ti dek njələta ededın. Ay ku tamal nahkay nanju ni, tamal zlam ya məzumum ni ejinjia maslaṅa nahan ke

* 14:11 Izayi 45.23.

divi a ti, zlam məzumani nani ègia zlam magədavana. ²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagray ni ti nihi : ku aslu kàhəpəd do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejin̄kia wur ga muk ke divi a ni day kàgray do. ²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kàhi ana maslaña nahan̄ ba, si ana Melefit ciliñ. Maslaña ya ti àhi ana ahàr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cə cə do ni ti məmərnu. ²³ Ay maslaña ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cə cə ni ti, Melefit àgəsa nan̄ àna seriya àndava, adaba ngay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər ngay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

Məjanumvu

¹ Leli ya ti məsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahàr àdəm məjanaki ndam ya ti təsər njəda gayan̄ fañ do ni. Ahàr àdəm mągray ere ye ti məbərnuv geli awayay ni ciliñ ba. ² Ahàr àdəm ku way way do mągray ere ye ti àbəlafəñ kà maslaña ya ti kà gəvay gayan̄ ni ga məjanaki nan̄ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day àgray ere ye ti məbərnuv gayan̄ awayay ni ciliñ ndo. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tındivia kur a, ay gatay ya ti tındivi kur ni tındivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya təbəkibiyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. Təbəki ti, ti məmbrəñ məfəki ahàr geli ke Melefit ba, mązay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit àdəmbiyu amagray ni ti amagray ededīñ. ⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəñ məfəki ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay mągray ti *kàn̄jəhadumkabu àna sulumani, ma gekəli mārakaboru, akađa ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlan̄, àna məbərnuv bəlan̄.

⁷ Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do e kidīñ gekəli bu mągəskabu maslaña nahan̄ akađa ge Krist ya ti àgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atəzləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist ègi bay məgri təwi ana ndam *Zəde ; àgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəñ ga bəñ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni təzləbay Melefit adaba təsia cicihi a, àgria sulum gayan̄ ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anəzləbay kur àna limis
kə meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,
anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :
« Lekələm ndam Zəde do ni,
mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlan̄ nahan̄ day àbu məbəkiani nahkay hi :
« Lekələm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit.
Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek təzləbay nan̄.§ »

¹² Izayi day àbəki a wakita gayan̄ ni bu nahkay hi :
« Maslaña nahan̄ amara, maslaña gani nani wur hud̄ ge Zese,
aməgur ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,
mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan̄ ana tay.* »

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyeł 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1. * 15:12 Izayi 11.10.

¹³ Melefit mâgray ti kâmêrumvu dal-dal akaba kânjêhadumkabu âna sulumani adaba kâbum kâfumki ahâr ; mäsêra ara agri ere ye ti âdâm ni ana leli. Nahkay akêsêrum amagri sulum gayan ana kûli, akâmêrumvu âna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti âna njêda ga *Mêusuf Njêlatani.

Tûwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bêza ga mmawa, nu ti nêsara lekêlam ti ndam sulumani dal-dal, kêsêrumkaba ma ge Melefit a lala, kêsêruma macahi zlam ana mis ndahan e kidîj gekûli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka mëlaj ndahan nêbiki ma ana kûli ga mëlêgiani ana kûli ti, adaba nawaway ti kêsêrumki ka ma gani lala. Nâgray nahkay ti adaba Melefit âgrua sulum gayan a ¹⁶ ga mæгри tûwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zûde do ni. Nêdêm næгри tûwi ana Melefit cilij, nêhi *Ma Mûweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zûde do táfêki ahâr ka Yezu ni tigi akada ga sêdaga ya tævi ana Melefit, âbêlafêj ni. Nday gani nani ti tigia njêlatana âna njêda ga Mêsuf Njêlatana. ¹⁷ Tûwi gani nani ti nagri ana Melefit âna njêda ga Yezu Krist, nahkay nazlêbavu âna nan kè meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawaway nêdêm ni ti âbi, nêdêm ti pakama ge tûwi goro ya nâgray âna njêda ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zûde do ni tægêsiki ma ni cilij. Tûwi gani nani âgravu ti âna pakama ya nêhi ana mis ni, âna zlam ya nâgray ni, ¹⁹ akaba âna zlam njêda-njêdani gergêri ya agri ejep ana mis ni. A tûwi gani nani bu dek ti *Mêsuf Njêlatani âdêfiki njêda gayan ana mis. Nahkay nêhia Ma Mûweni Sulumani âki ke Krist ana mis ga kôsa dek ; nênjêki a Zeruzalem, nôru âna nan bêdak ka had Iliri. ²⁰ Nêhi ana ahâr si nakoru nêhi Ma Mûweni Sulumani ana mis ka mëlaj ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nâgray nahkay ti, nawayay magray tûwi ka mëlaj ya ti mis ndahan tênjêkia ni do. ²¹ Nêdêm si nagraj tûwi akada ya âbu mêbêkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya têhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan ; ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atêsêr nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nawayaya marona afa gekûli a, ay nêjgêt ahar ga moroni ndo ni ti azuhva tûwi nani. ²³ Vi ehimeya nawayaya mêmênjiyu kûli a, ay tûwi âcafêja nu a. Ay nihi ti tûwi goro âbi ka had nday ndani va bi. ²⁴ Nahkay nawaway nakoru ka had Espen ti nêdêm nakoru nêhuriyu gwar afa gekûli day. Tamal ninjua ti ananjêhad afa gekûli gosku bal, anômêrvu akaba kûli. Kêlêj gani akêjênumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. ²⁵ Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga mêjênaki ndam *njêlatani ge Melefit ya têbu eslini ni. ²⁶ Adaba ndam geli ya ka had Mesedûwen akaba ya ka had Eseyi ni tawayaya majama zlam ga mêjênaki ndam talaga e kidîj ga ndam njêlatani ge Melefit ya têbu a Zeruzalem ni ba. ²⁷ Nday ndayani âna ahâr gatay têjalay mæk tâgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zûde do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni têjênakia tay ga mængêt zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahâr âdêm nday day têjênaki ndam Zeruzalem ni, tævi zlam ya âhêcikivu ana tay ni. ²⁸ Ka ya ti eninjua âna zlam na dek, anêvia ana tay a ni ti, anoru ka had Espen ; ka ya ti nakoru nahêma anêhuriyu afa gekûli. ²⁹ Nêsara, eninjua afa gekûli a ti *Krist amagri sulum gayan dek ana leli.

³⁰ Bêza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njêda ana leli ga mawayavani ti Mêsuf gayan. Nahkay nihindi kûli, nawaway ti kêzum njêda

† 15:21 Izayi 52.15.

gekuli dek ga mahəŋgalumu Melefit. ³¹ Həŋgalum Melefit ti ndam ga had *Zude ya təkəki ahər ka Yezu do ni təgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni təgəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. ³² Nahkay ti tamal Melefit avua divi gana ti eninjiyu afa gekuli àna məmərani, anəpəs akaba kuli gəzit. ³³ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nawayay ti mələbu akaba kuli, məvi manjəhad sulumani gani nani ana kuli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti kəgəsumkabá wur ga mən geli walani Fube a lala. Naŋ ti naŋ əbu əjənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Senkrey ni. ² Naŋ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kəgəsumkabá naŋ a akada ga ndam ge Melefit ya təgəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam əhəci naŋ nahəma, nawayay ti kəjənəmki naŋ, adaba ahaslani ti əjənakia mis a kay, nu day əjənakia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli məbu magrakabu təwi ga Yezu *Krist ka ahar bəlan akaba tay. ⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani təhəŋga nu a ; ku tamal təbazl tay azuhva nu day akal təgəskabá. Nəgria səsi ana tay a. Əgri səsi ana tay ti nu cilin do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek day təgria səsi ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; maslaŋa ya ti əfəki ahər enji ke Krist ka had Azi ni ti naŋ. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; naŋ day əgra təwi a dal-dal azuhva kuli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá danğay akaba tay a. E kidin ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təkəki ahər ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, naŋ ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yərbəŋ ; naŋ ti məbu magrakabu təwi ge Krist ka ahar bəlan. Grumi sa goro ana Istesis ; naŋ day nawayay naŋ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; naŋ ti əcaka daliya kay, ay ti əmbrəŋ məfəki ahər ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga hud ahay ge Eretebəl daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodion ; naŋ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a hud ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifin nday ata Trifəs. Wál nday nani cəeni ti təza njəda gatay a, təgria təwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay naŋ dal-dal, adaba naŋ day əza njəda gayan a, əgria təwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; naŋ ti əgria təwi sulumana ana Bay geli a ətama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana mənəni ; naŋ ti əgia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Esənkril, Filigon, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga mən geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zəli, ana ata Neri nday ata wur ga mənəni walani ni, ana Olimpəs akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidin gekuli bu lala, akada ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagray sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təgria sa ana kuli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bəza ga mūmawa, nahəŋgalay kuli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti təwayay məgəskabu ma ya məcahi ana kuli do ni. Nday ti tagray ti mis tēdevu, ma gatay ərakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tijkia ke divi a daya.

Nahəŋgalay kəli, kam-kam kəɖəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri təwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri təwi ti ana huɖ gatay gatayani cilin. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti təsərkaba zlam magədavana do ni ti tɔjikia ke divi a. ¹⁹ Lekulum ti mis dek təsəra kəbum kəgəsุมိကီ ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərvu azuhva kəli, ay nawayay ti kəsərum magray təwi sulumani lala, ti kəbeɖəmkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu məgri sulum gayanə ana kəli ti.

²¹ Timote naŋ ya ti magrakabu təwi ni əgria sa ana kəli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zason akaba Sosipatros təgria sa ana kəli a daya. ²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəkí ma ga Pol ni, nəgria sa ana kəli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus əgria sa ana kəli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcəkalavu ti afa gani. Erest bay manjəhad singu ga kəsə ni əgria sa ana kəli a. Wur ga mənə geli Kartus day əgria sa ana kəli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayanə ana kəli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, məɖəmum naŋ gəɖakani ! Naŋ ti njəɖa-njəɖani, nahkay avi njəɖa ana kəli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nəɖəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit əŋgah ; kwa ka mənjəkí ga məlan mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit əŋgazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəŋgaray *pakama gayanə ya təbəkí a wakita bu na. Melefit ti naŋ əbu ga kaŋgay-kaŋgayani, əɖəm zlam gani mǎgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təfəkí ahər ka Yezu, təgəsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bəlanə, majalay ahər gayanə dek sulumani. Naŋ gəɖakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti əgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren enjenjeni ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren enjenjeni ni

Maslanja ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbèki ti ka sarta ya ti nanj e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Mesedawen ni (16.5-9 ; Tǎwi 20.1-3).

Maslanja ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tǎwi 18.1-17) : àsàra ndam Koren a lala. Koren ti kǎsa gǎdàkani ka had Eseyi (Gres) ; gosku gǎdàkani àbu eslini, ndam ga cakala gǎrgəri kay tǎbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kasa nani ti tagray mesawehvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mǎdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbèki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaj ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tǎnjǎhadkabu akaba ndam magray mesawehvu ka ahar bǎlan ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day tǎbikioya wakita ana Pol ge mihindifiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhǎngrifǎn ana tay kǎ pakama gatay ni bǎlan àna bǎlan (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti tǎsàra zlam a ; tǎbu àna njǎda gǎrgəri kay ga Mǎsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nǎngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tǎjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faŋ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlǎgi ana tay : àhi ana tay si tǎcivu, tǎmbrǎn majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tǎnjǎhadkabu akaba ndam mesawehvu ka ahar bǎlan ba (5), tǎbhadki mirdim ke mis ndahanj e kidif gatay bu ba (6). Zlam nday nani ðek ti tǎwi ga ndam ya tǎsǎr Yezu lala do ni.

Pol àhǎngrifǎn kǎ pakama ga ndam Koren ya tihindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pǎra (8-10 : ndam Koren tǎdǎm tamal mis àsàra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ðek, ay Pol àdǎm si mǎjǎnaki mis ndahanj day kwa). Àdǎfikia divi sulumani ga mazlǎbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tǎgray tǎwi àna njǎda ya Mǎsuf Njǎlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gǎdàkani si tǎwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahanj tǎdǎm mis atanǎgaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kǎlǎn gani Pol àhi ana tay ahǎmamam tǎjam sinǎgu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajǎnaki ndam ga Yezu ðek ga mǎmbrǎn majalay ahàr ga duniya, ti tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nǎgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahǎma ka mawayay gayan palam. Nǎbiki wakita hini ana kǎli ti nu gani. Mǎbiki ana kǎli ti leli ata wur ga mǎn geli Sostej. ² Mǎbikioru ana kǎli, lekulǎm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Koren ni. Kǎgǎma ndam gayan njǎlatana azuhva tǎwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kǎgǎm njǎlata, àzalay kǎli ti nahkay ; àzala ndam ndahanj ya tahǎngalay Bay geli Yezu Krist na ðek, nday ya a kǎsa gǎrgərani bu ni daya. Yezu Krist ti nanj Bay gatay ðek, Bay geli ðek

daya. ³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kuli, tǎgray ti kǎnjǎhadumkabu ǎna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu ǎvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nǎgri sǎsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kuli, adaba ǎgria zlam sulumana ana kuli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Ededǎŋ lekulǎm kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bǎlan, nahkay ti Melefit ǎgria sulum gayan ana kuli a kay. Iy nihi ti kǎsǎruma jiri a, kǎsǎruma mǎdǎm ma ge jiri a. ⁶ Nǎdǎm nahkay nahǎma, adaba ka ya ti mǎhi ma ge Krist ana kuli ni ti kǎgǎsumkabǎ ma gana lala a mǎbǎruv gekuli ba. ⁷ Azuhva nani lekulǎm kǎŋgǎtuma zlam sulumani ya ti Melefit agra ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kǎbum kǎjǎgum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya ǎhǎcikivu ana kuli ni ti ǎbi. ⁸ Nanǎ gani amǎvi nǎdǎ ana kuli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya ǎgǎs kuli ka fat ya ti nanǎ amaŋga ni ba. ⁹ Melefit ǎna ahǎr gayan ǎzalay kuli ti, ti kigum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bǎlan. Yezu Krist ti nanǎ Bay geli. Melefit ti ere ye ti adǎm agray ni ti agray ededǎŋ, ǎdǎkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidǎŋ gekuli bu ba

¹⁰ Bǎza ga mmawa goro ni, nahǎŋgalay kuli ǎna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidǎŋ gekuli bu ba. Nawayay nahǎma, ma gekuli mǎarakaboru ka ahar bǎlan. Cǎmvu ma, majalay ahǎr gekuli dek mǎgi bǎlan. ¹¹ Bǎza ga mmawa goro ni, nǎdǎm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tǎra tǎhu ahkado lekulǎm kǎbum kǎlǎgumvu e kidǎŋ gekuli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nǎhiki ma ana kuli ni ti nihi : maslaŋa nahǎŋ adǎm nanǎ ga Pol ; maslaŋa nahǎŋ adǎm nanǎ ga Apolos, maslaŋa nahǎŋ keti adǎm nanǎ ga Sifas* ; maslaŋa nahǎŋ ti ni adǎm nanǎ ge Krist ni. ¹³ Lekulǎm kǎdǎmum nahkay ti Krist gani nanǎ medeveni aw ? Bay ya *tǎdarfǎŋ kǎ tǎndal, ǎmǎt azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tǎk *tǎbaray kuli ti ǎna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nǎgri sǎsi ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nǎbaray nanǎ e kidǎŋ gekuli bu ni ti ǎbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mǎdǎmani nu nǎbaray kuli ǎna slimi goro ti ǎbi. ¹⁶ Ededǎŋ ǎgǎjazlkua ahǎr a, nǎbara I Stefanas akaba ndam ga huǎ ahay gayan a daya. Ay tamal nǎsǎrkia lala ti nǎbarakivu maslaŋa nahǎŋ keti ndo. ¹⁷ Krist ǎslǎr nu ti ga moru mǎbaray mis do. ǎslǎr nu ti ga moru mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis sawan. ǎslǎr nu ti ga mǎhi ma ni ana mis ǎna mǎsǎr zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti mǎmǎt gayan ya ti ǎmǎtfǎŋ kǎ tǎndal ni ti ǎgi zlam masakani ba.

Yezu adǎfaki mǎsǎr zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tǎdarfǎŋ nanǎ kǎ tǎndal ǎmǎt ni ti, tamal tǎhi ma gani ana mis ya tǎbu tijji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit nanǎ ǎbu ahǎŋgay leli ni ti, mǎsǎra tǎdǎm ma gani nani ti ǎna nǎdǎ ge Melefit. ¹⁹ Mǎsǎra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit adǎm a Wakita gayan bu ahkado : « Enijǎŋki mǎsǎr zlam ga ndam ya tǎsǎra zlam a ni ka tay. Anagray ti mǎsǎr zlam gatay ni mǎgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit adǎma ma na nahkay ti, ndam mǎsǎr zlam a duniya bu ni, ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya tǎsǎra zlapay a ka sarta hina ni ti mǎsǎr zlam gatay ni ǎnjua eley ? Melefit adǎfaki mǎsǎr zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna mäsär zlam gatay ni tipia ere ye ti Melefít àgray àna mäsär zlam gayan na, ay ti nday gani täsär nan ndo. Azuhva nani nan àbu agray tawi ti àna ma geli ya mähì ana mis ni. Mis ni ti ni tädäm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefít awayay mahəngay ndam ya təfəki ahàr ka nan ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Züde tawayay təgriaya zlam ge ejej ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay àna mäsär zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mädäm *Krist ti tädarfəna nan kà təndal a. Ma geli nani ya mähì ana mis ni ti azumi bəruv ana ndam Züde : təhi ana leli « Kindivəm Melefít. » Mis ndahan ya ti nday ndam Züde do ni ti ni tädäm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefít àzala tay a ni, ku ndam Züde, ku ndam Gres nanju ni, täsəra Krist ti adəfiki njədə ge Melefít ana leli, adəfiki mäsär zlam ge Melefít ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tädäm ere ye ti Melefít àgray ni ti zlam ga muru ; ay tawi ge Melefít ya mis tädäm zlam ga muru nahəma, àtama mäsär zlam ge mis a. Tädäm ere ye ti Melefít àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tawi ge Melefít ya mis tädäm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njədə ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm ya Melefít àzalay kəli ni, mənjumki : lekələm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam mäsär zlam təbi e kidin gekəli bu kay bi ; ndam ya njədə afənj kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahàr ana tay a had ni təbi e kidin gekəli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefít adaba mis ya ndam ga duniya tädäm nday ndam masakani na ga məbiki mimili ka ndam ya tädäm täsəra zlam a ni. Nahkay day Melefít adaba mis ya ndam ga duniya tädäm njədə afənj kà tay bi na ga məbiki mimili ka ndam ya njədə afənj kà tay ni. ²⁸ Adaba mis masakana ya mis tàmənjələnj ana tay do na, mädəmani nday ya ti tädäm tšli arəna ndo na, ge mijin ndam ya tädäm nday gədəkani na. ²⁹ Melefít adaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslanja bəlan eji zlabay kə meleher gayan ba. ³⁰ Lekələm kigəm bəlanjani akaba Yezu Krist ti Melefít àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mäsär zlam ge Melefít ana leli ni ti Yezu Krist ; nan əmbay leli ti mīgi ndam jireni kə eri ge Melefít, ti mīgi ndam gayan daya. ³¹ Melefít àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayan bu ni mągravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslanja awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna tawi ga Bay geli ya àgray ni.† »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfənj kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekəli enjenjeni, nəhi ma *manğahani ge Melefít ana kəli ni ti, nəhi ana kəli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna mäsär zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njədə, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kəli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nəzlapay ma nahan do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapaki ni ti gayan ya ti *tädarfənj kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kəli ni ti njədə goro àbi, anğwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kəli akaba nəcəhi zlam ana kəli ni ti, nəhi ma ana kəli àna mäsär zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kəli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kəli ni ti ma ge jiri, adəfiki ana kəli ni ti *Məsuf ge Melefít. Məsuf gani nani ti nan əbu àna njədə dal-dal. ⁵ Lekələm kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba

† 1:31 Zereimi 9.23.

kipama ere ye ti Melefít àgray àna njéda gayan na àna eri gekali a. Ere gani nani ti mäsär zlam ge mis ya täsär ni àgray do.

Melefít avi mäsär zlam gayan ana mis

⁶ Ka ya ti leli mähí ma ana ndam ya tändähva a ma ge Melefít ba ni ti, macahi ana tay ti mäsär zlam, ay ti mäsär zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga babay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Mäsär zlam ya ti leli macalfəj ni ti, nani mäsär zlam ge Melefít. Zlam nani ti manğahani : Melefít àngahfəja kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefít àgraya duniya fan ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəngay leli àna nan, ti mähuriyu a məlan masladani gayan ni vu. ⁸ Babay ga duniya ni täsär mäsär zlam gani hini ndo. Tamal täsəra ti, akal *tədarfəj Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəj nan kà təndal ni ti nan gədakani, mis dek atazləbay nan. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefít àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayan bu ni :

« Melefít àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayan a, tawayay nan ni : ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ; ere gani nani àniviyu ana mis a məbəruv bu bi daya. * »

¹⁰ Ay Melefít adafaki zlam gani nani ti àna njéda ga Məsuf gayan ; adəfiki ti ana leli. Məsuf gayan ni ti àsəra ba huđ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefít a məbəruv bu ni day àsəra. ¹¹ E kidin geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbəruv bu ana maslanə nahan a ni way ? Si tigi nan nanəni àna ahər gayan kwa do ni, maslanə nahan àbi asər bi. Melefít day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbəruv bu ni maslanə àbi asər bi, si tigi Məsuf gayan gayanani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani mäsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefít àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mäsər sulum gayan ya àgri ana leli ni àna nan. ¹³ Ka ya ti leli məbu mähí ma gani ana mis nahəma, mədəm àna mäsär zlam ga ndam ga duniya do, mədəm ti àna njéda ga *Məsuf ge Melefít ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefít adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefít àniviyu ana tay a məbəruv bu ni bilegini.

¹⁴ Nahkay maslanə ya ti Məsuf ge Melefít ni àniviyu a məbəruv bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefít ni do, amənjalanə akada zlam masakani e eri gayan bu. Asər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslanə gani àsər ti si Məsuf ge Melefít àjənakia nan a kwa. ¹⁵ Maslanə ya Məsuf ge Melefít àniviyu a məbəruv bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nan ti nday ya ti Məsuf ge Melefít àniviyu ana tay bi ni ti täsər majalay ahər gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefít ti way àsəra way ?

Way esliki mədəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefít àniviyu ana leli ni ti mədəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam məgri tawi ana Melefít

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15. † 2:16 Izayi 40.13.

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nislīki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit əniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihī day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihī kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededīñ lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahəñ e kidīñ gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahəñ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededīñ do aw ?

⁵ Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam məgri təwi ana Melefit cilīñ. Azuhva təwi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli əgray təwi ya ti Bay geli Yezu əhi məgray ni. ⁶ Magray təwi geli ti akada ge mis ya tagray təwi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni əcahi yam. Ay ti ədək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti əjav nday ata maslaña ya ti əcahi yam ni tislī araña do. Si Melefit nañ bəlañ nañ ya ti ədək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti əjav zlam nday ata maslaña ya əcahi yam ni nday bəlañani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayəñ akada ge təwi gayəñ ya əgray ni. ⁹ Leli ti magray təwi ge Melefit ka ahər bəlañ, lekələm ti ni kīguma akada lekələm vədañ ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kīguma akada lekələm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit əvu divi ka mawayay gayəñ ga mənəki ke təwi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti əsəra mələmaya ahay a, əsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nəfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahəñ əra ələmkīyu. Ahər ədəm ndam ya tara tələmkīyu ni ti way way do gatay məbay slimī, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani əndava, nani Yezu Krist ; maslaña əslīki mafəkad nahəñ va do. ¹² Mis ndahañ tələmkīyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahañ ara, mis ndahañ ti ni akur sulumani. Mis ndahañ keti nahəma, tələmkīyu biyem, mis ndahañ kəzir, mis ndahañ ti ni fifiñ. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafaña seriya kə mis a nahəma, way way do mis dək etipi təwi gayəñ ya əgray ni. Adaba ka fat nani ti aku amagəs təwi ga way ga way do dək : ndahañ aməzum, ndahañ ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dək etipi təwi gayəñ ya əgray ni əbəlay tək əbəlay do aw. ¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum təwi gayəñ do ni ti Melefit aməvi endif gayəñ. ¹⁵ Ay maslaña ya ti aku əzuma təwi gayəñ a ni ti Melefit amahəngay nañ cilīñ, aməvi araña do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti ətamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Nğay lekələm ti kīguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayəñ nañ əniviyu ana kəli a məbərūv bu ni ti kəsərūm do waw ? ¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nañ, adaba ahay ge Melefit ti nələta. Ahay gayəñ gani nani ti lekələm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña əgosay ahər gayəñ ba. Tamal maslaña e kidīñ gekəli bu əhi ana ahər nañ əsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, məmbrəñ məsər zlam gayəñ nani, mənəhad akada ga maslaña ya ti əsər araña do ni. Tamal əgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti əgia zlam masakana kə

eri ge Melefít a. Àbu mæbækiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefít agæski tay akada ga kæmbazl ya agæs zlam ni.* »
²⁰ Àbu mæbækiani keti : « Melefít àsæra mæsær zlam ga ndam mæsær zlam ni ti zlam masakani.† »
²¹ Nahkay ti maslaña èji zlabay àna maslaña nahan, àdæm nadæbay nan ba. Særumki zlam ni dæk ti gekæli sawan. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekæli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dæk day gekæli. ²³ Lekulæm nahæma ge Krist, Krist ti ni ge Melefít.

4

Kijum zlabay ba

¹ Nawayay ti mis tæsær, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam mægri tæwi. Melefít afiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani manghani, ay nihi ti awayay ti leli mædæfiki ana mis. ² Kæsæruma, maslaña ya ti tæfiva zlam a ahar va ti mâgray tæwi àna nan nahæma, si ahær àdæm maslaña gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahær goro nahæma, ma ya ti lekulæm kazlapumku ni àhælu ahær kay do. Ku mis ndahan tagrafua seriya nongu ni, àhælu ahær kay do. Ku nu nuani àna ahær goro day nàgrafæña seriya ka ahær goro a do. ⁴ Nu nuani næsæra àna ahær goro a nægudar zlam ndo. Ay akaba nani dæk ngay nu jireni ti nædæm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahær gayan gayanani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahæma, kægumfæña seriya kè mis a ba. Besæma, jægum vad ge Melefít ya àfækad ni. A vad gani nani ti Bay geli anga, nan ti amanğazlaya zlam ge mis ya a mælæn zinj-zijeni bu na, zlam ge mis ya tøjalay a ahær gatay bu ni day amanğazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefít amazlabay nan àki ke tæwi ya àgray ni.

⁶ Bæza ga mmawa goro ni, nædæmki ma ka ahær goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga mæjænaki kæli. Nawayay ti kæsærumaba zlam a huð gani ba : ahær àdæm kædæbum divi sulumani ya ti àbu mæbækiani a Wakita ge Melefít bu ni akada geli ya madæbay ni ; kægumkivu zlam ndahan ya tæbi mæbækiani bi ni ba. Nahkay zla nahæma, kijumki zlabay ke mis ndahan ba ; këmænjumlæn ana mis ndahan akada tæsær arana do ba daya. ⁷ Way àhuk ahkado nak kætam mis ndahan ni way ? Zlam ya ti afuk ni ti, àvuk ti Melefít do waw ? Kæsæra tamal ti Melefít àvuk nahæma, kiji zlabay àna nan akada nak nakani kængæt àna njæda gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekulæm kædæmum ahkado kæræhuma, lekulæm kæbum àna elimeni, lekulæm kæzumuma bay a, leli ti bæbay do. Kæzumuma bay na ededina ti akal àbælai. Nahkay akal leli day mæzum bay ni akaba kæli ka ahar bælan. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nøjalay a ahær goro bu nahæma akada Melefít àbæhad leli kælæn ge mis ndahan ni dæk. Leli ti migia akada ndam ya ti seriya agæsa tay a mæk takoru tabazl tay kè meleher ge mis ni. Migia akada leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga *duniya akaba kè eri ga *mæslær ge Melefít a. ¹⁰ Leli mæbu mæhi ma ge Krist ana mis ti seteni àcæliva ana leli a ahær va zla do aw ? Lekæli ti ni kæsæruma zlam a adaba lekæli ka ahar bælan akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekæli ti ni njæda gekæli àbu zla do aw ? Leli ti tamænjalæn ana leli akada zlam masakani, ay lekæli zla nahæma tæhængrioru ahær ana had ana kæli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekilenja læwir àbu awær leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis tæbu tæzlæb leli, masawadæy satat, ahay geli àbi, ¹² màgra tæwi a dal-dal day kwa ti mæzumi

* 3:19 Mænjay Zawop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

zlam ana huɗ geli. Ka ya ti mis t̄əbu tindivi leli ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti m̄əgri sulum gayan ana tay. Ka ya ti t̄əbu t̄əgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli m̄əŋwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli miḡia akada zlam ya taboru ke jigari na. Nihi kekileŋa t̄əhi ana ahàr leli miḡia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana k̄uli ti ga məbək̄i mimili ke k̄uli do. Ay nəbiki ana k̄uli ti, nawayay nəcahi zlam ana k̄uli, adaba kiḡuma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehiməya t̄əbu t̄əcahi zlam ana k̄uli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ gek̄uli ti bəlan h̄aya. Bəŋ gek̄uli ti nu gani. Kiḡuma bəza goro a adaba àhi *Ma M̄aweni Sulumani ga Yezu Krist ana k̄uli enjenjeni mək k̄əfumki ahàr ka nan ti nu. ¹⁶ Nihi èḡia nu bəŋ gek̄uli a nahəma, grum zlam hwək-hweka akada goro ya nagray ni. ¹⁷ Nawayay ti k̄əgrum nahkay. Nahkay ti n̄əsləroya Timote a, àdoru afa gek̄uli. Nan ti èḡia wur goro a, nawayay nan, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjua nahəma, aməziaba azay slimi ana k̄uli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana k̄uli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay m̄anja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahan e kid̄iŋ gek̄uli bu t̄əbu tiji zlabay, adaba t̄əhi ana ahàr nu anaŋgoru afa gek̄uli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gek̄uli wudak. Eninjua nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday t̄ədəm ma masakani cilin t̄ək day ti t̄əgray t̄əwi àna n̄jəda ge Melefit aw ? ²⁰ N̄ədəm nahəma *Məḡur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti t̄əbu a Məḡur ge Melefit ni bu ni ti t̄əzlapay ma masakani do : tagray t̄əwi àna n̄jəda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lek̄ulum kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gek̄uli ni ti n̄aza malawad a ahar va ga matraḅ k̄uli àna nan a waw ? T̄ək day ti kawayum ti n̄awayay k̄uli, n̄aru àna məḅəruv bəlan aw ?

5

Zlam ya ti ab̄əki mimili ke mis ni

¹ Nihi n̄icia mis t̄əbu t̄ədəm ahkado mis ndahan e kid̄iŋ gek̄uli bu t̄əbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya t̄əf̄əki ahàr ke Melefit do tekeɗi t̄əgray do ni. T̄əhu maslaŋa gek̄uli nahan àbu andəhadf̄əŋ k̄a wal ga bəŋani. ² Lek̄ulum zla ti k̄əbum kijum zlabay, giri-giri ti amal kit̄əwəm sawan. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti k̄əgarumaba nan e kid̄iŋ gek̄uli ba do ni ti kamam ? ³ Nu ti ku nu nəbi akaba k̄uli eslini bi nəŋgu ni, nəbu nədəḡəzlk̄ioru ahàr ke k̄uli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nəkelkaba seriya gayan a àndava sək akada nu nəbu akaba k̄uli eslini. ⁴ Nàgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lek̄ulum day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba k̄uli, n̄jəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba k̄uli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti m̄əgri daliya hayan. Nahkay ti maslaŋa gani aməmbəŋ majalay ahàr magdəvani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayan ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya k̄ə mis a ni.

⁶ Kijum zlabay ti kamam ? Àḅalay do timey ! *Miwisin ḡəzit t̄əbək̄iviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisinaba zlam na dek ti k̄əsərum do aw ? ⁷ Ahàr àdəm si k̄əzumaba miwisin gani nana e kid̄iŋ gek̄uli ba kwa. Tamal k̄əgruma nahkay ti kiḡum *n̄jəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya t̄əbək̄iviyu miwisin ndo ni. Ay nəsəra kiḡuma n̄jəlatana akada ga humbu

nana efedinjena, adaba *Krist amət azuhva leli. Krist ti nañ Wur təmbak ya ti tislinj ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəjum zlam magudarani akaba cuday ya məgrabiyu ni dek, məbumkiviyu miwisinj nani va ba. Mədəbum divi ge Melefıt ana məəaruv bəlañ akaba ana jiri sawañ.

⁹ A wakita nahañ ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkəbu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlañ ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay əki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis əwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaña gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahər ke Krist ni. Tamal mis ədəm ahkado nañ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayañ əki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivü ana mis, bi avi vu gayañ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba nañ ka ahar bəlañ kəzumum ba.

¹² Maslaña ya ti agraña seriya kə ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekələm day grumfəña seriya kə ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlañ na ciliñ. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefıt amagrafəña seriya kə tay a. Əbu məbəkiani a Wakita gayañ bu : « Garumaba mis cudayana e kidinj gekəli ba. * »

6

Ndam ga Yezu təbəhadki mirdim ka bəza ga məñ gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tələgava ata wur ga mənəna mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tədəbay *Krist do ni ti əbəlay aw ? Giri-giri ti akoru ana ma gani ti afa ndam ge Melefıt sawañ do waw ? ² Nğay ndam ge Melefıt atagrafəña seriya kə ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəña seriya kə ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ci6-cibeni ni koksah ti kamam ? ³ Nğay *məslər ge Melefıt tekeđi leli amagrafəña seriya kə tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tələgava ata wur ga mənəna e kidinj gatay ba ti, kəcuhwumoru ana ma gani afa ga ndam ga dala ti əbəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcəkalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay əbi akaba tay bi. ⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlañ ti əbi e kidinj gekəli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənəna əbi efedinj aw wahay ? ⁶ Ku tamal əbi nəngü ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mənəni ti əbəlay do. Ay lekələm ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga məñ gekəli afa ga ndam ya təfəki ahər ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekəli nəngü ni kijumkia ke divi ge Melefıt a əndava. Lekələm ti tamal maslaña nahañ əğudaria zlam ana kəli a nahəma, hojo bəsəmia. Tamal əzafəña zlam kə kəli ana akal a nahəma, hojo bəsəmia daya. ⁸ Ay lekələm ti kəbəsəm do. Kagudarumi zlam ana mis ndahañ, kigəmfiña akal kə tay a sawañ ; tata nday gani bəza ga məñ gekəli keti ni ! ⁹ Nğay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefıt vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahər gekəli ba, sərüm : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal

* 5:13 Mimbiki 17.7.

ata zal ti tandəhadkabu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadambada akaba ndam ya ti təhəlfəna zlam kə mis a ga njədə ni, nday nani dek ti atahuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahanj e kidinj gekəli bu day təgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli əbara kəli əna njədə ga Məsuf gayan a, nahkay ti kigəma njəlatana, kigəma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti əgray əna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahanj e kidinj gekəli bu təhi əna ahər ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededinj, ay ti zlam dek əgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahər nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigə evidi ga zlam nday nani ti nəwayay do. ¹³ Nahkay day kədəmum Melefit əgriaya zlam məzumani ana huđ a, huđ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay ededinj, ay ti Melefit emijin huđ ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit əgria ana leli a ti məgray mesəwehvu əna nanj do. Əgria ana leli a ti awayay ti məgri təwi ana Bay geli əna nanj sawan. Bay geli ti ni afi ahər ana vu geli. ¹⁴ Bay geli əməta ti Melefit əhəngaraba nanj e kisim ba, əvia sifa məwena : leli day amara mahəngaraba leli a aməvi sifa məwəni ana leli əna njədə gayan.

¹⁵ Nğay leli dek ka ahər bəlanj miğia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayan ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlanj akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Əgravu do simiteni ! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis bilinj ti kəsərum do aw ? Adəba Melefit adəm a Wakita gayan bu : « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlanj. » ¹⁷ Ay ti maslanja ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti əgia Məsuf ga Yezu əniviyu, majalay ahər gatay dek bəlanjani.

¹⁸ Cuhwumfəna kə ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahanj ya ti mis tagray ni dek ti tujifinj kə vu gatay do. Ay maslanja ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahər gayan gayanani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti əgia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit əvi ana kəli, nanj əvu a məbərux gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekələni do. ²⁰ Melefit əpəla zlam gədəkana ga mambay kəli əna nanj a. Nahkay ere ye ti kəgrum əna vu gekəli ni dek ti zləbum Melefit əna nanj.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəngəkia əki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal əday wal do simiteni ti əbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəngə ni, bi maslanja amagray mesəwehvu ti hojo zal məday wal gayan, wal day məday zal gayan. ³ Nahkay ahər adəm zal əmbati alənj ana wal gani ba, wal day əmbati alənj ana zal gani ba. ⁴ Adəba mam, wal ti vu gayan ti gayan gayanani do : ga zal gani sawan. Zal day nahkay ; vu gayan ti gayan gayanani do : ga wal gani sawan. ⁵ Nahəma, wal ekeli vu gayan ana zal gayan ba, zal day ekeli vu gayan ana wal gayan ba. Si bi təciva e kidinj gatay ba, təpəsaba ga sarta bəl ga mahəngalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməngət divi ga magosay kəli, adəba bi ekisləmki məpəsəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

⁶ Nğay grum nahkay ti nàhi ana kùli ga njéda do. Nédəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaŋ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, taday wál ba. Ay ti Melefít àvia njéda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahaŋ Melefít avi njéda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahaŋ ti ni avi njéda ga manjəhadani naŋ bəlaŋ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti maday wal, wal ti ni maday zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kùli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlva ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àdəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayan ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mánjəhada nahkay, aday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tǎŋgalabu ata zal gayan. Zal day àgaray wal gayan ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekələm ndahaŋ ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àgaray naŋ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefít azuhva wal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefít azuhva zal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti baza gatay ni Melefít adaba tay a, tìgia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tìgi ndam ge Melefít ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tèdevu. Naŋ ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a təmbrəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Adaba Melefít àzalay kùli ti, awayay kánjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefít amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefít amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

Ku way way do mánjəhad akada gayan ya Melefít àzalay naŋ ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr adəm ku way way do manjəhad gayan mánja akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefít àzalay naŋ ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaŋa Melefít àzalay naŋ kədi gayan *mekeleni ti mánjəhad nahkay, àhəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefít àzalay naŋ kədi gayan mekeleni do ni ti mánjəhad nahkay, èkeley ba. ¹⁹ Mekeley kədi ahkay do ni mekeley kədi do ni ti àzaya arəŋa do. Zlam ma bəlalani ti magray ere ye ti Melefít adəm ndam gayan tǎgray ni ciliŋ. ²⁰ Ahàr adəm nahəma, ku way way do mánjəhad akada gayan ya Melefít àzalay naŋ ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefít àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. ²² Nədəm nahkay ti adaba maslaŋa ya ti naŋ evidi mək Bay geli àzala naŋ a nahəma, naŋ akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti naŋ evidi do mək *Krist àzala naŋ a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekələm dek Melefít àmba kùli àna zlam gədakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekələm evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kùli

nahəma, ahàr àdəm ku way way do mánjəhad kè eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit àzalay nan ni. Tánjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tisliki mægəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mánjəhad akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kidəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. ²⁸ Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kəli kədum wál ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəcakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti mājəlay ahàr akada ga maslanja ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslanja ya ti etəwi ni ti mánjəhad akada nan àbi ètəwi bi. Maslanja ya ti amərvu ni ti mánjəhad akada nan àbi àmərvu bi. Maslanja ya ti asəkum zlam ni ti mánjəhad akada nan àbi àsəkum zlam bi. ³¹ Maslanja ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mánjəhad akada nan àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti aranja àhəli ahàr ana kəli ba simiteni. Maslanja ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilin. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəŋ kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəŋ kà wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mábəlafəŋ kà wal gayan awayay ti mábəlafəŋ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke təwi ga Bay geli cilin. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mánja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafəŋ kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kəli ni ti ga məjənaki kəli, do ni ti ga macafəŋa kəli ga magray ere ye ti lekuləm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli àna hud bəlan, ti kəjalum ahàr cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nan àbu àna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu fan ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nəzay nan ndo ni ti àbəluy do, adaba məbərur goro àdəvia a nan ya, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal nan àbu adəgazl nahkay ti mągray akada ga məbərur gayan awayay ni, mązay nan : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay məva gayan ni do, àsəra a məbərur gayan ba, maslanja nahan àcafəŋa nan a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahàr gayan tata nahəma, tamal àzay nan ndo ni ti àgra zlam məbəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslanja ya ti àza məva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslanja ya ti àzay məva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslanja ya ti àzay na.

* **7:36** Mis ndahan tādəm Pol àdəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; tādəm Pol àdəmki ti ka bəŋ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəŋ ga wur ni awayay adi zal.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan abu ana sifa mba ni ti aday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni ameta nahama, esliki maday zal nahan ya ahâr gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan abu afaki ahâr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahâr goro bu ni ti tamal anjahada zlam gayan a nahama, azum gada atama ga wal ya aday zal nahan na. Nêdam nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nan abu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekuli ya kədamum leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekuli ni jiri ededın. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis adəm nan əsəra zlam a ti, əsər zlam lala fañ ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahama, Melefit əsəra nan gayan a andava.

⁴ Kəhumu ndam ya təkəki ahâr ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekuli ya kədamum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededın. Nahan ni kədamum ahkado Melefit ti bəlan, nahan abi : nani day jiri ededın. ⁵ Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka had, mis tıpia ti tədam zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit nan bəlan, nan Bəñ ga Yezu. Nan ti əgraya zlam a dek. Leli day nan əgraya leli a ti mıgi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti nan bəlan, nan Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya əgraya ni dek ti, ana nan. Leli day məbum ana sifa ti azuhva nan.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahan təbu e kidın geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani təgrabiya pəra, anğwaz gani əsləkiaba ana tay ndo kekileña. Nahkay tamal təkaca aslu ga pəra ti tədam təgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti əjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day əgulu leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaña ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekuli ya kəzumum na. ¹⁰ Adaba tamal ti maslaña nani epia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahama, nan ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni nan day ara azay nəda gayan ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejiñ maslaña ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni. Maslaña nani ti wur ga mən geli, Krist amət ti ga mahəngay nan. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga mən geli, kəvumi majalay ahâr ana tay adaba təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nədam ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiñkia wur ga mən goro ke divi a nahama, anahəpəd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga mən goro ejikia ke divi a ba.

9

Pol adəfiki manjahad gayan ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Nğay nıpia Bay geli Yezu ana eri goro a, nu zal asak gayan daya ti kəsərum do aw ? Lekələm kəfumki ahâr ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahan təsər nu zal asak ga Yezu do nəngu ni, lekələm ti kəsəruma nu zal

asak gayan. Kăfumkia ahâr ka Bay geli Yezu azuhva tawi goro ya năgray e kidîŋ gekuli bu na ti, nani adafaki nu zal asak gayan.

³ Ka ya ti mis tăbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfaŋ, nădăm nahkay nihi :
⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva tawi geli ya magray ni do aw ?
⁵ Misliki moroni afa gekuli àna wal ya àfăki ahâr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahaŋ ni akaba bəza ga məŋ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer tăbi tagray nahkay bi aw ?
⁶ Ahâr àdăm magray tawi ga məzumi zlam ana huď geli ti leli ata Barnabas cecă că a cilin aw ?
⁷ Ndam slewja tagray tawi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya đuwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nădăm ni ti, nani majalay ahâr geli mis cilin do, e *Divi ge Melefít ya Məwiz àbăki ni bu day nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbüm hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. * » Melefít àdăm nahkay ti, kəhumi ana ahâr àdămki ma ti ka slasla cilin aw ?
¹⁰ Melefít àdăm nahkay ti, àdămki ti ke leli ndam məgri tawi ni do aw ? Iy, àdămki ti ke leli eďedîŋ. Leli ti magray tawi akada ga ndam ya ti təwəs vədaŋ ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray tawi ti təsəra atəŋgət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefít ya məhi ana kuli ni. Nihi ti lekələm kəbüm àna zlam sulumani ge Melefít ya leli məgri ana kuli ni, ay leli məŋgətfəŋa zlam sulumana kə kuli a ti kəwayum do waw ? Məŋgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ?
¹² Mis ndahaŋ ni tekeďi təŋgətfəŋa zlam kə kuli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məŋgətfəŋa zlam kə kuli a tata nəŋgu ni, mihindifinja kə kuli a ndo. Mibesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəďakani ge Melefít bu ni ti ŋgay ndam məgri tawi ana Melefít ni təŋgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təŋgət mahar gatay ti kəsərum do aw ?
¹⁴ Nahkay day, Bay geli àdăm ndam ya ti tăhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təŋgət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya tăhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu ti năgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəŋa kə kuli a do. Ere ye ti nəbăki ni ti, ge mihindifinja zlam kə kuli àna naŋ a do. Tamal nagraj nahkay ti hojo năməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kə kuli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa àbi esliki macafəŋa nu kà məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Ay tawi gani nani àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefít àfăku njəďa ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefít mătərab nu !
¹⁷ Tamal tawi gani nani nagraj ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay ěgia năgray ka mawayay goro do, nagraj ti adaba Melefít àfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti ěgia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ga sulum. Ku tamal ahâr àdăm lekələm kəvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nihindilin zlam kə kuli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahâr goro. Ay ti nəza ahâr goro a, něgia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti tăfăki ahâr lala. ²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidîŋ ga ndam *Zude bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti tăfăki ahâr lala. Ka ya ti

* 9:9 Məŋjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcalki.

nu e kidîŋ ga ndam ya taɗabay Divi ge Melefit ya Mawiz àbaki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaŋa ya aɗabay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mawiz àna Divi gani nani àfaku ngasa va do. Nagray nahkay ti nàhəlibiyu tay ana Krist, ti táfaki ahàr lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidîŋ ga ndam ya tàsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsər Divi ge Melefit do ni, ti nàhəlibiyu tay ana Krist, táfaki ahàr lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti àsər ma ge Melefit do ni do, aɗaba nəsəra nàgəskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidîŋ ga ndam ya ti tàsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nàhəlibiyu tay ana Krist, ti táfaki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidîŋ ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam nani, aɗaba nawayay ti ku àbi àbi nəŋgu ni nàhəlibiyu mis ndahaŋ ana Krist ti mähəŋgay tay. ²³ Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Mweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mǎgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahaŋ ni.

²⁴ Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tàsər way eminjyiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlan. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra enjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekulum day si kəzum njəda gekuli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəŋgətum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek təcahavu àna hwa ga njəda, ti vu gatay māsərvu àna nan. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təŋgət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva tawi geli ni ti àgədavu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁶ Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagray tawi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mǎdukduk ana mis, ahar gayan àdoru a haɗ do ni. ²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nàhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəŋgət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Kəhəŋgumioru ahàr a haɗ ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Mawiz ni ti àgəjazlki ahàr ke kuli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaɓasl ka tay a dek ga majəgay tay àna nan a. Nday dek tātuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaɓasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tātuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Mawiz akada mis bəlan. ³ Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àŋgəzaya a pələɗ ba. Pələɗ gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəŋgu ni, mis ahar gəɗakani e kidîŋ gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huɗ gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani tǎgrakivu ka tay ti aɗaba taway magudar zlam a. Awayay aɗəfiki zlam ana leli, ti mǎgudar zlam akada gatay ya taway magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahaŋ e kidîŋ gatay bu tənjàkia ka mähəŋgrioru ahàr a haɗ ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənjàhadà, təzuma zlam a akaba tisia zlam a, mək təcikaba ga məhəɓiani ana pəra. * » Lekulum zla nahəma kəŋgumkivu ka məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana pəra

* 10:7 Mahərana 32.6.

akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu tagra hala, nahkay Melefit abazl tay dabu kru kru cu mahar mahkar ka fat bəlan. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu təhəlfəna eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a had kay ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəna eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəna kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslar gayan ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslanja ya ti əhi ana ahər nan əbu əna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinkia kəli ke divi a ni ti ejinkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni : zlam ya ti akal etijinkia kəli a atətam njəda gekəli ni ti Melefit amacafəna zlam nday nani ge mijinkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kəli ge miəbeseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhadakumfənjiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekulum ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw ? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkəbu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsə ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adafaki ti leli miğia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan əngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipej, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli əğia akada vu bəlan akaba Krist a. ¹⁷ Dipej ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek miğia akada vu a bəlan, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislinj ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvəba ahəmamam ? Adəmvəba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njəda ededinj aw ? ²⁰ Aha, təbi əna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislinj zlam ni ti, tislinj ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kiğum bəlan akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum ga Bay geli mək kisəmkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti əgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekulum kəhumi ana ahər njəda geli atam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahan ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani ededin, ay ti zlam dek ti ndahan təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani ededin, ay ti zlam dek ti ndahan təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do adəbay zlam ga məjənaki ahər gayan cilinj ba, mədəbay zlam ga məjənaki mis ndahan kwa sawan.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araja əhəli ahər ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁶ Adəba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaŋa ya ti àfèki ahàr ka Yezu do ni àzala kùli a ga mæzum zlam akaba naŋ a mæk kàdæguma nahàma, zumum ere ya avi ana kùli ni dèk. Araŋa àhèli ahàr ana kùli ba : kihindum day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kùli ahkado : « Hini aslu ga pèra » nahàma, kèzumum ba. Kèzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kùli ni, ti ahàr àhèli ba. ²⁹ Nèdàm nahkay ti, nèdàmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nèdàmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mæk nèdàm nègur ahàr goro, nèzum zlam ni kekileŋa nahàma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adàm nu nàgudara zlam a. Ay tamal àdàmku nahkay ti àbèlay do. ³⁰ Tamal nègri sèsi ana Melefit ga zlam ya nèzum ni mæk maslaŋa nahaŋ adàmku ma, adàm ahkado nàgudara zlam a nahàma, àbèlay do, adaba nègria sèsi ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kèzumum zlam, bi kisum zlam ahkay do ni bi kègrum zlam weley weley do dèk nahàma, grum ti mis tàzlabay Melefit àna naŋ. ³² Kègrum zlam ya ti ejinŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya *tacakalavu ku eley eley do dèk ni, kègrum zlam ya ti ejinŋkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nèbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dèk, nawayay ti màbèlafèŋ kè mis ndahaŋ ni dèk. Nèjalaki ahàr ke ere ya ajènaki nu ni do ; nèjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajènaki mis ndahaŋ ni dèk sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit màhèŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dèk akada goro ya nagray ni ; nu day nèbu nagray zlam dèk akada ge *Krist ya agray ni.

Mèfakabu zlam ka ahàr

² Nègri sèsi ana kùli adaba kèbum kajalumku ahàr a zlam bu dèk, kàgèsumkabá pakama ya tèhu mæk nècahi ana kùli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kicam lala ni ti nihi : agur zawal dèk ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahèŋgalay Melefit ahkay do ni ahèŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahàma, anjak Bay ya agur naŋ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahèŋgalay Melefit ahkay do ni ahèŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahàma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya àwèskaba ahàr a ndèluè ni. ⁶ Nahkay tamal wal àwayay mèfakabu azana ka ahàr do nahàma, hojo mètawèskaba, nani dèk zlam bèlaŋ. Ay kèsèruma wal ya ti awèskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia mètèr a asay mimili ti ahàr àdàm mèfakabu azana ka ahàr. ⁷ Zal zla nahàma, ahàr àdàm àfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefit àgraya naŋ ka mazavu gayan ga madafaki njeða gayan a. Wal ti ni Melefit àgraya naŋ ga madafaki njeða ga zal a. ⁸ Melefit àgraya zal a ti àna jamaŋgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. ⁹ Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ti ahàr àdàm wal mèfakabu azana ka ahàr, ga madafakiani maslaŋa àbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *mèslèr ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nèŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjèhadivu a ahar vu ana zal, zal day anjèhadivu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit àgraya naŋ àna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dèk ti Melefit àgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekùli bu lala day nimi : tamal wal ahèŋgalay Melefit mèfakabu azana ka ahàr do ni ti àbèlay aw ? ¹⁴ Mis dèk tèsèra, tamal zal

agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam maḅəlani dal-dal do waw ? Melefit àgray məhər ga wal mādək zilip ti ga mangah ahàr gayan a kala ga azana ya amal afakabu, anḡah ahàr gayan àna nan ni. ¹⁶ Maslaḡa ya ti àḡəskabu pakama hini ya ndəḅəm ni do ni ti si mīci lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərganani bu ni dek tagray nahkay, tādəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan əbu nəhi ana kəli, a huḅ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsı ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahəngaroru kəli kələḡ sawan. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nīci, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəḅəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəḅakani jiri edeḅin. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti àḡəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayan ; mis ndahan ləwir awər tay, mis ndahan ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmanjumləḡ kà ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsı ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsı ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A huḅ ga məlavad ya tara təḡəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zəde ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeḡ, ²⁴ àgri səsı ana Melefit, èsekaba, àḅəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəḡgay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahàr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àḅəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kəjalumku ahàr ka ahar bəlan. » ²⁶ Bay geli àḅəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kəḅəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akəḅəfumikioru ana tay duk abivoru ana manḡa gayan a.

²⁷ Nahkay ti maslaḡa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, àjalaki ahàr do ni ti, àḡudara zlam a, adaba àmənjaləḡ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayan ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahàr àḅəm ku way way do məsərkaba majalay ahàr gayan a lala day kwa ti məzum, mīsi. ²⁹ Adaba maslaḡa ya ti azum, esi, àsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, nan nanani agray ti Melefit mātəḅ nan. ³⁰ Mis kay e kidin gekəli bu təbesey do, ndahan nḡəḅə àfəḡ kà tay bi, ndahan ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtəḅ leli ndo. ³² Bay geli atraḅ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəḡum mis dek tinjikaba day. ³⁴ Tamal maslaḡa gani ləwir awər nan nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kəcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahan ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njêda ga magray tawi gergêrani ya Məsuf Njêlatani avi ana mis ni

¹ Bêza ga mmawa goro ni, nihi ti nêzlapaki ka njêda ga magray tawi gergêrani ya *Məsuf Njêlatani avi ana mis ni. Nawaway ti kicım ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekulum kəbım kəgrım pəra nahəma, kiguma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəngı ni, təbia kuli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli vay-vay : Maslaņa ya ti njêda ga *Məsuf ge Melefıt aniviyu ni ti ngay Melefıt mətikwesla Yezu a ti adəm do. Ay maslaņa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaņa nani adəm nahkay ni ti ana njêda ga Məsuf Njêlatani ededın.

⁴ Njêda ga magray tawi ya Məsuf Njêlatani avi ana mis ni ti təbu gergəri kay, ay Məsuf Njêlatani gani ti bəlan. ⁵ Tawi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gergəri kay, ay Bay geli gani ti bəlan. ⁶ Divi ya Melefıt avi ana mis ga magray tawi ni ti təbu gergəri kay, ay Melefıt gani ti bəlan : agray ti mis dek tğray tawi gani nani dek ti nan. ⁷ Nahkay Melefıt adafaki njêda ga Məsuf Njêlatani gayan a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani ana nan e kidın geli bu. ⁸ Ana mis ndahan nahəma, Məsuf Njêlatani avi njêda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefıt ti təhəngri ana mis, təjənaki tay ana nan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təsər ere ye ti Melefıt awayay ni ti təhəngri ana mis. ⁹ Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təfəki ahər ke Melefıt tətam mis ndahan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njêda ana tay ti təhəngaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti tğray zlam ya mis tipi day-day ndo ni. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təhəngri pakama ge Melefıt ana mis. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefıt a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahan ti avi njêda ana tay ti təzlapay ma həma gergêrani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahan ti ni avi njêda ana tay ti təhəngaraba ma həma gergêrani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Tawi gani nani gergêrani ni dek ti Məsuf bəlanani gani nani agray. Avi njêda gergêrani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek miğia akada vu a bəlan

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlan, ay ti zlam gergəri kay təfən. Ku zlam gergəri kay təfən nəngı ni, vu ni ti bəlan. *Krist day nan nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefıt abara leli ana Məsuf bəlanana, miğia akada vu a bəlan. Avia Məsuf gayan bəlanani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfən kə vu ge mis ni ti bəlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfən kə vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngı ni, nan əfən kə vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfən kə vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngı ni, nan əfən kə vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfən bi ti, eci slimi ti ana mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ez zlam ti ana mam ? ¹⁸ Ay ti Melefıt əgraya vu ge mis a nahkay ndo. Əgraya mis a ti, zlam təfən gergəri kay, abafən tay kə vu ni bəlan ana bəlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya təfən kə vu ni dek zlam bəlan, nday gergəri do nahəma, vu

ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefít àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam táfəŋ gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nàwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahàr day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmani do ; ²² zlam táfəŋ kà vu ya mis tədəm nǝdə táfəŋ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəŋa tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm tislí arañə ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahàr ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm mis tǝpi ba asay mimili ni, maŋgah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya mədəm mis tǝpi ni ; məbəkí zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefít àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahàr ana zlam ya mədəm tislí arañə ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis əsevu ba, awayay ti zlam ya táfəŋ kà vu ni dek təgray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidiŋ gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya àfəŋ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek tacakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya àfəŋ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərɜu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek àfəŋ kə Krist akada ga zlam ya táfəŋ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidiŋ ga ndam ge Krist ya *təcakaləvu ni bu nahəma, Melefít àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti tacahi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tǝpi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfikí divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefít àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tǝpi day-day ndo ni aw ? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam məhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! ³¹ Ay ti nǝdə ga *Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni ti ndahan gədəkani tətam ndahan. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfikí divi nahəŋ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahan ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahan dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefít nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay, təhənday ni ciliŋ. ² Ku nəhəŋgri ma ge Melefít ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefít na dek, ku nəfəkia ahàr ke Melefít a dal-dal àtama mis ndahan a, nahkay nisliki məhiani ana həma təsləkaba a məlan gatay ni ba mək təsləkaba edeđiŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli arañə do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətki arañə do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam ? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, əgraləŋ solu kə mis do, əji zlabay do, əzay ahər gayəŋ naŋ gəɖakani do. ⁵ Əgray zlam ge mimili do, əwayi zlam ana huɖ gayəŋ cilin do, əzum ɓaruv weceweci do, əgəs zlam ya mis tagudari ni a ɓaruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya təgudar ni əsi bi ; amərvu əna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kə tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mələ kigeni, əmbrəŋ mawayay mis ɖay-ɖay do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayəŋ ni əndav ɖay-ɖay do. Pakama ge Melefit ya təɖəm əna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay əna njəɖa ga *Məsuf Njələtani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər əna njəɖa ga Məsuf Njələtani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njələtani aməvi njəɖa gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəŋgri ana mis əna njəɖa ga Məsuf gayəŋ ni ti məɖəmaba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveŋa təwi gayəŋ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nəɖəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahər akada ga bəza ni, nəɖəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nigia gəɖakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magəɖavani bu mipi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayəŋ ya əsəru nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kiɖin ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti atam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəɖa ga Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəɖa gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəɖa ga *Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəɖakani hindəm njəɖa ga məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti, əzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit cilin. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayəŋ ni əbi ; maslaŋa nani adəm pakama *maŋgahani ge Melefit əna njəɖa ga Məsuf Njələtani cilin. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti əhi ana Melefit do, əhi ana mis əna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəɖa ana tay, əjnaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti azoru ahər gayəŋ kama e divi ge Melefit vu cilin. Ay maslaŋa ya ahəŋgri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu əna ma həma gatay ni ti ma gayəŋ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kəzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərum do ni, ay ti nawayay ahar gəɖakani ti kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti atama maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do na, ahkay do ni si ahəŋgriaba ma həma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal

ahəŋgriaba ana tay a nahəma, ma gayan ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahəma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekəli, nəhi ma ana kəli àna ma həma gərgərani ya leli dek məsər do ni ti, ma goro gani ajənaki kəli ti ahəmamam ? Ahər àdəm nakoru afa gekəli ti nanğahadī pakama manğahani ge Melefit ana kəli, nədəfiki məsər zlam ana kəli, nəhəŋgri ma ge Melefit ana kəli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kəli. Tamal nàgra nahkay day kwa ti nəjənakia kəli a do aw ?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tində. Zlam nday nani ti təhənday ka ahər gatay do. Nahkay tamal kəsər miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tində nəŋgu ni mis təsər kaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kəsər mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədəm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam ? ⁹ Lekələm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma həma ya lekələm lekələmeni kəsər um do, mis ndahan day təsər do ni ti mis etici ma gekəli ya kədəmum ni ti ahəmamam ? Ma gekəli ni ma masakani. ¹⁰ Ma həma təbu kay a duniya bu, ku ma həma weley weley do dek ndam ga həma gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsər ma həma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nīgia zal zuh məlaŋ gayan a, naŋ day əgia zal zuh məlaŋ goro a. ¹² Nəhi ana kəli nahəma, əgia kihindəm njədə ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindəm ahar gədəkani ti njədə gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni ti məhəŋgalay Melefit ti məvi njədə ga məhəŋgriaba ma gayan ya adəmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəŋgalay Melefit àna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni ti məbər uv goro amər àna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi. ¹⁵ Nahkay nagrahəmamam ? Anahəŋgalay naŋ ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagrahənahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ àna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njədə gani ni, ay anagrahənahkay ciliŋ do : enidi limis àna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. ¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam ? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsə ana Melefit àna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njədə gani ni, mək bi maslaŋa nahəŋ əhurki viya ke kəli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw ? Əsliki mədəmani do, adəba əci pakama gayak ya kədəm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsə ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni azoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsə ana Melefit dal-dal, adəba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəsər do ni nətama kəli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam àna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahan, ere gani nədəmaya ma dəbu ehimeya àna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Àki ka zlam magədəvani ti nawayay ti kəjalumki ahər akada ga bəza ci6-ci6eni ya təsər magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahan nahəma, nawayay ti kəjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni. ²¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay àna ma həma nahəŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nənğu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəŋgri ana mis ni aənaki ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni do, aənaki ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kəcakalumva dek ka məlan bəlanəna nahəma, bi lekulum dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekulum lekulumani day kəsərum do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkiyaya ke kuli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi təfəki ahər ke Melefit ndo. Ma gekuli ya kədəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kuli lekulum ndam seteni do aw ? ²⁴ Ay bi lekulum dek kəbum kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ əhurkiyaya ke kuli a. Maslaŋa gani nani ti bi əfəki ahər ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekuli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ əna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbərux gayan bu ni dek aməŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazəbay Melefit, aməhəŋgriuru ahər a hađ meleher ndiəani a hađ, aməhi ana kuli Melefit naŋ əbu e kidiŋ gekuli bu edeđiŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kuli mam ? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njədə ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapı pakama *məŋgahani ge Melefit əna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahər ədəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlan əna bəlan. Mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ, atamkia ba. Ahər ədəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa əbi ga məhəŋgarabana bi ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni əzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahər ədəm məzlapı ana ahər gayan gayanani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njədə ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis əbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit əvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ əbu mənjəhadani digəsa na ti, ahər ədəm maslaŋa ya ti naŋ əbu azlapay ni məlakakaba day. ³¹ Lekulum dek kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlan əna bəlan kwa. Ahər ədəm pakama gekuli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam əna naŋ, mis dek tənğət njədə əna naŋ. ³² Njədə ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu əna njədə gani nani ti tisliki mazlapani əna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adəba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwanə kwanə ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənğəhadkabu əna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akada ga ndam ga Yezu ya *təcakalava a kəsə ndahaŋ bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahər ədəm wəl təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahər ədəm təhəŋgriuru ahər a hađ ana zawal, akada ge Melefit ya ədəm a Wakita gayan bu ni. ³⁵ Tamal tawayay təsər

* 14:21 Izayı 28.11-12.

zlam ti, tōru tihindifiŋa kà zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidīŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbōlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefīt ànjəki enji ti afa gekūli aw ? Ahkay do ni Melefīt àhi pakama gayan ti ana kūli cilīŋ aw ? ³⁷ Mis ndahaŋ e kidīŋ gekūli bu tədəm nday təbu àna njadā ga Məsuf Njəlatani, tədəm tislīki məhəŋgri pakama ge Melefīt ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kūli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kūli ni. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini do ni ti Melefīt day àgəskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njədə ga Məsuf Njəlatani ga məhəŋgri pakama ge Melefīt ana mis. Hindəm njədə gani nani kay. Kəcumfəŋa mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àmàta mək àŋgaba e kisim ba ededīŋ a

¹ Baza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəŋgri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kūli ahaslani ni. Lekuləm kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna nan, kəmbraŋum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kūli ni ti Melefīt ahəŋgay kūli àna nan. Ay tamal kəmbraŋuma pakama ya nəhi ana kūli na ti, məfəki ahàr gekūli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kūli ni ti nahkay hi : *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefīt bu ni. ⁴ Àra àmàta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àŋgaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefīt bu ni. ⁵ Àra àŋgaba ti àŋgazlivu ana Piyer, mək àŋgazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni. ⁶ Àra àŋgazliva ana tay a ti àŋgazlivu ana bəza ga mən geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidīŋ gatay bu ahar gədakani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təmàta. ⁷ Kələŋ gani àŋgazlivu ana Zek, àŋgazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àŋgazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani ènjiyu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefīt a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefīt àgrua sulum gayan a, nigia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefīt àgru sulum gayan ti masakani do, adaba nəgra təwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray təwi ti àna njədə goro goroani do, nəgray ti àna *sulum ge Melefīt ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmuru nəŋgu ni, ma geli ni dek ma bəlanjani. Pakama gani akada ya nəhi ana kūli, lekuləm day kəgəsumkabu ni.

Mis àmàta ti atanjaba e kisim ba ededīŋ a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àmàta mək àŋgaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kidīŋ gekūli bu tədəm mis atanjaba e kisim ba do ni ti ahəmamam ? ¹³ Tamal mis atanjaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day àŋgaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àŋgaba e kisim ba ndo ededīŋ

a ti, akal *Ma Məwəni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfumki ahər ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededij ti, məsəkadīa malfadā ana kəli āna slimi ge Melefīt a, adaba mədəm Yezu Krist aməta mək Melefīt ahəngaraba nañ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefīt ahəngaraba nañ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededij a ti, akal Krist day əngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist əngaba e kisim ba ndo ededij a ti, akal məfəki ahər gekəli ka nañ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum āna zlam magudarani gekəli kekileña, Melefīt əmbərfəña kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahər ke Krist, təmət ni ti tija gweha. ¹⁹ Leli məfəki ahər ke Krist ti məhəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu āna sifa ka dala ni cilij ti, akal məsay cicihi matam mis ndahañ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist əngaba e kisim ba ededij a. Əngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya əngazlay eri ni. Əngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Əgray ti mis dek təmət ti mis bəlan, nahkay day əgray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlan. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayan ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngat sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti āna sarta gatay. Əngaba enjenjeni akada ga zlam ya əngazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməngə ni ti amahəngaraba ndam ya təfəki ahər a ni ka ahar balan. ²⁴ Kələñ gani ti Krist emeyefij kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə nday ya ti təgur məlan ya agavəla ni dek, aməhəlfəña njədə kə tay a. Aməgray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bəñani Melefīt zlam gayan. ²⁵ Nahkay ahər adəm Krist agur zlam dek ga hayəñani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefīt aməvi njədə ge meyefijeni kə ndam ezir gayan ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefīt emendeveriñ mijij nañ kələñ ga nday ndahañ ni dek ti kisim. ²⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt bu nahkay hi : « Melefīt əvia njədə ge meyefijeni kə zlam a dek. * » Ku tamal pakama gani nahkay nəngə ni, Melefīt ya əvi njədə ge meyefijeni kə zlam ni dek ni ti əkibu bi, adaba Krist əgur nañ do. ²⁸ Melefīt əvia njədə ge meyefij kə zlam na dek ana Wur gayan Krist a ti, Wur ni day aməhəngrioru ahər a had ana Bəñani Melefīt, nañ ya əvi njədə ge meyefij kə zlam dek ni. Nahkay ti Melefīt aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya əgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahañ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba do ededij a ti, tabaray mis ndahañ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? ³⁰ Tamal mis təngaba e kisim ba do ededij a ti, leli ndam *asak ni məgaskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani kələvad ti kamam ? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kələvad nagraj daliya, nahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri ededij : adafaki ti, nəbu nəmarvu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlanəna ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba do ededij a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məñjay Izayi 22.13.

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekəli ba : tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kələvad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəm cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahər lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahan təbu e kidin gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kəli.

Ka ya ti amangaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslaña adəm ahkado : « Mis əməta ti amangaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani cilin ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahan ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nañ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahan ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahan ya əna sifa ni day nahkay : ku zlam əna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam əna sifa ndahan ni dek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya əna asak fədani ni, edidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a huđ melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiya akaba boņgur təsladay gərgəri. Ku boņgur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atangaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tili mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amangaba e kisim ba ni ti, əna vu məweni ya əzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti amangaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni əbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njədə əfəñ bi, ay ka ya ti amangaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njədə əfəñ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amangaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya əbu ; nahkay ahər adəm məsar vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day əbu. ⁴⁵ Əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit əvia sifa.‡ » Adam ya əra kələñ a ni ti nañ *Krist ; avi sifa məweni ana mis əna njədə ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələñ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit əgraya nañ əna had a. Mis ya kələñ ni ti əsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit əgraya nañ əna had ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya əsləkabiya a huđ Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit əgraya nañ əna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya əsləkabiya a huđ melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis əsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu əna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənjəhadkabu akaba zlam ya əzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cũm day, nawayay nãhi ma maŋgahani ya Melefít àhu ni ana kũli : mis ndahaŋ e kidĩŋ geli bu atãmãt do, ay leli ya mãbu àna sifa ni akaba ndam geli ya tãmãta ni, leli dek Melefít amãmbat vu geli ni nahãŋ. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kãlãŋ gani etivi va do, mãk Melefít amãmbat leli dek. Amãmbat leli ti ke weceweceni amãpãski do, akada ge mis ya ekiõicey eri kibic ni. Ka ya ti tivãa mezlelim na ti nday ya tãmãt ni atãŋgaba e kisim ba àna vu ya èzi ðay-ðay va do na ; leli ya mãbu àna sifa ni day Melefít amãmbat vu geli ni emizi ðay-ðay do. ⁵³ Nahkay ti ahãr àdãm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi ðay-ðay do ni, mis ya amãt ni egi mis ya ti amãt ðay-ðay do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi ðay-ðay do na, mis ya amãt ni ègia mis ya ti amãt ðay-ðay do na ti, pakama ya àbu mãbãkiani a Wakita ge Melefít bu ni amagrav. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefít èjĩŋa naŋ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njãda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla,

zlam ahar gayak ya kãgri daliya ana mis àna naŋ ti tãmãt ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njãda ana zlam magudarani ge mis ti tãmãt àna naŋ ni ti, Melefít àna *Divi gayaŋ ya Mũwiz àbãki ni àdãm maslaŋa ya agudar zlam ni si amãt kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mẽyefĩŋa kè kisim azuhva tãwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Mãgrumi sũsi ana Melefít dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bãza ga mmawa goro ni, nawayay kũli. Nãhi ana kũli nahãma, zum njãda, kãmatabũm ba, grumoru tãwi ga Bay geli kãlavãd, kãmbrãŋum ba. Grum nahkay adaba kãsãruma ere ye ti kãgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akãŋgãtum zlam azuhva nani palam.

16

Sĩngu ya tajamkabu ga mãjãnaki ndam ge Melefít ya a Zerãzalem ni

¹ Nihi ti nãhi ma ana kũli àki ka sĩngu ya kajamumi ana ndam ge Melefít ya a kãsa ndahaŋ bu ni. Nãdãm nahãma, ahãr àdãm kãgrum akada ya nãhi ana ndam ga Yezu ya *tãcakalavu ka had Galasi tãgray ni. ² Nahkay kala vad ga ladi ti ahãr àdãm ku way way do sĩngu ya aŋgãt ni mãdafãŋa ; àdafãŋa ti mãfãkad sĩngu gani a magam afa gani tera. Tamal kãgruma nahkay ti, ka ya ti enĩnjũa ni ti anãhi ana kũli jamum va do, anãdi ahãr ana sĩngu mãjamvani àndava. ³ Dumaba mis ga mãhãloru sĩngu gani a Zerãzalem a daya. Enĩnjũa afa gekũli a ti anãbiki wakita ana ndam Zerãzalem ga mãdãfiki ndam gekũli ya kãdumaba ni ana tay, mãk anaslãroru nday gani nani, atãhãloru sĩngu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agãski nu nuani day nakoru a Zerãzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bãlaŋ.

Sawadãya ga Pol ya amasawadoru ni

⁵ Anoru afa gekũli, ay wudãka nakoru nahãma, nawayay nãmãnjĩyu ndam geli ya tãbu ka had Mesedãweŋ ni day. Ka ya ti anaslãka e Mesedãweŋ a ni ti ⁶ anoru afa gekũli cã nãpãsiyu gũzit, cã anãzumiyu ahar kusi afa gekũli ti nãsãrkaba faŋ do. Tamal nõru nãpãsa afa gekũli a nahkay ti, ka ya ti anaslãka ni ti akãjãnumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. ⁷ Enĩnjũa afa gekũli a sak bãlaŋ ti nãwayay moru maslãkana hũya do. Tamal Melefít àvuã divi a ti anãpãsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nən̄gu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Peñtikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefıt avua divi sulumana ga magray tawi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ən̄jəa afa gekəli a nahəma, gəsunkabá nan̄ a lala, ti ahàr àhəli ba. Nan̄ day nan̄ àbu agri tawi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslanja ànjak nan̄ ba. Jənumki nan̄ ti mīciki biyu afa gekəli, m̄ara afa goro àna sulumana, adaba nu nəbu najəgay nan̄, najəgay bəza ga mən̄ geli ndahan̄ ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga mən̄ geli ni. Sak ehimeya n̄hia ma ga moroni afa gekəli a akaba bəza ga mən̄ geli ndahan̄ na, ay nihi ti àcuhway moroni fan̄ do ferera. Apolos amən̄gəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveřin̄ pakama gayan̄

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərənum ba, aņgwaz àwər kəli ba, kumva njan̄-njan̄. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma İstefanas akaba ndam ga ahay gayan̄ a ; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tawi ga məjənaki ndam ge Melefıt kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kəli ¹⁶ ti kīcəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu tawi akaba tay, təmbərən̄ do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmər̄vu dal-dal, adaba İstefanas, Fertinetəs akaba Eseyikəs t̄ara, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekuləm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani təhəngruva məbər̄uv a, təhəngri va ana kəli a daya. Nahkay ti sər̄uma mis akada nday hini ti t̄isli a mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgər̄ani bu ya ka had Azi ni təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni təgria sa ana kəli a dal-dal àna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga mən̄ geli ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kidin̄ gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefıt ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni, nu nuani nəbək̄i ma hini àna ahar goro.

²² Maslanja ya àwayay Bay geli do ni ti, Melefıt mēt̄ikwesla nan̄ a. Maranata !

*

²³ Bay geli Yezu m̄agri sulum gayan̄ ana kəli ti.

²⁴ Lekuləm dek nawayay kəli, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan̄.

* **16:22** « Maranata » ti awayay adəmvaba « Bay geli, ra ! »

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Korej ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti nan e Mesedawen, awayay akoru ka haɗ Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɛwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korej ni ciliɲ do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni ðek daya (1.1 ; Korej ti kasa gɛɗakani ga haɗ Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndahan tɛɗɛm Pol àgosa tay a : àɗɛm awayay moroni afa gatay sak cɛ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhɛnɲgrifɛɲ kà ma gatay ni ana tay : àɗɛm nan zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɛwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli arana do, ay ku tamal nahkay nɛngu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna nɲɛɗa ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiveriɲ majam siɲgu ga mɛjɛnay ndam ga Yezu ya a Zerɛzalem ni, (8-9). Ènderiɲ wakita gayan, àɗɛm amoru afa gatay eɗeɗi, àɗɛm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraɗ tay, adaba nan zal asak ga Yezu eɗeɗi. Adafaki nan zal asak ga Yezu eɗeɗi ti macakay daliya gayan ya àcakay ni (10-12).

A wakita hini bu ðek Pol àɗɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna nɲɛɗa bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi ðivi ana Yezu ga mɛvi nɲɛɗa gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslak, adaba ka ya ti mis nan àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni ðek agray ti àna nɲɛɗa goro ciliɲ » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛn geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Korej ni, akaba ana ndam ge Melefit ðek, nday ya ti tɛbu a kasa gɛrgɛrani bu ka haɗ Eseyi ni. ² Bɛn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛnɲɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit nan àbu avi nɲɛɗa ana ndam ya ti tɛbu tagray daliya ni

³ Mɛzɛlɛbum Melefit Bɛn ga Bay geli Yezu *Krist ; kɛlavɛɗ mɛsi cicihi adaba nan Bɛn geli, nɲɛɗa day avi ana leli kɛlavɛɗ adaba nan Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɛbu magray daliya lu ni ti avi nɲɛɗa ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɛvi nɲɛɗa ana mis ndahan ya tagray daliya gɛrgɛrani ni ðek bilegeni. Nɲɛɗa gani nani ya ti mɛvi ana tay ni ti nɲɛɗa ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛɗɛm nahama, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayan. Ay ku tamal magray daliya nahkay nɛngu ni, Melefit avi nɲɛɗa ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɛgri daliya ana leli nahama, mawayay ti kɛnɲɛtɛm nɲɛɗa àna nan, ti Melefit mɛhɛngay kɛli. Ka

ya ti Melefit avi njêda ana leli nahêma, mawayay ti lekulûm day kângetum njêda gani ; nahkay ekislûmki mebesey daliya akada geli ya ti mebesey ni. ⁷ Mêsêra Melefit àmbrêñ magri sulum gayan ana kûli do ; nahkay mêsêra ku tamal kêgrum daliya akada geli ni nêngu ni, amêvi njêda ana kûli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bêza ga mmawa, mawayay ti kêsêrumki lala : ndam ga had Azi tàgria daliya ana leli a dal-dal àsabay. Daliya gani ya màgray ni àtam njêda geli, màdêm amatamaba àna sifa do. ⁹ Nahkay màhi ana ahâr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti màfêki ahâr ka njêda geli geleni ba, màfêki ahâr ti ka njêda ge Melefit, adaba Melefit ti ahêngaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Àhêngafêña leli kè kisim gani nana ti nan. Amêhêlaba leli e kisim ba keti. Màfêki ahâr geli ka nan, mêsêra amêhêlaba leli a daliya ndahan ba keti. ¹¹ Lekulûm day akêjênumki leli àna mahêngali Melefit ana leli. Mis kay atahêngala nan a ti emiciiki ana tay, amêgri sulum gayan ana leli. Nahkay ti mis kay atêgri sasi daya.

Pol àmbata ahâr a

¹² Zlam geli ya mêmêrvu àna nan ni ti nihi : mêsêra a mêbêrvu geli ba, manjêhad geli akaba mis ti manjêhad ge jiri àna hud bêlan. Mànjêhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kûli ti manjêhad geli ni àtam geli ya mànjêhad akaba mis ndahan ni. Màgray nahkay ti, Melefit àwayay : màgray ti àna sulum gayan cilin, do ni ti àna mêsêr zlam ge mis do. ¹³ Nahkay mabiki ana kûli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kêbum kejeñgum, kêbum kicûm ni cilin, do ni ti ma ndahan do. Ma hini ya ti nêhi ana kûli ni ti nawayay ti kicûmaba lala. ¹⁴ Nihi ti kicûma bal, ay ti ekicûmaba lala : kislûmki mêmêrvani azuhva leli akada geli ya amêmêrvu azuhva kûli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba nêsêra zlam nana nahkay ti, akal wudaka nakoru e Mesedêwêñ nahêma, nàwaya morona afa gekûli a day, mæk anaslakabiya eslina ti nàwaya manjana afa gekûli a. Nahkay ti akal nêjênakia kûli a sak cû, lekulûm day akal kêjênumkia nu a, kêvumua zlam ga moroni ka had *Zêde a. ¹⁷ Ka ya ti nêhi ana kûli anoru ni ti, nêdêm ma masakani aw ? Zlam ya ti nêdêm nagraj ni ti nêjalaki ahâr akada ge mis ya táfêki ahâr ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bêlanani. ¹⁸ Melefit ti nan jireni. Ere ye ti nêhi ana kûli kè meleher gayan ni jiri daya. Tamal nêdêma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nêdêma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nêdêm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote màdêmkî ma, màhi ana kûli ni ti nanj Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Nan ti àdêma « Iy » ti àdêma « Aha » va do. Kwa ka manjêki gani nan « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit àdêm amagraj ni dek ti àdêm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva nanj day leli mazlêbay Melefit, màdêm : « Iy, Melefit nanj jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njêda ana leli ti màmbrêñ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njêda ana kûli ti kêmbrêñum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adaba leli ga mægri tawi a ni ti nanj gani bêlanani ni. ²² Àvi Mêsuf gayan ana leli, àniviyu a mêbêrvu bu ana leli ni ti nanj ; nahkay mêsêra leli ndam gayan ededîn ; ere ye ti àgray ni adafaki ti amêvi zlam ya ti àdêm amêvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nêngoru afa gekûli a Korej do ni ti adaba nàwayay mægrikivu daliya ana kûli do. Tamal ma goro hini ya nêdêm ni jiri do ni ti Melefit màkada nu a ! ²⁴ Nêdêm nahkay ti màwayay mægurki kûli ka màfêki ahâr gekûli ka Yezu

do. Lekulam kàbum kafumki ahàr lala, kàmbrəjum do. Leli magrakabu təwi akaba kuli ti, mawayay ti kàmərumvu sawaŋ.

2

¹ Nahkay nawayay maŋgoni afa gekuli do ni ti, adaba nawayay ti nəhikivu zlam ana kuli ga məhəli ahàr ana kuli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahàr ana kuli na ti way aməmərü məbərüv way ? Maslaŋa əbi, adaba lekulam ya ti akal kəmərümu məbərüv ni pakama goro ahəli ahàr ana kuli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kuli, nəŋgoru afa gekuli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəŋgoya afa gekuli a, enipia kuli a ahàr naŋ əbu ahəli ana kuli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təmərü məbərüv ni ti lekulam sawaŋ do aw ? Nəsəra lekulam ti, tamal nəbu nəmərüv ti lekulam day kəmərümvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kuli ni ti ma gani əhəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekeđi ədəgaya. Nəbiki pakama gani ana kuli ti ga məhəli ahàr ana kuli do, nawayay ti kəsərüv nu ti nəbu nawayay kuli dal-dal.

Maslaŋa nahaŋ əgudar zlam a, Pol ədəm təmbərfəŋa

⁵ Maslaŋa nahaŋ əgudara zlam a. Zlam gayan ya ti əgudar ni ahəli ahàr ana mis ; ay nu ti əhəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kuli dek sawaŋ. Tamal nədəm lekulam dek ti bi nədəma əsabay, hojo nədəm əhəlia ahàr ana mis a dal-dal e kiđiŋ gekuli ba. ⁶ Mis kay e kiđiŋ gekuli bu tətəba maslaŋa gani nana, ay ti əsliya nahkay. ⁷ Nihi ti ahàr ədəm kəmbrəjumfəŋa zlam gayan ya əgudar na, kavumi nədə sawaŋ. Tamal kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahàr, emijiŋ naŋ.

⁸ Nahkay nahəŋgalay kuli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum naŋ ni. ⁹ Nəbiki ma gani ana kuli ni ti adaba nawayay nəsər akəgəsümüki ma goro ni dek tək akəgəsümüki do waw. ¹⁰ Tamal lekulam kəbum kəmbrəjumfəŋa zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa gani nana. Nahkay tamal maslaŋa gani əgudara zlam a nəŋgu ni nəmbərfəŋa əndava. Nəmbərfəŋa ti azuhva kuli, adaba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni əgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay aŋri ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefiŋ kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nəcik, nərə a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani əki ke *Krist ana mis eslini. Nərə niŋjə ti Bay geli əvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahàr əhəlua adaba nədi ahàr ana wur ga məŋ geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nərə e Mesədəweŋ.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adaba əgray ti leli ana məmərani akada ndam ya təyefiŋa kà ndam ezir gatay a, tasləkəbiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavad adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi əcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi əcər, əbələfəŋ kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Mizifiŋ kà ndam ya ti Melefit naŋ əbu ahəŋgay tay ni akaba kà ndam ya ti tijji ni. ¹⁶ Mis ndahaŋ ti mizifiŋ kà tay əcər dal-dal, təŋgət *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ. Mis ndahaŋ ni ti ni mizifiŋ kà tay kisik-kisik, təmət əna naŋ. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahaŋ təhi ma ge Melefit ana mis ti təŋgət siŋgu əna naŋ, ay leli ti məgray akada gatay ni do. Leli məhi ma ge

Melefit ana mis ti, Melefit àslar leli, mæhi ana tay kè meleher gayan àna hud bəlan, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīn ededīneni aw ? Tək day ti kawayum mihindifiŋa wakita kè kəli ga mangazliani ana mis ndahan a waw ? Ku tamal mis ndahan təbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbəruv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kəlavad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəkə ti məzikaboru ana mis ndahan ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbəruv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit əslər leli ededīn ; məsər nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra misliki magray təwi gani nani àna njadə geli geleni do ; magray ti si àna njadə ge Melefit kwa. ⁶ Avi njadə ana leli ga mæhi ma àki ka məwəlvani məweni ana mis ni ti nan. Məwəlvani məweni nani ti təbəkə məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atamət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya əndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkə ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti əbəkə ni ti mis tipia masladani gayan a ; ku eri ge Məwiz day əsladə. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tisləki mamənjələŋani ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis tətət àna nan nəŋgu ni, nani zlam gədəkani, əsladəy. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi àna nan ni ti zlam gədəkani əsladəy dal-dal ətam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani əsladəy, Melefit agəs mis àna nan àna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna nan ni ti zlam gədəkani əsladəy dal-dal ətam nani simiteni do aw ? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti əsladəy ahaslani ni ti kala əsladəy va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni əsladəy dal-dal ətam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti əpəs do ni ti zlam gədəkani, əsladəy ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti əbu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gədəkani əsladəy dal-dal ətam nani simiteni do aw ?

¹² Əgia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis dek.

¹³ Ahaslani Məwiz əhəmbava azana e eri va. Əgray nahkay ti adaba eri gayan əsladəy ; ay masladani gani əpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tipə ba. * Leli ti məgray akada gayan ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təbu tijəŋey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tici do, kala azana əniviyu ana tay e eri bu, təzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijəŋey wakita ge Məwiz ni ti tici do, kala ahər gatay ni makambahani àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis əmbatkaba majalay ahər gayan a, adəbay Bay geli nahəma, azana əniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani

* **3:13** Mənjay Mahərana 34.33.

ti avi Məsuf gayan ana leli. Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəŋ zlam magudarani, zlam magudarani təgür naŋ va do. ¹⁸ Leli ya ti məfəki ahər ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayan makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli asladı eri ana leli, mis ndahaŋ tipi masladani gani e eri geli bu. Migi akada naŋ, masladani geli asagakivu kalavad. Təwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayan ya avi ana leli ni.

4

Njəda əfəŋ kə leli bi, si kə Melefit

¹ Əgia nahkay ti ahar àdəgafəŋa kə leli a do, adaba məsəra Melefit əvi təwi gani nani ana leli àna sulum gayan. ² Zlam ge mimili ti leli məgray do, məgray təwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Məgray nahkay ti, mawayay ti mis dek təsər məgray təwi geli kə meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahaŋ tici *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahər gatay makambahani àna azana. Mis nday nani tici do ni ti adaba nday təbu tijiji palam. ⁴ Nday ti təkəki ahər ka Yezu ndo, nahkay bay məgədavani ya agur duniya ni əwisirikaba ahər ana tay a, awayay ti tipi masladani ya ti asladı ana tay ni ba. Masladani gani nani ti ga Ma Məweni Sulumani ; Ma Məweni Sulumani nani ti adəfiki ana leli *Krist ti naŋ gədəkani. Mis əpia naŋ a ti əpia Melefit a. ⁵ Mədəmki ma ti ka ahər geli geleni do : mədəmki ti ka Yezu Krist naŋ Bay geli gədəkani ni. Leli ti məhi ana kəli leli ndam məgri təwi ana kəli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit adəmbiya, adəm : « Masladani məsladəy a məlaŋ ziri-zirəni bu. » Ay kani ti naŋ əbu asladı məbərur ana leli : asladı məbərur ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva naŋ.

⁷ Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna eliəisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge eliəisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit agray ti àna njəda gayan. Njəda gayan ni ti atam ga zlam ndahaŋ dek ; agray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan, do ni ti geli do. ⁸ Mis təmbərəŋ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani əbi atam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahər dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kə leli a do. ⁹ Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit naŋ əbu akaba leli, əvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti təkəkviviyu leli koksah. ¹⁰ Kəlavad, ku eley eley do, matamfəŋa kə kisim a pələk-pələk ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkədfəŋ Yezu kə tandal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day naŋ əbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli məbu àna sifa nəŋgu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda əfəŋ kə leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənəgzlavaya. ¹² Nahkay leli ti kəlavad matamfəŋa ke kisim a pələk-pələk ; ay lekələm ti ni kəbum àna sifa azuhva nani.

¹³ Əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahər ke Melefit a, nahkay nədəma ma.† » Leli day məfəkia ahər ke Melefit a, mədəma ma na akada ga maslaŋa ya ti əbəki ma hini na, ¹⁴ adaba məsəra Melefit əhəŋgaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəŋgaraba leli a daya, adaba leli məbu akaba Yezu akada mis bəlaŋ. Amahəŋgaraba leli a ti, ti mənəhad kə gaway ga Yezu ka məlaŋ ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kəli ni. ¹⁵ Zlam gani

* 4:6 Mənjay Mənjəkiani 1.3. † 4:13 Limis 116.10.

nday nani dek tagravu ti ga məjənaki kəli. Nahkay Melefit amahəngakivu mis ndahaŋ əna sulum gayan, mək mis atəsagakivu ga məgri səsi, ga mazləbay nan.

Leli məjəgay zlam ya ti mipi faŋ ndo, Melefit aməvi ana leli ni

¹⁶ Əgia nahkay ti ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ku tamal njeđa ga vu geli nan əbu aguloru kəlavaf nəŋgu ni, Melefit nan əbu avi njeđa ga Məsuf gayan ana leli kəlavaf a məbəruf bu əkivu. ¹⁷ Edeđin nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjələŋ akada zlam masakani, əsli arəŋa do, adaba məsəra Melefit aməvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya məcakay ni. Masladani ya Melefit aməvi ana leli ni ti atam zlam dek, amandav day-day do. ¹⁸ Mamənjələŋ ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamənjələŋ ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawaŋ. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, əndav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani ezia ti, məsəra leli məbu əna vu nahaŋ sulumani a huđ melefit bu, Melefit aməvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mələmani sulumani, Melefit əgraya əna ahar gayan a, do ni ti mis do; anjəhad kaŋgay-kaŋgay. ² Nihi ti məbu mitəwi adaba mawayay ti Melefit məvi vu məweni nani ana leli; vu məweni gani nani asləkabiya e melefit ba, vu nani ti akada azana məweni ya ti təbəki ke mis ni. ³ Nahkay leli amələbu əna azana, amanjəhad əna mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli məbu əna nan ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli məbu macakay daliya əna nan, mitəwi əna nan. Ere ye ti mawayay nahəma, məwayay ti Melefit ejiŋ vu geli ya ti leli məbu əna nan ni do: mawayay ti Melefit məbəki vu məweni ke leli akada ya ti təbəki azana ke mis ni sawaŋ. Vu geli ni ti ara eji; vu məweni ya Melefit avi ana leli ni amələbu ga kaŋgayani. ⁵ Bay ya ti əslamalivü zlam nday nani ana leli ni ti Melefit əna ahər gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra aməgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay məbu mazay njeđa geli, ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli məbu əna vu geli hini ni ti leli driŋ driŋ akaba məlaŋ ga Bay geli ya anjəhad ni. ⁷ Manjəhad nahkay ti adaba leli məbu məfəki ahər; do ni ti adaba mipiə nan a do. ⁸ Nahkay ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Ere gani manjəhad əna vu geli hini nahəma, hojo makoru manjəhad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjəhad a duniya bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti əbələfəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahər ədəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti məgrafəŋa seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge təwi gayan ya əgray ni.

Melefit əslərbiyu Krist ga manjalabakabu mis akaba nan

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəngrioru ahər a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefit ti əsəra leli a lala; nətamahay tamal kəjaluma ahər a lala ti lekulum day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahər leli məbu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw? Aha, məgray zlabay do: mawayay magray ti kəmərufvu azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsəruf ahəmamam məhəngriyəŋani ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahər ka zlam ya ti epivu ni ciliŋ,

təjalaki ahər ka zlam ya ti àniviyu ana mis a məbəruv bu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga məgri təwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjanaki kuli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga məgri təwi. Məsəra mis bəlaŋ əmət ga mahəŋgaraba mis a dek, nahkay məsəra kə eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Əmət ga mahəŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu əna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba əmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Əgia nahkay ti məməŋjaləŋ kə mis akada ga ndam ga *duniya ya taməŋjaləŋ kə tay ni va do. Ku ahaslani məməŋjaləŋə kə Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti məməŋjaləŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis əgia ata Krist akada mis bəlaŋana ni ti, Melefit agray ti miği mis məweni. Majalay ahər gayay ya ahaslani ni əbi va bi, əgia mis məwena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit əgray. Əslərbiyu Krist ga məŋgalabakabu leli akaba naŋ. Nihi ti əvia təwi ana leli a : təwi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti məŋgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist əŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani təwi ge Melefit, əgray əna ahər gayay. Nahkay əməŋjaləŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit əvia təwi gana ana leli a, awayay ti məhiuru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti əŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Əslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit əna ahər gayay azalay mis əna pakama gayay ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kuli azuhva təwi ge Krist ya ti əgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti əgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit əhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti miği ndam jireni kə eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

6

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Əgia leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kuli : ti *sulum ge Melefit ya əgri ana kuli ni əgi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit əhibiya ana ndam gayay a, ədəm ahkado :

« Sarta ga məgri sulum goro ana kuli əra ənjia ti, niçikia pakama gekuli ya kəhəmu na ana kuli a.

Fat goro ya nahəŋgay kuli ni əra ənjia ti nəjənakia kuli a. * »

Ay sarta ge Melefit ga məgri sulum gayay ana kuli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahəŋgay kuli ni ti kani.

³ Nahkay məwayay magray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis tənjak təwi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a huđ ge təwi geli ya magray ni bu dek ti mis təsər leli ndam məgri təwi ana Melefit ededəŋ. Ku tamal mis təgri daliya gərgərani kay ana leli nəŋgu ni, mebesey, ahar ədəgafəŋə kə leli a do. ⁵ Mis təzləb leli, təbiyu leli a danğay vu, təcakalakivu ke leli. Məmətaḅ, məcakay dəwir do, məzum zlam do. ⁶ Məwayay magudar zlam do ; məsəra ma ge jiri a ; mebesey zlam ; məgri sulum ana mis ; leli məbu əna *Məsuf Njəlatani ; mawayay mis əna huđ bəlaŋ ; ⁷ məhi ma ge jiri ana mis ; magray təwi əna njəda ge Melefit. Manjəhad geli jireni

* 6:2 Izayi 49.8.

ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli màbu àna nanj akaða awasl akaba slaku ya màhəl tay a ahar vu, makoru àna nanj ka kađvu ni. ⁸ Mis ndahanj tazləbay leli, mis ndahanj ti ni tanjak leli ; mis ndahanj təđəm leli ndam sulumani, mis ndahanj ti ni təđəm leli magədavani. Mis ndahanj təđəm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawan. ⁹ Mis ndahanj təcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek təsəra leli a. Mis ndahanj tamənjələn kè leli ti təđəm leli məmətani, ambatakani do leli màbu àna sifa. Təzləb leli, ay ti tábazl leli koksah. ¹⁰ Zlam kay təbu təhəli ahər ana leli nəngu ni, leli màbu məmərvu. Leli ndam talaga nəngu ni, mis kay tənğət zlam azuhva leli. Mis təđəm zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekələm ndam Korej ni, mawayay kəli àna huđ bəlanj, nahkay ma ya ti məhi ana kəli ni ti məđəm vay-vay. ¹² Kəmbərənj mawayay leli ti lekələm, do ni ti leli məmbrənj mawayay kəli ndo. ¹³ Nəhi ma ana kəli ti akaða lekələm bəza goro. Grumi zlam ana leli akaða ya ti məgri ana kəli ni : wayum leli àna huđ bəlanj akaða geli ya ti mawayay kəli ni.

Kəgrum zlam akaða ga ndam ya təsər Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekələm ti kəhurumkiviyu ka tay ba ; do ni ti kigum akaða tēbedekabá ata sla nday ata azonju ka ahar bəlanj ga matəhad vədanj àna tay a ni. Nəđəm nahəma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bəlanj ti agravu tata aw ? Məlanj masləđani nday ata məlanj zinj-zinjəni ti tebedevu tata aw ?

¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw ? Masləja ya ti afəki ahər ka Yezu ni nday ata masləja ya ti afəki ahər ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ? ¹⁶ A *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Adaba Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni miğia ahay gəđakana gayanj ya anjəhadviyu na. Nahkay àđəma a wakita gayanj ba, àđəm : « Ananjəhad akaba ndam goro, amasawadakabu akaba tay. Eniği Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

¹⁷ Nahkay Melefit àđəm :

« Sləkumaba e kiđinj ga ndam ya ti təfəku ahər do ni ba, kənjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjəmfiñ kà zlam ya ti *njəlātani do ni ba ; tamal kəgrum akaða ya ti nəhi ana kəli ni ti anəgəskabu kəli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bənj gekəli, lekələm day bəza goro : zawal akaba wəwal dek ekigum bəza goro.

Bay geli nanj njəđə-njəđani àđəm nahkay. § »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti àđəm aməvi ana leli na ana leli a àndava. Ègia nahkay ti məgudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mēla njəlata, məbəruv geli mēla njəlata daya. Ahər àđəm leli ya ti məhəngrioru ahər a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mēla lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej tàmbatkaba majalay ahər gatay a

² Mawayay ti kawayum leli àna huđ bəlanj. Leli məgudari zlam ana masləja ndo, masləja èjikia ke divi azuhva leli a ndo, məgosay masləja ga məhəlfənja zlam a ndo daya. ³ Nəđəm nahkay ti, nğay nəbəki mimili ke kəli ti kəhumi

† 6:16 Mənjay Levi 26.12 ; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Mənjay Izayi 52.11 ; Ezekiyel 20.34. § 6:18 Mənjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

ana ahàr ba. Mèhia ana kùli a àndava, mèdèm ahkado mawayay kùli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. ⁴ Nu nəbu nazləbay kùli kè meleher ge mis ndahan, nəbu məmərnu àna kùli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəngu ni, ahar adəgafəŋa kè leli a do, məbu məmərnu dal-dal sawan.

⁵ Nədèm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mōru mìnɲa e Meseduwən a ni ti zlam kay təhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahàr ana leli a daya. Mis təhəŋgalafəŋa ma kè leli a, leli leleni day məjalakia ahàr ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njədə ana ndam ya ti njədə afəŋ kà tay bi ni, nahkay àvia njədə ana leli a, àsləribiya Tit ana leli a. ⁷ Məŋgət njədə ti adaba ge Tit ya àra ni ciliŋ do, məŋgət njədə ti adaba lekələm kəvumia njədə ana nan a daya. Tit àŋgət njədə ti adaba kəhumi kawayum ti kírəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya àgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kùli ni dal-dal. Nàra nícia ma ge Tit ya àhəŋgru na ti nəmərva àkiva.

⁸ Ka ya ti nəsəlrikaboru wakita ana kùli ni ti ma goro ya nəbiki ana kùli ni àhəlia ahàr ana kùli a ; ay nihi ti nəhəŋgarvu maravu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kùli ni nan àbu ahəli ahàr ana kùli gəzit gəzit nahəma, akal nəhəŋgarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərnu sawan. Nəmərnu ti adaba ma goro ya nəhi ana kùli ni àhəli ahàr ana kùli a palam do ; nəmərnu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kùli ni àmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a. Ma goro ya nəhi ana kùli àhəli ahàr ana kùli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahàr ana kùli ti məmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kùli ni ti nəgudari ma ana kùli ndo. ¹⁰ Ahàr ya ahali ana mis ni ti təbu slala cə : bəlan gani ti Melefit awayay ; ambatikaba məjalay ahàr ana mis a ti təŋgət sifa àna nan, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli ba. Nahan ni ti ni məjalay ahàr ga ndam ga *duniya ; məjalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna nan sawan. ¹¹ Ahàr ya àhəli ana kùli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba məjalay ahàr ana kùli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kəgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria bəruv ana kùli a, àsia aŋgwaz ana kùli a daya. Kawayum ti kírəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kùli ni dal-dal, kawayuma matrafa maslanja ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kəgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikiuru wakita ana kùli ti ahar gədakani azuhva maslanja ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslanja ya təgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kùli ti, nawayay ti kəsərurum ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti kəsərurum ti kè meleher ge Melefit. ¹³ Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njədə ana leli a.

Iy, àvia njədə ana leli a, ay məmərva dal-dal daya : məmərnu ti adaba kəgəsunkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day məmərva. ¹⁴ Nəzləba kùli kè meleher ge Tit a. Nəzləbay kùli ti kigeni, adaba kələŋ gani kəbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya məzləbay kùli àna nan kè meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kùli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit ōru afa gekəli ni ti kəgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya nan aməhi ana kùli na, nahkay lekələm dek kəgəsunkabá nan a lala, kəgəsunikia pakama gayan na daya. Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti Tit àwaya kùli a dal-dal àtama ya àwayay kùli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nəbu nəmərnu adaba nisliki məfəki ahàr ke kùli, nəsəra kəbumku mimili do simiteni.

8

Jamum sinġu akada ga ndam Mesedawenġ ya tajam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayanġ ya *təcəkalavu e Mesedawenġ na ti təgri təwi sulumani; mawayay kəsərum əgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedawenġ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kà tay a ndo, təmərva dal-dal sawanġ. Nday ndam talaga; ku tamal nday ndam talaga nəŋu ni, məmərvani gatay nani ni àvi njəda ana tay ga majami sinġu ana ndam ge Melefit. Nahkay tigia ndam ge elimeni a àna sinġu ya tajami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kəli nahəma, tajama sinġu àki ka njəda gatay a, tajama àtamkia ka njəda gatay a sawanġ. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti təgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbrəŋ leli ndo, tihindi leli, təhi ana leli si məvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya məvi divi gani ana mis ndahanġ ni. ⁵ Leli mədəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya təgray ni sulumani àtam geli ya mədəm atagray ni. Enjenjeni təgəskabá ti Bay geli məgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dək, mək təgəskabá ti leli day məgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedawenġ təbu tagray nahkay ti məhi ana Tit mənġoru afa gekəli, mōru mēndeveriŋbiyu təwi ga majam sinġu ni akada ya ànjəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekələm ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay: kəfumki ahər ka Yezu lala, kəhumi ma gayanġ ana mis lala, kəsəruma ma gayanġ a lala, kəbum kawayum ti təwi gayanġ mōru kama lala, kəbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kəgrum təwi ga majam sinġu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nġay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kəli do. Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəsərum mis ndahanġ tawayay ti təwi gani mōru kama. Lekələm day kisləmki majam zlam, ti mis ndahanġ təsər kawayum ndam ge Melefit ededīŋ. ⁹ Kəsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayanġ na. Ahaslani nanġ bay ge elimeni, zlam dək ànivù a ahar bu; ay ti àmbrəŋ zlam ni dək, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kəli, ti kīgum ndam ge elimeni àna talaga gayanġ ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay tamal kəgrum ti àbəlay, adaba alayni lekələm kəgruma təwi gana. Kəgrum təwi gani cilinġ do; kənjumki ka ma gani enji day lekələm gani. ¹¹ Nihi ti ahər àdəm kēndeveriŋəm təwi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kədəmum akəgrum ni ti kəmərūmva dal-dal; nihi day grum àna məmərani akada nani. Ku way way do máfəkad zlam ti àki ka njəda gayanġ. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna məbərūv bəlanġ ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahər ka zlam gayak ya əfuk ni cilinġ, əjalaki ahər ka zlam ya əfuk bi ni do.

¹³ Nġay lekələm cākum daliya ti mis ndahanġ ni təmərva àna zlam gekəli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahər àdəm ndam ge Melefit dək tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gekəli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nanġ. A vad nahəŋ nday day atəŋgəta zlam a kay ti atəjənaki kəli àna nanġ bilegeni. Nahkay lekələm dək ekīgum kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni:

« Maslaŋa ya ti zlam gayanġ kayani ni ti zlam ni àsaəaki ndo.
Maslaŋa ya ti zlam gayanġ kay do ni ti zlam ni àhəci nanġ ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

* 8:15 Mahərana 16.18.

¹⁶ Tit ti awayay məjənaki kuli kay akada geli ya mawayay məjənaki kuli ni. Agray nahkay ti Melefit ana ahâr gayan : mægri səsi ana Melefit, mazləbay nan azuhva tawi nani. ¹⁷ Geli ya məhi ana Tit môru afa gekuli ni ti Tit ağəskabá ma gana. Ağəskabu ma geli ya məhi ni cilin do : wudaka leli məhi môru ni ti nan nanjani ana ahâr gayan àwaya morona afa gekuli a dal-dal. ¹⁸ Leli məbu məslərlənoru wur ga mən geli nahan. Wur ga mən geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təzləbay nan azuhva tawi gayan ya agray, ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Məslərlənoru nan ti azuhva tawi gayan ya agray ni cilin do : məslərlənoru nan ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba nan a ga masawadəkabani akaba leli ga magray tawi hini sulumani na. Tawi gani nani ti adafaki ahəmamam leli mawayay məjənaki ndam ge Melefit ana nan ni mam ni. Nahkay mis atəzləbay Bay geli azuhva tawi gani nani daya.

²⁰ Sinju ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray tawi ana nan ni mawayay ti mis tədəmki ma magədavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ga Bay geli cilin do ; mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ge mis daya.

²² Məbu məslərlənoru wur ga mən geli nahan ka tay : nan ti mīpia nan a, nan əbu agray tawi ge Melefit gərgəri kay, awayay ti tawi ni dek môru kama kama. Nihi ti awayay tawi ni dal-dal atam ya ahaslani ni, adaba əsəra lekələm akəgrum ere ye ti kədəmum kəgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli məbu magrakabu tawi ka ahar bəlan afa gekuli. Bəza ga mən geli ndahan ni ti ni ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba tay a, mis dek təbu təzləbay *Krist azuhva tawi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti təsər lekələm kəbum kawayum tay. Məzləba kuli a : ndam ga Yezu ni eticia kəbum kəgrum nahkay ti atəsər pakama geli ya mədəmki ke kuli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti sinju ni əjamva əndava

¹ Əki ke tawi hini sulumani ya mægri ana ndam ge Melefit ni ti akal nəbiki ana kuli do, adaba kəsəruma ma gana əndava. ² Nu nəsəra lekələm kawayum tawi gani. Nəhia ma gana ana ndam Mesedəwən ana məmərvana, nəhi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni təsləmalava ga magray tawi gani nana. » Təra ticia lekələm kawayum tawi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nəngu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekuli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəsləmalumva, adaba nəhia ana ndam Mesedəwən a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni əgi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti mīnjua akaba ndam Mesedəwən a, mədi ahâr ana kuli kəsləmalumvu fan ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kuli ni aməbəki mimili ke leli do aw ? Leli tekefi aməbəki mimili ke leli ti, lekələm ti aməbəki mimili ke kuli atam geli ni do aw ? ⁵ Nahkay nədəm ağəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjənaki kuli ga masləmalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayan. Ka ya ti eminjua tamal kəsləmalumkabá əndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti ana məbərur bəlan, do ni təfəki ŋgasa ke kuli ndo.

⁶ Jalumki ahâr ka ma hini : maslanja ya ti əzligi zlam gəzit ni ti əbaz day gəzit. Maslanja ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahâr ədəm ku way way do məfəkəf zlam akada gayan ya awayay məfəkədani ni. Kəfəkədum ana majalay ahâr cə cə ba, kəfəkədum akada təfəki ŋgasa ke kuli ba. Adaba Melefit

ti awayay maslaŋa ya ti afəkad zlam àna məmərani ni. ⁸ Esliki mægri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, araŋa aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna zlam ya àvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavad a huđ ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay.

⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbərur bəlaŋ ;

zlam sulumani ya agray ni ti day-day àgəjazlki ahàr ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis ti zligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani àna naŋ ni akada hilfi ga zlam ya ti zligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kəli, àfəkia məsəkani gayan a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna naŋ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, araŋa aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahaŋ. Nahkay mis nday nani atəgri səsü ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum siŋgu ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti ajənaki tay ciliŋ do ; agray ti mis kay təgri səsü ana Melefit azuhva siŋgu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atasəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atazləbay Melefit adaba atasər kəgəsunkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist təgray na. Atazləbay Melefit adaba kəjənumkia tay àna zlam gekəli a, kəjənumkia mis ndahaŋ na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni ; sulum gayan gani nani ti àtam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kəli, atahəŋgali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsü adaba àvia Wur gayan ana leli a. Gayan ya àvi Wur gayan ana mis ni ti àtam zlam ndahaŋ ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njəda ga mægur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahaŋ tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kudufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kudufa, agri sulum ana mis, nahkay ² nahəŋgalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a, ti ka ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti niği bilek-bilek ba. Mis ndahaŋ e kiđiŋ gekəli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihirikenı ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjəa ti anəmbrəŋ tay do, amamənjavü akaba tay ! ³ Edeđiŋ, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihirikenı ni, ay makadvu ti akada ge mis hihirikenı ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu àna naŋ ni ti gərgəri akaba ge mis hihirikenı ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəda gayan àki. Pakama ge mis ya tədəm ni akada gudu ya mis tedežlivü ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tədəm ni ti ma ga malfađa. ⁵ Məwəlki mis ka ma ga zləbay gatay ya tawayay təcəfaŋa mis ndahaŋ kà ma ge Melefit a ni dek ; məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana mis a dek ti təgəskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekələm dek kəgəsümüki ma day, kələŋ gani ti anatrađ maslaŋa ya ti àwayay məgəsüki ma do ni.

⁷ Jalumki ahàr ka zlam ya kəgrum ni dek lala. Tamal maslaŋa àdəm naŋ mis ge Krist ti, ahàr àdəm məjalay ahàr lala keti, məsər leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdəm naŋ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvia njəda ga mægur kəli

* 9:9 Limis 112.9.

a ti nâjênaki kûli àna nanj. Àvu njàda gani nani ti ge mijinj kûli àna nanj do. Bi nâzlâba ahâr goro a kay àna njàda gani nani ya àvu na nânju ni, mimili àbu awarki nu bi. ⁹ Njgay nawayay nâbivù anjwaz ana kûli àna wakita goro ya nâbikioru ana kûli ni cilinj ti kâdâgâzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahanj tâdâm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayanj ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayanj gârgâri kay. Ay ka ya ti nanj akaba leli ni ti njàda gayanj àbi, àdâm ma ga dagwa gayanj ni va do. » ¹¹ Maslanja ya ti àdâm nahkay ni ti mâjalay ahâr lala : eminjâa ti amagray zlam ti kala-kala akada ya mabiki ana kûli ka ya ti leli drinj drinj akaba kûli ni.

¹² Mis nday nani ti tâhi ana ahâr nday gâdâkani. Leli ti mâtâkar mægurfânjvani kâ tay do, mâdâm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tâgurfânju ka ahâr gatay gatayani e kidinj gatay bu ; tâdâm mis nanj gâdâkani ti si maslanja gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tâsâr aranja do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazlâbavu ti àna tâwi ya Melefît âguraya, àvi ana leli ni cilinj, do ni ti mazlâbavu àna tâwi ya àvi ana leli ndo ni do. Tâwi ya ti Melefît âguraya, àvi ana leli ni ti, tâwi ga mâhioru ma gayanj ana mis, ge minjiyuani àna nanj bâdâk afa gekûli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli môru afa gekûli, mâhi *Ma Mâweni Sulumani àki ke Krist ana kûli ni ti, mâgray tâwi àtamkia ka ge Melefît ya âguraya, àvi ana leli na ndo. ¹⁵ Mâzlâbavu àna tâwi ge mis ndahanj ya Melefît âguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tâgray ni ndo. Tagray mam mam nânju ni aranja gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahâr àdâm mâfâki ahâr gekûli ke Krist ni mâsagakivu kâlavaâ. Mawayay ti tâwi geli ya magray e kidinj gekûli bu ni mâsagakivu daya ; ku tamal mâsagakivu nânju ni, àtamkia ke tâwi ya Melefît âguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru mâhi Ma Mâweni Sulumani ana mis ga had ndahanj ya kama ga had gekûli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mâwayay mazlâbavani àna tâwi ge mis ndahanj ya Melefît âguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tâgray ni do.

¹⁷ « Tamal maslanja awayay eji zlabay nahâma, mîji zlabay ti àna tâwi ga Bay geli ya âgray ni.* » ¹⁸ Maslanja ya ti azlâbay ahâr gayanj gayanjani ni ti Melefît âgâskabu nanj do, si maslanja ya ti Bay Melefît Melefîteni ana ahâr gayanj azlâbay nanj ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tâdâm nday ndam asak ga Yezu ni

¹ Nihi ti nawayay nâzlâpi ana kûli akada ga ndam muru ni. Ay ti besûmua ; iy nahânjalay kûli, besûmua. ² Nawayay kûli dal-dal akada ge Melefît ya awayay kûli ni. Nâbia kûli ana *Krist a, nawayay ti kîgûm ndam gayanj akada ga wur dahalay ya àsar zal fanj do, bânjani avi ana zal ni. Nawayay ti maslanja nahanj ahi ma ana kûli va do. ³ Anjwaz àbu awâr nu, nâdâm bi maslanja nahanj amagosay kûli ; nahkay bi ekijûmkia ke divi ge Krist a, akâdâbum nanj àna huf bânj va do. Jalumki ahâr ke Ev ya gavanj âsipet nanj, âgosay nanj ni ! Tâgosay kûli akada gayanj ni ba. ⁴ Ka ya ti ku way way do ara afa gekûli a, awayay acahi ma mâweni ana kûli ni ti kâbum kebesûm. Ku tamal adâmki ma ke Krist ya gârgâri akaba ma geli ya nâdâmki ni nânju ni, kebesûm. Ku tamal azlapaki ka mäsuf nahanj gârgâri akaba Mäsuf ya âniviya ana kûli ni, ahkay do ni ahi ma ana kûli, azlapaki ka *Ma Mâweni Sulumani nahanj gârgâri akaba gekûli ya kicûm ni nânju ni, kebesûm.

* 10:17 Zeremi 9.23.

⁵ Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni. ⁶ Edeđin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavaf a huf ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

⁷ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefıt əvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekələm kīgəm gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw ? ⁸ Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə ndahañ bu ni təslərubiya singu a. Nahkay nəhəlfəña singu kə tay a ti nislıki magray təwi e kidin gekəli bu lala. ⁹ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam əhəcukivá, ay nəhəngalaləñ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiyyu zlam ti bəza ga məñ geli ya e Mesedəweni ni. Nəhəli muru ana kəli əna məhiani ana kəli vumu zlam ya əhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nəgray nahkay ti niñi zlabay gani ka həf Eseyi tata, maslaña əbi acafəña nu ge niñi zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niñi zlabay nahkay ti bi kədəmum nəwayay kəli do. Aha, nahkay do : Melefıt əsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifinə zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifinə kə kəli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahañ təngət divi ge niñi zlabay ba. Nğay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeđin edeđin ni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti əgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefıt asladay, ay *Seteni əna ahər gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefıt ni. ¹⁵ Seteni əna ahər gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefıt ti əgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefıt aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay əna daliya gayan ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaña əhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləñ kə ndam muru ni. Nahkay ti nislıki niñi zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niñi zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nislıki niñi zlabay ni edeđin. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu niñi zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niñi zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekələm ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaña aməñjaləñ ana kəli akada lekələm evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña azumfəña zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña agosay kəli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaña aməñjaləñ ana kəli akada kisləm arəña do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaña asi barva ana kəli nəngəni kəbum kebesəmi. ²¹ İy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nislı arəña e eri gekəli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahañ tazay ahər gatay akada nday gədəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal tədəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tədəm nday ndam *İzireyel, nu day zal İzireyel. Tamal tədəm nday bəza huf ga Abraham, nu day wur huf ga Abraham. ²³ Tamal tədəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nədəmaya ni ti əhər kiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a danğay va sak kay ətama gatay na, təzləba

nu a sak kay àtama gatay na, nètamfəŋa kè kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zude tāsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəmbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlan tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahadva akaba nu a, ruk hundum nənjuhədva a hud ga *dəluv gəđakani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka məlan ndahan àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahan day təgrua daliya, sak kay nàgra daliya a kəsa ba, sak kay nàgra daliya a hud gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahər ga dəluv a, sak kay nday ya təđəm nday bəza ga mma ni təgrua daliya daya. ²⁷ Nàgra təwi zləzladana, nəcaka daliya, sak kay nəcakay dūwir ndo, sak kay nənjuhədə e ləwir a akaba nəcakay yam ndo, sak kay nənğət zlam məzumani ndo, sak kay azana əfu bi, aməd əwəra nu a. ²⁸ Nàgra daliya ndahan a daya, ay ti nəcayaya tay a va do. Ay ti zlam əbu bəlan nəjalaki ahər, əhəlu ahər kəlavad : nəbu nəjalaki ahər ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek. ²⁹ Tamal nìpia maslaŋa naŋ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti awəru bəruv dal-dal. ³⁰ Tamal niŋi zlabay kwa ti niŋi zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu, naŋ ya ti mis dek tazləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti, əsəra ma goro ya nəđəm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nəbu a Damas ni ti maslaŋa ya Bay Aretas əfiyu naŋ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay əbəhad mis kə magudu ga kəsa ni. ³³ Eslini bəza ga məŋ geli ni təfəviyu nu a alonğu vu, təfaya nu àna ezewed a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nètamfəŋa kə bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àngazli ni

¹ Ku tamal miŋi zlabay ti zlam masakani nəŋgu ni, ahər əđəm si niŋi zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àngazlu, nìpi ni. ² Maslaŋa nahan əbu, nəsəra naŋ a, naŋ mis ge *Krist. Maslaŋa gani nani ti Melefit əzoya naŋ agavəla drin afa gana a hud melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cə Melefit əzoru ni naŋ naŋani, cə əzoru ni naŋ naŋani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Əsər ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaŋa gani nani Melefit əzoya naŋ a drin agavəla a məlan gayan sulumani va. * Cə Melefit əzoru ni naŋ naŋani, cə əzoru ni naŋ naŋani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Əsər ti si Melefit kwa. Ka məlan nani ti maslaŋa gani təhia ma ndahan a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihirikeni əsliki məđəmami do, Melefit əcafəŋa mis ga məđəmama daya. ⁵ Maslaŋa nani ti niŋi zlabay àna naŋ tata, nu nuani ti niŋi zlabay àna ahər goro do. Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni cilin. ⁶ Ay ku tamal niŋi zlabay àna ahər goro nəŋgu ni, zlabay goro ya niŋi ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nəđəm ni ti ma ge jiri. Ay ti nəwayay miŋi zlabay do, adaba nəwayay ti mis təđəm nu gəđakani àna zlabay goro ya niŋi ni ba. Nawayay mis təđəm nu gəđakani ti azuhva təwi goro ya təbu tipì nagraŋ ni akaba ma goro ya nəhi ana tay, tici ni sawaŋ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àngazlu sulumani gərgəri kayani ni ti akal niŋi zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit əvua zlam nahan a, əfuyiə a vu va, awayay ti niŋi zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər naŋ ni.

* **12:3-4** Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (məŋay Məŋgahani 2.7 ; Lək 23.43).

Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti m̄afuviyu, ti n̄iji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahk̄ar n̄ah̄əŋgala Bay geli a ti m̄azuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àh̄əŋgrufəŋ, àhu ahkado : « Sulum goro ya n̄əgruk ni ti esl̄ək, ad̄aba ka ya ti mis nan̄ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni d̄ək agray ti àna n̄jəda goro cilin̄. » Ègia nahkay ti n̄əm̄ər àna gedebi goro ni, n̄iji zlabay àna nan̄, ad̄aba ere ye ti nagray ni d̄ək ti nawayay nagray àna n̄jəda ge Krist cilin̄. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti n̄əm̄ər sawan̄. Ku tamal mis tindivi nu, t̄af̄əku ŋgasa, t̄əgru daliya ḡərḡəri kay n̄əŋgu ni, n̄əs̄əra zlam nday nani ya t̄əgru ni ti azuhva Krist, nahkay n̄əm̄ərnu àna nan̄. Ad̄aba ka ya ti nu gedebeni ni ti, n̄əbu àna n̄jəda ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ah̄ar ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya n̄əđəm ni ti ma ga muru. Ay k̄əfumku ŋgasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lek̄ələm gani. Giri-giri àḡəski k̄əzl̄əbum nu ti lek̄ələm. Nu ti n̄isli arañ̄a do, ay ndam ya ti k̄əđəmum nday ndam *asak ga Yezu ḡəđakani ni ti ku ḡəzit day t̄ətam nu do. ¹² Ka ya ti nu n̄əbu afa gekuli ni ti n̄əb̄esa daliya ḡərḡərana kay, Melefit day àvua n̄jəda ga magray zlam magray ejep a ḡərḡərana kay. Zlam ya àgravu ni d̄ək ti ad̄afaki nu zal asak ga Yezu ed̄ed̄in̄ ed̄ed̄in̄eni. ¹³ Ere ye ti n̄əgri ana ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu a k̄əsa ndahan̄ bu ni, n̄əgri ana k̄əli ndo ni ti m̄əŋ gi mam ? Àbi ! Zlam àbu b̄əlan̄ cilin̄ n̄əgri ana k̄əli ndo. Zlam gani nani ti nihi : n̄ih̄indifin̄a sin̄gu k̄ə k̄əli ga m̄əj̄ənaki nu a ndo. Tamal goro ya n̄əgray nahkay ni zlam magudarani ti, m̄br̄əŋumfua !

¹⁴ Nihi day n̄əbu n̄əslamalavu ga m̄əŋgoni afa gekuli ya mahk̄ər. Enin̄jua day en̄ih̄indifin̄a zlam k̄ə k̄əli ga m̄əj̄ənaki nu a do. Nawayay ti lek̄ələm lek̄ələmeni, do ni ti n̄əwayaf̄əŋa zlam k̄ə k̄əli a do. Tan̄gahi elimeni ana b̄əza ti ata b̄əŋ gatayani, do ni ti b̄əza tan̄gahi elimeni ana ata b̄əŋ gatay do. ¹⁵ Ku nīj̄in̄kaba zlam goro a d̄ək, ku nīj̄in̄ ah̄ar goro goroani ga m̄əj̄ənaki k̄əli n̄əŋgu ni àh̄əlu ah̄ar do, n̄əm̄ərnu àna nan̄ sawan̄. Nawayay k̄əli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli d̄ək m̄əs̄əra, n̄ih̄indifin̄a zlam k̄ə k̄əli a ndo. Ay ti mis ndahan̄ t̄əđəm n̄ən̄j̄əh̄kia ke k̄əli a sawan̄. ¹⁷ N̄ən̄j̄əh̄ki ke k̄əli ti ah̄əm̄amam ? Ndam ya ti n̄əsl̄əroru t̄əw afa gekuli ni ti, maslan̄a gatay b̄əlan̄ ti àgosa k̄əli a waw ? ¹⁸ N̄əhi ana Tit m̄ōru afa gekuli, n̄əsl̄ərl̄əŋōru wur ga m̄əŋ geli ya k̄əs̄əruma nan̄ a lala ni. Tit ōru ènj̄əa afa gekuli a ti àgosa f̄əŋa zlam k̄ə k̄əli a waw ? Ŋgay leli ata Tit ti t̄əwi geli ya magray ni b̄əlan̄ani, majalay ah̄ar geli day b̄əlan̄ani ti k̄əs̄ərūm do waw ?

¹⁹ K̄əh̄umi ana ah̄ar a ma goro ya n̄əb̄iki ana k̄əli ni bu ni d̄ək ti mawayay matamf̄əŋa k̄ə k̄əli a waw ? Aha, nahkay do, ad̄aba leli ndam ge *Krist. Zl̄əb̄əba goro ni, pakama geli ya m̄əhi ana k̄əli ni d̄ək ti m̄əhi ana k̄əli ti k̄ə meleher ge Melefit, ad̄aba mawayay ti k̄əŋḡətumkivnu n̄jəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ N̄əđəm nahkay ti ad̄aba nakoru afa gekuli wud̄ək. Enin̄jua, n̄ədi ah̄ar ana k̄əli k̄əbum k̄əgrum zlam ya ti n̄əwayay k̄əgrum do ni ti n̄əwayay do. Tamal nahkay ti zlam ya an̄əgri ana k̄əli ni ti lek̄ələm day akawayum do. Zlam ya ti nawayay k̄əgrum ba ni nday hi : k̄əl̄əgumvu ba, k̄izir̄əm̄vu ba, k̄əzumum b̄ər̄uv̄ ba, k̄əgrumvu solu ba, kindiv̄əm̄vu ba, k̄əs̄umiv̄u ana mis ba, k̄ij̄əm̄ zlabay ba, akaba kiwis̄iŋumk̄abu zlam ba. ²¹ Enin̄jua afa gekuli a ti Bay Melefit goro am̄əb̄əku mimili k̄ə meleher gekuli àna t̄əwi gekuli ya k̄əgrum ni ti n̄əwayay do. Bi enin̄jua afa gekuli a ti n̄ədi ah̄ar ana ndam ya t̄əbu tagudar zlam kekilen̄a, t̄əm̄br̄əŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili k̄əlav̄ad,

tawayay mæmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nõru nêdia ahàr ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay nanjoru afa gekùli ya mahkər. Àbu mæbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tãgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nõru afa gekùli ye cə ni ti nêhiva ana kùli a àndava. Ay nihi nu nêbiyu eslini bi day nêhikaboru ma gani ana ndam ya tãgudar zlam ni akaba mis ndahanj ni dek keti : ka fat ya ti eninjua ni ti anatrað ndam magudar zlam ni dek, maslanja gatay bəlanj amatamfua do. ³ Kawayum kəsərurum ma goro ya nêhi ana kùli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kùli ededinj ededinjeni ni aw ? Nara nədəfiki ana kùli, kara kəsərurum. Təwi ge Krist ya agray e kidinj gekùli bu ni ti təwi ge mis gedebeni do, adafaki nanj àbu ana njəda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəŋ Krist kà təndal ni ti nanj gedebeni ededinj, ay nihi ti Melefit àhəŋgaraba nanj a, nanj àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njəda ge Melefit. Leli ndam *asak gayəŋ ni məbu akaba nanj akada mis bəlanj, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəŋgu ni, eminjua afa gekùli ka fat gana ti amədəfiki ana kùli leli məbu àna sifa ge Krist. Nahkay təwi geli ya amagraj e kidinj gekùli bu ni ti amagraj ti àna njəda ge Melefit.

⁵ Nêhi ana kùli nahəma, njəhaduma ti kədəgəzlum ahàr lala day. Lekulum ti kəbum kafumki ahàr ke Krist ededinj aw ? Nğay Yezu Krist nanj bəlanjani akaba kùli ti kəsərurum do waw ? Do ni ti bi kədəgəzlum a ahàr a, kəsəruruma kijumkia ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededinj ti nəsəra, akəsərurum. Akəsərurum ti àna təwi geli ya magray ni ; mijikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəŋgali Melefit ana kùli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mijikia ke divi a ndo, ay nğay mis tədəm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mijikia ke divi a nəŋgu ni, àgray aranjə do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli misliki mæmbrəŋ təwi ge jiri koksah ; magray ti si təwi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekulum ti ni njəda-njədani ni ti məmərvu. Leli mahəŋgalay Melefit, mawayay ti məslamalay manjəhad gekùli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikiuru pakama hini ana kùli ka wakita ka ya ti nu drinj drinj akaba kùli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kəmbatumkaba manjəhad gekùli a. Nahkay eninjua afa gekùli a ti anələgi ana kùli do. Təwi goro ya nagray ni dek ti nagray àna njəda ga Bay geli ya àvu ni. Ay njəda gani nani ya àvu ni ti ge mijinj kùli do, ga məvi njəda ana kùli àna nanj sawanj.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kəmərurnvu, kəslamalay manjəhad gekùli, ku way way do e kidinj gekùli bu məvi njəda ana maslanjə nahanj, ma gekùli mărakaboru, kənjəhaduma àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani dek ti amanjəhad akaba kùli kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidinj gekùli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kùli a.

* 13:1 Mimbiki 19.15.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mâləbu akaba kəli dek, Melefit mâgray ti lekələm dek kâwayumvu akada gayəŋ ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani mâgray ti lekələm dek kânjəhadumkabu əna sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdàfa slimi gayan a : àbàki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mǎsǎr sarta ya àbàki wakita ni do, mǎsǎr mǎlan ya àbàki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kǎsa do ; had kǎ gǎvay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tǎbu ka had Tǎrki). Kǎsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka had Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefít ana ndam ga kǎsa nday nana (Tǎwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tǎgǎskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbàki wakita ti adàba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka had Galasi ni bu ni tǎdǎm ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎgǎskabu Divi ge Melefít ya Mǎwiz àbàki ni dek : ahar gǎdǎkani tǎdǎm si ndam ga Yezu dek tǎkeley kǎdi kwa (6.12). Pakama gatay ya tǎdǎm ni àzumia bǎruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi dek ga mǎhiani ana tay tǎfàki ngasa ke mis ge mekeley kǎdi ba ; tamal maslaɗa awayay egi mis ge Melefít àna mekeley kǎdi ni ti, Krist àjanaki nan va do (5.2).

Pol ànjàki ka pakama gayan, àdǎm nan zal asak ga Yezu ededín : àfiyu Pol e tǎwi gayan ni vu ti Melefít ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tǎgǎskabá Pol a, tǎdam ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefít ededín. Pol àdam zlam ya ti àchahi ana mis ni ti Melefít Melefítèni àhi, do ni ti mis àhi do (1-2).

Pol àdǎm ka ya ti ndam Galasi tǎgǎskabu ma ge Melefít enji ni ti tigia bǎza ge Melefít a. Tǎgǎskabu, tigi bǎza ge Melefít ti azuhva tǎwi ga Mǎsuf ge Melefít, do ni ti azuhva Divi ge Melefít ya Mǎwiz àbàki ni do. Àhi ana tay nihi ti kǎmbrǎnum Mǎsuf ge Melefít, kǎgǎsumkabu Divi ge Mǎwiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti tǎgǎskabu Divi gani cilin, tǎmbrǎn Mǎsuf ge Melefít ni ti nday evidi, nday bǎza ge Melefít va do (3-4).

Ke mendeveirin ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tǎnjahad àna njǎda ga Mǎsuf ge Melefít kwa. Tamal maslaɗa agǎskabu njǎda ga Mǎsuf ge Melefít ya avi ni ti, esliki mǎmbrǎn zlam magudarani dek ; do ni ti Divi ge Mǎwiz cilin ni ti àjanaki nan do. Tamal maslaɗa agǎskabá Krist a ti, maslaɗa nani ègia mis mǎwena : zlam ndahan ni dek tisli arana do (5-6).

Sa ga Pol

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslǎrbiyu nu ti mis hihirikenì do. Tǎvu njǎda gani ti mis do ; tǎvu njǎda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bǎn geli Melefít, nan ti àhǎngaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nǎgri sa ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎfumki ahàr ka Yezu, kǎbum *kacakalumvu a kǎsa gǎrgarani bu ka had Galasi ni. Bǎza ga mǎn geli ya mǎbu akaba tay ni tǎgria sa ana kǎli a daya.

³ Bǎn geli Melefít nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti agǎskabá ti tǎkad nan azuhva zlam magudarani geli, ga mǎhàlaba leli a duniya hini magǎdavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bǎn geli Melefít. ⁵ Melefít ti mǎzlǎbum nan ga kanjay-kanjayani. Aya nahkay !

Ma Mǎweni Sulumani ti bǎlan hǎya, nahǎn àbi

⁶ Ere ye ti kàgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, ađaba nàhi ana ahàr kàgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kuli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kuli na. Ay ti lekalam kàmbrənjuma Melefit ke wecewecena ; kàbum kədəbum ma maweni nahan sawan ti ahəmamam ? ⁷ *Ma Maweni Sulumani nahan ti àbi, si goro ya nàhi ana kuli ni cilin. Ay mis ndahan təbu tiwisirikaba ahàr ana kuli a, tawayay tambatkaba Ma Maweni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli mǎhia Ma Maweni Sulumani ana kuli a ; tamal maslanja ahi ma nahan ana kuli gərgəri akaba ma ya mǎhi ana kuli ni ti Melefit mətikwesla maslanja gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kuli nəngu ni, Melefit mətikwesla nan a. ⁹ Leli mǎhia ana kuli a, nihi day nàhi ana kuli keti : Tamal maslanja ahi ma maweni nahan ana kuli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslanja gana.

¹⁰ Nàhi ana kuli nahkay ti kəhumi ana ahàr nawayay ti mis tǎzləbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay mǎzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahàr nawayay ti pakama goro mǎbəlafəŋ kə mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro mǎbəlafəŋ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəngri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahàr gayan

¹¹ Bəza ga mmawa, nàhi ana kuli nahəma, *Ma Maweni Sulumani ya nəbu nàhi ana kuli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni àhu ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma gani do daya. Ađəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahàr gayan.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nađəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma àndava. Ka sarta gani nani ti nəgria daliya ana ndam ge Melefit àsađay, nəwaya mijin tay a. ¹⁴ E kidin ga məndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nađəba divi ga ndam goro ndam Zəde na, nətama nday ndahan na ahar gəđakana. Nəwaya mađəbay divi ga ata bəŋ goro na dal-dal àsađay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huđ ga mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu a. Àgru sulum gayan, àzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayan àra ənija ti ¹⁶ àngazlu Wur gayan ti nəsər Wur ni, ti nəzlapaki ka Wur ni, nàhi ma gani ana mis ya nday ndam Zəde do ni. Ka sarta gani nani ti nihindifinja ma kə mis hihirikena ndo. ¹⁷ A Zeruzalem day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nòru suwwa ka hađ Arabi sawan. Kələŋ gani nəŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələŋ gani day kwa ti nòru a Zeruzalem ti nəsər Piyer. Məŋjəhadkabu vad kru mahar zlam cilin. ¹⁹ Eslini ti nipi zal asak nahan ndo, nipi ti Zek wur ga məŋ ga Bay geli ni cilin. ²⁰ Kə meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəkə ni ti ma ge jiri, nəsəkəđ malfada do.

²¹ Kələŋ gani nəsləka, nòru ka hađ Siri akaba ka hađ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka hađ *Zəde ni tipi nu day-day fan ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tədəmku na cilin ; mis ni tədəm : « Maslanja ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcafəŋa leli ga mǎhi ma ga məfəki ahàr ke Krist ana mis a ni, nihi ti ègia nan nanjani àna ahàr gayan nan əbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra ticia nahkay ti tǎzləbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahan ni

¹ Vi kru mahar fađ ka ahàr gani nahəma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nəza Tit a ju. ² Nòru eslini ti ađaba *Məsuf ge Melefit àhu ru.

Nòru nìnjua ti màcakalavu akaba gəđákani gatay ka ahàr geli. Màra màcakalava ti nàngahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahàr bi atəđəm təwi goro ya nəgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu ngray nihi ni zlam masakani. ³ Ay təđəm nahkay ndo. Ku Tit nañ zal Gres ni day təfəki ngasa ge *mekeley kəđi akada ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kəđi ti adaba mis ndahan təbu tasəkad malfada, təđəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba mādəbay *Divi ge Melefīt ya Məwiz əbəkī ni va do. Nday tawayay ti mādəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti məgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzīt ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani ya məhi ana kəli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti təgudarikaba ma gana ana kəli a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni təđəm nday gəđákani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gəđákani, ku tamal nday gəđákani do nəngu ni arañ gani goro do, adaba Melefīt ti əmənjaləñ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani təra ticia ma goro na ti təhu : « Ma Məweni Sulumani ya kəhi ana mis ni ti əbəlay, kəđəmkiviyu ma nahan ba. » ⁷ Təđəm nahkay ti adaba təsara Melefīt adaba nu ga məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, təkeley kəđi do na, akada ya adaba Piyer ga məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley kəđi na. ⁸ Yezu əvia njadə ana Piyer ge migi zal asak gayan e kidiñ ga ndam Zude ba ; əvu njədə ge migi zal asak gayan e kidiñ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nañ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeñ, nday ya ti ndam Zeruzalem təđəm nday akada medikedik gatay ni, təgəskabá ga Yezu ya əgru sulum gayan ga məgri təwi na, mək təgəsfəña ahar kə leli akaba Barnabas a ga mādəfakiani migia leli dekeni ka ahar bəlan : leli ti magray təwi e kidiñ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray təwi e kidiñ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti təhi ana leli məjənaki ndam gatay ya talagani ni ciliñ, do ni ti təhikivu ma nahan ana leli ndo. Ma gatay hini ya təhi ana leli ni ti nu day ənuviyu a ahàr bu, nəwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer əra afa goro a Antiyos a ni ti nələgia kə meleher ge mis a, adaba əgudara zlam a : ¹² ka ya ti ənjia afa geli a ni ti nañ əbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələñ gani Zek əslərbiyu ndam Zude ndahan. Nday nakəñ təra tìnjia nahəma, Piyer nakəñ əgrafəña aŋgwaz kə tay a, nahkay əsləkafəña kə ndam ya ti nday ndam Zude do, təbu təzum zlam akaba tay na, əwayay ti tìpi nañ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan ni day təgray akada ge Piyer ni, təbu tajalay ahàr cə cə. Barnabas əra əpia nahkay ti ku nañ day əgray akada ga nday ndahan ni bilegeni ; əwayay ti ndam Zude ni təsər nañ əmbrəña divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nipi ti nday nakəñ tədəbay divi ga *Ma Məweni Sulumani əna jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer kə meleher ge mis dek. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekeđi kənjəhad akada ga ndam Zude ni do, kənjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, tənəhad akada ga ndam Zude ni ti əgravu ahəmamam ? »

Melefīt ədəm leli ndam jireni ti azuhva məfəki ahàr geli ka Yezu ni ciliñ

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededifin adaba ata ban geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan ya tazalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nanju ni, leli masera tawi ga ndam ya tadabay *Divi ge Melefit ya Mawiz abaki ni ti, maslanja abi ya ti Melefit adam nan jireni ke eri gayan azuhva tawi gani nani bi ; Melefit adam mis jireni ti si maslanja ya ti afakia ahâr ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti mafaki ahâr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit madam leli ndam jireni ke eri gayan azuhva mafaki ahâr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit madam leli ndam jireni azuhva geli ya madabum Divi ya Mawiz abaki ni do. Adaba tawi ga ndam ya tadabay Divi ya Mawiz abaki ni ti maslanja abi Melefit adam nan jireni azuhva tawi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit madam leli ndam jireni ke eri gayan ti adaba leli mabu mafaki ahâr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahan ni tazalay leli ndam magudar zlam, adaba magray tawi akada ge Mawiz ya adam ni do. Egia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslanja ambranja zlam ya ti Mawiz adam tagray a wakita gayan ni bu na, kalan gani agray keti ti gayan ya agray keti ni ti agray ti egia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka madam ge Melefit ya Mawiz abaki ni ti akada nu mametani. Egia nemeta nahkay ti tadabay Divi ya Mawiz abaki a wakita gayan bu ni va do. Ere gani agravu nahkay ti, ti nanjehad ana sifa ke eri ge Melefit. Ka ya ti *tadarfan Krist ka tandal ni ti tadarabiya leli ka ahâr ban ; ²⁰ nihi ti nu nabu ana sifa, ay sifa ya anuyiyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli mabu ka ahâr ban akaba Krist, nahkay sifa ya anuyiyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nabu ana sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva mafakia ahâr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Nan ti awayay nu, agaskaba ti takad nan a kala goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit agru ga sulum gayan : nahkay ti nambran do simiteni. Mis ndahan tadam Melefit adam mis jireni ti azuhva tawi ga maslanja gani nani ya agray akada ge Mawiz ya abaki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededifin ti Krist amet ti masakani.

3

Melefit ahangay mis ti ahmamam ?

¹ Lekulum ndam Galasi ti lekulum ndam muru ! Lekulum ti aranja agray kuli aw ? *Tadarfan Yezu *Krist ka tandal ni taha ma gana ana kuli a, kicuma lala, kala kipuma ana eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay nihindifina ma ke kuli a ban : Melefit avi *Masuf Njelatani ana kuli ti adaba kadabum *Divi ge Melefit ya Mawiz abaki ni tak, day ti avi ana kuli ti adaba kagsumkaba ma aki ka mafaki ahâr ka Yezu na palam aw ? ³ Lekulum ndam muru emiteni ti kamam ? Kanjumki ka mafaki ahâr ke Krist ti ana njeda ga Masuf ge Melefit, nihi ti kagrum tawi ana njeda ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam agrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kahumi ana ahâr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit nan abu avi Masuf gayan ana kuli, agray zlam magray ejep e kidin gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba kadabum Divi gayan ya Mawiz abaki ni tak, day ti agray ti adaba kagsumkaba ma aki ka mafaki ahâr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti agrakiva ka Abraham ni

⁶ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit àdəm nañ mis jireni kè eri gayan.* » ⁷ Nahkay ti ahàr àdəm kəsərum nday ya ti təfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza huđ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit àdəm a Wakita gayan ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad nahan Melefit aməđəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva məfəki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu mabəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagray àna nak.† » ⁹ Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan akada ya agri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tədam tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti Melefit məđəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek àna seriya sawan. Adaba àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àdəm ku way way do məgəskabu pakama ya àbu mabəkiani a wakita hini bu ni dek, məgray təwi àna nañ kəlavad, àmbrəñ ba, do ni ti Melefit aməwəl nañ àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslanja ya ti Melefit àdəm nañ mis jireni kè eri gayan adaba adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti àbi. Adaba àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslanja ya ti Melefit àdəm nañ jireni kè eri gayan adaba àfəkia ahàr a ni ti, maslanja gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gəgəri. Àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslanja ya ti àgəskabá ere ye ti àbu mabəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.§ »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl nañ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslanja ya ti *tədarəña nañ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla nañ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day təngət *sulum ge Melefit ya agri ana Abraham ni ; atəngət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlan ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdəm aməvi Məsuf gayan ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslanja ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Ngay aməgri ana bəza huđ gayan ti àdəm ndo : nahkay àdəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan cilin. Məsəra, àbu mabəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nəđəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diñ diñ fad àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz.

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Mənjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23. † 3:16 Mənjay Mənjəkiani 12.7.

Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit adəm amagray ni ti agray ededij. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya adəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit adəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlan gani Melefit adəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Adəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kə eri ge Melefit. Melefit adəfiki ti ga hayanani, duk abivoru ana mara ga wur hud ga Abraham ya Melefit adəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day àhəngri ana ata bəj geli. † ²⁰ Tamal maslanja abu ahəngri ma ana mis ndahan ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, nanə nanəni àhi àna ma gayan, do ni ti maslanja nahan àhəngri ana Abraham do.

²¹ Əgia nahkay ti Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis təngət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni ededij ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu ededij ni ti nihi : mis a duniya bu dek tagudara zlam a, tisliki məmbrəjanani do ; tigia evidi gana, akada nday a danğay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəkia ahər ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiya ma ahaslana, mis təngət ti azuhva təfəki ahər ka Yezu Krist, do ni ti təngət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəki ahər ke Krist àbi fañ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti adəfiki ana Məwiz ni akada leli a danğay bu. Ahətay sarta ya aməngazli divi ga məfəki ahər ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti əgia akada ga maslanja ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahər ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ənjia, leli məbu məfəki ahər. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njədə ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekuləm dek kəfumkia ahər ka Yezu Krist a, nahkay ti kiguma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekuləm ya *təbaray kuli àna slimi ge Krist ni dek ti kiguma akada mis bəlan akaba nanə a. Kəmbatunkaba majalay ahər gekuli a, nihi ti kəbum kajalum ahər akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zəde, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəngü ni àgray arəna do ; lekuləm dek kiguma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur hud ga Abraham ; lekuləm ndam ge Krist, nahkay ti lekuləm day kiguma bəza hud ga Abraham a. Nahkay kəngətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kuli ni ti nihi : wur tamal bəjanani adəm ara azum mekeji gayan, ay nanə wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəngü

† **3:19** Ndam Zəde tādəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahər ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ni nanj akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis tæbi slimi, tæbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bæjani adam amazum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli mafaki ahâr ka Yezu fanj ndo ni ti leli akada bæza, leli evidi ga *masuf magadavani ya tægur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit afakad ni ara enjia ti aslarbiyu Wur gayan. Ewi nanj ti wal ; tiwi nanj ti e kidinj ga ndam ya ti tadabay Divi ya Mewiz abaki ni bu. ⁵ Tiwi nanj nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadabay Divi gani nani na, ti leli dek migi bæza ge Melefit. ⁶ Ere ye ti adafaki kiguma bæza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit aslarvabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a mæbæruv va. Məsuf gani nani nanj abu azlah, adam : « Aba, Baba.* » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kidinj gekuli bu nanj evidi va do, ègia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit amagri sulum gayan ya ti adam amagri ana bæza gayan ni ana kuli bilegeni. Nani dek ti tæwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tijkia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit nanj way ti kəsarum do. ⁹ Ay nihi ti kəsaruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit asar kuli enji. Ahaslani ti *masuf magadavani ya tægur duniya ni tæcacia zlam ana kuli a, ay kæmbræjuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njæda afæn kà tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kigam evidi ga zlam nday nani keti ededinj aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahâr ni ti vad gærgærani, kiya gærgærani, sarta gærgærani akaba vi gærgærani ya ti tagrafæn wumæri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kægurum ni ti ahælu ahâr, nədəm bi tæwi goro zlæzladani ya nàgray e kidinj gekuli bu ni ti emigi tæwi masakani.

¹² Bæza ga mmawa, nahængalay kuli, nawayay ti kigam akada nu, adaba nu ti nigia akada kuli a. Ere ye ti kægudarumu ku gæzit ni ti àbi. ¹³ Kəsaruma nàra afa gekuli a, næhi *Ma Mæweni Sulumani ana kuli ye enjenjeni ni ti nængat ahar gani ti adaba nèbesey do. ¹⁴ Armæwær goro ni ti ègia zlam zlæzladana kè eri gekuli a. Ku tamal nahkay nængu ni kånjakum nu ndo, kægæsunkabá nu a. Kægæsunkabu nu ti akada nu *mæslær ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kæmarumva dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kuli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kawayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekuli tekeci akal kæhælumaba kæbumua. ¹⁶ Ègia næbu næhi ma ge jiri ana kuli ti nigia zal ezir gekuli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti tæhurkiviyu ke kuli ni ti tæza njæda gatay a dek ga magray tæwi e kidinj gekuli ba. Ay tægray nahkay ti tæwayay mæгри zlam sulumani ana kuli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kuli a, ti kæmbræjum nu, kæzum njæda gekuli dek ga madabay tay. ¹⁸ Mis azay njæda gayan dek ga magray zlam ti abælai, ay ti ahâr adam zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahâr adam ku nu næbu akaba kuli, ku nu næbi akaba kuli bi nængu ni kæzum njæda gekuli dek ga madabay nu kælavad. ¹⁹ Lekulum ti akada bæza goro, ay nihi ti akada lekulum a huɔ bu keti, niwi kuli ti næcakay daliya dal-dal. Anæcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahâr gekuli dek ègia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidinj gekuli bu ! Nahkay ti akal næsar ahæmamam næhi ma goro ana kuli ni, adaba nihi ti næsar ere ye ti næhi ana kuli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

* 4:6 Àna ma ga ndam Zude « Aba » ti awayay adæmvaba « Baba. »

²¹ Lekuləm ya ti kəḏəmum kawayum maḏəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya əḏəm ni ti kiçum ndo waw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! ²² Əbu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu cə, bəlaŋani ni evidi ewii, nahaŋ ni ti ni wal gayanj ye evidi do ni ewii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi naŋ akaḏa ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga naŋ ye evidi do ni ti tiwi naŋ akaḏa nani do ; tiwi naŋ ti azuhva ge Melefit ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay aḏəfiki zlam nahaŋ ana leli. Wəl cəeni ni ti akaḏa pakama gargəri cə ya ti Melefit *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, əhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti taḏəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay aḏəmvaba həma Sinayi ya ka haḏ Arabi ni. Awayay aḏəmvaba Zeruzalem ya kani daya, aḏaba ndam Zeruzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zeruzalem nahaŋ əbu agavəla ; ndam Zeruzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur ḏay-ḏay ndo ni mərvu, nak ya ti kəkəy daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay. Aḏaba nak ya ti zal gayak əmbrəŋa kur a, əndəhadfuk do ni, ekiwi bəza dal-dal ətama ga wal nahaŋ ya tandəhadkəbu ata zal gayanj na. ‡ »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekuləm ti bəza ge Melefit eḏeḏiŋ eḏeḏiŋeni ; kiçum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya əhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni : nahkay ti lekuləm akaḏa Izak, lekuləm akaḏa wur ya Abraham ewiŋa kə evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti İsmayil wur ya tiwi naŋ akaḏa ge mis ya tiwi ni ti əgria daliya ana Izak wur ya tiwi naŋ əna nḏəḏa ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day əbu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cəm pakama ge Melefit ya əbu məbəkiani a Wakita gayanj bu ni. Əbu məbəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Aḏaba wur ge evidi ti əzum mekeji ga bəŋani do simiteni, si wur ya ti məŋani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahər əḏəm miçi evidi ge Divi ya Məwiz əbəki ni ba

¹ *Krist əgray ti mətamfəŋa kə *Divi ya Məwiz əbəki, ndam *Zəde taḏəbay na. Əgray nahkay ti, ti miçi evidi gani va ba. Nahkay ti zum nḏəḏa gekəli dek, kəŋgumiyye e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kəli nahəma, tamal kawayum *təkeli kəḏi ana kəli ti Krist əgia zlam masakana, aḏaba əjənaki kəli va do. ³ Nəhi ana kəli keti, maslaŋa ya əkeley kəḏi ni ti ahər əḏəm maslaŋa gani nani məḏəbay Divi ya ti Məwiz əbəki a wakita gayanj bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit məḏəm lekuləm ndam jireni aḏaba kəḏəbum Divi ya ti Məwiz əbəki ni ti, kəməbrəŋuma Krist a, kiçumva akaba naŋ a, kiçumki məŋgət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefit aməḏəm leli ndam jireni kə eri gayanj ti aḏaba məbu məfəki ahər ke Krist. Leli məbu məhətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti əna nḏəḏa ga Məsuf gayanj. ⁶ Tamal kəfəkia ahər ka Yezu Krist a ti ku təkəluca kəḏi a, ku təkəluç ndo nəŋgu ni, əgray araŋa do. Ere ye ti əbələfəŋ kə Melefit

† 4:22 Məŋjay Məŋjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, naŋ ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

‡ 4:27 Izayi 54.1. § 4:30 Məŋjay Məŋjəkiani 21.10.

ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kadafaki məfəki ahər gayak ni àna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahər ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way àcafəna kəli ga madəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti àgosay kəli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kəli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiŋ gəzıt àkibu ka zlam ti ewisiŋaba zlam na dek » ni ti jiri edeđiŋ. ¹⁰ Nəsəra lekələm day majalay ahər gekəli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan. Maslanja ya ti ewisirikaba ahər ana kəli a ni ti ku nan way nəŋgu ni Melefit amatrađ nan.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm təkeli kədi ana mis kekileŋa ti, mis təgru daliya kekileŋa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni àwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahər ana kəli, tədəm təkeli kədi ana mis ni ti təsłafəŋa kədi kə tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ŋgay kisləmki magray zlam kwanja kwanja akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahər ba. Ere ye ti ahər àdəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslanja nahan. ¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahər gayak ni. » Tamal kəbu kəgray nahkay ti, kəgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz àbəkni bu, àdəm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, təhəpəđvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziŋumvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbərurv gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbərurv gekəli àwayay do : nday cəni tərakaboru do. Ègia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ŋgasa àki ke kəli ga madəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbərurv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray məsəwehvu, magray zlam ya təbəkni mimi ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, məhəŋgay ma, magray solu, məzum bəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahan akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti : ndam ya ti təgray zlam nday nani ti tisləki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbərurv geli bu ni ti akada bəza ga məŋgəhaf ya ewi ni : təwi gani nani dek ti bəlan. Zlam gani nday hi : mawayavani, məmərvani, manjəhad sulumani, məbeseni, majalaki ahər sulumani ke mis, məgri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, məbi slimi ana ahər. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya àbəkni a wakita gayan ni bu ni àcafəna mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbərən zlam magədavani ya ti məbərurv gatay awayay magrani na. Ègia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kə təndal a. ²⁵ Leli məbu àna sifa ti àna njəda

* 5:14 Levi 19.18.

ga Məsuf Njələtani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njələtani mägur leli kəlavad.
²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bəruv ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidīn geli bu mägri sulum ana maslaṇa nahar

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaṇa əjikia ke divi a ti ahàr àdəm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njələtani ni humi ma ti mənḡukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi narḡ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaṇa azay ahàr gayar adəm narḡ gədəkani, ambatakani do əsli ararḡa do nahəma, agosay ahàr gayarḡ gayarḡani. ⁴ Ku way way do ahàr àdəm māmənjaləḡ ka manjəhad gayarḡ cilin. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məbəruf na ti məməruf adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfəḡ ahàr gayarḡ kə mis ndahar ba. ⁵ Adaba ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ya ti Melefīt àhi məgray ni àna ahar gayarḡ gayarḡani.

⁶ Maslaṇa ya ti təcahi ma ge Melefīt ni ti, a huđ ga zlam ya ti àḡəta ni bu đek ti məvi ana maslaṇa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba : maslaṇa ya ti azay Melefīt akada zlam masakani ni ti Melefīt amatrađ narḡ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məbəruf gayarḡ awayay na ti zlam gayarḡ ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njələtani awayay na ti, Məsuf Njələtani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəḡa kə leli a ba. Adaba vad ya Melefīt əfəkad ni eminjia ti Melefīt aməgri sulum gayarḡ ana leli adaba məmbrəḡ məgray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənḡətuma ahar ga məgray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis đek. Ahar gədəkani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

Pol endeverin ma gayarḡ àna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gədəkani gədəkani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ḡgasa ke kəli ge *mekeli kədi ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya təzlabay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba cilin : təsəra tamal maslaṇa adəm Melefīt ahəḡgay mis azuhva *Krist ya amətfəḡ kə təndal ni cilin ti mis təbu təgri daliya ana maslaṇa gani. ¹³ Nday gani ti təkəlia kədi ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwi əbəki a wakita gayarḡ ni bu ni đek bi. Tədəm təkəli kədi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kədi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niḡi zlabay do. Ay tamal niḡi zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya amətfəḡ kə təndal ni cilin. Yezu àra aməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kə eri goro a, akada *tədarfəḡa tay kə təndal a. Nu day niḡia zlam masakana kə eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəḡa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədi ana mis, ku təkəli kədi ana mis do nənḡu ni, àgray ararḡa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahar ni đek ti nihi : Melefīt àgray ti niḡia mis məwəna azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefīt məjənaki tay, məgray ti tənḡəhadkəbu àna sulumani. Melefīt məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayarḡ ededin.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaṅa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava kà vu goro : mandava gani nday nani ti tədəfaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist mǎgri sulum gayan ana kəli dek ; sulum gani nani mǎnjəhad a məbərurv gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mäsär sarta ya àbèki wakita ni do, mäsär melaṅ ya àbèki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mabækiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kèsa gədakani ka hađ Azi. Pol ànjəhad eslini vi mahkər (Təwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbèki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naṅ àsəra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlègi ana mis akada gayan ya àgray a wakita ndahaṅ bu ni do. A wakita ndahaṅ ya tábèki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kàbum a kèsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaṅ tädəm wakita hini ti Pol àslərìoru ana ndam ga kèsa gərgəri kay bəlaṅ àna bəlaṅ ga məhi ma ana ndam ga Yezu dek. Ay tamal nahkay ti tàzay wakita ya təslərìoru ana ndam Efez ni cilij, tàfiyu a Wakita ge Melefit vu ; təmbrəṅ wakita ya təslərìoru ana ndam ga kèsa ndahaṅ ni dek.

Nahkay pakama ga Pol ya àdəm a wakita hini bu ni ti kwa ka mənjàki gani àhi ana ndam ga Yezu dek. Ànjəki, àdəm àna təwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mīgia bəza gayan a ; àmbərfəṅa zlam magudarani geli ni kè leli a dek ; àgray ti mīci ma gayan maṅgahani ni. Ahaslani ti leli akada mis məmətani, nihi ti məbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; mīgia akada mis a bəlaṅ. Nahkay Pol ahəṅgalay Melefit ti ndam gayan ni dek tici zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani dek ana tay ti azuhva təwi ge Krist (1–3).

Leli mīgia bəza ge Melefit a ti, ahàr àdəm mənjàhadum ahəmamam ? Pol àdəm mīcivu, mawayumvu, ku way way do mągray təwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni ; məmbrəṅum zlam magudarani dek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bəṅ ga bəza, ku evidi, ku bay məgur evidi, mənjàhad akada ge Melefit ya awayay ni cilij. Melefit àvia njəda ana leli a dal-dal : njəda gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si mągray təwi àna naṅ lala. Ahar gədakani mąhəṅgalay Melefit kəlavad, məmbrəṅum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri arəṅa ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahàr àdəm leli day mągəsumkabu. Si mīci pakama gayan ni, mągray təwi àna naṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nīgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kəli ndam *njəlatani ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist, kəbum a kèsa Efez bu ni. ² Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay ana kəli, tğgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit agri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahàr àdəm məzləbum Melefit, Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dek ana leli àna Məsuf gayan a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlaṅ palam. ⁴ Wudaka Melefit àgraya melaṅ a ti àdəkiba leli a, ti mīgi mis *njəlatani ke eri gayan, ti àṅgətfəṅa zlam

magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mîgi akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdəmbya kwa ahaslana emigi bəza gayan àna təwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbəlafəŋa dal-dal, ⁶ awayay ti mis təsər naŋ gədakani, tázləbay naŋ azuhva sulum gayan ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan biliŋ biliŋeni ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mîgia akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay ; àgray ti leli məsər zlam akaba mîci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni maŋgahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbəlafəŋa dal-dal. Àdəmbya kwa ahaslani, amagravu àna təwi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi : amaŋgasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan mágur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdəmbyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjeni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekələm day kəbum akaba Krist akada mis bəlan, adaba kicəma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəŋgay kəli àna naŋ na. Nahkay kəfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan ana kəli a akada ya àdəmbyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kəli ni ti akada zlam gayan ya àgrakia ke kəli a, adafaki ti lekələm gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli ededifin ededifineni ka ya ti emendeverin təwi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzləbum naŋ dal-dal azuhva təwi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsə ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nícia lekələm kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsə ana Melefit kəlavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kəli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gədakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, mədəfiki ana kəli ahəmamam kəsərunkivu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfiviya majalay ahàr sulumani ana kəli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kəli ga məviani ana kəli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na dek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərurum njədə gayan gədakani àtama njədə ndahaŋ a dek. Njədə gayan gani nani ti àgri təwi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njədə gani nani ti ere ye ti əsliki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njədə gani nani ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, mək əfakad naŋ kə gəvay gayan e melefit bu ka məlan ga gədakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gədakani gatay dek, agur bəbay dek akaba ŋgumna dek daya. Ku ndam njədə-njədani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur

tay daya. Agur nday ya t̃abu ka sarta hini ni cilin̄ do, agur nday ya at̃al̃abu ka m̃alan̄ m̃aweni ya Melefit amagraja ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Àf̃aki nan̄ g̃ad̃akani ka ah̃ar ga zlam dek, àfiyu nan̄ bay g̃ad̃akani ga ndam gayan̄ ya *t̃ac̃akalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya taf̃aki ah̃ar ke Krist ni dek ti nday dekeni t̃igia vu gayan̄ a, ad̃aba nj̃ada gayan̄ dek àvu a tay bu. Krist ti nj̃ada ge Melefit dek àvu a vu gayan̄ bu daya, nj̃ada ge Melefit ya àh̃ac̃ikivu ana nan̄ ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àh̃an̄ga leli àna sulum gayan̄ a

¹ Ahaslani ti lek̃ul̃am k̃abum akada ge kisim ni k̃e meleher ge Melefit ad̃aba k̃agudarumbiya zlam a dek. ² K̃agudarumbiya zlam a k̃alavad̃ ka sarta gani nana akada ge mis ndahan̄ ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lek̃ul̃am k̃ic̃umikia slimi ana bay nj̃ad̃-nj̃ad̃ani mag̃ad̃avani na. Bay gani nani agur m̃alan̄ ya a gala-gala ge melefit bu akaba had̃ ni, nani m̃asuf, agray t̃awi ka sarta hini a vu ge mis ya t̃iciiki slimi ana Melefit do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli m̃abu akada gatay ni, k̃alavad̃ m̃agrabiya zlam mag̃ad̃avani ya m̃ab̃aruv geli àwayay na. M̃ajalakibiya ah̃ar ka zlam ya t̃ab̃alaf̃an̄biya k̃e leli a na cilin̄. Manj̃ahad̃ geli ti nahkay. Àna manj̃ahad̃ geli gani nani ti akal Melefit amatra6 leli akada ya amatra6 nday ndahan̄ ni.

⁴ Ay ti amagraj nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, m̃asi cicihi g̃ad̃ak. ⁵ Ku tamal leli m̃abu akada ge kisim ni k̃e eri gayan̄ ad̃aba m̃agudara zlam a nan̄gu ni, àvia sifa ana leli a ka ah̃ar b̃alan̄ akaba *Krist a. Nan̄ àh̃an̄gay k̃ali ti ga sulum gayan̄. ⁶ Leli ti m̃igia akada mis b̃alan̄ akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àh̃an̄garaba leli a ka ahar b̃alan̄ akaba Krist e kisim ba, àb̃ahada leli a dig̃usg̃us ka ahar b̃alan̄ akaba Krist e melefit ba daya. ⁷ Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva t̃awi ga Yezu Krist nahkay ti, ad̃aba awayay ad̃afiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ah̃amamam sulum gayan̄ ti g̃ad̃akani àsabay ni. ⁸ Melefit àh̃an̄gay k̃ali ti ga sulum gayan̄ ed̃ed̃in̄ : agri sulum gani nani ana k̃ali ad̃aba k̃efumki ah̃ar ka nan̄, do ni ti àgri ana k̃ali ti ka duwa ge t̃awi gek̃ali ya k̃agrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefit àgri ana k̃ali ga sulum gayan̄ zlam gayan̄. ⁹ Nahkay ti àh̃an̄gay k̃ali ad̃aba lek̃ul̃am k̃agruma t̃awi sulumana palam do, àh̃an̄gay k̃ali ga sulum gayan̄ cilin̄, ti ku way way do èji zlabay àna t̃awi gayan̄ gayan̄ani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis b̃alan̄ ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti m̃agray k̃alavad̃.

Nday ya ndam Z̃ude do ni t̃igia jiba b̃alan̄ akaba ndam Z̃ude a

¹¹ Nahkay zla nah̃ama, s̃arumki jiba gek̃ali ahaslani ti jiba ga ndam *Z̃ude do. Ndam Z̃ude t̃ad̃am lek̃ul̃am k̃ud̃i gek̃ali *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. T̃ad̃am nahkay ti, t̃ad̃amki ti ka zlam ge mis ya t̃agri ana vu gatay ni cilin̄. ¹² S̃arumki ahaslani ti lek̃ul̃am k̃as̃arum *Krist do, lek̃ul̃am ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *àw̃alkabá m̃aw̃lvana akaba ndam gayan̄ a, àhi ana tay am̃agri sulum gayan̄ ana tay, ay ti lek̃ul̃am k̃akumk̃ibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti k̃afumki ah̃ar ni ti àbi. K̃as̃arumbiyu Melefit a manj̃ahad̃ gek̃ali a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lek̃ul̃am dr̃in̄ dr̃in̄ akaba Melefit, ay nihi àna t̃awi ga Yezu Krist nah̃ama lek̃ul̃am k̃abum k̃a g̃avay ge Melefit. Krist àgray t̃awi nani ti àna

mimiz gayan̄ ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli ðek manjəhadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tigia jiba bəlan̄. Ahaslani ezir àbu e kidin̄ gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist àməta ti èmbedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan̄ ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjəhad ga ndam Zude, ay azuhva təwi ge Krist ti wakita nani àgray təwi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan̄. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjəhadkabani àna sulumani akada mis bəlan̄. ¹⁶ Gayan̄ ya àmət kà təndal ni ti àzaba ezir ya àvu ahaslani e kidin̄ gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan̄ adaba àngalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nan̄ àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, àdəm si mis tən̄jəhadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Àhi ana kəli, lekələm ya kəbum drin̄ drin̄ akaba Melefit ni, àhi ana nday ya təbu cifa cifa kə gəvay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna təwi ge Krist day kwa ti leli ðek mən̄gət divi ga mahəðakfənjiani kà Bənj geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan̄ bilin̄ bilin̄eni ni.

¹⁹ Nahkay ti lekələm akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahən̄ va do, kigəma ka ahar bəlan̄ akaba ndam ge Melefit a, kigəma ndam ga huð ahay gayan̄ a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kigəma akada ga akur ya tēdezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Akur gəðakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nan̄ nan̄ani àna ahər gayan̄. ²¹ Ahay gani nani ðek anjəhad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gəðakani ge Melefit, ti Bay geli mən̄jəhadviiyu. ²² Lekələm ya kigəma bəlan̄ana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit àhəla kəli akaba ndam gayan̄ ndahan̄ na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan̄ àna nan̄. A ahay gani nani bu nahəma *Məsuf ge Melefit anjəhadviiyu.

3

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahəma, nu Pol nahəngali Melefit ana kəli. Nu a dan̄gay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kəli ya lekələm ndam *Zude do ni. ² Təwi ge Melefit ya àvu ga sulum gayan̄ ti nəgri ana kəli ni ti àbi kicəma lala. ³ Melefit àdəfuaba pakama ya *man̄gahani ahaslani na. Àki ka pakama gani nani ti nəbikia ma gana ana kəli a gəzit. ⁴ Pakama man̄gahani nani ti àdəmki ke Krist. Tamal kəjəngəma ere ye ti nəbəki na ti kəsərum nu nəsəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit àdəfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti àdəfiaba ana ndam *asak gayan̄ *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama gayan̄ na. Àdəfiaba ana tay a àna njəda ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani man̄gahani ni ti nihi : Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Lekələm ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit èbedekabá kəli a, kigəma jiba bəlan̄. Nahkay ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis bəlan̄ ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Àdəfiaba ere nani ana leli a ti àna *Ma Məweni Sulumani ya àhi ana leli ni.

⁷ Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit àvua təwi gana ga məhiani ana mis a. Àvu ti ga sulum gayan̄, àna njəda gayan̄ gəðakani daya. ⁸ Nu ya nisliviiyu a

ndam ge Melefit ndahaŋ ni vu do ni, Melefit àgrua sulum gayan a, ga mähiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahəmamam Krist nan̄ abu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis tāsərkaba koksah. ⁹ Àgrua sulum gayan a ga mədəfiaba ana mis a ahəmamam Melefit agroru tawi àna pakama gani nani maŋgahani ni. Melefit àgraya zlam a dek ahaslana ; kwa ka sarta gani nani aŋgahfəŋja pakama gani nana kə mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama maŋgahani nana àna tawi gayan ya agray e kidin̄ ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *məslər akaba gədákani gatay ya təbu e melefit bu ni dek tici, ti tāsər ahəmamam Melefit àsəra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya àgraya malaŋ a faŋ ndo naŋgu ni àdəmbiya, nihi ti àgra àna tawi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Àna tawi gani nani ti Melefit àvia divi ana leli a ga mahədəkfəŋjiana, nahkay məgrumfəŋja aŋgwaz a va do, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bilin̄, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli daliya goro ya nəcakay àna tawi goro ya nagray azuhva kuli ni ti kam-kam àziaba njəda ana kuli a ba ti. Adaba mam, ahər àdəm daliya gani nani məvi məmərani ana kuli sawan̄.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhad̄i mirdim ana Bəŋ geli Melefit ga mahəŋgalay nan̄. ¹⁵ Mis tədəm ndam ya agavəla akaba nday ya a ga had̄ ni ti ata bəŋ gatay təbu. Tədəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit nan̄ Bəŋ geli nan̄ bilin̄. ¹⁶ Nan̄ ti gədakani àtam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəŋgalay nan̄ ti məvi njəda gədakani ana kuli a məbərur vu àna tawi ga Məsuf gayan̄, ¹⁷ ti *Krist mən̄jəhad̄ a məbərur gekuli bu adaba kafumki ahər. Nahəŋgalay nan̄ ti kəwayumvu dal-dal : nahkay akələbum àna njəda kay akada ga mən̄ ga zlam ya sliri gani tādəgoru a had̄ vu drin̄ ni, ahkay do ni akələbum àna njəda akada ga ahay asak gani mafəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda ana kuli ka ahar bəlan̄ akaba ndam gayan̄ ndahaŋ ni dek, ti kəsərur ahəmamam Krist awayay mis dek ku drin̄ eley eley do ni. Nahkay məlan̄ ya Krist àwayavū mis eslini do ni ti àbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis tāsərkaba koksah, ay ti nahəŋgalay Melefit ti kəsərurmkaba lala. Nahkay ti akələbum àna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kuli ti àbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esl̄iki məgri zlam ana leli kay dal-dal àtama geli ya mihindifin̄ja na, àtama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti àna njəda gayan̄ ya agray tawi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma mázləbay nan̄ azuhva tawi gayan̄ ya agray e kidin̄ ga ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, mázləbay nan̄ azuhva zlam gayan̄ ya àgri ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist ni daya. Mázləbay nan̄ ku nihi, mázləbay nan̄ ka sarta ya amara ni dek, mázləbay nan̄ kan̄gay-kan̄gay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday bilin̄eni akada vu bəlan̄

¹ Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay kuli ti kan̄jəhad̄umkabu lala adaba Melefit àzalay kuli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəŋgalay kuli ti nu Pol ya a dan̄gay bu azuhva tawi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nədəm nahəma, hən̄grumoru ahər a had̄ e kidin̄ gekuli bu, njəhad̄um kuđufa, bəsəm zlam ya təgri ana kuli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kiguma akada mis bəlan̄ àna tawi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njəda ti *kan̄jəhad̄umkabu àna sulumani

gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miġia akada mis bəlanana, nahkay vu geli bilin. Məsuf ge Melefit ti nañ bəlan. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan daya. ⁵ Bay geli ti nañ bəlan. Mafəki ahər ti ka nañ nañ bəlan. *Məbaray əna slimi gayan, baray gani nani ti bəlan. ⁶ Melefit ti nañ bəlan, nañ Bəñ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, anjəhad a məbərur geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist əvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan ya awayay na. ⁸ Pakama gani əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Àcəloru agavəla,

əgəs mis ga njadə,

əvia zlam ana mis a daya. * »

⁹ Ay ma ya tədəm « àcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam ? Awayay adəmvaba wudaka Krist àcəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni ti àcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nañ gani bəlanani ni. Ağray nahkay ti məzum bay, məgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Nañ gani əvia njadə ana mis ga magray təwi gərgərani əna nañ a : mis ndahañ tığia ndam *asak a, mis ndahañ ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahañ ndam məhiuru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahañ ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist əgray nahkay ti, ti mis nday nani təjənaki ndam gayan ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti tənġət njadə, tənġoru kama kama. ¹³ Leli dek emiġi akada mis bəlan ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahər bəlan, aməsərur nañ ka ahər bəlan daya. Emiġi akada mis məndəhani. Nahkay emiġi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti əbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinjia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijinjia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama əna təwi ya magray ni dek, ti miġi akada ge Krist, nañ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan, Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit əvi ni lala ti amoru kama kama əna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli əna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kənjəhadum akada ga ndam ya təcəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvəñ bu, təsər aranjə do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, tənġət sifa gayan ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahər gatay bəñ-bəñ, tici ma do. ¹⁹ Nday gani mimili əki ka tay va bi, təvia ahər gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti əbəlay do simiteni ni dek kəlavad, tisliki məmbrəñani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti ərakaboru akaba ma ge *Krist ya təcəhi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti tədəmki ka nañ do aw ? Ere ye ti təcəhi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw ? Zlam nday nani

* 4:8 Məñjay Limis 68.19.

dek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekùli a, ti kànjəhadum akada gekùli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekùli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijiŋ tay ni cilin. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbəruv gekùli ana kùli a, ti kájalum ahàr nahanj sulumani. ²⁴ Ahàr àdəm kigum mis məweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kànjəhadum àna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekulum ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidin gekùli bu sawan, adaba lekulum dek kiguma vu a bəlan. † ²⁶ Tamal ti kəzumuma bərur a nahəma, kəgudarum zlam àna nan ba. Wudaka fat adiyu a ahay vu nahəma, kəmbrəŋuma məzum bərur gekùli na ‡ ; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kùli ba. ²⁸ Maslanja ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrəŋ akal gayan ni. Məzay njəda ga magray təwi sulumani àna ahar gayan gayanani ti mənəgat zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawan. Dəmum ma ya àgəski mədəmami ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahàr ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayan ke kùli dek àna nan a, ga madafakiani kùli ndam gayan ka fat ya ti amara mahəŋgay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidin gekùli ba, kəzumumvu bərur ba, kələgumvu ba, kəndivumvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidin gekùli bu, wayumvu, mbrəŋumfəŋa zlam ga bəza ga mən gekùli ya tagudari ana kùli na ka tay a, nday day təmbərfəŋa kə kùli a, akada ge Melefit ya àmbərfəŋa kə kùli a ni. Àmbərfəŋa kə kùli a ti àna təwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àdəm tənəhad ahəmamam

¹ Nihi ti lekulum bəza ge Melefit, awayay kùli. Nahkay ti grum zlam akada gayan ya ti agray ni. ² A huɗ ga manjəhad gekùli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nan ti adafaki ti awayay leli, amət ga mahəŋgay leli. Sifa gayan ti avi ana Melefit akada ga sədaga ya təwi ana Melefit ni. Sədaga gayan nani àbəlafəŋ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekulum ndam ge Melefit, nahkay àgəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahanj egi eri ana kùli ba. Zlam nday nani dek ti maslanja əcali kùli ba simiteni. ⁴ Àgəski day kədəmum ma ge mimili ba, kədəmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Àgəski ti grumi səsi ana Melefit azuhva təwi gayan ya àgri ana kùli ni sək sawan. ⁵ Sərumki lala, maslanja ya agray mesəwehvu ni, maslanja ya ti agray zlam ge mimili ni, maslanja ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslanja ya ti zlam egi eri ni àwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayan.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bərur ana Melefit. Melefit amatraɓ tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayan ni ndo. Nahkay maslanja àgosafəŋa kùli ka ma hina àna ma kwanjani ndahanj a ba. ⁷ Nahkay zla ti aranj əbedəkabu kùli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekulum kəvum e ziŋ-zijeni bu, ay nihi ti lekulum kəbum a masladani bu adaba lekulum kiguma akada mis bəlan akaba Bay geli a. Nahkay ahàr àdəm njəhadum akada

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

ga ndam ya tãbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azãbiyu manjãhadani sulumani e kidĩn ge mis bu, magray zlam jireni akaba mädãm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njãda ga mäsär zlam ya ti äbälafãn kã Bay geli ni. ¹¹ Kãhärumkiviyu ke tãwi ge mis ya ti tagray e zĩn-zĩneni bu ni ba. Zlam nday nani ðek ti zlam masakani. Ägãski ti kädãmumaya vay-vay, kimbirãmfinj ba : zlam nday nani ti zlam magädavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfãnani tekeði asay mimili. ¹³ Tamal kädãmumaya zlam magädavana vay-vay nahãma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis täsär ti zlam nani magädavani ededĩn. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahãma, ègia akada ga masladani na. Nahkay tädãm :

« Nak ya ti kinji düwir ni, pidekvu.

Cikaba e kidĩn ga ndam mãmätani ni ba,

ti Krist mãsladay kur akada ga fat ya asladay mälãn ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahãma bumi slimi lala ana manjãhad gekuli. Kãnjãhadũm akada ga ndam muru ni ba, njãhadũm akada ga ndam mäsär zlam ni sawãn.

¹⁶ Zemeni geli hini ti magädavani. Nahkay ka ya ti kislãmki magray zlam sulumani nahãma, grum. ¹⁷ Kãnjãhadũm akada ga ndam ya ti täsär zlam do ni ba. Ay ti zum njãda ga mäsär ere ye ti Bay geli awayay ti kãgrum ni sawãn.

¹⁸ Kävumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Tamal kãgrum nahkay ti agudari manjãhad gekuli ana kuli. Ahär ädãm *Mäsuf ge Melefit mìsliviyu a vu vu ana kuli cisl cisl sawãn. ¹⁹ Dũm limis gãrgãrani kay ya Mäsuf ge Melefit ävi ana kuli ni. Dũmi ana Melefit e kidĩn gekuli bu, zläbum Bay geli ana mãmãrani.

²⁰ Grumi säsi ana Bãn geli Melefit äna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi säsi kälavad äki ka zlam ya ti ävi ana leli ni ðek, kãmbrãnũm ba.

Manjãhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekulãm ya ti kãhãngrumioru ahär a had ana *Krist ni ti ku way way do mìciiki ma ana maslanã nahãn e kidĩn gekuli bu. ²² Lekulãm wäl cãmiki ma ana zawal gekuli akada ya kicãmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Adãba zal nahãma, nanj gädakani äki ka wal gayan akada ge Krist nanj gädakani äki ka ndam gayan ya *tacakalavu ku eley eley do ðek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay ya ahãngay tay ni ti nanj. ²⁴ Nahkay wäl ticiiki ma ana zawal gatay a zlam bu ðek, akada ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekulãm zawal, ku way way do mãwayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist adãfaki mãwayay gayan nani ti äna mãvi ahär gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Ägray nahkay ti, awayay ti tigi *njãlatani kè eri ge Melefit. Nahkay zla nahãma äbara tay a lala äna yam a, tũgia njãlatana äna pakama gayan ya tici na. ²⁷ Ägray nahkay ti mãmãnjalãn ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal mãbãlani ya tãngãtãña ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tigi njãlatani, tãngãtãña zlam magudarani kã tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mãwayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahär ädãm zal ni mãwayay wal gayan akada ya ti awayay ahär gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahär gayan gayanani. ²⁹ Maslanã ðay-ðay èzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adãba leli ndam gayan ðek ti vu gayan. ³¹ Äbu mãbãkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ädãm : « Nahkay ti mis zalani amahãraya a ahay ga bãnani ata mãñani ba, atanjãhadkabu ata wal gayan. Nday cãeni ti vu gatay emigi bälãn. » ³² A

* 5:31 Mãnjkiani 2.24.

pakama hini bu nahəma, zlam gəđakani manğahani àvu. Nu ti nəđəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do đek ni. ³³ Ku tamal nahkay nən̄gu ni, ahàr àđəm ku way way do e kidin̄ gekuli bu mawayay wal gayan̄ akada ya awayay ahàr gayan̄ ni, wal day mànhəngrioru ahàr a had ana zal gayan̄.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəj gatayani

¹ Gabəza, àgəski ti cəmiki ma ana ata bəj gekuli, adaba lekuləm kiguma akaba Bay geli a akada mis bəlan̄. ² Melefit àđəm e *Divi gayan̄ ya àhi ana leli dəbum ni bu ahkado : « Iğwioru a had ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit àđəm aməvələn̄ zlam ni. ³ Ere ye ti àđəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekuləm ata bəj ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekuli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawan̄.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekuləm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kuli ya a duniya bu ni. Ngumioru a had ana tay, grumfəŋa anğwaz kà tay a, grumi təwi ana tay àna bəruv bəlan̄, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kè eri gatay ti tázləbay kuli cilin̄ ba. Grum ere ye ti àbəlafəŋ kè Melefit ni àna bəruv bəlan̄ sawan̄, adaba lekuləm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay àna bəruv bəlan̄ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihirikeni do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslan̄a ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməvilən̄ zlam daya.

⁹ Lekuləm ya kəbum àna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekuləm akaba evidi gekuli ni ti lekuləm đek Bay məgur kuli nan̄ bəlan̄, nan̄ e melefit bu. Nan̄ gani ti ècirkaba mis a do.

Zlam ahər ge Melefit ya abi ana ndam gayan̄ ni

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kuli ni nihi : zum nğəda ga Bay geli, adaba lekuləm kəbum akaba nan̄ akada mis bəlan̄. Nğəda gayan̄ ni ti àtama nğəda ndahaŋ a đek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kuli ni đek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kuli àna wir-wir gayan̄ nahəma, kicikuma gan̄-gan̄. ¹² Nəđəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihirikeni do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gəđakani gatayani đek ya təgur duniya hini zin̄-zin̄eni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kuli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kuli na đek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atarəkia ke kuli a kà fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kuli do. Kələn̄ ga kadvu nahəma, lekuləm jika jika micikeni ka mələŋ gekuli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikuma gan̄-gan̄. Jiri ge Melefit ti jalumki ahàr ; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna nan̄ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahàr ; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga manğah gugum gatay àna nan̄ na. ¹⁵ Melefit àđafaki leli ndam gayan̄ ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay arən̄a àhəli ahàr ana leli va do. Jalumki

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

ahàr ka manjèhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti tɔ̀bɔ̀vu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahàr ke Melefit. Məfəki ahàr nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kuli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis àna nan ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna nan. Ay məfəki ahàr gekuli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəna kamnjagad ge minjikiyeni ke kuli a ni. ¹⁷ Melefit àhəngə kuli a. Mahəngani nani akada ga gadagar ya ndam slewja tɔ̀bɔ̀vu a ahàr vu ni. Nahkay jalumki ahàr. Jalumki ahàr ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kuli ga makadvani àna nan ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həngalum Melefit, hindumfiŋa a sarta ba dek. Hindumfiŋa àna njəda ga Məsuf gayan a. Həngalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həngalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawan ; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manjəhani, nihi ti Melefit àŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist àslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu mawəlani a danjay bu nəŋgu ni, nəmbrəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həngalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagray nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekulum day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagray ni dek ; nəslərkiuru wur ga mən geli Tisik ke kuli ga məhi ma gani ana kuli. Nan ti mawayay nan, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru nan ke kuli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum manjəhad geli, ti kəŋgətum njəda àna pakama gayan ya ti ahi ana kuli ni daya.

²³ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist təgray ti bəza ga mən geli dek tənəhadkabu àna sulumani ti. Bəza ga mən geli ni tawayavu àkivu, təfəki ahàr ka Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit məgri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kanjay-kanjayani ni ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni

Maslaŋa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbǎki wakita ni ti nan̄ a dan̄gay bu (1.13-14), ay mǎsǎr kǎsa gani do : mis ndahaŋ tǎdǎm dan̄gay gani ti e Efez, ay mǎsǎr sarta ya ti tǎfiyu nan̄ a dan̄gay vu e Efez ni do ; mis ndahaŋ tǎdǎm Pol àbǎki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kǎsa gǎdakani ka had Mesedǎwen̄) ; maslaŋa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti nan̄ (Tǎwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mǎvi njǎda ana tay : ku tamal nan̄ a dan̄gay bu nan̄gu ni, amǎr adǎba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tǎzay ahǎr gatay tǎtam mis ndahaŋ ba, tǎjalay ahǎr akadǎ ga Yezu ya àjalay ni sawan̄ (2.1-18) ; àhi ana tay tǎgǎskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Aziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tǎdǎbay mis ya tǎfǎki ahǎr ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahaŋ ana tay, àgri sǎsi ana tay ga zlam ya ti tǎslarikaboru ga mǎjǎnay nan̄ ni (4.2-23).

A pakama gayan̄ ni bu ni ðek ti Pol nan̄ àbu a mǎmǎrani bu ; ku acakay daliya nan̄gu ni amǎr (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tǎmǎr (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahǎr àdǎm mǎmǎr kǎlavad azuhva tǎwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya nan̄ àbu agri ana leli ni daya. Pol àdǎm awayay akoru kama kama àna mǎfǎki ahǎr gayan̄ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tǎru kama kama àna mǎfǎki ahǎr gatay, tǎmbrǎn̄ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani ðek ti Pol adǎfiki divi sulumani ga madǎbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist mǎgria sa ana ndam *njǎlatani ga Yezu Krist ya tǎbu e Filip na ðek. Mǎgria sa ana ndam ya *tǎbi slimi ana kǎli na, akaba nday ya *tǎjǎnaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bǎn̄ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani ti.

Pol agri sǎsi ana Melefit

³ Nǎjalaki ahǎr ke kǎli kǎlavad. Ka ya ti nǎjalaki ahǎr ke kǎli ni ti nǎgri sǎsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahǎngali Melefit ana kǎli dal-dal. Ka ya ti nahǎngali Melefit ana kǎli ni ti nu nǎbu àna mǎmǎrani, ⁵ adǎba kwa ka ya ti kǎfumki ahǎr ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekǎlum kǎbum kǎgrumkabu tǎwi ga *Ma Mǎweni Sulumani ka ahar bǎlan̄ akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjǎkia magray tǎwi sulumana e kidǎn̄ gekǎli ba. Ànjǎkia nahkay nahǎma, nǎsǎra ti amagruru duk anivoru ana vad̄ ga Yezu *Krist ya aman̄ga ni. ⁷ Nǎjalaki ahǎr ke kǎli nahkay ti kigeni, adǎba nawayay kǎli àna hud̄ bǎlan̄. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kǎli akaba nu ga magray tǎwi gayan̄ ka ahar bǎlan̄ a. Nahkay ku nu a dan̄gay bu, ku nǎhǎngriǎn̄ ana ndam ya tǎdǎmki ma magǎdavani ka ma ge Melefit, ku nǎdǎfikiaba Ma Mǎweni Sulumani ana tay

nəŋgu ni, lekələm kəbum kəjənumki nu. ⁸ Bay Melefit àsəra, nu nawayay kəli dek əna huđ bəlaŋ. Nawayay kəli nahkay ti azuhva Yezu Krist əvua njəda ga mawayay kəli a akada gayan̄ ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifiŋa kə Melefit ka ya ti nahəŋgalay naŋ na ti mawayavani gekəli ni māsagakivoru e kidiŋ gekəli bu. Nahkay akəsərum jiri, akəsərumkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahəŋgalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kədumkiba zlam sulumani ya tətam ndahaŋ na. Tamal kəgrum nahkay ti akagударum zlam do, mis day atəŋgətfəŋa ndivey kə kəli a do duk abiviyu ana maŋga ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akəgrum ni dek atanja kigeni, adaba akəgrum əna njəda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kəgrum na ti atazləbay Melefit, atədam naŋ gədakani.

Yezu Krist ti atam zlam dek

¹² Baza ga mmawa, nawayay ti kəsərum ere ye ti əgrakuvu ni ti əvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na atama ya ahaslana sawaŋ. ¹³ Nahkay ti ndam ga huđ ahay ga bay gədakani akaba mis ndahaŋ ni dek ticia nu nəvu a daŋgay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məŋ geli təsəra nu a daŋgay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gədakani e kidiŋ gatay bu təŋgəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Tədamoru pakama nani kama kama, aŋgwaz əwar tay do.

¹⁵ Mis ndahaŋ təzlapı ana mis əki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətam nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahaŋ ti təzlapaki ke Krist əna huđ bəlaŋ. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay əna huđ bəlaŋ ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a daŋgay bu ga mədəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahaŋ ya tagralu solu ni ti tədamki ma əki ke Krist əna huđ bəlaŋ do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətam nu palam. Təhi ana ahər təgrukivu daliya a ahay ga daŋgay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahər gatay nani ti əgray arana do. Ma gatay ya təhi ana mis əki ke Krist ni ti zlam məbəlanı. Nahkay nu nəbu nəmər : ku tagray əna cuday, ku əna huđ bəlaŋ nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlanı. Anəmər əkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəŋgay nu a huđ ga zlam gani nani bu. Amahəŋgay nu ti adaba kahəŋgalumu naŋ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbəkü mimili ni ba. Nawayay nanjəhad əna njəda gaŋ-gaŋ sawaŋ, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu əna sifa, ku tamal anəmata nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu əna sifa ti zlam gədakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, əbəlafu kay atam ya nu nəbu əna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu əna sifa ti nagraj təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley ? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahər ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nəsləkaba a duniya ba, ti nəru nənjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, atam. ²⁴ Akaba nani dek, ahər ədam si nənjəhad a duniya bu əna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad əna sifa e kidiŋ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu əna məmarani adaba kəfumkia ahər a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjua ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərümvu əkivu adaba nu nəbu e kidiŋ gekəli bu.

Kadumvu, kəmbərəŋum məfəki ahər ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahàr àdàm kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəngə ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahàr gekəli ka ahar bəlan, akaba kəkadumvu àna təwi ka ahar bəlan, ti mis táfəki ahàr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz àwərfəŋa kəli kà ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz àwərfəŋa kəli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit amahəngay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist cilin do : ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kərəma nu a nəkadva, nihi day kəsaruma, kekileŋa nu nəbu nakadva. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəŋva kà ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlan akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayan do aw ? Lekələm kəbum ka ahar bəlan akaba Məsuf gayan *Njəlatani do aw ? Kəbum kərəm mawayavani gayan e kidin gekəli bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbərur dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlan ; cəmvu ma e kidin gekəli bu ; jalum ahàr ka ahar bəlan ; ³ kəzum ahàr gekəli kətamum mis ndahan ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawan. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana huđ gayan cilin ba, hojo mədəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahàr akada ga Yezu Krist ya əjalay ni. Majalay ahàr gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Naŋ ti Melefit ededın.

Naŋ Melefit ededın ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata naŋ ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayan ni dek àmbrəŋbiya,

əgia mis a, əgia evidı ededın a.

Àra əgia mis a ti, ⁸ aŋgwioru a had ana mis,

àgəsikia ma ana Melefit a,

àgəskabá ti mis təkad naŋ,

təkadfəŋ naŋ kà təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit əzoru naŋ drin agavəla,

àzalay naŋ gədakani atam gədakani ndahan ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a huđ melefit bu, ku ka dala, ku e evidı bu

təbəhadı mirdim ana Yezu

ka ya ti ticia slimı gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mədəm vay-vay :

« Yezu Krist ti naŋ Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cəŋgel ya asladay məlan ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahàr àdàm kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli

ni ti kægəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahàr àdəm kægəsumiki ma mātama ya ahaslani na. Kægəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kəli a. Àhəŋga kəli a nahəma, ahàr àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si aŋgwaz awarfaŋa kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay nahəma, ti kəwayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagударum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *nəlatani. Lekələm kəbum e kidiŋ ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi boŋgur təsladay ga mələvad a hud melefít bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəmərnu àna kəli. Esini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahàr gekəli ka Yezu ti akada ga sadaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərnu akaba kəli dek daya. ¹⁸ Tamal nahkay ti ahàr àdəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərnumvu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Eminjəa afa gekəli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti aməŋgəhadu ma gani. Nahkay ti anəŋgət njəda àna naŋ. ²⁰ Maslaŋa àfu ahalay ajalay ahàr akada goro ni bi, si naŋ ; naŋ àbu ajalaki ahàr ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahaŋ ni dek tədəbi zlam ana hud gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do. ²² Timote nahəma, kəsəruma àdəfakia naŋ mis sulumana. Àgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəŋani na. ²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsəlroru naŋ həya. ²⁴ Ay ti àna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti àbəlafu nəsləruru wur ga məŋ geli Epafrodit ana kəli. Naŋ ti lekələm kəslərnumubiyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra ənja ti àgrukia təwi a, məkədvu ka ahar bəlaŋ ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəslərikaboru naŋ ana kəli ti ²⁶ adaba awayay dal-dal ti mīpi kəli dek. Ècia ti kicəma ga arməwər ya àwər naŋ na, àhalia ahàr a dal-dal. ²⁷ Edədiŋ ti arməwər àwara naŋ a, amal àmət. Ay ti àsia cicihi ana Melefit a, àhəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba àwayay ti nəcakay daliya ka ahàr ga daliya ndahaŋ ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəslərikaboru naŋ ana kəli ke weceweceni, ti kay ya kīpəma naŋ a ni ti kəmərnumvu, nu day nəjalay ahàr kay ba. ²⁹ Eminjəa ti gəsumkabá naŋ àna məmərana, adaba lekələm dek ti Bay gekəli bəlaŋ. Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayəŋ ni dek. ³⁰ Zləbum naŋ adaba naŋ e təwi ge Krist bu ni ti àtaməŋga kə kisiim a pələk-pələk. Ku amal àmət nəŋgu ni àra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekələm kəbum driŋ akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli miŋi ndam jireni kə eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kəli ni ti nihi : mərnumvu adaba leli dek miŋa akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana

kali nihi ni ti nàbikia ana kali a àndava, ay ti tamal nàhikivu ana kali nàngu ni àgray arañja do, avikivu njəda ana kali daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekeləm kədi kwa ni. Ndam nday nani kəra, təgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigəm ndam ge Melefit ti si kikeləm kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit eədən eədəneni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit àna njəda ge Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist nañ gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahàr ni akaba tagray àna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahàr do. ⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu day nisliki məfəki ahàr ka zlam nday nani. Ku way way do àdəm esliki məfəki ahàr ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətəm nañ. ⁵ Zlam ya ti nəfəki ahàr goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal Izireyəl, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri : təra tiweya nu a ti təkəlua kədi a vad ya azlalahkə a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyən, nəgəskabá nətəm ndam Zəde ndahañ. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahàr nəgri təwi ana Melefit àna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcafəña nu kə məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələñ kə zlam dek masakani, adəba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani àtam zlam ndahañ dek. Ka ya ti nəsəra nañ a ni ti nəmbrəña zlam ndahañ na dek, namənjələñ kə zlam ndahañ ni dek akada ga dandas ni, adəba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlañ, ⁹ nawayay ti a vad ya ti amañga ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu nəngu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit məmənjalə nu zal jireni adəba nəfəkia ahàr ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adəba nəfəkia ahàr ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəda ya Melefit àhəngaraba nañ àna nañ a ni. Ku àcaka daliya nəngu ni, daliya gayan ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayan ya àmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit məhəngaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nəngu ni, ngay nəngəta, nənjkikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adəba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayan vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ngay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm fañ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biling ciling : nəmbrəñ zlam ya kələñ ni, nakadvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəngət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a huđ melefit vu ga məvi ere nani ana leli adəba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahàr àdəm mənjəhad akada ya nəhi ana kali ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahəñ nəngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kali. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahàr àdəm məhədəkumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagray ni. Lekələm kərəma manjəhad geli na : si kəmənjumlah ana mis ya tanjəhad akada geli ya manjəhad ni, ti kənjəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manjəhad gatay àbəlay do, tizirey Krist nañ ya àmətfəñ kə təndal ni. Ahaslani nəhikia pakama gani ana kali a sak kay, nihi keti nàhikivu ana kali, nitəwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijinj tay ka mandav ga sifa gatay. Ere

ye ti tawayay ni ti ègia melefít kè eri gatay a. Nday tǎbu tǎmǎrvu àna zlam ya tǎbǎki mimìli ka tay ni sǎk sawaŋ. Tǎjalaki ahàr ka zlam ge Melefít do, si ka zlam ga duniya ni cilin. ²⁰Leli zla nahǎma, majalay ahàr geli nahkay do. Kasa geli ti a huđ melefít bu. Bay mahǎngay leli, Bay geli Yezu Krist, amaslǎkabiya eslina, leli mǎbu majǎgay naŋ. ²¹Eminjia ti amǎmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mǐgi masladani akada gayan ni. Ara agray nahkay ti àna njǎda gayan ya agur zlam dǎk àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gǎrgǎrani

¹Bǎza ga mmawa, nawayay kǎli dal-dal : ahàr àdǎm kanjǎhadum njan-njan akada goro ya nǎhi ana kǎli ni, adaba lekǎlum a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kǎli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nǎmǎnjiyu kǎli. Ka ya ti nǎjalaki ahàr ke kǎli ni ti nu nǎbu àna mǎmǎrani kay. Bay Melefít day amǎgǎskabu nu àna mǎmǎrani azuhva kǎli.

²Evodi akaba Sintis, nahǎngalay kǎli, nǎhi ana kǎli ti kǐcumvu, adaba Yezu naŋ Bay geli dǎk. ³Nak ya magrakabu tǎwi ka ahar bǎlan, kǎmbrǎn ndo ni day, nihindi kur ti kǎjǎnaki wál nday hini ti tǐcivu, adaba tǎkadva akaba nu ga mazoru *Ma Mǎweni Sulumani kama. Tǎkadvu àna tǎwi nani ti nday akaba Klemar akaba mis ndahan ya magrakabu tǎwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefít àbǎkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dǎk.

⁴Nǎhi ana kǎli : Ku ananaw ananaw do mǎrumvu adaba leli dǎk Bay geli bǎlan ! Nǎhi ana kǎli keti : Mǎrumvu !

⁵Si kanjǎhadum ti mis dǎk tǎsǎr lekǎlum kǎzumum bǎrvu weceweci do, kebesum sawan. Bay geli ènjia wudak, naŋ driŋ do. ⁶Ku arana kwec àhǎli ahàr ana kǎli ba. Tamal arana àhǎcikivu ana kǎli ti humi ma gani ana Melefít sawan. Ku arana àdǎkiva ke kǎli a nǎngu nahǎma, hindumfiŋa kè Melefít a, hanǎalum, grumi sasi daya. ⁷Tamal kǎgrum nahkay ti Melefít amǎfi ahàr ana kǎli ti ere ye ti kajalumki ahàr ni dǎk kǎjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist ; nahkay arana amǎhǎli ahàr ana kǎli do, adaba Bay geli ti naŋ. Melefít amǎfi ahàr ana kǎli ahǎmamam ti mis hihirikeni àsǎr do.

⁸Bǎza ga mmawa, ere ye ti nǎhi ana kǎli ke mendeverin gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa : zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbǎlay ni, zlam ya magǎdavani do ni, zlam ya *njǎlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazlǎbay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam mǎbǎlani dǎk akaba zlam ya leli mǎdǎm sulumani ni dǎk kwa. ⁹Nǎchahia zlam ana kǎli a kay, kǎgǎsumkabá. Lekǎlum kǐcumu pakama goro a akaba kǐrǎma zlam ya nǎgray na. Si ahàr àdǎm kǎgrum zlam nday nani dǎk. Tamal kǎgrum nahkay ti Melefít naŋ àbu akaba kǎli, arana amǎhǎli ahàr ana kǎli va do.

Pol agri sasi ana ndam Filip

¹⁰Ka ya ti kǎslǎrumubiyu zlam ni ti nǎmǎrva dal-dal, nǎgria sasi ana Bay geli a. Ere ye ti kǎgrumu ni ti adafaki kǎfumu ahàr. Lekǎlum kǎbum kǎfumu ahàr kǎlavađ, ay ti kǎngǎtum ahar ga mǎslǎrubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹Nǎhi pakama hini ana kǎli ti, nǎdǎm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nǎbu a gǎđa bu ahkay do ni a daliya bu nǎngu ni, nǎchaha manjǎhadana àna mǎmǎrana. ¹²Ku mam mǎdǎkuvu mam nǎngu ni, nǎsǎra nanjǎhad tata : ku nu talagani, ku elimeni goro àbu ; ku huđ goro mǎrǎhani, ku lǎwir awǎr nu ; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhǎca nǎngu ni, nǎsǎra nanjǎhad

tata. ¹³ Nisliki mebesey zlam dek adaba Bay goro avu njɔɔfa gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nɔŋgu ni kɔgrumua zlam sulumana, adaba kɔjɔnumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bɔza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahàr ka sarta ya nàhi *Ma Mɔweni Sulumani ana kɔli mɔk lekɔlɔm kɔgɔsumkabu ni. Kɔsɔruma ka sarta nani ti nawayay naslɔka ka had gekɔli e Mesedawɛŋ a, ay ndam mɔfɔki ahàr ka Yezu ga kɔsa ndahaŋ tɔvu zlam ndo, si lekɔlɔm cilin. Nahkay nɔjɔnakia kɔli a ti lekɔlɔm day kɔjɔnumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nɔbu a Tesalonik ni ti kɔslɔrumukabaya zlam ga mɔjɔnaki nu a àtam sak cɔ.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kɔvumu zlam do ; nawayay ti Melefit mɔvikivu mɔsɔkani ana kɔli azuhva tɔwi gekɔli ya kɔgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhɔcukivu ni dek ti kɔvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kɔslɔrumubiya na, nahkay zlam àhɔcukivu va do. Ay ti kɔvumu ti ana nu do, kɔvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbɔlafɔŋ dal-dal akada ga sɔdaga ya kɔvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhɔci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kɔli ti araŋa àhɔcukivu ana kɔli ba bilegeni, adaba lekɔlɔm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis tɔzlɔbay Bay Melefit Bɔŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam mɔfɔki ahàr ka Yezu *Krist ye eslini ni bilin àna bilin. Bɔza ga mmawa ya tagray tɔwi akaba nu ni tɔgria sa ana kɔli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya tɔbu ahalay ni dek, ahar gɔɔɔakani ndam ya tagray tɔwi a ahay ga *bay gɔɔɔakani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist mɔgri sulum gayan ana kɔli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbaki wakita ni ti nan a daɗgay bu (4.18), ay mǎsar kesa gani do : mis ndahan tǎdǎm daɗgay gani ti e Efez, ay mǎsar sarta ya ti tǎfiyu nan a daɗgay vu e Efez ni do ; mis ndahan tǎdǎm Pol àbaki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tǎslarikaboru ana ndam Lewǎdisi daya (4.16). Lewǎdisi ti kà gǎvay ga Kolos ; kesa nday nani cœni ni ti ka haɗ Azi, drin gani kilǎmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaɗa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tǎwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewǎdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adaba mis ndahan tǎhi ma ndahan ana tay, tagosay tay, tǎdǎm Krist cilin ti èsli do, si mis tǎgaskabu pakama nahan maɗgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tǎdǎm si tǎzum zlam ndahan ba, si tǎgray wumari ndahan, si tǎzlǎbay mǎslar ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdǎm zlam nday nani dek ti zlam masakani : si mis tǎmbrɛn zlam ga duniya, tǎdǎbay Krist cilin (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis epia Krist a ti epia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya mǎlan a ti àna Krist (1.16) ; zlam dek tǎbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gǎdakan ga zlam weley weley do dek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni dek tǎnjahadkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mǎgaskabá Krist a, mǎsara nan a ti, arana nahan ya àhaci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeverin wakita ni akada gayan ya agray a wakita gayan ndahan ni bu dek ni : acahi zlam ana mis, àdǎm ahǎmamam ndam ge Krist tǎnjahad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tǎhǎngalay Melefit kǎlavad, àgrioru sa ge mis ndahan ana tay daya (4).

Ay ahar gǎdakan a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gǎdakan geli ni ti esli ana leli ; si mǎmbrɛn divi ndahan, mǎdǎbay Krist cilin kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adaba nu a, nigia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga mǎn geli Timote mǎbikioru wakita hini ana kuli, ² lekulǎm ndam *nijǎlatani ge Melefit ya kanjahadum a Kolos ni. Kiguma bɛza ga mǎn geli a, adaba kǎfumki ahǎr ke Krist, kǎmbrɛnum divi gayan do. Bɛn geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kuli, mǎgray ti *kǎnjahadumkabu àna sulumani ti.

Pol ahǎngali Melefit ana ndam Kolos ya tǎfaki ahǎr ke Krist ni

³ Mǎbu mahǎngali Melefit Bɛn ga Bay geli Yezu *Krist ana kuli kǎlavad. Ka ya ti mahǎngalay nan ni ti mǎgri sasi ⁴ adaba micia kǎbum kǎfumki ahǎr ka Yezu Krist lala, kǎbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kǎgrum nahkay ti adaba kǎsɛruma Melefit àngahia zlam sulumani ana kuli a huɗ melefit bu. Ma gani ya kicɛm ni ti ma ge jiri. Kicɛm ma gani nani ti ka ya ti tǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ⁶ ana kuli ni. Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti mis tǎbu tǎhioru ana ndam ga duniya dek, kǎlavad mis ndahan tǎbu tǎgaskabu, tambatkaba majalay ahǎr gatay a, mǎk tǎbu tagray tǎwi sulumani azuhva nani. Lekulǎm

day kàbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kícum ma gani ni, kəsəruma Melefít ti agri sulum ana mis ededín. ⁷ Àhi ma gani nani ana kùli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote màbu magrakabu t̀wí akaba nan̄ ka ahar bəlan̄, mawayay nan̄ dal-dal. Agray t̀wí ge Krist e kidín gekùli bu lala, àmbrəñ do. ⁸ Nan̄ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefít àvia njəda ana kùli a, kàbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mìci ma ga Epafras ni ti màbu mahəngali Melefít ana kùli kəlavad̄, məmbrəñ do. Mahəngalay Melefít ti kəsərurum ere ye ti nan̄ awayay ni lala ; mawayay ti kícum lala àna njəda ga Məsuf gayan̄, ti kàjalum ahàr sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kànjəhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahàr àdəm tanjəhad ni. Mawayay ti t̀wí gekùli ya kəgrum ni dek màbəlafəñ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan̄. Nahkay ti akəsərurum Melefít àtam ya ti kəsərurum nan̄ nihi ni. ¹¹ Melefít ti nan̄ a məlan̄ *njəlātani gayan̄ bu, njəda gayan̄ àtam zlam dek ; mahəngalay nan̄ ti m̀vì njəda gani nani ana kùli a manjəhad gekùli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəngu ni bəsəma, kəmbərəñum məfəki ahàr ke Melefít ba ; mawayay ti kəmərurumu sawan̄. ¹² Grumi səsì ana Melefít adaba àvia njəda ana kùli a ga məhurkiviyanì ka ndam gayan̄ njəlātana a məlan̄ gayan̄ masladani va. ¹³ Àhəlaba leli a njə njə a məlan̄ zìñ-zìñeni ge *Seteni ba, òru àbiyu leli a Məgur ga Wur gayan̄ vu. Wur nani ti Bəñani ni awayay nan̄ dal-dal. ¹⁴ Àna t̀wí ga Wur ni Melefít àmba leli a, àmbərfəña zlam magudarani geli na kè leli a daya.

Krist ti way ? T̀wí gayan̄ ti mam ?

¹⁵ Melefít ti mis t̀pì nan̄ day-day ndo ; ay tamal mis èpia Wur gayan̄ na ti èpia Melefít a àndava. Wudaka Melefít àgraya zlam a dek ti Wur gayan̄ ni nan̄ àbu àndava. Melefít àvia njəda ga məgur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan̄. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had̄ ni dek, ku zlam ya t̀pìvu ni akaba zlam ya t̀pìvu do ni dek, ku bəbay gəđákani ya təgur məlan̄ ya agavəla weley weley do dek nəngu ni, Wur ge Melefít agur tay. Iy, Melefít àgraya zlam a dek ti àna nan̄ ; zlam ni dek ti àgriya ana nan̄ a. ¹⁷ Wudaka Melefít àgraya zlam a dek ti Wur gayan̄ ni nan̄ àbu àndava ; zlam ni dek t̀bu nihi ti azuhva nan̄. ¹⁸ Ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan̄ ti ni ahàr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan̄. Àngaya enjia e kidín ga ndam evid̄ ba ti nan̄. Melefít àgray nahkay, àwaya ti Wur ni mìgi gəđákani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefít àgray ti zlam ya ti nan̄ àbu àna nan̄ ni dek ni ti, Wur gayan̄ ni day m̀ləbu àna nan̄ bilegeni. Ge Melefít ya àgray nahkay ni ti àbəlafəña kà nan̄ nan̄ana dal-dal. ²⁰ Melefít àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had̄, ku zlam ya agavəla, mən̄galabavu akaba tay, t̀anjəhadkabu akaba tay àna sulumani. Melefít àgray ti zlam gani nani m̀agravu ti àna mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tədarfəñ nan̄ kà təndal ni.

²¹ Lekuləm ahaslani ti drin̄ drin̄ akaba Melefít, lekuləm ndam ezir gayan̄ daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahàr gekùli akaba zlam gekùli ya kəgrum ni magədavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefít ègia mis a, àmət a kəla gekùli vu : Melefít àgray ti kəñgalumvu akaba nan̄ ti nahkay. Awayay ti kígum ndam gayan̄ *njəlātani, nahkay aməhəloru kùli kè meleher gayan̄. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekùli ni atələbi va bi, maslan̄a amacalki kùli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kígum nahkay ti, ahàr

àdám kàmbrəŋum mäfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àdám kânjəhadum njaŋ-njaŋ akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəŋgətəm zlam sulumani dal-dal àna naŋ ; ahàr àdám kəvumi divi ana mis ga magosafəŋa kəli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nìgia bay məgri təwi ana Melefít ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagray azuhva kəli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva ndam gayəŋ a, nahkay ahàr àdám nu day nəcakay daliya ti təwi gayəŋ mândav lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day naŋ àbu acakay, adaba ndam gayəŋ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayəŋ. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nìgia bay məgri təwi ana tay a ; àvu təwi gani ti Melefít. Melefít awayay ti nəhiaba ma gayəŋ a dek ana kəli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefít àdəfiaba ana ata bəŋ ga bəŋ geli a ndo, ay nihi ti àdəfiaba ana leli a, leli ndam gayəŋ *njəlatani na. ²⁷ Melefít awayay ti leli məsər ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahaŋ a dek, adəfaki ahəmamam Melefít ahəŋgay ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni. Ma manğahani nani ti nihi : Krist ti naŋ àbu akaba kəli akada mis bəlan ; nahkay kəsəruma akəhurumiyu a məlan masladani ge Melefít ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhiuru ma gani ana mis dek ; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefít ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlan, arəŋa àhəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna naŋ àna njədə ge Krist ya àvu ni. Njədə gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna naŋ.

2

¹ Nawayay ti kəsərurum nəbu nakadvu dal-dal azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi akaba mis ndahaŋ ya ti tìpi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti təŋgət njədə, tawayavu, tənjàhad akada mis bəlan. Nawayay ti təsəkaba ma ge Melefít a lala, təŋgət sulum gayəŋ àna naŋ dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *manğahani ge Melefít : ma manğahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayəŋ təjalay ahàr sulumani akaba təsər zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manğahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kəli ti adaba nawayay ti maslanə àgosay kəli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu driŋ akaba kəli nəŋgu ni, nəbu nəjalaki ahàr ke kəli dal-dal kala nu nəbu akaba kəli. Nəsəra kəbum kəfumki ahàr ke Krist lala, kàmbrəŋum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məŋgət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist

⁶ Lekələm ti kəgəsumkabá Yezu *Krist a, əgia Bay gekəli a. Nahkay ti njəhaduma akaba naŋ a, kídumvu ba. ⁷ Njəhadum akaba naŋ ti akada ga mənğəhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njədə gekəli dek, akada ya təcahi ana kəli ni. Grumi səsı ana Melefít kələvad.

⁸ Bumvu slimi ti maslanə àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani ; zlam ya ti təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcahi ana

tay ; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit nañ abu ana nañ ni dek ti Krist day nañ abu ana nañ, arañja gani əbi ahəci nañ bi. Krist ti nañ mis, ay nañ Melefit ededifin ededifineni daya. ¹⁰ Lekuləm kəbum akaba Krist akada mis bəlan, nahkay ti əvia sulum gayan a dek ana kəli a, arañja əbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlan ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekuləm kəbum akaba nañ akada mis bəlan ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni ; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani geli ya məgrəbiyu kəlan ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tiliə kəli ka ahar bəlan akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma əhəngaraba Krist e kidifn ga ndam evid ba ; nahkay ti lekuləm day Melefit əhəngaraba kəli e kisim ba əndava. ¹³ Ahaslani ti lekuləm məmətani adaba kəbum kəgudarum zlam, lekuləm ndam ge Melefit do, kəkələm kədi ndo. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefit əvia sifa ana kəli a, əhəngaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlan akaba Krist a. Gayan ya ti agray nahkay ni ti əmbərfəña zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli əna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani ; seriya gani nani ti kala Melefit əbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan a ni. Ay nihi ti kala Melefit əzaba wakita gani nana, ədarfəñ kə təndal ka ya ti *tədarfəñ Krist ni. ¹⁵ Gayan ya agray nahkay ni ti əhəlfəña njadə kə bəbay ya təgur məlan ya agavəla na dek, əyefiña kə tay a. Ka ya ti əyefiñ kə tay ni ti əbəki mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ngay kəgudaruma zlam a ni ti maslanja əhi ana kəli ba. Ku əki ka zlam məzumani, ku əki ka zlam miseni, ku əki ka wuməri, ku əki ka vad ge kiyi ya azlərəv ni ahkay do ni əki ka vad *məpəsabana nəngu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilin. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslanja agray ti kijumkia ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahan tədəm mis ti əsli arañja kə eri ge Melefit do, tədəm təzlabay *məslər ge Melefit ; təbu təjalaki ahər ka zlam ya tədəm Melefit əngazli ana tay ni kəlavad ; tiji zlabay əna zlam gatay ya təjalaki ahər ni cilin. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəña kə Krist a, nday ndam gayan va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan, nañ nañani ti ahər gani. Vu gani nani ti njalan-njalan, məjakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mədək əna njadə ge Krist, adaba Krist ti nañ ahər gani.

Ndam ge Krist ti, təgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlan, kala kəmətuma akaba nañ a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Əgia nahkay ti kəgəsəmkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si təgray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tədəm ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kənjifiñ kə ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis əzuma ahkay do ni əgra təwi əna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihirikeni cilin. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm tislə arañja kə eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, əjanaki leli ga məmbrəñ zlam magudarani ga məbərurv geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekulum ti kanjumbaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dabum zlam ya ti agavola ni, adaba Krist ti nanj eslini agavola, manjehadani ka ahar ga daf ge Melefit a malanj ga gadakani bu. ² Jalumki ahâr ti ka zlam ya agavola ni, kajalumki ahâr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekulum ti kamatumama ; sifa gekuli mangahani afa ge Melefit, ka malanj ya Krist nanj abiyu ni. ⁴ Sifa gekuli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist amanjazlavu ni ti lekulum day etipi kuli akaba nanj a malanj gayanj masladani ni bu.

Leli mabu akaba Krist akada mis balanj ti manjehad ahemamam ?

⁵ Nahkay zla nahama, zlam ga duniya ya ahaslani lekulum evidi gani ni ti tigi eri ana kuli va ba ; jinumbaba tay a sawanj. Kagrûm mesuwehu ba, kagrûm zlam ya abalay magrani do ni ba, kagrûm zlam kwanja kwanja ba, kawayum zlam magudarani ba, kafumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kafaki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kafaki eri ni kala egia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit nanj abu azum baruv. [Azumki baruv ti ka ndam ya tagaskabu pakama gayanj do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kalavad ni ti lekulum day kanjehadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahâr adom kambranjum zlam nday nani dek : kazumumki baruv ke mis ba, kizirum mis ba, kagrûmi cuday ana mis ba, kindivum mis ba, kadamum ma ya abalay madamani do ni ba. ⁹ Kasakadam malfada ba, adaba kambranjuma manjehad gekuli ya ahaslani na akaba zlam ya kagrûm ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis mawena. Nani ti tawi ge Melefit : agray ti kigum maweni kalavad, kigum akada nanj ti kasarum nanj lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zude do, ku tamal nak zal Zude ; ku tamal *kikela kudi a, ku tamal kekeley kudi ndo ; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kanjehad akada ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nanju ni, agray aranja do. Ay ere ye ti ahâr adom kasarum ni ti *Krist cilinj ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayanj aniviyu ana ndam gayanj dek.

¹² Melefit adaba kuli a, awayay kuli, kiguma ndam gayanj *njelatana. Nahkay zla nahama, ahâr adom kanjehadum nahkay hi : mis tesi cicihni ana kuli, grumi sulum ana mis, kazum ahâr gekuli akada lekulum gadakani ba, njehadum kudufa, besum zlam. ¹³ Besumvu zlam e kidinj gekuli bu ; tamal maslanja nahanj agudaria zlam ana maslanja nahanj a ti tangalabavu, maslanja ya ti tagudari zlam ni mambarfana ka maslanja nahanj na, akada ga Bay geli ya ambarfana zlam magudarani gekuli na ke kuli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti atam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekulum dek kanjehadum akada mis balanj, aranja abi edekaba kuli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kabum kanjehadumkabu ana sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kanjehadumkabu ana sulumani gani nani ya Krist agri ana kuli ni. Adaba Melefit azalakabu kuli ti, ti kigum mis balanj. Nahkay grumi susi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahâr kalavad ka pakama ge Krist ya adom ni akaba ya tadomki ni dek ; pakama gani nani mawikivu njeda ana kuli. Cahum zlam e kidinj gekuli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidinj gekuli ba ; grum zlam nday nani ana majalay ahâr sulumani ya Krist avi ana kuli ni. Grumi susi ana Melefit ana njeda gekuli dek ana midii limis gergari kay : dami limis ge Devit, limis ga mazlabay nanj akaba limis ya *Masuf Njelatani adafiki ana kuli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kagrûm ni akaba ere ye ti kadamum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahâr adom tagray ni. Grumi susi ana Banj geli Melefit ana njeda ga Yezu ya avi ana kuli ni.

Ndam ge Krist tânjəhad a huf ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekuləm wál nahəma, ku way way do mǎgəsiki ma ana zal gayan, adaba àgəsiki wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekuləm zawal day, ku way way do mawayay wal gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekuləm bəza day, ku way way do mǎgəsiki ma ana ata bənjani ata mənəni, mǎgray ere ye ti təhi mǎgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəj ka Bay geli.

²¹ Lekuləm ata bəj ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəjə kà wur na.

²² Lekuləm evidi ni, ku way way do mǎgəsiki ma ana maslaŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, mǎgray ere ye ti təhi mǎgray ni dek. Agray təwi gani nani kè eri ga maslaŋa ya agur naŋ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tǎzləbay naŋ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekuli mǎgray təwi ti àna huf bəlan, adaba ahənjriour ahàr a had ana Bay geli. ²³ Təwi ya kəgrum ni lu ti grum àna huf bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àngahi ana ndam gayan ni ana kuli. Bay ya ti kəgrumi təwi ededīj ededījeni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraŋ naŋ kala-kala akada ga zlam gayan ya àgudar ni. Adaba Melefit ti agrafəjə seriya kè mis a dek, àmbrəj maslaŋa nahan do.

4

¹ Lekuləm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do mǎgri jiri akada ya təgri ana mis ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekuləm day Bay məgur kuli àbu, naŋ àbiyu a huf melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həngalum Melefit kəlavađ, kəmbərəjum ba. Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti araŋa nahan àgəjzłki ahàr ke kuli ba, grumi səsı daya. ³ Həngalumı Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma manəhani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danəy bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həngalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanəhadum e kidīj ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki mǎgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəjum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekuli ni məcər akada ga zlam ya estena àfəj ni. Ahàr àdəm kəsərur məhənjgrifəjəni kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveřiŋ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanəhad ahəmamam ti wur ga mənə geli Tisik kwa ti amənəhadı ma gani dek ana kuli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli məbu magrakabu təwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray təwi lala, àmbrəj do. ⁸ Nəsləroru naŋ afa gekuli ti nahkay, nawayay ti kəsərur manəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu nəda ana kuli. ⁹ Nəsləroru naŋ ti nday ata wur ga mənə geli Onezim. Onezim ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day agray təwi lala, àmbrəj do ; naŋ mis ga kəsə gekuli. Nday gani atənəhadı ere ye ti agrav ahalay ni dek ana kuli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kuli a ; naŋ àbu a danəy bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mənə ga bəj ga Barnabas day àgria sa ana kuli a. Mark ti mədəmkiə ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboja ana kuli a. Tamal ənəja afa gekuli a ti kəgəsımkabəj naŋ a lala. ¹¹ Yezu naŋ ya ti təzalay Zəstəs

ni day àgria sa ana kùli a. Nday gani mahkàrani ya tægri sa ana kùli ni ti nday ndam *Zude ya magrakabu tawi ga *Mægur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zude ndahan tækibu ke leli bi. Nday gani tævua njéda dal-dal.

¹² Epafra mis ga kása gekùli day àgria sa ana kùli a. Nan àbu agri tawi ana Yezu *Krist, nan àbu akadvu àna mahàngali Melefit ana kùli kàlavaf. Awayay ti kàzum njéda gekùli dek, aranja àhàcikivu ana kùli ba, kàsèrum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mæk kègrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nan àbu agray tawi kay azuhva kùli, azuhva ndam Lewèdisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Læk zal doktor ni àgria sa ana kùli a daya ; nan ti mawayay nan dal-dal. Demas day àgria sa ana kùli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bèza ga mæn geli ya ti e Lewèdisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *tècakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijengia wakita hini ana kùli a ni ti slèrumikaboru ana ndam ga Yezu ya tècakalavu e Lewèdisi ni ti tôru tîjengi ana tay bilegeni. Lekèlèm day kèjengam wakita ya ti tèslerikaboru ana ndam Lewèdisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tawi ya tævuk ga mægriani ana Bay geli ni, graba tawi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nægri sa ana kùli ; sa hini ti nu nuani nèbaki àna ahar goro. Sèrumki nu nèbu a danjay bu. Melefit mægri sulum gayan ana kùli ti.

* **4:13** Kolos, Lewèdisi akaba Hiyeropolis ti kása mahkèr cifa cifa.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni

Maslanja ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbàki wakita ni ti nanj a Koren ; àsloruru Timote a Tesalonik ; Timote àra àslàkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mak Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tǎwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tǎwi 17.1-10). Pol àpǎs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zǎde tawayay tǎgǎs nanj (Tǎwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahàli ahàr, awayay epi tay ga mǎvi njǎda ana tay, ay àngǎt ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mǎvi njǎda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayan ni (1-3) Pol avi njǎda ana ndam Tesalonik ya tǎfàki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit adaba tay ededǎn ededǎnena : àdàfaki Melefit adaba tay a ti njǎda ga Mǎsuf Njǎlatani ya àgray tǎwi e kidǎn gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahanj tǎgri daliya ana tay nǎngju ni, Mǎsuf Njǎlatani àbu agray tǎwi e kidǎn gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahǎmamam nanj nanjani àgray tǎwi a Tesalonik ni : àgǎski gǎdàkani ga ndam ga Yezu weley weley do dǎk mǎgray tǎwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdǎm mǎnjǎhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àchahi zlam nahanj ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahanj tǎmǎta nǎngju ni, atǎngaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amǎngja ni ; ku tamal mǎsǎr vad gani do nǎngju ni atǎngaba ededǎn ededǎnena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu tǎmǎt nǎngju ni ahàli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dǎk Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amǎngja ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdǎm Melefit amǎjǎgay ndam gayan ni, aranj emijǎnkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amǎngja ni. A vad gani nani ti leli dǎk amǎmǎrvu dal-dal, amǎgri sǎsi ana Melefit ana zlam gayan ya àgri ana leli ni dǎk.

Sa ga Pol

¹ Mǎbàki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mǎbikioru ti ana kǎli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekalum ti kǎbum akada mis bǎlanj akaba Bǎnj geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Manjǎhad ga ndam Tesalonik ya tǎfàki ahàr ka Yezu ni

² Leli mǎbu mǎgri sǎsi ana Melefit azuhva kǎli dǎk kǎlavad ; ka ya ti mahǎngalay nanj ni ti mǎbu macali slimi ana kǎli. Mǎmbrǎj³ majalaki ahàr ke kǎli kǎ meleher ga Bǎnj geli Melefit do. Mǎbu majalaki ahàr ti ka zlam gekǎli ya kǎgrum ni : kǎbum kǎfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kǎgrumi tǎwi ; kǎbum kawayum nanj, nahkay kacakum daliya azuhva nanj ; kǎsǎruma amǎgri zlam sulumani ana kǎli daya, nahkay kǎbum kǎbesum. ⁴ Bǎza ga mmawa, leli mǎsǎra Melefit awayay kǎli, adaba kǎli a, ⁵ adaba ka ya ti mǎru afa

gekuli, m̄ahi *Ma M̄weni Sulumani ana kuli ni ti, m̄d̄d̄m ti àna ma cilij do : m̄agray t̄awi ti àna nj̄d̄a ge Melefit ya *M̄suf Nj̄latani àvi ana leli ni daya ; àna nj̄d̄a gani nani ti m̄s̄era ma geli ya m̄ahi ana kuli ni ti ma ge jiri eded̄ij. K̄s̄eruma ah̄mamam leli m̄anj̄had̄ e kid̄ij gekuli bu, m̄agray t̄awi azuhva kuli ni. ⁶ Lekul̄um day k̄ambatumkaba manj̄had̄ gekuli a, ègia k̄egr̄um zlam akada geli ni, k̄egr̄um zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti k̄eḡsumkabu ma ge Melefit ni ti lekul̄um k̄abum kacakum daliya dal-dal ; ku tamal nahkay n̄nḡu ni k̄eḡsumkabá àna m̄m̄erana. Àvi m̄m̄erani gani nani ana kuli ti M̄suf Nj̄latani. ⁷ Ndam m̄ef̄aki ah̄r ka Yezu ka had̄ Mesed̄awen̄ akaba ka had̄ Eseyi ni dek t̄ara ticia ere gekuli ya k̄egr̄um nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva t̄awi gekuli ya k̄egr̄um ni ti ndam Mesed̄awen̄ akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay t̄ici ti nday cilij do : ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya k̄efumki ah̄r ke Melefit na. Nahkay ti ku m̄d̄d̄mki ma ndo n̄nḡu ni ticia ma gana àndava. ⁹ Mis t̄abu t̄azlapaki ke leli, t̄d̄d̄m lekul̄um k̄eḡsumkabá leli a lala. T̄d̄d̄m k̄ambr̄enj̄uma p̄era, k̄ambatumkaba majalay ah̄r gekuli a, k̄iḡuma ndam m̄agri t̄awi ana Melefit a daya. K̄s̄eruma Melefit ti nan̄ àbu àna sifa, nan̄ Melefit eded̄ij eded̄ijeni. ¹⁰ Nahkay k̄abum k̄aj̄egum sarta ga Wur gayan̄ ya amasl̄akabiya e melefit ba ni. Wur gayan̄ nani ti Yezu ; àm̄eta m̄ek ànḡaba e kisim ba, amah̄nḡay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit am̄zumki b̄aruv ke mis ni ti Melefit am̄zumki ke leli do.

2

T̄awi ga Polya àgray a Tesalonik ni

¹ B̄za ga mmawa, lekul̄um lekul̄umeni k̄s̄eruma, ka ya ti mòru afa gekuli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² K̄s̄eruma daya, wudaka mòru afa gekuli ni ti t̄aḡribya daliya ana leli a, t̄indivbya leli e Filip a. Afa gekuli day mis kay t̄awayay m̄aḡskabu leli ndo. Ku tamal nahkay n̄nḡu ni, Melefit geli àvia nj̄d̄a ana leli ga m̄ahi *Ma M̄weni Sulumani gayan̄ ana kuli a. ³ Ka ya ti m̄ahi ma gani nani ana mis ni ti m̄s̄ekad̄ malfada do, m̄d̄d̄abi zlam ana hud̄ geli àna nan̄ do, m̄agosay mis do. ⁴ Melefit às̄era leli a, nahkay àdaba leli ga m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ana mis a. Ka ya ti m̄ahi ma gani ana mis ni ti m̄awayay ti mis t̄azl̄abay leli do ; mawayay ti Melefit m̄azl̄abay leli sawan̄. Adaba Melefit ti às̄era majalay ah̄r ge mis a. ⁵ K̄s̄eruma day-day leli m̄ahi ma ana kuli ga magosay kuli ndo, day-day m̄ad̄abaf̄nja zlam k̄e kuli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Nḡay mis t̄azl̄abay leli kwa ti m̄d̄d̄m ndo ; ku lekul̄um, ku mis ndahan̄ n̄nḡu ni m̄d̄d̄m ndo. ⁷ Ku tamal nahkay n̄nḡu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki m̄ef̄aki nḡasa ke kuli tata, ay ti m̄agray nahkay ndo. Leli m̄anj̄had̄ e kid̄ij gekuli bu ni ti kudufa akada ga m̄nj̄ ga b̄za ya ti abi slimi ana b̄za gayan̄ ni. ⁸ Leli mawayay kuli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekuli ni ti m̄awayay m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ge Melefit ana kuli cilij ndo : ku tamal t̄abazl̄ leli azuhva kuli n̄nḡu ni akal m̄aḡskabu daya. Leli m̄awayay kuli ti nahkay. ⁹ B̄za ga mmawa, sarumki ka ya ti m̄ahi Ma M̄weni Sulumani ge Melefit ana kuli ni ti m̄agra t̄awi nah̄n̄ a, m̄lafat akaba m̄lavad̄ gani do dek m̄agra t̄awi gana, àm̄etaf̄kaba leli a dal-dal. M̄agray nahkay ti adaba mawayay ti kacakum daliya ga m̄vi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli m̄abu e kid̄ij gekuli ndam m̄ef̄aki ah̄r ka Yezu ni bu ni ti m̄anj̄had̄a nj̄lata, m̄agra zlam ge jiri a, masl̄anja àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisl̄amki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day

agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsəruma, mənəhad akaba ku way way do gekəli ti akada ga bəŋ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ahər ana tay ni. ¹² Sak kay mədəfikia divi ana kəli a, məvia njəda ana kəli a, məhi ana kəli ahər ədəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kəli, awayay ti kəhərummy a Məgur gayan vu, a mələŋ masladani gayan vu.

¹³ Məmrəŋ məgri səsı ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kəli ni ti kəgəsunkabá. Kəgəsunkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kəgəsunkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededın, naŋ əbu avi njəda ana kəli, lekələm ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti əgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahər ka Yezu Krist, təkakalavu ka had *Zəde ni ti əgrakiva ke kəli a daya. Ndam ga had gekəli təgria daliya ana kəli a akada ga ndam *Zəde ya təgri ana ndam gatay ya təfəki ahər ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, təbazl ndam məhəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zəde. Gatay ya təgray nahkay ni ti əbələfəŋ kə Melefit do ; təgia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, ti Melefit məhəngay tay, ay ndam Zəde ni tawayay təcəfəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam əkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit əzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti əpəsa bəl mivivu akaba kəli ndo. Ay ku tamal mivı kəli ndo nəŋu ni, leli məbu majalaki ahər ke kəli. Nahkay ti leli məbu makadvu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni əcafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya ədəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərvu azuhva kəli. Nğay məbu məmərvu azuhva kəli daya ti kəsəruma ndo waw ? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amənğa ni ti amazəbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni ; nahkay məmərvu akada ga maslaŋa ya ti ətama mis ndahaŋ əna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərvu ti azuhva kəli ; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli məslıki məbeseni va do ; mədəm ahər ədəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləruru Timote afa gekəli. Naŋ ti wur ga mən geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhiuru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləruru naŋ afa gekəli ti ga məvi njəda ana kəli, ti kəmrəŋum məfəki ahər gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a huđ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa əjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala : ahər ədəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidin gekəli bu ni ti məhiva ana kəli a, mədəm ahər ədəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni əgrava ededın a. ⁵ Əgia nahkay ti məslıki məbeseni va do, nəsləruru Timote afa gekəli ga məsər ahəmamam kəfumki ahər ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kəli. Məwayay ti təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni əgi zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote əsləkabiya afa gekəli a, ənjia afa geli a. Ma gayan ya əhi ana leli ni ti əmari bəruv ana leli dal-dal : ədəm lekələm kəbum kəfumki ahər ka Yezu lala, kəbum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ahər ke leli ni ti kəmərumvu əna naŋ. Nahkay kawayum mivı leli akada geli ya mawayay

mipi kuli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli məbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya əhi ana leli əki ka məfəki ahər gekuli ka Yezu ni əvia njədə ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayan ya ədəm lekulum kəmbərənum məfəki ahər gekuli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada əvia sifa məwena ana leli a. ⁹ Leli məbu məmərvu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kuli ; nahkay ku məgri səsi ana Melefit ahəməmam ahəməmam azuhva kuli nəngu ni, səsi gani əhəca. ¹⁰ Mələfat akaba məlavad gani do dek mahəngalay Melefit, məmbərən do ; mawayay mipi kuli əna eri geli, mawayay məvi njədə ana kuli ti məfəki ahər gekuli ka Yezu ni məsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu əna ahər gatay gatayani təvi divi ana leli ga moroni afa gekuli ti. ¹² Lekulum kəbum kawayumvu, kəbum kawayum mis ndahan dek daya : Bay geli məvikivu njədə ana kuli ti mawayavani gekuli məsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kuli ni. ¹³ Məvikivu məjalay ahər sulumani ana kuli, ti lekulum akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bən geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amənğa akaba ndam gayan njəlatani na dek ni ti atəngətfənə zlam magudarani kə kuli a do. [Aya nahkay !]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahəməmam ndam ge Melefit tanjəhad ti təbələfən ni ti məhiaba ana kuli əndava ; lekulum kəbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti əgəjəni ga məhiani ana kuli ni ti nihi : mahəngalay kuli, məhi ana kuli əna slimu ga Bay geli Yezu : kəmbərənum ba, grumkivoru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya məhi ana kuli ahəməmam kanjəhadum ni ti kəsəruma əndava. ³ Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi : njəhadum akada ga ndam gayan *njəlatani ya tanjəhad ni ; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴ Ti ku way way do e kidin gekuli bu məsər ahəməmam tanjəhad ata wal gayan ni : tənəhad njələta, ti mis ndahan təzləbay tay. ⁵ Kigum evidi ga mədəbay wəl akada ga ndam ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni ba. ⁶ Əki ka ma hini ti maslanə əgudari zlam ana wur ga məjani ba, əgosay nanə ba daya. Məhia ana kuli a əndava, məhikivu ana kuli keti : Bay geli amatraə ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit əzalay leli ti ga magray mesəwehvu do ; əzalay leli ti ga manjəhadani njələta sawan. ⁸ Nahkay ti tamal maslanə əgəskabu pakama hini do ni ti, əgəskabu do ni ti pakama ge mis do ; əgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nanə ya ti avi Məsuf gayan njəlatani ana kuli ni sawan.

⁹ Əki ka mawayavani e kidin gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kuli va do, adaba Melefit əchahia zlam gana ana kuli a əndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰ kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesədəwər ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kuli ahər ədəm mawayavani gekuli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kuli keti : zum njədə gekuli ga manjəhadkabani əna sulumani ; ti ku way way do məbi slimu ana təwi gayan cilin, ti mənəti zlam ana huđ gayan əna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kuli a ahaslana əndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekuli aməbələfənə kə ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfinə zlam kə mis ndahan a do daya.

Manğabana e kisim ba akaba manğa ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mən geli ya tàmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti àhəli ahàr ana kùli akada ya ti ahəli ahàr ana mis ndahañ ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu àməta mək àngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya táfəki ahàr ka Yezu, tàmət ni ti Melefit aməmbrəñ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kùli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi : ka fat ya ti Bay geli amənğa nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya tàməta àndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta ènjia, mək gədakani ga *məslər ge Melefit amazlah, mezlelim ge Melefit amahənday ; eslini Bay geli amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya tàmət ni ti atanğaba, ¹⁷ kələn gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklağasl vu ; leli dek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanğay-kanğayani. ¹⁸ Nahkay ti zum nğəda àna ma hini ya nəhi ana kùli ni, lekələm day humi ana ndam gekùli ndahañ ti təzay nğəda bilegeni.

5

¹ Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti məbiki ma gani ana kùli va do, adaba ² kəsəruma pakama gana àndava : vad ya ti Bay geli amənğa ni ti mis təsər do. Amənğa ti akada ga zal akal ya ara ga məlavad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atədəm : « Leli məbu a barbaray bu, arənğa àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emizinqaba tay a huya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a huđ, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfəña kà daliya na do. ⁴ Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekùli ti akada ga ndam ya tanjəhad a mələñ ziq-ziqeni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahàr ana kùli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekələm dek kəbum kəgrum təwi a mələñ masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray təwi a mələñ ziq-ziqeni bu ga məlavad ni do. ⁶ Nahkay mìnjam dəwir akada ga nday ndahañ ni ba ; manjəhadum eri, məbumi slimi ana ahàr geli ti məğudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga məlavad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga məlavad. ⁸ Ay leli ti magray təwi ga məlafat ; nahkay məbumi slimi ana ahàr geli ti məğudarum zlam ba. Leli məfəki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tigia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanğah gugum gatay àna nañ na. Məsəra Melefit amahəngay leli : geli ya məsəra amahəngay leli ni ti ègia akada gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahàr vu, tahəngay ahàr gatay àna nañ na. ⁹ Adaba Melefit àzalay leli ti ga məzumki bəruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahəngay leli azuhva təwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmət azuhva leli. Nahkay ku leli məbu àna sifa, ku məməta nənğu ni, awayay məvi sifa gayan ana leli ti mənəhad ka ahar bələñ akaba nañ. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidin gekùli bu məvi nğəda ana maslaña nahañ, ti məfəki ahàr gekùli ka Yezu ni mōru kama kama. Lekələm kəbum kəgrum àndava, ay ti kəmbrəñum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayan

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray təwi ga Bay geli e kidin gekùli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyü tay ga mədi kama ana kùli akaba ga məziaba azay slimi ana kùli a. ¹³ Həngrumioru ahàr a had ana tay,

wayum tay dal-dal azuhva tawi gatay ya tagray ni. Njehadum ana sulumani e kidin gekuli bu.

¹⁴ Baza ga mmawa, ere ye ti mahi ana kuli ni ti nihi : Tamal mis agray masafa ti humiki ; tamal mis agray angwaz ti vumi njeda ti agray angwaz ba ; tamal mis esliki mafeki ahàr ka Yezu va do ni ti jenumki nanj ; ku way way do dek, besumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslanja agudaria zlam ana maslanja nahanj a ti, maslanja gani ahengrivu ba. Ahàr adam ku way way do mawayay magri sulum ana maslanja nahanj e kidin gekuli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Marumvu kelavad ; ¹⁷ kambrerum mahengalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nengvu ni grumi susi ana Melefit. Zlam gani nani dek ti Melefit awayay kagrum, adaba lekulum kabum akaba Yezu *Krist akada mis belanj.

¹⁹ Kacumfana *Masuf Njelatani ga magray tawi e kidin gekuli ba ba. ²⁰ Tamal maslanja ahengaraya pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahama, kazum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslanja gani adam mam mam do nengvu ni manjumkia lala day. Tamal ere gani abalay ti gsumkabá. ²² Jagum ahàr gekuli ti kagudarum zlam ba ; ku mam mam day kagudarum ba.

²³ Melefit nanj ya ti agray ti aranja ahali ahàr ana leli do ni, ana ahàr gayan gayanani magray ti lekulum kigum ndam gayan njelatani, aranja ahacikivu ana kuli ba ti. Majagay kuli lala ; majagay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahàr gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atengafana zlam magudarani ke kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti adam amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Baza ga mmawa, hengalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana baza ga manj geli ni dek akada ga ndam njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nahi ana kuli ana slimi ga Bay geli : kam-kam jengumi wakita hini ana baza ga manj gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist magri sulum gayan ana kuli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi nan a Koreɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛɛɛakani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlan.

A wakita hini bu Pol àvi njɛɛa ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay nɛngu ni tàmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslakabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dek, amàhàl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahan tɛdɛm Yezu ànga àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amanɲazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahɛma ndam Tesalonik ni tàmbrɛɲ mɛfaki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way do mɛngɛti zlam ana huɛ gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tãhãɛɛɛɛɛɛɛɛ kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekɛlum ti kɛbum akada mis bɛlan akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tãgray ti *kãnjãhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sasi ana Melefit kɛlavãd azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sasi ni ti àbɛlay, adaba mɛfaki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kɛbesum, kàmbrɛɲum mɛfaki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lekɛlum kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kɛli ti Melefit, nahkay daliya gekɛli ya kɛbesum ni adafaki lekɛlum a Mɛgur gayan bu eɛɛɛɛɛɛɛɛ. ⁶ Iy, Melefit amagray seriya ti ge jiri : amɛgri daliya ana ndam ya tɛgri daliya ana kɛli ni. ⁷ Lekɛlum ya kacakum daliya ni Melefit amagray ti akɛpɛsumaba àna sulumana ; leli day amɛpɛsaba akaba kɛli a ka ahar bɛlan. Zlam gani nani amagray ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanɲazlava a huɛ melefit bu ni. Amanɲazlava ti amanɲa akaba ndam maslɛr gayan njɛɛa-njɛɛana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibɛfteni ga mɛgri daliya ana ndam ya tɛsɛr Melefit do ni akaba ana ndam ya tɛgɛskabu *Ma Mɛweni

Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atacakay daliya, Melefít amatra6 tay ga kanḡay-kanḡayani. Amagray ti tãnjahad driṅ driṅ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njada-njadani, anjahad a melaṅ masladani gayan bu, ay ndam nday nani etipi nan do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amaṅga ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tãzlabay nan ; ndam ya tafaki ahàr ni dek atamərvu àna nan. Ka fat gani nani lekulum day akolumkibu ka tay, adaba kəgəsumkabá pakama ya ti m̄hi ana kuli na.

¹¹ Nahkay m̄bu mahəṅgali Melefít ana kuli kəlavad, mawayay ti m̄gray ti kīgum njələta, ti kəṅgətum sifa ya ti àzalakibiyu kuli ni. Mawayay ti m̄jənaki kuli àna njada gayan ge mendeveriṅ zlam sulumani ya ti kawayum kəgrum ni dek akaba t̄wi ya kəgrum adaba kəfumkia ahàr a ni. ¹² Tamal zlam nday nani àgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kuli, atazləbay kuli azuhva nan daya. Zlam nday nani ti Melefít geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, m̄hi ma ana kuli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amaṅga, leli day amacakalavu ka ahàr bəlan akaba nan ni. Mahəṅgalay kuli, ² m̄hi ana kuli nahəma, tamal t̄hi ana kuli vad ga Bay geli ənjia ti kəgrum aṅwaz ba ; ahàr àhəli ana kuli weceweci ba ; dəgəzluma ahàr a lala day. Ku tamal maslaṅa àdəm ahəṅgriaba ma *maṅgahani ge Melefít ana kuli a, ku maslaṅa àdəm ahəṅgri ma ge Melefít ana kuli ahkay do ni àhi ana kuli leli m̄bəki ma gani ka wakita nəṅgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəṅgu ni maslaṅa àgosay kuli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefít va do, mis cudayani day amaṅgazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefít emijin nan, ⁴ ay wudaka emijin nan ti mis cudayani nani àcafəṅa mis ga m̄həṅgrioru ahàr a had ana Melefít a. Àcafəṅa mis ga m̄həṅgrioru ahàr a had ana zlam ya ti tazalay tay melefít na dek daya, amədəm nan àtama tay a dek. Nan gani ku a *ahay gədakani ge Melefít ni vu amanjahadviyu, amədəm nan Melefít.

⁵ Ka ya ti nu n̄bu akaba kuli ni ti n̄bu nəhi ma gani ana kuli, nihi ti kəsərunki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahəṅ acafəṅa nan ga maṅgazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayan eminjia day kwa ti amaṅgazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay əsərvu lala fan do. Ay a vad nahəṅ Melefít amazaba maslaṅa ya ti acafəṅa mis cudayani na ga maṅgazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni amaṅgazlavu. Ay ka maṅga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməd vit ti emijin nan. Yezu amaṅga ti àna njada dal-dal, nahkay amaṅgəladkaba nan a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njada ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gəgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani tawayay jiri ndo ; tamal tawayay ti akal Melefít ahəṅgay tay. ¹¹ Nahkay Melefít àna njada gayan agray ti t̄sər zlam ba, t̄gəskabu ma ga malfada. ¹² Melefít agray nahkay ti ga m̄wəl ndam ya ti t̄gəskabu jiri ndo, tawayay magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefít adaba kuli a

¹³ Lekuləm nahəma bəza ga mmawa, lekuləm ya ti Bay geli awayay kuli ni, ahər ədəm leli məgri səsi ana Melefit azuhva kuli kəlavad, məmbrəñ do, adaba kwa ka mənəki gani adaba kuli a əndava. Adaba kuli a ti ga mahəngay kuli əna njədə ga *Məsuf Njəlatani. Agray ti kigum ndam ge Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Melefit ahəngay kuli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit əzalay kuli ti əna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekuləm day kəñjəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kipurum masladani gayəñ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, əgia nahkay ti kəmbərəñum məfəki ahər gekuli ka Yezu ba, gəsumkabá zlam ya məcəhi ana kuli na ; ku tamal məhi ana kuli əna pakama ahkay do ni məbiki ana kuli ka wakita nəñgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəngalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəñ geli Melefit. Bəñ geli Melefit ti awayay leli, agra sulum gayəñ ana leli ; nahkay avi njədə ana leli, aməmbərəñ məviani ana leli day-day do, agray ti məsər aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəngalay tay ti təhəngrivu bəruv ana kuli, təvi njədə ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həngalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kuli ni ti nihi : həngalumi Melefit ana leli ti mis ndahəñ kay tici ma ga Bay geli, təgəskabu lala akada gekuli ni. ² Həngalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tisliki məgri arəña ana leli ba, adaba mis dek təwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal ədəm agray ere gani ti agray ededəñ, nahkay ti aməvi njədə ana kuli, aməbi slimi ana kuli ti *Seteni əsliki məgri arəña ana kuli ba.

⁴ Leli day Bay geli nəñ əbu avi njədə ana leli ; əna njədə gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kuli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbərəñum do. Nahkay ti mənəhad gekuli əhəli ahər ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi njədə ana kuli ti kəwayum Melefit, kəbesum daliya kəlavad akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kuli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kuli nahəma, kəhədəkumfəñoru kə bəza ga mən gekuli ya tagray masəfa, təgəskabu zlam ya ti leli məcəhi ana kuli ni do ni ba. ⁷ Lekuləm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekuli ni ti məgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekuləm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum dəf afa ga masləña ga sulum ndo, məlafat akaba məlavad gani məgra təwi a, məmətəfa, məcəka daliya day ti mənəgət dəf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti masləña e kidəñ gekuli bu əcakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti misliki mihindiləñ zlam kə kuli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfiki divi sulumani ətam nahəñ ni ana kuli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekuli ni ti məhiva ana kuli a, məhi ana kuli ahkado : « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahəñ e kidəñ gekuli bu təbu tagray masəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya əcay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay əna njədə ga Bay geli Yezu Krist

ahkado : ahàr àdám tâgray tawi lala, ti tângət zlam məzumani àna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga m̄mawa, lekələm zla nahəma grum tawi sulumani kəlavad, kəmbərəjum ba. ¹⁴ Tamal mis àwayay mægəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum tawi ka ahar bəlan ba, ti mimili mâgray nañ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləñ akada nañ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawa, adaba kekileña nañ wur ga mən gekəli.

Pol ahəngalay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli àna ahàr gayan mâgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani kəlavad ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəngu ni mâgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti nañ. Bay geli mələbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveřiñ ga wakita goro dek, nagraj sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mægri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu t̄awi akaba Pol ni (T̄awi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a danḡay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbərbu Timote eslini ga m̄bi slimi ana ndam ga Yezu ya t̄bu eslini ni, m̄k Pol òru ka haḡ Mesed̄awen (1.3). K̄lənḡ gani àdām bi amanḡoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga m̄hi ere ye ti ah̄r àdām agray e Efez ni (3.14-15).

Ah̄r ḡad̄akani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday c̄u : ahi ah̄mamam m̄ḡur ndam ga Yezu, akaba ahi m̄bavu slimi akaba mis ya t̄cahi zlam maḡadavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ah̄mamam mis t̄āzl̄bay Melefit ni (2), ah̄mamam t̄ādiyu ḡad̄akani gatay ni (3). Àhi ana Timote ah̄mamam m̄ḡur mis ndahan̄ e kiḡin̄ ga ndam ga Yezu ni bu (medew̄l, b̄za dagwa, akaba mis ndahan̄ ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki m̄s̄ər manḡhad̄ sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdāmki ma ka ndam ya t̄cahi zlam maḡadavani ana mis ni. Àdām mis ndahan̄ t̄d̄ām si mis t̄ḡḡskabu Divi ge Melefit ya M̄wiz àbàki ni kwa, ay Pol àdām divi ga Yezu ti divi ga m̄f̄aki ah̄r ke Melefit (1.3-11). Àdām zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahan̄ t̄d̄ām si mis t̄āmb̄r̄n̄ maday wal ahkay do ni t̄āmb̄r̄n̄ m̄zum zlam ndahan̄ kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdām si Timote m̄cahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdām nday ya ti t̄cahay zlam maḡadavani ni tawayay gejewi, t̄d̄abay sinḡu, ay maslaṅa ya ti awayay sinḡu ni ad̄abay zlam ya ejinḡkia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, m̄ad̄abay Yezu sawan̄ (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akad̄a ga Pol ya àhi ana Timote m̄gray ni ti amanḡhad̄ àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Ab̄ki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niḡi zal asak ti àna nj̄ad̄a ge Melefit Bay mah̄nḡay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti m̄s̄əra am̄ḡri zlam sulumani ya àdām am̄ḡri ana leli ni ana leli.

² N̄bukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kiḡia akad̄a wur ga huḡ goro eded̄in̄ eded̄in̄ena ad̄aba k̄bu k̄f̄aki ah̄r ka Yezu. B̄n̄ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist t̄ḡruk sulum gatay, t̄ān̄aki kur, t̄āgray ti k̄ānj̄had̄umkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti t̄cahi zlam maḡadavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanḡhad̄ e Efez akad̄a goro ya n̄huk ka ya ti nakoru e Mesed̄awen ni. Kanḡhad̄ eslini ti ga macaf̄aṅa ndam ya t̄cahi ma ga malfad̄a ana mis na ti t̄cahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nah̄ma, t̄āmb̄r̄n̄ m̄hasl̄ gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata b̄n̄ ga b̄n̄ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a cilin̄, do ni ti àn̄aki mis ga m̄nḡt̄ ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli m̄s̄ər ere ye ti Melefit awayay ni

ti adaba mabu mafaki ahàr palam. ⁵ Kahi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna mabèruv bəlan, àna majalay ahàr sulumani akaba àna mafaki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan təmbrəŋa zlam sulumani nday nana, tijkia ke divi a, təbu təzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni cilin. ⁷ Nday gani tahi ana ahàr təsara Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani təsar ere ye ti tədəm ni do ; təsarkaba ere ye ti təcəhi ana mis, tədəm àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbəlay, ay ahàr àdəm mägəsumkabu lala. ⁹ Ahàr àdəm majalay ahàr lala day : Melefit àvi Divi gayan ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tawayay mägəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəŋgioru ahàr a hađ do akaba təsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata məŋ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcəkalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcəhi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àdəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nan njədə-njədani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsə ana Melefit azuhva zlam sulumani ya àgri ni

¹² Nəgri səsə ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njədə ga magray təwi gayan a. Nəgri səsə adaba àdəm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri təwi. ¹³ Ahaslani ti nədəmkia ma magədavana, nəgria daliya ana ndam ya təfəki ahàr na, nindivia nan a daya, ay ti nəsia cicihi a adaba nəsər ere ye ti nəgray ni do, adaba nəfəki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a dal-dal. Migia leli ka ahar bəlan akada mis bəlan ; nəfəki ahàr, nawayay nan kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do mägəskabá àna mabèruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nədəm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəŋgay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan ni đek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan ni ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay adafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahàr àdəm mis tázləbay Melefit ; nan ti nan Bay ga kanğay-kanğayani, àmət day-day do, mis tiji nan do, nan Melefit nan bəlan. Ahàr àdəm mis tázləbay nan, tədəm nan gədəkani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njədə ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk aha : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya tədəm ni ti kadvu àna təwi gayak ya kagray ni lala. ¹⁹ Kəmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tijkia ke divi a, təfəki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidin gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mātəb do, ti tindivi Melefit va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nədəm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àdəm mis tihindifiŋa zlam kè Melefit a, tâhəngalay naŋ, tâhəngali naŋ ana mis dek, tğri səsı azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Tâhəngali naŋ ana bəbay akaba ana nday gədâkani ya tğur kəsə gərgarani ni, ti mânjəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, arañə àhəli ahàr ana leli ba, ti mâtəngrioru ahàr a haď ana Melefit, manjəhad geli mânja lala kè eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tâbəlafəđ kè Melefit Bay mahəngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəngay mis dek, awayay ti tăsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti naŋ bəlan, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Naŋ nani ti mis hihirikenı : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, àmət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray ka sarta ge Melefit ya àwayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nigı zal asak gayan ti, ti nâhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkəď malfadə do. Melefit àhu nâhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni, ti tğəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal tâhəloru ahar a gavəla, tâhəngalay Melefit. Tâhəngalay naŋ ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tâbakabu azana akadə ya ti àgəski tâbakabu ni, tâbakabu azana ge siŋgu kayani ba, tânjəhad kuďufa, tğrafəŋa mimili kè mis a. Tələm ahàr ge siŋgu kay ge migi eri ana mis ba. Tâbakabu zlam ga gru ba, tâbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti tğray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay mətəngrioru ahàr a haď ana Melefit ni ti ahàr àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahàr àdəm wál tânjəhad te-te, tğəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divı ana wál ga macahi zlam ana mis do, nawayay ti tğur zawal do. Ay nawayay ti tânjəhadə te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni wal ti Melefit amahəngay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahàr adəm wál dek təmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ba, tawayay mis, tğray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *nəlatani tğray ni, tânjəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahàr àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mála maslaŋa ya təŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanja kwanja do, məbi slimi ana ahàr gayan, mājəlay ahàr sulumani, mətəskabu mirkwı, mısliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray terəŋiz ba ; mála kuďufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahàr àdəm məsər məgəs huď ahay gayan lala, məcəhi zlam ana bəza gayan ti tğəsikı ma, tâhəngrioru ahàr ana haď. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huď ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal

kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahər ədəm kəzum maslaŋa ya ti əpəskia ka məfəki ahər ka Yezu a ni. Adəba tamal kəzuma maslaŋa ya ti əpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naŋ əna seriya akada ya əgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahər ədəm manjəhad gayan mēla sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani ; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahər vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mēla sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni əna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbərəŋ məfəki ahər ka Yezu ba, təjalay ahər sulumani, kəlavad təgəskabu ma ge jiri ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni əna məbərur bəlaŋ. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahər ədəm kəsərur manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wəl ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahər ədəm manjəhad gatay mēla sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, təgray təwi gatay əna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahər ədəm wəl gayan bəlaŋ, məcəhi zlam ana bəza gayan akaba məsər məgəs huđ ahay gayan lala. ¹³ Adəba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋgwaz aməwər tay do simiteni, adəba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist, təsəra naŋ a lala.

Zlam maŋgahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal nənjiyu weceweci ndo nahəma, əna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahər ədəm tənəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit cilin ; huđ ahay gayan ni ti ndam gayan ya *təcakalavu ni. Melefit ədəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma maŋgahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a əki ka məfəki ahər geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, əbəlay dal-dal eədəŋ. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,

*Məsuf Njəlatani ədəm naŋ jireni,

*məslər ge Melefit tiple naŋ a,

mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,

mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahər a,

Melefit əzay naŋ, əfəkad naŋ ka məlaŋ masladani gayan.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit ədəm vay-vay, ədəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahaŋ atəmbərəŋ məfəki ahər ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkadi malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahər ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili əki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani təcahi zlam ana mis, tədəm mis təday wal ba, wal day ərə ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəŋ məzum

zlam ndahaŋ, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya táfəki ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni tázum. Ay wudaka tázum ti ahàr àdəm tágri səsi ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal magri səsi ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgasumkabu, màmbrəŋ zlam ndahaŋ ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tígia njəlatana kə eri ge Melefit a azuhva ma gayan̄ ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsi ni.

Mis sulumani ya agri təwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga məŋ geli. Tamal kagray nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri təwi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət njədə e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagray ni. ⁷ Pakama ge mis ya təcəm ma masakani akada ga məhasl ga wál medewel ya taŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəŋ kə Melefit do. Ahàr àdəm kagray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad, ti kəŋgətktivu njədə. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məŋgətktivu njədə ni ti àbəlay, avi njədə ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njədə ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərur bəlaŋ, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dek, ahəŋgay ahar gəfəkani ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslana àfəkuk aksoŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kəcəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kəcəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke Melefit lala akaba kənjəhad njələta ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akada gayak ya kəgray ni. ¹³ Jəŋgi Wakita ge Melefit ana tay kəlavad, vi njədə ana tay kəlavad, cahi zlam ana tay kəlavad duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njədə ya ti *Məsuf Njələtani àvuk ga magray təwi ni ti kəmənjaləŋ akada zlam masakani ba. Kəsəra, njədə gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təcəmkə ma, mək gəfəkani ga ndam məfəki ahàr ke Melefit təcəkuk ahar ga məvuk njədə gani. ¹⁵ Gəskabá zlam gana lala, gray təwi ni àna məbərur bəlaŋ. Tamal kagray nahkay ti mis dek atəsər nak kəbu kəkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kəmbərəŋ ba. Tamal kagray nahkay ti akahəŋgay ahàr gayak gayakani, akahəŋgay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹ Kəvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna həŋkali akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wál medewel akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dek məbəlafəŋ kə Melefit.

³ Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi eđeđiŋ eđeđiŋeni ni, kəzumi bərur ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayan̄ ahkay do ni àna bəza huđ gayan̄ nahəma, ahàr àdəm təcəhay məhəŋgioru

ahàr a had ana ndam ga huf ahay gatay day. Ahàr àdàm tæfi ahàr ana mæŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adàba bæza dek ti tæfi ahàr ana ata bæŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tàbàlafəŋ kè Melefít. ⁵ Wal madakway ya ti maslaŋa gayan àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi ededīŋ ededīŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefít, ahəŋgalay naŋ mələfat akaba mələvad gani do dek, awayay ti Melefít mājənaki naŋ. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayan awayay ni ti ku naŋ àna sifa nəŋgu ni kala naŋ məmətani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayan do ni ti àmbrəŋa Melefít a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefít do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gədəkani ka ndam ya tæfi ahàr ana ndam ga huf ahay gatay gayani do ni.

⁹ Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti tājənaki naŋ ti, ahàr àdàm àbi àbi ti vi gayan màla kru kru muku, àday zal bəlan ciliŋ. ¹⁰ Tamal kawayay məbəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdàm àgra təwi sulumana, mis tázləbaki naŋ : ahàr àdàm àfia ahàr ana bæza gayan a lala, àgəskabá mis afa gayan a, àbaria asak ana ndam ge Melefít a, àjənakia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayan ya àgray ni dek sulumani day kwa ti təbəki slimi gayan.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bæza mba ni ti kəbəki slimi gatay ka wakita ya təbəki slimi ga wál madakway ni ba. Adàba tamal zawal tīgia eri ana tay a ti tījikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefít aməgəs tay àna seriya adàba ka ya ti tədəy zawal ni ti təmbərəŋa ma gatay ya ti tədəm atəgri təwi ana ndam ge Melefít na. ¹³ Nahaŋ ni ti, tamal təbəkia slimi gatay a ti təgray təwi do, tənəki ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbaďa-mbaďa, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti àgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bæza wál ya ti zawal gatay təməta ni ti tōru ka zawal, tīwi bæza, tēbi slimi ana ndam ga huf ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adàba bæza wál ndahaŋ e kidīŋ gatay bu tījikia ke divi a àndava, təbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway təbu afa gayan nahəma, ahàr àdàm məfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni tæfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefít ni tislīki məfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay tēbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gədəkani ga ndam ge Melefít. Nday ya ti tagray təwi lala ni ti ahàr àdàm tázləbay tay mātəm ge mis ndahaŋ ni, ahar gədəkani tázləbay nday ya ti tazay njəďa gatay ga məhi ma ge Melefít ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adàba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbəm hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. » Àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Bay magray təwi ti ahàr àdàm təvi endif gayan kwa. * » ¹⁹ Tamal mis bəlan adəmki ma magədavani ka gədəkani ga ndam ge Melefít ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cə mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti təgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis dek. Tamal kagraŋ nahkay ti nday ndahaŋ ni atagraŋ aŋgwaz, atagudar zlam do.

* **5:18** Məŋjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyu 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcalki, hay ni azləvvu. Melefít àdàm təcəfəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

²¹ Ma ya nàhuk nihi ni ti nàhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *màslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nàhuk nahəma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray tawi e kidin ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhad gayan a day ; tamal sulumani ti kàbəki *ahar gayak ka ahər gayan ga məvi njəda ge Melefit. Tamal mis ndahan təbu tagudar zlam ti kəhurkiviyu ka tay ba. Bi slimi ana ahər gayak, ti kànjəhad njəlata.

²³ Kisi yam yam cilin va ba ; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan ti mis dek tipi ; ku tamal təgrafəna seriya kà tay a fañ ndo nəngu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahan ni ti ni tipivu do, zi kələn ga magrafəna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan tipi do nəngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahər àdəm tawayay məhəngrioru ahər a had ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya.

² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahər ka Yezu ti, ahər àdəm evidi ni tğri tawi sulumani ana tay àtam ya ti akal tğri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahər ka Yezu do ni. Ahər àdəm tğri tawi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahər gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga məñ gatay, nahkay tisliki magudari tawi ana tay ti təhi ana ahər ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahər àdəm kàcahi ana mis, kəhi ana tay ti tğray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahər ni dek təcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan ya àdəm ni. Ay tamal maslaña nahən acahi zlam ndahan gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaña gani nani akada əpi divi lala do. Azay ahər gayan akada mis gəđakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbəñ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahər gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahər məfəki ahər ka Yezu ti divi ga mənğət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti nañ àbu àna nañ ni əslia gayan a, amərvu àna nañ nahəma, məfəki ahər ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededən.

⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Əgia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahər àdəm məđəm zlam nday nani əslia geli a, məmərvu àna nañ. ⁹ Ay nday ya ti tawayay mənğət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam àsəbay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejin nañ simiteni sawən. ¹⁰ Mawayay sinğu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahan tədəbay àsəbay ;

nday gani tijikia ke divi ga mæfæki ahàr ka Yezu a, tægri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miŋgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefít. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nihi : jiri, məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefít, mæfæki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mebeseni, manjəhadani kudufa. ¹² Zay njəda gayak, kadvu àna mæfæki ahàr gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefít àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kə meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kə meleher ge Melefít, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kə meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefít əhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kəgudar ba, gray ti mis təŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefít àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefít ti naŋ bəlan, agur zlam dek ti naŋ cilin, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ gədəkani agur gədəkani ndahaŋ ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ cilin ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek tázəbay naŋ, naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfæki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfæki ahàr ti ke Melefít, adaba Melefít ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti məmərnu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay tægri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni ti mīgi elimeni gatay. Təvay zlam àna məbərnuv bəlan, təhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani cilin ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmərnu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmərnu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededini ededini.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefít àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefít àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahàr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededini ededini do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga mæfæki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefít məgri sulum gayaŋ ana kəli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àɗafa slimɛ gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɛfiya naɗ a danɗay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɛngu ni tàɗɓa naɗ a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛnɗja wudak, ɛndeveriɗaba tɛwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛwi njɛɗa, ga mɛhiani àmbrɛɗ tɛwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɛgri daliya nɛngu ni àmbrɛɗ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àɗam a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àɗam si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛcahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àɗam ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɗ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àɗam mis ndahan tɛmbrɛɗa naɗ a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àɗam sak cɛ awayay ti Timote mɛra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga huɗ gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛnɗja wudak, ku tamal mis ndahan tɛmbrɛɗa naɗ a, ku tamal naɗ àbu acakay daliya nɛngu ni, àmbrɛɗ mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛngay naɗ ti mɛhuriyu a Mɛgur gayan vu a huɗ melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɗ do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niɗi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nɛhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tɗia akada mis bɛlan akaba Yezu Krist a ti amɛwi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kɗia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛjɛnaki kur, tɛgray ti kɛnjɛhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɛsi ana Melefit, avi njɛɗa ana Timote daya

³ Nɛgri sɛsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɛwi àna huɗ bɛlan, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛngalay naɗ kɛlavɛɗ, mɛlavɛɗ akaba mɛlafat gani do dek ; kala ya ti nahɛngalay naɗ nahɛma nahɛngaluk naɗ daya. ⁴ Ka ya ti mɛɗevu ni ti kitɛwa, kawayay ti mɛɗevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɛngalay Melefit ni ti nɛjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nɛpia kur a ti anɛmɛrvu dal-dal. ⁵ Nɛgri sɛsi ana Melefit adaba nɛsɛrkia ahɛmamam kɛfɛki ahàr ka Yezu àna huɗ bɛlan ni. Dedi gayak Lɛwis akaba muk Ewnis tɛfɛkia ahàr enji gayak a ; nɛsɛra, nak day kɛbu kɛfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahɛma, nahuk kaɗvu ga magray tɛwi àna njɛɗa ge Melefit ya àvuk ni. Kɛsɛra àvuk njɛɗa gani nani ti ka ya ti nɛbɛkuk ahar ni. ⁷ Kɛgray aɗɗwaz ba, adaba Melefit àvia Mɛsuf gayan ana leli a ; Mɛsuf gani nani agray ti mɛgray aɗɗwaz ba. Mɛsuf gani nani ti avi njɛɗa ana leli dal-dal sawan. Avi njɛɗa ana leli ti mawayavu, mɛbi slimɛ ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kàgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəda gayak dek. Goro ya təfiyu nu a daŋgay vu azuhva Yezu ni ti kàgray mimili àna naŋ ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Məweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya təgru ni ti gəskabu, adaba Melefiti avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefiti ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayanə njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva təwi geli ya məgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayanə, àgri sulum gayanə ana leli azuhva təwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefiti àgraya mələŋ a faŋ ndo ni Melefiti àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefiti àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim miŋi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti məŋgət sifa àna naŋ, məmət dəy-dəy ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefiti àzalay nu ti nəhioru ana mis ; niŋia zal asak gayanə a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nəgra təwi gana lala, ay nəgray mimili àna naŋ do, adaba nəfəkia ahər ka Yezu a, nəsəra naŋ a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvu a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga maŋga gayanə a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahər ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba naŋ akada mis bələŋ. ¹⁴ Melefiti àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday ata Hermozen day təmbərəŋa nu a akaba nday ndahanə na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli məgri sulum gayanə dal-dal ; nawayay ti məgri ana ndam ga huđ ahay gayanə daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayanə dek ga madəbay nu, mək àdua ahər a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli məgray ti Melefiti məgri sulum gayanə a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya àgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayanə ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahanə a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tisliki macahiani ana mis ndahanə bilegeni.

³ Tamal mis ndahanə təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslaŋa ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədakani gayanə ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwakabani akaba mis ndahanə ti ahər àdəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ənija enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədaŋ edi zlam ana ndam məwəsi vədaŋ nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam

* **1:12** Ere ye ti àfuvu a ahar vu ni : mis ndahanə tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahanə tədəm Pol àdəm ere ye ti àfivə a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayanə ahkay do ni təwi gayanə ya agri ana Melefiti ni.

enji ni ti nan̄ ya ti àza njəda gayan̄ a dek, àwəsa vədan̄ a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àdəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan̄ ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Nan̄ ti wur huđ ge Devit ; àməta, mək àngaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a dan̄gay vu day təfiya nu a akada nàgudara zlam a. Ay pakama ge Melefīt ti təfiyu a dan̄gay vu ndo. ¹⁰ Ègia nahkay ti nəbesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefīt ya àdaba tay a ni. Nawaway ti nday day Melefīt mähəngay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawaway ti təhuriyu a mələn̄ masladani ge Melefīt vu, tən̄jəhad̄ ga kan̄gay-kan̄gayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àdəm mis təgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan̄ akaba Yezu ti amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka ahar bəlan̄ akaba nan̄ daya* ;

¹² tamal məbesey daliya ka ahar bəlan̄ akaba nan̄ ti aməhuriyu akaba nan̄ a bay gayan̄ vu daya ; tamal mədəm məsər nan̄ do ni ti

nan̄ day amədəm àsər leli do ;

¹³ ay ku tamal məgray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nəngū ni, nan̄ ti amagray ere ye ti àdəmbyu amagray ni, àmbrən̄ magrani do, àdaba ere ye ti àdəmbya amagray ni ti si agray kwa ; divi gayan̄ nahan̄ àbi simiteni.

Bay slimī ti təwi gayak ya kəgri ana Yezu ni ti mālā təwi ge jiri

¹⁴ Ma goro hini ya nədəm ni dek ti həngri ana mis lala. Hi ana tay tələgavakivu ka pakama gərgərani ba ; hi ma hini ana tay àna slimī ge Melefīt. Maləgavani àkivu ka pakama gərgərani ti zlam masakani àbəlay do simiteni, ejin̄ ndam ya təbi slimī ni. ¹⁵ Zay njəda gayak dek ti zlam ya kagray ni dek mərbəlafəñ kè Melefīt. Ahàr àdəm təwi gayak ya kagray ni àsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Melefīt ana mis àna divi gani. ¹⁶ Tamal ndam ya təsər Melefīt do ni tagray gejewi ti kəhurkiviyu ba. Gatay ya tagray nahkay ni ti kəlavad̄ tagudarkivu zlam àkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tədəm ni ti ejin̄ mis, egi akada ambələk ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet day təkibu ka tay : ¹⁸ nday ti tədəm mis təngaba e kisim ba àndava ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijkia ke divi ge jiri a, tagray ti mis ndahan̄ təmbrəñ məfəki ahàr gatay ka Yezu. ¹⁹ Ay jiri ge Melefīt ti anjəhad̄ kan̄gay-kan̄gay ; nan̄ akada asak ga ahay ya təkakada lala, àdaday do ni. Zlam àbu məbəkiani ka asak ga ahay gani nani nahkay hi : « Bay Melefīt àsəra ndam gayan̄ a.† » Àbu məbəkiani keti : « Maslan̄a ya ti àdəm nan̄ mis ga Bay Melefīt lu nahəma, məmbrəñ magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gədəkani bu ni ti zlam təbu kay ga məbəviyu zlam. Nday dek ti ga gru ahkay do ni ga evirzegena cilin̄ do ; ndahan̄ ge biyem ahkay do ni ge elibisl. Nday ya ti sulumani ni ti tagray təwi àna tay ga vad̄ ga wuməri ; nday ndahan̄ ni ti ni tagray təwi àna tay kəlavad̄. ²¹ Nahkay tamal maslan̄a àmbrəñ zlam magədavani ya nədəmki ma na dek ti ègia akada zlam məbəviyu zlam sulumani. Bay ahay ni azay, abarafəña ti mīgi *njəlatani, agray təwi àna nan̄ tata. Aslamalay lala ga magray təwi àna nan̄, awayay magray təwi sulumani àna nan̄ dek.

* **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrəñ manjəhad̄ geli magədavani ya ahaslani ni dek. † **2:19** Mənjay Macalani 16.5.

²² Zlam magədavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahār ādām kađabay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahār ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu āna məbərur bəlanj ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi āki ka pakama masakani ti kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaŋa ya agra təwi ana Bay geli ni tələgavu ata mis ba. Ahār ādām manjəhad gayanj mālā sulumani kə meleher ge mis dek ; mīslīki macahi zlam ana mis ; tamal mis təbi seki ti mēbese. ²⁵ Tamal mis ndahanj tādəm ma gayanj ya ādām ni ma ge jiri do nahəma, ahār ādām acahi zlam ana tay āna kudufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagray ti tāmbatkaba majalay ahār gatay a, ti təsər divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni āgəsa tay āna kəmbazl gayanj a, awayay ti təgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal tāmbatkaba majalay ahār gatay na, əgia sulumana ti, atətəmfəŋa kə kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav wudak nahəma, sarta gani emigi zləzladā. ² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay singu, etiji zlabay, atəhi ana ahār zlam gatay ya tagray ni dek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bənj gatay do, atəgri səsi ana mis do, atamənjələŋ ka zlam *njəlātani akađā zlam masakani, ³ ku ndam ga huđ ahay gatay day atawayay do, atəmbrəŋ mizirey mis do, atədəmki ma magədavani ke mis, atagray zlam ya ti məbərur gatay awayay ni dek atəmbrəŋ do, atəgri daliya ana mis kəlavad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahār ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahār tətam mis ndahanj dek ; atawayay zlam ya məbərur gatay awayay ni cilij, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ əbu āna njəđā ga məmbatikaba majalay ahār ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahanj e kidij gatay bu təbu tagosay mis, təkuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wāl ya təsər zlam do ni ; əgia akađā təkī kəmbazl ana tay. Wāl nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahār ka zlam gərganani ya məbərur gatay awayay ni cilij ; ⁷ təbu təcəhay zlam kəlavad, ay tislīki məsər jiri ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * təwaya macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a ; majalay ahār gatay dek magədavani, məfəki ahār gatay ke Melefit ni əgia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akađā ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcəhay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcəhuk na dek lala ; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagraj na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahār ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nebesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbrəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahanj ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a İkoniyum akaba e Listir ; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro əhəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zude tādəm nday ndam məsər zlam ga hađ Ezip ka sarta ge Məwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akada mis bəlan, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuđay akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam ; etijinjia mis ndahaŋ ke divi a, nday day etijikia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabə əna huđ bəlan ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na ; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a ; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahər sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahər ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahər a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit əvi majalay ahər gani ana mis ga məbəkiani ; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madafaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahər ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit əvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu məslamalavu lala, məsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit ; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kə ndam ya nday təbu əna sifa na akaba kə ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi : ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku təwayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kəmbərəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nəŋgu ni, kəzumki bəruv ka tay ba, bəsa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məbəruv gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu məsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do ; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti bəsa ; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a awayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amət wudak

⁶ Nu ti sarta goro ənjia wudak. Nara nəvi ahər goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadī ni. ⁷ Nəkadva əna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeverinaba təwi ya Melefit əhu nəgray na dek akada ge mis ya acuhway, ənjua ka məlan madukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit əslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti əna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agrafəŋa seriya kə mis əna jiri a : aməvu zlam ti ana nu ciliŋ do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayan əna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njəda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, əmbərəŋa nu a, əsləka ədorə a Tesalonik. Kreskens day ədorə ka had Galasi, Tit ti ni ədorə ka had Dalmasi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ əbu akaba nu ni ti Lək ciliŋ. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya

mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiyə wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjəzlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzəñ ni əgrua cudad a dal-dal ; ere ye ti əgru ni ti Bay geli amatraḅ nañ bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti əgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi əna nañ.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhəngriyəñ ana ndam ge seriya ni ti, maslaña ya əjənaki nu ka ma gani ni ti əbi ; mis dek təmbrəñə nu a. Melefit məmbərfeñə zlam gatay ya təgray na kə tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli əjənaki nu a, əvua nədə ; nahkay nəhia ma gayanə ana mis a əndava, ndam ya təfəki ahər do ni dek ticia. Seriya əgəs nu ndo ; əhəngafəñə nu kə mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amahəngafəñə nu kə mis ya təgru cudad na dek ; amahəngay nu ti nəhuriyu a Məgur gayanə ya e melefit bu ni vu. Nañ ti mis dek təzləbay nañ ga kañgay-kañgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga hudə ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ənjəhadıya a Koreñ a. Trofim ti əbesey do, nəmbərbiya nañ e Milet a. ²¹ Wudəka ahar kusi ti zay nədə gayak dek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəl, Pudeñ, Liñ, Klodiya akaba bəza ga məñ geli ndahanə ni dek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, məgri sulum gayanə ana kəli dek ti.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay əna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti təhəpəd tay. Nahkay bi Pol awayay adəm təkad nañ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu əhəngafəñə nañ kə Setena ahkay do ni kə ndam ezir gayanə na cilin.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mādēmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koreṅ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreṅ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a danṅay ba ni ti Pol àmbərbu Tit ka hađ Kret ga mægur ndam ga Yezu ya t̄bu eslini ni (1.5). Kret ti hađ gədákani a huđ ga yam bu, gwar ka hađ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaṅ t̄dēm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret nahāṅ day àdēm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti t̄abakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mādēfiki ahāmamam māgray t̄awi ya àvi ni. Pol àdēm ku tamal ndam Kret t̄agēskabu ma gayan do nāṅgu ni, si Tit acahi manjēhad sulumani ana tay, alēgi ana tay, àmbrēṅ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya t̄agēskabu Yezu ni t̄anjēhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), t̄agēskabu ma magədavani ba (1.9-11 ; 3.9-11), t̄āhāṅgriuru ahàr a hađ ana ndam ga ṅumna (3.1-2).

Ndam Kret ti t̄adēba divi magədavani ya ti mēbəruv gatay awayay na t̄atam mis ndahaṅ ni, ay ku tamal nahkay nāṅgu ni Pol àdēm ahaslani ti leli dēk ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit àhāṅgay leli ti adaba māsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva t̄awi geli ya māgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abēki wakita hini ti nu Pol, nu bay mēgri t̄awi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslərbiyu nu ti n̄jēnaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti t̄fēki ahàr, ti t̄sər jiri gayan ni. T̄səra ti atanjēhad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atəsər atanjēhad kanṅay-kanṅay akaba Melefit edēdīṅ. Melefit àdēm kwa ahaslani, wuđaka mēlan̄ ānjēki ni : « Anēvi sifa ya àndav day-day do ni ana tay. » Naṅ ti àsēkad malfada day-day do. ³ Sarta gayan ya ti àfēkad ni ēnjia ti adēfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti t̄dēmoru, t̄āhi ana mis ndahaṅ. Naṅ Melefit Bay mahāṅgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti n̄āhiuru ana mis.

⁴ N̄əbukki, Tit. Nak ti k̄gia akada wur ga huđ goro a adaba leli cecēni mēfēki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bēṅ geli nday ata Yezu Krist Bay mahāṅgay leli t̄əgruk sulum gatay, t̄āgray ti k̄ānjēhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjēhad ga gədákani ga ndam ga Yezu

⁵ N̄əmbərbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti t̄agējōni ni, akaba ga madaba mis a ti t̄gi gədákani ga ndam ge *Krist a k̄sa ga hađ Kret ni bu dēk, akada ya ti n̄əhuk ni. ⁶ Maslaṅa ya ti egi gədákani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àdēm naṅ àbu maslaṅa ya t̄āṅgətfəṅa zlam magudarana do ni : wal gayan bēlan̄, bəza gayan day t̄fēki ahàr ka Yezu. Manjēhad ga bəza ni day m̄āla sulumani, ti mis t̄sər t̄ēbi t̄āgudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bēṅ gatay daya. ⁷ Bay *m̄əbi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, m̄āla maslaṅa ya t̄āṅgətfəṅa zlam magudarana do ni, adaba t̄awi ya agray ni ti ge Melefit. Naṅ nani ti àgray zlabay ba, àzum bəruv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terēṅgiz

ba, àdabay elimeni àna magray zlam magədavani ba daya. ⁸ Àgəski nahəma, maslaŋa gani nani m̀gəskabu mirkwi, m̀awayay magray sulum, m̀jalay ahàr sulumani, m̀ala jireni, m̀ala mis ge Melefit *njəlatani, m̀bi slimi ana ahàr gayan̄ daya kwa. ⁹ Ahàr àdəm m̀gəskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti m̀cahumi ana mis ni, àmbrəŋ ba. Nahkay ti emisliki m̀vi njəda ana mis ndahan̄ àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis t̀gəskabu pakama sulumani hini do nahəma, nan̄ gani emisliki m̀dafiaba ere ye ti t̀gudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gəđákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis t̀bu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya t̀dəm kwan̄a ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəđákani ndam *Zude ya t̀dəm ahàr àdəm mis *t̀keley kudi kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huđ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga m̀ngəti zlam ana huđ gatay gatayani cilin̄, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan̄ tekeđi àsəraaba ere ye ti amara magravu na ti, àdəm : « Ndam Kret tasakad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan̄ ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tən̄jələn̄ ana zlam məzumani cilin̄. » ¹³ Pakama gayan̄ ya àdəm ni ti jiri eded̄in̄. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti t̀fəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zude ya ti tan̄gəhad̄i ana tay ni va ba, ti t̀bi slimi ana pakama ge mis ya t̀awayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbəruv gatay njələta kè meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njələta. Ay nday ya ti məbəruv gatay njələta kè meleher ge Melefit do, t̀fəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti t̀jalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nən̄gu ni t̀gray mimili do. ¹⁶ T̀dəm ahkado t̀səra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday t̀sər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit awayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad̄ sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit eded̄in̄ eded̄in̄eni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya t̀gia medewel a ni ti t̀bi slimi ana ahàr gatay, t̀gray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay t̀dægəzl ahàr lala ; t̀fəki ahàr ka Yezu àna divi gani, t̀mbrəŋ ba ; t̀awayay mis àna huđ bəlan̄ ; t̀besey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay t̀gray zlam ya ti àbəlafəŋ kè Melefit ni. Təsivu ana mis ba, t̀vi vu gatay ana zum ba, t̀dəfiki magray zlam sulumani ana mis sawan̄. ⁴ Tamal nday t̀bu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti t̀awayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ t̀bi slimi ana ahàr gatay, t̀gray hala ba, t̀gray t̀wi lala a huđ ahay bu, t̀gray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslaŋa àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay t̀bi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan̄ ni t̀pi : etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, d̄fiki ana tay àna məbəruv bəlan̄, ti t̀gəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki

minjibisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kabæki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tɛngɔt pakama magədavani ga mədæmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam mægur tay a zlam ya tagray ni bu dek, tãgray ere ye ti àbɔlafɛɛn kà ndam mægur tay ni, tækeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigiɛɛna akal kà tay a ba daya. Àgæski ti tagray tæwi sulumani, ti ndam mægur tay ni tãhɛl tay ka ndam jireni sawan. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atægaskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahɛngay leli ni àna mæmærani.

Melefit ànggazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahàr àdæm ndam mæfæki ahàr ka Yezu tãgray ere ya nàhi ana tay ni, adaba Melefit ànggazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahɛngay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli mæsæra ahàr àdæm magudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdæm mábuni slimi ana ahàr geli, mægurum jiri akaba zlam ya ti àbɔlafɛɛn kè Melefit ni kwa. ¹³ Majəgay manja ga Yezu *Krist Bay mahɛngay leli ni, mæsæruma ara anja, mæfumki ahàr àna mæmærani. Nanj Melefit geli gədakani, amara mangazli njəda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmat a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti mǎhɛlaba leli a zlam magudarani ba dek, ti mīgi njɛlata kè eri gayan, ti mīgi ndam gayan, ti mawayum magray zlam sulumani kəlavad daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəda ana tay ; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslanja gatay bəlan nɛngu ni àcalkukiyu a ahàr vu ba.

3

Məmbɛrɛn manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti tǎhɛngrioru ahàr a had ana gədakani ga nɛgumna dek, ticiiki ma ana tay, tɛlɛbu ndam maslamalavani ga magray tæwi sulumani dek. ² Hi ana tay tæsivu ana mis ba, tǎlɛgavu akaba mis ba daya, tǎnja kudufa sawan, ti mis tæsɛr nday ndam mægri zlam sulumani ana mis dek kəlavad. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, miciiki slimi ana mis ndo, mijikia ke divi sulumana. Zlam ya mawayay, àbɔlafɛɛn kè leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mǎnjəhadbiya àna cuday a, mawayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad geli magədavani na, leli day mizirabiya e kidin geli ba. ⁴ Ku tamal magudarbiya zlam a nahkay nɛngu ni, Melefit Bay mahɛngay leli ni ànggazliaya sulumana gayan ana mis a ti tæsɛr nanj àbu awayay tay. ⁵ Ànggazlay sulumani gayan ti ahəmamam ? Àhənga leli a. Àhəngay leli ti adaba leli mægribiya zlam sulumana aw ? Aha, nahkay do. Àhənga leli ga sulum a, adaba mæsibiya cicihi a palam. Àhənga leli a ti, àbarafɛɛna zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njəda ga Məsuf gayan, nahkay miwiva mæwena, mɛngatuma sifa mæwena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud bəlan azuhva tæwi ga Yezu *Krist Bay mahɛngay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mǎngətum sifa ya àndav day-day do ni ; mæsæra ara avi ana leli ededɛn, adaba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay mīgia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nədæm ni ti jiri ededɛn. Nawayay ti kǎhɛngri zuh, ti ndam ya ti tǎfæki ahàr ke Melefit ni tǎkadvu àna magray zlam sulumani

kɛlavɔd. Pakama nani ti àbɛlay, ajɛnaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahɛma, kɛhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kɛhurkiviya ba. Kɛlɛgumvu ba, kihirɛmkivu àki ka pakama ge Melefit ya Mɛwiz àbɛki ni ba daya. Zlam nday nani tɛzaya araŋa do, tɛjɛnaki mis do daya. ¹⁰ Maslaŋa ya ti agray ti ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bɛlaŋ àŋgɛkivu ba. Tamal àmbrɛŋ ndo nahɛma, hikivu sak bɛlaŋ keti. Ay tamal ècɛki va do ni ti, kàwayay ma akaba naŋ va ba. ¹¹ Kɛsɛra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, naŋ bay magudar zlam. Magudar zlam gayan ni aŋgazlavu vay-vay kè meleher ge mis, nahkay maslaŋa nani awɛl ahàr gayan gayanani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahɛma nɛbu nɛslɛroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bɛlaŋ gatayani eminjɛa nahɛma, zɛbiya njɛda gayak a ga marana ti mɛbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahɛma, ahàr kusi ti nawayay manjɛhadɛbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos ataslɛka afa gayak a atasawadɔru nahɛma, jɛnaki tay lala, ti araŋa àhɛci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya tɛfɛki ahàr ka Yezu ni ahàr adɛm nday day tɛcahay magray zlam sulumani kɛlavɔd, ti tɛjɛnaki ndam ya ti zlam àhɛci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjɛhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti mɛbu akaba tay ni dɛk tɛgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni dɛk. Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli dɛk.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemonj ni

Maslaŋa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemonj : Filemonj ti zal Kolos, nanj mis gǎdǎkani ; nanj àbu àna evidi kay. Biliŋ e kidiŋ ge evidi gayan ni bu, slimi gani Onezim, àzafǎŋa zlam kǎ Filemonj àna akal a, mǎk àcuhway, òru ka mǎlaŋ ga Pol ya nanj àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgǎskabá ma ga Yezu a, nanj àbu agri tǎwi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adǎmvaba « Bay ya ti agri tǎwi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemonj. Filemonj day àgǎskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki mǎhiani ana Filemonj : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslǎrioru Onezim ana Filemonj (12-13). Àslǎrioru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemonj mǎvi Onezim ga sulum, àwayay mazafǎŋana ga njǎda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, nanj gǎdǎkani ga ndam ga Yezu. Tamal gǎdǎkani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiŋa zlam kǎ maslaŋa nahanj a ti, Pol àdǎfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nǎbu a ahay ga danjay bu azuhva tǎwi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mǎŋ geli Timote mǎbukioru wakita hini ana nak Filemonj, nak zlǎba geli ya ti magray tǎwi bǎlaŋani ni. ² Mǎbiki ana ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mǎŋ geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti nanj akada zal slewja e tǎwi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bǎŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kǎlavad nahǎŋgalay Melefit ; nǎgri sǎsi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba niǎia tǎdǎm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kǎfǎki ahǎr ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli mǎfǎki ahǎr ka Yezu ka ahar bǎlaŋ, nahkay nahǎŋgalay Melefit ti kóru àna nanj kama kama. Ahǎr àdǎm kǎsǎrkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni dǎk. Àvi ana leli ti adaba leli mǎbu ka ahar bǎlaŋ akaba Krist. ⁷ Filemonj wur ga mmawa goro ni, tǎwi gayak ya kagray ni àmarua mǎbǎruv a, adaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kǎvia njǎda ana tay a. Kǎgray nahkay ti avukivu njǎda dal-dal daya.

Pol ahǎŋgalay Filemonj ti mǎgǎskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahǎma, nawayay nahǎŋgalay kur ti kǎgray ere ya nǎhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki mǎhukani gray zlam ya àgǎski ni tata, ⁹ ay ti nǎdǎgǎzl nahkay ndo, nawayay nahǎŋgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nǎhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga danjay bu azuhva tǎwi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahǎŋgalay kur, nǎgruk kam-kam àki ka Onezim. Nanj ti nanj àbu afǎki ahǎr ka Yezu azuhva ma goro ya nǎhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga danjay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti

naŋ afa gayak ni ti àgruk tɔwi ga arañja sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru tɔwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naŋ dal-dal, kala ègia wur ga huɗ goro a. Nahkay nəsɔrɔkoru naŋ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nɛbu a ahay ga danɗay bu azuhva goro ya nɛhi *Ma Maweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nawayay ti mɔnjəhadə akaba nu ga mɔjənaki nu a kɛla gayak va. ¹⁴ Ay ti nɛgəskabu naŋ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nawayay mɔfəkuk nɛdɔ ga mɛgru sulum do, nawayay ti kɔjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit awayay ti Onezim mɔnjəhadə a mɔlaŋ nahaŋ bu gɔzit day kwa ti amɔŋgukukoru, kɔnjəhadum ka ahar bɔlaŋ ga kanɗay-kanɗayani. ¹⁶ Nihi ti naŋ evidi ciliŋ do, àtama evidi a, naŋ wur ga mɔŋ geli ya ti mawayay naŋ dal-dal ni. Nu Pol nawayay naŋ kay, nak Filemon ti ni akawayay naŋ kay àtam goro ni. Akawayay naŋ ti adaba naŋ mis gayak ciliŋ do, akawayay naŋ adaba naŋ wur ga muk, àfəkiə ahàr ka Yezu a akadɔ gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray tɔwi bɔlaŋani do aw ? Nahkay gəskabá naŋ a akadɔ ya kɛgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nɔpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nɔbukki pakama hini àna ahar goro : anɔpəlukvù. Ay sərkiə nu day nɛgruka zlam sulumana, kɔŋgəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nɛhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə mɔbərɔv ti adaba leli cecɛeni ata nak miɗia akadɔ mis bɔlaŋ akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nɔbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim amɔduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekɔli ya kɔhɔŋgalum naŋ ni ana kɔli, nahkay amɔvu divi ga maŋgoni afa gekɔli.

Sa ga Pol

²³ Epafraŋ naŋ ya ti mɔbu ata naŋ a ahay ga danɗay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu tɔwi ge Melefit akaba tay ni tɛgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist mɔgri sulum gayan ana kɔli ti.

Wakita ya tɔ̀bikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti mɔ̀dɔ̀mki ka wakita ya tɔ̀bikioru ana ndam Hebri ni

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni àdɔ̀fay slimi gayan̄ ndo. Mis ndahaɗ tɔ̀dɔ̀m bi Pol, ay àbɛki ma akada ga Pol ya àbɛki ni ndo. Ku tamal nahkay nɔ̀ngu ni nday ya ti àslɛrikaboru wakita ana tay ni tɔ̀sɛra nan̄ a (13.18), nan̄ day àsɛra Timote bay ya ti tàgrakabu tɔ̀wi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànjɛki akada wakita ya tɔ̀slɛrikaboru ana mis ni do : anjɛki ti akada ga zlam ya tɔ̀cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mɔ̀di ahàr ana pakama ya tɔ̀bɛki akada ga wakita ya tɔ̀slɛrikaboru ana mis ni (13). Bi tɔ̀cahi zlam ana mis, mɛk tɔ̀bɛki ka wakita ga mɔ̀slɛrikaborani ana mis ndahaɗ.

Tɔ̀slɛrikaboru ti ana ndam Hebri ndahaɗ, ndam Zude ya tɔ̀gɛskabá Yezu a ni. Tawayay tɔ̀dɔ̀fiki ana tay Yezu ti gɔ̀dɔ̀kani àtam mɔ̀slɛr ge Melefit (1), àtam Mɔ̀wiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni dɛk (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àngalabakabá leli akaba Melefit a, ay tɔ̀wi gayan̄ ya àgray ni àtam tɔ̀wi ga nday ndahaɗ ni simiteni : nday ti ahàr àdɔ̀m tɔ̀hɔ̀ngri eri kɔ̀lavad, ay Yezu ti àgray sak bɔ̀lan̄, èslià hɔ̀ya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tɔ̀bɛki wakita hini ni ti ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔ̀bu tislɔ̀ji zlam ana Melefit a Zeruzalem, tɔ̀mbrɔ̀n̄ ndo (10.11) ; tɔ̀mbrɔ̀n̄ ti ka ya ti ndam Rom tɔ̀mbedkaba ahay gɔ̀dɔ̀kani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan̄ ni maslaɗa ya àbɛki ni àvi njɔ̀da ana mis, àhi ana tay ku tamal tɔ̀cakay daliya nɔ̀ngu ni tɔ̀mbrɔ̀n̄ mɔ̀fɛki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tɔ̀dɔ̀mki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àdɔ̀m tɔ̀mbrɔ̀n̄ mɔ̀fɛki ahàr gatay ke Melefit ndo (11) ; àdɔ̀m ge Melefit ya atraɔ̀ ndam gayan̄ ni àdɔ̀faki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a hud̄ ga wakita gayan̄ ni bu maslaɗa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si tici lala, tɔ̀gɛskabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atɔ̀ngɔ̀t sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ahàr àdɔ̀m mɔ̀fɛki ahàr ka Yezu, mɔ̀mbrɔ̀n̄ zlam ndahaɗ dɛk. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahaɗ dɛk : maslaɗa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti nan̄ gɔ̀dɔ̀kani

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bɔ̀n̄ geli a sak kay, tɔ̀hɔ̀ngri ma gani ana mis ti ndam mahɔ̀ngaray *pakama gayan̄ ni. Tɔ̀hɔ̀ngri ma ana tay ti àna divi gɔ̀rgɔ̀ri kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mɔ̀lan̄ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhɔ̀ngri ana leli ti Wur gayan̄. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a dɛk ni ti, àgraya ti àna njɔ̀da ga Wur gayan̄ ni. Melefit àfiyu nan̄ a bay vu, nahkay amɔ̀gur zlam dɛk daya. ³ Melefit ti nan̄ gɔ̀dɔ̀kani dal-dal, asladay mɔ̀lan̄ akada ga fat ni : tamal kipia Wur gayan̄ na ti kipia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit nan̄ àbu àna nan̄ ni dɛk ti Wur ni day nan̄ àbu àna nan̄. Pakama ga Wur ya àdɔ̀m ni dɛk ti àna njɔ̀da dal-dal, akay mɔ̀lan̄ dɛk àna njɔ̀da gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga mɔ̀mbɔ̀rfɔ̀n̄a zlam magudarani ge mis a dɛk. Àra àslamala ti òru ànjɔ̀had a hud̄ melefit bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay ya agur zlam dɛk ni, a mɔ̀lan̄ ga gɔ̀dɔ̀kani bu.

Wur ge Melefit ti nanj gəḏakani àtam məslər ge Melefit

⁴ Melefit àzalay nanj Wur gayan ni ti, àwayay àḏəfiki ana leli Wur gayan ni gəḏakani dal-dal, àtam *məslər ge Melefit ni. Wur ga bay ti nanj gəḏakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àḏəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bənjani, nanj day wur goro.† »

Ma gani nani ti àḏəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanjani ni a duniya vu nahəma, àḏəm :

« Məslər goro dek tábəhadī mirdim, meleher ndiḃa ndiḃa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri təwi ;

aslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigja Bay ga kanḡay-kanḡayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur məlan ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a

ga madafakiani àdaba kur e kidin ge mis ndahan ba,

awayay ti kəmərnu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Nak ti Bay gəḏakani, ka mənəkəni ga zlam dek ti kəgraya had a ;

kəgraya huḏ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kanḡay-kanḡayani.

Zlam nday nani ti atagəḏavu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya àgray təwi va do ni,

adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kanḡay-kanḡayani.† »

¹³ Melefit àhi keti :

« Njəhadā gwar kà ahar ga ḏaf goro a, a məlan ga gəḏakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri təwi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àḏəm awayay mahəḡay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àḏəm məmbrəḡ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àḏəm məjalaki ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, məjalaki ahàr mətama ya ahaslani na. Tamal məjalaki ahàr nahkay do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1.

təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma gani àdəs, ma masakani do. * Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtra6 naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama mədəsana ana leli a àtama nahaŋ na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəŋgay leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatra6 leli dal-dal do waw ? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəŋgri ana leli ti mıcı lala. ⁴ Melefit day àdafaki ma gani nani ma ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray təwi gərgərani ana mis ndahaŋ, àway ti ka mawayay gayan : nani day àdafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit àfəkad ti way ga məgur məlan gani nani way ? Àfəkad ti məslər gayan aw ? Aha ! Àfəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahaŋ tədəm nahkay hi :

« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti naŋ way ti kajalaki ahàr di way ? Naŋ way ti kəfi ahàr kwa dəni way ?

⁷ Kəfiyu naŋ a məlan ya ti èsli ga məslər gayak do ni ga 6alani ; kəgra ti mīgi bay, təzləbay naŋ, təhəŋgrioru ahàr a had ;

⁸ kəfiyu naŋ a bay vu ga məgur zlam dek.† »

Melefit àra àfiya naŋ a bay va ga məgur zlam a dek ni ti, ere ye ti naŋ àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti naŋ àbu agur zlam dek ti leli məsəraba faŋ do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, naŋ ya ti Melefit àfiyu naŋ a məlan ya ti èsli ga məslər gayan do ni ga 6alani ni. Melefit àgra ti mīgi bay, təzləbay naŋ, təhəŋgrioru ahàr a had ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu dek ; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay. ¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahar gayan a ; àgriaya zlam na dek ti ana ahàr gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a məlan masladani gayan vu ti tīgi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mähəŋgay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mēndeveriŋ təwi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tīgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray təwi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanani, Bəŋ gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, àsi mimili do simiteni.

¹² Àhi ana Melefit :

« Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa ; anazləbay kur e kidiŋ ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Àdəm :

« Nu ti anafəki ahàr ke Melefit.§ »

Àdəm keti :

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihirikeni ; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihirikeni ti, ti māmət ; àmət ti ga mazafəŋa njəda kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva təwi ge Seteni. ¹⁵ Mis təbu tagrafəŋa aŋgwaz kà məmətana, tagray aŋgwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agrafəŋa aŋgwaz kà bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti àhəlaba tay e

* 2:2 Ndam Zude tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbaki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do. † 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23. § 2:13

Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

evidi gani ba, ti tàgrafəŋa aŋgwaz kà məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw ? Aha, àra ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mīgi bəlanjani akaba bəza ga mənjani, mīgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mīgi bay gədakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis təbu təsi cicichi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; ègi akada tàgudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Naŋ ti ka ya ti tàgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təcakay daliya ni, ti tìjikia ke divi a ba.

3

Yezu ti gədakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga məmawa, Melefit àzala kəli a dek ge migi ndam gayan nǝlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti Bay ya ti Melefit àslərribiyu ana leli, naŋ zal asak gayan, naŋ bay gədakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli. ² Melefit àra àslərbiya Yezu ga magray təwi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Àgray ti akada ge Məwiz ya àgray təwi lala e kidin ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Məwiz àgray təwi e kidin gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Məwiz day naŋ àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ gədakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis tàzləbay koksah ; tazləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay məgri təwi ana Melefit e kidin ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Təwi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mədəm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məmbərfəŋ ba ; ahàr àdəm māsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagray eđeđin. Tamal məgray nahkay do ni ti leli ndam ga huđ ahay gayan do.

Ahàr àdəm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm məbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Nǝlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəngu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi 6aŋ-6aŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti təhəlfəŋa eyə kə Melefit a huđ gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àdəm : “Ata bəŋ gekəli təhəlfua eyə a, təhəŋgalafua ma ; ku tamal tipia ere ye ti nəgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru fađ nəngu ni tàgray nahkay.

Eslini nəzumkia 6əruv ka ndam nday nana ;

nədəm : Mis nday nani ti kələvad majalay ahàr gatay ni magədavani ; təsər divi goro do simiteni.

¹¹ Nəzumkia 6əruv ka tay a, nahkay ti nàmbada,

nədəm : Enipi tay, atəhuriyu a məlaŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !” * »

* 3:11 Limis 95.7-11.

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidīn gekūli bu əjalay ahār magədavani ba. Nday ya ti majalay ahār gatay magədavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, təmbrəñ divi gayan ; lekələm ti əgravu e kidīn gekūli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti nan Bay ga sifa ! ¹³ « Kani » gani nani ti tədəm kəlavad do waw ? Nahkay grum ere ye ti təhi ana leli « Grum kani » ni kəlavad : kəlavad ku way way do e kidīn gekūli bu məvi njəda ana maslanə nahan, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kəli ni amagosay kəli, aməbiyu kəli a zlam magudarani vu mək ahār gekūli emigi 6aṅ-6aṅ. ¹⁴ Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahār ədəm mənjuhəd akada ya ka mənəkəki ka məfəki ahār geli ka nan ni, məmbrəñum majalay ahār geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayan do.

¹⁵ Məsəra əbu məbəkiani ti nahkay hi :
« Kani tamal kicəma dəngu ge Melefit a ti,
bumi slimi lala.

Ahār gekūli əgi 6aṅ-6aṅ akada ga ata bəñ gekūli ni ba :
ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay təgəsiki do ni ti ndamam ? Təgəsiki ma do ni ti nday ya ti tədəbay Məwiz, təharaya ka həd Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit əzumki 6əruf ka tay vi kru kru fad ni ti ndamam ? Əzumki 6əruf ti ka nday ya ti təgudar zlam, təmət kwanə a huf gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit əmbadəy, ədəm atəhuriyu a məlan məpəsabana gayan ni vu day-day do ni ədəmki ti ka ndamam ? Ədəmki ti ka nday ya ti təgəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay məsəra tisliki məhuriyani a məlan məpəsabana ni vu ndo ni ti adaba təfəki ahār ke Melefit ndo, təmbrəñ divi gayan na palam.

4

¹ Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit ədəm misliki məhuriyani a məlan məpəsabana gayan ni ba kekileñ, ay məbumvu slimi : ahār ədəm ku way way do e kidīn gekūli bu məhuriyu, ti maslanə əgəjəni ba. ² Leli ti təhia *Ma Məweni Sulumana ana leli a ; ana ata bəñ geli ahaslani day təhia ana tay a, ay ma ya təhi ana tay ni ti əjənaki tay ndo, adaba təgəskabu ndo, təfəki ahār ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti təbu təhuriyu a məlan məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahār ka Yezu ni. Əki ka ata bəñ geli ni ti ni Melefit ədəm ahkado :

« Nəzumkia 6əruf ka tay a, nahkay ti nəmbada,
nədəm : “Enipi tay, atəhuriyu a məlan məpəsabana goro ni vu day zla aw !”
* »

Ay məsəra məlan məpəsabana ti əbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit əgraya duniya ni ti əndeveriñ təwi gayan a dek. ⁴ A məlan nahan a Wakita ge Melefit ni bu tədəmki ma ka vad ya adəskəla na, tədəm nahkay hi : « Melefit əra əndeveriñ təwi gayan a dek ni ti a vad adəskəla gani əpəsaba.† » ⁵ Məsəra əbu məbəkiani ka məlan nahan keti, Melefit ədəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a məlan məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ » ⁶ Nahkay nday ya ti Melefit əhi Ma Məweni Sulumani gani ana tay enji ni ti təhuriyu a məlan məpəsabana gayan ni vu ndo, adaba təgəskabu ma gani ndo. Əgia nahkay ti məsəra mis ndahan tisliki məhuriyani tata. ⁷ Nahkay ti Melefit adaba vad

† 3:15 Limis 95.7-8. * 4:3 Limis 95.11. † 4:4 Mənəkəki 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11.

nahaŋ a, vad gani ti kani. Məsəra nahkay ti adaba sarta nahaŋ əbu ti Devit ədəm nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dənğu ge Melefıt a ti,

bumi slimi lala ;

ahər gekəli əgi 6aŋ-6aŋ ba.Ş »

⁸ Tamal məlaŋ ya ti ata bəŋ geli təhuriyu akaba Zezəwi ni məlaŋ məpəsabana ededīŋena ti, akal Melefıt ədəmki ma ka vad nahaŋ keti do.

⁹ Nahkay ti məlaŋ məpəsabana nahaŋ əbu ; məlaŋ gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; məlaŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefıt.

¹⁰ Maslaŋa ya ahuriyu a məlaŋ məpəsabana ge Melefıt ni vu ni ti əndeveriŋa təwi gayan a dek, apəsaba akada ge Melefıt ya əndeveriŋ təwi gayan dek apəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahər ədəm məzum njadə geli dek ga məhuriyani a məlaŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu əjikia ke divi a akada gatay ya təgəsiki ma ana Melefıt ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefıt ti agray təwi əna njadə kay. Adafaki majalay ahər maŋgahani ge mis akaba zlam ya təcalfəŋ do ni. Əzum ətam maslalam ya ma gani cəeni məzumani ni ; edekaba zlam ya a huđ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis əna naŋ, ekelkaba avana akaba məlaŋ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti maŋgahani, Melefıt epi do ni ti əbi ; zlam ya ti Melefıt əgraya ni dek ti Melefıt epi, əsəra daya. Ere ye ti məgray ni dek ti məgray kamam ti aməhi ana Melefıt.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefıt ededīŋ ededīŋeni ni

¹⁴ Leli məbu əna bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefıt ni, naŋ ti əcəloya afa ge Melefıt a huđ melefıt va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefıt.

Əgia nahkay ti ahər ədəm məfəki ahər lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefıt ni ti əsəra lala ahəmamam njadə geli ahəca ni, adaba naŋ day əcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal əcaka daliya nəŋgu ni əgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahəđakfəŋjiyu kə Melefıt, məgrafəŋa aŋgwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayan ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist əsəra leli ndam gedebi

¹ Gəđakani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni dek ti Melefıt adaba tay e kidiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ əna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni lu ti əsəra majalay ahər ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njadə gayan ahəca a zlam ba dek. ³ Njadə gayan ahəca ti, ahər ədəm esliŋi zlam ana Melefıt azuhva zlam magudarani gayan gayanani day, esliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahər gayan ti miği gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni ti əbi ; afiyu mis a məlaŋ gani nani gəđakani ni vu ti si Melefıt kwa. Agray ti akada gayan ya afiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayan̄ ge migi gəḏakani ga maṅgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu nan̄ a məlan̄ gani nani gəḏakani ni vu ni ti Melefit. Àhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tāsər nu buk. * »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka məlan̄ nahar̄ mædi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay maṅgalabakabu leli akaba mis ga kaṅgay-kaṅgayani akadā ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni. † »

⁷ Ka ya ti Krist nan̄ àbu a duniya bu ni ti àhəṅgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəṅgaraba nan̄ e kisim ba. Àra àhəṅgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəṅgalafəṅa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dək. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəṅgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayan̄ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeverin̄jaba təwi gayan̄ a lala. Krist àra èndeverin̄jaba ni ti nan̄ àbu àna n̄jədā ga mahəṅgay nday ya ti təgəsiki ma ni dək ; avi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àḏəm Krist ti bay gəḏakani ya aṅgalabakabu nan̄ akaba mis ni akadā ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzladə̄ ga maḏafabana, adaba lekələm ti kicəm zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kakahumi zlam ana mis ndahan̄, ay kekileṅa kisləmki do. Ahàr àḏəm təcəhi pakama ge Melefit ya təcəhi ana mis enji ni ana kəli keti sawan̄ ti ahəmamam ! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekələm akadā bəza ciḑ-ciḑeni, kawayum si təvi ḏuwa ana kəli kwa, kisləmki məzum ḏaf koksah ti ahəmamam ! ¹³ Maslan̄a ya ti esi ḏuwa ni ti wur ndondu : maslan̄a gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gəḏakani ti ni èsi ḏuwa va do, azum ḏaf tata. Maslan̄a gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magəḏavana lala, adaba àsərva àna nan̄ a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àḏəm macahakivu zlam, makoru kama kama akadā ge mis gəḏakani ni. Ahàr àḏəm məmbrəṅum məhəṅgri zuh ana zlam ya təcəhi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akadā asak ga ahay ya tafəkad̄ ni ; məfəkad̄ nahar̄ va ba. Zlam ya təcəhi ana mis enji ni ti nday hi : pakama àki ka məmbrəṅ təwi magəḏavani, adaba azoru mis e kisim vu ; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit ; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki ka məbəki *ahar̄ ke mis ; pakama àki ka maṅgabana e kisim ba ; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəṅa kè mis a, amagrafəṅa nahar̄ kə tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbrəṅ məhəṅgri zuh ana pakama nday nani edeḏiṅ.

⁴ Aməmbrəṅ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti àṅgukiyu ke divi koksah. Maslan̄a gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayan̄ a, *Məsuf Njəlatani àniviyyu a məbərur bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra n̄jədā ya tagray təwi àna nan̄ ka məlan̄ məwəni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslan̄a gani àsəra zlam nday nana dək, kələṅ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a va do

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefīt kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahan ge mindivi naŋ a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədaŋ nahəŋ àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədaŋ ni. Vədaŋ gani nani ti Melefīt aməmərvu àna naŋ do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ cilij ti vədaŋ ni àbəlāy do ; Melefīt ara etikwesl wudak, kələŋ gani atəji aku, hađ gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mədəma ma nahkay nəŋgu ni, məsəra lekələm ti kəbum kədəbum divi sulumani, Melefīt ahəŋgay kəli. ¹⁰ Melefīt ti naŋ jireni ; àsəra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayəŋ a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adəfaki kawayum Melefīt. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidiŋ gekəli bu māzay njeđa gayəŋ dek, mōru kama kama. Məsəra Melefīt awayay məgri sulum gayəŋ ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay sulum gani nani, àmbrəŋ dəy-dəy ba. ¹² Mawayay ti kigəm masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahər ka Yezu lala, təmbərəŋ ndo ni. Nday gani ti Melefīt naŋ àbu agra sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ana tay.

Ere ye ti Melefīt àdəm aməgri ana ndam gayəŋ ni ti aməgray ededīŋ

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefīt àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbadaŋ ti àna ahər gayəŋ gayəŋani, adaba maslaŋa àbi gəđakani àtam naŋ bi. ¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anəgray ti kəwudəy dal-dal. Zlam gani nani ti aməgravu ededīŋ. * » ¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajeğay ere ye ti Melefīt àhi aməgri ni, àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefīt àgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya ti mis ambadaŋ ni ti, ambadaŋ ti àna ere ye ti àtam naŋ àna gəđakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do a gəskabu mbadaŋ gayəŋ ni, təcəlfəŋ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay dəy Melefīt awayay adəfiki ana ndam gayəŋ ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay ededīŋ ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahər gayəŋ a dəy-dəy do : nahkay ti àmbadaŋ. ¹⁸ Melefīt àdəm aməgray zlam, mək àmbadaŋ. Pakama nday nani cəeni ti avi njeđa ana leli dal-dal, adaba Melefīt ti àsəkad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njeđa ana leli a ti, məbu makoru kama kama, adaba məmbrəŋa zlam ndahan a dek, məsəra Melefīt aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya məsəra Melefīt aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ, avi njeđa ana leli dal-dal. Makavu àna naŋ lala, acafəŋa leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga mələŋ *njalatani ge Melefīt na ana leli a, məsəra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a mələŋ gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Naŋ ti bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefīt ni ga kaŋgay-kaŋgayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

* **6:14** Mənjakiani 22.16-17. † **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdəm zlam ya ti məsəra Melefīt aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ akada ga ara gəđakani, təwəlfəŋ ezewed, ma ge ezewed nahəŋ ni təwəlfəŋ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəŋa slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nan̄ bay Salem, nan̄ bay *man̄galabakabu mis akaba Melefit nan̄ ya agav̄ala driñ ni. Ka fat ya ti Abraham àslakabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahan̄, àtambiya tay a àna njəda nahəma, Melkisedek nakəñ àrəkioru, mək àgri *sulum ge Melefit. ² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəlbiyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlan̄ a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay adəm̄vaba ti bay jireni ; kələñ gani bay Salem ti ni awayay adəm̄vaba bay ya agray ti mis tən̄jəhad̄kabu àna sulumani ni. ³ Nan̄ ti təsər bəñani do, təsər mən̄ani do, ata bəñ ga bəñani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tədəmki ma ka vad̄ ge miwi nan̄ ndo, ka vad̄ ga məmət gayan̄ day tədəmki ma ndo. Nan̄ ti akadā Wur ge Melefit, adaba an̄galabakabu mis akaba Melefit ga kan̄gay-kan̄gayani akadā ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ah̄r ke Melkisedek, nan̄ ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan̄ a kurani ba ni. Melkisedek ti nan̄ gəđakani ! Abraham ti nan̄ bəñ ga ata bəñ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan̄ a ni. ⁵ Ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbək̄i ni bu ni ti Melefit adəm̄ ndam *Izireyel ndahan̄ ni təziaba zlam a bəlan̄ a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday dek kà mən̄ gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nən̄gu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti nan̄ wur huđ ge Levi do ; ku tamal nan̄ wur huđ ge Levi do nən̄gu ni Abraham àziaba zlam a bəlan̄ a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nan̄ gəđakani ; ay àgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslan̄a nahan̄ nahəma, bay gani nani ti nan̄ gəđakani àtam maslan̄a nahan̄ ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlan̄ a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti àhəl zlam bəlan̄ a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Misl̄iki mədəm̄ani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlan̄ a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan̄ a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nan̄ bəñ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan̄ ni nan̄ àvu a vu ga bəñani Abraham bu.

Kristi ti an̄galabakabu mis akaba Melefit akadā ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit adəm̄ təgri ana ndam *Izireyel, àbu məbək̄iani e *Divi gayan̄ ya adəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, təwi gatay ni èndeverin̄ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal èndeverin̄ lala ti bay nahan̄ ya an̄galabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslan̄a gani nani ti an̄galabakabu mis akaba Melefit akadā ga *Aron̄ ni do ; nan̄ ti an̄galabakabu mis akaba Melefit akadā ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga man̄galabakabu mis akaba nan̄ na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan̄ ya àbu məbək̄iani a Wakita gayan̄ ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Nan̄ ti ge dini ge Levi do ; maslan̄a

* 7:1 Salem ti slimi ge Zeruzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəm̄vaba man̄jəhad̄kabani sulumani. † 7:2 Mən̄jay Mən̄jək̄iani 14.17-20.

ge dini gayan day-day àgray tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zuda. Ndam ge dini ga Zuda ti ngay tãgray tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani ededɛni ni ti nihi : bay nahan ərə ga manjalabakabu mis akaba Melefit a, ay anjalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaŋa gani nani ti tãfiyu ərə Divi ya ərə məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti təkiki ana mis hihirikeni. Tãfiyu maslaŋa gani nani ti adaba nan ərə ərə nɛda dal-dal, ərəm day-day do. ¹⁷ ərə məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àdəm :

« Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanɣay-kanɣayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

¹⁸ Nahkay ti Melefit ərəbrəŋ Divi gayan nahan ya adəfiki ana Məwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti nɛda gani ərəca ga magray ere ye ti Melefit awayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya ərə məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti ərədeverin ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Əgia nahkay ti Melefit ərəvia divi nahan ana leli ga mahadəkənɛjana ərəm ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ərənaki leli ededɛn.

²⁰ Məsəra ərənaki leli ededɛn ti adaba ka ya ti Melefit ərəfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan ni ti ərəbada. Ay nday ndahan ni ti ni, ərəbiyu tay ti ərəbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit ərəfiyu Wur gayan ni ti ərəbaday ; ərə məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit ərəbada, ərədəm :

“Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanɣay-kanɣayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana day-day do. § »

²² Melefit ərə ərəbada nahkay ti ərəwəkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti ərəm ya ərəwəkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra ərəm ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfiki ana leli Melefit amagray ere ye ti ərədəm amagray ni ededɛn ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya tanjalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti təpəs do, təmət. ²⁴ Ay Yezu ti apəs, nan ərə ərə sifa, ərəm day-day do ; amanjalabakabu mis akaba Melefit ga kanɣay-kanɣayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahadəkənɛjiyu kə Melefit azuhva ga Yezu ya anjalabakabu tay akaba nan ni ti, Yezu esliki mahəŋgay tay. ərəbrəŋ mahəŋgay tay day-day do, adaba nan ərə ərə sifa ga kanɣay-kanɣayani, nan ərə ərə ərə Melefit ana tay kəlavad.

²⁶ Bay gədəkani ya ərəski ga manjalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Nan ti nɛlata, ərəgudar zlam do simiteni, nan mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit ərəzoru nan drin agavala. ²⁷ Nday gədəkani ndahan ya tanjalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahər ərədəm kəlavad tɛlinɛ zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tɛlinɛ zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni anjalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Nan ti ərəvi ahər gayan ana Melefit, ərəskabu ti təkadən nan kə təndal. Àgray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz ərəbəkini bu ni ti Melefit ərədəm mis hihirikeni tanjalabakabu mis akaba nan, ay nday gani nani ti nɛda gatay ərəca ga magray ere ye ti Melefit awayay na. Nahkay kələn gani Melefit ərədəm pakama nahan, ərəbaday. ərəna mbaday gani nani ti ərəfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan ;

Wur gayan gani nani ti nan abu ga kangay-kangayani, èndeverinaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwàlkabá pakama gayan akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdám mäsär lala ni ti nihi : Bay gädakani ya *anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nan ti òru ànjèhad a hud melefit bu, kà gəvay ge kùrsi ge Melefit. Ànjèhad ti kà ahar ga daf ge Melefit, a mälän ga gädakani bu. ² Agray tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti a mälän *njälätani ge Melefit bu. Mälän *njälätani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tivicey ka sarta ge Mawiz ni do : àlém ti Bay Melefit Melefiteni ; mälän gani nani ti mälän njälätani ge Melefit ededän.

³ Gädakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti tàfiyu nan ga mavi sädaga ana Melefit akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gädakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdám nan day mavi sädaga ana Melefit. ⁴ Tamal nan àlèbu a duniya bu ni ti akal nan ègi bay manjalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit tãbu, tãbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu mabækiani a wakita ge Mawiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, mälän njälätani ya tagraviyu tawi gatay ni ti e melefit bu do. Mälän gatay ni ti tälém ka mazavu ga mälän njälätani ya a hud melefit bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Mawiz àwayay evicay ahay njälätani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdám kàgray dek akada ahay ya ti nädafukki ka ya ti nak ka ahàr ga hëma ni.* » ⁶ Ay nihi ti tawi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahan ni simiteni. Melefit awàlkabu pakama gayan maweni akaba geli, awàlkabu ti àna tawi ga Yezu ; pakama ya *awàlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdám aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdám ahaslani amagray ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwàlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwàlkabu pakama nahan akaba geli do.

⁸ Ay àwàlkabá pakama nahan na akaba geli ededän a. Àlègi ana ndam gayan, àdám nahkay hi :

« Cüm day, nu Bay Melefit nëhi ma ana kuli.

Sarta nahan abu ara ;

ka sarta gani nani ti anawàlkabu pakama maweni akaba ga ndam goro, ndam *Izireyel akaba ndam *Zude ni dek.

⁹ Pakama ya anawàlkabu akaba gatay ni ti gərgəri akaba pakama ya nəwàlkabu akaba ga ata bəñ gatay ahaslani ka ya ti nädafəña ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni.

Anawàlkabu pakama nahan akaba gatay ti adaba nday ndayani àna ahàr gatay təmbrəñ pakama goro ya nəwàlkabu akaba gatay ahaslani ni, nahkay ti nu day nəmbrəñ tay.

Nəhi ma hini ana kuli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama maweni ya anawàlkabu akaba ga ndam Izireyel ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi : Anagray ti tãjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad, kala àbu mabækiani a mabəruv gatay bu.

* 8:5 Mahərana 25.40.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.

Nāhi ma hini ana kuli ni ti nu Bay Melefit.

¹¹ “Sār Bay Melefit” ti maslaṅa aməhi ana maslaṅa nahaṅ e kiḍiṅ gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga mənḡ gatay nənḡu ni atəhi ana tay do.

Aḍaba ku way way do e kiḍiṅ gatay bu aməsər nu, ku wur gəziteni, ku mis gəḍakani aməsər nu.

¹² Anəmbərfəṅa zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr va do simiteni.† »

¹³ Ma ge Melefit hini ya àḍəm ni ti àḍəmki ka məwəlkabu pakama məweni. Gayaṅ ya àḍəm nahkay ni ti aḍafaki məwəlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya ègia midigwena, àgray təwi va do ni ti atəmbrəṅ, amələbi va bi.

9

Təwi ga maṅgalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

¹ Ka ya ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaṅ akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àḍəfiki divi gayaṅ ana tay ga *maṅgalabakabu mis akaba naṅ a ahay gayaṅ bu. Ahay gani nani ti ka haḍ. * ² Ahay gani nani ti huḍ gani mekelkabana àna azana. Məlaṅ ye enjenjeni nahəma, təzalay məlaṅ *njalatani ; eslini ti tàbəhaḍ məlaṅ məbəhadki *ceṅgel akaba tabəl ga məbəhadiki *dipeṅ ana Melefit. † ³ Məlaṅ ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlaṅ njəlatani àtam ndahaṅ ni dek. Kələṅ ga azana nahəma, ⁴ tàfəkad zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, † tàfəkad *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru dek ; a huḍ gani bu ni ti zlam təvu mahkər : halaf ga gru akaba *man a huḍ gani bu ; aday ga *Aronḡ ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit ya aḍafaki àwəlkabu pakama gayaṅ akaba ge mis ni. ⁵ Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfəṅa zlam ge mis ya təgudar ka məsər gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni tàgraya mazavu ge Serubəṅ † a cə ; tàpaḍki kərpasla gatay ke erma ni. Serubəṅ nday nani ti təḍafaki Melefit naṅ àbu a məlaṅ gani nani bu àna njəḍa gayaṅ dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana kuli a nihi faṅ do.

⁶ Tàra təslamala zlam na dek nahkay ti ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlaṅ ye enjenjeni ni vu kəlavad ga magray təwi gatay.

⁷ Ay a məlaṅ ye cə ni vu ni ti bay gəḍakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu cilinḡ. Ahuriyu ti sak bəlaṅ a dəzani bu ; àhuriya ti ahàr àḍəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaṅ ya àgudar ka məsər gayaṅ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaṅ ya təgudar ka məsər gatay do ni. ⁸ Àna zlam nday nani ti *Məsuf Njalatani aḍafaki ka ya ti məlaṅ ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlaṅ *njalatani ge Melefit ni vu àbi faṅ bi.

⁹ Zlam gani nday nani təzavu akaba ga sarta hini : mis takoru afa ge Melefit,

† **8:12** Zeremi 31.31-34. * **9:1** Təḍəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huḍ gili bu ka sarta ge Məwiz, təsawaday àna naṅ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † **9:2** Mənjay Mahərana 25.23-40.

‡ **9:4** Mənjay Mahərana 30.1-6. § **9:4** Mənjay Mahərana 25.10-16. * **9:4** Mənjay Macalani 17.23.

† **9:5** Serubəṅ ti zlam àna sifa ya təjəgay məlaṅ njəlatani ni, kərpasla təfəṅ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

təgri sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tîsliŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nənğu ni majalay ahār gatay dek nĵalata do, nahkay zlam gatay ya tagray ni ėsliki mendeveřiŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma āki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti təwi ge mis hihirikeni ya tagray ni ciliŋ ; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya aməmbatkaba ni.

Āna mimiz ge Krist ti Melefit əwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist āra. Naŋ ti Bay gədakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ əbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Āhuriya a ahay ge Melefit va ; ay ahay gani nani ti gədakani ātam ya ka hađ ni, arañja mağədavani āki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni ələm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Āra āhuriya a ahay gani nani va ti āhuriyu a mələŋ *nĵalātani ge Melefit ni vu. Āhuriyu ti āna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tîsliŋi ana Melefit ni do ; āhuriyu ti āna mimiz gayañ ya āŋgəzaya ka ya ti āmət kə təndal ni. Āmət nahkay ti, āhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana āndava, āhuriyu a mələŋ *nĵalātani ge Melefit ni vu sak bələŋ ti ėsliā. ¹³ Ka ya ti mis āğudara zlam a, ėgia naŋ nĵalata kə eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tiğəceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbəkı viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayañ egi nĵalata kə eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti ātam mimiz ga zlam ga gənaw sak kay do waw ? Krist ti āğudar zlam do simiteni, ay āvi ahār gayañ ana Melefit ti tākađ naŋ ; āgray nahkay ti āna nĵəda ga *Məsuf ge Melefit ; Məsuf gani nani ti naŋ əbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist āvia ahār gayañ ana Melefit a nahkay ti, āgray ti ku majalay ahār geli day mġi nĵalātani ; nahkay ti mągray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; məgri təwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

¹⁵ Ēgia nahkay ti Melefit *əwəlkabu pakama gayañ maweni akaba ge mis ; əwəlkabu ti āna təwi ge Krist. Əwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni tənğət zlam sulumani ya ādəm aməgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba āna kisim gayañ ni ti āpəla zlam ge mis ya tāğudar ka sarta ya Melefit əwəlkabu pakama maweni akaba gatay faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahaŋ wudaka amət ti ādəm ahəmamam ndam gayañ tēdevu zlam gayañ ni. † Ay tamal maslaŋa gani amət faŋ ndo ni ti ndam gani tîsliki medevu zlam gayañ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal amət faŋ ndo ni ti ma gayañ ya ādəm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ əbu āna sifa mba ni ti mis tēdey zlam gayañ ni faŋ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti əwəlkabu pakama gayañ enjenjeni akaba ge mis ni ti tākađ zlam, tiğəcey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz ejeŋgey *Divi ge Melefit dek kə meleher ge mis nahəma, āgray akada ge Melefit ya āhi ni : āzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, ācahkiviyu yam, āzay eŋgəc ga zlam ga gənaw ndizeni, əwəlki ka aday, atəliyu e mimiz ni vu juđ mək eğəceki ka Wakita ge Melefit ni ; eğəceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Ādəm : « Mimiz hini ti Melefit

† 9:16 Āna ma Gres ya təbəkı ahalay ni ti tədəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba mawəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya ādəm ahəmamam tēdey zlam gayañ ka ya ti amət ni daya ; ma gani bələŋ. Nahkay təgurkabu zlam nday nani cueni, tədəm tamal zlam ahkay do ni mis amət faŋ ndo ni ti tēdi slimi ana pakama gani do.

awalkabu pakama gayan akaba gekuli àna nan ; àdàm gəsumkabu pakama gayan ni dek kwa. § » ²¹ Ègəceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àdàm e Divi gayan ni bu, ku mam day mam tīgəceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tīgəceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayan ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahama, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a huf melefit bu ni cilin, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àdàm tīgi njəlata àna mimiz ya tīgəceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədəkfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefit bu ni ti ahàr àdàm tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənaw na. ²⁴ Ahay ge Melefit ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefit ya mis tələm ni ti mazavu ga məlan *njəlātani ya a huf melefit bu ni cilin. Krist àhuriyu ti a huf melefit vu ; ku nihi nan àbu eslini kè meleher ge Melefit ga məjənaki leli. ²⁵ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti ahuriyu a məlan *njəlātani ge Melefit ya mis tələm ni vu sak bəlan a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayan gayanani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayan ana Melefit sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənjəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlan, kələn gani amacakay va do ; àcakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayan ana Melefit ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlan cilin, kələn gani Melefit amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayan ana Melefit ti sak bəlan ; àgray nahkay ti, ti Melefit màmberfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahan ti Krist amanğa. Amanğa ti azuhva zlam magudarani va do ; amanğa ti ga mahəŋay ndam gayan ya tajəgay nan ni.

10

¹ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ka wakita gayan ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit aməgri ana leli ni ; Divi gani àdəfiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kè meleher ge Melefit, tislīŋi zlam kilevi, təmbrəŋ day-day do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeverin ere ye ti Melefit awayay ni dek do. ² Tamal ti èndeverin ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal təmbrəŋ mislīŋi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsar tīgia njəlātana kè eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay tagray nahkay do ; təbu tislīŋi zlam kekileŋa. ³ Təbu tislīŋi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsara nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefit màmberfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit ahkado :

« Zlam ge mis ya tislīŋək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kawayay do, kàgra ti tiwi nu sawan.

6 Zlam ge mis ya tislîḡək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

7 Nahkay nàdàm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni.

Bay ya ti tādàmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

8 Ka mənḡəki ga pakama hini ti àdàm : « Zlam ge mis ya tislîḡək ni, sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kawayay do ; zlam nday nani ti tábəlafuk do. » Ay mäsəra zlam nday nani dek ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayan bu ni. 9 Àdàm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Àdàm nahkay ti, adafaki zlam ya ti təgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr àdàm təgri zlam maweni sawaj. 10 Nahkay ere ye ti Melefit àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayan ana Melefit sak bəlan həya. Àra àvia ahàr gayan a nahkay ni ti leli mīgia ndam njelatana ge Melefit a.

11 Bay maḡalabakabu mis akaba Melefit lu nan àbu ecik kəlavad, esliḡi zlam sak kay ana Melefit, esliḡi kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti esliḡi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit māmberfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. 12 Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : nan ti àvay ahàr gayan sak bəlan ti Melefit māmberfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti ànjəhad digus kà ahar ga daf ge Melefit a məlan ga gədakani bu ga kaḡgay-kaḡgayani. 13 Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.† » Nihi ti nan àbu ajəgay sarta gani nani. 14 Àva ahàr gayan a sak bəlan ti, àgray ti nday ya ti àhəḡgay tay ni ti tīgi ndam *njəlatani ge Melefit ga kaḡgay-kaḡgayani. Nahkay ti ènderiḡa tawi ge Melefit ya awayay na dek.

15 *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri ededḡin. Ere ye ti àdàm enjenjeni ni ti nihi :

16 « Bay Melefit àdàm :

“Pakama maweni ya anəwəlkabu akaba gatay ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi : anagraj ti təjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad, amanjəhadiviya ana tay a məbəruf bu.” »

17 Àdàm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni zlam gatay ya ti təgray àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr do simiteni.‡ »

18 Nahkay ti Melefit àmberfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdàm təgri sədaga ana Melefit ti māmberfəḡa zlam magudarani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahədakfəḡiyu

19 Bəza ga mmawa, nahkay ti mäsəra Melefit àvia divi ana leli ga mahədakfəḡiyana kə gəvay a məlan gayan *njəlatani ni va. Divi gani nani ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga Yezu ya àḡgəzaya ka ya ti *tədarfəḡ nan kə təndal ni. 20 Divi gani nani ti divi maweni, nday ya ti e divi gani nani bu ni ti təḡgat sifa. Divi gani nani ti Yezu àzləkiaba ana leli a. Ka ya ti àmətfəḡ kə təndal ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit ni ègəzlehva :

* 10:7 Limis 40.7-9. † 10:13 Məḡjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

azana gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu àmæt ti mis tâhədakfəŋiyu kè Melefit : àmæt nahkay ti ègəzlehkaba azana ya àcafəŋa mis ga mahədakfəŋiyani kè Melefit a ni. ²¹ Nan̄ ti Bay gəðakani ya aŋgalabakabu ndam ge Melefit akaba Melefit ni. ²² Ègia nahkay ti mahədakumfəŋiyu. Mahədakumfəŋiyu ti àna huð bəlan̄, məfumki ahàr geli dək. Adaba Yezu àgray ti mīgia njəlatana, məjalay ahàr magədavani va do ; àbara leli àna yam njəlatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəŋ ba, adaba Bay ya ti àdəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; nan̄ ti àmbat ahàr dáy-dáy do. ²⁴ Ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu məfi ahàr ana maslaŋa nahan̄, məvi njəða ana mis e kidiŋ geli bu ga mawayay mis ndahan̄ akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəŋum macakalavani ba. Mis ndahan̄ ti təmbrəŋa, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbrəŋum macakalavani ba ; ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu məvi njəða ana maslaŋa nahan̄.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, mīsliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaŋa gani məgray aŋwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gəðakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dək. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayan̄ ya Məwiz àbəki ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad nan̄ həya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcalkia ka Wur ge Melefit a, əzay nan̄ akada zlam masakani ni ti Melefit amatraə nan̄ do waw ? Amatraə nan̄ ti dal-dal àtam ya atraə maslaŋa ya ti əgəskabu Divi gayan̄ do ni, adaba maslaŋa gani nani ti əgia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay àmənjaləŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawan̄. Àna mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayan̄ akaba geli a, àdəm amahəŋgay leli àna nan̄. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaŋa gani nana, ay maslaŋa gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawan̄. ³⁰ Məsəra, Melefit àdəm : « Bay ya ti atraəvū mis, ahəŋgrivū zlam magudarani ana tay ni ti nu. »

Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayan̄ a. § » ³¹ Melefit ti nan̄ Bay ga sifa : njəða gayan̄ àtam ga zlam ni dək. Tamal əgəsa mis a awayay matraə nan̄ ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahəŋ əbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərunka ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesəma. ³³ Sarta ndahan̄ tindivia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dək ; sarta ndahan̄ kəvumia njəða ana mis ndahan̄ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a dan̄gay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kè kəli a ni ti kəgasumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kè kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tan̄jəhad ga kan̄gay-kan̄gayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njəða gekəli dək ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye

ti Melefít awayay ni, nahkay ti akənjətəm ere ye ti Melefít àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefít àdəm :

« Kama gəzít ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbrəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do. * »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbrəŋ Melefít, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təkəki ahàr ke Melefít ni, nahkay Melefít amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefít

¹ Məfəki ahàr ke Melefít ti awayay adəmvaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke Melefít ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefít àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mipi zlam nday nani faŋ do nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefít ya ahaslani ni təkəkia ahàr a nahkay, mək Melefít àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefít. Məsəra Melefít àgraya məlaŋ na dek àna ma gayan ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefít àgraya àna zlam ya mipi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefít àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefít àzləbay naŋ azuhva sədaga gayan ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefít ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti Melefít àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefít àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefít àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefít àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefít do ni ti Melefít àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adaba ku way way do awayay ahəđakfəŋiyu kə Melefít nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, məgəskabu Melefít naŋ àbu, məsər Melefít agri zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day àfəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti Melefít àdəfiki zlam ya ti àgravu faŋ ndo ni ti Nəwi àgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayan, mək Melefít ahəŋgay tay. Nəwi àra àfəkia ahàr ke Melefít a nahkay ti, Melefít àdəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi àgray ni ti adəfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfəkia ahàr ke Melefít a. Nahkay ti ka ya ti Melefít àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma. Àsləka ka huđ gayan a, òru ka huđ ya ti Melefít àdəm aməvi ni. Àsər məlaŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni òra. ⁹ Azuhva məfəki ahàr gayan ni ti ànjəhad ka huđ ya ti Melefít àdəm aməvi ni, ay ànjəhad ti akada naŋ zal mirkwí : ànjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayan Izak, kələŋ gani wur huđ gayan Zəkəp day tənəhad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefít àhi ana tay aməvi huđ ya ti àdəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahaŋ ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani

* **10:38** Habakuk 2.3-4. * **11:5** Məŋjay Məŋjəkiani 5.24.

mafəkadani lala. Àsər ahəməmam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti naŋ gani daya.

¹¹ Sara day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mīwi wur. Naŋ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgray ti mīwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdəm aməgri na amagray ededīŋ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham naŋ bəlan, naŋ medeweleni heremherem nəŋgu ni, bəza huđ gayan tigi kay. Nday kay akada boŋgur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyan ga zalaka, tàcal koksah.

¹³ Mis nday nani dək ti təfəki ahər ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbərəŋ məfəki ahər gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti tənğət zlam ge Melefit ya ti àdəm aməvi ana tay ni faŋ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tīpioru driŋ ni cilin, mək təmərnu àna naŋ. Tədəm nday ndam mīrkwi, kəsa gatay àbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay had gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahər ka had gatay ya təmbərbiya na ti akal tīslikia maŋgona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay had sulumani ya àtam ndahaŋ ni ; had sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay naŋ Bay Melefit gatay, təzalay naŋ nahkay ti àbəlafəŋ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a ededīŋ a.

¹⁷ Abraham əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliŋi wur gayan Izak. Melefit àhi mągray nahkay ti àhəlfəŋa eyə a, awayay ti Abraham mədáfəki ahəməmam afəki ahər ni. Izak ti wur ga Abraham naŋ bəlan, nahar àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza huđ kay ti àna naŋ, ¹⁸ àdəm : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahər Melefit ti esliki mahəŋgaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra əfəkia ahər a nahkay ti Melefit àhəŋgri wur gayan ni. Ge Melefit ya àhəŋgri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekəp nday ata Eseyə : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekəp day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zəzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevertu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəŋgrioru ahər a had ana Melefit. ‡

²² Zəzef day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel atasləka ka had Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevertu ni ; àdəm ka ya ti atasləka ni ti təhəla aslat gayan a.

²³ Ata bəŋ ge Məwiz day təfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti tənğah naŋ kiya mahkar. Tənğah ti adaba wur ni àbəlāy ; *Faroŋ bay magur had ni àdəm tábazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti tàgrafəŋa aŋgwaz kà ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gəđakana ni ti àwayay ti tədəm naŋ wur ga wur ga Faroŋ ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri dāliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahaŋ ni ere gani ti amərnu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin.

²⁶ Àhi ana ahər hojo təgri dāliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti aŋgət elimeni ga had Ezip ni dək ni. Àjalaki ahər ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahər gayan ni.

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

²⁷ Məwiz əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti əsləka ka həf Ezip a. Ku tamal bay ga həf ni əzumkia bəruv a nəngu ni, əğrafəŋa aŋgwaz a ndo. Məwiz əmbrəŋ məfəki ahər gayəŋ ni ndo, əğia akada əpia Bay Melefit, nəŋ ya ti əpivu do na. ²⁸ Məwiz əra əfəkia ahər ke Melefit nahkay ni ti əgray ti ndam Izireyel təgray *Pak ye enjenjeni ni : təbəki mimiz kə mahay gatay. Təgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya əslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ənfiŋ kə bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti təsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; təsləkaba ti akada ka həf mikuleni, yam əbi ka mələŋ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay məsləkabana ni ti yam ni əndaba tay a dek, təməta.

³⁰ Azuhva məfəki ahər ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko əmbəd. Əmbəd ti adaba ndam Izireyel ni təfəkia ahər ke Melefit a, təvelinə kəsa na vad adəskəla. ³¹ Rahap wal hala ni day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel təbazl ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni ti təkad nəŋ ndo. Təkad nəŋ ndo ni ti adaba əfia ahər ana ndam Izireyel ya təsləroru tay ga məməŋjiyu həf na, ədafaki tay ndo.

³² Nihi ti nədəmkivu mam ? Sarta əbi ga mazlapakiani bələŋ əna bələŋ ka ata Zedeyəŋ, Barak, Samsoŋ, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani dek ti təfəkia ahər ke Melefit a, nahkay ti mis ndahaŋ e kidin gatay bu təyefinə kə ndam ga həf ndahaŋ a, mis ndahaŋ təğrafəŋa seriya kə mis əna jiri a, mis ndahaŋ tipia zlam sulumani ya Melefit ədəm aməgri ana ndam gayəŋ na, mis ndahaŋ təkadfəŋva kə mazlahku a, tətama tay əna njədə, ³⁴ mis ndahaŋ tətamfəŋa kə aku ya agəs zlam gədək-gədək na, ənfiŋ kə tay ndo, mis ndahaŋ tətamfəŋa kə mis ya ti tawayay tabazl tay əna məslalam a na. Ka ya ti njədə əfəŋ kə tay bi ni ti Melefit əvia njədə ana tay a ; ka ya ti təgray silik ni ti təğrafəŋa aŋgwaz kə mis ndahaŋ a ndo simiteni ; təgara ndam silik ga həf ndahaŋ a kay. ³⁵ Wəl ndahaŋ tipia ndam gatay ya təmət, təŋgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahaŋ ti ni ndam ezir gatay təgria daliya kay ana tay a, təməta əna nəŋ a ; tamal mis nday nani təmbrəŋə məfəki ahər gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni təmbrəŋə tay a, ay təmbrəŋ məfəki ahər gatay ni ndo, adaba tawayay sifa məweni ya Melefit aməvi ana tay ni, tədəm sifa gani nani ətam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahaŋ e kidin gatay bu təcaka daliya gərgəri a kay : mis təyefinə kə tay a ; təzləba tay əna kurupu a ; təwəla tay əna jejirbi a ; təbiya tay a daŋgay va ; ³⁷ tizligia tay əna akur a, təməta əna nəŋ a ; təkelkaba tay əna si a ; təbazla tay əna məslalam a. Mis ndahaŋ ti ni təsawadəy satat, təbakabu əmbəl ga təmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahəci tay, mis təgria daliya ana tay a kay, təməŋjaləŋ kə tay akada nday kərə. ³⁸ Nday ti tədevu satat a həf gili bu akaba a həma bu ; tənjəhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tənjəhad a mələŋ sulumani ya ətam duniya hini əna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit əzləba tay a, ədəm nday ndam gayəŋ sulumani adaba təfəkia ahər a. Ay təŋgət zlam sulumani ge Melefit ya ədəm aməvi ana ndam gayəŋ ni ndo. ⁴⁰ Təŋgət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveŋin təwi gayəŋ ya agra ana mis dek ni ka ahar bələŋ. Əslamalia zlam sulumani ana leli a, ətam zlam sulumani ya ti tədəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day təŋgət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli aməŋgət ni.

12

Məmbərəj məfəki ahər ka Yezu ba

¹ Əgia ndam nday nani dek təfəkia ahər ke Melefıt a, kala təbu akaba leli, tədəfiki divi ana leli nahəma, məmbərəj zlam ya ti acafəna leli ga moroni kama kama na dek. Məmbərəj magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahər ədəm məcuhwaki ke divi ya ti Melefıt ədəfiki ana leli ni, məmbərəj ba. ² Məmənjumləjəru ka Yezu. Əvi divi ana leli ga məfəki ahər ke Melefıt ti nañ ; Bay ya ti ɛndeverin təwi ge Melefıt ya agri ana leli ni ti nañ gani daya. Ağəskabá ti *tədarfəj nañ kə təndal, əjalaki ahər ke mimili gani ndo simiteni ; əjalaki ahər ti ka məmərani ge Melefıt ya aməvi ni. Melefıt ti nañ əbu manjəhadani e kərsi gayəj bu, agur zlam dek ; nihi ti Yezu nañ digəsa kə ahar ga dəf gayəj a mələj ga gədəkani bu.

³ Jalumki ahər ka Yezu. Nañ ti ndam magudar zlam təgria daliya kay, ay ti ɛbəsə. Tamal kajalumki ahər ti ahar amadəgafəna kə kəli a do, akamətəbum do. ⁴ Lekələm kəbum kəkədufəjəva kə zlam magudarana, ay kekilejə ku mis bələj e kidin gekəli bu tekeđi əmət azuhva kədvu nani fan do timey. ⁵ Jalumki ahər ka pakama ge Melefıt ya əhi ana kəli, avi njədə ana kəli akada ga bəj ga bəza ya əhi ma ana bəza gayəj ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefıt atrađ kur,
awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ;
ka ya ti aləguk ni ti ahar ədəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaña ya ti Bay Melefıt awayay nañ ni ti atrađ nañ, awayay ti məsər zlam.

Maslaña ya ti Bay Melefıt ağəskabu nañ,
ədəm nañ wur gayəj ni ti azləb nañ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərumki Melefıt nañ əbu atrađ kəli ti kəsərum zlam ; afi ahər ana kəli akada ga bəj ga bəza ya afi ahər ana bəza gayəj ni. Wur ya ti bəjəni atrađ nañ do ni ti əbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefıt dek ti Melefıt atrađ tay ; ay tamal Melefıt atrađ kəli do ni ti adafəki lekələm bəza gayəj do, lekələm bəza məva. ⁹ Nədəm nahəma, ata bəj geli ya ka had ni tətəra bəli a, leli ti ni mıcıikia ma ana tay a. Əgia nahkay ti ahər ədəm mıcıiki ma ana Bəj geli ya a huđ melefıt bu ni ətam ya ti mıcıiki ma ana ata bəj geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməjgət *sifa ya əndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəj geli ni tətəra bəli ti ga sarta bal. Təgray nahkay ti təhi ana ahər tawayay mədəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəj geli ya huđ melefıt bu ni ti ni atrađ leli ti ga məjənaki leli ededinjəni, awayay ti mīgi njələta akada gayəj ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tətəra nañ ni ti ahər əhəli, əmərvu do. Ay kələj gani maslaña ya ti tətəra nañ a, əcaha zlam əna nañ a ni ti ɛgi zal jiri, arəna əhəli ahər va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

¹² Nahkay zla nahəma, ahar ədəgafəna kə kəli a ba, zum njədə gekəli dek ga moroni kama kama. ¹³ Dəgum ndiləba, kəzum divi madənjəwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaña ya ti asak awər nañ ejiğədəsley ni emigi zal dəra do, amənjəba.

¹⁴ Ere ye ti ahər ədəm kəgrum kələvad ni ti nihi : Njəhadum əna sulumani akaba mis dek. Zum njədə gekəli dek ti kənjəhadum kələvad ndam *njələtani ge Melefıt. Maslaña ya ti ənjəhad njələta do ni ti emipi Bay geli day-day do.

* 12:6 Gozogul 3.11-12.

¹⁵ Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ mægəskabu *sulum ge Melefít ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidíŋ gekúli bu nahkay ni ti naŋ akada ga mawal ya afataya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahan kay, etigi akada gayan ni. ¹⁶ Maslaŋa àgray hala e kidíŋ gekúli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefít awayay ni akada ge Eseyu ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefít azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyu àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bəlan ka duwa gani cilíŋ. † ¹⁷ Kəsəruma, kələŋ gani awayay ti bəŋani mǎgri sulum gani, ay bəŋani agri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

¹⁸ Lekulum kəbum kahədakumfəŋiyu kè Melefít ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti tǎhədafkəŋiya kà zlam ya tɪŋjifɪŋ na, kà aku a, kà məlan zɪŋ-zɪŋena, kà maklaɓasl didilɪŋena, kà bəlgadan a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefít ya àhənday na. Tàra ticia dəŋgu ge Melefít na ti tǎgra aŋgwaz a, tǎdəm àhikivu ma ana tay ku bəlan va ba. ²⁰ Adaba tǎhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gəŋaw èŋjifɪŋa kà həma na nəŋgu ni, tɪzligi àna akur, tǎkad. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, bəruv atukaba. § »

²² Ay lekulum kəbum kahədakumfəŋiyu kè Melefít ti akada gatay ni do. Kahədakumfəŋiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefít Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zerəzalem ya e melefít bu ni. Kahədakumfəŋiyu ti kà *məslər ge Melefít dal-dalani, tǎcalvu do simiteni, tǎcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədakumfəŋiyu ti kà ndam ge Melefít macakalavani. Nday dek ti Melefít àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ya a huɗ melefít bu ni. Kahədakumfəŋiyu ti kà Bay Melefít, naŋ ya ti agraŋəŋa seriya kè mis a dek ni. Kahədakumfəŋiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefít èndeveriŋa təwi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədakumfəŋiyu ti kà Yezu, naŋ ya ti àgray ti Melefít awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahədakumfəŋiyu ti azuhva mimiz gayan ya ègəceki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəŋ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti tǎhəŋgria ma ge Melefít ana mis a ; nday ya ti tǎhəŋgri ma gani nani ana mis ni ti nday ka haɗ, ay ti mis ndahan tǎgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefít àtraɓa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti naŋ a huɗ melefít bu. Nahkay tamal leli mǎgəskabu ma gayan ni do ni ti amatraɓ leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefít àzlapay ahaslani ni ti haɗ àdaday azuhva dəŋgu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti haɗ mǎdaday ; ay amadaɗay ti haɗ cilíŋ do, huɗ melefít amadaɗay daya.* » ²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefít àgraya tay a, tǎdaday ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefít amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tǎdaday va do ni cilíŋ.

²⁸ Nahkay məlan sulumani ya ti Melefít aməvi ana leli ni ti amadaɗay do. Ègia nahkay ti mǎgrumi səsi dal-dal ! Mǎgrumi səsi ti nahkay hi : məzləbum

† 12:16 Məŋjay Məŋjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19.

* 12:26 Aze 2.6.

naŋ akada gayan ya awayay ni, mæhæŋgrumioru ahàr a had, mægəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekulum kà mæŋ gekuli ti kàmbræŋum mawayavani e kidiŋ gekuli bu ba. ² Kàmbræŋum mægəskabu ndam mirkwi ba daya ; mis ndahan ka ya ti tægəskabu mirkwi ni ti tægəskabá *məslər ge Melefit a, ay tægəskabu ti ka mæsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam danŋay akada lekulum day kəbum akaba tay a danŋay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis tægri daliya ana tay ni akada tægri ti ana kuli, adaba lekulum day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek tægəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka mæhəlvani ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlvə àndava ni ti tægry mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekuli bu ni ti ku way way do əjalaki ahàr ka mawayay siŋgu ba ; zlam ya ti naŋ əbu əna naŋ ni ti məmərnu əna naŋ, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm əna ma gayan :

« Day-day anəmbrəŋ kur do, anasləkafuka do. * »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidiŋ geli bu māzay njəda, mədəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;
nahkay ere ye ti aməsu anŋwaz ni ti əbi ;
mis hihirikeni esliki mægry mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gəđakani gekuli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kuli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk əbiviyu ana kisim gatay ni. Lekulum day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti əmbatvu do. Kani ti naŋ əbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kanŋay-kanŋayani. ⁹ Mis ndahan təbu təcəhi zlam kay ana kuli gərgəri akaba ya kəcahum ni, tawayay tijinŋia kuli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahan əki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəda ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya aŋri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti ajənaki ndam ya tægəskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya tægri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahan ya tisiŋi ana Melefit, tēviyek ni. Leli day məbu ana mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tisiŋi zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tisliki məzum zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ geli ni koksah.

‡ ¹¹ Ti Melefit məmberfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *manŋalabakabu mis akaba Melefit ni tisiŋi zlam, mək gəđakani gatay ahuriyu əna mimiz gani a mələŋ *njələtani ni vu. Təra tisiŋia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba əna kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru əna naŋ a dala vu, teviyek. ¹² Aŋrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba əna naŋ a kəsa ba, tōru təkad naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ni ndam gayan tigi njələtani azuhva mimiz gayan ya anŋəzaya ni. ¹³ Təkad naŋ a dala bu ni ti

* **13:5** Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zəzəwi 1.5. † **13:6** Limis 118.6. ‡ **13:10** Mis ndahan tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti daf ge Melefit. Mis ndahan ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya amətəfəŋ kə təndal ni. Ay a huđ gani bu ni ti ma cəeni nday nani ti ma bəlan.

tàbækia mimili a ; ahàr àdàm mægaskabu ti tábæki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti mæslækumaba a kësà ni ba, mædægum a dala vu ka mælan gayan ya nanj àvu ni. ¹⁴ Adàba ahalay a duniya bu ni ti leli mæbi àna kësà ya anjəhad ga kanğay-kanğayani ni bi. Nahkay ti madəbay kësà mæweni ya ti Melefít aməvi ana leli ni. ¹⁵ Àna njəda ga Yezu ti ahàr àdàm mægumi sədaga ana Melefít kəlavad ; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay nanj ni. Ka ya ti mazləbay Melefít ni ti mædəm nanj gədakani kè meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahàr àdàm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahan, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjanaki tay : jalumki ahàr, kəmrənum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya mægri ana Melefít ni ; sədaga gani nani ti àbəlafənj dal-dal.

¹⁷ Gəsumiki ma ana gədakani ya təcəhi ma ge Melefít ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adəba təbu təfi ahàr ana kəli ti kənjəhadum àna sulumani kè eri ge Melefít ; Melefít emihindifiņa manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvu, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahàr ana tay. Ay tamal àhəlia ahàr ana tay a ti ajenaki kəli aw ?

¹⁸ Həngalumi Melefít ana leli kəlavad. Məsəra, mægudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həngalumu Melefít ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti àbæki pakama ni ahəngalay Melefít

²⁰ Melefít ti agray ti mis tənəhadkəbu àna sulumani, àhəngaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gədakani, àmət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan ; àna mimiz gayan ni ti Melefít *əwəlkəbu pakama gayan akaba geli ga kanğay-kanğayani. ²¹ Nahkay ti nahəngalay Melefít ti məvi njəda gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəngalay nanj ti leli dek məgray ere ye ti àbəlafənj ni àna njəda ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek təzləbay nanj ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Mendeveriņ ga pakama

²² Bəza ga mməwa, nahəngalay kəli gəsumkabá ma goro na, adəba nəbiki ana kəli ti ga məvi njəda ana kəli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey ! ²³ Nəhi ana kəli nahəma, təfaya wur ga mən geli Timote a danğay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekəli ga məmənjiyu kəli.

²⁴ Grumi sa geli ana gədakani gekəli dek akaba ana ndam ge Melefít ndahan ni dek. Bəza ga mən geli ndam Itali ni təgria sa ana kəli a.

²⁵ Melefít mægri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbàki ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zek ya àbàki ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimì gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mǎsǎr zlam tǎdǎm nanɗi ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mǎɗ ge Zeɗɗi ni do, adaba bay Erot àkadà nanɗi a (Tɔwi 12.2) : tǎdǎm bay ya àbàki wakita hini ni ti Zek wur ga mǎɗ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mǎɗ ga Yezu ni ti ègia gǎdàkana ga ndam ga Yezu a Zerɔzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka had gǎrgǎrani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjǎhad a Zerɔzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gǎdàkani ndam Zude. Zek àzlapay ti akadà ga zal Zude ni : mazavu gani ka ya ti àdǎm Melefit Bay Njǎdà-njǎdani ni ti àzlapay àna ma Hebrì « Sabaot » (5.4 ; mǎnjumiyu ka TOB).

Zek ti àsara ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tǎgray tɔwi sulumani kwa : tamal mǎfàkia ahàr ka Yezu a ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgray tɔwi àna mǎfàki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdǎm Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva tɔwi geli ya mǎgray ni do, Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya mǎfàkia ahàr ka Yezu a ni cilinɗi (Rom 3.21-31). Pol àdǎm Melefit àdǎm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva mǎfàki ahar gayan, do ni ti azuhva tɔwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdǎm Melefit àdǎm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdafaki mǎfàki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bǎlanɗi, ay Pol àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗi, do ni ti tɔwi geli ya magray ni ti àhǎngay leli do ; Zek ti ni àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗi, ay adafaki Melefit àhǎnga leli a ti tɔwi geli ya magray ni. Tamal mǎgray tɔwi sulumani àna njǎdà ga Mǎsuf ge Melefit do ni ti mǎsǎr Melefit àhǎnga leli a ti ahǎmamam ?

Nahkay zla nahǎma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gǎrgǎri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahǎmamam mǎnjǎhad àna sulumani ni. Si mǎbi slimì ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay mǎgri tɔwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nǎgri sa ana kùli dèk, lekùlum dini kru mahar cœni medeveni ka had gǎrgǎrani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya tǎfàki ahàr ni

² Bɔza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dèk àca kùli a nǎngu ni mǎrumvu dal-dal. ³ Adaba kǎsǎruma daliya gekùli ya kacakum ni ti adafaki kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit lala, kǎmbrɔɗum do. Nahkay akǎzumkivu njǎdà gekùli ge mebesey daliya ni. ⁴ Kìguma ndam ya tebesey daliya na nahkay ti, zum njǎdà gekùli dèk ga moroni kama, ti kìgum ndam *njǎlatani, ere ya ahǎcikivu ana kùli ge migi njǎlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidinɗi gekùli bu àsara àjalay ahàr sulumani do ni ti, mìhindi afa ge Melefit, nahkay Melefit amǎvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidak do, avi zlam ana ku way way do dèk, àcafǎɗa mis ge mìhindilinɗi zlam a do. ⁶ Ay tamal

mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, məfəki ahər Melefit aməvi ere gani ededīn, əjalay ahər cə cə ba. Adaba maslaŋa ya ti əjalay ahər cə cə ni ti naŋ akada ga yam ya ti aməf adadəy, aŋgoru əna naŋ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaŋa gani nani ti ŋgay Bay geli aməvi zlam ti əhi ana ahər ba simiteni. ⁸ Adaba maslaŋa gani nani ti naŋ əbu əjalay ahər cə cə, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahər gayan cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaŋa əsli mis kə eri ge mis ndahan do, afəki ahər ka Yezu ti ahər ədəm məmərnu, adaba kə eri ge Melefit ti əgia mis gədakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan əbu, afəki ahər ka Yezu day məmərnu, adaba Melefit ahəŋgoraya naŋ kələŋ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat əvədīa eviyeka ti adəgafəŋa, əbəlāy va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ əbu agray təwi ga madəbay elimeni gayan ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, əmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu do nahəma, məmərnu adaba tamal ebesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya əndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit ədəmbiya aməvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti əhita mis ndahan a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti ədəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, ezligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahər ga maslaŋa gani nani, adaba majalay ahər gayan ni magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahər gayan magədavani ni əra ezligiyu naŋ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayan ni edisl. Emidīsla ti amakad maslaŋa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahər gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahər ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani əgraya zlam masladana dek ; əcəlāya ahkay do ni ədiyu akada ga fat ni do ; əmbrəŋ leli a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu do. ¹⁸ Awayay ti miği bəza gayan, mək miğiya əna pakama gayan ge jiri ya ədəm na. Miğiya bəza gayan a ti, əhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilin ba ; grum təwi əna naŋ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahər ədəm ku way way do məwayay məbi slimi ana pakama, ay əzləpay ke weceweceni ba, əzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis əzuma bəruv a ti əgray təwi ke jiri kə eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm mbrəŋum majalay ahər gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na əna məbəruv bələŋ, adaba pakama gani nani ti njəda əfəŋ : Melefit ahəŋgay kəli əna naŋ, akəŋgətum *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ tata.

²² Ay kəgosum ahər gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilin ba ; grum ere ye ti kicəm a huđ gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilin, əgray ere ye ti eci a huđ gani bu ni do ni ti, maslaŋa gani ti akada mis ya ti əmənjavīya a kutrum va, ²⁴ əmənjavīya ti asləka, mək vu gayan ya epi ni agəjazlki ahər həya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya ədəfiki ana leli ni ti məsəra arəŋa əhəcakivu do, agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba.

Nahkay tamal mis amənjaki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna nañ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani àgəjazlki ahàr ba ; ahàr àdəm mągroru təwi àna nañ.

²⁶ Tamal mis àdəm nañ mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayan ; gayan ya àdəm nañ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslanja ya ti nañ mis ge Melefit ededın ededıneni ni ti anjəhad njalata kè eri ga Bəñ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kuda akaba wál madakway ya təcakay daliya ni, acuhwafənja kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirumkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; nañ ti gədakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirumkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekələm kəcakalumva, mək mis cə təhurkiyiyu ke kəli : bəlan gani nañ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, nañ nahar ni ti ni zal talaga, azana gayan midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslanja ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadà ahalay a ka məlan sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhadà a ga had a ka məlan ya nabəhadki asak na » nahəma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekəli ya kajalumki ke mis ni ti magədavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : Melefit àdəm ndam ya tawayay nañ ni atəhuriyu a Məgur gayan vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayan vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti məfəki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekələm ti kəbumki mimili ka ndam talaga, kəhumi ana ahàr tıslı araja do. Ndam ya təgri daliya ana kəli akaba təhəloru kəli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Tədəmki ma magədavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kəli ti àna nañ.

⁸ Melefit ti Bay geli gədakani : *Divi gayan ya təbəki a Wakita gayan ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni. » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kəli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayan ni ndo. ¹⁰ Nədəm nahkay ti adaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlan gana ti, kala maslanja gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdəm : « Kəgray hala ba » ni ti nañ gani àdəm : « Kəkad mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkada mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kədəmum ni bu dek ti, sərumki Melefit amagrafənja seriya kè kəli a, amədəm lekələm kəgəsumkabá Divi gayan a tək, kəgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslanja ya ti mis ndahan təsi cicihi do ni ti nañ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Məhərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

aməwəl naŋ àna seriya, amatraḅ naŋ dal-dal. Ay maslaŋa ya ti mis ndahaŋ tasi cicihi ni ti Melefít aməwəl naŋ àna seriya do simiteni.

Məfúmki ahàr ka Yezu, màgrumkivu tawi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis aḁəm naŋ afəki ahàr ka Yezu cilin, àgrakivu tawi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəŋgay naŋ aw ? Aha, èsliki mahəŋgay naŋ do. ¹⁵ Bi wur ga mən gelí zalani ahkay do ni walani azana àfəŋ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavad àhəci naŋ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahaŋ ahi ahkado : « Njəhada àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kərah ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci naŋ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay kàgray tawi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayak ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaŋa nahaŋ aḁəm : « Mis ndahaŋ təfəki ahàr ke Melefít, mis ndahaŋ ti ni təgri tawi sulumani. » Tamal àḁəma nahkay ti akal nəhəŋgrifəŋ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefít, ay kəgri tawi do ni ti, kəḁəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Ay nu ti ni nəḁəfukki məfəki ahàr goro àna tawi goro sulumani ya nagray ni. » ¹⁹ Nak ti kəgəskabá Melefít ti naŋ bəlan. Kəgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefít ti naŋ bəlan, tagrafəŋa aŋgwaz a, təgəgərfəŋa. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefít, ay àgri tawi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nəḁəfukki aw ? ²¹ Bəŋ gelí Abraham ti Melefít aḁəm naŋ jireni kə eri gayan ti kamam ? Aḁəm naŋ jireni ti azuhva tawi gayan ya àgray ni do waw ? Tawi gayan ni ti nihi : àfəkadki wur gayan Izak ka məlan *meviyekiki zlam ana Melefít ni, awayay eslinj naŋ ana Melefít. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti aḁafaki tawi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna tawi gayan ya àgri ana Melefít ni ti àfəkia ahàr gayan a dek, arəŋa àhəcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefít ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefít a, nahkay ti Melefít aḁəm naŋ mis jireni kə eri gayan. † » Melefít àzalay naŋ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefít aḁəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva àfəkia ahàr a cilin do. Aḁəm naŋ mis jireni ti azuhva tawi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesəwehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zezəwi àsləroru tay ga məmənjiyu məlan Zeriko na, àḁəfiki divi nahaŋ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefít aḁəm wal ni jireni kə eri gayan azuhva tawi gayan ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaŋa nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefít, ay àgri tawi do ni ti məfəki ahàr gayan ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwaŋa kwaŋa ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidin gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahaŋ ni ti tələbi kay bi. Aḁaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefít amagrafəŋa seriya kə leli a àtam ya ti amagrafəŋa kə mis ndahaŋ a ni. ² Nəḁəm nahkay ti aḁaba leli dek məbu maɣudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayan ya aḁəm na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayan, àɣudar zlam do simiteni. ³ Nazay

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

mazavu ge pilis. Ka ya ti mǎfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mǎgray ni dek ; vu gani dek akoru ka mǎlan ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gǎdakani, amǎd gǎdakani azay, ay ku tamal nahkay nǎngu ni zlam ya ti tagaray ǎna nǎn ni ti gǎziteni. ǎna zlam gani nani ti tislili mazoru slalah ga yam ni ka mǎlan ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arǎd day azavu nahkay. Arǎd ti zlam gǎziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gǎdǎkani.

Aku day ku gǎzit agǎs mǎlan, azumaba heri gǎdǎkana : ⁶ arǎd day akada aku : zlam magǎdavani dek ǎvu a hud gani bu. Nǎn a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arǎd ti agudar manjǎhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti tǎwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dǎluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya ǎbu ǎna sifa ni dek ni ti mis tǎbu tǎgǎs tay ga njǎda. Ku zlam ge gili, ku edidǎn, ku zlam a had, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tislili mǎgǎs tay ga njǎda. ⁸ Ay arǎd ti maslanja ǎbi eslili mǎgǎsani ga njǎda bi. Arǎd ti zlam magǎdavani, ǎmbrǎn magudar zlam do, nǎn akada ga mǎwǎr ga gavan ya akad mis ni. ⁹ Arǎd geli ni ti mazlabay Bay Melefit Bǎn geli ǎna nǎn, metikwesl mis ǎna nǎn daya ; ay mis ti Melefit ǎgraya tay ka mazavu gayan a. ¹⁰ ǎna arǎd bǎlanjani ni ti mazlabay Melefit akaba metikwesl mis. Bǎza ga mmawa goro ni, ahǎr ǎdǎm zlam gani nani ǎgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam ndǎndalakani ti tǎchaya a suwa bǎlanjani ba waw ? Aha, ǎgravu do. ¹² Bǎza ga mmawa goro ni, mǎn ga wǎruv ti ewi bilvi aw ? Mǎn ga ahwar ti ewi wǎruv aw ? Aha, tiwi do. Nahkay day tǎchaya yam sulumani a suwa ga yam ndǎndalakani ba do.

Majalay ahǎr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslanja ǎbu e kidǎn gekǎli bu ǎcaha zlam a, ajalay ahǎr sulumani aw ? Tamal maslanja gani ǎbu ti, mǎgray tǎwi sulumani, mǎhǎngrioru ahǎr a had ǎna mis ; nahkay ti mis atǎsǎr ajalay ahǎr sulumani ededǎn. ¹⁴ Ay tamal ti kǎgrum solu, kǎhumi ana ahǎr mis ndahan ti mis magǎdavani, kawayum matam mis ndahan ti, ngay kajalum ahǎr sulumani ti kǎdǎmum ba ; adaba tamal kijum zlabay nahkay ti kasakadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahǎr nahkay ti majalay ahǎr gekǎli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahǎr ana mis ti nahkay do. Majalay ahǎr gekǎli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njǎda ga *Mǎsuf ge Melefit ǎkibu bi ; majalay ahǎr nani ti ge seteni sawan. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahan nahǎma, nday gani tagray zlam kwanja kwanja, tagudar zlam gǎrgari kay. ¹⁷ Ay majalay ahǎr sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslanja ya ti ajalay ahǎr akada ge Melefit ni ti nahkay hi : majalay ahǎr gayan njǎlata, anjalabakabu mis, nǎn mis kud-kudani, agǎsiki ma ana mis, mis ndahan tasi cichi, kǎlavad agri zlam sulumani ana mis, ǎcirkaba mis a do, ǎgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjǎhadkabu akaba mis ǎna sulumani nahǎma, manjǎhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bǎza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya ǎgi eri ana kǎli ba

¹ Kǎlǎgumvu akaba kǎkadumvu e kidǎn gekǎli bu ni ti kamam ? Kǎgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gǎrgari ya ti tigi eri ana kǎli ni dal-dal palam do waw ? ² Kawayum zlam ndahan ay ti kǎngǎtum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahan tigi eri ana kǎli. Ku kawayum nahkay nǎngu

ni kəŋgətum do ; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkədəmvu akaba mis. Kəŋgətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiŋa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nənğu ni Melefit əvi ere gani ana kəli do, adaba kəsərum mahəŋgalumani əna divi gani do. Kəŋgətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni əbəlafəŋ kə kəli cilin, əbəlafəŋ kə Melefit do. ⁴ Lekələm ti kəmbərəjuma Melefit a. Nğay maslaŋa ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw ? Maslaŋa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Əbu məbəkiani nahkay hi : « Melefit əfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli məwayay naŋ cilin, do ni ti awayay ti məwayay zlam ndahaŋ ba simiteni. » Kəhumi ana ahər pakama gani nani ti zlam masakani aw ? ⁶ Ay ku tamal Melefit ədəm nahkay nənğu ni, agra sulum gayan ana leli, sulum gani ətam zlam ndahaŋ dek. Adaba əbu məbəkiani a Wakita gayan bu nahkay hi : « Melefit əgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ; a gəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agra sulum gayan ana tay.* » ⁷ Həŋgrumioru ahər a had ana Melefit. Zum njeđa gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəŋa kə kəli a, aməmbərəŋ kəli. ⁸ Hədəkumfəŋoru kə Melefit, nahkay ti naŋ day amahədəkfəŋbiyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəjum magudar zlam, kəŋgumkivu va ba ; lekələm ya ti kajalum ahər cə cə ni mbrəjum majalay ahər gekəli ni, gəm njełata. ⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəm, grum delələ. Kiyəm va ba, grum delələ sawan. Kəmərūmva va ba, jalum ahər sawan. ¹⁰ Həŋgrumioru ahər a had ana Bay geli, humi kisləm arana do ; nahkay ti Melefit amagraj ti kigəm gədəkani.

Nğay maslaŋa nahan agudar zlam ti kədəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magədavani ke mis ndahaŋ ba. Maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka wur ga mənani, ahi əgudara zlam a ni ti, maslaŋa gani nani adəmki ma magədavani əki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz əbək a wakita gayan ni bu ni. Tamal kagraj nahkay ti kala kədəm Divi ge Melefit ni əbələy do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay mədəmki ma magədavani cilin. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayan ni ana mis ni ti Melefit naŋ bəlan. Bay ya ti agra fəŋa seriya kə mis a ni ti naŋ. Bay ya ti ahəŋgay mis ni ti naŋ. Bay ya ti esliki mijin mis ni ti naŋ. Nak ya kədəm wur ga muk əgudara zlam a ni ti, nak ti nak way ?

Kiyəm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kədəmum : « Kani ahkay do ni həjən ti amoru a kəsa nahan vu, emiviyu, amacakalay ti aməŋgət siŋu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kədəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kəli həjən ni do ; bi kəmətum timey ! Adaba lekələm ti akada ga azək, mis tipi cepepa ti əbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahər ədəm kədəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagraj zlam hini, hini. » ¹⁶ Ay nihi ti lekələm kəhumi ana ahər lekələm gədəkani ti kədəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti əbələy do. ¹⁷ Nahkay sərumki tamal ti mis əsəra magraj zlam sulumana mək əwayay magrani do nahəma, əgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagraj daliya dal-dal

* 4:6 Gozogl 3.34.

¹ Nihi ti nāhi ma ana kuli lekulum ndam ge elimeni ni. Lekulum ti grum delulu azuhva daliya ya amacay kuli ni. ² Adaba elimeni gekuli ni ezia, ganju azumkaba azana gekuli na. ³ Gru akaba singu gekuli ni təcala mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kuli ana seriya azuhva zlam gekuli ya təcala mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kuli akada ga aku ya azum zlam na. Lekulum kəngumkabu elimeni emiteni ti, ngay duniya ara andav wudak ti kəsərum do waw ? ⁴ Nahkay day kəpəlum ndam ya təgri tawi ana kuli a vədaŋ bu ni ndo. Nihi ti cəm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti təbazi zlam ana kuli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njəda-njədani ecia zlahay gatay na. ⁵ Lekulum ti kəbum kəzumum gəda a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam gekuli ; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisum ana naŋ akada zlam ga ganaw ya tagal ge misliŋeni ni. ⁶ Lekulum kəbumiya ndam ya ti təgudar araŋa ndo na ndahaŋ a daŋgay va, ndahaŋ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi ana njəda ga matamfəŋana kə kuli a bi.

Besuma, həŋgalum Melefit

⁷ Bəza ga mmawa, besum zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pum bay məwəs zlam ebese, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayan a vədaŋ bu məndəhani lala ni. Naŋ əbu ebese, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələŋ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. ⁸ Lekulum day besuma, zum njəda, kəmbərəŋum miβeseni ba. Adaba vad ga Bay geli enjia wudak.

⁹ Bəza ga mmawa, kəzərdumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kuli ana seriya do. Nədəm nahəma, Bay ya ti agrafəŋa seriya kə mis a ni enjia wudak, naŋ əbu a mahay bu. ¹⁰ Bəza ga mmawa, əki ka macakay daliya akaba miβeseni ti, jalumki ahər ka ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti təcaka daliya, ay ti təcəsa, nahkay lekulum day grum akada gatay ni. ¹¹ Mədəm nahəma, nday ti Bay Melefit əgria sulum gayan ana tay a adaba təza njəda gatay a, təcəsa daliya. Kicəma ma ga daliya ya əgrakivu ka Zəwop na akaba gayan ya ti ebese na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit əvi kələŋ ga daliya gayan ya əgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis təsi cicihi dal-dal, agra sulum dal-dal ana mis daya.

¹² Bəza ga mmawa, ma hini ya nara nəhi ana kuli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi : Kəmbədum ba, ku ana huđ melefit, ku ana hađ, ku ana mam do mam kəcalumi slimi kəmbədum ana naŋ ba. Tamal kədəmum « Iy » ti iy huya, « Aha » ti ni aha gani huya. Nahkay ti Melefit aməwəl kuli ana seriya do.

¹³ Tamal maslaŋa e kidiŋ gekuli bu naŋ əbu acakay daliya ti, məhəŋgalay Melefit. Tamal maslaŋa e kidiŋ gekuli bu naŋ əbu a məmərani bu ni ti, mīdii limis ana Melefit, məzləbay naŋ. ¹⁴ Tamal maslaŋa əbu e kidiŋ gekuli bu ebese do nahəma, məzalay gədəkani ga ndam ga Yezu ya *təcalavu a kəsa nani bu ni ti təgraki amal ana slimi ga Bay geli, təhəŋgali Melefit. ¹⁵ Tamal təhəŋgali Melefit, təsəra Melefit aməvi ere gani ana tay ededəŋ ti, maslaŋa gani nani ti Bay geli amahəŋgay naŋ, aməvi nənjaləŋani, emicikaba. Tamal əgudara zlam a day Melefit aməmbərfəŋa. ¹⁶ Nahkay ti dəfumaya ere ye ti kəgudarum na e kidiŋ gekuli ba, ku way way do e kidiŋ gekuli bu məhəŋgali Melefit ana wur ga məŋani daya. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit amahəŋgaraba kuli a. Ka ya ti mis jireni ahəŋgalay Melefit ni ti, ma gayan ya ahi ana Melefit ni əbu ana njəda dal-dal. ¹⁷ Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti naŋ mis hihirikeni akada geli ni. Naŋ gani əhəŋgalay Melefit ana huđ bəlaŋ, ədəm avər ətəd ba ; nahkay avər ətədya ka hađ a ndo vi mahkər ana

kiyi muku. ¹⁸ Kələŋ gani àhəŋgalay Melefit keti, àdəm avər mâtəd. Àra àhəŋgala naŋ a nahkay ti avər ni àtədəya ka had a ; had ni àgray zlam akada ya ahaslani ni.

¹⁹ Bəza ga mmawa, tamal mis nahaŋ e kiđiŋ gekəli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaŋa nahaŋ àhəŋgarkibiya naŋ a ti, ²⁰ səruma maslaŋa ya ti àhəŋgarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti mêmbrəŋ magudar zlam ni ti àhəŋgafəŋa maslaŋa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaŋa gani nani àgudara zlam a kay nəŋgu ni Melefit aməmbərfəŋa dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaɗa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdǎm àbèki wakita gayan ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Manɗahani ge Zeɗ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tàdǎm tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka had Pɔɗ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tàbu ka had Túrki.

Piyer àdǎm àbèki wakita ni ga mǎvi njǎda ana ndam ga Yezu, ti tǎsar sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzlabay Melefit azuhva ge Melefit ya àhɛɗgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdǎm Melefit àhɛɗgaraba leli a ti ahàr àdǎm mǎnjǎhad njǎlata (1.13-2.3). Àdǎm leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdǎm mǎmbrɛɗum tǎwi magǎdavani dek, mǎnjǎhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tǎgri daliya ana leli nɛɗgu ni ahàr àdǎm mǎgrum nahkay adaba daliya ya tǎgri ana leli ni amǎpǎs do, amandav ; kǎlɛɗ gani amanjǎhad akaba Krist ga kanɗay-kanɗayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nǎbikioru wakita hini ana kǎli, lekǎlum ya ti Melefit adaba kǎli a ni. Nǎbiki ti ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎbumi ka had gekǎli bi, tǎdekaba kǎli a, kǎbum kanjǎhadum akada ga ndam mirkwi ka had Pɔɗ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekǎlum ti kwa ahaslani Bɛɗ geli Melefit àdǎm amadaba kǎli a, nihi ti kiguma ndam gayan ededɗ a. Kigum ndam gayan ti àna tǎwi ga *Mǎsuf gayan ; awayay ti kǎgǎsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kǎnjǎhadum lekǎlum ndam *njǎlatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àɗgǎzaya ni. Bɛɗ geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kǎli dal-dal, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Mǎzlabum Melefit azuhva gayan ya ti àhɛɗgay leli ni

³ Mǎzlabum Melefit, Bɛɗ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mǎsia cicichi a dal-dal. Melefit àvi sifa mǎweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àɗgaba e kisim ba ni. Nahkay mǎsǎra amǎɗgǎt sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Mǎsǎra amǎɗgǎt zlam sulumani ya Melefit aɗgahi ana ndam gayan ni. Zlam gani nani ti emizi day-day do, amagǎdavu do, mǎbǎlay gani amandavfɛɗa day-day do daya. Melefit amǎvi zlam gani nani ana kǎli a huf melefit bu ⁵ adaba lekǎlum kǎbum kǎfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naɗ àbu afi ahàr ana kǎli àna njǎda gayan. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tǎsar àhɛɗga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekǎlum a mǎmǎrani bu. Ku tamal kǎbum kacakum daliya gǎrgǎri kay ka sarta hini, ahǎli ahàr ana kǎli nɛɗgu ni, sarta gani amǎpǎs kay do, nahkay lekǎlum a mǎmǎrani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis tǎsǎrkaba kǎbum kǎfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tǎk day ti kǎbumi kǎfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sǎrum ku gru tekedɗ agǎdavu, ay ti tǎfiyu a aku vu ti tǎsǎrkaba nani gru gruani ededɗ aw ?

Mafæki ahàr gekùli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kàcakum daliya ti adaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kùli, amagraj ti kīgum gəđákani. Amazləbay kùli ti ka fat ya ti Yezu Krist amanğa ka had kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kípum naŋ bi nəŋgu ni, kəbum kawayum naŋ. Ku tamal kəbumi kípum naŋ nihi bi nəŋgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmarumvu dal-dal ; nəmərvani nani àbələy dal-dal, məbəlay gani mis tekeđi tədəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmarumvu ti adaba kəsəruma Melefit amahəŋgay kùli. Kəfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni ; təsərkaba, tədəmkia ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naŋ àbu akaba tay ; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagraj ti miği gəđákani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni tədəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kùli. Lekələm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kùli ti àna njəda ga Məsuf Njələtani ; Məsuf gani nani ti Melefit àslərribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya àgri ana kùli ni dek ti slamalumvu kələvad ga məgri təwi. Njəhaduma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kùli ka sarta ya ti Yezu *Krist amanğa ni cilin. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kələvad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani faŋ ndo ni ti kəbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kùli a ni ti naŋ njələta ; nahkay ti lekələm day njəhaduma njələta akada gayar na. Njəhadum njələta a zlam ya kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdəm : « Njəhaduma njələta, adaba nu nəbu njələta. * »

¹⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəbum kəhumi : « Baba. » Tamal kazalum naŋ nahkay ti ahàr àdəm kəgrumfəŋa aŋgwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kəbum a duniya bu ni. Adaba naŋ ti ècirkaba mis a do ; agray seriya ti ke təwi ga maslaŋa gani ya àgray ni. ¹⁸ Kəsəruma Melefit àmbaya kùli a zlam magədavani ya ti ata bəŋ gekùli təcahi ana kùli ni ba. Àmbaya kùli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kùli a ti àna mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti naŋ àbu àna njəda àtam zlam dek. Krist ti naŋ akada ga wur təmbak ya tisliri ana Melefit ni, naŋ njələta dal-dal, zlam magədavani àfəŋ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit àgraya məlaŋ a ti àsara təwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi məlaŋ ara andav wudak ti, àŋgazliaya ana kùli a vay-vay ti mähəŋgay kùli. ²¹ Nahkay kəfumki ahàr ke Melefit, naŋ ya ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis dek tázləbay Krist ni. Kəfumki ahàr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kəbum kəfumki ahàr ke Melefit nahkay ti, kəsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kùli.

²² Kīguma njələtana adaba kəbum kəgəsunkabu ma ge Melefit, kəbum kawayum bəza ga məŋ gekùli edefiri edefirini daya. Nəhi ana kùli nahəma,

* 1:16 Levi 19.2.

wayum tay àna hud bəlan, kəmbərənum ba. ²³ Kəsəruma lekələm kəbum àna sifa məweni. Àvi ana kəli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kəli ti Melefít ; Melefít ti nanj àbu àna sifa, àmət day-day do. Kigum bəza gayan ti àna njəda ga pakama gayan ya àdəm ni, sifa məweni ya àvi ana kəli ni àndav day-day do. ²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi :

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekəli ni.
Məbəlay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ;
tamal zlam ni ekəlia ti vay-vay gani àdəgafəna.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kanjgay-kanjgayani,
àndav day-day do.† »

Ma ge Melefít gani nani ti Ma Məweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefít

¹ Ègia Melefít àvia sifa məwena ana kəli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrənum cuday, mbrənum masəkad malfada, grum ere ye ti kədəmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefít àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6beni ya ti tawayay duwa kalavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefít mahnəgay kəli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti nanj sulumani.

⁴ Hədəkumfənbiyu kə Yezu, adaba nanj ti avay sifa. Nanj gani ti akada akur ya tələm ahay àna nanj ni ; mis tawayay magray təwi àna nanj ndo, ay akur gani nani ti Melefít àdəkiba, àbəlafənj àtam zlam ndahanj ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi ahàr gekəli ana Melefít, ti mēdezl ahay gayan àna kəli akada ya tedezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayan anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *manjalabakabu mis akaba Melefít, ti kəgrumi təwi àna hud bəlan. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafənj kə Melefít. ⁶ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal,
nafəkad asak ga ahay àna nanj a *Siyonj.

Maslanja ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkimi mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekələm ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlay àtam zlam ndahanj ni dek kə eri gekəli ; ay mis ndahanj ya təfəki ahàr ndo ni ti kə eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi :

« Akur nahanj àbu ti, ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nanj ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan. †

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna nanj.‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məgəskabu pakama ge Melefít ndo. Kwa ahaslani Melefít àdəm mǎgravu nahkay.

⁹ Ay lekələm ti Melefít àdəkiba kəli a, kiguma jiba gayan a. Kiguma ndam manjalabakabu mis akaba Melefít a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gəfakani, lekələm ti jiba gekəli ti ge Melefít, lekələm ti ndam gayan njəlatani. Nanj adaba kəli a ti ga məhi zlam gəfakani ya ti àgray ni ana mis. Ahəlabə kəli a məlanj zinjəneni ba ti kənjəhadum a məlanj masladani gayan bu. Məlanj masladani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. § ¹⁰ Ahaslani ti lekələm ndam ge Melefít

† 1:25 Izayi 40.6-8. * 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Mənjay Izayi 43.20, 21 ; Məhərana 19.5-6 ; Mimbiki 4.20.

do, ay nihi ti kiguma ndam gayan a. Ahaslani ti kàsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kàbum kàsumi cicihi.

Grumi tawi ana Melefit kalavad

¹¹ Zlèbàba goro ni, sàruma lekulum ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjhadum ti ga hayajani. Azuhva nani nahì ana kuli nahama, kàdabum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijinkia kuli ke divi sulumani ge Melefit a. ¹² Nihi lekulum kàbum akaba ndam ya tàfaki ahàr ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njahadum lala, kàgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tàdamki ma magədavani ke kuli, tàdam lekulum ndam cuday nəngu ni, etipi kuli kàbum kəgrum tawi sulumani. Etipia ti atazləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ègia lekulum kàbum kàdabum Bay geli ti gəsümüki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsümüki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nan gədakani, agur məlan. ¹⁴ Gəsümüki ma ana gədakani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matrað ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsar araja do, tàdamki ma magədavani ke kuli ni etipia tawi gekuli sulumani ya kəgrum na ti, atədamki ma magədavani ke kuli va do. ¹⁶ Lekulum ti kàbum kəgurum ahàr gekuli, ay ti ku kəgurum ahàr gekuli nəngu ni ngay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahàr ba. Njahadum ti akada ga ndam məgri tawi ana Melefit ni sawan. ¹⁷ Həngrumioru ahàr a had ana mis dek, wayum bəza ga məng gekuli, grumfəna anğwaz kè Melefit a adaba nan gədakani, həngrumioru ahàr ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nahì ma ana kuli lekulum ya kəgrum tawi afa ge mis ni : həngrumioru ahàr a had ana ndam ya kəgrumi tawi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kuli, təgri zlam magədavani ana kuli do, ku tamal təgri cuday ana kuli nəngu ni həngrumioru ahàr a had ana tay. ¹⁹ Maslanja ya təgri daliya day əgudar araja ndo ni ti tamal ebeseş daliya gani nani adaba əsəra Melefit a nahama, Melefit amazləbay nan. ²⁰ Ay tamal kəgudaruma zlam a mək təgri daliya ana kuli azuhva zlam magudarani gekuli ni, ku tamal kəbesuma nəngu ni way amazləbaki kuli way ? Ay tamal kəgruma zlam sulumana mək təgri daliya ana kuli azuhva zlam gekuli sulumani ya kəgrum ni, tamal kəbesuma ti Melefit amazləbaki kuli. ²¹ Melefit əzalay kuli ti, awayay ti kəgrum nahkay, adaba *Krist əna ahàr gayan gayanani day əcaka daliya ga mahəngay kuli a. Krist ədəfikia divi ana kuli a nahkay ti, lekulum day grum akada gayan ni. ²² Krist ti əgudar zlam ndo, day-day əgosay mis ndo. * ²³ Ka ya ti mis tindivi nan ni ti ahənggrivu ana tay ndo. Ka ya ti mis təgri daliya ni day ahənggrifan ana tay ndo, əfivù ma gani ana Melefit, nan ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist əna ahàr gayan əhəlkabu zlam magudarani geli ni, əgray daliya əna nan kà təndal. Əgray nahkay ti, ti miği akada leli məmətani, məgudar zlam va do, manjahad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya təgri kà təndal ni ahəngaraba kuli a. ²⁵ Ahaslani ti lekulum akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga bay mahətay kuli a, nan ya ti abi slimi ana sifa gekuli ni.

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9.

3

Manjəhad ga wál akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli wál daya : ku way way do məhəngrioru ahàr a had ana zal gayan. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya təfəki ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhad gekəli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, atəfəki ahàr ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekəli ti àbəlay, kəbum kəhəngrumioru ahàr a had ana zawal gekəli. ³ Kəngələdəmnu ga məbəlakivu vu gekəli àna zlam ba : ku mələm ahàr, ku məbakabu zlam ga gru ka vu, ku məbakabu azana ga siŋgu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahàr àdəm kəngələdəmnu ti àna zlam məbəlani ya epivu do ni. Zlam məbəlani nani ti àgədavu day-day do. Zlam gani nday hi : manjəhad kudufani, məbesey zlam. Kə eri ge Melefit ti zlam ndahan təbi tətəm zlam nday nani va bi. ⁵ Wál ya ahaslani ya tədəbay Melefit, tiği ndam gayan *njəlatani ni tənğələdəvu ti nahkay, təhəngrioya ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham enğələdəvu ti nahkay ; àhəngrioru ahàr a had ana zal gayan, àzalay nanj bay gayan. Lekələm day tamal kəgrum zlam sulumani akada ga Sara ni, anğwaz àwər kəli ndo ni ti, kigəm bəza gayan.

⁷ Lekələm zawal day njəhadum àna sulumani akaba wál gekəli, səruma wál ti njədə gatay àhəciyu a gekəli vu. Nğay tislə arana do ni ti kədəmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəngalumləj ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nəhikivu ana kəli nahəma, lekələm dək ma gekəli mərakaboru, majalay ahàr gekəli day mələ bəlanani. Wayumvu e kidin gekəli bu adaba lekələm kə mən gekəli, mis təsi cicihi ana kəli, kijəm zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslaŋa àgudaria zlam ana kəli a ahkay do ni èndivia kəli a ti kəhənggarumvu ba ; humi : « Melefit məgruk sulum gayan » sawan. Adaba Melefit àzalay kəli ti, àdəm aməgri sulum gayan ana kəli. ¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Maslaŋa ya ti awayay manjəhad sulumani akaba məzum gəda a duniya bu ni ti

si məmbrəj mədəm ma ga cuday akaba magosay mis,

¹¹ məmbrəj cuday, məgray zlam sulumani,

kələvad məzay njədə gayan dək ga manjəhadani àna sulumani akaba mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti nanj àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni,

nanj àbu eci ma gatay ka ya ti tahəngalay nanj ni.

Ay ndam ya tagdur zlam ni ti Melefit àwayay məmənjələnani ana tay do. * »

¹³ Tamal kəgrum zlam sulumani àna məbərur bəlanj ti way aməgri daliya ana kəli way ? ¹⁴ Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kəbum kəgrum jiri nəngu ni, mərumvu. Kəgrumfəna anğwaz kə mis ya təgri daliya ana kəli na ba, bərur àti ana kəli ba. ¹⁵ Zləbum *Krist a məbərur gekəli bu, adaba nanj Bay gekəli ; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifina ma kə kəli a àki ka Bay ya ti kəfunki ahàr na ti, ekisləmki məhəngrifənani tata. ¹⁶ Ay ka ya ti kəhəngrumifən kə ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kudufani, kələgumvu akaba tay ba. Kələvad bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba ; nahkay ti tamal tindivi kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum adaba lekələm ndam ge Krist ni nəngu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. ¹⁷ Ere

* 3:12 Limis 34.13-17.

gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekuli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kəgrum zlam sulumani mək təgri daliya ana kuli.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, Krist əmət ti azuhva zlam magudarani ge mis. Ağray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. Nan ti nan jireni, ay ti əmət azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya əmət nahkay ni ti ga mahədəkfənjbiyu kuli kə Melefit. Mis təkədə nan a, ay *Məsuf Njəlatani əhəngrivabiya sifa. ¹⁹ Ana njədə ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma ərə əhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya təbu məwəlani ni. † ²⁰ Ahaslani nday gani nani təgəskabu ma ge Melefit ndo ; ka sarta ge Nəwi ka ya ti əzidey *slalah ga yam ni ti Melefit əbesia ana tay a. Ay kələnj gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do : təhuriyu ti mis əzlaləhkər ciliñ, Melefit əhəngaba tay a yam ni ba. ‡ ²¹ Yam nani ti əzavu akaba *baray ya tabaray kuli nihi, Melefit əhəngay kuli əna nan ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba ərədə əna nan a ni. Baray geli ni ti mahəngalay Melefit ti məbarifənjə məbərur ana leli a njələta. Tamal kabarum nahkay ti Melefit əhəngay kuli adaba Yezu Krist əngaba e kisim ba. ²² Nihi ti əngoya a huđ melefit va, nan əbu manjəhadani ka ahar ga dəf ge Melefit a məlan ga gədəkani bu ; nan əbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gədəkani ndahan ya təgur məlan ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məwəni

¹ *Krist ti əcaka daliya a duniya ba. Akadə ge Krist ya əcakay daliya ni ti lekulum day zum njədə, majalay ahər gekuli mənja bəlanani akadə gayan ni, ti kəbesum macakay daliya. Adaba maslanja ya ti əbesey daliya a duniya bu ni ti əmbrənjə magudar zlam a. ² Nihi ti kəgrum ere ye ti məbərur gekuli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekuli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawan. ³ Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akadə ge mis ndahan ya təfəki ahər ke Melefit do na. Nihi ti əslia nahkay ; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekuli ndo, kəgruma ere ye ti məbərur gekuli awayay na, kəvumia vu gekuli ana zum a, kəgruma wuməri a ciliñ, kənjəhaduma ka ahar bəlan ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit əwayay do simiteni. ⁴ Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekulum kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kuli. ⁵ Ay a vad nahan ti Melefit amagrafənjə seriya kə tay a. Melefit ti ara agrafənjə seriya kə mis a wudak, ara agrafənjə ti kə ndam ya təbu əna sifa ni, kə ndam ya təməta ni daya. ⁶ Nahkay zla nahəma, Krist əhi *Ma Məwəni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafənjə seriya kə tay a akadə ya agrafənjə kə mis a dek ni nəngu ni, Krist əhi Ma Məwəni Sulumani ana tay ti, ti tənəhad əna sifa akadə ge Melefit ni, əna njədə ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bəlan

⁷ Sarta ya ti duniya ara andav ni ənjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekuli, njəhadum eri ; tamal kəgrum nahkay ti akahəngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti ətam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti

† **3:19** Mis ndahan tədəm Yezu əhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni ; mis ndahan ti ni tədəm Yezu əhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni. ‡ **3:20** Melefit əhəngaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit əhəngay tay a əna yam ya əzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

ku tàgudaria zlam ana leli a kay nənğu ni məmbərənğa kà tay a. ⁹ Gəsümkabá ndam ya tara afa geküli a ni, kəzərđum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefít àgria zlam sulumana ana küli a gərgəri kay. Ku way way do Melefít àvia njədə ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àđəm ku way way do mągray təwi àna njədə ya ti Melefít àvi ni lala ga məjənaki mis ndahan. ¹¹ Maslaņa ya ti Melefít àvia njədə ga mazlapana ni ti mązlapay ma ge Melefít. Maslaņa ya ti Melefít àvia njədə ga məgri təwi ana mis a ni ti mągray àna njədə ge Melefít ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tázləbay Melefít azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefít ti naņ gəđakani, naņ àbu àna njədə ga kaņgay-kaņgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefít təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefít awayay atəkar küli àna naņ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya geküli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlan akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna naņ. Adaba ka fat ya ti aməngazlaya njədə gayan a ni ti akəmərümvu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi küli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi küli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefít naņ àbu akaba küli. Məsuf gani nani ti naņ àbu àna njədə àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidiņ geküli bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi àkadà mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmarumvu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba naņ mis ge Krist ti mimili àwər naņ ba, mązləbay Melefít sawan, adaba təzalay naņ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefít ara agrafəņa seriya kè mis a ni ènjia. Ara agrafəņa seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi amagrafəņa seriya kè leli a enjia ti, ndam ya ti təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəņa kè seriya ge Melefít a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefít do ni ti, atagray gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefít ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay a ni, təmbrəņ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefít ti tamal àđəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagraf edefiņ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefít

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđakani ya təbu e kidiņ geküli bu ni. Nu day gəđakani akada gatay ni ; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti niņa naņ àna eri goro a. Leli dek akaba küli emipi njədə ge Melefít ya aməngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay küli gəđakani ni, nəhi ana küli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefít ya àbivu tay ana küli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənwə gayan lala ni, grum təwi gani àna huđ balan akada ge Melefít ya awayay ni, təfəki ŋgasa ke küli ga magrani ba. Grum ti ga mənğət zlam àna naņ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefít àbi tay ana küli a ahar vu ni ga njədə ba, grum zlam sulumani ti nday day tągray akada geküli ya kəgrum ni sawan. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam məjəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi

* 4:18 Gozogul 11.31.

zlam ana kuli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđakani àtam zlam ndahaŋ dek, amandav day-day do.

⁵ Lekulum bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđakani gekuli.

Lekulum ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahàr kàtamum mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ;

agəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agri sulum gayan ana tay.* »

⁶ Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a had ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəđə-njəđani, sarta gayan eminjia ti aməvi gəđakani ana kuli. ⁷ Araŋa àhəli ahàr ana kuli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba naŋ àbu afi ahàr ana kuli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekuli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekuli *Seteni naŋ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin naŋ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gan-gan, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga məŋ gekuli ndahaŋ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekuli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta 6al, ay kələŋ gani Melefit naŋ ya ti agri sulum ana mis ni àna ahàr gayan aməvi njəđə ana kuli keti, amagray ti akanjəhadum gan-gan a zlam bu dek akada ga ahay ya təfəkada asak gana lala ni. Adaba kuli a ti, awayay ti kəhərumiyu a masladani gayan vu, kənjəhadum akaba Krist ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹¹ Melefit ti naŋ àbu àna njəđə ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Piyer endeveriŋ pakama gayan àna magray sa

¹² Silas wur ga məŋ geli ni àjənakia nu ga məbiki wakita hini gəziteni na ana kuli a. Nəsəra naŋ ti naŋ àbu adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki ma hini ana kuli ti, nawayay ti nəvi njəđə ana kuli, nawayay ti kəsərum *sulum ya Melefit agri ana kuli ni ti sulum gayan edediŋ. Kəmbərəŋum sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ahalay a Babilon † ni təgria sa ana kuli a ; Melefit adaba tay akada gekuli na. Wur goro Mark day àgria sa ana kuli a. ¹⁴ Grumvu sa e kidiŋ gekuli bu lala, akada ga ndam ya nday kə məŋ gatay ni.

Lekulum ya ti kəbum ka ahar bəlaŋ akaba Krist ni dek Melefit māgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

* 5:5 Gozogul 3.34. † 5:13 Babilon ti təđəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbàki ye c_u ni Ere ye ti mädämki ka wakita ge Piyer ya àbàki ye c_u ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdäm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hëma na (1.16-18 ; Meciyu 17.1-7).

Àsëra, amämät wudak (1.14) ; nahkay àbàki wakita ni ti ndam ga Yezu tâzay njëda gatay dek ga moroni kama kama àna manjèhad sulumani, ti tijikia ke divi a day-day ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdäm mis ndahan atara, atacahi zlam magëdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdäm ndam ga Yezu tégaskabu ma gatay magëdavani ni ba (2). Mis ndahan atadäm « Yezu àdäm amanḡaba, ay àṅgaba ndo timey. » Ay Piyer àdäm kè eri ge Melefit ti vi dëbu ti akada vad bëlan ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti tijiji ba : Yezu amara edefin edefinena, amagrafëna seriya kè mis a dek. Nahkay ahàr àdäm mabumvu slimi ti ndam magudar zlam tijinḡa leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nèbu nèbikioru wakita hini ana kuli, nu bay mægri tawi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayan daya. Nèbikioru ti ana kuli ya ti këfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mafaki ahàr gekuli ni ti ajënaki kuli dal-dal akada ya ti ajënaki leli dek ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, nan Bay mahëṅgay leli daya. ² Melefit mægri sulum gayan ana kuli dal-dal akaba mägri ti *känjèhadumkabu àna sulumani màtam ya ahaslani ni ti, adaba kësëruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjèhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njëda ge Melefit àvia zlam a dek ana leli a ti mäfaki ahàr lala, mánjèhad àna sulumani gayan daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mësar nan lala : àzala leli a, awayay ti leli dek mánjèhad akaba nan a mëlän *njëlatani gayan ni bu, awayay ti leli mägri zlam sulumani akada gayan ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tàbëlay dal-dal, tötam zlam ndahan dek. Kwa ahaslani day Melefit àdëmbiya, àdäm amävi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kätamumfëna kà zlam magëdavani ya tëbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kánjèhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kuli ni ti zum njëda gekuli dek ga manjèhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Këbum këfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; këbum këgrum zlam sulumani ti sërum Melefit lala daya ; ⁶ kësëruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekuli daya ; këbum këbumi slimi ana ahàr gekuli ti besum zlam daya ; këbum këbesum zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; ⁷ këbum këgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidin gekuli bu adaba lekulum kà mën gekuli daya ; këbum kawayumvu e kidin gekuli bu ni ti wayum mis dek daya. ⁸ Tamal këbum këgrum zlam nday hini këlavad ti akësërumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tawi gekuli ya këgrumi ni akëmbreṅum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaṅa ya ti

àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefít ya àmbərfəŋa zlam magudarani gayan̄ ya àgrabiyu ahaslani na ti àgəjazlkia ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njəda gekəli àkivu, adaba Melefít adaba kəli a, àzalay kəli, awayay ti kànjəhadum nahkay. Tamal kəbum kanjəhadum akada nani ti ekijəmkiə ke divi ge Melefít a day-day do.

¹¹ Nahkay Melefít aməvi divi ana kəli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kəli ti àna huđ bəlan̄. Yezu Krist ti nan̄ Bay mahəngay leli, Məgur gayan̄ gani nani ti amanjəhad ga kan̄gay-kan̄gayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavad nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileŋa. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəŋgu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbərbu kəli fan̄ ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlay, ti kànjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kəli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəŋgu ni, zlam gani nday nani təgəjazlki ahàr ke kəli day-day ba.

Krist ti nan̄ gədakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayan̄ a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mən̄gəhadì məhasl ahkay do ni majalay ahàr ge mis ana kəli do : leli leleni m̄piya nan̄ àna eri geli a nan̄ ti nan̄ gədakani àtam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəŋani Melefít àzləbay nan̄, àvi gədakani. Melefít ti nan̄ gədakani àtam zlam dek ; dəŋgu gayan̄ àhənday, àdəm ahkado : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay nan̄ dal-dal ; məbərɣuv goro amərɣu àna nan̄ dal-dal. * » ¹⁸ Dəŋgu gani nani ti leli leleni micia, àhəndabiyu e melefít bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahàr ga həma *njəlātani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefít ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tədəm ni lala ti àbəlay, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge cəŋgel ya asladay a mələŋ zinj-zinjəni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayan̄, duk abivoru ana mələŋ maslani. Ka sarta ya boŋgur ya ge miledə ni aməcəlaya ni ti akəsərum zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day : ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefít ya tədəm ni akaba ya təkəki a Wakita ge Melefít bu ni ti majalay ahàr ge mis hihirikeni do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefít təzlapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo ; àvi njəda gani ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni ti *Məsuf Njəlātani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasakadì malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kid̄ŋ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefít ; ka sarta hini day ndam masəkad malfada ataləbu e kid̄ŋ gekəli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejinjia mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya.

² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefít ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray

* **1:17** Mənjay Meciyu 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; Lək 9.28-35. † **1:19** Boŋgur ya ge miledə ni ti Piyer awayay adəmki ka Yezu.

ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəŋa zlam kə kuli ana malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit əgasa tay ana seriya əndava ; naŋ ti ənji dəwir do, ara ejiŋ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayan ndahan ya təgudar zlam ni tekeđi əŋgwiviyu ana tay ndo, təsi cicihı ndo. Əgəs tay, əbiyu tay e *evıd gəđakani vu, a məlan zıŋ-zıŋeni vu duk abıvoru ana vad ya ti amagra y seriya ni. ⁵ Ndam ya ahaslani ya təgudar zlam ni day Melefit əŋgwiviyu ana tay ndo : əfəkiaya yam ka tay a, əziŋeba tay a adaba ti ciiki ma ndo. Ay Nəwi ti əhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit əhəŋga naŋ a, əhəŋgakıva mis a adəskəla əkiva cilıŋ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit eviyekaba tay ana aku a, əgəjəni ti ŋgesis gatayani cilıŋ. Melefit əgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit əhəŋgafəŋa *Lot kə aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwaŋa kwaŋa ni əsi bi, ahəli ahər dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ əbu akaba tay, naŋ əbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit əwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani əca ndam gayan a ti əsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay ana naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit əsəra ere ye ti agray ga matrađ tay ana naŋ na. ¹⁰ Melefit amatrađ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbərıv gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gəđakani do.

Nday gani ya nəhi ana kuli tasəkadı malfada ana kuli ni ti təgray əŋgwaz do simiteni, ti ci slimi do, təhəŋgıriu ahər a had ana *məslər njadə-njadani ge Melefit ni do, tindivi tay sawaŋ. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njadə-njadani, tətam ndam masəkad malfada ni ana njadə. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kə meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbərıv gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahər do, əgəski təgəs tay, təbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrıvu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani təwayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kə eri ge mis, mimili əwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumukabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kuli. Ay nday ti ka ya ti təgəsakaba kuli a nahkay ni ti əbəlafəŋ kə tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahər ka magray hala cilıŋ, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya təfəki ahər ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahər gatay dal-dal. Nday ti Melefit etikwesla tay a əndava. ¹⁵ Təmbərəŋa divi sulumana, tıjia, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti əwaya sıŋgu ya ti təvi ti mąđurum zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit ələgi adaba əgəsiki ma ndo. Kəsərıma azoŋgu ti əzlapay akada ge mis hıhirikeni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu əhia ma. Nahkay əcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya ədəm akal agray na, ti əgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti yam əŋgəzkiaya do ni, nday akada ga makləbasl ya aməd apayakaba ni. Nahkay ti Melefit əslamalıva məlan zıŋ-zıŋena ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Məlan gani nani ti ləvəŋ əsabəy. ¹⁸ Nday gani bəlanjani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay ana naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakıba

ka ndam ya tāsər Melefīt do nini mba ni, ti tãhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti tãgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹Tãhi ana tay ahkado : « Tamal kãdãbum leli ni ti kægurum ahàr gekuli, » ambatakani do nday gani ya tãdãm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani egia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰Nahkay tamal mis àsəra Bay geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, tægur naŋ keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti àsər Melefīt do ni. ²¹Tamal nahkay ti hojo amal tāsər divi jireni ni ndo, ere gani tāsəra mək tãmbrəŋ, tãgəskabu *Divi ge Melefīt ya tãcahi ana tay ni va do ti ni. ²²Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis tãdãm : « Kəra àŋgukiaya ka valahay gayan a, àzumaba » ni. Tãdãm keti : « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adədvu a dəndalaḅ vu. * »

3

Yezu Krist amañga

¹Zləbaba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kuli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kuli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimu ana kuli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kàjalumki ahàr ka zlam gani nday nani lala. ²Nawayay ti kàjalumki ahàr ka pakama ya ndam *njalatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefīt tãdãm ahaslani ni. Jalumki ahàr ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya àsləribiyu tay ana kuli ni tãhəŋgri pakama gani ana kuli. ³Nawayay ti kícəm ma hini ya ti nəhi ana kuli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahaŋ atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kuli, ⁴atãdãm : « Àdãm ahkado amañga ti, nihi ti naŋ eley ? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli tãmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefīt àgraya ni zlam gayan, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » ⁵Nday gani ya tãzlapay nahkay ni ti tawayay məsərki ke tawi ge Melefīt ya àgray ahaslani ni do zakw. Tawi gani nani ti nihi : Melefīt àdãmaya pakama gayan a, àgraya huḍ melefīt akaba haḍ a nahkay ; èdekaba haḍ akaba yam a, àgraya haḍ na ti àna yam. ⁶Ahaslani Melefīt èziŋeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba mələŋ na dek. ⁷Melefīt àdãmaya pakama nahəŋ a keti, àdãm huḍ melefīt akaba haḍ atanjəhad duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrəŋ tay hayaŋ ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəŋa seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiŋ ndam ya ti tãgəsiki ma do ni. ⁸Zləbaba goro ni, zlam nahəŋ àbu bələŋ ti ahàr àdãm àgəjazlki ahàr ke kuli ba. Ere gani nihi : kə eri ga Bay geli nahəma, vad bələŋ ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bələŋ. ⁹Mis ndahaŋ tãhi ana ahàr Bay geli ti àgray ere ye ti àdãm amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefīt ti eḅesi ana kuli, awayay ti ku mis biliŋ èjiji ba, awayay ti mis dek tãmbatkaba majalay ahàr gatay a sawan. ¹⁰Nədãm nahəma, vad ya ti Bay geli amañga ni ti mis tāsər do. Amañga ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huḍ melefīt amahənday, emijiji. Aku aməzumaba zlam ya a huḍ melefīt bu na ; haḍ akaba zlam ya tãki ni dek day atələbi va bi, etijiji. ¹¹Kəsəruma zlam ni dek atara tijiji

* 2:22 Gozogul 26.11.

nahkay ti, ahàr àdàm manjəhad gekəli mánja ahəmamam ? Ahàr àdàm mánja njəlata ; ahàr àdàm kəgəsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni ; zum njəda gekəli, grum zlam ya ti kisləmki magrani ga mahədakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huđ melefit a, zlam ya a huđ gani bu ni day dek aku aməzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdəmbya kwa ahaslana, àdàm amagray huđ melefit məweni akaba had məweni. Atanjəhad eslini ti ndam jireni cilij. Leli majəgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zləbəba goro ni, kəbum kəjəgum vad gani nani nahkay ti zum njəda gekəli dek, ti ka fat gani Melefit mədi ahàr ana kəli lekələm kəbum kanjəhadum àna sulumani akaba nan, lekələm njəlata kə eri gayan, tənətfəna zlam magudarani kə kəli a ba. ¹⁵ Səruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis təmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti mähəngay tay. Wur ga mənj geli Pol day àhia ma gana ana kəli a ka ya ti àbiki wakita ana kəli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal ; ma gayan ya àbiki ana kəli ni ti Melefit àvi məsər zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya abəki ni bu dek ti nan əbu ahi ma gani ana kəli nahkay. Zlam ndahan təbu a wakita gayan ya abəki ni bu ni ti mis ticikaba weceweci do. Ndam ya ti təsər zlam do, təfəki ahàr ke Melefit lala do ni tambatkaba ma gana. Tambatkaba ma gana a məlan ndahan ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, emijij tay.

¹⁷ Zləbəba goro ni, lekələm ti təhia ma gana ana kəli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni təbiyu kəli a zlam magudarani vu akada gatay ni ba. Njəhaduma gan-gan, tijnkia kəli ke jiri gekəli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mahəngay leli daya. Lekələm ti kəmbərənum məfəki ahàr ba. Grum ti məgrikivu sulum gayan ana kəli, ti kəsərunkivu nan lala. Mis dek təzləbay nan ; təzləbay nan kani, təzləboru nan ga kanəgay-kanəyani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayan ya àbàki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilij (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimì ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav day-day do ni eðeðij eðeðijeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavàd ni ti zal malfada : bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti ambrǎṅ zlam magudarani gayan ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kǎ leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðek, adaba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti nǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayan ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayan eðeðij eðeðijeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjǎki ga mǎlaṅ naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli mìcia pakama gayan ya àdǎm na, mìpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjǎfiṅa àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgǎzlava. Ka ya ti àṅgǎzlavu ni ti leli mìpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav day-day do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgǎzliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mìpi akaba mìci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlam day kǎdǎgumkiva ke leli a, mìgǎm leli ðek akada mis bǎlaṅ. Leli ti mǎbu akada mis bǎlaṅ akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana kǎli ti, mawayay ti kǎcǎm lala, nahkay leli ðek amǎmǎrvu ka ahar bǎlaṅ lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjǎhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mìcifiṅa, mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Melefit nahǎma, masladani nǎlata, naṅ àbi àna mǎlaṅ zij-zijeni bi ferera. ⁶ Tamal mǎdǎm leli akaba naṅ akada mis bǎlaṅ, mǎk mǎbu magray zlam e zij-zijeni bu nahǎma masǎkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayan ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli mǎbu ðek ka ahar bǎlaṅ akada mis bǎlaṅ. Nahkay mimiz ga Wur gayan Yezu abarǎfǎṅa zlam magudarani geli na kǎ leli a.

⁸ Tamal mǎdǎm mǎgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal mǎdǎfaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambǎrfǎṅa

kè leli a, abarafəŋa zlam ya àbəlay do na dek kè leli a. Agray nahkay ti adaba nan jireni ; ere ye ti àdəm amagray ni ti agray ededīŋ. ¹⁰ Tamal mādəm leli māgudar zlam ndo ni ti kala mādəm Melefit asəkad malfadā. Tamal mādəma nahkay ti məgəskabu pakama gayan a məbərurv geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kəli ti, nawayay ti kəgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaŋa əgudara zlam a nəŋgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bəŋ geli Melefit ni nan əbu kə meleher gayan. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, nan ti mis jireni, əgudar zlam do. ² Avay vu gayan, təkad nan ti Melefit māmberfəŋa magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki māmberfəŋa zlam magudarani geli na cilīŋ do, esliki māmberfəŋa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal māsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli məbu magray zlam ya ti Melefit əhi ana mis e *Divi gayan bu grum ni ti māsəra leli ti māsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaŋa àdəm əsəra nan a, mək əgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayan bu grum ni do ni ti maslaŋa nani asəkad malfadā. Nan nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaŋa ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit əna məbərurv bəlan ededīŋ ededīŋeni. Tamal magray nahkay ti māsəra leli ndam ge Melefit, leli bilīŋeni akaba nan. ⁶ Tamal maslaŋa àdəm anjəhadkəbu akaba nan nahəma, ahər àdəm maslaŋa nani agray zlam akada ga Yezu ya əgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kəli ni ti zlam məweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawan. Kwa ka ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya təhi ana kəli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nəbiki ana kəli ni ti divi məweni daya. Mis təsər divi gani nani ededīŋ ti əna manjəhad ga Yezu, təsər əna manjəhad gekəli daya. Nahkay məlan ziŋ-zīŋeni nan əbu andav, masladani sulumani anjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaŋa àdəm nan a masladani bu mək ezirey wur ga məŋani ti maslaŋa nani nan e ziŋ-zīŋeni bu mba sawan. ¹⁰ Ay tamal maslaŋa awayay wur ga məŋani ti maslaŋa nani nan əbu a masladani bu, arəŋa əbi a məbərurv gayan bu ge mijīŋkia nan ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaŋa ezirey wur ga məŋani ti maslaŋa nani nan e ziŋ-zīŋeni bu. Nan əbu asawaday e ziŋ-zīŋeni bu daya, əsər məlan ya akoru ni do ; əpi divi do adaba nan e ziŋ-zīŋeni bu.

Kədəbum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Melefit əmbərəŋa magudar zlam gekəli na kè kəli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti nan əbu kwa ka mənjəki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kiyəmfiŋa kè *Seteni əna kadvu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma Bəŋ geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti nan əbu kwa ka mənjəki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəbum əna njədə, pakama ge Melefit əbu a məbərurv gekəli bu, kiyəmfiŋa kè Seteni əna kadvu a.

¹⁵ Kàdàbum divi ya ndam ga *duniya tadàbay ni ba, kàwayum zlam ya tædi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaṅa awayay zlam ga duniya nahàma, maslaṅa nani ti àwayay Bəṅ geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya mæbæruv gatay awayay ni dæk, tawayay zlam ya egi eri ni dæk, təṅgəta zlam a ti tagray zlabay àna naṅ. Zlam nday nani dæk ti Bəṅ geli Melefit àdafaki ndo, mis tàcahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay təṅgət ni dæk naṅ àbu andav. Ay ti maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaṅa nani amanjəhad ga kaṅgay-kaṅgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. Kicəma, təhia ana kəli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist təbu kay àndava. Nahkay ti məsəra duniya andav wudak ededīṅ. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mək təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededīṅ ti akal tənjàhadà akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli məsərkaba nday ndam geli ededīṅ do.

²⁰ Lekələm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kəli. Nahkay ti lekələm dæk kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kəli ti kamam ? Ga məhiani ana kəli kəsərum jiri do tək ? Aha, ga məhiani ana kəli kəsəruma sawaṅ. Kəsəruma malfadà àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkad malfadà kay ni ti way ? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti àdəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gədakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist : àgəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti àgəskabà Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekələm zla ti ere ye kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr àdəm ere gani nani mənjàhad a mæbæruv gekəli bu. Tamal ere ye ti kicəma kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a mæbæruv gekəli bu ni ti lekələm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akadà mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dæk ti *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu àdəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dæk nəbiki ana kəli ti adaba mis tawayay magosay kəli palam. ²⁷ Lekələm zla nahəma kəbum àna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kəli. Məsuf gani nani ti àbu manjəhadani a mæbæruv gekəli bu. Nahkay ti wudəra gekəli àbi akaba bay macahi zlam nahan ana kəli va bi : Məsuf Njəlatani naṅ àbu acahi zlam dæk ana kəli. Naṅ ti asəkad malfadà do, zlam gani ya acahi ana kəli ni ti ma ge jiri. Ahàr àdəm kənjàhadum akaba Yezu Krist akadà mis bəlan ; Məsuf Njəlatani àcahi ana kəli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr àdəm kənjàhadum akaba Yezu akadà mis bəlan. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti amanṅa ni ti anṅwaz àwər leli ba. Ka ya ti aməzləwəvaya ni ti nawayay ti mimili àwərfəṅa leli ga mahədàkfəṅiani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr àdəm kəsərum maslaṅa ya ti naṅ àbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit ègia bəṅana daya.

3

¹ Nğa pəm day, Melefít àwaya leli a dal-dal ni ! Nahkay àzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededín ! Nğay leli bəza ge Melefít ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefít ndo palam. ² Zləbaba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefít àndava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefít àdəfiaba ana leli a fan ndo. Ere ye ti mäsəra nahəma, ka ya ti aməzlərvəyaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi nan lala. ³ Maslanja ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akada nan ni ti, maslanja nani abi slimi ana ahər gayan, àgudar zlam do, akada ga Yezu ya àgudar zlam do ni.

⁴ Maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, àgəskabu *Divi ge Melefít ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam ? Nday ndam ya tàwayay divi ge Melefít do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist àra a məlanj va ga məhəlfənja zlam magudarani geli kə leli a. Kəsəruma nan ti àgudar zlam do simiteni. ⁶ Maslanja ya ti nan àbu anjəhad akaba nan akada mis bəlanj ni ti àgudar zlam va do. Ay ti maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, epi Yezu day-dəy ndo, àsər nanj do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kəli ba. Maslanja ya ti nan àbu agray zlam ge jiri ni ti nan mis jireni akada Yezu Krist nan jireni ni. ⁸ Maslanja ya ti nan àbu agudar zlam nahəma, nan wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni nan àbu agudar zlam zlam gayan, àmbrənj ndo. Nahkay Wur ge Melefít àra a duniya va : àra ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslanja ya ti Melefít egi bənjana ni ti àgudar zlam va do. Adaba mam, Melefít àvia Məsuf Njəlatana, àniviyu a məbəruv bu, nan àbu anjəhad akaba nan. Nahkay maslanja gani nani əsliki magudar zlam va do, adaba Melefít egi bənjana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefít ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslanja ya ti agray zlam ge jiri do ni ti nan wur ge Melefít do. Maslanja ya ti àwayay wur ga mənani do ni ti nan day wur ge Melefít do.

Ahər àdəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidín geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahər ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayinj ya agray ni ba. Nan ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga mənani ndaf ga njədə. Akad wur ga mənani gani ti kamam jikenj mam ? Akad wur ga mənani ni ti adaba zlam ga wur ga mənani ya agray ni dek ge jiri, zlam gayan gayanani ya agray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti àgri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti mäsəruma Melefít àhəngaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Mäsəruma ti adaba mawayum bəza ga mən geli. Maslanja ya ti àwayay mis do nahəma, Melefít àhəngaraba nan a ndo, nan məmətani. ¹⁵ Maslanja ya ezirey wur ga mənani ni ti nan bay makad mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-dəy do ni ti àniviyu a məbəruv bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti təkad nan azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahər àdəm mənənaki bəza ga mən geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nəngu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslanja zlam gayan àbu, epi ti zlam àfənj kə wur ga mənani bi mək àmənjalənj do nahəma, àbəlay do. Maslanja nani ti awayay mis akada ge Melefít ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilinj ba, ahər àdəm mawayum mis ededín, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kè Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli kè Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahər mägudara zlam a nəŋgu ni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbərıv geli bu na àtama leli leləna ; naŋ ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra mägudar zlam ndo nahəma, aŋgwaz aməwər leli kè meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifəŋa ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti əhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafəŋ ni. ²³ Ere ye ti əhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahər ka Wur gayəŋ Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidiŋ geli bu kwa. Əhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit əhi ana leli grum ni ti maslaŋa nani ti naŋ əbu akaba Melefit akada mis bəlaŋ. Məsər ti Melefit naŋ əbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba əvia *Məsuf gayəŋ ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay əna njədə ga *Məsuf ni dek ti kəgəsımkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəŋa kə tay a day, akal ti nday təbu əna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawaŋ. ² Akəsərıum ti maslaŋa hini azlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist əra a duniya va, əgia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaŋa ya ti ədəm Yezu əra a duniya va ndo ni ti, maslaŋa nani ədəm ma ge Melefit do, azlapay əna njədə ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawaŋ. Lekələm kicəma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti enjiya əndava.

⁴ Gabəza, lekələm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyəmfıŋa kə ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya əniviyu ana kəli ni àtama məsuf ya əniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti àsəra Melefit a ti əgəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaŋa ya ti naŋ wur ge Melefit do ni ti əgəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər adəm mawayumvu e kidiŋ geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis təwayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti naŋ əbu awayay mis nahəma, Melefit əgia bəŋana. Maslaŋa nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaŋa ya ti əwayay mis do nahəma, naŋ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit adəfiki ana leli, naŋ awayay leli ti ahəmamam ? Adəfiki ana leli ti nahkay hi : əslərbiyu Wur gayəŋ biliŋ biliŋeni ni a duniya vu ga məvi sifa gayəŋ ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti məŋ ga mam ? Leli mawayay Melefit enji aw ? Aha ! Melefit əwayay leli enji sawaŋ. Nahkay əslərbiyu Wur gayəŋ ti təkad naŋ. Təkada naŋ a ti Melefit esliki məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit əwayay leli ti nahkay. Tamal əwayay leli nahkay ti əgəsiki ti leli day mawayumvu e kidiŋ geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaŋa ya ti epia naŋ a bir ni ti əbi. Ay tamal mawayumvu e kidiŋ geli bu

ni ti mäsëra Melefit nañ àbu akaba leli, mìgia akada mis bəlanj akaba nañ a. Mäsëra leli məbu mawayay mis àna hud bəlanj akada gayan ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba leli akada mis bəlanj ti mäsər ti ahəmamam ? Mäsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mìa pia Wur ge Melefit a, mäsëra Bəñani Melefit àslərbiyu nañ ti mìgi Bay mahəngay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava ededinj a. ¹⁵ Maslanja ya ti àdəm vay-vay Yezu nañ Wur ge Melefit nahəma, maslanja nani ti Melefit nañ àbu akaba nañ, nañ day nañ àbu akaba Melefit akada mis bəlanj. ¹⁶ Leli ti mäsëra Melefit awayay leli, mägəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslanja ya awayay mis nahəma, maslanja nani ti nañ àbu akaba Melefit, Melefit day nañ àbu akaba nañ, nday çueni akada mis bəlanj. ¹⁷ Mäsər ti leli məbu mawayay mis àna hud bəlanj akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam ? Mäsər ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a ni ti àsi anğwaz ana leli do simiteni. Àsi anğwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Anğwaz ti tərakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bəlanj ti məgray anğwaz koksah. Adaba mam, tamal anğwaz awər mis nahəma, àsëra atatra6 nañ. Maslanja ya ti anğwaz awər nañ nahəma, ngay Melefit awayay nañ àna hud bəlanj ti àsərkaba lala fanj do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm : « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga mənani nahəma, maslanja nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga mənani ya ti epi ni tekeđi àwayay nañ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam ? Èpi nañ do ni ! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi : àdəm maslanja ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga mənani daya.

5

Maslanja ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefinj kà zlam ga duniya

¹ Maslanja ya ti àgəskabá, adəm Yezu ti nañ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəñana. Tamal maslanja awayay bəñ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti mäsər ahəmamam ? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan bu grum ni kəlavad. Divi gayan gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəñana nahəma, njəda gayan àtama njəda ga zlam ga duniya ; zlam nday nani tèsipet nañ koksah. Njəda ya àtam njəda ga zlam ga duniya ni ti mam ? Njəda gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Njəda ga way àtama njəda ga zlam ga duniya ni way ? Si ga maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu, adəm Yezu ti nañ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu nañ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray nañ, kəlanj gani təbaya mimiz gayan a. Təbaray nañ àna yam ciliñ do, təbaray nañ àna yam, təbaya mimiz gayan a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit ededinj ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti tədafi zlam bəlanj. ⁹ Tamal mägəsumkabu pakama ge mis ya tədəm ni ti ahər adəm mägəsumkabu pakama ge Melefit ya adəm ni daya,

adaba Melefiti ti naṅ gəḍakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefiti ya àḍəm ni ti àḍəmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹⁰ Maslan̄a ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefiti nahəma, àsəra a ahàr gayan̄ ba pakama ge Melefiti gani nani ti ma ge jiri. Ay maslan̄a ya ti àgəskabu pakama ge Melefiti ya ti àḍəm ni do ni ti maslan̄a nani àḍəm Melefiti àsəkad̄ malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefiti ya àḍəmki ka Wur gayan̄ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefiti àhi mam ana leli mam ? Àḍəm àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mən̄gət azuhva Wur gayan̄ Yezu Krist. ¹² Maslan̄a ya ti àgəskabá Wur ge Melefiti a ni ti àn̄gəta sifa. Maslan̄a ya ti àgəskabu Wur ge Melefiti ndo nahəma, àn̄gət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfumkia ahàr ka Wur ge Melefiti a ; nawayay ti kəsərum lekəlum kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəngalay Melefiti ni ti ere ye ti avi njəḍa ana leli ni ti nihi : məsəra tamal mihindilin̄a zlam ya ti àbəlafəṅ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naṅ àbu eciiki zlam ya ti mihindilin̄ ni ana leli ti məsəra mən̄gəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kipia naṅ a ti hən̄gali Melefiti. Nahkay ti Melefiti aməvi sifa ana maslan̄a ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayan̄ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hən̄galum Melefiti ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahan̄ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslan̄a ya ti Melefiti ègia Bəṅana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefiti ajəgay naṅ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naṅ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayan̄ ni ti Melefiti. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefiti àra. Àra ti àvi njəḍa ana leli ga məsər Melefiti Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlan̄ akaba Melefiti Melefiteni, àna njəḍa ga Wur gayan̄ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefiti Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naṅ gani cilin̄.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahan̄ ya ti ge Melefiti do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɛ ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɛ ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbàki 2 Zeṅ ni ti àbàki 1 Zeṅ ni day nanḡ gani : gurumkabu 2 Zeṅ 5, 1 Zeṅ 2.7 akaba Zeṅ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa nahanḡ bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawadǎy a kǎsa ndahanḡ bu, tǎcahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu, nu gǎdakanani ga ndam mǎfàki ahàr ka Yezu, nǎbikiuru ana Wal gǎdakanani * ya Melefit adaba nanḡ a ni akaba ana kǎli bǎza gayan ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlanḡ cilinḡ do, mis ya ti tǎsara jiri ge Melefit a ni dǎk tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna nanḡ kǎlavaǎ, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kanḡay-kanḡayani.

³ Bǎḡ geli Melefit nday ata Wur gayanḡ Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagraysay ti mǎnḡjǎhadǎm kabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kidinḡ geli bu.

Ahàr àdǎm mawayay ndam ya ti leli mǎbu akaba tay ni

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bǎza gayak ndahanḡ tǎbu tadǎbay divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎḡ geli Melefit ya àdǎm mǎgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdǎm mawayumvu e kidinḡ geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayanḡ ya àdǎfiki ana leli ni. Divi gayanḡ ya àdǎfiki ana leli, lekǎlum kicǎm kwa ka mǎnḡjǎki gani ni ti nihi : àdǎm wayumvu e kidinḡ gekǎli bu. Divi gani nani ti ahàr àdǎm kǎdǎbum kǎlavaǎ.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : nḡay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi nanḡ miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaṅa ya ti adǎm nahkay ni ti nanḡ zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimi ana ahàr gekǎli, ti tǎwi geli ya ti mǎgri ana kǎli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kǎnḡtǎtum ere ye ti Melefit àdǎm amǎvi ana kǎli ni dǎk.

⁹ Sǎruma maslaṅa ya ti àmbrǎḡa madǎbay divi ya ti Krist àdǎfiki ana leli na, agray ere ye ti nanḡ awayay ni zlam gayanḡ ni ti Melefit nanḡ àbi akaba nanḡ bi. Ay maslaṅa ya ti agray ere ye ti Krist awayay ni ti Bǎḡ geli Melefit nday ata Wur gayanḡ ni tǎbu akaba nanḡ. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekǎli a, àdǎfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kǎli do ni ti kǎgǎsumkabu nanḡ afa gekǎli ba, ku sa day kǎgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaṅa ya ti àgria sa nahǎma àjǎnaki nanḡ ka magudar zlam a.

* **1:1** « Wal gǎdakanani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a kǎsa nahanḡ bu ni ; bǎza gayanḡ ni ti ni day nday gani.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nēhi ana kɛli, ay ti nawayay mɛbiki ma gani ana kɛli ka wakita do. Nɛdɛm anoru afa gekɛli, nu nuani àna ahàr goro anoru anɛzlapi ana kɛli, ti màmɛrvu dal-dal ka ahar bɛlanj akaba kɛli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefit àdɛkiba nanj a ni bɛza gayanj tɛgruka sa daya. †

† **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kasa ya ti Zeṅ nanj àvu ni bu ni.

Wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbèki ya mahkər ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbèki 3 Zeṅ ni ti àbèki 1 Zeṅ akaba 2 Zeṅ ni day nan gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gǎdǎkani ga ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni, ay mǎsǎr kǎsa gani nani do. Gayus ti àgǎskabá mis ya ti Zeṅ àslaroru tay ga mǎvi njǎdǎ ana ndam ga Yezu na lala ; ay gǎdǎkani nahan àbu, slimì gani Diyǔtref, àgǎskabu tay ndo. Zeṅ àbiki wakita ana Gayus ti ga mǎvi njǎdǎ, ti àgray akadǎ ge Diyǔtref ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nu gǎdǎkani ga ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu, nǎbukkiuru ana nak Gayus, nak zǎba goro, nawayay kur dal-dal adǎba mǎdǎbay divi ge jiri ka ahar bǎlan. ² Gayus goro ni, nawayay ti aranja àgrakukvu ba simiteni, Melefit mǎgray ti kǎnjǎhad njalan-njalan akadǎ ga mǎbǎruv gayak ya àbu sulumani kǎ meleher gayan ni ti.

Mis tazlǎbavu ana Gayus

³ Nǎbu nǎmǎrvu dal-dal adǎba bǎza ga mǎn geli ndahan kay tǎbu tara, tǎhu ahkado nak kǎbu kadǎbay divi ge jiri àna mǎbǎruv bǎlan. Iy nak kǎbu kagray nahkay ededǎn. ⁴ Tamal nicia ti bǎza goro tǎbu tadǎbay divi jireni ni ti nǎmǎrvu dal-dal, àtam mǎmǎrvani ndahan ni dǎk.

⁵ Zǎba goro ni, ere ye ti kǎgri ana bǎza ga mǎn geli ga mǎjǎnaki tay ni ti àna mǎbǎruv bǎlan. Ku tamal kǎsǎr tay do nǎngu ni kǎbu kǎjǎnaki tay àna mǎbǎruv bǎlan. ⁶ Nday gani ya kǎjǎnaki tay ni tǎbu tara ahalay a, tǎhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kǎbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zǎba goro ni, ka ya ti atoru kama nahǎma, jǎnaki tay keti akadǎ ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tǎru ti ga mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya tǎfǎki ahàr ke Melefit do ni tǎvi aranja ana tay ndo. ⁸ Mis akadǎ nday nani nahǎma, ahàr adǎm mǎjǎnaki tay kwa, ti leli dǎk akaba tay mǎgi ndam magray tǎwi ge jiri.

Diyǔtref nday ata Demetriyǎs

⁹ Nǎbikiويا wakita ana ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu eslini na, ay ti Diyǔtref awayay mǎgi gǎdǎkani gatay dǎk, nahkay àgǎskabu ma gani ndo.

¹⁰ Nahkay zǎ nahǎma, ka fat ya ti eninjǎa afa gekǎli a ni ti ananjǎhadǎ zlam ya agudar ni akaba ma magǎdavani ya adǎmki ke leli ni ana kǎli. Agudar ti zlam nday nani ciliṅ do, nan gani àwayay mǎgǎskabu bǎza ga mǎn geli ni do. Ku tamal mis ndahan tawayay mǎgǎskabu tay nǎngu ni, àcafǎnǎ mis ga mǎgǎskabu tay a. Tamal mis tǎgǎskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zǎba goro ni, kǎgray zlam akadǎ ge mis magǎdavani ni ba ; gray zlam akadǎ ge mis sulumani ni. Maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ti nan mis ge Melefit. Ay maslaṅa ya ti agray zlam magǎdavani ni ti àsǎr Melefit do.

¹² Demetriyas nahəma, mis dek tədəm naṅ mis sulumani ; jiri gayan ya agray ni day adafaki naṅ mis sulumani eḏeḏiṅ. Leli day magrakia sedi a, naṅ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro əbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaṅ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani əna ahər goro nara nakoru afa gayak wudək ; eninjəa kwa ti nu nuani əna ahər goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit məgruk sulum gayan ti araja əhəluk ahər ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaṅ əna bəlaṅ.

Wakita ge Zhd ya àbèki ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zhd ya àbèki ni

Maslaŋa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zhd wur ga mǎŋ ge Zek ni (1). Zhd àdǎm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adǎm ni do (17) ; nan wur ga mǎŋ ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cǎeni ti bǎza ga mǎŋ ga Yezu (Meciyu 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kǎsa gatay ni ndo. Àdǎm akal awayay abiki wakita ana tay ti tǎsǎr ahǎmamam Melefit àhǎŋga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdǎm ma ti akada ge Piyer ya àdǎm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zhd àzlabay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzlabay Melefit àna nan ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tǎwi àna nan.

Sa ge Zhd

¹ Nu Zhd nǎbiki wakita hini ana kǎli, nu bay mǎgri tǎwi ana Yezu *Krist, nu wur ga mǎŋ ge Zek. Nǎgri sa ana kǎli ya ti Bǎŋ geli Melefit awayay kǎli, àzalay kǎli ti kigǎm ndam gayan ni. Abi slimi ana kǎli ti kijǎm ba daya, adǎba lekǎlǎm ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mǎjǎnaki kǎli, mǎgray ti *kanjǎhadǎmkabu àna sulumani, mawayavani gayan mǎlǎbu a mǎbǎruv gekǎli bu ti. Zlam nday nani dek tǎsagakivu kǎlavad ti.

Ndam ya ti tǎcahi zlam magǎdavani ana mis ni

³ Zlǎbǎba goro, nǎwaya dal-dal ga mǎbiki wakita ana kǎli ti kǎsǎrum ahǎmamam Melefit àhǎŋga leli a dek ni. Ku tamal nǎwaya nahkay nǎŋgu ni, nǎdǎm ahǎr àdǎm si nǎbiki ana kǎli ga mǎvi njǎda ana kǎli ti kǎkadǎmvu ti mis tǎmbrǎŋ *Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayan ga kanǎyani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nǎdǎm nahkay ti adǎba ndam ya ti tǎsǎr Melefit do ni tǎhurkiviya ke kǎli akal-akal a, tǎgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya àgri ana leli na. Tǎdǎm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti tǎmbrǎŋa Bay geli Yezu Krist Bay mǎgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya amǎgǎs tay.

⁵ Nawayay nǎhǎngri eri ana pakama ya ti kǎsǎruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhǎŋgabiya ndam *Izireyel a, àhǎlababiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhǎŋga tay a àndava nǎŋgu ni, kǎlǎŋ gani àbazla mis ndahan e kidǎŋ gatay ba, àbazl ti nday ya tǎfǎki ahǎr ka nan ndo ni. ⁶ Dǎgǎzlumki ahǎr ka *mǎslǎr ge Melefit day. Ndahan e kidǎŋ gatay bu nahǎma, njǎda ya Melefit àvi ana tay ni àhǎci tay, tǎwaya àkiva, nahkay tǎmbrǎŋbiya mǎlan ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhǎl tay, àwǎl tay àna jejirǎi, àbiyu tay a mǎlan zǎŋ-zǎŋeni vu ga kanǎy-kanǎyani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafǎna seriya gadǎkani kǎ mis a dek ni. ⁷ Dǎgǎzlumki ahǎr ka kǎsa *Sodom, *Gomor akaba kǎsa ndahan ya kǎ gǎvay gatay ni daya. Ndam ga kǎsa nday nani tǎgudara zlam a daya : tǎgra mesǎwehva ; mandǎhadkabanani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit àbiya

tay a aku va ; aku gani nani ti àmèt day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti tàgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti tǎhurkiviyyu ke kǎli ni nday day tagray zlam magǎdavani akada nani. Tǎjalaki ahàr ka zlam magudarani kǎlavad : tǎjalakia ahàr a ti tagudar zlam gani àki ka ahàr gatay ededij. Tamǎnjalǎj ka njǎda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi mǎslǎr gayanj njǎda-njǎdani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti nanj gǎdakani ga mǎslǎr ge Melefit. Ku nanj tekeđi èndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni tǎgrakivu ke kisim ge Mǎwiz tekeđi, Misel ti anjgwas àwǎrfǎja nanj kǎ mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mǎtrađ kur » cilij. * ¹⁰ Ay nday gani nani tǎđǎmki ma magǎdavani ka zlam ya ti tǎsǎr ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, tǎjalaki ahàr do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijij tay. ¹¹ Nahkay atasay cicih, adaba tǎvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayij ya ahaslani na. Tǎgra zlam magǎdavana ti tǎnjǎt sinju akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday tǎbu akaba kǎli, kǎzumumkabu đaf ni ti zlam magudarani gatay ni abǎki mimili ke kǎli, adaba tǎnjǎlǎj ana misi zum, tǎjalaki ahàr ka vu gatay cilij, tǎsǎr mimili do. Nday akada ga maklađasl ya àtǎđ avǎr do ni, amǎđ apayakaba cilij. Nday akada ga mǎnjǎhaf ya ti sarta ge miwenni ènjia day tiwi bǎza do ni. Akada nday mǎmǎtani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, tǎmǎtkivu. ¹³ Tǎnjǎhad ka mǎlǎnj bilijeni do, tǎsawaday satat akada ga đǎluv ya ti amǎđ adaday nanj kwanja ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kǎ gǎvay ga đǎluv, àbǎlay do ni ; abǎki mimili ka tay. Nday akada ga bonjur ya ti atǎđ ni, Melefit àslamatia mǎlǎnj zij-zijeni ana tay a. Atanjǎhadviyyu eslini ga kanjay-kanjayani hǎya.

¹⁴ *Enok, nanj wur huđ ga Adam ya muku, nanj zal ya ti àsǎra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àđǎmbiya : « Nǎđǎm nahǎma, Melefit nanj àbu ara akaba mǎslǎr gayanj njǎlatana kay dal-dal, tǎcalvu do, ¹⁵ ara agrafǎja seriya kǎ mis ga duniya na đek. Amǎgas nday ya ti tǎwayay ma gayanj do ni đek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya tǎgri ni đek, akaba pakama magǎdavani ya tǎđǎmki ni đek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àđǎm ni àđǎmki ti ka tay ededij. Nday nani ti tǎzǎrday ma kǎlavad, tǎđǎm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbǎlay do ; tagray ere ye ti mǎbǎruv gatay awayay ni cilij, tiji zlabay, tesipet mis ga mǎnjǎtfǎja zlam kǎ tay a.

Zhd avi njǎda ana ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu

¹⁷ Lekǎlum zlabǎba goro, nawayay kǎli ; jalumki ahàr ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti tǎhivabiyu ana kǎli ahaslani, tǎđǎm amagravu ni. ¹⁸ Tǎhivabiya ana kǎli a, tǎđǎm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara tǎbi seki ana kǎli. Mis nday nani tǎsǎr Melefit do, tagray ere ye ti mǎbǎruv gatay awayay ni cilij. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani tǎbu ticirkaba ndam mǎfǎki ahàr ka Yezu a. Tǎjalaki ahàr ka zlam ga duniya, *Mǎsuf ge Melefit àniviyu ana tay a mǎbǎruv bu bi. ²⁰ Lekǎlum zlabǎba goro, nawayay kǎli ; zum njǎda gekǎli ti kǎmǎlumvu, ti kǎnjǎhadum kǎlavad àna *Ma Mǎwenni Sulumani ya kǎgǎsumkabu ni, kǎnjǎtumkivu njǎda àna nanj ti kǎgum njǎlata. Hǎngalum Melefit àna njǎda ga Mǎsuf gayanj kǎlavad daya. ²¹ Melefit awayay kǎli dal-dal : nahkay kǎmbrǎnjum mǎfǎki ahàr ka nanj ba.

* 1:9 Pakama hini ti tǎđǎmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † 1:11 Mǎnjay Macalani 16.1-35.

Jægum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara mægri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav day-day do ni.

²² Ndam ya ti təjalaki ahàr cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kəli. ²³ Mis ndahan e kidin gatay bu ni ti, tamal tàmbat majalay ahàr gatay do ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay həngumfəŋa tay kə aku na. Mis ndahan e kidin gatay bu ni ti ni təsi cicihi ana kəli daya, ay ti bumvu slimi cilin, kəgudarum zlam akada gatay ni ba. Kəwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mēla azana ga vu gatay nəŋgu ni kinjəmfin ba.

Zhd azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adaba esliki majəgay kəli, ti kinjəmki ke divi gayan a ba. Aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a, kigum akada kəgudarum zlam day-day ndo, mək aməhəloru kəli ti kənjəhadum a bay gayan bu, kípəm masladani gayan àna məmərani dal-dal. ²⁵ Məgrumi səsi ana Melefit, nəŋ bəlan, nəŋ Bay mahəŋgay leli, əslərbiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahəŋgay leli. Mis dek təzləbay nəŋ, tədəm nəŋ gədəkani, nəŋ Bay nədə-nədəni, agur mis dek ti. Nəŋ əbu nahkay ka ya ti zlam dek ənəkə ni, nəŋ əbu nahkay kani, amələbu nahkay ga kəŋgay-kəŋgayani.

Aya nahkay.

Pakama maṅgahani ya Melefīt àhiaba ana Zeṅ a ni

Ere ye ti mǎdǎmki ka pakama maṅgahani ya Melefīt àhiaba ana Zeṅ a ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a wakita ni ba : nani Zeṅ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu tǎdǎm Zeṅ nani ti Zeṅ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbǎki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ka haď Azi ni (kani ti, haď Azi ti ka haď Tǎrki). A vaď naharj tǎfiyu Zeṅ a daṅgay vu ka haď Patmos (Patmos ti haď gǎziteni a huď ga dǎluv bu kǎ gǎvay ga haď Azi) : ka ya ti narj àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àṅgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kǎlarj gani Zeṅ àbǎki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mǎnjǎki ga wakita ni ti Zeṅ àdǎm ahǎmamam Yezu àṅgazlivu ni : Yezu ti Bay gǎdǎkani àtam bǎbay ndaharj dǎk ; agur zlam dǎk ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kǎlarj gani Zeṅ ahǎngri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayan ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ni (2-3). Yezu àvi njǎda ana tay, àlǎgia ana tay a daya : àhi ana tay tǎjikia ke divi a ba. Ma gayan ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayan dǎk.

Kǎlarj ga pakama nani ti Zeṅ àṅgahaď zlam ya Yezu àṅgazliaya ni (4-22). Pakama hini ti akada pakama ndaharj ya mǎdi ahǎr a Wakita ge Melefīt mǎweni bu ni do : zlam ya ti Zeṅ àṅgahaď ni ti zlam maṅgahani, àṅgahaď ti àzay mazavu ga zlam : àdǎmki ma ka mǎslǎr ge Melefīt àna mazavu ga boṅgur, àdǎmki ma ka ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni àna mazavu ge ceṅgel (1.20) ; àdǎmki ma ka Rom àna mazavu ga Babilonj, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdǎmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavanj (20.2) ; àdǎmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mǎva ga Yezu, ahkay do ni ga kǎsa njǎlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbǎki ni (Deniyel 7-12).

Ku tamal pakama nani dǎk zlzladani narjgu ni, ahar gǎdǎkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayan dǎk (19.11-21), mǎk ndam gayan atanjahaď akaba Melefīt a mǎlarj sulumani bu ga kanjgay-kanjayani (21-22). Ka sarta ge Zeṅ ya àbǎki ma hini ni ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeṅ ya àbǎki ni ti àvia njǎda ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njǎda ana leli daya.

Mǎnjǎki ga ma ge Zeṅ

¹ Wakita hini ti adafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam mǎgri tǎwi ana Melefīt a ni. Melefīt àhi pakama gani ti mǎhi ana tay, ti tǎsǎr ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslǎrbiyu mǎslǎr gayan afa ga bay mǎgri tǎwi gayan Zeṅ ga madafakiaba ere gani nana. ² Zeṅ àhi ere ye ti tǎhi ni dǎk akaba ere ye ti èpi ni dǎk ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefīt ededinj. Adafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaṅa ya ti eṅerji wakita hini ana mis ni ti mǎmǎrvu, adaba ahǎngri pakama ge Melefīt ana tay. Nday ya ti tǎbi slimi, tǎgǎskabu pakama gani mǎbǎkiani ni day tǎmǎrvu. Adaba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zey agri sa ana ndam mafaki ahâr ke Melefit a kasa adaskalani ni bu

⁴ Nu Zey nagri sa ana kuli ndam ga kasa adaskalani ka had Azi, lekulum ya kafumki ahâr ke Melefit, kabum *kacakalumvu ga mahangalay nan ni. Melefit mîgri sulum gayan ana kuli, mâgray ti *kânjhadumkabu âna sulumani ti ! Nan ti nanj abu kwa ahaslani, nanj abu nihi, nanj amalabu kama daya. Nan ti nanj abu manjahadani e kursi gayan bu e melefit bu. Mâsuf adaskalani gayan ni tîgri sulum ana kuli, tâgray ti kânjhadumkabu âna sulumani daya. Mâsuf nday nani tâbu kè meleher gayan. * ⁵ Yezu *Krist mîgri sulum gayan ana kuli, mâgray ti kânjhadumkabu âna sulumani ti. Nan ti ere ye ti adâm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti ângaba e kisim ba enjenjena ni ti nanj. Nanj Bay ga babay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek tâzlabay nanj azuhva gayan ya amæt ni ti adafaki awayay leli. Amæt, mimiz gayan adagaya ti ga mähelaba leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Nanj Bay geli gadakani, âna tawi gayan ni migia ndam gayan a, agur leli. Agray ti leli dek migia ndam *manjalabakabu mis akaba Bânjani Melefit a. Nahkay ti mis dek tâzlabay nanj, adaba njêda gayanj abu, esliki magur tay ga kanjay-kanjayani. Aya nahkay !

⁷ Mânjumoru, nanj tegi ara e kidin ga maklabas ba, mis dek etipi nanj.

Ku ndam ya tâtêhad nanj ni day etipi nanj.†

Jiba ya ka mälän ni dek etitawi azuhva nanj.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay !

⁸ Bay Melefit adâm ahkado : « Bay ya ti ânjeki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeverin zlam dek ni ti nu gani daya. » Nanj ti nanj abu kwa ahaslani, nanj abu nihi, amalabu kama daya. Nanj njêda-njêdani, agur zlam dek.

Yezu ângazlivu ana Zey

⁹ Adâm ma hini ti nu Zey wur ga mæn gekuli. Leli dek ti mâbu ka ahâr bälän akaba Yezu *Krist akada mis bälän. Nahkay ti leli mâbum macakumkabu dâliya ka ahâr bälän, magrumoru tawi geli ka ahâr bälän, mâbränüm do. Leli mâbu ka ahâr bälän a Mægur ga Yezu bu, nanj Bay geli daya. A vad nahanj tâgäs nu, tôru âna nu ka had Patmos e kidin ga yam bu. Tägäs nu ti adaba nâbu nâhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nâbu eslini ti kâ fat ga Bay geli nahäma, *Mâsuf ge Melefit ägäs nu. ‡ Eslini nîci dänju ga maslanja kälän goro, nanj abu ahânday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Ähu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bëki ka wakita, kâslërikaboru ana ndam mafaku ahâr ya tâbu *tacakalavu a kasa adaskalani ni bu : Efez, Simirinj, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewädisi ni. »

¹² Nâra nîcia ma na ti nâmbatvu ge mipi maslanja ya ti azlapay ni. Nâra nâmbatva zla ti nîpi *ceñgel adaskäla mabähadkiani ka zlam ga gru agaväla. ¹³ Nîpi maslanja nahanj, ângazlivu akada mis hihirikeni micikeni e kidin ga zlam ya tâbëki ceñgel ni bu. Maslanja gani nani ti âfakabu azana zäbalani cekw ka alän ga asak, gugum mawälani âna maslpara ga gru. ¹⁴ Mähär ga ahâr gayanj ni bäd-bäd tallä, bäd-bäd gani âtama ge slüzi a. Eri gayanj ni asladay akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayanj ni nduza akada ga ara ya ti tözaya a aku

* **1:4** A majalay ahâr ga ndam Zäde bu ni ti adaskäla ti lemerä mabälani âtam lemerä ndahanj ni dek. Nahkay ti mâsuf adaskalani ni ti adafaki tawi ge Melefit ya ägray a mälän bu dek ni ti äsäläy dal-dal.

† **1:7** Mânjay Zakari 12.10 ; Zey 19.37.

‡ **1:10** Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu ângaba e kisim ba.

ba ni, dənḡu gayan ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Boṅgur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayan ba, ma ga maslalam ni cecəeni məzumani. Meleher gayan ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. ¹⁷ Nəra nɪpia nan a nahkay ti nədəd kə asak gani akada ni məmətani. Nan ti ni əfəku ahar ga dəf gayan, əhu : « Aŋgwaz əwər kur ba. Wudaka zlam dek ənjəki ti nu nəbu əndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. ¹⁸ Bay ya ti nan əbu əna sifa ni ti nu ; nəmata mək nəŋgaba, nahkay ananjəhad əna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. Nəgur kisim akaba məlan ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti nan əbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. ²⁰ Əki ka boṅgur adəskəlani ya kipi a ahar ga dəf goro bu ni akaba əki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki cəŋgel adəskəlani nahəma, ma maṅgahani gani ti nihi : boṅgur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahər ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Cəŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni. § »

2

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Efez ni

¹ Əhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boṅgur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəlani, asawadəy e kidin ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *cəŋgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan ni ti nihi, ² ədəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nak kəbu kagraj təwi əna njəda, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cudad ga məhurkiviyan ke kuli bi daya. Ndam ya tədəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kəmənjaləŋaba kə tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfada masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəcaka daliya azuhva nu a, kəmətə6 ndo.

⁴ « Ay ti zlam əbu bəlan kəgudara, nəhukki : Kəwayay nu akada ya kəwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahər ka manjəhad gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kəŋgoya kəlan a ni day ti. Mbatkaba majalay ahər gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahər a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba cəŋgel gayak na akaba məlan ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahən əbu bəlan nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas *təcəhi ana mis ni ti kəwayay do fererəni akada goro ya nəwayay do fererəni ni.

⁷ « Maslanja ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani əhi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslanja ya ti əyefinja kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga mənḡəhaf ya əbu a məlan sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga mənḡəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Simirinj ni

§ 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahan tədəm məslər ya əfi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa nahən bu ni ti mis hihiriki ya təgur mesedi ni dek ; mis ndahan ti ni tədəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dek akaba məslər məslərani ya əfi ahər ana tay ni. Ay pakama ge Zəj ya abiki ana məslər ya əfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahən bu ni ti, əhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dek mis bəlan. * 2:6 Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tədəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tədəbay divi ga Yezu do ni.

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefıt ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simiriŋ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dək, emendeveriŋ zlam dək, naŋ gani ya àmət mək àŋgaba e kisim ba ni. Pakama gayan ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekelkəkiyu na daya. Ndam ya tekelkəkiyu ma ni tədəm nday ndam *Zəde, ambatakani do nday ndam Zəde do, nday ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Aŋgwaz àwərfəŋa kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan kay a danğay vu, awayay ti ahəlfəŋa eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takad kur nəŋgu ni, kəmbərəŋ məfəku ahər ba. Kəmbərəŋ məfəku ahər ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiŋa kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njələtani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəŋgu ni amanğaba, aməmət day-day va do, *kisim ye cə ni amazay naŋ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalvu a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefıt ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naŋ àbu àna maslalam ma gani cecəni məzumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra məlaŋ manjəhad gayak a, nak ka məlaŋ ge *Seteni, kərsi gayan àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka məlaŋ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbərəŋ nu ndo. Ku tamal təkada naŋ a nəŋgu ni nak day kəmbərəŋ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahər kekileŋa.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki : mis ndahan təbu afa gayak ti təgəskabə ere ya *Balam àdafaki na. Àhi ana bay Balak məgəsay ndam *Izireyel ti t àhəpəd aslu ga pəra akaba tğray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahan təbu afa gayak təgəskabə ere ye ti Nikolas ‡ àdafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahər gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvafeŋva kə ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njələtani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, anəvi *man manğahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaŋa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaŋa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefıt ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefıt, naŋ ya ti eri gayan asladay akada ga aku ni, asak gayan ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁹ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kəray na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahər, kəbu kəbesey zlam dək, kəbu kəfi ahər ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kəray nihi ni àtama ya kəgrabiya enjenjeni na.

† 2:13 A Pergam ti məlaŋ gəđakani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefıt gəđakani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahan àbu, tazləbavü bay gəđakani ga ndam Rom ni akada naŋ melefıt eslini. Yezu àdəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. ‡ 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.

20 « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kàvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm nanj bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti nanj àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna nanj. Awayay ti tāgray mesəwehvu akaba tāhapəd aslu ga pəra. 21 Nəvia sarta ti māmabatkaba majalay ahər gayan a, ay ti kekileṅa àcuḥway do ; agroru mesəwehvu gayan zlam gayan. 22 Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayan. Ndam ya tagrafəṅa mesəwehva ni tigi ti tāmabatkaba majalay ahər gatay a ndo, tāmbrəṅ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya dal-dal daya. 23 Nara nabazlfəṅa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahər ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəlī, ku way way do ke təwi gayan ya àgray ni.

24 « Lekələm ndam Tiyatir ndahanj ni kəbum kəfumki ahər ke Melefit. Lekələm ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kəcahum ere ye ti mis nday nani tādəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəlī grum ni ti àbi. 25 Ay ti ere ye ti nəhi ana kəlī ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəlī na, kāmbrəṅum ba duk abivoru ana sarta goro ya ananḡa ni.

26 « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayan a nahəma, anəvi njədə ga məgur jiba gərgərani. 27 Maslaṅa nani ti emigi bay bìlek-fìlekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaṅa ya ti ehəbkaba misek ge eliḡisla a təzlu-təzlu ni. * 28 Anəvi njədə ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaṅa nani ti anəvi bamti ya ti acalaya ge dəena ni daya. †

29 « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Sart ni

1 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit təfəṅ adəskəla akaba boṅgur təfəṅ adəskəlani ni. Pakama gayan ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagray na. Mis tədəm nak ti kəṅgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan. 2 Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahanj àgəjəniḡfuka, àmət ndo, ay ahər àdəm zay njədə gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləṅa ana təwi gayak na, niḡi ti èsli arəṅa kə meleher ge Melefit goro do. 3 Sərki ka ma ge Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahamamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərkiat ti gəskabá, mbatkaba majalay ahər gayak na. Tigi ti kipiḡekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. 4 Ay ti ndam gayak ndahanj bal təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəḡ-bəḡdani, amasawadայ akaba tay, adəba tislīki tata.

5 « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəḡ-bəḡdani, anəbəkzi slimi gayan ka wakita day-day do. A wakita nani bu

§ 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəṅgriuru ahər a had ana Bal melefit ga ndam Kanan. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tādəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay nanj Zezabel. * 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acalaya ge dəena ni ti Krist. Mənjay Maṅgahani 22.16.

ni ti nàbækia slimi ga ndam ya tǎngǎta sifa ni. Kè meleher ga Baba akaba kè meleher ga mǎslǎr gayǎn nahǎma, anǎdǎm vay-vay nañ ti mis goro.

⁶ « Maslaña ya ti slimi ǎfǎñ ge mici zlam nahǎma, mici ere ye ti *Mǎsuf Njǎlatani ahi ana ndam goro ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayǎn ya tǎcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *mǎslǎr ge Melefít ya abi slimi ana ndam goro ya *tǎcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nañ *njǎlatani, nañ jireni ni, nañ ti lekili ga bay Devít ǎfǎñ a ahar bu . Tamal ǎzlǎkaba mahay a ti maslaña nahan ǎzlǎkvu koksah, tamal ǎzlǎkvǎ day maslaña nahan ǎzlǎkaba koksah. Pakama gayǎn ni ti nihi, ⁸ ǎdǎm : Nǎsǎra tǎwi gayak ya kagrai na. Nǎsǎra njǎda gayak ǎhaca, akaba nani dǎk kǎmbrǎñ nu ndo, kǎgǎskabá pakama goro a. Nihi nahǎma, nǎzlǎkukaba mahay a, maslaña ya ti esliki mǎzlǎkvu mahay nani ti ǎbi. ⁹ Nǎhuk nahǎma, ndam ya tǎcakalavu ga madǎbay *Seteni, tǎdǎm nday ndam *Zǎde ambatakani do tasǎkad malfadǎ, nday ndam Zǎde do ni, ere ye ti anǎgri ana tay ni nihi : anǎfǎki ñgasa ka tay, ti tǎra tǎbǎhaduk mirdim meleher ndíba ndíba ana had. Nahkay ti atǎsar nu nǎbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kǎgǎskabá pakama goro na, kǎmbrǎñ ndo. Nahkay nu day anahǎtay kur ka sarta ga daliya ya amǎrǎkia ka ndam ga duniya dǎk ni, anǎmbrǎñ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahan goro, mis ndahan ti ni goro do. ¹¹ Nu nǎbu nañga wudǎk. Gǎskabá ma ya ti nǎhuk na lala, kǎmbrǎñ ba. Nak kǎbu ǎna sifa ya nǎvuk ga sulum adaba kǎyǎfiña kǎ zlam magudarana ni : tigi ti kǎmbrǎñ ma goro ndo nahǎma, maslaña ǎbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaña ya ti ǎyǎfiña kǎ zlam magudarana nahǎma, anǎfǎkad nañ, emigi medikedik ga *ahay gǎdǎkani ge Melefít goro ni, amanjǎhad a mǎlañ sulumani nani bu ga kǎngay-kǎngayani. Anǎbǎki slimi ge Melefít akaba slimi ga kǎsa gǎdǎkani ga bay Melefít goro ka nañ. Kǎsa gani nani ti Zerǎzalem mǎweni ya ti Melefít amǎslǎrbiyu ka had ni. Anǎbǎki slimi goro mǎweni ka maslaña nani daya.

¹³ « Maslaña ya ti slimi ǎfǎñ ge mici zlam nahǎma, mici ere ye ti Mǎsuf Njǎlatani ahi ana ndam goro ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayǎn ya tǎcakalavu e Lewǎdisi ni

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *mǎslǎr ge Melefít ya abi slimi ana ndam goro ya *tǎcakalavu e Lewǎdisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti tǎzalay nañ “Aya Nahkay !” ni. Nañ Bay magray sedi jireni, ǎsǎkad malfadǎ do, ere ye ti Melefít ǎgraya ni dǎk ti ahar gayǎn ǎkibu daya. Pakama gayǎn ni ti nihi, ¹⁵ ǎdǎm : Nǎsǎra tǎwi gayak ya kagrai na : nak liñ-liñ do, nak war-war do daya. Hojo nak liñ-liñ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liñ-liñ do, nak war-war do, nak luǎbuk-luǎbuk, nahkay ti nara nahǎngaya kur a ma goro ba tuwǎd. ¹⁷ Kǎbu kǎdǎm elimeni gayak ǎbu, kǎngǎta zlam a, ere ye ti ahǎcukkivu ni ǎbi. Ambatakani do ñgay nak kǎbu kasay cicihi, arañga gayak ǎbi, nak talagani, nak wulufani, nak a mahayma ti kǎsar do. ¹⁸ Nihi zla nahǎma, nawayay ti ra afa goro a, sǎkum gru masladani, ǎgi njǎlalatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni ededíñ ededíñeni. Sǎkum azana bǎdǎdani ti kǎbakabu, kǎngah vu gayak nahkay ti akagrai mimili va do. Sǎkum haf ge eri daya ti kǎgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tǎgudara zlam a ti nǎhiki ana tay, natraǎki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahar gayak a, kava njan-njan ga magray tǎwi a.

²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nàbu nəzalay. Tamal ti maslaŋa ɛcia dənɟu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata naŋ, naŋ day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaŋa ya ti ɛyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiŋa kà zlam magudarana, nàra, nu nàbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefif ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefif ba. Eslini dənɟu ga maslaŋa àhənday akada ga mezlelim ni. Dənɟu nani ti ga maslaŋa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kàcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefif àgəs nu huya, mək nipi kərsi ga bay mafəkadani e melefif bu, maslaŋa àvu manjəhadviyani dəgama. ³ Maslaŋa gani nani ti àbəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespi ni, akada akur ya təzalay sarduwan ni daya. Kərsi gani nani ti makwal ɛvelin tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kərsi ndahaŋ kru kru cə mahar faɗ təfəŋ kà gəvay ge kərsi nani təvelin carra, mis gəɗákani təvu dəgama dəgama manjəhadviyani. Nday məbakabu azana bəɗ-bəɗani, mefeɗey ahàr àna elpindin ga gru. ⁵ A kərsi gani nani ye e kidin bu ni ti avar abay aku, dənɟu tahənday, avər adi aday. Eslini ceŋgel təbu adəskəla təsəladay məlaŋ kama ge kərsi ga bay ni. Ceŋgel nday nani ti *Məsuf ge Melefif adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahaŋ àvu kama ge kərsi ga bay ni, ere gani akada dəluy, asladay məlaŋ akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut.

Zlam ndahaŋ təbu faɗ, nday àna sifa, təfəvù kərsi ni e kidin vu kà palahar gani fadani dək. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləŋ gatay ni dək eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlaŋ gani təzavu ata mazlahku, ye cə ni təzavu ata wur kokur, ya mahkər ni meleher gani təzavu ata ge mis, ya faɗ ni ti ni təzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. ⁸ Zlam nday nani fadani ni kərpasla təfəŋ kà tay muku muku, vu gatay ni dək eri trakokwa, gwar a huɗ bu akaba gwar ka dala dək. Mələfat akaba məlavaf gani do dək tidi limis, təmbrəŋ do, təbu tədəm :

« Bay geli Melefif, nak Bay njəɗa-njəɗani, nak kəbu njəlata, njəlata, njəlata. Nak ti kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi, akələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani fadani təbu tidii limis ana Bay ya ti naŋ àbu manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, naŋ àbu àna sifa, àmət ɗay-ɗay do ni. Kəla ya ti tidii limis ga mazləbay naŋ akaba təgri səsì nahkay ni ti ¹⁰ nday gəɗákani kru kru cə mahar fadani ni tabəhadì mirdim ana Bay ya ti naŋ manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, àmət ɗay-ɗay do ni. Tabəhadì mirdim, tazləbay naŋ. Tabəhad elpindin gatay kə meleher ga Bay manjəhadani e kərsi bu ni, tədəm :

¹¹ « Bay geli Melefif, nak kəgraya zlam a dək.

Kəgraya zlam a dək, nday təbu nahkay ti ka mawayay gayak. Nahkay zla nahəma, kisliya ti ku way way do mazeləbay kur, mədəm nak gəɗákani, mədəm nak njəɗa-njəɗani. »

5

Wur Təmbak akaba wakita

¹ Eslini nīpifin wakita mifedekabani kà bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu ni a ahar ga dəf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecəeni məbəkiani, ma gani mandəbaŋakabiyani əna zlam məlaŋ adəskəla daya. ² Mək nīpi *məslər ge Melefīt njədə-njədani ədəm ma kay kay, ədəm ahkado : « Way esliki məhəlkia zlam ya ti təndəbaŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefīt bu, ku ka həd, ku a həd bu, maslaŋa əbi esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huđ gani vu bi. ⁴ Eslini nītəwi dal-dal adaba tədi ahər ana maslaŋa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huđ gani vu ndo. ⁵ Ay bəlaŋ e kiđin ga nday gəđəkani ni bu əhu : « Kitəwi ba. Nihī nahəma mazlahku əbu, naŋ ti ge dini ga Zəda, naŋ wur huđ ge Devit ; əyefiŋa kà ndam ezir ge Melefīt a. Naŋ ti esliki : ahəlkia zlam adəskəlani ya təndəbaŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkaba tata. »

⁶ Eslini nīpi Wur Təmbak micikeni jika e kiđin bu kama ge kərsi ni. Zlam ndahaŋ fədani ni akaba nday gəđəkani ni tēveliŋ naŋ. Wur Təmbak gani nani ti edrem adəskəla. Eri gani day adəskəla ; eri nday nani ti *Məsuf ge Melefīt adəskəlani ni, Melefīt əslərbiyu tay ka həd dək. Wur Təmbak gani nani ti amənjavu akada ga wur təmbak ya tišliŋa ni. ⁷ Wakita ni əfəŋ kà Bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi bu ni a ahar ga dəf bu. Eslini Wur Təmbak nakəŋ ərə azay wakita ni. ⁸ Naŋ nakəŋ əra əza wakita na ti zlam fədani ni akaba gəđəkani kru kru cə mahar fədani ni təbəhad mirdim grik kə meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dekeni əna tində a ahar bu akaba hijiyem ga gru məəhvani əna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəŋgalani ga ndam ge Melefīt ya təhəŋgalafəŋa kə Melefīt a ni. ⁹ Nday nakəŋ tidi limis məwəni, tədəm :

« Nak ti kislia mazay wakita na,
kislia məhəlkia zlam adəskəlani
ya təndəbaŋakabiyu wakita na əna naŋ na daya.
Adaba təkadə kur a,

kəmbiaya mis a dək ana Melefīt əna mimiz gayak na :
mis ya təzlapay ma həma ni dək, ge dini dək,
ga jiba dək akaba ga həd gərgərana dək, kəmbiaya tay a.

¹⁰ Kəgray nahkay ti tiġia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay,
tiġia ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt kə meleher ge Melefīt geli daya.
Nday gani etigi bəbay ka həd. »

¹¹ Eslini nīpi məslər ge Melefīt miliyem ehimeya, təcalvu do, nīci limis gatay ya tidi ni. Nday nakəŋ tēveliŋi ahər ana kərsi ni, ana zlam fədani ni, akaba ana gəđəkani ni. ¹² Nday nakəŋ təbu tidi limis kay kay, tədəm :
« Wur Təmbak ya təkadə ni əslia ti mis təhəŋgriur ahər a həd,
təzləbay naŋ akaba tidi limis,
adaba naŋ njədə-njədani, agur zlam dək,
naŋ əbu əna elimeni, əsəra magray zlam a dək. »

¹³ Eslini nīci dəŋgu ga zlam ya Melefīt əgraya tay a ni dək təbu tidi limis. Zlam ya ti agavəla ni, ya ka həd ni, ya a həd bu ni akaba zlam ya ti a dəluv bu ni tədəm :

* **5:1** Ka sarta ga Yezu ti wakita dək zəbalani, mis tefedekabu ; ga məŋgət məlaŋ ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi.

« Məzləbum Bay ya ti e kərsi bu ni,
məzləbum Wur Təmbak ni daya.
Məhəŋgioru ahər a həd ana tay adaba nday təgur zlam dek.
Mətəkumi ahar ana tay daya.
Məgrum zlam nday nani dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁴ Zlam fədani nakəŋ tədəm : « Aya nahkay ! » Tərə tədəma nahkay nahəma, gədəkani ni təbəhadı mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana həd ana Bay ya e kərsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, təhəŋgioru ahər a həd ana tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nipi Wur Təmbak nakəŋ əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita na bəlan gana. Əra əzəkia nahəma, niḃi zlahay ga zlam bəlan e kiḃiŋ ga zlam fədani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, ədəm : « Ra ! »
² Nipi ti pilis bəḃ-bəḃani, mis əki digəsa maŋjəhadani, aləka əfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba esliki meyefiŋeni kə zlam dek, əsləka ərü ga makadvani ti mēyefiŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita ye cə na. Əra əzəkia ti niḃi dəŋgu ga zlam ye cə e kiḃiŋ ga zlam fədani ni bu ni, ədəm : « Ra ! »

⁴ Nipi pilis nahəŋ ndizeni əhəraya, mis əki digəsa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gədəkana, təvikiva njəḃa ga məzəkibiyu silik ke mis ka həd a ti təbazlvu e kiḃiŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Əra əzəkia ti niḃi dəŋgu ga zlam ya mahkər e kiḃiŋ ga zlam fədani ni bu ni, ədəm : « Ra ! » Nəmənju ru mək nipi pilis diliŋ-diliŋeni əhəraya, maslaŋa əki digəsa, kilu əfəŋ a ahar bu ga makay zlam. ⁶ Niḃi dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kiḃiŋ ga zlam fədani ni bu, ədəm : « Siŋgu ge təwi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlan ciliŋ, tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Əhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kiŋifiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita ya fədani na. Əra əzəkia ti niḃi dəŋgu ga zlam ya fədani ni ədəm : « Ra ! »
⁸ Nəmənju ru mək nipi pilis əzavu ata azək əhəraya, maslaŋa əki digəsa. Slimi ga bay nani Kisim, məlan ge *kisim adəboru naŋ kələn. Təvia njəḃa ana tay ka palahar ga həd bəlan a həd ga fədani ba ga məbazl mis əna maslalam a, əna ləwir a, əna arməwər gərgərana. Təvia njəḃa ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani təbazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita ya zlamani na. Əra əzəkia ti nipi diksi ga ndam ya təbazl tay adaba təgəskabá ma ge Melefit a akaba təgrakia sedi a ni. Nday ti təvu a həd ga məlan *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Bay geli gədəkani, nak jireni, nak *njəlatani ; akagrafəŋa seriya kə mis ya təbu ka həd, təbazl leli na ti ananaw ? Akatraḃvü tay ti ananaw ? »
¹¹ Tərə tədəma ma na nahkay nahəma, təbəki azana bəḃ-bəḃani ka tay dek, təhi ana tay ahkado : « Besuma əkiva gəzit, adaba bəza ga məŋ gekəli ndahaŋ təbu təgri təwi ana Melefit akada gekəli ni, Melefit əvia divi ana mis a ti təbazlkivu tay ke kəli. Ahər ədəm təbazlaba tay a dek day kwa. »

¹² Eslini nipi Wur Təmbak ni, əzəkia zlam mandəḃəŋakabiyu wakita ya muku na. Əra əzəkia ti həd ədəday kay kay. Fat əgi diliŋ-diliŋ akada jembey.

Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bongur tètədbiyu e melefít bu, tàdəgaya ka had a akada ga bəza ga *wəruv manjalakani ya aməf gəfakani abafəŋa tay kà mənɔŋ gana ni. ¹⁴ Huf melefít efedevu akada ga wakita ya efedevu ni, əsləkaba eslina. Həma akaba had ya e kidin ga dəluv bu ni dek təsləkaba a məlan gatay ba. ¹⁵ Bəbay ga had ni dek, gəfakani, gəfakani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njəda əfəŋ ka tay ni, mis ndahan ni dek, evidi akaba nday ye evidi do ni təbu a ahuzl bu, təbu e kidin ga hudəkum bu. ¹⁶ Təhi ana həma ni akaba ana hudəkum ni ahkado : « Dədumkiaya ke leli a, ŋgahumfəŋa leli kà bay manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ŋgahumfəŋa leli kà Wur Təmbak na daya, adaba əzuma bəruv a. ¹⁷ Adaba vad məzum bəruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslanja əbi amatamfəŋa kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti təhəndakia zlam ge Melefít ka tay a ni

¹ Eslini nipi *məslər ge Melefít fad nday jika jika kə sliri ga məlan fadani dek. Nday təbu təcafəŋa aməf ga məlan na dek ti ədaday ka had ni ba, ka dəluv ba akaba ka mənɔŋəhaf ku bəlan ba simiteni. ² Melefít ti Bay ga sifa ; nipi məslər gayan nahan keti nan əbu əsləkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefít ga mahəndakiani ke mis ni əfəŋ a ahar bu. Məslər nakəŋ əzlah kay kay, əhi ana məslər ndahan fadani ya Melefít əvi njəda ana tay ga magudar had akaba dəluv ni, əhi ana tay ahkado : ³ « Kəgudarum had, dəluv akaba mənɔŋəhaf fan ba, si amahəndakia zlam ge Melefít kə meleher ga ndam məgri təwi ana Melefít geli na day kwa. » ⁴ Eslini təcaluaya mis ya ti təhəndaki zlam ge Melefít ka tay na : nday dəbu din əna dəbu kru kru fad mahar fad, nday ge dini gərgərani ge Izireyel ni dek. ⁵ Ge dini ga Zuda mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Rəbeŋ mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Gad mis dəbu kru mahar cə, ⁶ ge dini ge Eser mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Naftali mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Manase mis dəbu kru mahar cə, ⁷ ge dini ga Simeyon mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Levi mis dəbu kru mahar cə, ge dini ga Isakar mis dəbu kru mahar cə, ⁸ ge dini ga Zabulon mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Zəzef mis dəbu kru mahar cə, ge dini ge Benjemen mis dəbu kru mahar cə.

Mis macakalavani dal-dal kə meleher ge Melefít

⁹ Eslini nəmənɔru, nipi mis macakalavani dal-dal, maslanja əcal tay koksah. Nday nani ti mis ga had gərgərani dek, ga jiba gərgərani dek, ge dini gərgərani dek akaba ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. Nday təbu micikeni jika jika kama ge kərsi ga Bay ni, kə meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dek məbakabu məgudi bəf-bədani, ahar ga təba təfəŋ kà tay dek a ahar bu, təzlabay Melefít əna nan. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, tədam : « Təhəŋgay leli ti Melefít geli manjəhadani e kərsi bu ni nday ata Wur Təmbak ni. » ¹¹ Eslini nipi *məslər ge Melefít jika jika təvelinjia ahər ana kərsi ga bay na, ana gəfakani na akaba ana zlam fadani ya əna sifa na. Nday nakəŋ təbəhad mirdim, meleher ndiəfa ndiəfa ana had, təzlabay Melefít, ¹² tədam :

« Aya nahkay !

Melefít geli ni, nak a bay gayak bu, nak kəsəra zlam a.

Məgruk səsi, məhəŋgrukoru ahər a had,

adaba kislia ga məgur zlam a dek, nak njəda-njədani,

nahkay mazləbay kur ga kanɔŋay-kanɔŋayani.

Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gəđakani bəlan e kiđıñ ga nday kru kru cə mahar fađani ni bu àhu ahkado : « Mis nday hini məbakabu məgudi bəđ-bəđani ni ti ndamam, təsləkabiya eley ? » ¹⁴ Nəhəñgrifəñ, nəhi : « Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawañ timey. » Nañ nakañ àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tēbesebiya daliya dal-dalana, təmbrəñ məfəki ahər ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəña məgudi gatay àna mimiz ga Wur Təmbak a ti məgudi gatay ni tiği bəđ-bəđani ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kə meleher ge Melefit nañ manjəhadani e kərsi gayañ bu, tazləbay nañ a ahay gayañ bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti nañ manjəhadani dəgama e kərsi bu ni aməfi ahər ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri arañ ana tay do. ¹⁷ Adəba mam, Wur Təmbak micikeni e kiđıñ ge kərsi ga bay ni bu ni amajəgay tay, aməhəloru tay ka məlan ga yam ya ti aŋgəz, ədal dəy-dəy do, avay sifa ni. Melefit àna ahər gayañ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

Wur Təmbak ni èndeveriña məzəkia zlam mandəbañakabiyyu wakita na

¹ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbañakabiyyu wakita ya adəskəlani na. Àra əzəkia nahəma, zlam ya a huđ melefit bu ni dek təmbrəñ madađani, təwər day əbi dēdik-dēdik, agray minit kru kru mahkər. ² Eslini nipi *məslər ge Melefit adəskəla micikeni kə meleher ge Melefit ; təbi mezlelim adəskəla ana tay.

³ Nipi məslər ge Melefit nahañ àna hijiyem ga gru a ahər bu ; hijiyem ni ti teviyekviyyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Məslər ge Melefit nakəñ àra əcikfəñ kə gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mınjikioru ke Melefit, ti Melefit mıcı mahəñgalay zlam ga ndam gayañ *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay məslər nakəñ əviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kə meleher ge Melefit nañ dəgama e kərsi gayañ bu. ⁴ Nañ əbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani əhərəya a ahər gayañ ni ba, əcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit əci mahəñgalay zlam ga ndam njəlatani gayañ ni dek. ⁵ Eslini məslər ge Melefit ni əzay hijiyem ga gru ni, ədaya aku a məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, əbiviyyu e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra əbəviya nahkay nahəma ədəvabiyyu ka had. Àra ədəvabiya ti avər ədi aday sak kay, huđ melefit əhənday, avər əbay aku asladay məlan, had ədəday dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶ *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəñ kə tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kiđıñ gatay ya adəskəlani bu ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra əvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz məbedeveni tədəgəya ka had a. Had ni èsevu məlan mahkər, palahar gani bəlan aku əzumaba. Kəla məñ ga zlam mahkər lu ti bəlan e kiđıñ gatayani bu aku əviyekaba. Kəzir midəni dek aku ni əzumaba daya.

⁸ Eslini nañ ye cə ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra evia ti zlam nahañ gəđakani akada həma, aku əbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlan mahkər, palahar gani bəlan əgi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga

yam bu àna sifa ni mahkær lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu àmæt. Kəla *slalah ga yam mahkær lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu àhu6kaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini nanj ya mahkær ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra èvia ti bonjur gədakani àtədbiyu e melefít bu. Bonjur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka had ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkær lu bonjur ni àdəkiaya ka bəlanj gana. Àdəkiaya ka məlanj ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Bonjur nani ti slimi gayanj Bilek-bilek, eslinj dənju krec. Kəla dəluv mahkær ya yam gani acuhway ni lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu ni ti yam gani ègi bilek-bilekeni. Mis kay tisya yam na. Təra tisya yam na ti təməta adaba yam ni ègia eslinj dənju krec.

¹² Eslini nanj ya fad ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra èvia ti fat əsladay lala va do, akada ècekvu mahkær, təhəmbakia zlam ka palahar bəlanj gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla bonjur mahkær lu ti bəlanj e kidinj gatayani bu əsladay va do. Nahkay ga mələfat məlanj əsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlanj mahkær, təhəmbakia zlam ka palahar bəlanj gana. Mələvad gani day nahkay.

¹³ Eslini nəmənjouru keti, nipi məjəvu nanj əbu ahər drinj a huđ melefít bu, etəwi kay kay, àdəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefít təbu mahkær tivi mezlelim gatay ni fanj ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atacakay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini nanj ya zlam ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra èvia ti nipi bonjur nahanj àtədbiyu e melefít bu, àdaya ka had a. Təvia lekili ge *evid gədakani ya a huđ ga had bu na. ² Nahkay bonjur ni əzləkaba evid na. Àra əzləkaba ti azək əhərəya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni əsəki fat mək məlanj ègi zinj-zinj. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw təhərəya ka had na dek sliribiə. Təvia njədə ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum mənğəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahanj ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefít ka tay kə meleher ndo ni cilinj. » ⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam cilinj. Eyəw nday nani ti təbal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya əbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atadəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafənjə kə tay a drinj.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahanj təki ka tay ka ahər akada elpindinj ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhar ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani àna maspara ga ara. Dəday ga kərpasla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfənjə tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kadvu ti təhənday ni. ¹⁰ Hutul gatay ni njədə njədə akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana mis àna məbal mis vəzak vəzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyəw ni ti nday təbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gədakani ya a huđ ga had bu ni. Təzalay nanj àna ma *Hebri Abadoj, àna ma Gres ti ni Apolijonj. *

* 9:11 Abadoj, Apolijonj : slimi nday nani awayay adəmva « Bay magudarkaba zlam a. »

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahëma, daliya ndahanj tãbu kama çh.

¹³ Eslini mësler ya muku ni èvi mezlelim gayanj ni. Àra èvia ti nìci dënggu ga maslanja àhëndabiyu ka gëjæk ga mëlän fadani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefít kè meleher gayanj ni. ¹⁴ Maslanja nani àhi ana mësler ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Pichehaba mësler fadani mawəlani kà gəvay ga zalaka gəđakani Efret na. » ¹⁵ Nanj nakənj àra ècia ma ya tãhi na ti èpichehaba mësler fadani na. Mësler nday nani ti Melefít àdaba tay ga moru mabazl mis a : kəla mis mahkər lu takad bəlanj gani. Adaba tay a nahkay ti, ti tãgray tawi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶ Mësler nday fadani ni ti ndam slewja gatay tãbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini tãhu nday miliyem diñ diñ çh. ¹⁷ Ere ye ti nipi ni ti nihi : pilis mis tãki ka tay. Mis ni mawəlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya tawəlvu àna nanj ni ndize-ndize akada aku, cekəleti-cekəleti, azaywur-azaywur. Ahər ge pilis ni akada ga mazlahku ni, aku, azək akaba zlam nahanj ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni tahəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸ Zlam nday hini mahkərani ni ti tægri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahanj ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Tahəraya a ma ge pilis ni ba, tãbazl mis : kəla mis mahkər lu takad bəlanj gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni tislíki mægri daliya ana mis àna zlam ya àniviyyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, tægri daliya ana mis àna nanj. Hutul nday nani akada gavanj, ahər tãki ka tay ga mægri daliya ana mis àna nanj.

²⁰ Mis ndahanj tægəjənia. Nday nani ti zlam mahkərani ya ti tãbazl mis ni tægri arənj ana tay ndo. Akaba nani dek tãmbatkaba majalay ahər gatay na ndo. Nday tãbu tagroru tawi gatay ya ahaslani ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahanj ge virzegeni a, ndahanj ga akur, ndahanj ti ni ge biyem. Zlam nday nani tipi divi do, tici slimi do, təsawadəy koksah daya. ²¹ Mis nday nani ya tægəjəni ni tãmbatkaba majalay ahər gatay na ndo : tãmbrənj matak gatay ni ndo ; tãbu tabazl mis, tagray mesəwehvu, tigi akal kekilenja zlam gatay.

10

Məsler ge Melefít akaba wakita gúziteni

¹ Eslini nipi *mësler ge Melefít nahanj njədə-njədani àhəraya e melefít ba. Mësler gani nani àbakababiyu endəwi ga makləbasl, ahər gayanj ni mefedeni àna makwal, meleher gayanj akada fat, asak gayanj day təzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gəđək ni. ² Wakita gúziteni àfənj kà mësler ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga daf gayanj ni ka *dəluv gəđakani, asak ga gəjar gayanj ni ti ni ka had. ³ Nanj nakənj àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlah nahkay ti nìci avər ahənjgrifənbiyu, àdi aday sak adəskəla. ⁴ Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkí ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dənggu ga maslanja nahanj àhəndabiyu e melefít bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkí ba, kəhi ma gani ana maslanja ba daya. »

⁵ Eslini mësler ge Melefít ya ti àfəkadki asak bəlanj ka dəluv gəđakani, asak bəlanj gani ti ni ka had ni àtəloru ahar ga daf agavəla, ⁶ àmbadəy àna slimi ge Melefít dək adaba Melefít ti nanj àbu ga kangay-kangayani, àgraya mëlän ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dek, àgraya had akaba zlam ya ti tãki na dek, àgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dek. Mësler ge

Melefit nakəŋ àmbaday, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi həya efedin, sarta gani àbi. ⁷ Ay ka fat ya ti məslər ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayəŋ na nahəma, Melefit emendeveriŋ zlam gayəŋ manğahani ni. Zlam manğahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya təhəŋgaray *pakama gayəŋ na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefit bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà məslər ge Melefit micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluv gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka həd na ni. »

⁹ Nahkay nərəkiuru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gəziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjua a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita gəziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti əgia bilek-bilek a huđ goro ni ba. ¹¹ Təhu keti : « Melefit àdəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis ga həd gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana dek. Ahər àdəm kəhəŋgri ma gayəŋ nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəgur *ahay gəđakani ge Melefit ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu təhəŋgalay Melefit a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefit àmbrəŋja məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na. Nday gani nani atəzum kəsa *njəlatani ni kiya kru kru fad mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefit àdəm : “Anəsləruru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli nani agur duniya ni dek. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agri cudad ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni dek atətamfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəni ni nday təbu təhəŋgri ma ge Melefit ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefit atədəya avər a ba, mək atədəya do efedin, duk abivoru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək əmbavu efedin. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani dek mək təcakay efedin daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma ge Melefit ana mis a nahəma, araŋa nahaŋ amahəraya e *evid gəđakani ya a huđ ga həd bu na. Ere gani nani amakadvu akaba tay, njəda gayəŋ ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbər bu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəđakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti manğahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni dek, ga həd gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek atəməŋjaləŋ kə kisim gatay vad məhkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni dek atəmərvu adaba təbazla ndam sedi cəni na. Atəmərvu dal-dal, atəgray wuməri, atəvavu zlam, adaba ndam sedi nday cəni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələŋ ga vad

mahkærani àna telma nahëma, Melefit àhəŋgrivabiyu sifa gayan ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamanjaləŋ ana tay ni dek aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Tàra ticikaba ti tici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklađaslı àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefit vu nahëma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahëma, hađ àdada ; kəla ahay kru lu ti bəlan e kidiŋ gatay bu àmbəđkaba ; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga hađ ya àdaday ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefit naŋ bəlan agavəla.

¹⁴ Daliya ye cə ni àndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkær naŋ àbu ara wudak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti niçi dəŋgu ge mis təhənday kay kay e melefit bu, təcəm : « Nihi nahëma, njəda ga məgur duniya ni ègia ga Bay geli nday ata Krist *bay gəđakani ya àhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. » ¹⁶ Eslini gəđakani kru kru cə mahar fadani manjəhadani e kərsi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefit ni təbəhadı mirdim ana Melefit, meleher gatay ndiđa ndiđa ana hađ, təzləbay naŋ, ¹⁷ təcəm :

« Bay geli Melefit njəda-njəđani,

kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi daya.

Məgruk səsi adəba kəgra təwi àna njəda gayak a.

Njəda gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na.

Məgruk səsi adəba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga hađ ndahaŋ ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihi ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ènjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.

Sarta ènjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njəlatani gayak,

nday ya ti təhəŋgrukoru ahàr a hađ,

gəđakani akaba nday ya ti gəđakani do ni.

Sarta ènjia ge mijin mis ya təbu tijiŋ mis ga duniya na. »

¹⁹ Gəđakani nakəŋ təra tіндеveriŋa ma gatay na nahëma, *ahay gəđakani ge Melefit ni àzləkvaba e melefit ba ; niçi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adəfaki Melefit *awəlkabá pakama gayan akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər àbay aku, dəŋgu ge mis àhənday a huđ melefit bu, avər àdi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka hađ a kay, hađ day àdaday.

12

Ata wal nday ata araŋa gəđakani

¹ Eslini niçi zlam magray ejep nahaŋ àŋgazlavu a huđ melefit bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi. Èfedey ahàr gayan ti ni àna boŋgur kru mahar cə. ² Wal nani ti naŋ àna huđ, awayay ewi wur, awər naŋ, naŋ àbu azlah, etəwi àna naŋ.

³ Eslini zlam magray ejep nahaŋ àŋgazlavu a huđ melefit bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr təkı adəskəla, ahàr

ni lu mefedeni àna elpindiñ ga bay, edrem tàki kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayañ ni ana boñgur a huđ melefít bu, nahkay ti kəla boñgur mahkər lu ti bəlañ e kidiñ gatay bu àdəbiyu ka hađ. Ere gani nani ècikfiñ kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəña səđək. ⁵ Eslini wal nakəñ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti njəda əfəñ dal-dal ga mahətay mis ga hađ ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nahəma, tázay wur ni ke weceweceni, tóru àna nañ kè meleher ge Melefít, Melefít nañ àbu manjəhadani e kúrsi gayañ bu. ⁶ Məñ ga wur ni ti ni àcuhworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefít àslamatikabá məlañ a. A məlañ gani nani bu ni ti Melefít aməfi ahàr vad dəbu àna diñ diñ cə àna kru kru muku.

⁷ Kəlañ gani silik àgravu e melefít bu. Misel * akaba ndam məslər gayañ təkəđvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayañ ti ni təkəđvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam məslər gayañ ni tətama kurmbu na akaba ndam gayañ na àna njəda. Tàgarababiya tay e melefít ba, təvi divi ana tay ga manjəhadani eslini va do. ⁹ Tàgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nañ gani ti gəđakani, nañ gavañ ya ahaslani ni, nañ gani ya agosay mis ga hađ ni dek ni. Gavañ gani nani ti slimi gayañ *Seteni, nañ ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kè meleher ge Melefít ahaslani ni. Tizligabiyu nañ ka hađ, nday akaba ndam məslər gayañ ni dek.

¹⁰ Eslini niçi dəñgu ga maslaña nahanj əhəndabiyu e melefít bu kay kay, àdəm :

« Nihi nahəma, Melefít geli əhəñga mis a,
məsəra nañ átama zlam a dek àna njəda, nañ Bay.

Nihi ti mípia Krist gayañ na,
əñgazliaya njəda gayañ na ana leli a.

Adaba mam, tədəvabiya bay ya ti asəkadki malfada
ka bəza ga məñ geli na ka hađ a.

Ahaslani nañ àbu asəkadki malfada ka tay
kè meleher ge Melefít geli məlafat akaba məlavad gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga məñ geli ni tiğia tətama nañ àna njəda.

Tətama nañ a adaba Wur Təmbak ni əmba tay àna mimiz gayañ a,

akaba təhia ma ge Melefít ana mis a,
təhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.

Nday gani tədi slimi ana sifa gatay ndo,
nahkay añgwaz əwərfəña tay kè kisim a ndo.

¹² Nihi tğara Seteni e melefít ba nahəma,

huđ melefít məmərvu akaba lekələm ya kəbum a huđ gani bu ni.

Ay ti lekələm ya ka hađ ni akaba zlam ya a *dəluv gəđakani bu ni ti
akəgrum daliya adaba Seteni əhərkiaya ke kəli a.

Nañ gani ti əzuma bəruv a dal-dal

adaba əsəra sarta ya təvi ni əgəjəni gəđak va do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni əsəra tizligabiyu nañ ka hađ a nahəma, àcuhwaləñoru ka wal ya ti èweya wur zalana nakəñ a ni. ¹⁴ Ay ti təbia kərpasla ana wal na cə akada ga məjəvu gəđakani na, ti wal ni məhəroru e gili ka məlañ gayañ ya ti Melefít aməfi ahàr ni mahkər ana telma ni. Amanjəhad eslini ti driñ driñ akaba gavañ ni. Nahkay gavañ ni emisliki mərəkiani koksah, aməgri arañja do. ¹⁵ Eslini gavañ ni əvələhaya yam a dal-dal akada zalaka ti yam ni mōru

* **12:7** Ndam Zude tədəm Misel ti gəđakani ga məslər ge Melefít, əfi ahàr ana ndam Zude ti nañ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zud 9.

mazay wal ni. ¹⁶ Ay ti hađ àjənakia wal na, àdahvu, èsiaba yam ya ti gavaṅ àvəlahaya na. ¹⁷ Gavaṅ ni àra èpia nahkay ti àzumkia bəruv ka wal na dal-dal. Bəza ga wal ni təgəjənia, nahkay gavaṅ ni àṅgukioru ka tay. Bəza nday nani ti ndam ya ti təgəskabá *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka dəṅ-dəṅ ga *dəluv gəđakani.

13

Zlam arañja nday cə

¹ Eslini nipi arañja nahan àhəraya a *dəluv gəđakani ni ba. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru. Edrem ni lu mefeđeni àna elpindiṅ ga bay. Ka ahàr gayanṅ ni ti slimi təki məbəkiani ; slimi nday nani ti ge mindivi Melefit.

² Ere gani nani ti akada mavay, asak gani àna ehəđ gəđakani akada ga zlam ge gili cudayani ni, pakama gani day akada ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi njəda gayanṅ ana ere gani nani ; àvi divi ga manjəhadviyu e kərsi ga bay gayanṅ vu, àvi njəda dal-dal ga məgur məlanṅ daya. ³ Nipi ahàr ge ere gani nani bəlanṅ akada təgria ambələk a, àməta. Ay ti ambələk ya təgri ga makadṅanṅ àna nanṅ ni èpifiṅa. Àra èpifiṅa ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ; nahkay ti təgəskabá ma gayanṅ a, tədəbay nanṅ. ⁴ Mis ni dek təbəhad mirdim, təzləbay kurmbu ni azuhva njəda gayanṅ ya àvi ana ere gani nani ni. Təbəhad mirdim, təzləbay ere gani nani daya. Tədəm : « Way azavu ata ere hini way ? Way akadṅafəṅva tata way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani nana ge miji zlabay akaba ge mindivi Melefit a. Təvia divi ga magray təwi gayanṅ a kiyi kru kru fađ mahar cə. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka məlanṅ manjəhad gayanṅ akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Təvia divi ga makadṅana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyeṅeni kà tay a. Təvia divi ga məgur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini gərgərana dek, ga hađ gərgərana dek akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərana dek ni. ⁸ Nahkay mis ga hađ ni dek atabəhad mirdim kə meleher gayanṅ, atazləbay nanṅ ; nday ya ti atazləbay nanṅ ni ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjəki ga duniya. Wakita nani ti àfəṅ ka Wur Təmbak ya təkadṅanṅ ahaslani ni.

⁹ Maslanṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni : ¹⁰ Maslanṅa ya ti tiweya nanṅ ga məgəs nanṅ ge evidi a nahəma, atəgəs nanṅ, amoru miḡi evidi eđeđiṅ. Maslanṅa ya ti tiweya nanṅ ana maslalam a ti atakadṅanṅ àna maslalam eđeđiṅ. Nahkay ti ahàr àdəm ndam ge Melefit təbesey, təmbrəṅ məfəki ahàr ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nipi arañja nahan, àhəraya a hađ ba. Ere gani nani ti edrem təki cə akada ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge ere nahanṅ ye enjenjeni ni. Àgray ti kə meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfəki ṅgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka hađ ni dek ga məhəṅgrioru ahàr a hađ ana ere ye enjenjeni ya ti təgri ambələk ga makadṅanṅ mək ambələk gani èpifiṅa ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kə eri ge mis a ga mađafakiani nanṅ àbu àna njəda. Zlam gayanṅ ya àgray, àtama ejep ndahanṅ a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka hađ a kə eri ge mis dek. ¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba təvia divi ga magray ejep kə meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya təgri ambələk amal amət mək àṅgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kəhəṅgrioru ahàr a hađ. » ¹⁵ Eslini

tàvi njáda ana ere ye cù ni ga mævi sifa ana zlam ga pæra ni. Nahkay zlam ga pæra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti tábazl ndam ya ti tãhængrioru ahàr a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfæki ngasa ke mis dæk, gædákani akaba nday ya ti gædákani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti tãhændaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga dáf ahkay do ni kè meleher. ¹⁷ Maslaña ya ti zlam mahændakiani ni àki bi ni ti àsækum zlam koksah, àsækumoru zlam koksah daya. Zlam mahændakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdàm mis tæjalaki ahàr lala kwa. Maslaña ya ti àsæra zlam a nahæma, amæsær zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diñ diñ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Tæmbak micikeni jika ka hæma *Siyon ; nday akaba mis dæbu diñ àna dæbu kru kru fad mahar fad. Mis nday nani ti slimi ga Wur Tæmbak ni akaba ga Bøjani àki mæbækiani ka tay kè meleher. ² Eslini nìci dængu ge mis àhændabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahænday a zalaka gædákani bu ni, akada ga avær ya adi aday ni. Dængu gani nani ya nici ni ti ahænday àbælai akada ge tindu ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani tæbu tidi limis mæweni kè meleher ga Bay manjæhadani e kærsi gayan bu, kè meleher ge mis gædákani akaba kè meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslaña ya àsæra midena ni ti àbi, si nday dæbu diñ àna dæbu kru kru fad mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njelata, tæbia slimi àna vu gatay a, tæsær wál day-day ndo. Ka mælaj ga Wur Tæmbak ya akoru ni dæk nday nani tadæboru nan. Nday gani ti Melefit àmba tay e kidiñ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya tævi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticifiña ma ga malfada kà tay a day-day ndo, tængætfæña zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Mæslær ge Melefit mahkær

⁶ Eslini nipi *mæslær ge Melefit nahan ahær driñ a hud melefit bu. Mæslær gani nani nan àbu azibiyu *Ma Mæweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga had gærganani dæk, ana jiba gærganani dæk, ana dini gærganani dæk akaba ana mis ya tæzlapay ma hæma gærganani ni dæk. ⁷ Mæslær ni àzlapay kay kay, àdàm ahkado : « Grumfæña angwaz kè Melefit a, zlæbum nan adaba sarta ya ara agrafæña seriya kè mis a ni ènija. Hængrumioru ahàr a had ana Melefit : nan ti àgraya mælaj ya agavæla na, àgraya had a, àgraya *dæluv gædakana akaba àgraya mælaj ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nipi mæslær nahan àræløjoru, àdàm ahkado : « Kæsa gædakani Babilon ni àmbædkaba, àmbædkaba besek-besek. Àchahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya dæk ; hala gani nani ti àmbrøj day-day ndo. Magudar zlam gayan ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya dæk akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi mæslær nahan ya mahkær àræløjoru. Àdàm ma kay kay, àdàm ahkado : « Maslaña ya ti ahængrioru ahàr a had ana aranja akaba ana pæra gayan, ahkay do ni zlam mahændakiani gayan ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahæma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia bæruv a. Melefit amægri daliya ti akada ga zum ya tæchakivu yam ndo akad mis

ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kə meleher ga məslər ge Melefit akaba kə meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcaloru agavəla, amandav day-day do. Maslaŋa ya ti ahəngrioru ahàr a had ana araŋa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagraŋ daliya məlafat akaba məlavaf gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekulum ndam ge Melefit ahàr àdəm si kebesum kwa, lekulum ya ti kəgəsunkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini niçi dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ ahəndabiyu a hud melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlaŋ, təmətvu a hud gani bu nahəma, ku kani təmərvu.” » *Məsuf Njəlatani àdəm : « Iy, nahkay eədəŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni èjiji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini niçi maklaḅasl bəf-bəfani, zlam nahaŋ àki manjəhadkiani digusa. Zlam gani nani ti mis, mēfēdey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini niçi *məslər ge Melefit nahaŋ ahəraya a *ahay gəḁakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaŋa ya ti manjəhadkiani digusa ka maklaḅasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəd gayak na ti kábaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka had a. »

¹⁶ Àra àdəma nahkay ti maslaŋa ya ti manjəhadkiani ka maklaḅasl ni àzay məvəd ni, àbaza zlam ya ka had na dek.

¹⁷ Eslini niçi məslər ge Melefit nahaŋ e melefit bu, ahəraya a ahay gəḁakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani day məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Niçi məslər ge Melefit nahaŋ keti ahəraya ka məlaŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana məslər ya ti məvəd məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəd na, ru a duniya vu, ahar ga məŋ ga zlam təndəha, ru kàslay.* »

¹⁹ Nahkay məslər nakəŋ àzay məvəd ni, àslay ahar gani ka had ni dek, àbiyu ka məlaŋ ya ti təḁucfəŋa yam gana ni. Məlaŋ gani nani ti adafaki məlaŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay daldal ni. ²⁰ Məlaŋ ya ti təḁuc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təḁuc ni ti mimiz ahəraya sawaŋ, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni àŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Àŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Ziler gani anday pilis agəjəni ahàr gani cesla cilin.

15

Məslər ge Melefit təzakibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti niçi zlam magray ejep nahaŋ gəḁakani a hud melefit bu : niçi *məslər ge Melefit adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kəlaŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahaŋ atələbi va bi, adaba Melefit emendeveŋ məzum bəruv gayan ni àna tay.

* 14:18 Məŋ ga zlam ya məslər ni àdəmki ma ni ti *vin.

² Eslini nipi zlam nahan akadā dāluv mebedeni akaba aku, asladay akadā ga kutrum ni, ahəlabā eri a vərut. Nipi ndam ya ti tēyefiṇa kà arañā na, tēhəngrioru ahār a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, tawayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday təbu micikeni jika jika ka ahār ga dāluv ni ; tində tēfəṇ kà tay a ahar bu, tində nday nani ti Melefit əbi ana tay. ³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri təwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay njadā-njadani,
təwi gayak ya kagraj ni gəđakani, əbəlāy atam zlam dek.
Kəgur hađ ni dek, zlam gayak ya kagraj ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaṇa ya ti əgrafuka aṅgəwaz a do ni ti way ?

Maslaṇa ya adām əzləbay kur do ni ti way ?
Adāba nak ciliṇ nak kəbu njalata.

Mis ga duniya dek atara atəhəngrukuru ahār a hađ
adāba tipia kur a kagraj zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahan keti : *ahay gəđakani ge Melefit ya a huđ melefit bu ni məzləkabana. A huđ ga ahay nani bu nahəma, ahay nahan *miviceni əvu : Melefit aṅgəzlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini nipi məslər ge Melefit adəskəla ya təzəkəbiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gəđakani nani ba. Təbakababiyu azana bəđ-bəđani talla talla, ku way way do məwəl gugum əna maslpara ga gru. ⁷ Eslini bəlaṇ e kidiṇ ga zlam fədani ni bu ədi hijiyem ga gru bəlaṇ bəlaṇ ana məslər ge Melefit adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefit mərhəvani pisl pisl. Melefit ti naṇ əbu əna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani. ⁸ Eslini ahay gəđakani ge Melefit ni arəhvū əna azək. Azək nani ti adafaki Melefit ti gəđakani, naṇ njadā-njadani. Maslaṇa ya ti esliki məhuriyani a ahay gəđakani ni vu ni ti əbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni amandava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka hađ a

¹ Eslini niçi dəṅgu ga maslaṇa nahan əhəndabiyu kay kay a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, əhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefit ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka hađ. »

² Məslər ye enjenjeni ni ərə bəruv məzum bəruv ya e hijiyem gəyāṇ bu ni ka hađ. Əra əbaya ti ambələk məgədavani awər dal-dal əbikabaya ana ndam ya ti zlam ga arañā ni mahəndakiani ka tay akaba tēhəngrioru ahār a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni ərə əbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gəyāṇ bu ni a *dəluv gəđakani vu. Əra əbiya ti yam ga dāluv ni əgi akadā mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya təvu əna sifa a dāluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni ərə əbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gəyāṇ bu ni a zalaka vu akaba ka məlaṇ ga yam ya aṅgəzoru, ədəl do ni. Əra əbiya ti yam ni dek əgi mimiz. ⁵ Eslini niçi dəṅgu ga *məslər ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, adām ahkado :

« Nak Melefit nak njalata, kwa ahaslani nak kəbu, nihi day nak kəbu.

Seriya gayak ya kəgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adāba mis təbazla ndam gayak
akaba ndam mahəngəray *pakama gayak a.

Təbazl tay ti mimiz aṅgəzaya ;

nahkay kàvia mimiz ana tay ge misena.
Kàgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nìci dɛŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhəndaya kay kay ka mələŋ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak njəda-njədani, seriya gayak ya kagrai ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkiaia məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kà fat a. Àra àbəkiaia ti təvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tìndivi Melefit adaba aslarkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti naŋ. Akaba nani dek mis ni tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, tədəm Melefit naŋ gədəkani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ Məslər ya zlam ni òru àbəkiaia məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kərsi ga araŋa na. Àra àbəkiaia ti mələŋ ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəŋ tabədəm. Nahkay mis ni t àhəpədkaba arəd gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na. ¹¹ Ay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo, təmbrəŋ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tìndivoru Melefit agavəla sawaŋ azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahaŋ ya tàgray ni.

¹² Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gədəkani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənŋəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * ¹³ Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik ; bələŋ àhəraya a ma ga kurmbu ni ba, bələŋ a ma ga araŋa ni ba, bələŋ gani ti ni a ma ga bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni ba. † ¹⁴ Nday nani ya t àhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərakioru ka bəbay ga had ni dek ga maŋsasikabu ahàr ana tay ti t àkadəvafəŋya kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njəda-njədani aməŋgazlaya njəda gayan a àki ka zlam a dek.

¹⁵ Yezu àdəm : « Bumvu slimi lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaŋa ya ti aŋəgay nu, anjəhad eri, naŋ àbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi naŋ a mahayma ga məbəkì mimili do. »

¹⁶ Seteni ni tənŋasikabu ahàr ana bəbay ni ka mələŋ ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoŋ ni.

¹⁷ Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməd. Àra àbaya ti dɛŋgu àhəndabiyu kay kay a ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka mələŋ ge kərsi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihì ti àndava. » ¹⁸ Eslini avər àbay aku, àdi aday, dɛŋgu ndahaŋ t àhənday daya. Had àdaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka had a ku kani, had àdaday akada nani ndo. ¹⁹ Had àdahvu, kəsa gədəkani ni èdevu mələŋ mahkər. Kəsa ndahaŋ ya ka had ni day tēbesva. Babilon kəsa gədəkani ni àŋəjazlki ahàr ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a. ²⁰ Had ya e kidīŋ ga yam bu ni dek t àsləkaba ka mələŋ gatay na, t àbi va bi ; hama day t àbi, t ipivu va do. ²¹ Koskosay gədəkani t àdagabiyu a hud melefit bu, t àdəgakiaya ke mis a, bələŋ gani mədəs gani agray kilu kru kru fad. Daliya gani nani ti àtama njəda ge mis a dal-dal, nahkay tìndivi Melefit azuhva koskosay ya t àdəgakiaya ka tay a ni.

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni ti araŋa ye cə ni (13.11-18).

17

Wal hala gəḏakani

¹ Eslini bəlanj e kidinj ga *məslər ge Melefıt adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefıt táfənj kə tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefıt ara atraḓ wal hala gəḏakani ni. Ra nəḏəfukki daliya gayan̄ ya tara tagri ni. Wal hala nani ti awayay adəm̄vaba kəsa gəḏakani ya kə gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga haḏ ni tğra hala akaba nan̄ a, mis ya ka haḏ ni day tğrafənjə məsəwehva, èviyiya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini məslər ni àzoru nu a huḏ gili vu ; àzoru nu ti àna njəḏa ga *Məsuf ge Melefıt. Nòru ninjəa ti nipi wal nahan̄ manjəhadani digusa àki kə aranjə ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kə vu gayan̄ ni dek slimi ge mindivi Melefıt àki məbəkiani nğəredəḏa. ⁴ Wal ni ti ni məbakabu azana nğəzani * akaba azana ndizeni ; nan̄ menğuledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfənj a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a huḏ gani vu mərhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayan̄ ya agray ni. ⁵ Kə meleher gayan̄ ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani manjahani, nihi : « Babilon̄ kəsa gəḏakani, mən̄ ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga haḏ ya tagray ni dek. » ⁶ Nipi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefıt ya tğbazl tay adaba təmbrənj məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nipi wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma manjahana àki ka wal na akaba ka aranjə ya ti nan̄ àki manjəhadkiani digusa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani nan̄ àbu, ay nihi ti nan̄ àbi va bi. Aməcəlaya e *evid̄ gəḏakani ya a huḏ ga haḏ bu ni ba ; aməcəlaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mən̄jəki ga məlan̄ ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani nan̄ àbu, ay nihi ti nan̄ àbi mək aməngaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr adəm̄ mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday nani ti həma adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A huḏ ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tіндеverinjə məzuma bay gatay a àndava. Nan̄ ya muku ni ti nan̄ àbu a bay gayan̄ ya mba. Nan̄ ya adəskəla ni ti ni sarta gani gayan̄ ènjia fan̄ ndo. Sarta gani gayan̄ eminjia ti aməpəsviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani nan̄ àbu, ay nihi ti nan̄ àbi ni ti nan̄ nan̄ani bay ya azlaləhkər. Nan̄ àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya, mək amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adəm̄vaba bəbay kru, təhuriyu a bay gatay vu fan̄ ndo. Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atəpəsviyu do. ¹³ Bəbay kruani ni dek ma gatay bəlan̄, tğri təwi ana ere gani nani àna njəḏa gatay dek. ¹⁴ Atakədvafənjə kə Wur Təmbak na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay, adaba nan̄ Gəḏakani ga bəbay ndahan̄ ni dek, nan̄ Bay ga bəbay dek. Ndam ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday kruani ni daya, adaba Wur Təmbak ni adaba tay a, àzalay tay, təfəkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfənj kə gəvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga haḏ gərgərani akaba mis ya tədəm̄ ma həma gərgərani

* **17:4** Azana nğəzani ti azana ga bay. † **17:9** Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm̄ kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, atəcakwakia zlam ya ka vu na dek, atəmbrəŋ naŋ a mahayma. Atahəpəd naŋ, eteviyekaba məgəjəni gana. ¹⁷ Bəbay kruani ni atagraŋ nahkay ti adaba Melefīt əgray ti ma gatay mənja ka ahar bəlan, ti təgri təwi ana ere gani nani ana məzum bay gatay ni. Atagraŋ nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefīt ya əfakad ni : a vad nani ti pakama ge Melefīt ya ədəm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay ədəmvaba kəsa gədəkani, bəbay gani təgur bəbay ga had nahaŋ ni dek. »

18

Babilon kəsa gədəkani ni əmbədkaba

¹ Eslini nipi məslər nahaŋ naŋ əbu asləkabiya a huđ melefīt ba, njəda əfəŋ dal-dal, asladay məlan dal-dal daya. ² Əzlah kay kay, ədəm :

« Babilon kəsa gədəkani ni əmbədkaba, əmbədkaba besək-besək !
Nihi ti əgia məlan manjəhad ge seteni a, məlan ga *məsuf magədavana.
Eđiđiŋ ya təhəpəd tay do, təwayay tay do ni tanjəhad eslini daya.

³ Babilon əmbədkaba besək-besək ti adaba naŋ akada wal ya əvia vu gayan ana hala dal-dal ni.
Magudar zlam gayan ni eviyikaba ahər ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga had ni dek təgrakabá hala akaba naŋ a :
ndam məsəkumoru zlam a duniya bu dek təngetkabá elimeni
ana zlam gayan dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini nici dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ əhəndabiyu e melefīt bu, ədəm :
« Lekələm ndam goro ni sləkumkiba ka ndam ga kəsa hina, hərumaya ;
nahkay ti ahar gekəli əkibu ka magudar zlam gayan ni bi,
daliya ya amagraŋ ni amacay kəli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar zlam gayan ni kay dal-dal,
akada ga zlam maŋgaskabani diliz, ədoru e melefīt vu ni.
Nahkay Melefīt əsəra təwi gayan ya agray ni ti təwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti əgri ana mis ni ti təgrivu bilegeni.
Təwi gayan ya əgray ni ti təgrivu sak cə.

Əgria daliya ana mis a, təcaka akada ge mis ya tisia zum a na ;
təgrivu daliya sak cə ti mis akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naŋ əbu ana njəda dal-dal, azum zlam sulumani dal-dal daya ;
nahkay grumi daliya dal-dal akada njəda gayan ya ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada zlam sulumani gayan ya azum ahaslani dal-
dalani ni.

Adaba mam, ədəm : “Nu bay, nu wal madakway do, enitəwi dəy-dəy do.”

⁸ Gayan ya ti ədəm nahkay ni ti
daliya gayan ya amacakay a vad bəlanəni bu ni nday hi :
kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga məzumaba naŋ a.
Adaba Bay ya ti agraŋəna seriya kə naŋ a ni ti Bay Melefīt geli ;
naŋ ti njəda-njədani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya təgray hala akaba naŋ akaba təzumkabu zlam
sulumani ni etipia azək ga aku ya azumaba naŋ a ni ti etitəwi, atəndav kuda.

¹⁰ Eticik drin drin akaba naŋ adaba aŋwəz aməwərfəŋə tay kə daliya ye eslini
na. Atədəm :
« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəđakani, njeđa-njeđani ni àmbəđkaba besek-besek, adaba Melefit àgrafəña seriya a huđ ge njemdi bəlanjani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya bu ni titəwi, təndav kuđa azuhva nañ. Tagray nahkay ti adaba maslaña ya ti asəkumfəña zlam kà tay a ni àbi va bi. Zlam gatay gani ya təsəkumoru ni nday hi : ¹² gru, ara ga sinğu, akur sulumani akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani gərgərani ndahañ ; biyem sulumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam ya tağraya tay àna aslər ge mbeli a akaba àna biyem sulumana ni ; zlam ndahañ ya tağraya tay àna ara, ndahañ àna evirzegena, ndahañ ti ni àna akur sulumana ni ; ¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka, tədəgoru driñ, elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni təfuk va bi, atəngət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təngət elimeni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driñ driñ akaba nañ, adaba aŋgwaz aməwərfəña tay kà daliya ye eslini na. Etitəwi, atəndav kuđa, ¹⁶ atəđəm ahkado :

« Aw ! Babilon kəsa gəđakani ni asay cicihi timey !
Ahaslani nañ məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahañ.

Nañ meŋgəleđveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayañ ni dek àgədava a huđ ge njemdi bəlanjani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvü tay ni akaba ndam ya təngət zlam azuhva dəluv ni ticik driñ driñ akaba kəsa ni.

¹⁸ Tippiya azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tippia ti təzlah kay kay, təđəm : « Kəsa gəđakani akada kəsa hini ti àbi day-day bi ! » ¹⁹ Təndav kuđa, titəwi, təbakabiyu had ka ahər, təzlah kay kay, təđəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gəđakani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay təngət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huđ ge njemdi bəlanjani bu zlam ga kəsa nani àndava dek. »

²⁰ Lekuləm ya e melefit bu ni mərumvu adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekuləm ndam ge Melefit, lekuləm ndam *asak akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefit àgrafəña seriya, àpəliva zlam magədavani ya àgri ana kəli na. ²¹ Eslini məslər nahañ njeđa-njeđani àzay akur gəđakani akada avar, àdəviyu a *dəluv gəđakani vu, àđəm ahkado :

« Babilon kəsa gəđakani ni atəgri ti ga njeđa akada nani, etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Ađəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis, ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.

Etici dađay ga arañ afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do, etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Cəngel atəsładay məlan a kəsa gayak bu va do, ataday wəl va do, atagraj wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.

Zlam nday nani dek ti atagravu va do adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni tətama ndam məsəkumoru zlam ndahañ ga duniya na dek,

tàgosakaba mis a ðek àna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefit àtraḅ Babilonj ti adaba ndam mahəŋgaray pakama gayan̄ ya tàbazl tay ni, ndam gayan̄ *njəlatani ya tàbazl tay ni, akaba ndam ndahan̄ ya tàbazl tay a duniya bu ni ðek ti ndam ga kəsa gani tàbazl tay, mimiz gatay ni àðəgaya a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nìci dəŋgu ahənday kay kay a huð melefit bu, dəŋgu gani ahənday akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Təðəm ahkado :

« Eleluya ! Zləbum Melefit !

Melefit geli ti ahəŋgay mis, nan̄ àbu àna njəda àtama njəda ndahan̄ a ðek, mis ðek tàzlabay nan̄ !

² Mis ðek tàzlabay nan̄ ti adaba seriya gayan̄ ni ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.

Wal nani ti àgosakaba mis ka hað àna hala gayan̄ na.

Àbazla ndam məgri təwi ana Melefit a, nahkay ti Melefit day àmbrəŋ nan̄ ndo, àgria daliya. »

³ Təðəm keti :

« Eleluya ! Zləbum Melefit !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni acəloru agavəla kəlavad̄ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

⁴ Eslini gəðákani kru kru cə mahar faðani ni akaba zlam faðani ni tàbəhad̄ mirdim, meleher ndiḅa ndiḅa ana hað, kə meleher ge kərsi ge Melefit, tàzlabay Melefit, təðəm : « Aya nahkay ! Eleluya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nìci dəŋgu ahəndabiyu e kərsi ge Melefit ni bu, àðəm :

« Lekuləm ciḅ-ciḅeni akaba gəðákani

ya ti kəgrumi təwi ana Melefit geli,

kəfumki ahàr ni ðek ti zləbum nan̄ ! »

⁶ Eslini nìci dəŋgu ahənday akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay kay ni. Təðəm ahkado :

« Eleluya ! Zləbum Melefit, adaba Bay Melefit geli nan̄ njəda-njəđani,

àðəfikia njəda gayan̄ ana leli a, agur məlan̄ ni ðek ti nan̄ cilin̄.

⁷ Məmərumvu, məzumum gəda, məzləbum Melefit,

adaba vad̄ ga maday wal ga Wur Təmbak ni ènjia.

Məva gayan̄ àslamalava, nan̄ àbu ahətay nan̄.

⁸ Təvia divi ga məbakabu azana njəlatana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ga ndam ge Melefit ya təgray ni.

⁹ Məsələr ni àhu ahkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay ga wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərvu, təzum gəda. » Mək ahukivu ahkado : « Pakama hini nahəma pakama ge Melefit eðeðin̄. »

¹⁰ Àra àhua nahkay ti nəbəhad̄ mirdim grik meleher ndiḅ ana hað kə asak gayan̄ ga mazləbay nan̄. Àra èpia ere ye ti nəgray na ti àhu : « Kəgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bəza ga muk ya təgəskabá pakama ge Melefit ya àðəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhad̄ mirdim ti ana Melefit cilin̄. Pakama ge Melefit ya ti àðəmki ka Yezu ni ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təðəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya nanj manjəhadkiani ke pilis bəf-bədani ni

¹¹ Eslini nipi huđ melefıt əzləkvaba, nipi maslaŋa nahaŋ manjəhadkiani ke pilis bəf-bədani. Bay gani nani ti slimi gayaŋ « jiri, » slimi gayaŋ nahaŋ ni ti ni « Əsəkad malfada do. » Nanj əbu agray seriya ge jiri, nanj əbu akadvu ge jiri daya. ¹² Eri gayaŋ ni akada aku ya agəs ni ; ahər gayaŋ ni mefedeni əna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nday nani ti kay ; slimi əbu məbəkiani kə vu gayaŋ : slimi gani nani ti maslaŋa nahaŋ əsər do, si asər ti nanj nanjani kwa. ¹³ Azana gayaŋ ya əfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayaŋ ti « Pakama ge Melefıt. » ¹⁴ Gwar kələŋ gayaŋ nahəma, ndam magray silik ge Melefıt ya a huđ melefıt bu ni tadəboru nanj. Nday nani gani manjəhadkiani ke pililis bəf-bədani, nday məbakabu azana nələtani bəf-bəf talla. ¹⁵ A pakama ga Bay ya tadəboru nanj ni bu nahəma, maslalam məzumani əhərəya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga had ni dek. Bay nani amahətay tay əna aday ga ara. Aməəlki ka tay akada maslaŋa ya ti acəlki ka bəza ga zlam e evid bu ga mədəcuya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefıt nəcəfa-nəcədani, əzumkia bərux ka tay a dal-dal. ¹⁶ Slimi ga Bay nani əbu məbəkiani ka azana akaba ka takolay gayaŋ. Slimi gani nihi : « Bay ga bəbay ndahaŋ dek, Bay gədəkani ga bəbay gədəkani ndahaŋ dek. »

¹⁷ Eslini nipi məslər nahaŋ micikeni jika kə fat, nanj əbu azlah kay kay, əhi ma ana edidŋ ya təhər a huđ melefıt bu ni dek. Əhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri gədəkani ge Melefıt əbu. ¹⁸ Dəguma kəndum kisim ga bəbay gədəkani, kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu əna nəcəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya təkni ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gədəkani, ku kisim ga nday ya ti nday gədəkani do ni. »

¹⁹ Eslini nipi ere gani nani akaba bəbay ga had gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalavu ga makadfanvana kə Bay ya ti nanj əki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayaŋ. ²⁰ Nday təbu takadvu nahkay ti Bay ya nanj əki ke pilis ni akaba ndam gayaŋ ni təgəs ere gani nani akaba bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad malfada nani ti ahaslani əgra zlam ya mis tipi day-day ndo na kə meleher ge ere gani nana ; gayaŋ ya ti əgray nahkay ni ti əgosa mis a ; əgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba təhəŋgrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Təra təgosa tay cəena nahkay nahəma, təbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹ Ndam gatay ndahaŋ ni ti ni, Bay ya nanj ke pilis ni əbazl tay əna maslalam ya əhərəya a ma gayaŋ ba ni, mək edidŋ ni dek tərəh əna kisim ge mis ya əbazl tay ni.

20

Vi dəbu

¹ Eslini nipi məslər nahaŋ nanj əbu əsləkabiya a huđ melefıt ba. Lekili ga mahay ge *evid gədəkani ya a huđ ga had bu ni əfəŋ a ahar bu, jejirəi ndiəil-ndiəiləni əfəŋ a ahar bu daya. ² Nanj nakəŋ oru əgəs kurmbu ni, əwəl nanj əna jejirəi ni, ti mənəhad nanj məwəlani vi dəbu. Kurmbu ni ti gavaŋ ya ahaslani ni, nanj *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Məslər nakəŋ əra əwəla nanj a ti əzligiyu nanj e evid ni vu kəŋgim, əzləkkiyiyu mahay ni, ədarvü lala. Əgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni əgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana

mandav ge vi dɛbuani ni. Kɛlɛŋ ge vi dɛbuani ni ti ahàr àdɛm táfaya nan̄ a gúzit ga hayaŋana kwa.

⁴ Məslər nakəŋ àra àzləkkiviya mahay na ti nipi kər̄si ga bəbay, mis t̄ara t̄anjəhadviyu. Mis nday nani ti t̄avia divi ana tay ga magray seriya. Nipi mis ya ti t̄ekelkia ahàr ka tay a ni daya. T̄ekelkia ahàr ka tay a ti adaba t̄əzlapikia ka Yezu ana mis a, t̄əhia ma ge Melefit ana mis a. Nday nani ti t̄əhəŋgrioru ahàr a had ana ere gani nani ndo, t̄əhəŋgrioru ahàr a had ana zlam ga p̄əra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. T̄əhəndaki zlam ge ere gani nani k̄e meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefit àhəŋgriviya sifa ana tay a, nahkay t̄anjəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dɛbu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefit àhəŋgriviya sifa ana tay ni. Mis ndahan̄ ya t̄əmət ni ti Melefit àhəŋgriviya sifa ana tay fan̄ ndo, si ka mandav ge vi dɛbuani kwa. ⁶ Nday ya Melefit àhəŋgriviya sifa ana tay ye enjenjeni ni t̄əmər̄vu, nday ndam gayan̄ *n̄jəlatani. *Kisim ye c̄u amələbu, ay kisim gani nani emisliki magri arana ana tay do. Etigi ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, etigi ndam maŋgalabakabu mis akaba Krist daya, atan̄jəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dɛbu.

Melefit eyefiŋ k̄e Seteni

⁷ Ka ya ti vi dɛbuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a dangay ni ba. ⁸ Atafaya nan̄ a ti amoru magosay mis ga had ga mələŋ ni d̄ek. Had nday nani ti t̄əzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga had nday nani ga makaɗvani. Atacalvu do, nday akada wiyan̄ ga zalaka ya acalvu do ni. ⁹ T̄əhəraya, t̄əsawadoru ka had ga mələŋ ni d̄ek, t̄oru t̄əveliŋ mələŋ ga ndam *n̄jəlatani ge Melefit ni akaba k̄əsa gəɗakani ya Melefit awayay dal-dalani ni tekesl. Ay t̄ara t̄əveliŋa ti aku àd̄əkia ka tay kwa e melefit ba, àzumaba tay a. ¹⁰ Eslini t̄əgəs Seteni, nan̄ ya àgəsay mis ni, tizligiyu nan̄ a *d̄əluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam àvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni nday t̄əvu a aku gani nani bu àndava. Eslini nday mahkərani d̄ek atəcakaviyu daliya mələfat akaba mələvad gani do d̄ek ga kan̄gay-kan̄gayani.

Melefit agraŋəna seriya k̄e mis a d̄ek

¹¹ Eslini nipi kər̄si, Bay nan̄ àbu man̄jəhadvani d̄əgama. Kər̄si gani nani ti gəɗakani, bəd-bəd daya. K̄e meleher ga Bay ni ti had akaba huɗ melefit t̄acuhway tji, ere ya agəjəni ni ti àbi. ¹² Nipi mis ya t̄əmət ni d̄ek, gəɗakani akaba nday ya gəɗakani do ni, jika jika k̄e meleher ga Bay ya ti nan̄ àbu e kər̄si bu ni. Wakita t̄əbu eslini, maslaŋa nahan̄ àzləkkaba tay a. Àzləkkaba wakita nahan̄ a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya t̄əbu àna *sifa ya àndav d̄ay-d̄ay do ni t̄əbu məbəkiani ŋgurededa. Eslini Melefit àgraŋəna seriya k̄e mis ya t̄əmət na. Ka ya ti àgraŋəna seriya k̄a tay a ni ti àmən̄jaki ka zlam gatay ya t̄əgray ni. Zlam gatay gani ya t̄əgray ni t̄əbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti t̄əmət̄v̄u a *d̄əluv gəɗakani vu ni ti d̄əluv ni àvələhaya tay a. Kisim ya àhəl mis ni akaba mələŋ ge *kisim ni day t̄əvələhaya mis ya t̄əmət na d̄ek ka dala. T̄ara t̄əvələhaya tay a nahəma, Melefit àgraŋəna seriya k̄e mis na àna mamən̄jakiani ka zlam gatay ya t̄əgray ni. ¹⁴ Eslini t̄əbiyu kisim ya àhəl mis ni akaba mələŋ ge kisim ni cizliv cizliv a *d̄əluv ga aku ni vu. D̄əluv ga aku nani ti *kisim ye c̄u ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayan̄ àki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslaŋa gani a d̄əluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi hud melefit maweni akaba had maweni, adaba hud melefit ye enjenjeni ni akaba had ye enjenjeni ni tæbi va bi. *Døluv gəfakani day åbi va bi. ² Nipi kəsa *njəlatani, nani Zerəzalem maweni. Nipi naŋ åbu asləkabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya åbakabå zlam sulumana ga moroni åna naŋ kå zal ni. ³ Eslini nici dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ åhəndabiyu kay kay e kərsi ga Bay ni bu, ådəm ahkado : « Nihi ti mələŋ manjəhadani ge Melefit åbu e kidiŋ ge mis bu. Melefit amanjəhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gərgərani ni dek ti ni etigi ndam gayan. ⁴ Etitəwi va do, adaba Melefit ågriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amələbi va bi : tuway, deləlu akaba daliya day atələbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni təndava, tæbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjəhadani e kərsi ga bay bu ni åhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek nəbu nagraya tay a mawena. » Åhu keti : « Bæki ma hini, adaba pakama ya ti nədəm ni ti pakama ge jiri, malfada åkibu bi simiteni. » ⁶ Åhu keti : « Ågrava åndava ! Bay ya ti ånjæki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənjæki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. Maslaŋa ya ti yam åkada naŋ a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti ådøl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslaŋa ya ti eyefiŋa kå zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayan, naŋ ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam angwaz, ndam ya tæfæki ahår ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya åbəlay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkad malfada dek, nday ti ja gatay ti *døluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zerəzalem maweni

⁹ Eslini məslər nahaŋ e kidiŋ ga məslər adəskəlani ya təbu åna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeveriŋ məzum bəruv gayan ni årəkua, åhu ahkado : « Ra, nədəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni åzoru nu ka həma gəfakani zəbalani, åzoru nu ti åna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nöru niŋjua ti ådəfuki kəsa njəlatani, nani Zerəzalem, naŋ åbu asləkabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kəsa gani nani ti naŋ åbu asladay åna masladay ge Melefit, masladay gani åhəlabə eri a vərut akada ga akur sulumani ya təzalay zespi, åhəlabə eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kəsa gani nani nahəma, təveliŋ åna gudu gəfakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cə ; *məslər ge Melefit day təbu kru mahar cə kå mahay ni bəlaŋ bəlaŋ, tajəgay. Slimi day tæki məbəkiani kå mahay ni dek. Slimi gani nani ti slim i ge dini kru mahar cəni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kə sliri ga mələŋ fadani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni təfiyu åna akur gədəkani kru mahar cə. Ka akur nday nani ti slim i kru mahar cə tæki məbəkiani bəlaŋ bəlaŋ : slim i nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cəni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslaŋa ya ti åzlapu ni ti aday ga məgur zlam åfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya əveliŋ kəsa ni åna naŋ. ¹⁶ Kəsa gani ti midiheni kala-kala åna zəbal. Maslaŋa nani ågur åna aday gayan ni, ågur palahar gani bəlaŋ ezewed dəbu kru mahar cə. Palahar gani åna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahaŋ ni.

17 Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya tægur ni, jaha diŋ àna kru kru fad mahar fad. 18 Gudu gani nani tæləm àna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tæləm àna gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni. 19 Asak ga gudu ni meŋgaledeni àna akur sulumani gərgərani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cə ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwin ni, ya fad ni akur ya təzalay imarot ni, 20 ya zlam ni akur ya təzalay sarduwan ni, ya muku ni akur ya təzalay kwernelin ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizəlīt ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəmbu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisəpres ni, ya kru mahar bəlanani ni akur ya təzalay hiyesen ni, ya kru mahar cəni ti ni akur ya təzalay emetis ni. 21 Mahay kru mahar cəni ni ti ebirsli gəđakani kru mahar cə, mahay bəlan ti ebirsli bəlan. Dalaka gəđakani ya a huđ ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni.

22 Ay nāmənjoru zla nahəma, nipi *ahay gəđakani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefit geli nǰəda-nǰədani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahār gatay kala nday ahay gəđakani gani nani. 23 Fat akaba kiya tǰbi tǰsladay məlan a kəsa gani nani bu bi, adaba Melefit àna ahār gayan asladay məlan gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan gani akada ge cəŋgel ni. 24 Ndam ga hađ gərgərani ga duniya ni dek ti masladay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga hađ gərgərani ga duniya ni dek atoru àna nǰəda gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. 25 Mahay ga kəsa gani nani ti atanǰəhad bəŋa bəŋa mǰzləkabana ; atəzləkvū tay day-day do, adaba məlavad amələbi eslini va bi. 26 Mis ga hađ gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna nǰəda gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. 27 Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

1 Eslini məslər nakəŋ ədəfuki zalaka ; zalaka nani ti ədəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahələba eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. 2 A dalaka ya a huđ ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni ədevu cə ; e kidin gani bu ka məlan ya ədevu ni ti məŋgəhaf əvu. Məŋgəhaf nani avi sifa ana mis, a huđ ga dazani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiya lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbilin mis ga hađ ga duniya ni dek. 3 Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanǰəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanǰəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay naŋ. 4 Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day əki məbəkiani ka tay kə meleher. 5 Məlavad amələbi va bi ; nahkay cəŋgel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli naŋ àna ahār gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanǰəhad a bay bu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Mendeveŋ ga pakama

6 Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri ededīŋ ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayan ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan a ; nihi ti əslərībiya məslər gayan ana ndam məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdèm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekùli wudak ! Ndam ya ti tægaskabá pakama ya a wakita hini bu na, tǎbu tǎjalaki ahàr nahàma, tǎmǎrvu. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeñ nìcia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nìcia, nàra nìpia nahàma, nàbèhad mirdim grik meleher ndib ana had kà asak ga mǎslǎr ya àdǎfuki zlam gani ni, ga mazlǎbay nanj. ⁹ Nanj nanj àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay mǎgri tǎwi ana Melefit akadǎ gayak ni, akadǎ bǎza ga muk ya tahǎngaray pakama ge Melefit ni, akadǎ ga ndam ya ti tægaskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabèhad mirdim ti ana Melefit cilinj. »

¹⁰ Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit ededinj ; kǎngah pakama gani ba, hi ana mis sawanj. Adaba mam, sarta ga zlam ya tǎdǎmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wudak. ¹¹ Maslanja ya ti agudar zlam ni ti ahàr àdèm mǎgudarkivu. Maslanja ya ti mǎbǎruv gayanj àbǎlay do ni ti ahàr àdèm mǎnjǎhad àna mǎbǎruv gayanj ya àbǎlay do ni. Ay maslanja ya ti agray jiri ni ti ahàr àdèm mǎgrakivu jiri. Maslanja ya ti nanj njǎlata ni ti ahàr àdèm mǎnjǎhad njǎlata. »

¹² Yezu àdèm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekùli wudak ! Nu nǎbu àna zlam ga mǎviani ana ku way way do akadǎ ge tǎwi gayanj ya ti àgray ni. ¹³ Wudaka zlam dek ànjǎki bu ni nǎbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anǎlǎbu. Bay ya ti ànjǎki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mǎnjǎki gani nu nǎbu. Bay ya ti emendeveriñ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anǎlǎbu. »

¹⁴ Ndam ya ti tǎbarafǎna azana gatay a ni ti tǎmǎrvu. Nahkay ti tislìki mǎhuriyani a kǎsa ni vu, tislìki mǎzum bǎza ga mǎngǎhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefit ètikwesl tay adaba tǎgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pǎra akaba ndam ya ti tawayay tasakad malfadǎ ni dek nahàma, nday dǎkeni e mite bu, tislìki mǎhuriyani a kǎsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu nǎslǎroru mǎslǎr goro ga mǎhi pakama hini ana ndam goro ya *tǎcakalavu a kǎsa gargǎrani ni bu ni dek. Nu wur hud ge Devit, tǎdǎmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay mǎlanj ge miledǎ dal-dal ni. »

¹⁷ Mǎsuf Njǎlatani akaba ndam ga Yezu ya ahǎl tay akadǎ ga wal ya taday ni tǎhi ahkado : « Ra ! »

Ahàr àdèm maslanja ya ti ècia pakama hina ti mǎhi : « Ra ! »

Maslanja ya ti yam àkadǎ nanj a ti ahàr àdèm mǎra.

Maslanja ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahàr àdèm mǎcah ga sulum, mǎsi !

¹⁸ Nihì ti nu Zeñ nǎdèm ma, ahàr àdèm maslanja ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni mǎbavu slimi lala : tamal maslanja èferkiviya pakama nahanj àkiva ka pakama hina nahàma, Melefit day emeferikiviya daliya ya ti tǎdǎmki ma a wakita hini bu ni ana maslanja gani. ¹⁹ Tamal maslanja àzaba pakama nahanj e kidinj ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahàma, Melefit day amazafǎna ja ga zlam ya tǎdǎmkia ma ka tay a wakita hini vu na : amazafǎna ja ga mǎngǎhaf ya avay sifa na, amacafǎna nanj ga mǎhuriyana a kǎsa njǎlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdèm pakama hini dek jiri ni ti àdèm : « Iy, nakoru afa gekùli wudak ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu m̄gri sulum gayar ana mis dek ti.